AR 7155-7156 2/13

CHAIM BLOCH, Hebrew + Yiddish Correspondence ; c1914-1960

I

לכבוד פרופ' [illegible]

[illegible]

II

[illegible]

Address All Replys To:
1239 Caffrey Avenue
Far Rockaway, L. I.
New York

Feldman
101 Nabashim St
Jerusalem
Israel

Rabbi Chaim Block

2050 Davidson av
Bronx 53 N.Y.
U.S.A.

RABBI MOSES J. FELDMAN
106 N. Breed Street
Los Angeles 33, Calif.

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Av.
Bronx (53)
N. Y.

Airmail

RABBI MOSES J. FELDMAN
הרב יעקב משה פעלדמאן

106 N. BREED STREET
LOS ANGELES 33, CALIF.

Author: "Areshet Sefatenu" Encyclopedia
מחבר קונקורדנציא „ארשת שפתינו"

(קהלת בני ישורון)
(CONG. B'NAI JESHURUN)

TELEPHONE ANGELUS 10730

ב"ה ליל ח' כסלו תשמ"ו

שלום ויקר לכ' הרב החכם הנעלה,מפורסם מכבר לתהלה ולתפארת
הנהו ר' חיים בלאך שליט"א:

בדבר הצעתו הנדפסה ב"מארגען זשורנאל" ביום כ"ג
חשון,אדות אסיפת ספורי ומאמרי חז"ל אשר בחפניו והיא
מעשה ידי מעלתו ואשר עדיין צריכה עריכה וכידור,"טיב נא
להגיד לי את פרטי הענין.

כנראה,נחלקת האסיפה לשתים: (א) סיפורים ושיחות,
(ב) פתגמים וכהומה. אם כן,איזו מהן היא הגדולה באיכותה,
ואיזו מהן לפי דעתו ראויה להוציא לאור בתחלה?

ה' יחלימו ויחייהו בכל אבריו וגידיו וישביעהו בנחת
רוח מעמלו בקדש וגם ממלחמותיו עבור צדק וישרת לב.

ברגשי כבוד
י. מ. פעלדמאן
הרב י.מ.פעלדמאן

NEW YORK, N.Y.
JAN 24
2-PM
1950

GRAND
STA

Mr. Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx, 53, N.Y.

DR. LEO PERLMAN
345 MADISON AVENUE
NEW YORK 17, N. Y.

206

← cut here

BY AIR MAIL

PAR AVION

AIR LETTER

AEROGRAMME

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Avenue

Bronx 53, N.Y.
U.S.A.

First fold here →

← Second fold here →

Sender's name and address: Rabbi D. Feldman c/o
The Picardy Bournemouth

IF ANYTHING IS ENCLOSED THIS LETTER
MAY BE SENT BY ORDINARY MAIL

RABBI G. FELDER
[redacted]. 8 DALTON RD.
TORONTO - ONTARIO

TORONTO ONTARIO
APR 16
8[30] PM
1953
CANADA

GIVE TO THE BLIND
APRIL-13-MAY
4¢ CANADA

Labh. Chaim Block
2050 Davidson Ave
Bronx 53
New-York
U.S.A.

RABBI G. FELDER
8 DALTON ROAD
TORONTO - ONTARIO

PHONES
RES. KINGSDALE 9074
OFF. LAKESIDE 4033
SYNAGOGUE KI. 9679

PHONE
RES. LOMBARD 4093
OFF. LAKESIDE 4033

הרב גדלי' פעלדער

RABBI G. FELDER

~~26 RUSHOLME PARK CRES.~~ 8 Dalton Rd.
TORONTO - ONTARIO

ב"ה, ח' שבט תשי"ג

להרה"ג והסופר המצוין כקש"ת מלא ספרים הרב המשכיל שיעץ נפלא איש האשכולות מו'
כמוה"ר חיים בלוך שליט"א

שלו' וברכה.

קבלתי היום דברו ספרו מאמרים תורים ומאמרים וובקשתו ושלחו אני
ואשיב לך כפי אשר ידעתי.

בתודה ובשמחה אשלח עתה כבוד וברכה

עבדו ומוקירו

גדלי' פעלדער

PHONE
RES. LOMBARD 4093
OFF. LAKESIDE 4033

הרב גדלי' פעלדער

RABBI G. FELDER

~~26 RUSHOLME PARK CRES.~~ 8 Dalton Rd.

TORONTO - ONTARIO

ב"ה שושן פורים תשי"ג

רב ברכות וישע שלומה לכבוד הרב האלוף בתו"י חכם וסופר מהיר ובקי
בדברי הימים ומסורת איש האשכולות וכו' וכו' כש"ת מוהר"ר חיים בלאך שליט"א
שלו' וברכה נצח!

לפני שבועים קבלתי ספרו היקר והחשוב "מאוצרות תורה ומתרים"
יישר כח מאד שלא עזב דברי להשיבו עד אחר בדרך מנחתו היקרה שזה הוא לפחות
גודל האמת בתורה נגד משטינים שאינו כאמת (מאמר חז"ל ח"א פ' ו"א) יישר כח מאד
ומראות בכלאו של ה"ה עצמו כמאמר צנוע באהלו ואפשריות בדרכיו.

ולכתי לנוסח דרך איזה הערות על ספרו זה אבל עתותי אינה מספיק לי כעת ולפי הנ"ל
מכן תודתי כדאת בכבוד נ"י ובברכות כל טוב ממעל מאי ודודו המשדבר ומגען כדרכו
רבים והנאמן גדלי' פעלדער.

נ.ב. את ספרו העשי לדברי חז"ל ופתגמיהם אין לי אבל משלוחו לתיקון יעקב קונטרס
קיים ר"ג את התפילין יש לי. לא נשאר אצלי דבריו בדבר מה שכתב לדבר ותכשי השדנין
האם להזמין ספרו?

RABBI G. FELDBER
2 RUSHOLME PARK CRES. 8 DALTON RD.
TORONTO - ONTARIO

PHONE
RES. LOMBARD 4093
OFF. LAKESIDE 4033

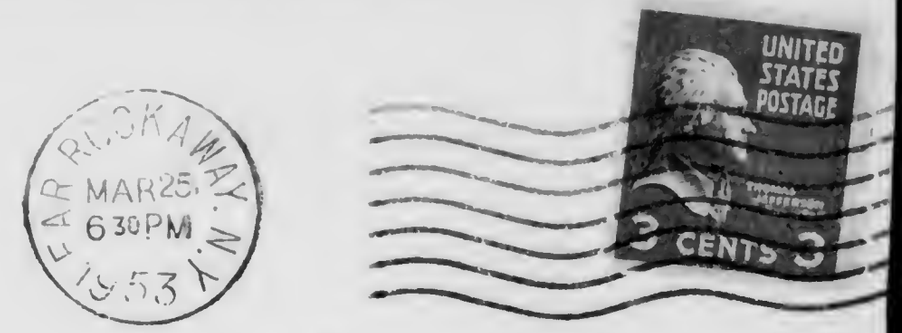

RABBI CHAIM BLOCH
2050 DAVIDSON AVE.
BRONX, 53, N.Y.

1106 NAMEOKE STREET
FAR ROCKAWAY, N. Y.

RABBI CHAIM BLOCH
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N.Y.

Dear Friend:

Several weeks ago I sent you my Sefar " M'aschrim Toim Umatim", which I recently had published.

It would help me immeasurably, if you would forward to me your check, for which I will be thankful to you.

With kind regards,

Rabbi Chaim Bloch

Central Committee of the
Sadagora Chassidic Organization
"Kenesseth Mordecai"
for Israel, U. S. A., Canda, etc.
Rabbi MORDECAI S. J. FRIEDMANN
(Grand Rabbi of Sadagora)
215 West 98th Street (Apt. 2C)
Corner Broadway
New York 25, N. Y.

10 Bezalel Yaffa St.
Tel aviv.

REGISTERED
SPECIAL DELIVERY

SPECIAL DELIVERY

REGISTERED

357561

MR.
CHAJIM BLOCH
2050 DAVIDSON-AVENUE
BRONX, N.Y.C.

OFFERED AT [illegible]
9/15/50 at 1:35 P.M.
Cause of Non-Delivery
Moved left address

Radio City Synagogue
110 WEST 48TH STREET
NEW YORK 19, N. Y.
CO. 5-8900

DR. MAX FELSHIN, RABBI

Radio City Synagogue
110 WEST 48TH STREET
NEW YORK 36, N. Y.
CO. 5-8900

DR. MAX FELSHIN, RABBI

Radio City Synagogue

110 WEST 48TH STREET
NEW YORK 36, N. Y.
CO. 5-8900

DR. MAX FELSHIN, RABBI

Radio City Synagogue
110 WEST 48TH STREET
NEW YORK 36, N. Y.
CO. 5-8900

DR. MAX FELSHIN, RABBI

Radio City Synagogue
110 WEST 48TH STREET
NEW YORK 36, N. Y.
CO. 5-8900

DR. MAX FELSHIN, RABBI

Radio City Synagogue
110 WEST 48TH STREET
NEW YORK 36, N. Y.
CO. 5-8900

DR. MAX FELSHIN, RABBI

Radio City Synagogue
110 WEST 48TH STREET
NEW YORK 36, N. Y.
CO. 5-8900

DR. MAX FELSHIN, RABBI

W Persten
Chicago Ill.

CHICAGO, ILL.
DEC 14
8 30 PM
1958
LINCOLN PARK STA.

CHAMPION OF LIBERTY

LAJOS KOSSUTH-GOVERNOR OF HUNGARY 1848 1849

4¢

UNITED STATES POSTAGE

Rabbi Chaim Bloch
[illegible]0 Davidson Avenue
Bronx 53, N. Y.

Radio City Synagogue
110 WEST 48TH STREET
NEW YORK 36, N. Y.

Chayim B. Loch
2050 Davidson Ave
Bronx N.Y.

ע. פ ע ר ש ל י י ס ע ר   ב ו ך--ק א מ י ט ע ט

E.FERSHLEISER BOOK COMMITTEE
219 E.203rd St.New York 58,N.Y.
******

ק א מ י ט ע ט:

ב.י.ביאליסטאצקי
ס.דינגאל
יעקב גלאטשטיין
נפתלי גראס
א.טאבאטשניק
י.י.טרונק
ה.לייוויק
ד.ל.מעקלער
מארק שווייד
יאסל_קאהן

מנשה אונגער
סעקרעטאר

חשובער פריינט,

אייער נאמען געהער צו די פראמינענטע אידישע קולטור-טוער און פריינט פון בעסערן יידישן ווארט. דער ע.פערשלייסער בוך-קאמיטעט, וואס באשטייט פון די אנגעענסטע חשובע אידישע שרייבער, ווענדט זיך צו אייך מיט דער בקשה : - דורך אייער באשיידענער בייסטייערונג - אונדז צו העלפן ארויסגעבן ע.פערשלייסערס בוך קריטישע-עסייען "בוך און מענטש".

ע.פערשלייסער, וויכטיקער מיטארבעטער פון "טאג-מארגן-זשורנאל", האט זיך באטייליקט מיט זיינע שאפונגען אין די וויכטיקסטע ערנסטע ליטערארישע צייט-שריפטן און ווערט פארעכנט אלס איינער פון באגאבסטע שעפערישע שריפטשטע-לער אין דער יידישער ליטעראטור. זיינער אן עסיי איז באלערנט און איז א קינסטלערישער געווינס פאר דער יידישער ווארט-שאפונג.

עס איז דעריבער אונדזער אלעמענס חוב צו זען, אז זיין איצטיק וויכטיק בוך עסייען, "בוך און מענטש", זאל קענען דערשיינען. אייער בייסטייערונג וועט זיכער אין א גרויסער מאס העלפן דאס דערשיינען פון דעם דאזיקן בוך.

מיר, דער קאמיטעט, בעטן אייך זייער חבריש אפצורופן זיך אויף אונדזער ווענדונג און זיין אזוי פריינטלעך ארייננצושיקן אייער בייסטייערונג, וואס וועט באַרייכערן אונדזער ליטעראטור מיט א וויכטיק בוך ליטעראריש-עסייען.

מיט יידישן קולטור-גרוס
ע.פערשלייסער בוך-קאמיטעט

שיקט, אזוי פריינטלעך, אריין אייער טשעק אויפן פאלגענדיקן אדרעס:

E.Fershleiser Book-Committee
219 E.203rd St.New York 58,N.Y.

E. FERSHLEISER BOOK COMMITTEE
219 EAST 203rd STREET
NEW YORK 58, N. Y.

NEW YORK, N.Y. OCT 23 9 30PM 1956 51

BRONX CENTRAL STATION

Rabbi Dr. Chaim Block

2050 Davidson Avenue

New York City, 53, N.Y.

NEW YORK 51 N.Y. 1956

PRIVATE

ב עש״ק ויום ד׳ - ג׳ תמוז. [illegible]

שזכיתי לכתוב [illegible] ורב תודתי [illegible]
[illegible] וסופר. עצת מרעים [illegible]
[illegible]

[illegible] כתבתי [illegible]
כי [illegible] חיים [illegible]
[illegible]

כתובה [illegible] (ה״ה [illegible])
[illegible]
[illegible] לנצחי [illegible] כן, אך [illegible]
[illegible]
[illegible] —

[illegible] כבר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ספר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] עד [illegible],
[illegible] לו
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] —

[illegible]

לכפי הנראה קבלו [illegible] לעקור דת ישראל גם [illegible]
בבתי כנסיות, [illegible] צדקות, והחינוך המסורתי
[illegible], וראשי הקהלות, [illegible]
בזה הכסף, [illegible] (כגון [illegible]) [illegible] כי
[illegible] 400 מליון דולר...
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible], כי [illegible]
[illegible]
[illegible], כי
([illegible])
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] —
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

ג

גורעים ומוסיפים – ובהזכרתי [illegible] שלו, בלי [illegible] –
ויתן שמרים תנועה להתרוממות העליה לארץ, רצוי, לאורח
שאין שום ריח של מצוה במצב הנוכחי לעליות, כי עליה גם
וירידה [illegible] קונטרס נפלו בראיות [illegible]
[illegible] אסור גמור [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

BY AIR MAIL
PAR AVION
AIR LETTER
AEROGRAMME

SIXPENCE POSTAGE

Rabbi Ch. M. Bloch
2050 Davidson Ave.
New-York 53. N.Y.
U.S.A.

← Second fold here →

First fold here

Sender's name and address: Rabbi M. Ferber
18 Russell chambers Bury Pl.
London W.C.1.

AN AIR LETTER SHOULD NOT CONTAIN ANY ENCLOSURE; IF IT DOES IT WILL BE SURCHARGED OR SENT BY ORDINARY MAIL.

To open cut here →

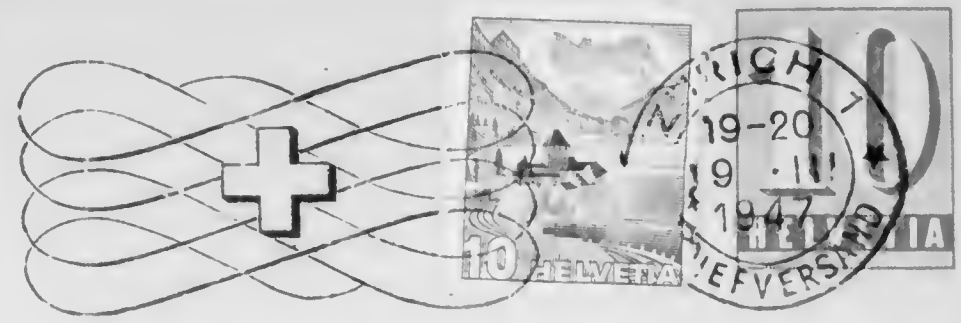

POSTKARTE CARTE POSTALE CARTOLINA POSTALE

Mr Chaim Block
2050 Davidson Avenue
Room 22, Bronx 53
New York
United States of A.

Abs:
S. Fabstein
Zurich 3
Austrasse 30

Reisepostchecks
sind
sicher u.
bequem

POSTKARTE CARTE POSTALE CARTOLINA POSTALE

Mr Chaim Block
2050 Davidson Av.
Bronx 53
New York
U. S. of Am.

Abs:
S. Fabstein
Zurich 3
Austrasse 30

כ״ב תשרי תש״ח

Zürich 3
Aushane 30

אדון נכבד ונעלה,

קבלתי את [illegible] ושמחתי מן [illegible]. אני אשר
את ספרו, האם לא יש לפניו כתובת?
ונעם הפקודה. לשלוח לו את ספרו
נא [illegible] הדפוס.

בברכה כבוד והערצה רבה
ידידו שלו פרדקין

סלקו [illegible] ספרו פרנק אמריקני ולשלוח
לו את הכתובת שלו
הנ״ל

י״ג אדר תש״ח

Zürich 3
Aushane 30

אדון נכבד, תודה ברוב רגשי.
הספר של הרב אינני נאה לי כי הבאתי
בספרי דברי הרב הנאמנים להדבר.
לא [illegible] את דברי. [illegible] ואזכור לי
את כתובת הוצאת של ספר הרב: הנה
Zwingli Verlag Zürich
בברכה כבוד
ידידו שלו פרדקין

"HAPARDES"
MONTHLY JOURNAL
1462 - 50TH STREET
BROOKLYN 19. N. Y.

Rabb. CH. BLOCH
2050 DAVIDSON AV.
BRONX 53 N.Y.

RABBI S. ELBERG, EDITOR

"HAPARDES"
Rabbinical Monthly Journal
4809 - 14TH AVENUE
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 8-5390

ב"ה

"HAPARDES"
4809 - 14TH AVENUE
BROOKLYN 19, N. Y.

Mrs. Ella Bloch
2050 DAVIDSON AV.
BRONX, 53. N.Y.

U.S. SAVINGS BONDS

BROOKLYN, N.Y.
OCT 23
3-PM
1957

RABBI S. ELBERG, EDITOR

"HAPARDES"
Rabbinical Monthly Journal
4809 - 14TH AVENUE
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 8-5390
ה"ב

"HAPARDES"

Rabbinical Monthly Journal

RABBI S. ELBERG, EDITOR

4809 - 14TH AVENUE

BROOKLYN 19, N. Y.

GEDNEY 8-5309

ב"ה

ב"ה, ז' נתי תש"ך

כבוד ידידי הנכר הרב ר' חיים בלוך שיט"א

מכתבו וגם הקונטרס "אש פדרבוש" קיבלתי.

מאמרו אוה ולכנס ב"הערבה" ורואה אור. אשתקד

אבד כבר את אקטואליותו. ואוה בחודש אדר אוניסן,

עת הזמור של התקוממות גוטו ואחשה שגיע, אז

מאמרו יעורר הד הואלו. — ואשר לתין פדרבוש.

קראתיאת קונטרסו בעתין — רב. בשאו הדפסתי,

מאמר חרוץ ונצותו חוצץ נמדו. כתב המאמר דוד

איינר (לא איינר) הנו לא רב ולא ישיש, אלא

סופר חרדי מנורסם מאו. ואולי גם אני אשתתן בנולמוס

זה, ני לא מאחד שמטרתי, מתלונן על הנצמתו

ונל צברונו האיש, להספר הקדוש הזה.

ידידו הדש"ש מקוקה רבה

[illegible]

"HAPARDES"
Rabbinical Monthly Journal
4809 - 14TH AVENUE
BROOKLYN 19, N. Y.

BROOKLYN, N.Y.
NOV 4
730PM
1959

RABBI CH. BLOCH
2050 DAVIDSON AV.
BRONX 53. NY

Haparela
4605 14th Av.
B'klyn NY

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Avenue
Bronx 53, N.Y.

N.Y. CITY
APR 27
7-PM

ב"ה יום ב' י"ג באומר, תשע"

ידידי היקר שלוטא

מאמרו הנכתם בגליון זה, חודש
אוור, שולחו בעוד ימים מספר
מלאת לזכון להשתוך את הקולות
ולמחוק את הדעמיים החרוקים
שאינם מוסיפים חוכן להמאמר
ועבוד לקבוד. - ולא חר תעון זה
בודאי המאמר יעשה רושם
על קוראיו.

בברכת כ"ט ועוו
הדש"ש

הרב פינק קיבל את הסרדם
באמרינה זה עשרים שנה. ואיש
פטים לא שוא מ דמו חתימה.

Special Jubilee Edition

"HAPARDES"

הפרדס

Rabbinical Monthly Journal

Rabbi S. A. PARDES, Rabbi S. ELBERG, Editors

New York Branch:

1462 - 50th STREET BROOKLYN 19, N. Y.

Phone GEdney 6 - 5120

COMMITTEE

RABBI I. ROSENBERG
RABBI E. SILVER
RABBI B. L. LEVINTHAL
RABBI CH. HELLER
RABBI L. SELTZER
RABBI DR. J. B. SOLOVEITCHIK
RABBI DR. S. BELKIN

ספר היובל להפרדם

העורכים

הרב שמואל אהרן הלוי פרדס

הרב שמחה עלבערג

ב"ה

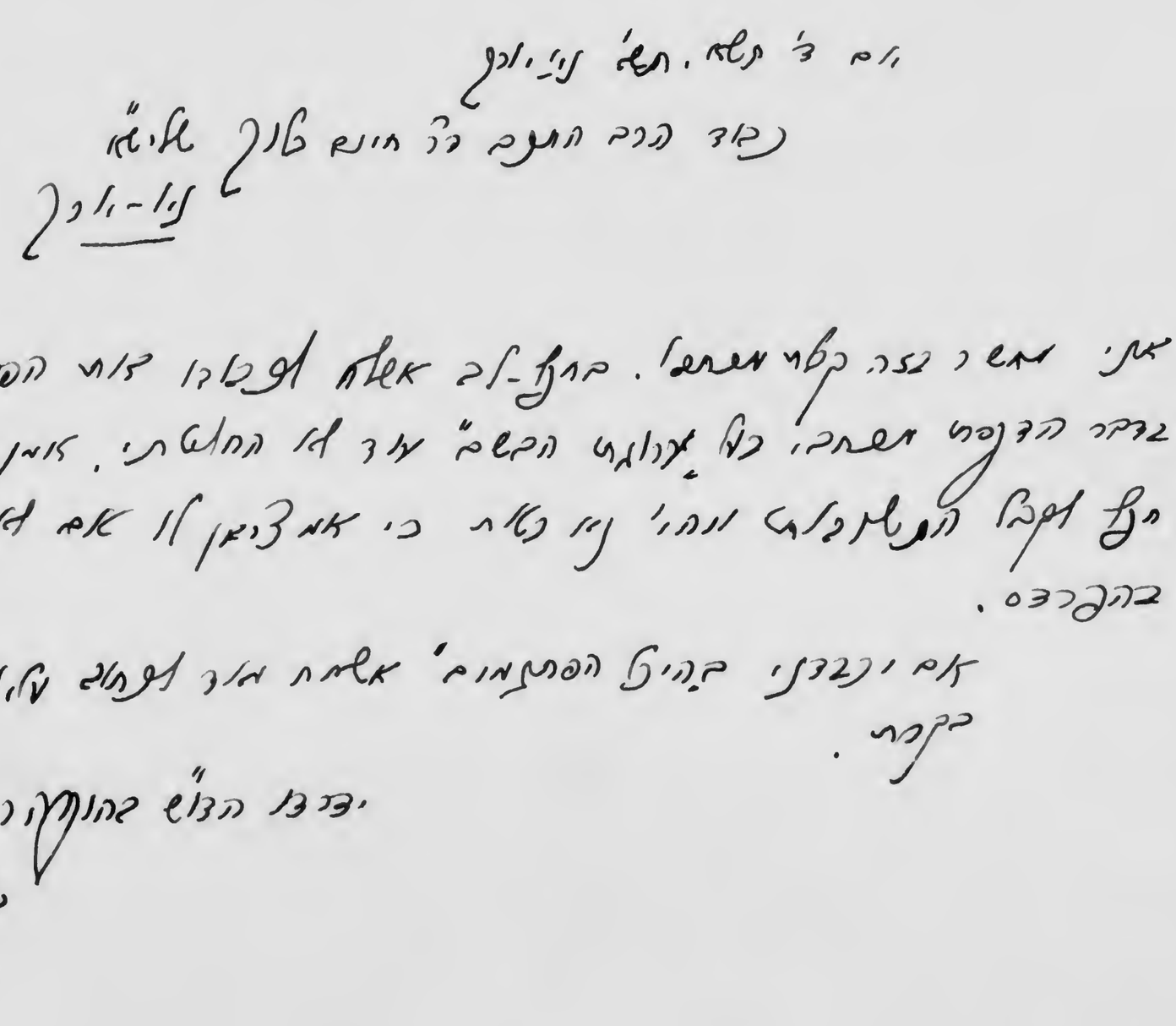

To
The
Rabbi Chaim Bloch and family
2050 Dawidson Ave
Bronx
N.Y.

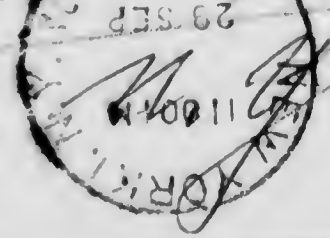

Freund – Herzl new address
2869 Bainbridge Ave
Bronx 58.
N.Y.

GRAND RABBI
MOSES D. FRIEDLANDER
208 BUSH STREET
NEAR 179TH STREET
EAST OF GRAND CONCOURSE
BRONX 57, N. Y.
TEL. LU. 3-6490

בארגאער רבי
הרב משה דוד פריעדלאנדער
בלא"א מור"י הרה"גה"צ מוהר"ם זצ"ל
אבדק"ק בארגא יצ"ו
כעת חונה בבראנקס יע"א

ב"ה יום כ"ב לפ' [illegible] שנת תש"[illegible]

איגרת אוויר
AEROGRAMME

MR.

HARRY SCHNEIDER.

212 LAWRENCE AVE.

LAWRENCE, N.Y.

U.S.A.

דואר אוויר
PAR AVION

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל

השולח - EXPEDITEUR

_____

_____

_____

ISRAEL

קפל שני

הרב מרדכי שלום יוסף פרידמן
מסדגורה
תל-אביב. ישראל
רחוב בצלאל-יפה 10

כתובת לטברקים: Cable: "MERCANTIC" — TEL-AVIV

Rabbi Mordechai S. FRIEDMANN
Grand Rabbi of Sadagora
T E L - A V I V (Israel)
10, Bezalel-Yaffe Street

עוד ישמע בערי יהודה, וגו'

קול ששון וקול שמחה
קול חתן וקול כלה

קול אומרים הודו את ה' וגו'
מביאים תודה בית ה'.

בעזה"י י"ח תמוז שנת תשי"ג לפ"ק פה תל-אביב—יפו עיה"ק יע"א

הבוחר בירושלים, ובציון מעונתו, ישפות שלום וחיים, ושפע טל-ברכתו, לכב' ידידנו החסיד הנכבד, שומר אמונים, דורש טובתי אוהב צדקה וחסד, וכו', נרו יאיר ויזרח לעד! הרב הש מלה תומס בראק שליטא

אודה בלב רגש-הומה, מחסדי-ה עלי, קומם ביתי, צור פודה ומציל, רב-החסד, שקימני, והגיעני לזמן הזה ימי-חפץ, תור כלולות בני היקר הרב המופלג בתוי"ר, נודע בשערי-ציון המצויינים, מוה"ר **אברהם יעקב** שליט"א, עם ב"ג הכלה המהוללה מרת **צפורה**, שתחי', בת החסיד הדגול מגזע היחש הרבני מוה"ר **יוסף ארי' פלדמן**, הי"ו. זמן החתונה הוגבל ברצ"ה על ש"ק פ' **עקב** הבעל"ט, פה **תל-אביב—יפו**, עיה"ק, יע"א. והחופה תתקיים ברצ"ה ביום **א' פ' ראה, כ"א מנחם-אב, תשי"ג** (2.8.1953) בעיר **רמת-גן** (שע"י תל-אביב) בגן ובאולם מסעדת **הוברמן** (רמת-גן, רח' הרצל 36, טלפון: 7454) בשעה 4.30 אחה"צ, והסעודה תיערך במקום הנ"ל בערב (אור לכ"ב מנ"א) בשעה 8.

הנני מתכבד, איפוא, להזמין גם את כב', בין שאר ידידיי ואנ"ש, לבא ולהשתתף בשמחתי, ואם אין לו אפשרות לבא, יקח חבל בשמחתי מרחוק בהכן לבבו יחד עם אנ"ש אוה"נ חסידי סדגורה ויתר ידידי חסידי בית-רוזין להתאסף כולם ביום שמחתי במקומותם. ולכל **בני-ישראל** יהיה **אור שמחתנו במושבותם**, לשמוח אחנו עכ"פ מרחוק, בלבבות קרובים. כן אבקש להואיל ולהודיע מכל הכתוב כאן לכל הידידים ואנ"ש החסידים. —

בטחוני חזק **בה'** אלוקי אבותי הקדושים מגיני-ארץ מאוד נעלים, אראלים ותרשישים, שלשלת הקדושה מדורי-דור, זכר צדיקים לברכה, אשר אור זכותם יאיר לנו, שמשמחתנו יושפע שפע וישע רב על כל הנלוים אלינו ושמחים אתנו, ויימלאו משאלותם לטובה ולברכה. מציון מקור הברכה. וחיים עד העולם.

אנכי על משמרתי פה אעמודה להעלות את זכרונו בתוככ"י בחצרות בית ה' על אדמת קודש וארצות החיים. יזכהו ה' לעלות לציון ברנה עם כל תפוצות ישראל, — ובא לציון גואל משיח צדקנו בב"א.

הכ"ד המעתיר בעדו ובעד כללות ישראל לטוב להם כל הימים, הדו"ש
ומצפה לישועה וגאולה קרובה

מרדכי שלום יוסף פרידמן מסדגורה

A New Year Greeting

לשנה טובה תכתבו

אושר ועושר בריאות והצלחה
לכל ימות השנה שא ברכה

With best wishes
for health,
happiness
and prosperity
through the
New Year!

אשר ועושר בריאות
מאסתר פרלונד
ומעפדותם

R. M. D. F.
208 BUSH STREET
BRONX 57, N. Y.

NEW YORK, N.Y. MAY 5 8-PM 1958

Rabbi MR. & MRS. Chaim Black

2050 Davidson Ave,

Bronx 53, N.Y.

Friedman Printing & Offset Co., Inc.
211E. Broadway, New York 2, N.Y.
ORegon 4-7763

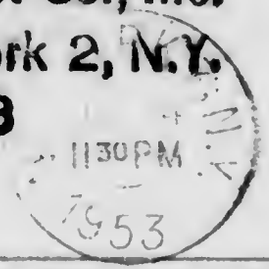

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Mr. BLOCH
c/o Joffa
292 17th Street
Far Rockaway N.Y.

בס"ד ט' דברים תשי"ז

החיים ושלום ונשא לכבוד

ידידי היקר והנכבד מאוד נעלה

מוהר"ר ר' חיים נ"י ויערח

אחדשה"ט כמשית כל אבקש

סליחה על איחור תשובתי,

אבל לא כי האשם כי הטרקרי.

את בית דפוסי אל מקום חדש

והי' לי כמה ונמה טירדות

על כל ונל לא הי' לי פנאי

אלא לכתיב כי בכלולם הלכתי

לביתי כחצות, ובה כבת

סיברתי את כל

ונא להשיב עם רושה כמ שאלב

בלם ב' הבגל איה

כד הרושה ומשוה כל טיב

ידידו הנאמן

אברהם אלון פרנין

RABBI MORDECAI S.J. FRIEDMANN
(Grand-Rabbi of Sadagora)
215 WEST 98th STREET, (Apt. 2c)
NEW YORK 25, N. Y.
Phone : MOnument 2-6533

ב"ה, יום שני, ותרו, תשמ"ו. ברוקלין

מע"כ ידידי הנכבד הרב ס"פ נודע בשערים בנש"ק מוה"ר חיים בלוך הי"ו

ואני כבר ראיתי מכתבו זה טוען ע"ס 20 (עשרים) על המאמר.

מזה עשה המאמר תחילת ספרו, דבר שאני שמח ושמעתי כי הלוים (וגם לשלוח) בדואר

החוזר את חלק השני יספר הנ"ל ועשרה מאמר הנני שולח לו [illegible] להת

שלו כאמרם ז"ל רצונו הנרגש בדורים.

הניירות והעתקים הקשורים הרלמפים פה נא להחזירם לו אחרי שיעתיקם לעצמו או את מה שנחשב מאותם לגמרי.

בינתיים נשלח היום גם את "המודיע" מפירות ותולדות רבן דנה, הרה"ג [illegible] תנש"ה. מאני וחשבו מעלת גם דבר חדש אשר יכול להיות כי מחבר הוציא לו כוונה נסתרה – הפגין בו – דהיינו: הוא אומר שם כי האדמו"ר ראו של הכתר האדמו"ר מסדיגורה בזמן פטירת אחיו אור ושמו [illegible] תרס"ט יחד עם זמנו הבכיר, האדמו"ר רבי אהרן (זצ"ל) שנפטר בעקבות של [illegible] (כלומר ולא נשאר אחריו ממלא מקום, רק אחיו הרה"ג זצ"ל) כי [illegible] מלה – בהיות שהדבר ידוע ומפורסם [illegible] הרגשתי בדבר. [illegible] העבר (שנה זו בגליון 3151) ובזה [illegible] את הגליון) הנה ואף [illegible] – כשאגרנו בתורה את המכתב פה – ואשתו. ידידו המוקיר [illegible] לברכות נצחיות משה

CONGREGATION KNESSETH MORDECHAY OF SADAGORA
400 CROWN STREET, BROOKLYN 25, N. Y.

REGISTERED

RABBI
CHAIM BLOCH
2050 DAVIDSON AVENUE
NEW YORK (BRONX) 53, N.Y.

הרב מרדכי שלום יוסף פרידמאן
סאדאגורא

בעזה"י

MORDECAI S. J. FRIEDMANN
RABBI OF SADAGORA
400 CROWN STREET
BROOKLYN 25, N. Y.

SLOCUM 6-2829

ב"ה י"ט לחודש שבט תשכ"א

חדות ימים ושנות עולמים
למעלת כבוד הרב הנכבד
ידיו רב לו חכם וסופר
נודע לתהלה תוך אמוני
עם סגולה מוהר"ר
הרב ר' משה חיים אפרים
בן האדיל הינדא בלאך שליט"א

אחדשה"ט.

בהתאם לשיחתנו הטילפונית הנני שולח למע"כ את הקטעים מהעתון ידיעות חדשות בשפה הגרמנית מיום שלישי ז' שבט העבר וגם הקטע מעתון „שערים" המאמר השני של ר' יעקב כ"ץ למלאת שלושים. ונא מאת כבודו אחרי שיכתוב מה שבדעתו לכתוב, להואיל לשלוח את טופס מאמרו מקודם אלי כדי שאשים את עיני עליו טרם ישלח אותו למקום יעודו.

אגב אורחא נא לרשום לי במכתבו מה היתה התשובה שקיבל מאת הרב מציעשאנאוו שליט"א וגם אם כתב ברכה להישיש ר' יעקב רוזנהיים שליט"א למלאות לו תשעים שנה ואם קיבל ממנו תשובה.

ובזה הנני הדו"ש ומעתיר בעדו ומאחל לו
אורך ימים ושנות חיים טובים ושפה ומשקה ברחמי
שמוזו

מרדכי שלום יוסף מוהרר אהרר
מסדגורה

נ.ב.

נא בטובו להחזיר לי
את קטעי העתונים.

CONGREGATION KNESSETH MORDECHAY OF SADAGORA
400 CROWN STREET, BROOKLYN 25, N. Y.

BROOKLYN, N.Y. FEB 7 3-PM 1961

CHAMPION OF LIBERTY CHAMPION OF LIBERTY
LEFFERTS STA
UNITED STATES POSTAGE IMMEDIATE POSTAGE

Rabbi
Chaim BLOCH
2050,Davidson Avenue,
NEW YORK(Bronx)53,N.Y.

EVergreen 8-7363
EVergreen 8-7698

בעזהשי"ת

הרב מרדכי שלום יוסף פרידמן מסדגורא
RABBI M. S. Y. FRIEDMAN
GRAND RABBI OF SADAGORA
268 RODNEY STREET • BROOKLYN 11, N. Y.

בעזה'י,ד' תולדות כ"ו חשון,תש--טו"ב,לפ"ק.

חיים ברכה ושלו' לכב' הרב הג' צנא מלא ספרא,
סופר ובלשן נבון דעת וכו' מר חיים בלוך הי"ו
ניו-יורק(ברונקס),נ.י.53.
2050,דוידזון-עוועניו.

אהרי דרישתי ועתירתי בעד שלומו וטובתו,
הנני מצרף בזה
את המכתבים המענינים שמטר לי בשאילה לעיין בהם.ותודתי לכב'
אמורה בזה ביחד אחולי שיאריך ה' ימיו ושנותיו בבריאות נכונה
שבע רצון ומלא ברכת ה',ויוכל לבצע את מחשבתו הטובה לזכות
את ספרות ישראל בדברים המפיצים אור על כמה הופעות בתולדות
עם ישראל.

כעתירת ידידו"ש מצפה לישועת ישראל בעינים מיחלות

מרדכי שלום יוסף פרידמן מסדגורא

ISRAELI ADDRESS: 10 BEZALEL-YAFFE ST., TEL AVIV, ISRAEL – TEL. 3138

CONGREGATION KNESSETH MORDECHAY
OF SADAGORA
400 CROWN STREET
(NEAR BROOKLYN AVENUE)
BROOKLYN 25, N. Y.
TEL. SLOCUM 6-2829

BROOKLYN, N.Y.
SEP 5
12 30 PM
1957

BUILD YOUR FUTURE
WISELY, SAFELY
U.S. BONDS

SL 62829

RABBI CHAIM BLOCH
2050, DAVIDSON-AVENUE
NEW-YORK (BRONX) 53, N.Y.

Absender: Rabbiner
N. Friedmann
Wien IX
Elisabethpromenade 39

Post

An Wohlgeb. Herrn
Chajem Bloch
in Wien XX
Wabensteinstr. 41

ב"ה

יהודו הנפקד

[illegible] נא בטובו לבקרני ביש ד' 10XI בקרב

[illegible] ובדפה מאת ובוכו ב"ש

[illegible]

Recommandiert

Monsieur 611

Chajem Bloch

Wien XX

Wallensteinstr. 41

No 618

Vabb. N- [illegible]ied mann

Stefanesti

(Jud. Botoşani)

R[illegible]ia

Table V

Altafur Side Effects: Summary of Clinical Investigators' Reports

Total Cases Studied (for effectiveness, toxicity or both)	Total Side Effects Reported	Side Effects by Classification	Comments
475	47	gastrointestinal - 37	Principally nausea, vomiting or epigastric distress; in only 5 patients severe enough to require discontinuance of Altafur therapy. Not significantly related to dosage or duration of treatment. One patient developed unexplained gastric bleeding.
		hematologic - 3 (?)	Questionably associated neutropenia - 2 patients (see attached case reports). Questionably associated thrombocytopenia - patient had metastatic carcinoma of prostate, possible bone marrow replacement.
		genitourinary - 1	Patient with chronic glomerulonephritis developed acute nephrotic syndrome while on therapy.
		dermatologic - 4 (2?)	Altafur apparently causative in 2 patients, doubtful in 2 others (patients received novobiocin).
		other 2	dizziness - 1 patient mild pruritus - 1 patient

Herrn
Chajem Bloch
K. K. Lagerkommando
Csót bei Papa
Ungarn

Rückk. M. Friedmann
Wien IX
Liechtensteinstrasse 39

בה"ה

יקיקי הנפחד!

בברית שם חיות הרה"ל שלוסאן. ישתה
לו. חזקה לכל חבר שאינו מלכא מתחת
ידו דבר שאינו מתיקן". ישתה המפתבנ
הנמצאנש תחת ידו הנ רק הקדמות מלאת
סשותנ, כבר את המשתתן אינו ולקיל.
ישתה אי ולכל לתן מפתבנ פעלה
לפרטנש ברבנ?

שלום ברכה מלת יקיקי
[illegible]

חרב נתן צבי פרידמן
רב המקומי
<u>ג ב ע ת - ש מ ו א ל</u>

ב"ח

כו מנחם אב תשי.

לכבוד
הרב הגאון הגדול רבי חיים בלוך שליט"א
<u>בראנקס,53. נ.י.</u>

ר.מ.נ.
אחרי דרישת שלום תורתו הרמה !

קראתי בירחון "הפוסק" את צערו שמודיע לרבים, ומעניין אותי גופא דעובדא היכי הוי, לכן אני מבקש את כבודו לשלוח לי את הקונטרס "קום ריב את ההרים".

לצערנו הגדול הגענו לידי מידה זו, שבמקום לרכז את כל מאמצינו לתקון החיים הרוחניים באר-צנו הקדושה, אשר העזובה היא רבה ונוראה, נורא מאד ומי יכילנו, ואם חס ושלום נאחר את המועד, ולא נעשה היום מאמצים עילאיים, מי יודע האם לא נהיה אחר כך צועקים לשעבר, במקום זה אנחנו רואים בחרדה רבה, כי אין שלום גם במחננו אנו, גדולי אמריקה צריכים לתת את דעתם ולעקב בדאגה אחרי כל מה שמתרחש כאן, כי חושבני שלעת עתה מתחשבים ביתר שאת עם דעתם של מנהיגי היהדות חדתית שבאמריקה מסיבה ידועה, ועליהם להתענין כי עזרת אחינו משם תבא כדי להרים את קרן התורה וקא חס ושלום כדי להשפילו, וד"ל.

בכבוד רב וברכה נאמנה

צבי הירש פרידמאן
RABBI ERNO FRIEDMAN
2415 EAST 7th STREET
BROOKLYN 23, N. Y.
Phone DEwey 2-7986

BROOKLYN, N.Y.
JAN 2
1959

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

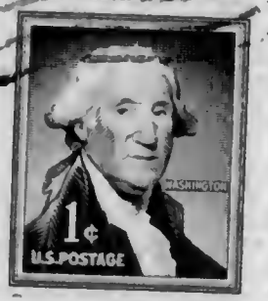

Rabbi
Ch. Bloch
2050 Davidson ave
Bronx 53,
N.Y.

[illegible] לספר כי ידעתי [illegible] [illegible]
[illegible]

חביבי רפאל רוני סלח לי

[illegible] אורח [illegible] [illegible] [illegible] משה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] עד [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] לי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] כל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] על [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]
אשר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

RABBI
2415
Brooklyn
Phone
BROOKLYN, N.Y.
DEC 21
8-PM
1¢
U.S. POSTAGE
COAST AND GEODETIC SURVEY
1807
1957
U.S. POSTAGE
3 CENTS
Rabbi Ch. Block
2050, Davidson Ave
Bronx 53,
N.Y.

ב״ה

ספר

צבי חמד

קונטרס חמשה ושלשים

אשרי הדור

„שלא אמרו חכמים בדבר להחמיר אלא לחקל, משום התרת עגונה״:

הרמב״ם (יד החזקה)

פרק אחרון מהלכות גירושין.

וכן ראינו כי רבותינו הקדושים בכל דור ודור שקדו על תקנות בנות ישראל להתיר הכלם למצוא מזור ותעלה ליגונם.

ויש אומרים

הלא המה חכמי הזמן במדינת ישראל בבית הדין בתל אביב יפו,

ועל צבאם

בית הדין הרבני הגדול בירושלים

כדבר הפשוט . . . בזמן הזה, אם חיים בדור אשר חוצפא יסגי, אז: — אבדו כל הנשים בכל העולם כלו, את חזקתן, אשר ע״י **„רבותינו ז״ל נתנו נאמנות לאשה** במקרים כאלו,

וכמבואר בסימן קנ״ד״.

ומטעם זה יצאו להחמיר אפילו במקום שכל הפוסקים דנו הלכה למעשה שלא כדבריהם, ומי בראש רבינו מרן **שבתי כהן** בהגאון מוהר״ר **מאיר הכהן** בעל **שפתי כהן** (ש״ך) ז״ל, בספרו

גבורת אנשים.

ואחרי, כי הנדון דידן נוגע עד נפשי, כמבואר בשער השני, ובכגון דא מסקנת הפוסקים שהכל מסייעין למלאכת שמים, על כן אמרתי: אלכה לי

אל הגדולים אשר בכל מקומות מושבותיהם:

שירחמו על האומללה, עגונה חיה, להמציא לה תרופה ע״פ ד״ת,

ולהתירה מכבלי העיגון.

הלא כה דברי איש צעיר באלפי ישרא״ל

מרכבות אפרים, ואלפי מנשה

צבי הירש פריעדמאן חו״פ ברוקלין, ניו־יארק

תשי״ז — תשי״ט. [כמבואר בפנים הספר].

קומי אורי כי בא ארח, וכבוד ה׳ עליך זרח.

יברכנו אלהים ויראו אותו כל אפסי ארץ. (תהלים ס״ז)

ספר

צבי חמד

קונטרס חמשה ושלשים

אשרי הדור

התפוננות באחת מחמשה דברים שהיה רבן יוחנן בן זכאי אומר במין חומר, חרי הוא אומר:

אשר נשיא יחטא וגומר,

(תוספתא בבא קמא פרק ז׳ וש״מ).

וקונטרס אחרון

הושיענו מפי ארי״ה

ה״ה כבוד הגריא״ה הרצוג חרב הראשי לישראל — נשיא בית דין הרבני הגדול — שליט״א, בירושלים ת״ו,

אשר ישב בכסא משפט, ונכתב ונחתם בפסק דינו, כי: **„נבצר מאתנו מצד הדין״** לצוות בפסק דין לכפות את המסרב לקיים את פסק דינם שחייבו את הבעל לגרש את אשתו שמעגן אותה יותר מעשרים שנה, לפי דבריהם בעצמם, למרות החק של הממשלה שנתנה רשות לרבני ישראל על זה, כמבואר בפנים ב״ה.

והאמת יהגה חכי: כי עוד לפני י״א שנה שזכיתי לעלות לציון עיר קדשנו, דנתי בזה לפניו עם בית דינו הגדול, שקיימו את הפסק דין לגירושין, בלי שום ספק בעולם. אבל אז היה שעת חירום ולא היה סיפוק בידם, כאשר הוא עתה, שעלתה בידם לבנות חרבות ירושלים. ולמה להם להניה את החורבה הזאת מבלי לעזור **לאלמנה** חיה, וגם אמנה **אחותי** היא, וגדולי הפוסקים ראו בחציוני **„מבשרך אל תתעלם״**, חובי מיוחדת להתעסק במצוה זו, כמ״ש **רבינו בעל דברי יחזקאל** ז״ל בכ״י המובא בפנים הקונטרס ע״ש. **העליתי את הדברים על ספר כלב נשבר,** ובאתי לעמוד ולהתחנן בעד האשה האומללה לפני כל יודעי דת ודין **בכל קצות הארץ,** שעד מהרה ירוצו את דבריהם לכבוד **הנשיא של בית דין הרבני הגדול בירושלים תובב״א, ל ה צ י ל** את האשה מכבלי העגון.

צבי הירש! צבי הזד!

פריעדמאן. ברוקלין, ניו־יארק

תשי״ז — תשי״ט.

מעמדו של הגריא״ה שליט״א אינו מרשה אותו להתערב בזה, ע״כ נמסר הענין להרב מלצר ברחובות. נא להריץ המכתבים אל הגאון הזה למקומו.

RABBI ERNO FRIEDMAN
2415 East 7th Street
Brooklyn 23 N. Y

BROOKLYN, N.Y.
JUL 14
12-PM

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

UNITED STATES
LETTER
SERVICE
POSTAL CARD

SERABEE
794 Wyona
N. VALLEY
L. I.

Rabbi
Chaim Block
271 Beach 17
Far Rockaway
N.Y.

2415 EAST 7th STREET
BROOKLYN 23, N. Y.
Phone DEwey 2-5086

BROOKLYN, N.Y.
MAR 4
8-PM
53

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi
Chaim Block
2050 Davidson ave
Bronx 53, N.Y.

RABBI ERNO FRIEDMAN
2415 EAST 7th STREET
BROOKLYN 23, N. Y.
Phone DEwey 2-7986

ב״ה

על זה למה שואלים

אין אני מצפה חן בעיני לאומי תורת חירות, אבל לפי דעתי כבודים
הנאורים של ישראל ע״י רגבות וקלעים.

מה שלום כבודו? בעת הזמן האחרון עסקו, החושב להוציא ספר
חדש?

אמר חכמה אהבה לו את אמה בשבלי להשיג אותו חכמות
שלם.

אני גם בספר ועוסק לעשות גדולה ביום הקהלים בעזרת
על המחר בציון ובגוף ושכל.

אני מחכה בקוצר רוח לתשובתו הנ׳ ומאשר בזה בברכות רבה
ובכל הכבוד, הצפוי לטובת ד׳ קהלה לעם

שלום חיים [illegible]

דאר אויר
BY AIR MAIL
PAR AVION

ישראל
ISRAEL

Rabbi CH. Bloch

2050 Davidson Ave.

Bronx 53 N. Y.

U. S. A.

ש. ח. פרידמן תל אביב שדרות חן 5 ישראל

S. CH. Friedmann Tel Aviv CHEN Blvd. 5
Israel

ב"ה

2)

אך כאשר הוא נרפא, קפצתי [illegible] ונחל עוד הפעם לכתוב לעתים יותר תכופות [illegible] אכחיש [illegible] זאת. קצת שלו שהיה ענין ולחשוב על ענייניו.

אם כוח לא קרא עוד את מאמרי עורב פסח בשם "יקרות [illegible]" עורב שבועות "קבלת התורה" ולפני כמה שבועות "דרכי של עם סגולה" ומאמר [illegible] סליחות "שבת של אבות בארץ אבות" אם ודאי [illegible] ומשלחם אליו -

עם ידידי הר' [illegible]
אינני [illegible] בעשר [illegible]

איגרת אוויר
AEROGRAMME

ז' תשרי

דואר אוויר 250
ISRAEL ישראל

Rabbi
CH. Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx N.Y.
U.S.A.

דואר אוויר
PAR AVION

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל

השולח - EXPEDITEUR

ש. ח. פרידמן תל אביב שדרות חן 5, ישראל

S. CH. Friedmann Tel Aviv CHEN Blvd. 5 Israel

קפל שני

קפל ראשון

ב"ה

3)

ולפרטים אינני [illegible] [illegible] גהל [illegible], אבל עדין שלו [illegible] אינני יודע אפילו אם עד לכתוב. כמו [illegible] ולשאול מאלתי. ואם לכתוב אלי ויקבל ממנו תשובה -

אני מאחל לו ולמשפחתו טובה שנה טובה ומתוקה ולקיבוץ [illegible] שלמה [illegible] ישועה [illegible] בגאולות [illegible] ובפרט כל [illegible] ידידי [illegible] [illegible]

שלמה חיים פרידמן

רש. [illegible]

איגרת אוויר
AEROGRAMME

דואר אוויר 250 ישראל ISRAEL

Mr. Ch. Bloch c/o Joffe

U.S.A. 271 Beach 17

Far Rockaway

N.Y.

דואר אוויר
PAR AVION

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל

EXPEDITEUR - השולח

Dr. Yuist, P.O.B. 442

Jerusalem

קפל שני

קפל ראשון

איגרת אוויר
AEROGRAMME

Rabbi CH. Bloch

2050 Davidson Ave.
Bronx N.Y.
U.S.A

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל

EXPEDITEUR - השולח

ש.ח. פרידמן תל אביב שדרות ח/5 ישראל

S.CH. Friedmann Tel Aviv CHEN Blvd. 5
Israel

קפל שני

ושאר בפנים

2

[illegible]

איגרת אוויר
AEROGRAMME

דואר אוויר
PAR AVION

Rabbi
Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53 N.Y.
U.S.A.

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל

השולח - EXPEDITEUR

Yisroel

קפל שני

קפל ראשון

איגרת אוויר
AEROGRAMME

Rabbi
Chaim Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx N.Y.
U.S.A

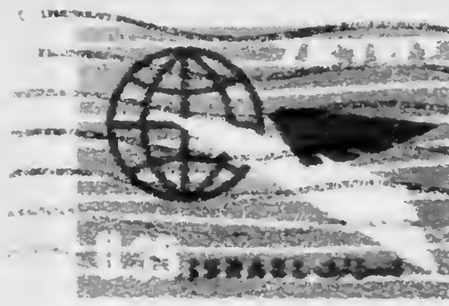

דואר אוויר
PAR AVION

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל

השולח - EXPEDITEUR

י.ח. פרידמן תל אביב שדרות חן 5 ישראל
Y.CH. Friedmann Tel Aviv
CHEN Blvd. 5 Israel

קפל שני

קפל ראשון

הרב נתן צבי פרידמן
רב מקומי בשכון ה'
בני־ברק
טל : 74233

דואר אויר
PAR AVION

RABBI

CH. BLOCH

2050 DAVIDSON AVE

BRONX. 53. N.Y.

U.S.A

ב"ה

נעלה את ירושלים על ראש שמחתנו

בסימן טוב ובמזל טוב

הננו מתכבדים להזמין את כב' וב"ב להשתתף
בשמחת כלולות בנינו היקרים

החתן		הכלה
הרב **דוב** נ"י	עב"ג	**אהובה** תחי'

שתתקיים אי"ה בשטומ"צ ביום חמישי פ' תרומה
ד' אדר תש"ך (3.3.60) בשעה 5 אחה"צ,
בחצר בית הכנסת המרכזי של שכון ה' בבני-ברק.

הרב משה זרצקי
ורעיתו הרבנית
כרכור

הרב נתן צבי פרידמן
ורעיתו הרבנית
שכון ה' בני-ברק

תחבורה: מס' 51, 54 (שכון ה'), 62, 69, 70.

המען למברקים: הרב זרצקי—פרידמן, שכון ה' בבני-ברק

כד

[illegible]

איגרת אוויר
AEROGRAMME

תל אביב-יפו
ט"ז אייר תשכ"ב
20.5.62

Rabbi CH. Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx N.Y.
U.S.A.

דואר אוויר
PAR AVION

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל

השולח - EXPEDITEUR

ש. ח. פרידמן תל אביב שדרות חן 5 ישראל
S. CH. Friedmann Tel Aviv CHEN Blvd. 5
Israel

קפל שני

קפל ראשון

כג

[illegible]

איגרת אוויר
AEROGRAMME

דואר אוויר
PAR AVION

Rabbi
CHAIM Bloch
2050 Davidsonn Ave.
Bronx 53 N.Y.
U.S.A

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל

השולח - EXPEDITEUR

קפל שני

RABBI SH. FRIEDMAN
2126-62 St ~~2146-61st~~ STREET
Brooklyn, N. Y.
TEL. BEnsonhurst 6-3784

הרב שבתי פרידמאן
רב במייפלטאן פארק
ברוקלין, נ. י.

כ"ה חשון תשי"ד

כבוד האדם המעלה מרומם על כל ברכה ותהלה, איש האשכולות אוצר כלי חמדה
בלשון וסופר כו' מוהר"ר חיים בלאק נ"י. שלום לו.

בגמ' יומא דף ד' ע"ב. מנין לאומר דבר לחבירו שהוא בבל יאמר עד שיאמר לו לך אמור שנאמר וידבר כו' לאמר
כו' ע"ש פרש"י. ובמהרש"א שם א"כ אפי' גם בלא בקשתו לא היה לי רשות לגלות הדברים וע"י ביומא את ס"ק נ"ו
משכ' בשם הגמ' שהוכיח מסנהדרין דף ל"א שאם מקפיד ומזהיר שלא לומר אפילו אמרו בפני רבים יש בו משום ולהכ' ו...
במהרש"א אבל כ"ז אם אומר לחבירו אבל כאן לא היה אומר דבריו אלא ביחוד אפילו רק במכתב, ואם אני משאיר את
מכתבי הראוים אלא על שלחני ומי מהראוים והמבקרים את ביתי מצאו את המכתבים וקראו אותם שוב אין עלי משום
בל יאמר כי אנכי הלא לא אמרתי. אולם אחרי הודיעו לי כי הגילוי יכול לגרום לו הפסד ונזק חו"ז בזה, לא אכתוב
את מכתבו האחרונים תחת ידי ואמהר להשיבם לו כבקשתו, אף כי כבודו הרמה ידוע לקטנות כאלה. הלא כן הוא
דברו באחד ממכתביו כי עוד ידו נטויה לפרסם ברבים כמאה מכתבים שיש אתו גדולים ושמורים תחת ידו עד לעת
מצוא מכתבים מגדולים וצדיקים המתנגדים להתחשבות עם ישראל בארצו. אף שע"י יכול לגרום נזק גדול והרבה מבני
המתגוללים תחת שואה אבלי מקום בארץ אחרת רק [illegible] אז היא המקום היחידי להם כמו שהוכיח הנסיון. ואף
אלם הגדולים והצדיקים אמרו כן בשעתם, בזמן שעמן אז היה רק אידיאל, והם לא רצו בהאידיאל הזה לפי שיטתם
אבל לפי תנאי הזמן עתה אשר העמן נוגע להצלת שארית הפליטה אשר כליון צפויה להם חו כי כל הארצות
הדמוקרטיות סגורות בפני עמם, וארצות וראיפ כמו פולניא, רומניא וגם אונגריא שלה בתוכם. אף שיהיו פתוחים
לפניהם אין מקום עוד להם כמו שהוכיחו הנסיונות האחרונות ולכן כמובן אין להתחשב את דיעותיהם במכתביהם או
אבל ישנם כאלה שאומרים ודעים להבחין בין זמן לזמן ובמכתבים כאלה אם יפרסם יהיה כוונתם רק להבזות לפני טעמו
ונימוקו שהוא ירא באמת וחסיד בנן של קדושים הלא כן דברו במכתביו, ואני כבר מלתי אמרה על ירא ומחסידים כאלה
ביאור מאמר חז"ל בגמ' ב"ק האי מאן דבעי למיהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין, ודקדקתי האם מלי דנזיקין הוא רק ענין
לחסידא הלא כל איש אסור להזיק לחבירו, ואמרתי אמנם זה מובן לכל שכל אדם אסור להזיק לזו שהוא, אבל זה
דבר רגיל שיש חסידים שמפני חסידותם הנפרזה ורוצים לעשות דבר חסידות לא יתבוננו וירשו להם לעצמם לעשות
דבר לטובת חסידותם ~~אשר~~ שע"י יגרמו נזק והפסד למי שהוא ע"י מעשי החסידות שלהם, וכמו שרמזתי זה כבר
עד שיראת שמים לפיכים לפעמים גם יראת חטא לירא אולי ע"י חסידותי אני עושה חטא ונזק למי שהוא, וע"ש תוס'
דמאן דבעי למיהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין שע"י חסידותו אינו מזיק למי שהוא.
כבודו גם במכתבו זה הרגיע, באחת אשר הרצל ונורדוי וכמובן כי הציונות בכללה.
האמנציפציה ושויון הזכיות. דברים מגוחכים ומדאובים את הלב, אבל הלא אמריקא ואנגליא וכיוצ', שנשארה
האמנציפציה להם בתקפה, ואף שהציונים להם משמודים נולם ברמה
כבודו יצוה עלי לקרוא איזה מחברת בשם משומדים בפולין אבל נפשי בחלה לקרוא בספרים חיצונים כאלה
שנונצים הם בעיני מחמת אסור ומחמת מיאוס ובאמת בזה עיניו ישרא כו', אני שקוע בלימוד הלכה ואגדה
ש"ס ופוסקים ועוסק בחדת ההלכה ופלפול כמו ללימוד מדרש ואגדה.

TEL. HY 3-5711

CONG. YESHIVA CHUNE DAVID

1244 LINCOLN PL.
Brooklyn, N. Y.

RABBI S. FRIEDMAN

FORMER GRAND RABBI OF TENKE & WIENA

קהלה וישיבה חנה דוד

הרב שלמה זלמן פריעדמאן

מלפנים רב דק״ק טענקע וקהי׳ ווינא

ב״ה

לכבוד הרב החסיד. הצלם אוצר בית. נופך ספיר והלום.
[illegible] מהיר ומו׳ מוהר״ח באין [illegible] וזרח. כתמר יפרח.
[illegible]
[illegible]

[illegible]

CONG. YESHIVA CHUNE DAVID
1244 LINCOLN PLACE
BROOKLYN, N. Y.
RABBI S. FRIEDMAN
Former Grand Rabbi of Tenke and Wiena

Tel. HY 3-5711

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N.Y.

THE HEART FUND

GRAND RABBI S. FRIEDMAN
1244 LINCOLN PLACE
BROOKLYN 13, N. Y.

Mstr.

Chaim Bloch

New-York-Brok

2050 Davison Av

(Amerika)

PAR AVION

NEW YORK, N. Y.

Received in bad condition at

CITY DIV. ★ B'KLYN, N. Y.

Kopel Friedfertig Tel-Aviv
Feierberg 16
Israel

אדרעסע
Kopel Friedfertig, Tel-Aviv
ישראל
Feinberg 16

18/I 1952 פה תל-אביב - ישראל

שלום לכבוד ש״ב היקר והנכבד מהר״ר חיים גלאק נ״י

במקרה האבע איך דיינע אדרעססע ערפאהרען. איך האבע צופעליג
חוק בעגעגענט מיט משה פרסלר אונד ער האט מיר דערצעהלט דאס ער
אין אמעריקא וואר אונד ער וואר אין באלעסטינער פערזאן אונד דאס דו ביזט
דער זעלבע פערזאן. איך האבע מיך זעהר מערפרייט צו הערען
דאס דו ביזט אין אמעריקא אונד לעבסט. לייבר זינד ניכט פיעלער
איבערגעבליבען פון דער משפחה. איך בין קאפעל פריעדפערטיג
דער ברודער פון משה פריעדפערטיג אויס בעדזין וועלכע מיטער
האט געהייראטען בקלומה. ווער דיר בעקאנט ווירדט בין איך מעלדען ביז
מאנכע יאהרען אין דויטשלאנד ביז 1938 אונד יאהרע 1938 האט מאן
וויא דיר בעקאנט ווירדט אלע פאליש. וועגען הערויסגעטריבען פון דויטשלאנד
אונד פערשיקט אויף דער פוילישער גרענעצע זבאנשין. פון דארט אוז
עס מיר געלונגען מיט פאמיליע צוריק פארצושלאגען קיין
ארץ ישראל. איך בין דא אין ארץ ישראל שוין 13 יאהר. אלע אנדערע
אויף מערשטענטהייל פון. ארגעריף אלף דונג ווען דער קריעג האט

דאר אויר
BY AIR MAIL
PAR AVION

Mstr.

Chaim Bloch

New-York

Brooklyn

2050 Dairson Aven

(Amerika)

New York, N. Y.
Deficiency in Address
Supplied by Post Office at
Brooklyn, N. Y.

K. Friedfertig Tel-Sa[illegible] Schierberg 16

Israel.

ב"ה תל אביב ערב חג מתן תורתנו הקדושה תשי"ב.

לכבוד ש"ב היקר והנכבד מר חיים בלאק נ"י.

קבלתי את מכתבך השני, ואני מצטער מאד שכל כך ומזרת
ועזנת בשבילו בין שלמת מזה כל תלונות שהיא לו. אצל הענין
הנה כפי שמר פרסלר סיפר לו שאחיך נפטר בניורק זה הוא
בשבילי בשורה טובה מאוד לשמוע שאחד ממשפחתנו נמצא בחיים
ונמלט מידי התלינים. אבל מעולם לא עלה על דעתי לבקש מזה
תמורה אף סנט מזה ובפרט מאנשים עניים כפי שמר פרסלר
אמר וכי שמותיה ילדי של אהרון של צעירי חלמתי בלבין
שאכתוב לך, בלי תכנית זה ולא היה על דעתי בכלל
לכתוב. כפי שמר פרסלר כותב לך היה אסיפה בזוית!
ולא היה אף אחד שיודע בשמות הבשר, טוב אף רע. אני חושב
שאף אנשים ונשים שאינם מכירים אותי אל לא רוצים להכירני!
אל שאלה הן מצאני אזה כלל במשפחה שלנו, ובכל זאת
אני חי אני מתרצה ואין לו שום תערובת. אל אהרן שלכם

עכשו לענין חבילות — כאן מקבלים חבילות של פרטים אחד ושתים
ודוקא אנשים שאין בכלל צורך לזה סתם מכה ההרמון הזה
נעשה טבע. כל בן אדם שיש לו איזה קרוב או חבור או סתם
בן עיר. כל מי שיש לו דוד איזה פתלגבי באמריקא.
כאן אומרים שמי שאין לו קרוב או מכר באמריקא נכשל בעולם הזה.
לו יש זה פרנסה וכאן בארץ ישראל יש זה לאכול ספורט
יש הכל להשיג בכסף מלא. אני אשלח חבילה לשולמית ח.ק
מכוי הרים שספרים את שמחק ושלום צ״ב

הבינו לך בגלות ומצפה לתשובתך
קופל פרובפרטין

RABBI SOLOMON B. FREIHOF, D. D.
THE RUSKIN APARTMENTS
120 RUSKIN AVENUE
PITTSBURGH, PA.

Tel.: SUsquehanna 7-6675

פֿרײַלאַנד־ליגע

פֿאַר יידישער טעריטאָריאַליסטישער קאָלאָניזאַציע

FREELAND LEAGUE

310 WEST 86th STREET

NEW YORK 24, N. Y.

ד״ר י. נ. שטיינבערג
גענ׳־סעקרעטאַר

ד״ר מרדכי שעכטער
עקזעק׳־סעקרעטאַר

נאַצ. עקזעקוטיוו:

א. אייבראַמס
שיקאָגע

קריינע אַלעקסאַנדער
יאָהאַנעסבורג

מאַקס האַלצמאַן
לאָס־אַנדזשעלעס

אפרים האַריסאָן
לאָס־אַנדזשעלעס

י. הערמעלין
פּאַריז

י. זעליטש
פילאַדעלפיע

נ. טוראָק
ניו־יאָרק

ה. יאַפע
לאָס־אַנדזשעלעס

א. כאַבאַצקי
ניו־יאָרק

א. כראַבלאָז
לאָס־אַנדזשעלעס

י. לעווין
ניו־יאָרק

ד״ר י. מינקין
ניו־יאָרק

מ. נאָוויק
בוענאָס־איירעס

א. סטעף
ניו־יאָרק

אַדאַ סיגעל
ניו־יאָרק

י. פּאָדאָלסקי
לאָנדאָן

י. פּאָשעט
מעלבורן

ד״ר ל. מ. פרוכטבוים
ניו־יאָרק

לאה קאַנטאָר
ניו־יאָרק

נ. קווינטשאַנסקי
מאָנטרעאָל

ד״ר א. קינג
מעקסיקע

דעם 24סטן סעפּט׳ 1959

הרב חיים בלאָך
2050 דייזי דסאָן עוו׳
בראָנקס, נ״י

השובער הרב בלאָך:

מיר האָבן נישט געוווסט, אז ד״ר שטיינבערג ז״ל האָט אייך געהאָט געשיקט דעם זשורנאל אומזיסט און אז איר זענט׳בכוח צו צאָלן. אויב אזוי זענען מיר, פארשטייט זיך, גרייט אייך וויטער צו שיקן דעם זשורנאל.

לשנה טובה תכתבו!

אייער,

מרדכי שעכטער

מש/שג

CUMBERLAND 4338

Rabbi Felix Freifelder
1530 WOMRATH STREET
PHILADELPHIA, 24, PA.

CONGREGATION ADATH ZION
4334 PAUL STREET DEL. 1270

ב"ה [illegible] אל הארץ תש"ו

שלום וברכה לכבוד [illegible] הרב הגאון מוהר"ר חיים בלאך שליט"א.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

אוהבו [illegible]

PHILADELPHIA, PA.
JAN 19
8:30 AM
1950

FRANKFI

UNITED STATES POSTAGE
3 CENTS 3

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Avenue
Bronx 53, N.Y.

Rabbi Felix Treifelder
1530 WOMRATH STREET
PHILADELPHIA, 24, PA,

Série 9
161

PARIS.. EN FLANANT

Place de l'Opéra — Opera Square

Edition d'Art YVON, Paris - 14, Rue de Bretagne
Reproduction interdite - Fabrication française

PARIS
27 V
28

Monsieur Ch. Bloch
Schriftsteller
XX Rafaelgasse 1
Wien XX
Autriche

Mr. Chaim Block
2050 Davidson Avenue
Bronx, N.Y.

DANIEL FRISCH
300 CENTRAL PARK WEST
NEW YORK 24, N. Y.

DANIEL FRISCH
300 CENTRAL PARK WEST
APT. 5H
NEW YORK CITY

15 בדצמבר, 1948

לכבוד מר ח'ים בלוך
2050 רחוב ד'בי'דסון
ברונקס, נ'ו 'ורק

אדון נכבד:

צרוף בזה תמצא המחאה בסכום של .10

שה'א השלום בשב'ל ספרך ששלחת לי.

שלך בכבוד,

דנ'אל פר'ש

דפ:אא

Rabbi Bernard David Perlow

~~5039 N. 10TH STREET~~

~~PHILADELPHIA 41, PA.~~

1411 W. Monroe Ave
Chicago 26, Ill

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N.Y.

PHONE, MI 4-7809

ב"ה

הרב ברוך דוד פרלוב

Rabbi Bernard David Perlow

~~5039 N. 10TH STREET~~

~~PHILADELPHIA 41, PA.~~

1211 W. Morse Ave.
Chicago 26, Ill

ולם הי' לסדר אחרונות-קדשים התשס"ו
בבוד הרב רחמים בלוך שליט"א
ותדשמה

צאת הנה הפעם השני שקבלתי מכתב ממנו
הסעם כסף בעד הספר שלו קבלתי מעלם.
לפני שנה הזמנתי דרשתי לשעוקיו מפילדלפי
ויכול להיות שבודו שלח ספרו אל כתבתי בפילדלפי.
אבל אני לא קבלתי או השאתי שום ספר. הנני צוכר
מישו שלפני. ע"ש או אחבוי שנים שלחתי לו כסף
בעד אוצרה ספר אבל שמו אינני צוכר.
אני מבקש ממנו שתקור ותפרוש אולי נאבד
הספר הנל, ואם אדלני יודה לשלוח לי ספרים
אוד הפעם נא לשלוח אל כתובת ביהכנ שלי.

— Cong Beth Israel
1330 W. Morse Ave
Chicago, Ill.

בהוקרה, ה. דידוש
ברוך דוד פרלוב

DR. LEO PERLMAN
345 MADISON AVENUE
NEW YORK 17, N. Y.
MURRAY HILL 3-8534

RESIDENCE
209 TECUMSEH AVE.
MT. VERNON, N. Y.

איגרת אויר
AEROGRAMME

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N.Y
U.S.A

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל.

EXPEDITEUR - השולח

פ. פרקפלוס

Israel 451 ירושלים, ת.ד.

קפל שני

לושאר לפק

ירושלים, ה' באדר, תשי"ח
(25.2.58)

לכבוד
הרב משה חיים אפרים בלאך,
ברונכס, ניו-יורק.

אדוני הרב הנכבד,

מכתבו מ-17 לינואר הגיע אלינו בזמן שהיינו שרודים בסידורים לרגלי פטירתו של עורכנו היקר, ר'ב ז'ל ועל כן האיחור בתשובתנו אליו. כ'כ חכינו אולי יגיע ספרו "מי נתן למשיסה יעקב וכו' למען נוכל לאשר את קבלתו. אולם מה שהגיע, זוהי תמצית הספר ועל זה הודענו לכב' במכתבנו מ-8 לינואר ש.ז.

אנו מודים לכב' לבעד השתתפותו במות ר'ב. ז'ל. זו היתה אבדה כבדה בשבילנו. אולם זה חדשים ידענו שר'ב הוא חולה אנוש, אבל בכל זאת קיווינו שאולי יתגבר על מחלתו; המנוח בעצמו האמין שיתגבר על חולשתו. ובאמונה זו חיינו כולנו והנה בא היום המר והנמהר ונלקח ממנו!

ואשר לשאלתו בנוגע למזכיר: זוהי מזכירה, וארץ מולדתי גליציה, מעיר פשמישל.

בכבוד רב,
פריץ פרנקפורט
פ. פרנקפורט.

Frankel
167 E. Broadway
New York City

NEW YORK, N.Y.
MAY 9
1-AM
1940

MADISON SQUARE
STATION

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Mr. Chaim Bloch
2008 Davidson Ave.
Bronx, N.Y.

ב"ה אור ליום ה' ט"ז למב"י

שלום וברכה וכט"ס לכ' החכם הגדול סוכר מלוין וכו'
מר חיים בלאנק נ"י

הייתי אצל מר וויינשטב ואיננו כעת בניו יארק, ישוב לביתו
ביום ו' הבע"ל ואז' הבטיחה לי שתלך עוד הפעם לבקש את מר
וויינסטאק שיחתום ה"פריינד שאפטס = בריעף". בטובו להשתדל
עוד בדבר הזה אצלם וד' יה' בעוזרו להוציא הדבר מכח אל
הפועל להציל המשפחה האומללה מידי זדים.

ברגשי כבוד והוקרה
יואל פרענקיל

BALTIMORE, MD.
JAN 10
12 — M
1944

UNITED STATES POSTAGE
3 CENTS

BUY
WAR SA
BONDS AND STAMPS

Prof. Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx, N.Y.

5729 Tower Rd
Baltimore, MD

RABBI NAFTALI H. FRANKEL
REPRESENTATIVE OF
THE RABBI ISAAC ELCHANAN THEOLOGICAL SEMINARY
AND
YESHIVA-COLLEGE OF NEW YORK

4206 PALL MALL ROAD

TELEPHONES: { MOHAWK 2562 / MOHAWK 1095

RABBI DR. NAFTALI H. FRANKEL
3703 PARK HEIGHTS AVENUE
BALTIMORE 15, MD.

MOHAWK 2562

REPRESENTATIVE OF
YESHIVA UNIVERSITY
OF AMERICA

ב"ה יום ג' נצבים תש"ז

שלום רב וברכת כתיבה וחתימה טובה ושנת ישועה לעם ישראל

כבוד ידידי אהובי מ. נ. הרב ר' חיים בלאך שליט"א

בעונג רב קרתי את מכתבו חנעים, ואני מודה לו מאד מאד.
כבר לפני זמן מה הודעתי לכב' שקבלתי את התואר דר' ד.ד.
אבל מחמת אי חשיבות של הדבר לא עשיתי פרסום מזה.
הדפסתי את הניירות כפי הצעה של כב' ואני מקוה שימצא חן בעיניו.
את המאמר מן דר' מארגושעס איז בידי, שלחתי אותו לדר' יצחק לוין בכדי לכתוב עודות החוברת בעתון של פארגען זשורנאל, ומרם החזיר לי את המאמר. כבר כתבתי למערכת ובקשתי מהם לשלוח לי איזה גליונות.
אפשר כב' ישלח לי את המאמר שנתפרסם בעתון של "פאמיליען בלאט" צירייך? אני אכתוב להם מדוע המה לא הזכירו את שמי: הייתי בסאראטוגע כמה ימים, ושמה פגשתי את "שותפו" הרב פינקל-שטיין, וחושבני שהוא לא מתאים להיות שותף של כב' וד"ל האם כב' כתב לחדר' גלעס מן ירושלים בדבר החוברת שאנו מוכנים למכור?

לרגלי שנת החדשה אני מאחל לכב' עם בני ביתו היקרים ברכת כתיבה וחתימה טובה ושנה מבורכת בכל טוב, ונזכה לישועת חשי"ת במהרה בימנו.

בתקוה לקבל את המאמר ממנו ותודה רבה לו למפרע הנני מסיים בדרישת שלום לבבית גם לב"ב חירים

שלו הנאמן באהבה

נפתלי צבי פרנקל

Yours very truly,

Advertising Manager.

PROPERTY OF
Return Postage Guaranteed

DR. NAFTALI H. FRANKEL
3703 PARK HEIGHTS AVENUE
BALTIMORE 15, MD.

MOHAWK 2562

REPRESENTATIVE OF
YESHIVA UNIVERSITY
OF AMERICA

ב"ה ער'ה ח'תש"ט

להוד כבוד ידיד־יקר
הרב ר'חיים בלאך שלי"ט"א

שלום וברכת כתיבה וחתימה טובה :

לרגלי חשנה החדשה באתי בזה לברכו בברכת שנה טובה ומאושרת, שנת פדות ובנין לעם ישראל.

נא לסלוח לי שלא פתבתי לו כמה זמן, לדאבוני הגדול הייתי מרוד מאד בעניניס שונים, מעונין אני מאד לדעת מה נשמע אצלו ואיך הוא וב"ב היקרים מרגישים בבריאות. אגב, מה בדבר "החיכל"? האם נמכרו כמות חשוב? הפרדס לא עשה פרסום חשוב עבור ספר כזחן מהועף פגשתי את ידידו חרב פינקעלשטיין, בסאראטוגע, והתעונן לפני שהפסיד חרבה כסף בזה העניין, היות חספר לא מצא קונים בשוק? אני בעונין

חסברתי לו שזחספר יוצא מחכלל ובל הדבר חידה זאת בשבילי. מה חדשות אצלו, ובמה הוא עוסק עכשיו, הייתי מעונין לקנות אצלו 2 עקסעמפלארים מן "החיכל" וגם חספר של הרב גרינוואלד שכב' כסב חקדמת.

אצלי אין חדשות, בזמן האחרון לא הרגשתי כל כך טוב, עד עכשיו לא מכרתי סכום חשוב מן ספרי, ואפשר עוד יבוא חזמן גם עבור זח?

מה נשמע חדשות אצלו ומה שלום ב"ב היקרים?

ובכן אני מסיים, בדרידת שלום לבבית, ובברכת גמר חתימה טובה

חריני ידידו ומעריצו הנאמן

נפתלי צבי פרענקל

RESIDENCE:
3703 PARK HEIGHTS AVE.
PHONE MO. 2562
BALTIMORE 15, MD.

OFFICE:
331 MADISON AVENUE
SUITE 701
NEW YORK CITY 17

RABBI N. H. FRANKEL

FIELD DIRECTOR OF
YESHIVA AND YESHIVA COLLEGE OF AMERICA

ב"ה יום א' כד'אדר ב' תש"ח

כבוד ידיד חביב הרב דר' חיים בלאך שליט"א

שלום וברכה:

בראשית, אני דוצה לברכו בברכת מזל טוב ורב שוב להופעת ספרו, נקוה שכב' יהיה שבע רצון ממנו.

מזמן רב לא שמעתי ממנו, ואני מעונין לדעת משלומו הטוב, ומה חדשות אצלו. בטח כב'ידידי יכבדני בספרו החשוב ואני כבר מתגעגע לקבלו ולהנות מפרי עבודתו.

אצלי אין חדשות, המצב בבריאת ב"ה טוב, אבל בכה אין הרבה נחת, בעיקר מן ענ'ני ארץ ישראל. מה כב' חושב על זה? מה תכניותיו עכשיו? האם כב' חושב להוצ'א איזה ספר חדש? אשמח מאד לשמוע ממנו במהרה, ואני מסיים בדרישת שלום לבבית

גם לב"ב הימרים

ידידו ומעריצו הנאמן

נ.צ. פרנקל

RABBI N. H. FRANKEL

FIELD DIRECTOR OF

YESHIVA AND YESHIVA COLLEGE OF AMERICA

RESIDENCE:
3703 PARK HEIGHTS AVE.
PHONE MO. 2562
BALTIMORE 15, MD.

OFFICE:
331 MADISON AVENUE
SUITE 701
NEW YORK CITY 17

MISHPATH COMMITTEE, Inc.
2050 DAVIDSON AVE., BRONX 53, N.Y.
Return Postage Guaranteed

Rabbi Dr B. Bernfeld
612 W 180th St
New York

MISHPATH COMMITTEE, Inc.
2050 DAVIDSON AVE., BRONX 53, N.Y.
Return Postage Guaranteed

MISHPATH COMMITTEE, Inc.
2050 DAVIDSON AVE., BRONX 53, N.Y.
Return Postage Guaranteed

Rabbi N. H. Frankel

3703 Park Heights Avenue, Baltimore 15, Maryland
Telephone, Mohawk 2562

Rabbi N. H. Frankel

3703 Park Heights Avenue, Baltimore 15, Maryland
Telephone, Mohawk 2562

From the desk of . . .

Rabbi N. H. Frankel, representative of Yeshiva University

Rabbi N. H. Frankel

3703 Park Heights Avenue, Baltimore 15, Maryland
Telephone, Mohawk 2562

ב"ה עש"ק פ' שלח, חשמ"ו

שלום רב וברכה כל טוב

לכבוד ידיד מאד יקר גאון בתורה
וחכמת ישראל, הרב חיים בלאך שליט"א

חקותי שכח' ובנו משפחתו היקרים נמצאים בקו
חבריאות וכל טוב, ויתן הש"ת לשמוע ולבשר
אך בשורות טובות.
הריני רוצה בזה לבקשו, בטח נמצאים תחת ידו
כמה ספרים שחבר הרב הגאון וחברו היקר הרב
יקותיאל גרי נוואלד זצ"ל, אה"ח אס"ד תורה לכת'
באם יזכה אותי באיזה מן הספרים.

מה חדשות אצלו ובמח הוא מחעסק בעת?

אשמח מאד לשמוע ממנו בעתיד הקרוב, ואני מסיים
בדרישת שלום לבביח, וברכח כל טוב,
הריני ידידו הנאמן

נפתלי צבי פרנקל

From the desk of . . .

Rabbi N. H. Frankel, *representative of Yeshiva University*

Telephone: MOhawk 4-2562

N H FRANKEL
3703 PARK HGTS AVE
BALTIMORE MD

Memo...

NAFTALI H. FRANKEL, D. D.
Telephone: MOHAWK 4-2562

DON'T WAI
JOIN CIVIL DEF
NOW

BALTIMORE, MD.
MAR 3
PM
1955

Rabbi Claire Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N. Y.

3703 PARK HEIGHTS AVENUE
BALTIMORE 15, MD.

Rabbi Dr. Chaim Bloch

2050 Davidson Ave.

Bronx, N.Y.

RABBI NAFTALI H. FRANKEL
3703 PARK HEIGHTS AVENUE
BALTIMORE 15, MD.

3703 PARK HEIGHTS AVENUE
BALTIMORE 15, MARYLAND

BALTIMORE, MD.
FEB 5
9:00PM
1958

Rabbi Dr. Chaim Bloch
2050 Davidson Avenue
Bronx 53,N.Y.

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Avenue
Bronx, N.Y..

3703 PARK HEIGHTS AVENUE
BALTIMORE 15, MARYLAND

Rabbi Dr. Chaim Bloch
2050 Davidson Avenue
Bronx 53, N.Y.

BALTIMORE OFFICE, YESHIVA UNIVERSITY
3703 PARK HEIGHTS AVENUE
BALTIMORE 15, MD.

RABBI N. H. FRANKEL, D. D.
Representative of Yeshiva University
3703 PARK HEIGHTS AVENUE
BALTIMORE 15, MARYLAND

MOHAWK 4-2562

ב"ה יום ג' ת' ויקרא, תשמ"ו

שלום רב
לכבוד ידיד יקר וחשוב
גאון וחכם הרזים
הרב ר' חיים בלאך שליט"א

אני מאשר בתודה את קבלת מכתבו הנאים, ואני ממהר להשיבו.

בפי בקשתו שלחתי לו היום עוד 8 טופסים ובטוח יקבל אותם בימים הבאים.

חייתי רוצה להציע לכת' אפשר יעלה בידו להשיג מי שהוא שמעוניין לרכוש את החוברת האורי גי נאלי, אני מוכן לחלק עם כת' בפדיון שנקבל מזה.

שנית, באם כת' יכול למסור לי רשימה של אנשים מכובדים, אני אשלח את החוברת לכל אחד ואחד, ואני מוכן לתת לכת' 50% מן הכספים שנקבל.

אבקשו להציע את החוברת למכירה לטפריה הציונית ואם יעלה בידו למכור את החוברת אז הוא יבוא על שכרו בעד זה.

בבודו אמר לי שישנם תחת ידו במה מאות ותשובות מן גדולי הדור האם כת' מוכן למסור אותם לידי לפרסום באיזה זמן מן הזמנים?

מה שלום בני ביתו היקרים האם כת' נמצא ביחד עם בתו החשובה? אשמח מאד לשמוע ממנו אך ורק בשורות טובות.

אני מקוה להיות בנו יורק במשך של חדש מאי, היות רעיתי הנקרה נסעה לארץ ישראל לביקור אצל בני משפחתה.

בדרישת שלום לבבית וברכת חג שמח ובשר, חדי גי ידידו ומעריצו

נפתלי צבי פרנקל

DR. NAFTALI H. FRANKEL
3703 PARK HEIGHTS AVENUE
BALTIMORE 15, MD.
MOHAWK 2562

בע"ח

ראש השנה לאילנות, תשי"ח

לחו"כ ש"ב וידידי נפשי הרב הגאון המפורסם,
חכם וספר בחסד עליון ר' חיים אפרים בלאך שליט"א,

שלום וברכה!

זה עתה שבתי מנסיעתי מקנדה, במקום ששהיתי מעונת הימים הנוראים, עד חנה. כמובן, כל זה מבאר ומפרק את העדר תשובתי לכ"ג כראוי וכיאות.

בעמדי על רגל אחת עיינתי בספרו התעודתי=דקומנטרי, שבאמת נצרך ללימוד ועיון, בעיקר בדברי גדולי וחכמי ישראל מדורות קדומים; וכמובן, אין לי הרשות לדון עליו, ברם, חזקה על חבר המהולל לשבח שבטח הוציא לאור את הדברים הנצרכים לדיון בעלי ההיסטוריא המומחים לאותו דבר.

כפי שאראה, ספרו זה אינו אלא מעין הקדמה ודוגמא לספרו הגדול "אור חדש על ציון" — שעליו אני מקוה ואליו אני מצפה. ראה ברשימת הגאונים והצדיקים הנזכרים שגם בני צור=מחצבתי ומשפחתי יכנסו בו. כ"ז מוסיף בי את הרצון לראותו לאור עולם בקרוב הכי= אפשרי.

בברכות חיים ארוכים ומתוקנים למעכ"ג, ונזכה כולנו לאור חדש על ציון תאיר וכו', מנאי, מעריצו ומוקירו,

נפתלי צבי פרנקל

RABBI DR. NAFTALI H. FRANKEL
3703 PARK HEIGHTS AVENUE
BALTIMORE 15, MD.
MOHAWK 2562

REPRESENTATIVE OF
YESHIVA UNIVERSITY
OF AMERICA

הרב יצחק ידידיה פרנקל חבר הרבנות הראשית לתל־אביב—יפו, רב באזור פלורנטין
Rabbi ITZHAG I. FRENKEL MEMBER OF THE CHIEF RABBINATE OF TEL-AVIV—JAFFA

TEL-AVIV, 35 ABARBANEL Str. corner Emek Izrael 2
PHONE 84006

תל־אביב, רח׳ אברבנאל 35 פנת עמק יזרעאל 2
טלפון 84006

ב"ה, יום כ"ג מנ"א תשל"ג The

אל כבוד הרה"ג מוהר"ר
הר"מ חא בלאין שליט"א
ממולי וינא בווה"ש

אחדשה"ט

ובכן אמר שבין הדפים חתני הר' ישראל מאיר לוין נ"י
הוא בנו של הרב הגאון רמ"ח לוין הי"ד, הילד היחידי שנשאר
במחנה בוכנוואלד. — וב"ה גדל ונתגדל במסגרת
התורה והיראה, ובקשא מצפה אבא, —
כתובתו היא: הרב ישראל מאיר לוין, תל אביב, רח' פרל 18.
ושמחתי אם תשתדל על התמיכות, ויישר חילו
לאורייתא.
הנני בכל הכבוד ויקרא דאורייתא
הדו"ש

הרב ליאו פרי שלח תודה

הרב פועל = ת אדום

GRAND CENTRAL HOSPITAL
321 East 42nd Street

CLINICOPATHOLOGY CONFERENCE

TIME: Wednesday, January 4, 1961, 4:00 PM DISCUSSED BY: Dr. Alexander Friedman
Dr. Sidney Kreps
PLACE: Lecture Room Dr. Bruce L. Ralston

7.3 of 2m

CC: Hit by truck, did not lose consciousness.

PMH: Bilateral iridectomy; hernia repair. No major illnesses

PX: Temp: 98°, Pulse: 110 weak, BP: 140/100. Patient is conscious oriented and alert. Head: No lacerations or contusions. Eyes: Pupils unequal and irregular (iridectomies); react to light; no nystagmus. ENT: Normal. Neck: No stiffness; no enlarged lymph nodes. Chest: Symmetrical expansion; no tenderness; no signs of fracture or trauma. Lungs: Clear to percussion and auscultation. Heart: No thrills or murmurs; heart sounds normal. Abdomen: Obese, soft, no tenderness, no masses or organs palpable. Extremities: Left ankle and leg swollen and ecchymotic to level of thigh; Left hand swollen and ecchymotic; Right extremities normal. Neurological: DTR's normal; no pathological reflexes.

Course in Hospital:

An admission X-Ray of the left leg revealed a fracture of the head of the fibula for which a compression bandage was applied from foot to thigh. About two hours after admission blood pressure dropped to 80/60 with cold clammy perspiration. The patient became somewhat disoriented. Treatment was conservative and included morphine and an infusion of 5% dextrose in water. There was improvement and the blood pressure rose to 100/70. On the following day the blood pressure again fell to 70/50. Wyamine and glucose were given and in light of a drop in hemoglobin from 11.8 to 10.6 with hematocrit drop from 38 to 33 a transfusion of 500 cc of whole blood was given. Over the next seven days there was considerable variation in the patient's status although for the most part he was in quite poor condition with periods of disorientation, stupor and even coma and a mention is made of Cheyne-Stokes respirations on one occasion. During this period, however, the blood pressure was maintained at approximately 120-150/ 60-80 without special medication. There developed mottling and depressed pulsations in the left leg with improvement on release of the pressure bandage. There seemed to develop loss of use of the leftupper and lower extremities. On the third hospital day there were noted some moist rales in the chest. The temperature ranged between 99°F and 101° F during this period. On the 11th hospital day there was again a sudden drop in blood pressure to 70 systolic. Treatment included levofed and ACTH with a rise in blood pressure to 114/60. At this time conjunctival pallor was striking. For the remainder of the hospital stay until death three days later blood pressure was maintained by levophed infusion. At the time of the blood pressure drop a nurse reported that the patient had been having loose dark brown to black stools for several days. Rectal examination, however, revealed soft tan-grey stools. At the time of blood pressure drop two units of whole blood were given. The general condition continued to deteriorate with onset of deep stupor, going on to coma, development of uremic frost and rapid very labored respirations. Preterminally two units of packed red blood cells were given. The patient died in coma fourteen days after admission.

Rabbi
K.L. FRENKEL 61 Hakishon
Tel-Aviv Israel

אגרת אויר
AEROGRAMME

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Av.
Bronx 53 N.Y.
U.S.A.

קפל שלישי

כי יושם משהו בְּפְנִים האגרת — תשולח זו בדואר רגיל.

קפל שני

קפל ראשי

Rabbi

Ch. Bloch

2050 Davidson Ave,

Bronx, 53, cr. 3

U. S. A

New-York

K. L. FRENKEL
Rabbi of Tora Vavoda
~~69, HAKISCHON STR.~~
TEL-AVIV (ISRAEL)

P.O.B
5095

איגרת אוויר
AEROGRAMME

דואר אוויר
PAR AVION

Rabbi
Ch. Bloch
2050. Davidson Ave
Bronx 53 N.Y.
U.S.A.

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל

השולח - EXPEDITEUR

Rabbi L.L. Frenkel
P.O.B. 5095 Tel-Aviv Israel

קפל שני

קפל ראשון

איגרת אוויר
AEROGRAMME

Rabbi
M. Ch Bloch
2050, Davidson Ave
Bronx, 53 N.Y.
U.S.A.

דואר אוויר
PAR AVION

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל

השולח - EXPEDITEUR

Rabbi K.L. Frenkel
P.O. Box, 5095 Tel-Aviv
Israel

קפל שני

קפל ראשון

021159

Reggi

Bloch

291. Beach 17

FAR ROCKAWAY

N.Y.

U.S.A.

הרב קלמן אליעזר פרנקל
Rabbi K. L. Frenkel

תל-אב'ב, רחוב הקישון 67
TEL-AVIV, 67, HAKISHON STR.

ב"ה, יום ט"ו חשון תשי"א
26.10.50

לכבוד
הרה"ג רבי חיים בלאך שליט"א,
נ י ו - י ו ר ק.

רב גדול ונכבד!

אחדש"ה וש"ת כמשפט, אתכבד בזה לפנות לכב' כדלקמן:

ידידי הרה"ג רבי הלל פוסק שליט"א פנה אלי בבקשה לכתוב תשובה באור בהלכה בהפוסק בענין הסכסוך שיש לכב' עם הצד השני, בדעתי בשאלה זו לדרוש מצד הלכה, כי ישנו צורך בבי"ד לערעורים כמו שנהוג במשרד הרבנות הראשית בא"י. ואם בגולה לא נהוג בית דין לערעורים, הרי יש להעביר את כל דבר המשפט בפני הרבנות הראשית לארץ-ישראל, והם יהיו הפוסקים בשאלה זו. ~~ד~~מאמר הכתוב "וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה'.

לשם זה יואיל נא כבודו לבאר לי בקצרה את תוכן ההסכם שעשה עם צד שני ומה טענותיו. אמנם ראיתי את זה בשעתו בהפוסק, אבל כדי לברר ולנקוט עמדה בשאלה זו מצד הלכה, רצוי לדעת את תוכן ההסכם. מה טענותיו ומה טען הצד השני נגד זה, ומה ההוא פסק הלכה של הרבנים משם.

חשבני כי כבודו מכיר אותי מתוך מאמרי בהפסק בשאלות שונות, רצוי היה גם שכבודו ישלח לי את הספר "היכל לדברי חז"ל". אשר כנראה זה הוא מקור הסכסוך. וגם לבאר לי אם הצד השני ג"כ עזר והשתתף בכדור הספרך או רק בעזרה כספית. האם יש לכבודו ספרי "שמועות ראיה" אשר נדפס מלפני איזה שניב - אם לא, אשלח לו.

שלחתי היום לכבודו בדאר חוברת בשם "קדושת השבת", כמו כן אשלח לו את ספרי בשם "עולת החודש, אשר מסרתי לכריכה. וכאשר יצא רק מן הכריכה אשלח לכ"ת.

בחכותי לתשובת כבודו הנני,

בכבוד ובברכה,

הרב=קלמן פרנקל.

קפ/צג.

איגרת אויר
AEROGRAMME

Rabbi
Ch. Bloch
2050 Davidson
Ave.
Bronx 53
New-York
U. S. A.

דואר אויר
PAR AVION

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל.

EXPÉDITEUR - השולח

Rabbi K. L. Frenkel
69. Hakirchon str Tel-Aviv
Israel

קפל שני

קפל ראשון

שלמה אשכנזי

„אנציקלופדיה לבר-מצוה"

אנציקלופדיה לבר מצוה, מחקרים, דינים, מנהגים, נוספאות, סדר הרב קלמן אליעזר פרנקל. הוצ' „הכרם, תל-אביב, תשי"ח, 224 ע"מ.

הרב המחבר שנתפרסם בספריו הקודמים „שמועות ראי"ה המוקדש לתורתו ולאישיותו של הרב קוק ז"ל והמלוה בהערות והארות שונות וחריפות; „עולת החודש" ספר שימושי לחפץ לבסס ולהשלים ידיעותיו בקידוש החודש, עבור השנה, המולד, חילוקי דעות בעניגים הנ"ל בין הראשונים והאחרונים עניגים פילולוגיים ולשוניים של שמות החדשים, דברים מעניגים של יו"ט שני של גלות וכו' וכו'; קובצי „הכרם" שהם אוצרות למקצועות תורת ישראל, ספרותו, דברי ימיו וכו' — העניק לנו עכשיו המחבר ספר חדש, ספר רב הכמות והאיכות: „אנציקלופדיה לבר מצוה". שהוא חיבור הכולל והמסכם את עיקרי העניינים לענפיהם השונים מה שנכתב ומה שנאמר בעניין זה. על ידי ספרו זה המגלה אוצר של ידיעות בשאלה שהוא דן בה בהרחבה רבה עולה המחבר כאחד הדגולים אשר בעולם התורני.

המחבר הגדיל לעשות בגילוי מקורות, העמדות גירסאות נוספאות בבלי, ירושלמי, ספרא, ספרי, תוספתא, מכילתא, פוסקים, שו"ת קמאי, ובתראי.

בעל המחבר פותח ספרו ב„הסבר עניגים", המכניס את הקורא הצעיר למכלל הבעיות, העניינים והתפקידים שהוא עמד להרצותם. כהמשך טבעי „הלכות תפילין" „בקצרה" ותיכף לזה הוא מנתח נתוח מעמיק את „השם בר מצוה", מקורות לבר מצוה, „השם תפילין" „חנוך בתפילין", „העליה לתורה", „הדרשה", „תפילין של רש"י ושל רבנו תם" וכו' וכו'.

הרב המחבר מכניס את הקורא לפרטי פרטים על עניין הרצועות, הקשר, ה„שין" ארבע פרשיות, שבע הכריכות וכו' וכו' והכל בצורה מעניינת, בטעמים הגיוניים המושכים את הלב. פרק מיוחד בספר דן על שינוי המנהגים לפי המקומות, המדינות והעדות.

בקריאת הספרו אנו משתוממים על בקיאותו הנפלאה בעניו הנדון, בקיאות הבאה מתוך שקידה וזכרון טוב, כבן בית בחדרי התורה והחכמה. הוא מושיט לנו מקורות עשירים, מן הראשונים ועד האחרון שבאחרונים, אגב ציטוט דייקני המשמשים לו קנה מדה לביסוס חדושיו ומסקנותיו.

חידוש נוסף באנציקלופדיה זו הוא הפרק על „בת מצוה" מנקודת מבט מסורתית.

החומר הרב שבו בין מבחינת ההלכה ובין במוסר ובספרות מחנכים את הצעיר בתקופת המשבר שבחייו ומשפיעים עליו בכוון תועלתי.

בספרו מביא המחבר חידוש מעניין על דברי חז"ל „כל מי שאיגו מניח תפילין נקרא פושע ישראל בגופו. מסביר על יסוד דברי הפייטן בשיר של שבת פארי עלי ופארי עליך, כי יש בזה משום השפעת גומלין. אם איש מישראל מניח תפילין שבפרשיותיו נאמר „שמע ישראל ה' אחד, הקב"ה לעומתו מניח תפילין שבהם כתוב „מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" לכן כל שאינו מניח תפילין שלא באונס מונע עי"ז שבחן של ישראל „מי כעמך ישראל גוי אחד", משום זה נקרא פושע ישראל בגופו. יען כי פגע בגופו של ישראל ומנע את שבחו של הקב"ה „מי כעמך ישראל".

בעמוד סב: מביא המחבר מס' שאגת אריה (ס' ל"ט) קושיא על הטור האומר בס' מ"ז בהיסח הדעת נקרא שחוק וקלות ראש, אבל כשעוסק במלאכתו ואין דעתו עליהן, לא מקרי היסח-הדעת, וביר"ד ס' שפ"ח כתב דאבל אינו מניח תפילין בשעת בכי, משום היסח הדעת א"כ מצאנו היסח הדעת גם באופן אחר.

הרב המחבר מבאר ומביא את דברי רבנו יונה המפרש את מרמב"ם פ"ד מ"ה תפילין דין שינת עראי בתפילין, כי היסח הדעת נקרא רק צחוק וקלות ראש, אולם הישן בתפילין שבאותה שעה שוכח את הבלי העולם, זאת אומרת, שאין לו דעת כלל באותה שעה, אין זה היסח הדעת לגבי תפילין. והר"אש מוכיח זאת משום שמקודם שהיו לובשין תפילין כל היום ועשה את מלאכתו ופרנסתו, היה בודאי זוכר את דבר מלאכתו וזה לא היה היסח הדעת, לגבי תפילין. ומעגין, כי הרב בשו"ע שלו בסימן מ"ד מביא בעצמו דין זה, לגבי ישן שינת ארעי בתפילין, יצא מזה לחלק בין הפסק דעת לבין היסח דעת. בהפסק דעת של שינה, אין הפסק של ברכה הראשונה ואינו צריך לברך שוב על התפילין. אולם אם משום סבה אינו יכול לכוון, לא שהפסק הכוונה, אלא שנמצא במקום שאסור לכוון בדבר שבקדושה זה נקרא היסח דעת, וצ"ע.

וכהנה רבים הציטטות המרובות המובאות מספרי גדולי התורה דנים בענייני בר מצוה לכל צדדיו ומבהירים אותם מכל הבחינות.

יש בו בספר זה חומר רב לדרשות בר מצות והוא גם נכון יקר למורים, מחנכים ודרשנים בחגיגות בר מצוה, ש"אל ישעו בדברי שקר בנאומים חילוניים, שאין להם מקור ויסוד" (מדברי הרב הראשי ר' מ'. טולידנו שליט"א בהסכמה לספר).

הספר המיועד, בעיקר, לנוער בגיל בר המצוה, יצא בהדור רב, מודפס על ניר משובח מלוה תמונות גדולי ישראל, יישר כוחם של המחבר ושל ההוצאה על השלם הסוב והיפה.

[illegal] [illegal]

רק העובדה שהאמריקנים שלחו משלחת צבאית לירדן, וכנראה מתכוננים ליטול על עצמם, עד כמה שאפשר, את האחריות לקיומו של משטר חוסיין, מעודדת במקצת. אולם דווקא עובדה זו עלולה לתת חומר חדש לאויביו של המלך הצעיר.

האיומים

השידורים של תחנת „רדיו העם הירדני" מסוריה, כבר עברו מתקפות גרידא לחתרנות ואיומים.

הם סיפרו למלך חוסיין כי שים דבר — „לא חרטה ולא מכוניות משוריינות" — לא יציל אותו מעתה מזעם העם. בו בזמן זורמים סוכנים מאומנים מסוריה לירדן, ואתם נשק רב.

ולא רק קלפי תעמולה מצויים בידי נאצר. גם למעלה ממחצית צבאו של חוסיין איננו מהימן, כפי שסבורים משקיפים רבים. נאצר יכול לקומם את 450,000 הפליטים הארצישראליים נגד חוסיין.

על הנייר דומה, כי אין לחוסיין סיכויים נגד אמצעיו של נאצר — אפילו בעזרת 8000 הבדואים, שסבורים כי הם נאמנים לו.

חיסולי נאצר

אולם המדובר במזרח התיכון — לא בנייר. נאצר מהסס לפעול. וייתכן כי יהיה עוד יותר זהיר לאחר שהבריטים ילכו.

כי נאצר איננו מיצג. איי לזלזל בו. הוא מבין את המשחק, והיא אוהב לשחק. הוא משנה עתה את הטכטיקה שלו: מ[illegal]

הסיבה הראשונה לכך היא המהפכה השנייה, השקטה, שהתחוללה לפני שבועיים בעיראק. שם ניהל ראש הממשלה קאסם מאבק שקט פרט לתעשיית הנפט, הגיעו העסקנים והאדמיניסטרציה בעיראק לקפאון. ההשפעה הקומוניסטית הולכת וגוברת במצב מהיר.

ריפורמת הקרקעות, שעליה נמסר לפני שבועיים, באה לאחר שהאיכרים החלו משתלטים בעצמם על האדמות של השייכים האמידים. מצב קרוב לאנרכיה שורר בכמה מהמחוזות העיראקיים.

אולם, אפילו אם קאסם ייכשל, לא כרוך בכך קיצו של חוסיין.

כי היסוסיו של נאצר להתערב בירדן אינם נובעים רק מהתנגדות העיראקית. ישנו גורם שני.

בים התיכון, במרחק של 35 דקות טיסה בלבד מרבת עמון, מסיירת הצי ה־6 האמריקני רבת העוצמה. הלה התערב פעם, והוא עשוי לעשות זאת פעם נוספת. ובוא המשלחת הצבאית האמריקנית לירדן מצביע על כך, כי מנוי וגמור עם האמריקנים לשמור על כסאו של חוסיין.

הפחד מפני ישראל

גורם נוסף מסתתר מאחורי היסוסיו של נאצר: הפחד מפני ישראל.

הישראלים הודיעו לידידיהם כי עשו את כל ההכנות על סמך ההנחה כי נאצר ינסה להיות ברבת עמון תוך 6 חודשים — אם לא לפני כן.

לנאצר זכרונות עזים מהתבוסה שסבל הצבא המצרי מידי היהודים במלחמת סיני.

הוא גם שמע על הציוד החדש המגיע אל הצבא הישראלי, לא רק מצרפת, כי גם מארצות הברית ומבריטניה.

מצבו במצרים עצמה איננו מן

ראיון ע

„אני מצפה כל

הרודן המצרי רואה ב

להלן ראיון שנתן הרודן המצרי גמאל עבדול נאצר לעורך הראשי של השבועון ההודי „בליץ", מר ר. ק. קאראניה, הזורע אור על השקפותיו האנטישמיות של נאצר.

קאראניה: זוהי הפעם השנייה שאנחנו נפגשים, בקץ שנה חשובה להיסטוריה של הערבים. הרשה לי נא לומר בראש וראשונה, כי ההתקדמות של הלאומנות הערבית תחת הנהגתך היתה כה מהירה, שספרי האחרון („ההתעוררות הערבית") נראה עתה בעיני כספר של היסטוריה עתיקה.

נאצר: ההתקדמות של הלאומנות הערבית היתה מהירה יותר משחשבו. אפשר אפילו לחשוב לפעמים, כי מהירות זו נותנת מקום לדאגה מסוימת, אולם קצב זה מובן היטב כשלוקחים בחשבון, כי הלאומנות הערבית נלחמת זה מאות בשנים כדי להגשים את שאיפותיה.

קאראניה: כמה זמן יימשך המצב הנוכחי בירדן?

נאצר: מצב זה יכול להתפתח לכיוונים שונים, אולם ישנו כיוון אחד שלא ישאיר אותנו אדישים — כוונתי להתקפה ישראלית נגד ירדן.

במקרה של אפשרות כזאת, לא נהסס להתערב בכל האמצעים העומדים לרשותנו.

קאראניה: מה הם הסיכויים להתקפה ישראלית נגד הערבים בכל שעה. ארצות הברית, בריטניה וצרפת תומכות בישראל. ייתכן כי מעצמות אלה סבורות שעל ישראל לסיים את ההתערבות הצבאית שלהן שהחלה ביולי אשתקד — בעקבות ההפיכה העיראקית — עם הפלישה ללבנון על ידי הכוחות האמריקניים, ולירדן על ידי הכוחות הבריטיים, אשר השתמשו במרחב האווירי של ישראל.

קאראניה: האם המצב בלבנון אינו מעורר אצלך דאגות?

נאצר: דומה כי חצרות הפסיקו, או שהן עומדות להיפסק שם. זהו דבר טוב. מה שחששנו ביותר הוא, כי העם הלבנוני יתפלג, ושדמו החף מפשע יישפך.

Rabbi K. L. Frenkel
הרב ק"ל פרענקל

67 Hakishon Str., Tel-Aviv
רח' הקישון 67, תל-אביב

רח' הקישון 67, תל-אביב, 64078
67 Hakishon Str. Tel-Aviv

עו"ד ק. בבי
עו"ד ל. פרנקל
Rabbi K. L. Frenkel

הרב קלמן אליעזר פרנקל
Rabbi K. L. Frenkel

תל־אביב, רחוב הקישון 67
Tel-Aviv, 67, Hakishon Str.

ב"ה יום [illegible] כ"ה חשון תשל"ג

הרה"ג [illegible] ידידי הרה"ג
ר' משה חיים [illegible]
שליט"א [illegible]

שלום רב.

חביבי!

את מכתבך קבלתי [illegible]

[illegible]

רב קלמן יהודה פרנקל
Rabbi K. L. Frenkel

67 רחוב הקישון, ת.ד. 3107, תל-אביב
Tel-Aviv, 67, Hakishon Str.

יעקב הנושא הפגונגא בנשך הפרס
מהרש"ם

בשם שלום חיים מוצש"ק ב' כסלו תשמ"ו

באפוני שבחו בברכתו למתחבא ידידי הרב הגאון משה בושק ז-
מהדקו בענו, נשנה שם נשמון בתוך כרמי כנות רעתן:
נראה זה שתק את אמרתו ומשובו בספר כתובתו:
אין טועים הם באו את חושבים שיש פה רבנים, סופרים, ת"ח, בעלי בתים — משלמים
בעד ספרים המוקבלים על הדואר. אמנם אם המחבר או המו"ל דופק על פתחיהם ורוצה להפטר ממנו
ולוקחים הספר ונותנים איזה שקלים, אבל אם מקבלים על הדואר אחד מתמושים משלם בעין
יפה, הרבה מתמוגג השבוע ונוטה הפרנסיץ תורה והרבה מוסרים הספר להשפה.
והרבה סבות בדברי הספה הענקית כי מאות אלפים מפרסמים ספרים ושולחים על חשבונם
ומוש שיטפיות הם את הציבור כי התשובה פשוטות והמקבל אותו ובין הבדל את הספר
נתחבר ונדפס מחדש — רבות אותו מפוטרים בעד ספרים שלא הזמינו כי הגאון הדורשי [illegible] פינס
טייל חובר השלוקה שאין המקבל מחויב לשלם בעד הספר שלא דרש, אלא לו להחזיר... אפשר
וזכור כת' שהרב פוסק"ז כתב בענין זה.
כי ברם רואה את שהתבונן עם כת' והמוטרים שהצעתי לכת' אותו, בעד הפרס". אך
עלה עפעפיו בבעתו לשלם לדת מעט מהצוואם שבודו ושאבנו של מורי הקדוש הגאון
מהרש"ם. חשבתי שאמצא נדוב שאפשר להוציא פה הספר ונתאוכזבתי. דומה שאם כת'
יכנים לא חוברת איזה פרקים ומלא הרבה מתשובותיו; אפשר טועה את גם בזה.
(וגם היסטורי)
וזה המכתבים יש אופי אוניברסלי בלי פוליטיקה ובהם יש לראות עמדתו הגדולה
של מהרש"ם. את לא נסכים להדפיסם אין מן הצורך להחזיר העולידים. אם
יחליט להדפיס בפני חוברת, ולדעתי יוכל ב' שולידים בעד חוברת.
כי חותם המו"ס לקח גם מלא מספרי, לבעת מה שתשובה שפקנו השיגון לאחוני
מחזיר לי הטפרים ואת הכסף לכבר [illegible] לפרוש ממני.
. דין בענין ויעד בעד אמריקה את כותב שפשו לידידנו הרב
גרינוולד בקולומבוס. אותי זכר אם כבר כתבתו לו הלא רק ודוק
מזמן לו זה מה שתק לאמתו כותבים זה לזה [illegible] מדי

ודי מסוגלת ואם רוה"ג ישאר בדעתו כאשר חושב מרעיש כל גדולי התורה במדינתנו ובק"ק
לומענטאב ברוסיא·

ז. וכתבו הגיעני ומה שאורתי שם כי ראו את השו"ב רש"ש שנתן לאשה אחת בטרם עלותה על מסלת הברזל והרבה אנשים אינם רוצים לאכול משחיטתו להעיר כורחה. הצדק עם רוה"ג שלא הסכים לאסור את שחיטתו ובפרט ששם שלבוה מעידים על כשרותו והם מתגלם שהאשה היתה אחותו שבאה מרחוק לראותו· והנה הנאמנות האלו ששחיטתו כשרה בלי שום פקפוק אם יתברר בעדים נאמנים שהאשה הזאת היא אחותו דהרי השיק וד' סימן כ"ג מבואר שהאמוראים היו מחבקים ומנשקים לבנותיהם ולאחיותיהם בכל ימות ומדת חסידות היא שלא לנשק אפילו אשתו ובתו ברוש גלוי ועל שו"ב לשמור את עצמו בזה· ואין פלא שהמעשה העלה טינא בלב אנשים הרבים· ושהבאו וקנאו פי בברוך שאתם אחד נשק לבתו שחורה ולבנה והגאון מהרש"ק אוסר לו לשחוט אותה שבועות ואין אנים להאריך·

ז. וכתבו נבולתו על הרב דק"ק שוראווו ורואו רוה"ג להגדיל ולשפר גדול מהתגלה על אשר עשה ב כאנס מגן בלבבו בעד השו"ב הנרצח מבעלי זריזן ומה שהודיעו קול שחדרתו מדקדקי אין נפול אנו רק כתבנו שיפה השו"ב ואמרו עוד הפוסק על הבחינה ולפנו הבד בק"ק שוראווו, ומאחר שעמד על הבחינה והרב דק"ק שוראווו מצאו שפה הדינון לנשוא בושה, רוצה להסיר מעל כני ולבו אלה המחוזקים בעד השו"ב ונשק ונתבאו עליהם ברכת טובי·

ח. אין אדם אשר לא יחטא בשפתו והשו"ב אשר דובר על הרה"ג הגאון בעל דברי חיים זצ"ל ראוי לנזיפה אך לאסור את שחיטתו בעד זה אין להשוות על הדעת ורק רב טבחים נתנהג באכזריות כזו לנות אותו ואת טפליו התלויים בו לפרנסו· ידעו נא וראו כי מתאונן הוא לו בחהלו להביא שו"ב אחר. כתבנו להרב שהלוה לו לעשר את השו"ב ודי יהיו לנוסו כפו יכלתו·

ט. וכתבו הגיעני וזה ברור הוא בלי ספק שמחויב היה השו"ב לעבות האיש בשפתו בפרט שהיה בר קבלת חוץ לעיר להצדק בזה עם הרב ומלין דבשורין אומן בהסכמי מהרש"ם ובאים בספרי מ"ס שבת והלוה לשום איש לשרר את השו"ב ולהתפשק על הרב דהלא שם מבואר דאפילו הנכרי אפשר לא יאמר לו כבה אלא וכבה הוא בעצמו וכן שדרשון·

1

א׳ בעוה״ר רבו אפיקורסים ונגעו דברי ריבות בשערים ואף אותם שהרנון על השו״ב
לא לחנם יצא לו כינויים עם כל זה דעתי כי אחר שהוא ליה להשו״ב אמתלא והראו
שידוע רוה״ע הדבר לפני ג׳ גדולים במדינתם ולא והי הדבר קל בעוננו לאסור שו״ב
שאכלו כמה שנים משחיטתו ונפלו תלונות בזה לאותו ולא ולא ידרשון בדברים כאלה
וכל שו״ב שיש לו ריב עם אנשי קהלתו ישפוך לפני שיחו ויבקש ממנו עזר. זקן קלוניקא.
ב׳ מכתבו הגיעני ועד לו לומר לרו״ה כי שונא זקן עד טופרי דכרעי׳ בטעות
לאון שנק צדדי אוסר על השו״ב ואם ההצ׳ שמצא רעדה בורגו ונבלות על הקהל שנקבלו
שו״ב חדש, חמס ושוד הלא לנפח פרנסת השו״ב אשר טפלו תלונות בה״י. וחפש הרה״צ
מנום אחר בעד השו״ב בפרס שהם עצמו ישוד עלו שתה׳ לאולן ולבר אובהן האו.
ג׳ נדון השו״ב שאמר שאגדות בתלמוד ובמדרש משלים ודמיונות נשה לבו מרחק
אמנים ברא״ב דברים לא וחדל פשט ולמה והוראות והוראה פסק כל דרשן ואולם
השו״ב בהנהגתו אבק מהווים והאמונה לא והי׳ דרשן ונתן כל דעתו לאמונתו ה׳
ונשפות שלום עלינו ועד מתי תמוט חרב המחלוקת.
ד׳ זקן קרוניץ׳ הגיעני מכתבים בענין המחלוקת בשם אוך כמה אנשים
מסרו על נפשותם שלא לאכול משחיטת השו״ב ואם לבי בקרבי והנה הם דנו דיני
נפשות ורו״ה ושב ושותק וכפי השיחה הצד שכנגד השו״ב הם בקוחים מפליאים
וכפי שנראה רו״ה יראו מחרפתם ומגדפותם לאנו רעדה והתערב לכן אנא מיעצו להביא
לשם בד״ץ יושר אחרת הקרובה לשם ולמותן ארוכות בזה.
ה׳ מכתבו הגיעני ואנכי חולל הרבות למרות טרדותי וחסרון הפנאי בתכפי להסיר
קטטות בנשראלו ומכתבי אתו כאמור כי כמו נר נשברתי בעיניכם והנה זה השני השו״ב עומד ובעין
כי מר לו מר מפני קהלת הציון ושרו״ר רוצה להשיג שו״ב אחר על כנו ואל כרה שוחה ללבו
אני מבקש עוד הפעם את רו״ה לתקן את המשוות ומה שרו״ה כותב שמוכן הרי להביא בד״ץ שלפני
ובורר הכל אין להבין כי הלא השו״ב לא תבע מאומה אחרת ומה שרו״ה כותב כי השו״ב פגע
בכבודו אין להתפלא אם רו״ה עומד על אנשי עמי המשה הרבה שמשו אומנו והמשום אלא
בשום חברו לא ידעו אם ישכנו לאו לו לצלעו ואתם מלצעו אנא מבקש תשובה מתו ובוא
הבד״ץ לאם ובורר שהטעוב לאסור את השו״ב אמת הלא ונשאו את הפשרה הראוי לו

בשבועי.

הי׳ טלפנתי לאחד מהרבנים שיש לו השפעה בצורת תורה והציע
לו בתוכחה: הם מדפיסים מאמר כבעל ״אור המזרח״ ונשה
להשיג... הרב הצעיר ניגש מדי חודש בחדשו לבעל ״הפרדס״
המוכה — ולבעל ״המאור״ ממש סורה מעט נקמה.
ויי מבקרים אותי גם גם רבנים, אבל וסלח לי
כת אני אומר לו דבר: מה הייו היהדות התרבות
באמריקה? כסף, כסף, כסף. השמחות, הפשרות, רק כסף
במעטפה מודבקת אני שולח לכת את ספרי ״מאשרי
הגע נפשותינו ב״. שלאגו להרב מורדכוביץ ״יקנ״ על ברכת
בהקדשה ונשברו שושלם בנפש. אחר שתי ומה לנחתו
ממנו הזכרה כי לא שלם לו בעקו והתירוץ: ״שכי
הרבנים מרובים, אני מקבל מאות ספרים אין לאל ידו
לשלם בעדם״ המלך [illegible] מקבל ממני כל מחבר...
הנאמר המו ששלם בעין נפה להמו הרב גלבר
אני רושם לכת הכתובת שלו בחולד:

Rabbi E. Silver 696 Glenwood Av.
Cincinnati 29, Ohio

אני מוסף את כת לפני שבאו בניגש מוחקי הדמו
עשיר גדול אם נשען אפשר יהי׳ לכת מזל לו.
ולכת טוב ודודו פלש הגיפה משורה ולהרגת נכן

שלום חיים בלאך

אני מבקש תשובה בצורת אמר אם דורש
עוד רשימות ממהרשם. הממרים ומהרשם מספר
השמ׳

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Avenue
Bronx 53, N.Y.

K. L. FRENKEL
Rabbi of Tora Vavoda
69, HAKISCHON STR.
TEL-AVIV (ISRAEL)

קלמן אליעזר פרנקל
רב של תורה ועבודה
רח׳ הקישון 69
תל־אביב

ב״ה יום [illegible] חדש [illegible] תשי״ט

ל [illegible]

[illegible]

ידידי הנכבד!

בראשונה מה שלומך הידיתנו
ושמחני בבשורה טובה אתן
מצאתי בתפשי בתעקים שלי הרבה
מאמרים של כת, אשר אלעזר רואה
שאוכל להדפיסם עד מהרשם הכהן
(ואם להחזירם לכת ידיתנו)
אוכל לעסות אולי להדפיסם בעדשן ימי
שערים של פיעלת אגודת-ישראל.
מה שכת ידידי, דוה עלי אשה.
בעוון הרשם אם קשה לכת לשלם תאוק
אוכל לסדר כי ישלחו לי חבילה
מאת חברת קר Caz!!! Kar
תתכבד תשיב לתשובתי
ותשיב בברכה כלה״ט בכשלם
לכולנו ידידו

[illegible]

איגרת אויר
AEROGRAMME

Rabbi Ch. Bloch
C/o Jaffo
B 13
271, Far Rockaway
N.Y.

No. Sech Street #
Qt#10 QC
U.S.A.

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים תשלח האיגרת בדואר רגיל.

EXPEDITEUR - השולח

Rabbi FZENKEL
P.OB 5295 Tel-Aviv
Israel

קפל שני

דואר אויר

FAR ROCKAWAY
AUG 11 30 AM
1956

FAR ROCKAWAY
AUG 8
1956
N.Y.

ROCKAWAY
30
30 AM
956
N.Y.

K. L. FRENKEL
Rabbi of Tora Vavoda
69, HAKISCHON STR.
TEL-AVIV (ISRAEL)

קלמן אליעזר פרנקל
רב של תורה ועבודה
רח' הקישון 69
תל-אביב

ב"ה יום י' חדש אייר תשי"ח

לכבוד הרב הגאון שליט"א רבי חיים בלוך
ארצות - הברית

הרב פרנקל שליט"א בקשני להשיב לכב' כדלקמן:
זה חדשים שהיה חולה גם שכב בבית חולים וטרם שב לאיתנה כ"ת המציד מכתבים ותרעומות בדבר להחזיר מאמר כאילו היה חייב שכ"ת כסף מאמרו גם הכי טוב אינו ענין של שחורה למכור. מצאנד מאמרו של כ"ת ואנו שולחים לכבודו בחזרה אם נמצא עוד נחזיר לו ולא כדאי להרעיש עולמות על זה ואל תדון את חבירך נאמר עד שתגיע למקומו.
והרב פרנקל אמר כי שלח לו ספרים וחוברות הכרם ולא קבל כל תמורה ולא היה לכבודו להרעיש עולמות בעד מאמר. נכד אופן המאמר מוחזר בזה. ושלום על ישראל.

בכבוד רב,

ז. הרמן

Rabbi

Ch. Bloch

2050 Davidson Ave

Bronx 53 N.Y.

U. S. A

K. L. FRENKEL
Rabbi of Tora Vavoda
~~**69, HAKISCHON STR.**~~
TEL-AVIV (ISRAEL)
P.O Box 5095

הרב חיים בלוך, לפדפנים בווינה ונשתף פנוי - ורך

הבבלי והירושלמי

~~ואני אתמהמה בהערכה הגדולה של ... על הספר~~

~~הנאה מסדרי הבבלי את הירושלמי?" נזכרתי מעשה.~~

הנאורים ומשה הפוצל באמת בעתוניהם "דער שטורמר" (שטרייכר ימ"ש) והאנגריף" (גבלס ימ"ש) טענו כי נראה שהתלמוד מתיר שבועות שקר ויש תוספה לבטלה כולו. הם הביאו הנמסר בשתי מסכתות (יומא פד, עא, ע"ז כח, עא) שר' יוחנן נשבע למטרוניתא רומית שלא יגלה את סודה ובאותו זמן עצמו הודיע את הסוד ברבים. אני הרסתי את הקטרוג ובררתי עפ"י הירושלמי שר' יוחנן לא נשבע כלל ושהאגדה בבבלי בצורה מתועבה. את המחקר פרסמתי בווינה בהוספות גאוני אירופה בהשמו "ויענר זורנאל" ואח"כ בספרי "דער וועג נאך האזם אים שפיגעל דער מהרטליינעדע". בקיץ תרצ"ה בקרתי את הגאון ~~האדמו"ר~~ הנודע ר' חיים אלעזר שפירא זצ"ל, האדמו"ר ממונקאטש במרחץ וארלסבאד. שוחחנו שעות על הסתירות והשנויים בין הבבלי והירושלמי והרצותי לפניו את מסקנותי שבנוגע למאורעות אשר מסופר עליהן בהירושלמי ואחד עם זה גם בבבלי, יש לסמוך על הירושלמי. הגאון שנחשב לאחד מהקנאים היותר גדולים, הסכים בהתלהבות לכל אשר הרצותי לפניו. הוא אמר שדבר גדול עשה אם אפרסם מחקרי בנוגע להשבועה של ר' יוחנן גם בשפת קדשנו למען שלא יחשבו ההדיוטים בבני עמנו כי שבועה קנית סעודה היא ח"ו.

אחר שבוא השודד הנאצי עלינו ובעשר השנ' נתגלגלתי לאמריקה ערכתי מחקר על זה בגלוי היקף והכנסתי לספרי אנציקלופדיה אפולוגיטית, הנוספת לספרי "היכל לדברי חז"ל ובתגמוהם". ומצאתי פה מערערים ומשיגים על שכתבתי כנזכר לעיל שעלינו לסמוך בענין השבועה של ר' יוחנן על הבבלי בהיות ששום פוסק לא השגיח על הירושלמי רק על הבבלי אנו רואים והלכה.

והנה נתפרסם זה מקרוב ספר נפלא מידי ידידי הגאון, החוקר התלמודי ר' יקותיאל יהודה גרינוולד נ"י בשם "הראו ראשי מסדרי הש"ס בבלי את הירושלמי?" (ראה ההערכה המצוינת על הספר מהרב ברוק יש"ר נ"י "בהכרם" חוברת א', עמוד 32) ובספר זה מצאתי עמוד 69 מה שכתב הגאון ממונקאטש בשנת תרצ"ו. וז"ל: לפי דעתי הירושלמי אשר ברוב פעמים דבריו ובפרט בענין מעשיות, עובדות ואגדות ~~מבוארות~~

ובפרט הנעשה בירושלמי המה מתבוננים מתוך וראיות ענינים והבינים מאשר הם בבבלי עיי"ש.

כשקראתי הספרים חשבתי בלבי שינוי שני! "בכתבי נזכרתי שהגה"צ ממונקאטש הזכיר סתירה גלויה בין הבבלי והירושלמי. תנן בבבלי ע"ז כ, ע"א מובא של שמעון בן גמליאל היה על גג מעלה בהר הבית וראה נכרית אחת נאה ביותר אמר מה רבו מעשיך ה' ובירושלמי אותו: רבן גמליאל היה מטייל בהר הבית וראה אשה נכרית נאה וברך עליה וכו'. ברור שהמאורע אחד הוא. אבל זה שבא אחד לבבל ומסר את המאורע החליף את האב על הבן ולא ידע לפתוח השאלה כראוי להראות היא שאין מבוא גם בהנמסר בירושלמי דחוק ויתכן על זה בארוכה בספרי "סדר ודעשה מנחם" הנזכר לעיל והגה"צ ממונקאטש הודה לדבריו.

ובעודי בזה אושר תשואת לב אוהבי תורה ושעגרו אשת על הראיות הברורות של הרב גרינוואלד בספרו היקר פרק ד' כי גדולי הפוסקים הרי"ף, הרמב"ם, הרמב"ן, הרוקח והרא"ש ברוב פסקות הכריעו והלכה כהירושלמי.

ושמרה פנים למשוטי החריפים ודחק נסתם גם על הגה"צ ממונקאטש והבח"ג על הגאון גרינוואלד אגר שנכשלו גם הם במסקנות מוטעות עד שנהיה נודי ויגיע עתי לשוב למקרי, מהכסאות ומבחוץ זה משנה אל מוצאת נגד המשטומס על רבותנו, ולא אפחד אף יתנקבא עלי כל היתנגדים ולהשיב על דברי המדברים עתק על מסורותנו התלמודית ולהשי' ודעי כי לשם שמים כוונתי.

<u>ראה זה חדש!</u>

אנציקלופדיה לבר-פצוה ערך חדש ק.א. כרגקל 224 עמוד
חשוב לבער ומבוגר למחנך ותלמיד כאחד.
כולל: מחקרים, דינים, מנהגים, וגוסחאות.
חומר רב והסברים למרשי המרשים.
מחירו בחוץ לארץ 1 לירה שטרלינג או 4 דולר
למנות עפ"י הכתובת: חרב ק.א. כרבקל ת.ד. 5095 תל-אביב
ישראל.

P.O.B.
Tel. Aviv Israel

הרב קלמן אליעזר מרנקל

תל-אביב

„מאיר עיני ישרים" (מהדורה שניה)

לקט מפואר על חמשה חומשי תורה, להרב הגאון רבי מאיר שוורצמן ויביפיג מנשיאות הרבנים החרדים בקנדה.

הגאון המחבר הוא לא רק מלקט טוב, אלא גם חכם סופר ומשורר בחסד עליון עוד בשנת תרפ"א פ"ב נדפס ממנו שיר „בהקדם" ירחון אשר הופיע בורשה פולין.

רבי מאיר עזב בשעתו את פולין והלך מעבר לים ותופס מקום חשוב בין רבני החרדים בקנדה ובארצות הברית, יושב ראש בועד הרבנים בוויניפיג ולמרות טרדותיו, טרדות הרבנות שם האוכלת את בעליה נתן רבי מאיר שכמו לסבול עול תורה ומאיר את עיני חכמים בספריו ובמאמריו בבחינת תן לחכם ויחכם עוד. חבורו הגדול חכשה חלקים חמשה חומשי תורה זכה כבר למהדורה שניה.

ספרות ~~הלכה~~ אגדה החסידות והמוסר, מלאים פנינים יקרים, אשר מלבד פירושם ותכנם המלא יראה שמים הנהגת האדם של מדות טובות, להם ~~[illegible]~~ אמרות קולעות של חכמה והשכל, בנויות על המקרא דברי הנביאים וחז"ל. אבל מי הוא השורח את עצמו לאסוף פנינים אלו המפוזרים במאות ואלפי ספרים. רוב העם טרודים הם בפרנסתם ואין דעתם פנויה לתורה וכאשר מי שהוא קובע עתים לתורה הרי מסתפק בפרק משניות דף גמרא. שאין לזלזל בזה וביחוד בארצות שמעבר לים אשר אנשיה שקועים במ"ש שערי ביזנס, ודאי אין דעתם פנויה לספר ורבי מאיר רמון מצא תוכו אכל לעצמו כוחו גדול בתורה, עדים הם מאמריו חידושיו המובאים בספרו, אשר דרש לפני קהל עדת ישראל בבית הכנסת „בית יהודה" ו„עטרת ישראל" בויניפיג קנדה אשר המחבר משמש להם לרב ומורה רוחני וגרעינים פנינים זרק ופזר רבי מאיר בפנינו בספרים אלו.

באבות ~~דברי נתן~~ פ' נאמר שרבי יהודה (הנשיא) אמר על התנא ר' יוסי הגלילי שהוא מלקט טוב ואת זה נוכל להגיד על המחבר הזה וערך רב ישנו לליקוטים כאלה המוסרים את דברי חכמנו ~~גדולי~~ התורה אמרות שנונות כאלה בכוחם לחבב ולהוקיר את רבותינו אלו בפני נערים וזקנים שיראו כי ~~אלו~~ רבותינו לא רק גדולי תורה היו אלא גם פקחים ונבונים. רבי מאיר טרח יגע ומצא. כדברי השפת אמת על משנה אבות „יגעתי ומצאתי תאמין." אשר לכאורה קשה להבין כי הלא מציעא היא בהסח-הדעת ומה שייך יגיעה למציאה. אלא כך פירש כי גם אחרי יגיעה צריכים סייעתא דשמיא לבאר הלכה או אגדה לאמיתה של תורה, וצריכים להאמין שזה באה לו בבחינת מציעא. כי משמיא קא זכו ליה לזכות את הרבים וזכות הרבים תלוי בו. ואם הלומד תורה נוטל חלק אחד, הרי המלמד תורה לרבים נוטל ה' חלקים (ילקוט שיר השירים) הרי המלמד חמשה חומשי תורה אין שעור לזה. (ובמדרש רבה שיר ב' נאמר לשעבר היתה התורה כלל, והיו מבקשין לשמוע דבר הלכה ועכשיו מבקשין לשמוע דבר מקרא ודבר אגדה.

יישר כוחך רבי מאיר

NEW YORK, N.Y.
APR 21
4 30PM
1950

UNITED STATES POSTAGE
3 CENTS

MADI

Rabbi H. Bloch,
2050 Davidson av.,
Bronx 53, N.Y.

DANIEL PERSKY
243 EAST 14TH STREET
NEW YORK 3, N. Y.

David Frankel
167 E. Broadway
New York City

NEW YORK, N.Y.
APR 28
930 PM
1940

NEW YORK
WORLD'S FAIR
1940

POSTAL CARD
ONE CENT
1
JEFFERSON
1

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Mr. Ch. Block
2008 Davidsohn Ave.
Bronx, N.Y.

ב"ה ד' ~~[illegible]~~ תש"ל לפ"ק

שלו' וברכה לכבוד הרבני הנגיד המפורסם וכו' החכם
מו"ה חיים בלאק נ"י

אחדשה"ט אבקש מכבודו כשיהי' במנהטן לסור אלי
בחנותי 34 קאנאל סטריט כי הנני רוצה לדבר עם כבודו
בעניין ש"ב הר"י וויינרעב נ"י והעניין נחוץ. אולי נודע כבר לכ'
שהקונסול מבקש עוד "מכתב יד'דות" ולפי דברי ר' אברהם
וויינרעב מר וויינסטאק אינו רוצה ליתן
מפני קדושת המועד אקבל ואומר שלו'
ברגשי כבוד ויקר ד. פרשמעטל

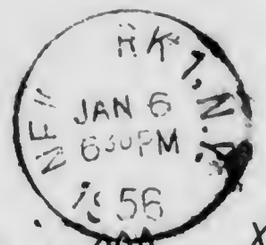

Rabbi Chaim Bloch,
2050 Davidson Ave.,
Bronx 53, N.Y.

DANIEL PERSKY
243 EAST 14 STREET
NEW YORK 3, N.Y.

DANIEL PERSKY
243 EAST 14TH STREET
NEW YORK 3, N. Y.
ORCHARD 4-2706

Rabbi Chaim Bloch,
2050 Davidson Ave.,
Bronx 53, N.Y.

DANIEL PERSKY
243 EAST 14TH STREET
NEW YORK 3, N. Y.

YIDDISH WRITERS UNION Inc.

144 HENRY ST. N. Y. C.

NEW YORK, N.Y. JUL 22 12 30 PM 1941

STATION D

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Dr. M. Geyer
549 West 163rd St.
New York, N.Y.

July 15, 1941

חשוב'ער דר. גייער,

דער אדרעס פון שלום אש איז

חי פאלגט:

Mr. Sholem Asch
Sky Meadow Drive
Stamford, Conn.

מיט אכטונג,
באשר סלאבאדין
פאר'ן י.ל. פרץ פאראיין

NEW YORK 17, N.Y.
JAN 21
11-PM
1955

GRAND CEN
STATIO

Rabbi Chaim Bloch,
2050 Davidson Ave.,
Bronx 53, N.Y.

DANIEL PERSKY
243 EAST 14 STREET
NEW YORK 3, N.Y.

DANIEL PERSKY
243 EAST 14 STREET
NEW YORK 3, N. Y.

DANIEL PERSKY
243 EAST 14TH STREET
NEW YORK 3, N. Y.
ORCHARD 4-2706

DANIEL PERSKY
243 EAST 14 STREET
NEW YORK 3, N.Y.
ORCHARD 4-2706

DANIEL PERSKY
243 EAST 14 STREET
NEW YORK 3, N.Y.
ORCHARD 4-2706

DANIEL PERSKY
243 EAST 14 STREET
NEW YORK 3, N. Y.

NEW YORK N.Y.
MAR 16 1955

UNITED STATES
2 CENTS
FRANKLIN
POSTAL CARD

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Bloch,
2050 Davidson Ave.,
Bronx 53, N.Y.

DANIEL PERSKY
243 EAST 14 STREET
NEW YORK 3, N. Y.

NEW YORK 1, N.Y.
MAR 9
1 - AM
55

BUILD YOUR FUTURE
WISELY
U S SAVINGS
POSTAL CARD

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Bloch,
2050 Davidson Ave.,
Bronx 53, N.Y.

DANIEL PERSKY
243 East 14 Street
NEW YORK, N. Y.

NEW YORK, N.Y.
MAR 9
8 - PM
1953

BRONX CENTRAL
STATION
POSTAL CARD

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Bloch,
2050 Davidson Ave.,
Bronx 53, N.Y.

DANIEL PERSKY
243 East 14 Street
NEW YORK, N. Y.

DANIEL PERSKY
243 EAST 14 STREET
NEW YORK 3, N. Y.

NEW YORK 17, N.Y.
JAN 26
5 30 PM
1955

GRAND CENTRAL
STATION

UNITED STATES
2 CENTS
POSTAL CARD

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi H. Bloch,
2050 Davidson Ave.,
Bronx, N.Y.

DANIEL PERSKY
243 EAST 14 STREET
NEW YORK 3, N. Y.

NEW YORK 17, N.Y.
FEB 5
11 30 PM
1955

NEW HOPE FOR HEARTS
SUPPORT
THE HEART FUND

UNITED STATES
2 CENTS
POSTAL CARD

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Bloch,
2050 Davidson Ave.,
Bronx 53, N.Y.

OTZAR HASHULEM

A THESAURUS

Of Over 100,000 Quotations, Holy Sayings, Collected From Talmud Bavli, Yerushalmi, Midrash, Zohar, and Medieval Hebrew Literature.

Classified, Annotated and Edited

By

CHAIM BLOCH

In Collaboration With

KALMAN SCHARF

CHAIM BLOCH, 2050 Davidson Avenue, Bronx 53, N .Y.
K. SCHARF, 2147 Starling Avenue, Bronx 62, N. Y.

אוצר השלם

אור עולם באוצר חיים, מכיל מאה אלפים אמרות טהורות,
פתגמין קדישין, מלוקטים מש"ס בבלי, ירושלמי, מדרשים,
זוהר, ספרות ימי הבינים, מאמר אחד לא ~~נאבד~~ נשכח
הכל מסודר ומתוקן בעזהי"ת, ע"י

חיים בלאך

בהשתתפות

קלונימום קלמן שארף

אני (1) כותב הלא יכולת לחבר ספרים מושלמים ולמצוא חכמה
ותורה, כיון שבאגודת הרבנים פסקו את מותו, שברו
על הפסק את רצונו והבאישו את רוחו ואבדתי את
האמונה (!) בו ובכל אדם.

הם ששו בו מה שעשו כי הכת בודק. גם רשע
האומות עושים בנו מה שרוצים על פי הכת שלהם ואומרים
שמנהיגנו והרעיוש שמים ומרעיש על דברים של מה בכך.
כפי השמועה לא נראית את המאמרים בהבוקר"
בהצפה", בהדר", ובהפלסטין" ובהדואר ואמפוסט" היה שונו ובעל
העולם, נראו את הפסד, ואת כל המאורות
וכתבו שזה משפט סדום, משפט דרייפוס.

ושמעתי דבר זה כולם המוני העיתונים כל כתב
מכתב פתוח לאגודת הרבנים שעליהם להגיד בעד שוברר
את כל הדבר: הרב הראשי (לא השיבו לו.) שעשו השתדל הרבה
והם תחת לסדר הדבר בשקט על בירור בפני כל
באו בפלשתינות ועתונות — והם לא היתה שמע
השפטים על מודיע זה ואחר לאמת את ההודעות
בארץ —

די בזה, לוא אוכל שתכתוב בעצמך זה כי אוכל
לשער איזה הסתפלות תכתוב והמצב עוד ותשאות
וכו'. ותמיד בזה בודדות דרך חוקרת

פרשת המשפט רק כדי והודעת למה אני מרעיש שמים וארץ והסיר תלונות

דואר ישראל

איגרת אוויר
AEROGRAMME

Rabi. Haim Bloch

2050 DAVIDSON Av. S.

BRONX 53, N.Y.

U.S.A.

דואר אוויר
PAR AVION

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל

השולח - EXPEDITEUR

"כרכיים"

ת. ד. 487

HAIFA

קפל שני

AR 7155-7156 2/14

CHAIM BLOCH - Hebrew + Yiddish Correspondence 3(2) c1910-1963

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

GIVE-
MENTAL
HEALTH
FUND

UNITED STATES
POSTAL CARD

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave
Bronx 53 N.Y.

"CYCO" BICHER-FARLAG
25 E. 78 St. New York 21, N. Y.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

J. Zineman
58 rue Crozatier
Paris 12e
France

5.21.95 [illegible]

Phone: LEhigh 5-4320

„ציקא"-פאַרלאַג און ביכער-צענטראַלע
"CYCO" BICHER - FARLAG

25 EAST 78th STREET
NEW YORK 21, N. Y.

3.7.1957

איסר גאלדבערג
דירעקטאר

לכבוד הרב

משה חיים אפרים בלאך

תשובער רב,

לייַדער קענען מיר נישט נאָכקומען אייער בקשה. די ביכער געהערן צו ד"ר צינעמאן אין פאריז און אן זיין רשות קענען מיר נישט בארגן זיינע ביכער און ער וועט אייך אויך נישט בארגן. א שאד די ארבעט פון שרייבן צו אים.

אין אייער נאענסטער שטאטישער ביבליאטעק קענט איר קריגן דאָס בוך און אויב זיי האָבן נישט אין דעם מאָמענט וועלן זיי באשטעלן פאר אייך, בי אונדז.

מיט גרוים דרך־ארץ

אייער
משה חיים אפרים בלאך
איסר גאלדבערג

"CYCO" BICHER-FARLAG
25 EAST 78th STREET
NEW YORK 21, N. Y.

166

NEW YORK 17, N.Y.
MAR 7
7:30PM
1957

U.S. POSTAGE 3¢
GOD WE TRUST
LIBERTY

GRAND
ST

Rabbi Charm Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx 53, N.Y.

THE JEWISH QUARTERLY REVIEW
Published by
The Dropsie College for Hebrew and Cognate Learning
S. E. Corner Broad and York Streets
Philadelphia

Editors:
ABRAHAM A. NEUMAN
SOLOMON ZEITLIN

פילדלפיה,
ו אייר, תשיזב

לכבוד הרב הגאון הנודע חיים בלוך:
תודה רבה על מכתבו מיום כזה בניסן ש.ז.
המלה אטרפהיי שבה משתמשים בתלמוד ובספרו ת
הרבנית, איננה נמצאת בתורה באותו מובן .
בתורה יש לה מובן אחר.

ברגשי כבוד ובברכת ציון

שניאור זלמן צייטלין

S. Zeitlin
After 5 days, return to
THE JEWISH QUARTERLY REVIEW,
Broad and York Streets,
PHILADELPHIA 32, PA.

PHILADELPHIA, PA. 23
MAY 1
8-PM
1952

Remem... ...n
FO... ...S

UNITED STATES POSTAGE
3 CENTS 3

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N. Y.

A. Zeitlin
448 Central Park West
NYC

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N.Y.

וידענט יצחק בן־צבי.
נאָכ'ן דאַוונען זענען אַלע מתפללים מיט'ן נשיא בראש איינגעלאַדן געוואָרן אויף קידוש דורך דעם מד היות צו זיך אין הויז אַריין, וואו דער עולם האָט זיך משמח געווען מיט ניגונים און דברי תורה.

אויך די לאַנדווירטען אין ישראל האָבען זיך געפרייט מיט'ן חג הביכורים צוליב'ן גוטען גערעטעניש. צוויי טעג פאַר יום־טוב בין איך געווען אין נגב און געזען וואו ישראל האָט אָפּגעהאַלטען איינעם פון אירע שענסטע זיגען, נישט מיט דער שווערד, נאָר מיט'ן אַקער־אייזען, ריכטיגער מיט'ן טראַקטאָר און קאָמביין. די וויסטענישען פון נגב זענען פאַרוואַנדעלט געוואָרן אין ווייץ־זאַנגען, וועלכע די קאָמביינען האָבען געשניטען ביים געזאַנג פון די „קוצרים".

מיט 4 יאָר צוריק האָט ישראל פּראָדוצירט קוים צען פּראָצענט פון איר ווייץ־געברויך. הייאָר וועט דער ישראל־ווייץ שוין דעקען 30 פּראָצענט פון דעם געברויך, אַזוי, אַז עס איז נישט ווייט דער טאָג ווען די אידישע מדינה וועט נישט דאַרפען אימפּאָרטירען ווייץ פון אויסלאַנד, כדי צו שפּייזען די באַפעלקערונג מיט ברויט.

האָט מען טאַקע מיט צופרידענקייט מקבל פנים געווען דעם חג הביכורים אויך צוליב דעם, וואָס רעצענטנס האָט די פּאָליטישע סיטואַציע זיך געענדערט צום בעסערען, און הגם מען איז נאָך עהר ווייט מהמנוחה והנחלה, ווערען אָבער די אויסזיכטען בעסערע וי זיי זענען געווען מיט אַ קורצער ייט צוריק.

טאָפּעלט גרויס איז דעם שבועות עווען די שמחה אין דעם קיבוץ פון מרדכי אָרען, אין מזרע, מיט ייער חבר, וועלכער איז צוריקגעומען צו זיי נאָכ'ן אָפּשמאַכטען יר און אַ האַלב יאָר אין דער קאָמוניסטישער תפיסה אין טשעכאָסלאָוואַקיי.

מרדכי אָרען איז אָנגעקומען איפ'ן פּריפּעלד אין לוד מיט אַן ל־על עראָפּלאַן אַרום דריי בייטאָג ערב שבועות. די קיבוץ־מיטגלידער פון שומר הצעיר האָבען דאָס מאָל „אָקופּירט" לוד. העבער טויזענט קיבוצ'ניקעס זענען געקומען מקבל פנים זיין זייער חבר, און געקומען ענען אויך דעלעגאַציעס פון דער סתדרות, מפא"י און אחדות עבודה מיט די מפ"ם־מיניסטאָרן ענטאָוו און ברזילי אין דער שפּיץ.

די יוגענט, צווישען וועלכע עס אָבען זיך אויך געפונען אָרען'ס 1־יעריגע טאָכטער און זיין 8־יעריגער זון משה האָבען געהאַלטען ן די הענט בלומען.

א גרויסע צאָל פּאָליציי־לייט אָבען געהאַלטען אָרדענונג, ווייל ע האָבען זיך געריסען וואָס פריער קאָמען דריקען אָרען'ס האַנט.

אָרען איז געווען דער לעצטער סאַזשיר וואָס איז אַראָפּ פון אַפּלאַן אין באַגלייטונג פון זיין רוי רענאַ. זיינע צוויי קינדער ין די מפ"ם־פירער יעקב חזן און באַדער, אָרען איז גלייך

ברייטער צווישען זיינע פריינט און נישט געקאָנט צוריקהאַלטען די טרערן. דערנאָך האָט, ווי דער שטייגער איז, זיך אָנגעהויבען אַ קושעניש און אַרומאַרמען זיך פון די אַלע, וועלכע האָבען געהערט צום נאָענטען קרייז פון אָרען'ס פריינט.

אַ באַזונדערע אויפמערקזאַמקייט האָט אַרויסגערופען די באַגעגעניש צווישען מרדכי אָרען (זיין פריערדיגער נאָמען איז געווען אָרענשטיין) מיט זיין קרוב און ישקואַל־חבר שמעון אָרענשטיין.

דער לעצטער איז, ווי אָרען, אויך געווען אַן עדות אין פּראַגער פּראָצעס. אויך ער האָט זיך „מודה געווען", אַז ער איז געווען אַ שפּיאָן

אין אַרעסטירט געוואָרן פאַר אָרענ'ען, אָבער ער איז פריער פאַר אים, מיט אַ יאָר צוריק בערך, באַפרייט געוואָרן, און פונקט ווי אָרען אַרויסגעשיקט געוואָרן פון טשעכיע.

שמעון אָרענשטיין איז, פונקט ווי זיין קאָזין, געווען אַ מפ"ם־מיטגליד און אויך אַ חבר אין השומר הצעיר קיבוץ, אָבער פאַר זיין אַרעסט איז ער אַ צייט געווען אַ באַאַמטער אין ישראל קאָנסולאַט אין פּראַג, און שפּעטער האָט ער גענומען האַנדלען אויף אייגענער האַנט און איז געפאָרען קיין פּראַג וואו ער איז אַרעסטירט געוואָרן. עס זענען געווען קלאַנגען, אַז מרדכי אָרען איז אַריינגעפאַלען צוליב זיינע באַמיאונגען צו באַ־

ווען שמעון אָרענשטיין איז באַפרייט געוואָרן האָט די מפ"ם זיך פון אים אָפּגעטרייסעלט און ערשט מיט עטליכע טעג צוריק האָט דער לעצטער געזאָגט, אַז ער האָט ביז איצט געשוויגען, ווייל ער האָט מורא געהאַט צו ברענגען שאָדען אָרענ'ען, איצט אָבער אויב אָרען וועט שווייגען, וועט ער, שמעון, נעמען רעדען.

שמעון אָרענשטיין האָט זיך ווי די אַנדערע אויך צעקושט מיט אָרענ'ען, אָבער דער לעצטער האָט אים באַגריסט קאַלט און גלייכגילטיג.

ביי דער באַגעגעניש מיט ישראל גלילי, דעם פירער פון אחדות העבודה, האָט אָרען צו אים געזאָגט: „גוט וואָס דו ביסט נישט

ערשטען מאָל דערציילט צוליב וואָס אָרען איז געפאָרען קיין פּראַג. ער האָט געהאַט צוויי אויפגאַבען: ערשטענס, משתדל זיין זיך פאַר דער באַפרייאונג פון די אַרעסטירטע דורך די קאָמוניסטען ציוניסטישע עסקנים, און צווייטענס, האָט ער אינטערווענירט, אַז פונקט ווי מערב־דייטשלאַנד זאָל אויך מזרח־דייטשלאַנד צאָלען אַנטשעדיגונג צו ישראל פאַר די נאַצישע פאַרברעכענס.

מרדכי אָרען פון זיין זייט האָט דערקלערט, אַז ער וועט זיך נישט באַנוגענען מיט זיין באַפרייאונג, נאָר ער וועט איצט פאָדערן זיין רעהאַביליטאַציע און אויך די רעהאַביליטאַציע פון ציוניזם.

דערביי האָט ער אויך קלאָר גע־

מרדכי אָרען אין באַגלייטונג פון זיינע פריינט אָפּגעפאָרען אין קיבוץ מזרע, וואו מען האָט אים מקבל פנים געווען מיט גרויס פאַראַד און געזונגען און געטאַנצט ביז שפּעט אין דער נאַכט.

פאַרשטייט זיך, אַז עס האָבען נישט געפעלט קיין רעדעס, און אָרען האָט אויך נאָכאַמאָל גערעדט. ער האָט געזאָגט, אַז ער איז ווייטער געבליבען טריי דעם רעוואָלוציאָנערן סאָציאַליזם טראָץ אַלעם דעם, וואָס ער האָט איבערגעלעבט און מיטגעמאַכט. די שולד פאַלט נישט אויפ'ן סאָציאַליסטישען רעזשים, נייערט אויף די יעניגע, וועלכע האָבען דעם סאָציאַליזם גע־

(שלוס אויף דער ראָמאַן זייט)

די סדרה פון דער היינטיגער וואָך

תורה־געדאַנקען.

בהעלותך

זאָלען די ווייטע צוריקקומען...

דאָס זענען די הויפּט־פּונקטען, די „האַיאַיטעס", פון דער סדרה בהעלותך:

א) דאָס באַנייען דעם משכן האָט אָנגעהויבען אַ תקופה אין דעם לעבען פון אידען. אַ נייע וועלט איז פאַר זיי אויפגעגאַנגען. אַ וועלט פון אמונה, פון געטליכען צענטער, אַרום וועלכען דאָס פאָלק זאַמעלט זיך.

דעריבער, פּונקט ווי ביי בריאת העולם, ביי דער וועלט־באַשאַפונג, האָט זיך אָנגעהויבען מיט ליכט, מיט יהי אור, אַזוי האָט אויך חנוכת המשכן, די אויפמאַכונג פון אַ נייער גייסטיגער וועלט פאַר אידען, זיך אָנגעהויבען מיט ליכט, מיט בהעלותך. אַ געטליך ליכט איז אויפגעגאַנגען פאַר אידען (בעל הטורים).

ב) אָבער אָנצינדען דאָס ליכט דאַרף דער מענש: דבר אל אהרן, ואמרת אליו, בהעלותך... „רעד צו אהרנ'ען, און זאָלסט זאָגען צו אים: אַז דו צינדסט אָן..."

כדי ס'זאָל אויפשיינען דאָס ליכט מוז קומען אַן אָנשטרענגונג פונ'ם מענשען. מוז קומען אַ צוגרייטונג, ווי ס'ג"ט דער אויסדרוק „התערותא דלתתא", „אַן אויפוועקונג פון אונטען". דער מענש דאַרף זיך צוגרייטען צו קענען אויפנעמען דעם אויפשיין פון אויבען.

ג) דאָס דייטעט אויך אָן דער פירוש פון רש"י פון חז"ל: „דער כהן שטייט און ווייזט אויס די מנורה", הכהן עומד ומטיב.

דאָס צוגרייטען, דאָס שאַפען, אַזוי צו זאָגען, די אויפנאַם־פעאיגקייט, איז אַן עיקר פון דער עבודה.

ד) און נישט בלויז דער כהן דאַרף טאָן די צוגרייטונג־אַרבעט מקבל צו זיין דאָס ליכט — יעדער איד דאַרף עס טאָן.

דערויף, ווידער, איז פאַראַן אַן אָנדייטונג אין דעם פסוק: ואתנה את הלווים... לעבוד את עבודת בני ישראל. „און איך וועל געבען די לויים זיי זאָלען טאָן די אַרבעט פון די קינדער פון ישראל..." (ח', י"ט).

די אַרבעט איז נישט פון קיין איינצעלנע גרופּע — זי איז די אַרבעט פון אַלע אידען, ווער ס'זאָל זי נישט אויספירען איז עס: עבודת בני ישראל.

ה) אויף דעם פסוק: והאיש אשר הוא טהור — ובדרך לא היה... „דער מענש וואָס איז ריין און אין וועג איז ער נישט געווען" האָט אַ גדול אָנגעדייטעט: ואיש אשר הוא טהור — ווען איר זעט, אַז אַ מענש איז ריין, דערהייבען, איז עס דערפאַר וואָס בדרך לא היה, וואָס ער האָט נישט געוואַנדערט, נישט געווען נע־ונד, נישט געוואַלגערט זיך אין דער פרעמד...

דער קאָצקער רבי, זצ"ל, האָט געזאָגט ענליך אויף דעם מאמר חז"ל: ויהי בנסוע הארון — ספר חשוב בשלעצמו, ויהי בנסוע, ווען מ'פאָרט, מ'וואַנדערט — דאָס איז אַן ענין פאַר זיך, דאָס איז שוין אַ גאַנץ אַנדערע פרשה... (הרב פנחס לעווין, ירושלים).

פאַרזאַמעלט אייך אין פריידען...

ו) ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו „ווען איינזאַמלען וועט זיך דאָס קהל זאָלט איר בלאָזען אַ תקיעה און נישט קיין תרועה" (י', ז').

תקיעה איז אַן אויסדרוק פון שמחה, פון טריאומף. תרועה איז אַן אויסדרוק פון צער, אַן אַלאַרם־רוף.

ווי מיר זעען ווייטער: „און אַז איר וועט גיין אין אַ מלחמה אין אייער לאַנד אויף דעם פיינט וואָס דריקט אייך, זאָלט איר שאַלען אין די טרומייטען", וכי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אליכם — והרעתם בחצוצרות (י', ט'), זאָלט איר שאַלען אַ תרועה.

אָבער: —

„און אין אייער טאָג פון פרייד, און אין אייערע ימים טובים און ראשי חדשים, זאָלט איר בלאָזען אין די טרומייטען אַ תקיעה..." וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם, ותקעתם בחצוצרות... (י' י').

זאָגט דאָ דער פסוק: ובהקהיל את הקהל, ווען איר זאַמעלט איין די געמיינדע, ווען איר רופט אַן אסיפה, ווען איר נעמט זיך אַלע צוזאַמען אין אחדות, — זאָל עס זיין אין פרייד (אויך), ביי פריידיגע געלעגענהייטען, תקעו, ווען איר טרומייטערט טריאומף. — ולא תריעו, און נישט (בלויז) דעמאָלט ווען עס איז אַן עת צרה זאָלט איר זיך צונויפקומען. תקעו — ולא תריעו... (הרב מנחם ד. זאַקס, שיקאַגאָ, איל.).

דאָס איז דער תמצית פון איד. געשיכטע

ז) „און ס'איז געווען ווען דער אָרון האָט געצויגען, האָט משה געזאָגט:
שטיי אויף ג־ט, און צעשפּרייט זאָלען ווערען דיינע פיינט,
און זאָלען אַנטלויפען דיינע שונאים פאַר דיר!
און אַז ער האָט גערוט, האָט ער געזאָגט:
קער צוריק, ג־ט, די צענטויזענטער פון די אידען."
ויהי בנסוע הארון, ויאמר משה, קומה ה' ויפוצו אויבך, וינוסו משנאיך מפניך. — ובנוחה יאמר, שובה ה' רבבות אלפי ישראל (י', ל"ה־ל"ו).

די גמרא זאָגט אויף די דאָזיגע ווערטער אַזוי:

„האָבען די רבנים געלערנט: ויהי בנסוע הארון ויאמר משה... איז אַ חשוב ספר פאַר זיך אַליין." ויהי בנסוע... ספר חשוב בשלעצמו (שבת, קט"ז, ב').

פרעגט זיך: פאַרוואָס זענען עפּעס די צוויי פסוקים אַ באַזונדער ספר? און דערצו נאָך אַ חשוב ספר? ווי געשיקט זיך עפּעס אַ ספר פון בלויז צוויי פסוקים?

נאָר אין די עטליכע ווערטער, איינגעראַמט צווישען צוויי איבערגעקערטע „נונען", ווי אין קלאַמערן, ווערט אונז געגעבען דער תמצית פונ'ם גאַנצען גאַנג פון דער אידישער געשיכטע.

משה רבנו האָט אין דער דאָזיגער תפילה קצרה, אין דעם קורצען געבעט, וואָס מ'דאַרף מתפלל זיין בקיצור אונטערוועגס, געגעבען אויף די צווייערליי תקופות אין דער אידישער היסטאָריע. דער ערשטער פסוק, ויהי בנסוע, גייט אויף די צייטען פון רדיפות, פון קאַמף און געראַנגעל. אויף אַזאַ צייט פון אַן עת צרה, — אויף וואָס ס'דייטעט אויך אָן דער „ויהי" (אין ויהי אלא לשון צרה), — ווען ס'איז ויהי בנסוע, ווען מ'וואַנדערט און מ'וואָגעלט. אין אַנבליק פון שונאים וואָס יאָגען און פּלאָגען, האָט משה געבעטען: זאָלען די שונאים צעשפּרייט ווערען, ויפוצו אויביך, זאָלען זיי ווערען צעשפּליטערט און צעשפּאָלטען צווישען זיך, וינוסו, זאָלען זיי אַנטלויפען, וואָרים משנאיך מפניך, ווי רודפ'ן אידען ווייל זיי זענען דיינע פיינט, די פיינט פון געטליכקייט אין אידען, פון אמונה אין אידען; דערפאַר רודפ'ן זיי אונז.

דאָס איז איין תפילה פאַר די שווערע צייטען פון נויט און פּיין.

די צווייטע תפילה איז פאַר: „ובנוחה", פאַר דער צייט ווען אידען האָבען רה, גענייסען פון וואוילטאָג, פון גליקליכע רעגט, פון פרייהייט.

אויך דעמאָלט ברויכען זיי רחמים. גרויס רחמים! וואָרים ווען דער אויסערליכער שונא דריקט נישט צו, ווען אידען לעבען פריי, דראָט זיי די סכנה פון פאַרפרעמדקייט, פון אַסימילאַציע.

אין צייט פון „ובנוחה" דראָט די געפאַר פון פאַרזונקען ווערען אין עם הארצות, פון אויסגעליידיגט ווערען פון תורה, פון אויסגעהוילט ווערען פון ג־ט. ס'דראָט אָפּטרינניקייט אין פאַרשיידענע פאָרמען — ביז פאַרראַט, ביז אפילו „אידישען" אַנטיסעמיטיזם, ווי דער „קאָנסיל פאַר דזשודאַאיזם".

(אַמעריקאַנער אידען לעבען איצט איבער אַזאַ שווערע ובנוחה־עפּאָכע און — ברויכען רחמים...)

אָט אויף אַזאַ צייט האָט משה רבנו, ווען השי"ת האָט געוויזען „יעדען דור און זיינע דורשים", דור ודורשיו, געבעטען אין אַ רירענדיגער ואתחננ'דיגער תפילה:

שובה ה'... קער אום ג־ט, רבבות אלפי ישראל. די צענדליגער טויזענטער אידען — צו דיר.

ווי די דעת ז
רצון שישובו
למקומם... „וישוב
ה' את שביתך"
ס'זאָלען זיך צ
צענדליגער טויז
מיינט: קער אום
צוריקקער".
בעט משה רב
צו דיר, צו דיין
טויזענטער אַפּ
ישראל, וואָס אי
ווייטערט פון ד
הנ"ל).

„קער זיי צוריק

דעם דאָזיגען
פון דער גמרא,
בען. די גמרא פ
עפּעס די ויהי בנ
נישט קיין שייכ
און נישט מיט ד
אים צו זיין ני
ענטפערט די
ראשונה לפורענ
צווישען ערשטע
קט"ז, א').
און די גמרא
פורעניות, פאַר
ה' (ט', י"ג), ו
אוועקגעצויגען פ
דאָס צווייטע
ווען: ויהי העם
זיך באַקלאָגט או
די ערשטע פ
הר ה', פון ג־ט
זיי שלעכט געוו
אויף אַט די ב
געווען. אויף שו
ברויכט מען רחמ
וואָרים אויך
שטאַנד, נויטיגען
זאָלען פון אים נ
נישט פאַרשלונג
כוואַליעס פון פר
האָט משה רבנ
קער אום צו ד
צענדליגער טויזע
שובה ה' רבב

פון פרייטאָג ביז פרייטאָג

פון אהרן צייטלין

צוויי זאַנגווילס

ווען מ׳וויל — דרייסיג יאָר נאָך ישראל זאַנגוויל׳ס טויט — אינטערציען אַ סך־הכל פון זאַנגוויל׳ס דער ד ע ר ש י י נ ו נ ג, מאַכט מען די אַנטדעקונג, אַז אייגענטליך האָט מען דאָ צו טאָן נישט מיט איין מענטש, נאָר מיט צוויי. עס זיינען געווען צוויי זאַנגווילס. איינער איז געשטאַנען מיט׳ן רוקען צו די טראַדיציאָנעלע ווערטען פון זיין פאָלק און מיט׳ן פנים צום דרויסען. דער צווייטער איז געשטאַנען מיט׳ן פנים צו זיין פאָלק, מיט׳ן רוקען צום נישט־אידישען דרויסען, מיט אַ אידיש געבעט אויף די ליפּען און מיט אַ אידישען ציטער אין האַרצען. ביידע זאַנגווילס זיינען געווען אויפריכטיג און איין זאַנגוויל האָט באַקעמפט דעם צווייטען.

איין זאַנגוויל איז געווען דער, וואָס האָט — אויף להכעיס זאַנגוויל׳ן דעם נאַציאָנאַלען איד — אויפגעשטעלט דעם אידעאַל פון שמעלץ־טאָפּ. אין זיין דראַמע „דהי מעלטינג פּאַט" ווערט אַסימילאַציע פאַרהערליכט אויף אַזוי ווייט, אַז דאָרט האָט אַ אידישער בחור פון דער ניו יאָרקער איסט־סאַיד, וואָס זיינע עלטערן האָבען זיך געראַטעוועט קיין אַמעריקע פון אַ קאַצאַפּישען פּאָגראָם, חתונה מיט דער טאָכטער פון דעם פּאָגראָמשטשיק...

דער צווייטער זאַנגוויל, דער מענטש מיט דעם טיפען אידישען פּאַטאָס, האָט נאָך די שרעקליכע פּאָגראָמען אין אוקראַינע געהאַט אָנגעשריבען אַ ליד, וואָס איז געווען ממש אַן אויפטרייסלענדיג וויי־געשריי. ווען איך וואָלט איצט געהאַט אָט־דאָס ליד אונטער דער האַנט, וואָלט איך עס געבראַכט אין פּראָזע־איבערזעצונג (קיין גראַמען זיינען דאָרט סיי־ווי־סיי נישטאָ) — און איר וואָלט דערזען פאַר זיך דעם פולען היפוך פון יענעם זאַנגוויל, וואָס האָט אָנגעשריבען די שמעלץ־טאָפּ דראַמע. ס׳איז פּשוט נישט צום גלויבען, אַז די ביידע זאַכען האָט אָנגעשריבען איין מענטש. דער כאַראַקטער פון דעם ליד איז אַזאַ, אַז ווען איך ברענג עס דאָ — וואָלטען זיך געוויס געפונען אַזעלכע, וואָס וואָלטען מורא־געקראָגען פאַר׳ן „למה יאמרו" און וואָלטען גע׳טענה׳ט: ס׳טייטש, היתכן, ווי קאָן מען אַזוי זאָגען? אָבער זאַנגוויל דער איד האָט עס נישט „געזאָגט" — אויך נישט געזונגען — נאָר פון אַ טיף־פאַרוואונדיגט האַרץ אַרויס אויסגעשריען, אויסגעדונערט, אויסגעשטורעמט.

איין זאַנגוויל איז געווען דער, וואָס האָט געשריבען, אַז ארץ־ישראל טויג נישט, מחמת ארץ־ישראל איז ממילא פאַרבונדען מיט׳ן עבר און מיט די פאַרהייליגטע אידישע טראַדיציעס. דאַרף מען אויסזוכען — האָט ער אויפגעוויזען — אַזאַ טעריטאָריע, וואָס זאָל זיין וואָכעדיג, וואו אידען, וואָס ווילען רוען זונטאָג, נישט שבת, זאָלען קאָנען פּראַווען זונטאָג־רו. איר קענט דעם אַרטיקעל געפינען אין זיין זאַמלונג: „דהי וואָיס אָוו דזשערוזאַלעם".

אין דעם צווייטען זאַנגוויל האָט די באַלפור־דעקלאַראַציע דערוועקט טיפע פרייד. ס׳האָבען אין אים אויפגעלעבט דורות׳דיגע האָפענונגען.

לייענט זאַנגוויל׳ס שילדערונג פון ערשטען ציוניסטישען קאָנגרעס. עס קימט דאָרט פאָר אַ קאַמף, אַ שטיל געראַנגעל צווישען צוויי זאַנגווילס. איינער איז דער זאַנגוויל מיט דעם אידישען חלום — און ער איז טיף גערירט. דער צווייטער זאַנגוויל קוקט זיך צו ווי אַ זייטיגער, איז סקעפּטיש, איראָניזירט און גלייכוואַרטעלט זיך.

דאָ נישט לאַנג האָט איינער געשריבען, אַז זאַנגוויל האָט פון צייט צו צייט געפלירטעוועט מיט׳ן קריסטענטום. אַ לייענער פון „דזשואיש קראָניקל", אַ זאַנגוויל־חסיד, האָט קעגען דעם שאַרף פּראָטעסטירט. איך האָב דעם רושם, אַז יענע באַשולדיגונג איז נישט אָן אַ גרונט. דער שמעלץ־טאָפּ־זאַנגוויל האָט גאַנץ גוט געקאָנט כאַפּען אַ פלירט מיט קריסטליכעריי, — אָט ווי דאָס טוען געוויסע ראַבאַים. יענער זאַנגוויל האָט בכלל געקאָנט זאָגען משוגה׳דיגע זאַכען. אָן אַנדער זאַנגוויל איז געווען דער, וואָס ווען ער האָט באַזוכט אַמעריקע — האָט ער קריטיקירט די רעפאָרם־אידען, גע׳טענה׳ט, אַז זייער אידישקייט איז אַ מין קריסטענטום, אַ ביליגע נאָכמאַכונג, כאָטש אין פלוג, על־פי חכמת השמעלץ־טאָפּ, האָט ער באַדאַרפט קליבען נחת פון זיי.

איינע פון זיינע בעסטע דערציילונגען איז „הד־גדיאַ". דער העלד איז אַ מאָדערנער מיישמאַיש־איד — און זאַנגוויל געפינט נישט פאַר אים קיין אַנדער אויסוועג ווי זעלבסטמאָרד. די סתירות, וואָס דער העלד זעט אין דעם אידישען גורל, זיינען אין דער אמת׳ן די סתירות פון דעם מאָדערנעם איד, אויב איר ווילט — די סתירות אין זאַנגוויל׳ן גופא. זאַנגוויל האָט ליב געהאַט אַ פּאַראַדאָקס, נאָר דער גרעסטער פּאַראַדאָקס איז געווען ער אַליין.

עפּעס פון דעם זאַנגוויל׳שען „ויתרוצצו" טראָגט אין זיך יעדער מאָדערנער איד. אָט שטייט ער מיט׳ן פּנים צו זיין פאָלק און אָט איז ער „אינטערנאַציאָנאַל". אָט הופּט זיך אָפּ אין אים דער אינסטינקט פון דורות און אָט ציטערט ער, טאָמער איז ער, חלילה, נישט גענוג מאָדערן. אָט איז ער בייז אויף דער וועלט — און אָט וואָרפט ער זיך אין אירע אָרעמס: שמעלץ־טאָפּ טייערע, שלינג מיך איין — און לאָמיך אונטערגיין...

איוו״אָ

אין אַ באַמערקונג וועגען „די, וואָס קנייפּען זיך די באַקען" האָב איך גערעדט, צווישען אַנדערע זאַכען, אויך וועגען די אַטאַקעס אויף איוו״אָ. לויט דער שיטה פון די, וואָס פאַרנעמען זיך מיט בודק־זיין די אידישיסטישע ציצית, האַלטען אַלע אין איין „פאַרראַטען" אידיש. די איינציגע כשר׳ע לייט זיינען זיי אַליין, די זעלבסט־באַשטימטע משגיחים אויף אידיש־כשרות. איז געשען אַ מעשה־נורא. איוו״אָ האָט געענדערט די ענגלישע איבערזעצונג פון דעם נאָמען — און אין דער נייער איבערזעצונג איז נישטאָ דאָס וואָרט „אידיש" אויסגעלייגט מיט׳ן וואָי און די דלת׳ן („אידדיש סאַיענטיפיק אינסטיטוט"). טוט זיך מעשים. איוו״אָ האָט שוין אויך „פאַרראַטען". אָבער איוו״אָ איז דער טייטש א י ד י ש ע ר וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט (און נישט: וויסענשאַפטליכער אידיש־אינסטיטוט). און „אידישער" נעמט אַריין דאָס אידישע בכלל.

זעט איר, עפּעס אַנדערש איז בנוגע דעם מיצקעוויטש־סימפּאָזיום, וואָס איוו״אָ האָט איינגעאָרדענט אויף ענגליש. קאָלעגע ס. דינגאָל, אַליין אַ פאַרוואַלטונג־מיטגליד פון איוו״אָ, האָט דעם ענין קריטיקירט אין „טאָג־מאָרגען זשורנאַל", און איך בין מיט אים פולשטענדיג מסכים, אַז איוו״אָ האָט עס נישט געדאַרפט טאָן. אויך אין דעם זע איך נישט — פּונקט ווי אויך קאָלעגע דינגאָל זעט נישט — קיין „פאַרראַט". די מאָטיוון האָבען געמעגט זיין אומשולדיגע, נאָר פאַר איוו״אָ פּאַסט עס נישט.

לאָמיך דאָ, אַגב, מאַכען אַ תיקון־טעות. אין דער אויבען־דערמאָנטער באַמערקונג („פון פרייטאָג ביז פרייטאָג", פון 11טען מאַי) איז געווען אויף איין אָרט געדרוקט: און אַנדערע נעמ׳ען — אַנשטאָט: און אַנדערע נעמען.

איד און וועלט

אַ „גלות׳יסט" אויף זיין שטייגער, — אַ נ י ש ט־אידישער גלות׳יסט, — איז געווען דער באַרימטער אַמעריקאַנער סאָציאָלאָג, וואָס האָט געשאַפען אַן אייגענע שיטה — טהאָרסטין וועבלען. ער האָט בשעתו גע׳טענה׳ט, אַז אידען טאָרען נישט אַוועק קיין ארץ־ישראל, ווייל אויב זיי וועלען פאַרלאָזען די מערב־לענדער וועלען די מערב־לענדער בלייבען אָן דער גרויסער גייסטיגער ענערגיע, וואָס מיט איר האָבען אידען, ספּעציעל די אידישע אינטעלעקטואַלען, פון אייביג־אָן באַלעבט — און געטריבען פאָראויס — די מערב־קולטור.

דר. עלאַן נעווינס, פּראָפעסאָר פון אַמעריקאַנער געשיכטע אין קאָלאָמביאַ, איז סיי פּראָ־ציוניסטיש און פּראָ־ישראל׳דיג, סיי — אין דעם ערשט־געבראַכטען זין — גלות׳יסטיש. איך האָב אין זונען זיין אַרבייט וועגען דער צוקונפט פון מדינת־ישראל, וואָס איך האָב די טעג געלייענט אין דעם ניי־דערשינענעם זאַמעלבוך: „איזראַעל — איט׳ס ראָל אין סיוויליזעישאָן" (רעדאַקטירט פון פּראָפ. משה דייוויס, אַרויסגעגעבען פון דעם ישראל־סעמינאַר ביים אידישען טעאָלאָגישען סעמינאַר אין ניו יאָרק). ווי אַלע אַרבייטען אין דעם זאַמעלבוך איז אויך די אַרבייט פון דר. נעווינס זעהר אַן אינטערעסאַנטע. ער איז באַגייסטערט פאַר ישראל און די ישראלים. אָבער ער זאָרגט פאַר דער אידישער נשמה. „וואָס דער גלות", שרייבט ער, „זאָל נישט האָבען באַדייט פאַר אידען גופא, פאַר דער קולטור פון אַנדערע פעלקער איז ער געווען אַ ברכה, וואָס לאָזט זיך נישט אָפּשאַצען." עס איז דער וועבלענישער צוגאַנג. דער אונטערשייד איז, וואָס פּראָפ. נעווינס ווייס, אַז — „דער גלות איז אין אַ גרויסער מאָס געענדיגט." ווין וועט מער קיינמאָל נישט האָבען קיין פרויד און בערלין וועט נישט האָבען קיין איינשטיין. אויב אַזוי, דאַרף מען זען, אַז אידישער אידעאַליזם, אידישע גייסטיגקייט, זאָל נישט פאַרלוירען גיין אין מדינת־ישראל גופא, וואָס איז דער עיקר פאַרנומען מיט פּאַליטיש־עקאָנאָמישע פּראָבלעמען און איז איינגעשטעלט פּראַקטיש. „ס׳וואָלט געווען", שרייבט דר. נעווינס, „אַן אומגליק פאַר דער גאַנצער וועלט, אויב די פעאיגקייט פון אידישען פאָלק ביישטייערען לטובת דער אינטעלעקטועלער און מאָראַלישער פירערשאַפט פון מענשליכען מין וואָלט געוואָרען היפּש פאַרקלענערט."

איך וויל איבערדרייען דעם סדר פון דר. נעווינס׳ אַ פריער־געבראַכטען זאַץ וועגען דעם גלות. וואָס דער גלות זאָל נישט האָבען באַדייט פאַר דער קולטור פון אַנדערע פעלקער, פאַר אידען גופא איז ער געווען אַ קללה. ער האָט זיך געענדיגט אין אייראָפּע מיט דער היטלער־קאַטאַסטראָפע. אויב אין מדינת־ישראל פאַרנעמען זיך אידען מיט דער באַפעסטיגונג פון זייערע ערדישע ענינים, איז עס דערפאַר, ווייל זיי ווייסען, אַז פאַר גייסטיגע ברכות האָט מען אונז באַצאָלט מיט פיזישער פאַרניכטונג, און נאָך מער דערפאַר, ווייל זיי ווייסען, אַז נשמה מוז האָבען אַ גוף און אַז אמת׳ער אוניווערסאַליזם מוז האָבען נאַציאָנאַל־טעריטאָריעלע כלים, כדי נישט אויסגעוועפּט צו ווערען אין דער לופטען און פאַרוואַנדעלט ווערען אין אַ ליטעראַרישער מליצה. די מאַטעריעלע ציוויליזאַציע, וואָס אידען שאַפען אין די ראַמען פון אַן אייגענעם מדינה־לעבען, ווערט נישט באַטראַכט ווי אַ צוועק פאַר זיך אַליין. דער צוועק איז צו שאַפען קאָנקרעטע אָרגאַנען פאַר אַן אידעאַליזם אפשר נאָך אַ גרעסערען ווי פריער. אונזער אוניווערסאַליזם וועט ערשט רעכט קאָנען דינען דער וועלט, אויב ער וועט האָבען אַן אחיזה אין דער ערד. זאָרגען דאַרף מען נישט פאַר ישראל׳ס נשמה, נאָר פאַר דער באַשיצונג פון איר יונגען גוף, וואָס איז באַדראָט אַזוי שטאַרק. זאָל נאָר וואַקסען דער גוף, וועט שוין די נשמה טאָן דאָס איבעריגע.

אויף אַן אַנדער אָרט אין דעם זעלבען זאַמעלבוך, וואָס איז רייך אין אַרבייטען פון אידישע און נישט־אידישע געלערנטע, רעדט־אַרום אבא איבן, דער אַמבאַסאַדאָר פון ישראל, טאַקע דעם זעלבען ענין, וואָס מיר באַרירען דאָ — דעם ענין נאַציאָנאַליזם און אוניווערסאַליזם. ער ווייזט אויף (וואָרים מען דאַרף עס נאָך אַלץ אויפווייזען), אַז נאַציאָנאַליזם און אוניווערסאַליזם זיינען אין דעם אידישען וועלט־קוק ענג פאַרבונדען. דער נביא רעדט גלייכצייטיג וועגען „אויפריכטען די שטאַמען פון יעקב" און וועגען זיין אַ ליכט פאַר די פעלקער, וועגען פאַרשפּרייטען גאָט׳ס ישועה ביז צום עק פון דער ערד. „אויפריכטען די שטאַמען פון יעקב" איז נאָך „ווייניג" — דער ענד־ציל איז אַן אוניווערסאַלער. אָבער פּונקט אַזוי איז נישט שייך צו זיין אַ ליכט פאַר די פעלקער אָן דער נאַציאָנאַלער אויפריכטונג פון יעקב׳ס שטאַמען. דאָס איז דער פאַרבאַדינג...

כ׳האָב אויך דערמאָנט וועבלען׳ען, וואָס האָט געזען אַ סתירה צווישען נאַציאָנאַל־אידישער אויפריכטונג און אוניווערסאַליזם און איז דערפאַר געווען, ווי איך האָב געזאָגט, אַ נישט־אידישער „גלות׳יסט". איז כדאי ביים סוף צו באַמערקען, אַז אין זיין אַרבעט אין דעם זעלבען זאַמעלבוך ברענגט פּראָפ. זעליג אַדלער, צווישען אַ סך אַנדערע זאַכען, אַ טשעקאַווען פּרט — אַ פּונקט פאַרקערטען — וועגען איינעם פון אַמעריקע׳ס גייסטיגע טאַטעס (אָדער זיידעס) עזרא ס ט אַ י ל ס. כאָטש סטאַילס האָט זיך צו אידען באַצויגען זעהר פריינטליך, האָט ער פונדעסטוועגען נישט געוואָלט, זיי זאָלען קריגען פולע בירגער־רעכט. פאַרוואָס? ווייל ער האָט מורא־געהאַט, אַז אין אַזאַ פאַל וועלען זיי זיך אַסימילירען און וועלען פאַרגעסען דעם וועג קיין ציון...

אַרום ענין פרויד

עס ווערט איצט אַ סך געשריבען וועגען פרויד׳ן — צום הונדערטסטען געבוירען־טאָג. גיי איך דאָ נישט אָפּשאַצען פרויד׳ס פּסיכאָ־טעראַפּישע פאַרדינסטען. דאָס איז אַן ענין פאַר פאַכלייט. אמת, פּסיכאָ־אַנאַליזע פאַרמעסט זיך אויף אַ וועלט־אָנשויאונג כמעט. נישט נאָר אויף אַ מעדיציניש־וויסענשאַפטליכען, קלינישע־פּסיכאָלאָגישען אויסטייטש פון מענשליכע האַנדלונגען, מאָטיוון, איבערלעבונגען. אָבער פּסיכאָ־אַנאַליזע ווי אַן אויסטייטש פון אַלץ, וואָס הויבט זיך אָן מיט — אַן אַלף, געהערט צום עבר. פּסיכאָ־אַנאַליטיקער גופא האָבען שוין רעוויזירט אַ סך זאַכען. אָבער דאָס אַלץ איז אַן ענין פאַר זיך — און נישט וועגען פרויד׳ן און זיין שיטה איז דאָ דער מדובר. אויסען בין איך עפּעס אַנדערש. פרויד גייט אָן נישט נאָר פאַר אַ גאון, נאָר פאַר אַ א י ד י ש ע ן גאון. ווען נישט־אידען לויבען אים, ווייזען זיי אָן אויף אים ווי אויף אַ געניאַלען פאַרשטייער פון אידישען אינטעלעקט, און אַז דאָ אַנמעלט האָט אַן אַמעריקאַנער מעדיקער אַרונטערגעריסען פרויד׳ס שיטה — האָט ער נישט איבעריגס פריינטליך אַ רעד־געטאָן וועגען דעם גייסט פון... ירושלים. נישט דאָ איז דאָס אָרט צו דרש׳ענען וועגען דעם „אידישען מאָמענט" אין פרויד׳ן, אויפצואווייזען, אַז אַזאַ מאָמענט איז פאַראַן, אָדער — פאַרקערט — אַז ער איז נישטאָ. מ׳רעדט וועגען דעם, ווי אַזוי פרויד איז אָנגענומען ביי דער וועלט. וואָס־זשע אַרט מיך דאָ? עס אַרט מיך דאָ אָט וואָס. פרויד האָט, בידוע, אָנגעשריבען אַ בוך וועגען משה רבנו און דעם מאָנאָטעאיזם. כדי צו באַקרעפטיגען באַשטימטע טעאָריעס זיינע, האָט פרויד זיך אָנגעכאַפּט אָן אַ ווילדער המצאה פון אַ דייטשען ביבעל־קריטיקער, אַז — נישט מער און נישט ווייניגער — דער „אדון הנביאים" איז דורך די בני־ישראל גע־הרג׳עט געוואָרען. קומט, בכן, אויס, אַז יענער ווילדער אומזין ווערט „באַשטעטיגט" דורך איינעם, וואָס די נישט־אידישע וועלט זעט אין אים — אַ אידישען גאון.

אין דער רעדע, וואָס לאָרד באַלפור האָט געהאַלטען אַמאָל אין ירושלים, בעת דער עפענונג פון די העברעאישען אוניווערסיטעט, האָט ער דערמאָנט צוויי אידישע גאונים — איינשטיינ׳ען און פרויד׳ן. פון אָט די צוויי איז — פון אַ אידישען קוק — געבליבען אָן אַ פלעק בלויז איינשטיין. דער פלעק, וואָס וועט תמיד בלייבען אויף פרויד דעם אידען, איז דאָס דערמאָנטע בוך זיינס. ער איז אויסען געווען בלויז טעאָריע, נאָר אויסגעקומען איז עס — אויף אונזער חשבון.

י"ב ינואר תשט"ז
1.20.56

לכבוד הרב ר' חיים נ"י בלוך, מו"ל האשכולות,
יחידי סגולה שבדור, וכו', וכו' — שלום וברכה.
אשיבך על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון:

א) כתבת: כיון זו [illegible] זיינ [illegible] לו [illegible]
[illegible] אינשטיין (בניגוד לפרויד). כיון זו [illegible]
נאמן מלחמה [illegible] יהדות-לאומית גרידא. אשר להשקפות
הדתיות — ביחוד שלא היה אינשטיין יהודי דתי, ולא [illegible]
[illegible] אני יודע לאיזה [illegible] של אינשטיין [illegible]
[illegible] ואיני יכול לדון בענין זה, אך אומר אני לעצמי,
כי [illegible] שלא היה [illegible] להכריז את הציוניות,
אלא שהכיר את ההשקפה, [illegible] הרבי [illegible]
(הערה) [illegible] זה לא [illegible] השופט, הרב, שקראתי
על [illegible] הגלות — [illegible] לעם-עולם [illegible] אותו
[illegible] הלאומית.

ב) אין [illegible] ראיה [illegible] בימי התפילה והתחיה שלו. ולא על,
אלו [illegible] בשני העיקרים שונים זה מזה; [illegible]
כמו מה שכתב מתוך רצון ברור לדבר סרה ביהדות
הדתית, ולא [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] —

לא״י, אלא מטעמים „אידיאולוגיים" כביכול – מחשש שמא ישפיע

אחרי דא״י על גאולת עצמה לגולה; ואילו הרב, [illegible]

בבחינת יהדות, אמר, כי השיבה לציון היא גם חשיבה לי׳ [illegible]

בזו ורואה מה בין הרב [illegible]!

ג) ומה׳ מתנגד מאוד על שמתעצם כי הגלות היא [illegible] –

„דניאל לדברי אחד המחברים או המאורגנים כי [illegible],

מקולה עשה הגלה לישראל שפזר בין האומות."

ואני אצפה מתנגד מאוד על [illegible] שנאמר [illegible]

לכל הענין הלוך זה, שאחז בו מתנגדי הגלויות ומחייבי

הגלות למיניהם. וכי אינו יודע, כי לפי השקפת התורה

הגלות היא עונש ~~[illegible]~~ (לא!) הנביאים

והלאה; „דרשו את שלום העיר" אף לשעה [illegible],

לשלמות [illegible]. אלא [illegible]? [illegible] (הנה, [illegible])

[illegible]: [illegible] מקולה, [illegible] (אלא [illegible])?

הנה, [illegible], [illegible]-יחיד הוא, [illegible];

אין הכוונה שם, כי עצם הגלות היא [illegible] – [illegible]

[illegible] נגזר [illegible] ליהדות; אלא [illegible] כך הוא:

הואיל וכבר נגזרה גלות על ישראל – [illegible] שלא יגלה

[illegible] למקום אחר, אלא [illegible] זמן [illegible].

[illegible] ... [illegible], כאוכל, [illegible] לגמרי.

[illegible]

A.) eitlin
448 Central Park West
NYC

NEW YORK, N.Y.
JUN 5
M.
1951

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

BUILD YOUR FUTURE
WISELY, SA FLY
U.S SAVINGS BONDS

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Avenue
Bronx 53, N.Y.

AUG 2
730PM

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

PRAY
FOR
A

UNITED STATES
2 CENTS
POSTAL CARD

Rabbi Ch. BLOCH
271 B. 17
FAR ROCKAWAY, N.Y.

A. Zeitlin
448 Central Park West
NYC

NEW YORK, N.Y.
DEC 22
830PM
1952

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

CHURCH STREET
STATION

UNITED STATES
2 CENTS
POSTAL CARD

Rabbi CHAIM Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N.Y.

Aharon Zeitlin, 448 Central Park West, N.Y.C.
6.5.51, נ"י,

לידיד נכבד ונעלה, חכם וחוקר מהולל וכו',
ר' חיים נ"י בלוך – החיים והשלום!

יסלח לי כ"ת על איחור תשובתי. משתי סידרות המזמורים –
סידרה א' על וורדר קריסון וסידרה ב' על הלורד גורדון –
יש בידי רק קטעים, כי אינני רגיל לשמור על דברים שאני
מפרסם בעתונות. המזמורים אצליים ללא ספק במחסן
הקומפלטים של הע. נשארנו ולא החפצתי לא היתי אז בניו יורק
משם ושמה הספר הנעלה ויקר ההלב ר' בנימין

ניו יורק, ז' מנחם אב תשי"ב

לכבוד הרה"ה החוקר ונודע בעלי ספרי שם ר' חיים
בלוך – שלום וברכה.

את מכתבו קבלתי. והנה לר' אהרן מארגוליס ...
...

נ.י., ג' אדר תשי"ב

להוי גברא רבא, רב וחכם ותקרי וכו' וכו', הגאון
ר' חיים נ"י בלוך – החיים והשלום!

את מכתבו היקר ואת קונטרסו קבלתי ואני מודה
לכ"ת על שניהם. אשר לעצם הענין, הנה לא אוכל
להכניס ראשי בין ההרים, אשר ד הלכתא, וכו'. ברם,
רואה אני מתוך מודעה בסוף הקונטרס ש כ"ת אומר
ישראל, ואולי להגיע בזה לב ולה כי לספר ...
היושר מתחת יקו אני ...

a. Zeitlin
448 CPW
nyc

NEW YORK 1, N.Y.
JAN 28
5-PM

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

SAVE THE EASY WAY
BUY U.S. BONDS ON
PAYROLL SAVINGS

POSTAL CARD

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, n.y.

a. Zeitlin
448 Central Park West
New York City

NEW YORK, N.Y.
AUG 17
2:30 PM
1951

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

CATHEDRAL
STATION

Rabbi Chaim Bloch
292 B 17th st.
Far Rockaway, n.y.

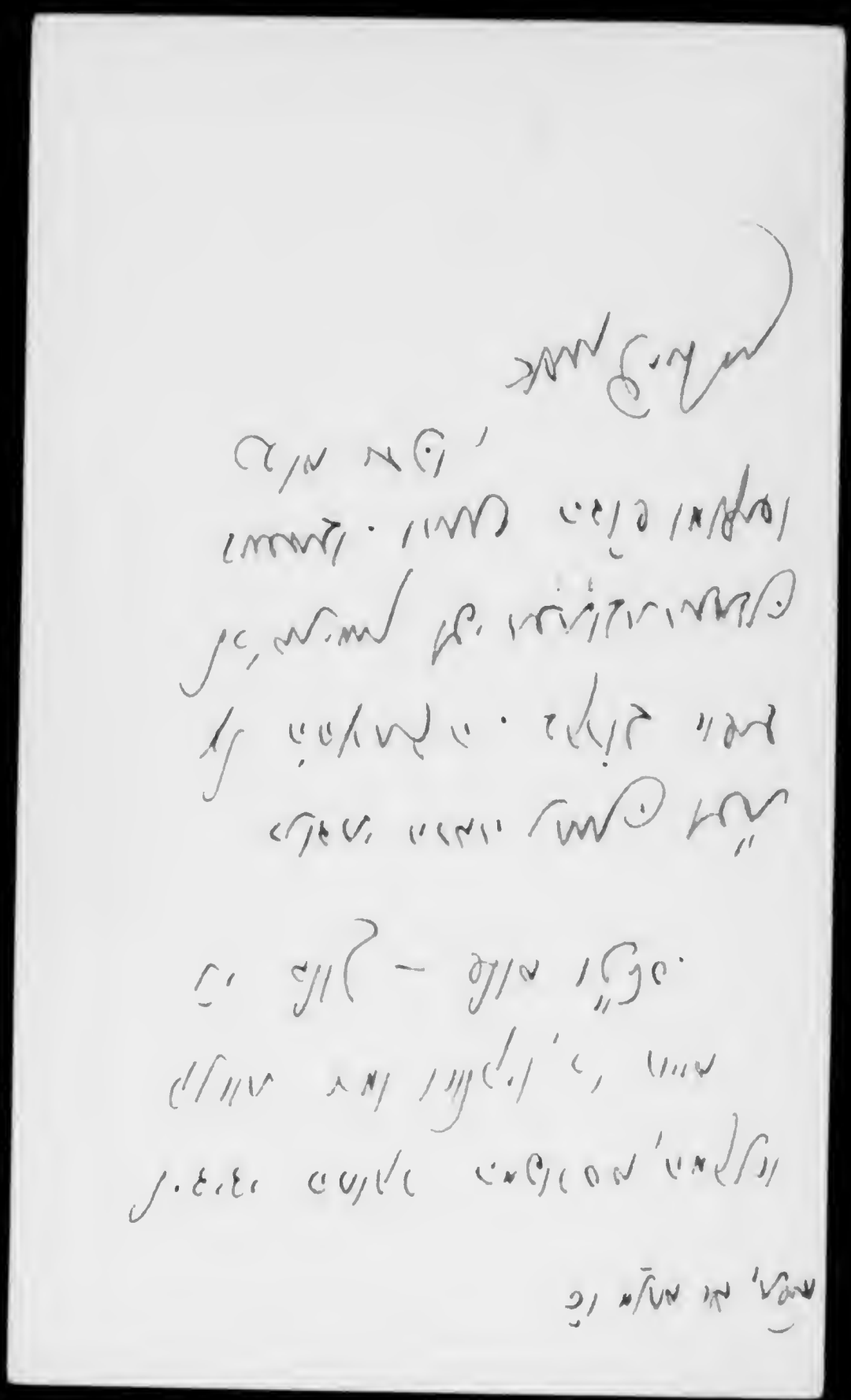

If addressee is not found,
please return to:
A. Zeitlin,
Lido Bungalows,
R.F.D. 2, Box 153,
MONTICELLO, N.Y.

MONTICELLO
JUL 20
5 30PM
1956
N.Y.

UNITED STATES POSTAGE THREE CENTS 3

Rabbi Chaim BLOCH

271 Beach 17

FAR Rockaway, N.Y.

Vancouver Telephone:
MArine 5749
New Westminster 1930

Please Address All Business Communications
To Vancouver Office.

Lynn's Ladies Apparel

"Smart Things to Wear on Easy Terms"

976 GRANVILLE STREET - VANCOUVER, B. C.
626 COLUMBIA STREET - NEW WESTMINSTER, B. C.

MOE CHETKOW
976 GRANVILLE ST
VANCOUVER B.C
CANADA

Rabino N. Ziqmqn
—
SALCEDO 3411
T. E. 91-4155

ד"ר מרדכי פיינגולד
רב

Rabbino M. Feingold
—
SALCEDO 3411
T. E. 91 - 4155

ירושלים, ט"ו באדר תשכ"ג
28 בפברואר 1963

לכבוד
הרב יצחק אלחנני
רחוב הנביאים 17
ירושלים

הרב הגדול שלום!

בזה הנני לאשר קבלת מכתבך מיום 25 בפברואר, ולהודיעך כי אכן הגיעו אלי ידיעות רבות על מעשיו הנפלאים של הרב מנחם מנדל מקוצק, אשר בשנים האחרונות שהה בעיר הקודש חברון. אף כי מעולם לא זכיתי להכירו באופן אישי, הרי שמעתי עליו מפי אנשים רבים, שכולם מעידים עליו כי היה צדיק גדול ואיש אלוקים בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו.

בין השאר סיפרו לי כי הרב מנחם מנדל נהג לקום בכל יום בשעה ארבע לפנות בוקר, ולעסוק בתורה ובתפילה עד שעות הבוקר המאוחרות. גם לאחר שנתמנה לרב העיר, המשיך להקפיד על שעות קימתו המוקדמות, ורק מעטים זכו לראותו בשעות אלו. הוא היה אומר כי "השעות הראשונות של היום הן הטובות ביותר ללימוד, שכן הראש צלול והלב שקט".

מה שהרשים אותי במיוחד הוא יחסו המיוחד לילדים. הוא נהג לבקר בבתי הספר לעתים קרובות, ולשוחח עם התלמידים על לימודיהם ועל חייהם. הוא היה אומר כי "ילד שאוהב ללמוד תורה, הרי הוא כבר חצי צדיק", ולכן השקיע זמן רב בעידוד הילדים ובחיזוק רוחם. רבים מהם זוכרים אותו עד היום בחיבה רבה.

אשמח לשמוע ממך פרטים נוספים על מנהגיו ועל דרכי עבודתו, כדי שאוכל לכתוב עליו בצורה מדויקת יותר. אם יש ברשותך תצלום כלשהו שלו, אודה לך מאוד אם תואיל לשלוח לי עותק ממנו.

בברכת חג שמח ושבת שלום,

מרדכי פיינגולד

Rabino N. Zugman

MIEMBRO DEL RABINATO
DE BUENOS AIRES

SALCEDO 3411
T. E. 46-5353
93

[illegible]

Buenos Aires, 8/5 de 1956

[illegible]

[illegible]

[illegible]

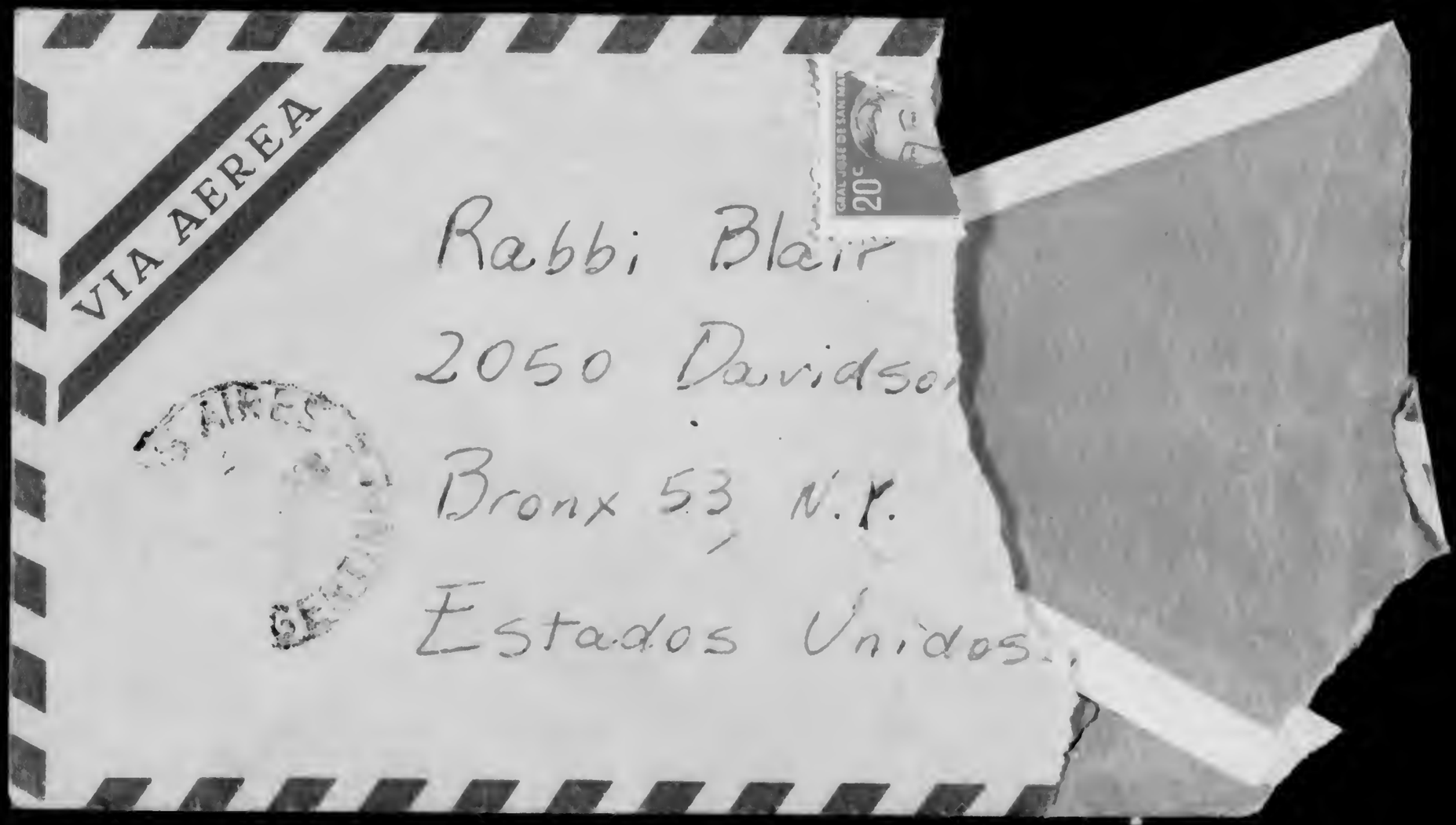
VIA AEREA
Rabbi Blair
2050 Davidso
Bronx 53 N.Y.
Estados Unidos.

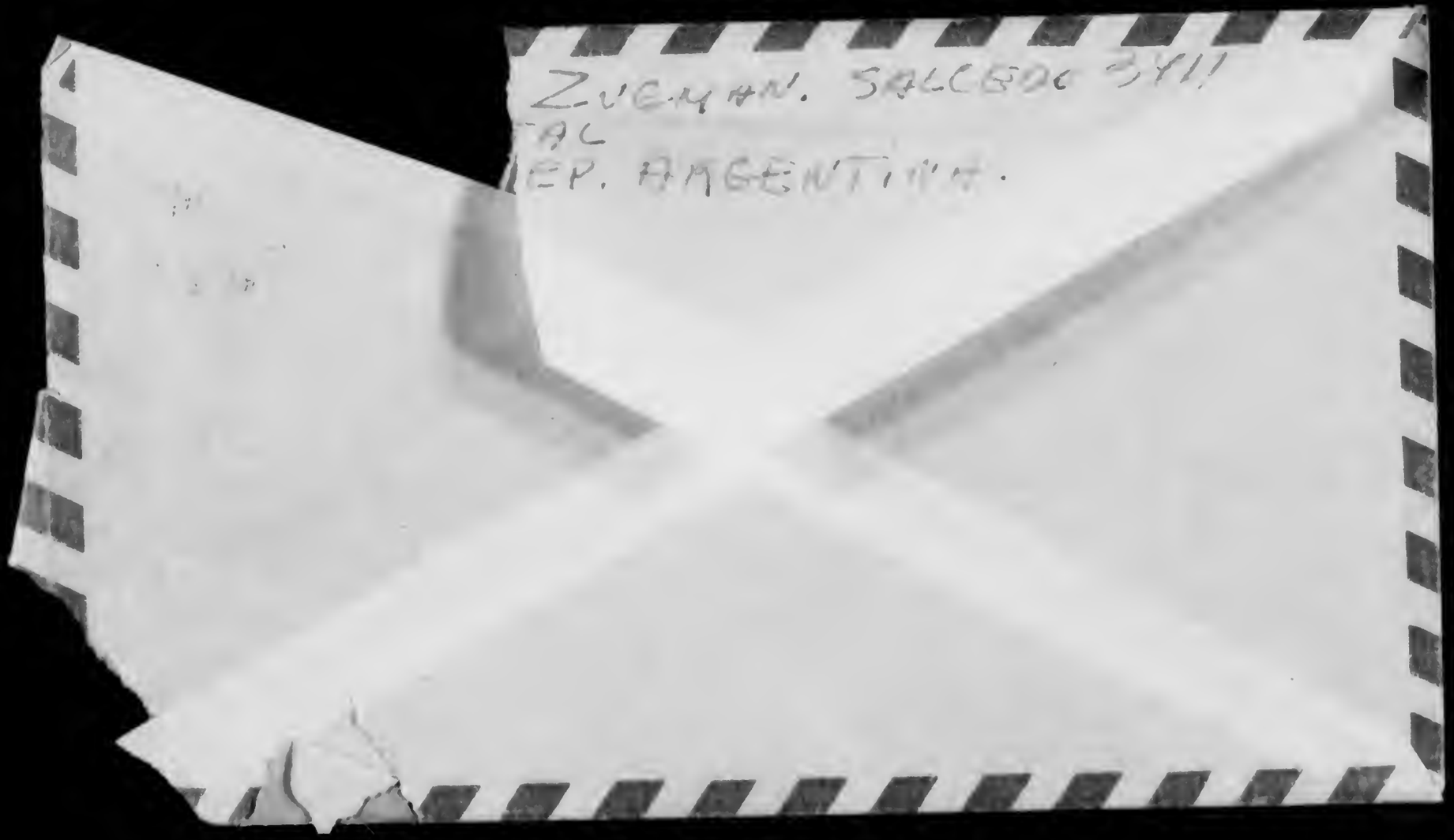
ZUEMAN. SALCEDO 3411
TAL
EP. ARGENTINA.

ISRAEL ישראל

CARTE POSTALE • גלויה דואר

EXPÉDITEUR Jacob Zurichadi השולח

Jerusalem POB 888

Israel

Rabbi Chaim Bloch

2050 Davidson av

Bronx NJ.

U.S.A.

בס"ד ב' ניסן תשפ"ג, ירושלים
לכבוד המשפיל של כבר אומר. מר
משה חיים אפרשנר,
מכתבך הגבול והתשוב נגלתי
הגם שאני גר לא מן השמיים, אני גר
במשך שנים בירושלים ובכן ושבר ימים
ואני הובנתי את כל רבותי הבל של הובנות
הבפרס והברוכה בכל זאת אין ברבוני
שתחזיר לי, תגרא את הספר, הפך בו והפך
בו ותתענג והוא יתן לך משאלות לבך.
בכלל אני לא תשתה לגבל מכבוד הרבה רב
שנים שלשה בטרים אבל אם אין יבך משתה גם
לזה, אז אני מלחל לך, ואני נותן לך
במתנה גמורה
אני מאחל לך ברואות ואריכות ימים
יעקב. בעיטש,

Rabbi A. J. Rubinstein 525 W. 110th st New York

Rabbi L. E. Tintin 800 Fox st Medford

Rabbi Dr. Abrame Lavsky
2005 Washington ave Bronx

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx 53 N.Y.

ב"ה

רב ברכות ושובע שמחות למעכ"ת נ"י

אני שולח למעלתו ספר "קום ריב את ההרים" ובו ברורתי שדיני אגוה"ר הוציאו פס"ד ושברו כחרס דינים מפורשים בשו"ע ופוסקים. מר היה לי להעלות מצה זו על שלחן מלכים אבל הדבר נגע עד לבי ויחר לי עד מות. ובכחו של אותו קדוש מרן ר"י קארו זי"ע לפ' קדושים באתי וז"ל: תוה"ק אמרה לא תלך רכיל בעמיך ותיכף נאמר ולא תעמוד על דם רעך והבן. אוי לעינים שרואות פסקים כאלה. ואחר שנחתם הספר, גדול מא"י עוררני שבש"ת ד"ח ח"ב סנ"ג מ'בא הכרעת המהרשד"ם דאם נעשה שותפות בקנין לא יוכל השותף לבטל בשום אופן. עוד כותב: "וגרב הענקין מטיל קוצים לעינים ומתהכם בכל מיני תחבולות להציל כבוד הפס"ד שלו עד שבא למסקנה שלא היה קנין להדפיס כל הספר ולבי הומה על זה כי היא טענה שהנתבע לא טען כלל ואין זכר לה בהפס"ד והיאך שנעשו שטרי שותפות בערכאות על חברה קדם להדפיס רק חלק מהספר? והלשון בהפס"ד מוכיח "שהסכימו" להדפיס הכ"י "אוצר מאמרי חז"ל" והרח"פ חזר בו. בפסקים כאלה תפסוק ה"ו תורת המשפטים. יש לנו עכשיו ת"ל בית משפט העליון בירושלים ועצתי להקריב לפניו משפט זה וכאשר יורו כן יקום ויחדלו תלונות ותרעומות. התאוששו יראי ה' הרימו מכשול והסירו עקש. חוב קדוש על חברי אגוה"ר לברר וללבן הדבר ולא ריב זר יריבו והנביא אמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם. ולענ"ד אם ה' גדולים בא"י יכריעו כי משפט צדק הוא, על הרב ווייס לכוף ראשו כאגמון לפני אגוה"ר וליתן הודאה במכ"ע וגם לשלם קנס אשר ישיתו עליו על שנגע בכבודם ואם יכריעו שלא כדין הורו, מחוייבים הדיינים לעשות כך. וזה פשוט שהטלת השבועה על הנתבע עוות היא ובכולא תלמודא אין זכר להשביע בע"ח לשלם חובו ואי' מצא הרב הענקין המנעול והמפתח לשבועה זו".

הריני מסכים להצעה הנ"ל ואני מוסיף שמי שיחפץ להצדיק הפס"ד על חזקה שלא יצא מהרב הענקין משפט מוטעה, ילכד גם הוא בעוון קלקול משפט ולא אותי ינצחו אלא להאמת והמשפט. צריך למקור שאין הלכה כחו"מ קע"ו ט"ו והרמ"א שם וכל המקומות שציינתי ושבנידון דידן אפשר היה לבטל השותפות וזה העיקר.

הספר נדפס במספר מצומצם ורבו הוצאות הדפוס. המחיר $2.20 וכל המוסיף מוסיפין לו. מי שאינו רוצה בהספר מתבקש להחזירו בלי להמתין למכתבי תביעות.

ראיתי חוב לצאת במחאה נגד המתקנים החרדים מהרסי דין ומשפט, ה' ירים קרן עמו וישמור אותנו מכל פרצות

הק' משה יהודא וויס
תלמיד מהר"ם שיק ועוד גאונים זי"ע

אַדרעסע למשלוח כספים ומכתבים:

MISCHPAT COMMITTEE, Inc.

2050 Davidson Ave., Bronx 53, N. Y.

מרכז התורה הראשון והגדול בישראל
First and Leading Torah Centre in Israel

בתי תלמוד תורה הכלליים
וחישיבה הגדולה
עץ־חיים
בירושלם ת"ו
ת. ד. 300
טלפון 3265

עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאשר
פתר תורה
נוסד שנת תר"א Founded in 1841

General Talmud Torah Schools
& GRAND YESHIVAH
ETZ-HAYIM
Jerusalem
P. O. B. 300
Phone 3265

רבנו שמואל סלנט זצוק"ל
מיסד עץ־חיים

התרומה פטורה ממס הכנסה
בהתאם לסעיף 16 של הפקודה
(אשור נציב מס ההכנסה
מס' אמה/30/188/2985)

ב"ה.

תרומת החג

שלש פעמים בשנה...
ולא יראו פני ריקם.
מיום שחרב ביהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד.

עץ חיים בארץ החיים, מרכז התורה הגדול והראשון בישראל, פונה בזה לכ' בקריאה מיוחדה, לכבוד הפסח הממשמש ובא עלינו לטובה עם הוצאותיו המרובות והיקרות, לבא לעזרתנו בתפקידנו הקשה, בשעה טרופה זו, לספק מצה ושאר צרכי הפסח לאלפי משפחות הלומדים והמלמדים הנמצאים במצב ובתנאים קשים מאד.

בשם תורתנו הק', יסוד קיומנו, נשמת חיינו בארץ חיינו, כ' מתבקש להצטרף לשורות התורמים לכבוד חג הפסח הבעל"ט, ולהריץ את תרומתו יפה שעה אחת קודם בכדי שנספיק למלא את תפקידנו במועדו.

את התרומות המיוחדות לחג הפסח יש לשלוח ישר לפי הכתובת:

עץ חיים, ת. ד. 300, ירושלים.

בתקוה שכ' ייענה לקול הקריאה הדחופה, הננו בתודה מראש, באחולים לחג כשר ושמח ובברכת הגאולה והישועה האמתית והשלמה, במהרה בקרוב,

הנהלת בתי התלמוד תורה הכלליים והישיבה הגדולה עץ חיים.

איסר זלמן מלצר
(הגאון מסלוצק) הר"מ הראשי

יחיאל מיכל טוקצינסקי
שלמה זלמן זלזניק

עץ נדיבינו וחבריגו דזכור:
א. עץ חיים תמיד היה הראשון והגדול בארץ ישראל.
ב. אחרי חורבן מרבית מרכזי התורה הגדול בחו"ל, עץ חיים הנהו מרכז התורה הגדול בעולם.
עץ חיים, לכן, צריך לתפוס מקום בראש רשימות צדקותיכם בחלקו הראוי לו.

עץ חיים נוסד עם התיסדות הישוב הפ' בארץ ישראל,

תעודת עץ־חיים:
לשמור על נשמת ישראל בארץ ישראל.

עץ חיים מכיל:
11 בתי תלמוד-תורה.
(2 מרכזים ותשעה סניפים)

2 ישיבות
(ישיבת הבחורים והישיבה העליונה)

תלמידי התי"ת	1205
מלמדים	50
משגיחים	8
חכמי הישיבה	158
תלמידי ישיבת הבחורים	93
מגידי שעור	6

בתי התלמוד־תורה:
בהם מתחנכים ברוח התורה והיהדות המקוריח, ילדים מכל הקהלות השונות שבעיה"ק ת"ו.

ישיבת הבחורים:
לבחורים מצוינים בעלי כשרון, שגמרו מחלקות התי"ת, להשתלם בה בתור רבנים, מורי הוראה, דינים, שוביי"ם דרשנים, מלמדים וכו'.

הישיבה העליונה:
בה הוגים בתורה ה' יומם ולילה, מגדולי תלמידי-החכמים שבעיה"ק שתורתם אומנתם.

המרכז הראשון:
בסנים העיר העתיקה בחצר חורבת רבי יחודה החסיד ז"ל.
(כיום בקסטון).

המרכז חשני:
מחון לעיר העתיקה. מחנה יהודא.

בית תבשיל:
לתלמידים יתומים ועניים.
מסבר הארוחות לחדש 7350

קרן הלבשה:
לתלמידים יתומים ועניים.

התקציב השנתי:
75000.000 ל"י

דפוס סלומון

דואר ישראל

Rabbi
Chaim Bloch
2050 Dowidson ave
Bronx 53, N.Y.
U.S.A.

מרכז הרב קוק
ת"ו
מרכז עולמי לתורת הרב קוק וחיבור לארץ ישראל
ישיבת "פרחי כהונה"
על הר ציון בירושלים

מרכז עולמי לתורת הרב קוק וחיבור לארץ ישראל

• ישיבת "פרחי כהונה" על הר ציון בירושלים •

מוסדות לתורה, לחכמה ולמעשים טובים

רחוב הקסת 87, רמת-גן
טל' 03-6753000, פקס' 03-6753001

Rabbi B. Eisenstadt
Hillchester-Brooklyn

ב"ה, ד' טבת תשמ"ב

ידידי הרב איזנשטאדט שליט"א

שלום וברכה!

מכתבך מיום כ"ט כסלו הגיע לידי, ואני מצטער על העיכוב בתשובה. הייתי עמוס בעבודה ובנסיעות, ולא הספקתי לענות מיד.

בנוגע לשאלתך – אני חושב שכדאי לך לנסוע לישראל לפחות לחודש ימים. יש כאן חומר רב שאי אפשר ללמוד אותו מספרים בלבד, ושיחות פנים אל פנים עם אנשים שחיו עם הרב קוק יכולות לפתוח לך דלתות שלא ידעת שקיימות.

אם תחליט לבוא, אשמח לעזור לך בארגון הנסיעה ובמציאת מקום לינה. אפשר גם לתאם מפגש עם כמה מהאנשים שעדיין זוכרים את הרב.

בברכת חג אורים שמח,

בנימין לוי

חברה קדישא „אחוזה" יפו תל־אביב

של העדה החרדית ירושלים, בנשיאות מרן הגרי"צ דושינסקי שליט"א

רחוב מזרחי ב' 34 טלפון 5904

קול קורא

לאחינו בני ישראל הנאמנים לד' ולתורתו.

הרינו מעוררים לתשומת לב קהל החרדים לדבר ד' על החובה הקדושה, לדאוג למקום מנוחה נכונה אחרי מלאת שנות חייהם, וכמאמר חז"ל (ברכות ח') לעולם יבקש אדם עליו רחמים עד זיבולא בתריתא. וזה צריך להכין עוד בהיותם בין החיים ולא לסמוך על אחרים – וכל בעל נפש צריך לקנות לו אחוזת קבר בתוך אחים נאמנים ויראים.

לתכלית זו יסדנו את בית החיים לשומרי - שבת ע"י בני־ברק, עפ"י התקנות הנ"ל:

א) לא יהיה מקום בבית עלמין זה למחללי שבת ופורקי עול תורה ר"ל.

ב) כל עניני הלויה, הטהרה, הקבורה, יהיו לפי מנהגי ירושלים ת"ו.

ג) כספי ההכנסה מוקדשת לצדקה, חזוק החנוך החרדי וטהרת המשפחה בארה"ק.

ד) מקוה כשרה הוכנה לטהרה בבית העלמין.

והרינו מעתיקים בזה מה שכתוב בענין זה בספר הקדוש קב הישר פרק ששי, וז"ל:

וע"כ החסידים הראשונים שבא"י היו נוהגין לקנות להם קבר בבית החיים בהיותם בחיים אצל אנשים כשרים וכו'

עוד כתוב בספר החיים הק' חלק ב' פרק ח' וז"ל:

וכל אדם אפילו העני שבישראל צריך שיהיה הקרקע שהוא קבור קנוי לו בכסף וכו'

ולכן לא רצה אברהם אבינו ע"ה במערת המכפלה רק בכסף מלא, עכ"ל.

גם ידוע ומפורסם שיש בזה משום סגולה לאריכת ימים ושנים.

ובזכות התורה והמצוה נזכה לגאולה שלמה ואמתית.

ובלע המות לנצח ומחה ד' אלקים דמעה מעל כל פנים, בב"א.

דפוס "שיטה" בני־ברק

ISRAEL

ישראל

גלויית דואר CARTE POSTALE

השולח

EXPÉDITEUR

0.06

ישראל

0.03

ISRAEL

Rabbi
Chaim Bloch
2050, Davison Ave
Bronx 53 N.Y.
U.S.A.

ISRAEL

ישראל

גלויית דואר • CARTE POSTALE

השולח

EXPÉDITEUR

50

RAMAT

שמעון

ISRAEL 20

שמעון

ISRAEL 20

Rabbi Chaim Bloch
2050, Davison Avenue
Bronx 53, N.Y.
U.S.A.

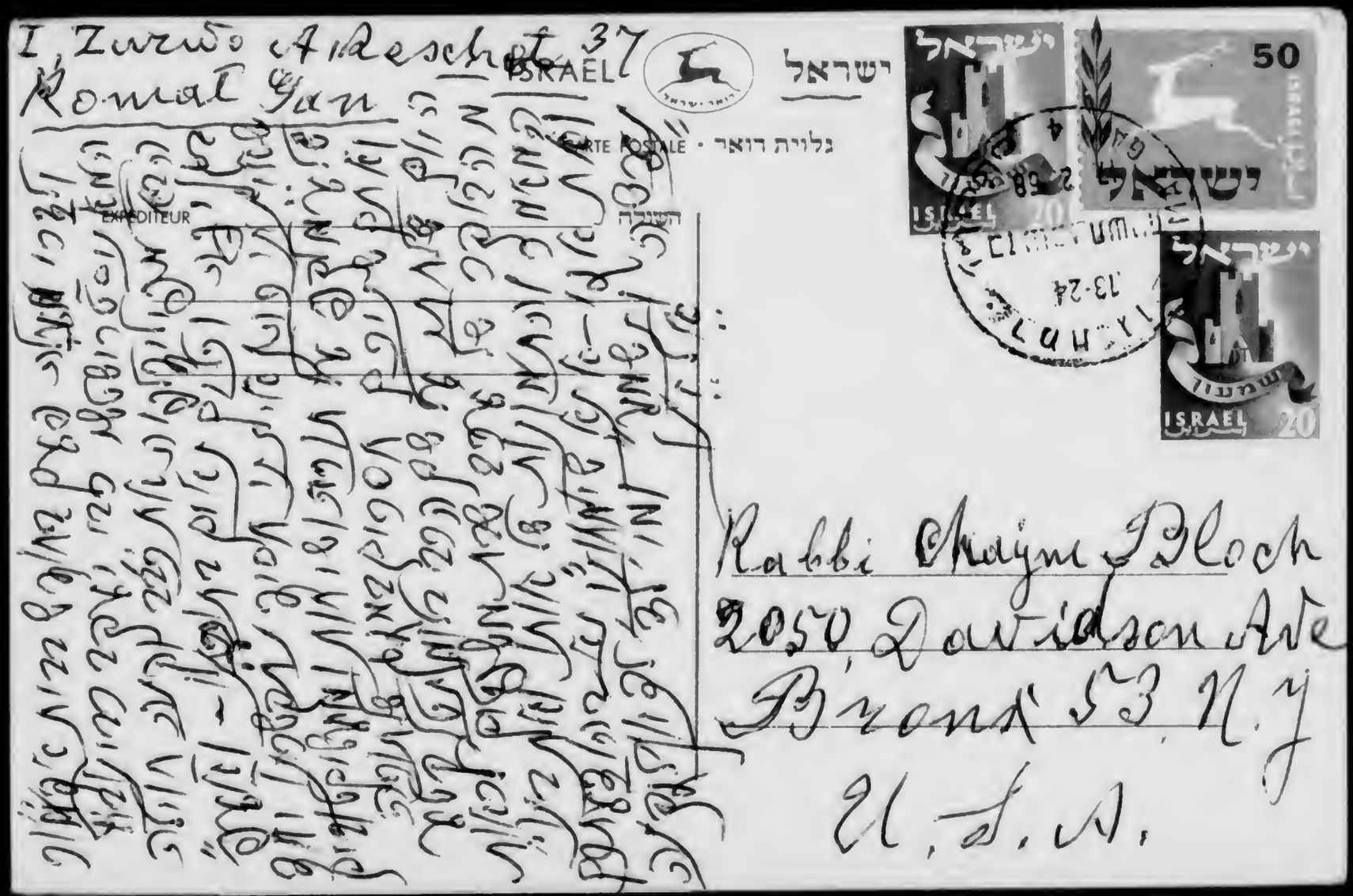

I, Zurwo A Reschet 37
Romat Gan

ISRAEL

ישראל

CARTE POSTALE · גלוית דואר

EXPEDITEUR

השולח

50

ישראל

ISRAEL 20

13-24

Rabbi Chaym Bloch
2050, Davidson Ave
Bronx 53, N.Y
U.S.A.

ಕಾಲಿಕ ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು ಕಾಲಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳು

ಕಾಲಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

೧. ಕಾಲಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

೨. ಕಾಲಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

೩. ಕಾಲಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

೪. ಕಾಲಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

೫. ಕಾಲಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

೬. ಕಾಲಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

೭. ಕಾಲಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

೮. ಕಾಲಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

೯. ಕಾಲಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

೧೦. ಕಾಲಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

מאת: קיבוץ גן שמואל דואר ישראל

Romat Gan Israel

Rabbi
Chaim Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx 53 N.Y
U.S.A

מאת: קיבוץ גן שמואל דואר ישראל

Romat Gan Israel

Rabbi
Chaim Bloch
2050 Davision Ave
Bronx 53. N.Y
U.S.A

Romat-37 [illegible]
-Gan Israel

Rabbi
Hanu Bloch
2050 Dadison Avenue
Bronx 53. N.Y
U.S.A.

הרשימה „למען רמת־גן"

ראש הרשימה: מר **אברהם קריניצי**

המשרד: מועדון „בית־האזרח" קומה ב', רח' ביאליק.
טלפון 7352. ת. ד. 29, רמת־גן.

פרסום פנקס־הבוחרים לעיריית רמת־גן

בימים אלה פורסם ברבים, בהתאם לחוק, פנקס הבוחרים לעיריית רמת־גן המכיל את שמות כל תושבי ר"ג שיש להם זכות להצביע בבחירות לעיריה, שתתקיימנה ב־14 לנובמבר 1950.

עם פרסום הפנקס מתחילה למעשה עונת הבחירות, עם כל תעמולת הלואי שלה ועם כל ההתעוררות שבחירות עירוניות מביאות אתן.

כידוע, שונות הבחירות, הפעם, מכל הבחירות שהיו אי־פעם בארץ לעיריות ולמועצות המקומיות: הפעם מתקיימות הבחירות בכל ערי הארץ ומושבותיה **ביום אחד.** הגורמים המעונינים והמפלגות, בעיקר, עוסקים זה מזמן בהכנת בחירות אלה אשר צריכות לשקף את דמותה וצביונה של כל עיר ומושבה בארצנו.

ברגע זה הננו מוצאים לנכון לפנות אליך, אזרח רמת־גני, ולהסב את תשומת לבך לחשיבות ורצינות הבחירות הללו עבור עירנו רמת־גן, בה השקעו במשך קרוב לשלוש עשרות בשנים מאמצים על־אנושיים ועמל כה רב. העלינו את עירנו לדמה נכבדה של עיר ואם בישראל המשמשת סמל ודוגמה לפיתוח, יזמה־יופי; עיר שלו, תעשיה, גנים מפוארים ומקומות מגורים לכל איש וללא הבדל מעמד. פתחנו את שערי עירנו לכל, ואלפים מצאו בה עבודה ופרנסה בכבוד, עירנו משמשת דוגמה גם בשביל תיירים הבאים מחוץ לארץ והרואים במו־עיניהם כיצד אפשר, ביזמה הפרטית, להקים עיר יפה ורעננה.

אבל, כאמור, ישנם גורמים בישוב אשר לנגד עיניהם שיקולים אחרים לגמרי, וגם בבחירות לעיריה הצריכות להסב בעיקר על צורת ניהול משק עירוני ועל דרך בנין עיר, חושבים רק על השלל המפלגתי שיכול ליפול לידיהם.

ומשום כך על כל תושב, הנאמן לרמת־גן והחרד לעתיד העיר, להושיט יד פעילה לחיזוק רשימתנו כבר עכשיו, להכין את הלבבות של העולים החדשים אשר בעירנו ולהסביר להם שבבחירות מוניציפליות יש להתרומם מעל למפלגתיות הצרה ולשקול רק את טובת העיר ועתידה.

רשימת „למען רמת־גן" פונה אליך איש ואשה ברמת־גן להתכונן למערכת הבחירות למען רמת־גן גדולה, משגשגת ובעלת יכולת קליטה של רבבות.

אנחנו מיעצים לכל אוהד וידיד של רשימתנו לנצל את השבועיים בהם מפרסמים את פנקס הבוחרים, לגשת למקום בו מוצג הפנקס ולבדוק אם שמו ושם בני משפחתו מופיעים בפנקס, כי בהעדר השם לא תהיה לך זכות בחירה ביום הבחירות.

להלן ניתנת הרשימה המלאה של המקומות בהם מוצג פנקס הבוחרים, מקום מקום ואיזורו. אם תתעוררנה לפניך איזה שאלות שהן או קשיים, הואל נא לפנות אל משרד הרשימה „למען רמת־גן" הנמצא באולם בית־האזרח, קומה ב', כניסה מרחוב ביאליק, משרד זה יעזור לך בהדרכה ובעצה.

בכבוד רב
„למען רמת־גן"

המקומות בהם מוצג פנקס־הבוחרים:

בית העיריה, רח' ביאליק
נחלת גנים, בית הכנסת „עץ־חיים" דרך ז'בוטינסקי
קפה „רמה", בית קולנוע „רמה"
בית הכנסת „סיני", רח' לאן
בית הכנסת המרכזי, „ככר הרמב"ם"
בית הספר המרכזי, רח' יהלום פנת הרב־קוק
רמת יצחק, בבית הכנסת ברח' ירושלים
נוה יהושע, גן הילדים (מועדון הציונים הכלליים)

CHAIM BLOCH
2050 DAVIDSON AVE.
BRONX 53, N. Y.

120 West 16th Street
New York 11, N. Y.

WILLIAM ZUKERMAN · 880 WEST 181st STREET · NEW YORK 33, N. Y.

WADSWORTH 3-5169

POSTAL CARD WITH PAID REPLY – CARTE POSTALE AVEC RÉPONSE PAYEE

UNIVERSAL POSTAL UNION
UNION POSTALE UNIVERSELLE
UNITED STATES OF AMERICA
ÉTATS-UNIS D'AMÉRIQUE

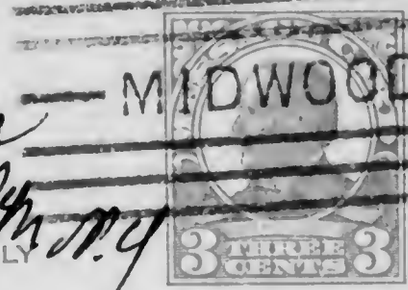

BROOKLYN, N.Y. DEC 10 12

MIDWOOD STA

3 THREE CENTS 3

From Rabbi M. Zucker
128 Av N Brooklyn N.Y.

Bro. VL

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS ONLY

Mr. Chaim Bloch

2082 Davidson Av

Bronx N.Y.

בה"ק ב' ויש"ב רנש"ב לפ"ק

שלום לסופר המפורסם כמר יו. בלאך נו"

ר"תשובתיך לגלויתך מד' כסליו הנני להודיעך

שיבידני ד"ר קרוסטינפוליאר עדיין נמצא בוין.

הוא משתדל עכשו להשיג ויזה לקוזה. וש כאן אשה

בשם שאבעל. ש.ח. 13, W. 56th st.

המתענינת מזוד זוקו. מם אני עזרתי לה. בטעם.

אך מסופק אני מזוד אם. ברתעום הנוכחיים ולכן לגשם

את שוופטם בו. ומה אבל מר' מבלני הכל בה' על מכונו.

ושלום לו ולבוש ולילום בעתרת ידידו מכבדו מצוהר.

וובנר טאוורקל

היפ

בעזהי"ת

לאחינו בני ישראל נדיבי עם אלקי אברהם, ד' עליהם יהי'

באנו לבקש מכם להשתתף במצוה גדולה של **הכנסת כלה** עבור תלמיד חכם, שקדן בתורה וירא שמים מרבים, חוטר מגזע קדושים, אשר ישא למזל טוב את ב"ג הבתולה הכלה נצר מטע קודש מצדיקי אמת, אשר כל בית ישראל נשען עליהם, ושותים בצמא את דבריהם, ושניהם בארץ ישראל, וחמה עניים אביונים ואין להם במה להכן צרכי החתונה והספקת צרכי הבית, על כן באנו בזה לבקש מאחינו בני ישראל רחמנים בני רחמנים לרחם עליהם ולמהר לשלוח עזרה הגונה, כדי שיוכלו לעשות החתונה בזמן המוגבל, ולא יוכרחו ח"ו לדחות זמן החתונה זרע קודש כאלה המתנהגים בדרכי אבותיהם הקדושים בתורה ויראת שמים כימי קדם ממש.

על כן חושו נא למהר עזרה במדה גדושה, וזכות המצוה וזכות אבותיהם יגן עליכם להוושע בבני חיי ומזוני ובביאת גואל צדק בב"א.

וע"ז באנו על החתום,

אלעזר שפירא	שמעון ישראל פאזען	יוסף גרינוואלד	רפאל בלום
אבד"ק שאפראן	אבד"ק קיוויאשד	אבד"ק פאפא רב ור"מ דק"ק קאשוי	

נא לשלוח המעות על האדרעס של הנדיב הרה"ח מוה"ר **ר' ישראל פרנס שליט"א**:

249 MARCY AVENUE, BROOKLYN 11, N. Y.

CZYTELNY I DOKŁADNY ADRES — PRZYŚPIESZA DORĘCZENIE

Lubel Stanisław

KARTKA POCZTOWA

Pirazkego 47

NADAWCA:

[illegible]

Herr

Chaym Bloch

New York

2008 Dawdson

Amerika

P. P. T. T. (X-1938) 20.000.000

Jacob Zausmer
6404 Lawnton Ave.
East Oak Lane
Philadelphia 26, Pa.

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Bloch
2050 Madison ave.
Bronx—53—
N. Y.

פולדלפוה ונס פ׳ פ׳ נח תשכ״ד

שלום רב לאידלה ויצוצו הרב ר׳ משה חיים

אפרים בלוך!

כמעט שעבר החודש תשבו וכבר התרגל עטו

לתאריך תשכ״ד. ככה מ״מהרות השמח לרויקל

זרח. הלו, מה רצות! ואנו עומד כבר בתחתות

המדרגה של החיים, ועלה מעט מפולל לתוך הבור הרוק,

שאנו בל מיך אז שיש בל מום ונבל גם מחשם ועקבים...

הלו! מה רצים החום! מדוע לא נולדים ברק! מה טוב

לילד שאוונו ולדע טעם חיים לגם טעם מותה! —

הלו, כמה פטפוט בדברי! סלח נא לו.

~~בפרלמרמה~~ בתוכן העניינים של חוב תשרי „אור המזרח"

(אנו לא נבלמה עדיין) ראוים אותו שם ב׳ ומחבר על

מהרשם - אברהו אם הדברים ברצון. אנו רקדים עם

כל הנערים בשמחה תורה, והרגשים טעם ולדות!...

בבר כה הק. יעקב צלאמר

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx-53-
N. Y.

6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

משה חיים אפרים בלוך

מגדולי ווינה, תלמיד מובהק של הגאונים
הקדושים מהרש"ם והרי בשמים זצ"ל

זרע קודש מצבתה

בקורת תהיה על היתר פריה ורביה פרטית-מלאכותית
מחקר מדעי והיסטורי בהתעמקות בשאלה חמורה זו

תוכן הענינים:

א.) ההזרעה המלאכותית-הפראית לאור התורה, המסורה, המוסר, הטהרה והקדושה ב.) בקורת על האגדה בבתולה שנתעברה באמבטי ג.) האגדה החיצונית שבת ירמיה הנביא נתעברה מזרע אביה באמבטי — ~~אגדה~~ אגדה אשר לא כתובה בתורה, אין זכר להאגדה בש"ס ומדרשים ובספרי המקובלים, ד.) היתר הזרעה בזרע איש אחר, בזרע גוי, בזרע אביה וחמיה ואחיה של האשה וכל קרובי ערוה שלה ה.) שאלות הותיקן בענין זה ותשובותי אליהן ו.) מכתבי להגאון האדיר ר' משה פיינשטיין שליט"א, ומבואו ההיתר ז.) תשובת הגאון על מכתבי בו מצדיק את ההיתר ח.) מכתבי השני להגאון ט.) ותגבורו ותולדות הדברים, הערות ונוספות.

והזרתם את בני ישראל מטמאתם ולא ימתו בטמאתם
בטמאם את משכני אשר בתוכם (ויקרא טו' לא)

ואנכי נטעתיך שורק זרע אמת ואיך
נהפכת לי סורי הגפן נכריה (ירמיה ב' כא'.)

J. Zausmer
6404 Lawnton Avenue
East Oak Lane
Philadelphia 26, Pa.

(1)

פולא. ערב פ' בא, ג' שבט התשכ"ו

לכבוד אהובי ומוקירי הרב משה חיים אפרים בלוך —
ברכת שבת קודש!

בשעה קראתי את מכתבך כ', מוצש"ק שמות, ונהניתי
לי, הבדיחותא המוצלחת על נוסף מוצלח, שנמצא לו
מספיק מוצלח...

1) הנה בשעה למנוח ש.ז. בלוך — כל אלה שכתבו עליו אחרי
מותו, כתבו על הספר, על הלוחות ולא על האיש; וזהו
כל הבדל שבינו לבינם. ההיסטוריון הבא יבין מתוך מאמריו
משהו על הנוף והסביבה, וסבת מותו, התפלאתי יותר.

והנני מאמין זה, מלבד חן רב בעיני הקוראים בפולא, ואולם
מפני שהמושגים המתאימים הוא נדבה להם בזמן; ואין
גם עליה שאלה תבלות, גם למנוח שאין מונה את שמו
ול למות גם מכבדין, ואבל עליו לבלום לנחמו את
משפחתו, ועוד לו יש בלבבו כמה מעלות, ואם
זכה, שמספידו (למרות מחלה זו, כמובן) ודברו עליו
בשמחה.

וגם — להבין את בלבין — שלחתי להפלא 173 הלויות
שמספרם מחוץ 173 עברים. הרשימה התפרסמה בהבלט.
הלוי! כמה גדולים היו הטלרח, ובטלו הזמן, ועם אותה ספר
של העלמות ממלך, היה כמוף בלה על חשבונם ואם זכו על
תשבץ הפלוס. ובהבדרו, נאמר: נכרה לו מלהם לעלה!...

2) ברשימה על קונגרס בבכרמן נפלו 12 טעיות
בפוס, 13 השמטות במקום, 11 השמטות בהערות, ובהמון
גם הבהירה המלאה על כבודו. והנה הולך קבלתי מכתב
מאת "בקמן" שמבאמם בעגלו, תדפיסים, ושמשלח להם את
בהדפסות, לשם קביעה בתדפיס. ואין — שמוצלח!
(עפ"ס)

3) בעמוד : לכתוב מפורש (2) ולבוא לבאמצע; אבל גילוי מעורב. אינו
ולכתוב מפורש. אבלי בין אני בא לומר. באופן שאם המשפט נכתב
כך לא יודה הקורא בהשלמות לא יודה בלשונות בלא בא בלא רבה.
~~[illegible]~~ אמר, בנו ושם בעמק כלנו אינו לא מרמז "בהסיפור"
הלשונות; ויתר ינהר המערכה ומבינה לא נודף — משתמש לבאמצע
פסוק, ועכ״פ מדבר עמוק — אמן.

4) בעמוד לשם ספרך: "בצורת תהומל הנגר פְּרִיָּה וּרְבִיָּה פרושה אלהינו" —
או. אבן שושן במלות גורס: הַפְּרִיָּה — רבה: הַפְּרִיָּה, ולהלן היא גורס:
הַפְּרִיּוֹת, הַפְּרִיּוֹת — כמו כן לשון שם.
מלותם מורות גורסים גם הַפְּרִיָּה וגם הַפְּרִיָּה, אבל אבן-שושן הוא
מן המתחדשים; ובכתב כתוב: הַפְּרִיּוֹת, וּפְרִיָּה (ולא והַפְּרִיּוֹת).
שכן דרוש לתקן בעתון כתוב זה, ולהתאים עם אימה לזה,
אותה מתחיל: "הנזכרה המְבִינִים-הפריות". כך: ~~הנזכרה~~ הנזכרה
המְבִינִים — הַהַפְּרִיּוֹת — לטעמו.
כל כתבו ערבה שלה" המתו נכתב: "כרובה נפש שלה".

---

5) ואם מאשרך לכתוב בקרב את ספרך זה, כמו שאתה
רוצה בהנאה את כל ספריך.

בברכה לך ולביתך
[illegible signature]

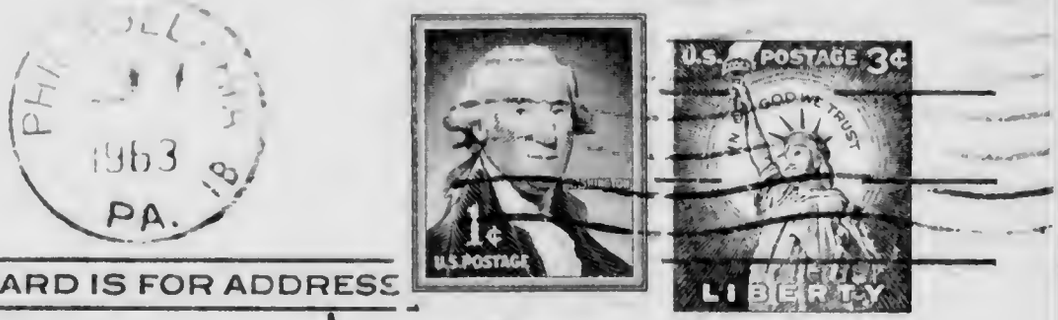

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave.
Bronx - 53 -
N.Y.

פולאו. ולם ב', ואז' שבת ינשפע
לופופת הנעלה כ' חוום בלור —
שלום רב!
רק זה נחתת [illegible], ושבר נוני
עיף ויגע. אוכן הזיכן כבר אלאת
בשלשלותיו!
בלי ספק ברם כ' את מאמרי
על הסוסר ש. ל. בלאוק המנוח בהדלאס"
גלוים ו. רבום משברנים מלאו, אוטיף
שאיים בו גדולות.
סוף סוף נתפרסמה רשימה על
הפרי, ושמחל ואולבון עה בבלרון
חלב כשלו; ומלבד שגיאות ד"פוס
שתלו. בו — נשמטו כל הקטעות
רחשובות והמעולפות.
המ"ל הבטיח: לשלוח לי 50
יצדפוסים. אוכן אופבל אולם
אוטפוס את כל ההשמטות ואלרהן
לתדפוסים.
בוים ג' דחנוכה נהיוה בו ל"ד שנים.
ולמחרתו, בוים שן, [illegible] התפללתי
בבית כנסת גדול ומפואר
שבשכונה — שאוינינו מבר בלי מבל
הרב ודבר אולם, ועשה ממנו
לבומעם גדול — כמו שמחרתו באוידות.
כבר פטפטתי דוו... סלח נוי כבודו!
בברכה ועלב לוצמר

PHILADELPHIA, PA.
6 00 PM
4 MAR.
1960

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave.
Bronx-53-
N.Y.

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

J. ZAUSMER
6404 Lawnton Avenue
Philadelphia 26, Pa.

PHILADELPHIA PA. FEB 19 8 30PM 1960 34

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave.
Bronx-53-
N.Y.

J. ZAUSMER
6404 Lawnton Avenue
Philadelphia 26, Pa.

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave.
Bronx-53-
N.Y.

J. ZAUSMER
6404 Lawnton Avenue
Philadelphia 26, Pa.

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave
Bronx-53-
N.Y.

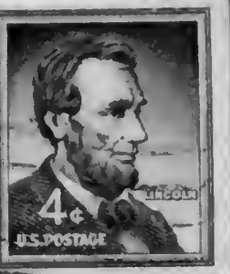

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx - 53 -
N.Y.

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

I

בזמנו
יצירת הספר

II

אחר שהותו
ששה חדשים
באמשטרדם.
התמונה היא
בלונדון.

III

ורשה ציריך
1910

JACOB ZAUSMER
~~2537 NORTH THIRTY THIRD STREET~~ 6404 Lawnton Ave
PHILADELPHIA, PA. -26-

פילא. יום שהוכפל בו כי טוב, פרשת וזאת [illegible], תש[illegible]

לכבוד אחי ורעי: מכובדי רב-פעלים ורב ברכה,
הרב ר' חיים בלוך - שליט"א,

— קבלתי את מכתבך של מוצש"ק [illegible] וגם את שלשת גליונות הדפוס, המאוירים [illegible] כבן שנתו.

— ביום שבת מקץ, ז' דחנוכה, [illegible], את הקטן לאור עולם [illegible] שמחה, וכך [illegible], אני רואה בהולדת היהודה, [illegible] חג הנרות, חג השבת על שבת [illegible] - [illegible]. [illegible] הלכתי לבית הכנסת [illegible] "[illegible]-מפטיר", וקראתי את ההפטרה "[illegible]" [illegible] הספרים [illegible] הספרים [illegible] את [illegible] הספרים [illegible] הספרים.

— [illegible] אלה: אבן [illegible] הספר השחר, מהרש"ק, משנה [illegible] קבלתי את [illegible] ריב את [illegible] (והנוסח [illegible]) הוא [illegible], [illegible] [illegible] שלום, [illegible] לא החזיר. [illegible] [illegible] ספרים...

[illegible] ביום [illegible] (ר. א. ה.) [illegible] [illegible]. [illegible] בחנוכה? — יש בספר זה [illegible] פיוטות, [illegible] [illegible] רק אחת: [illegible] 47 [illegible] הדברים [illegible]: "[illegible]" [illegible]

— [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (45 [illegible])

במלים אחרות: הענין של מאמינו פעם אחת מובלא בגלוש, דף מדויק
אולתו הבמה סמוך להוכיח שאמה המסך, ומשלא מן הבחירה בורח...
והפרסומים התפרסמו מהמפורסמת הדבורית... מובן שנתפרסם
למדנו בזמנו את כל ספרי הדבורים שכתב לרבנו. —
— דף פרסם מחברת בה מלה שלפנים מחוץ מחלוקות
לספרו "בעבודת הבורא" — אינו חושב להתלקח על זה, לעזר את
עצמו "בנה" הבורים שלהם, ואינו מוכנה בחומה של שמא מתבא
נוספות — שאפשר לומר חלק זה לטובה...
ולחינוך: דף השם "בעבודת הבורא" כמו אלו, לספר אחד כמו דרך
הנה להיות "בעבודת הבורא", אוף אם כמעט: "עבודת ה'"
בעבודת הלימוד" — בשמו השלום...
— דף אשר מחזיק בנימין — בבית חלוסטין חוסה הוה
מורה עברי בשם יהושע מחזיק בלוצמר. בכנסת ישראל"
לרשו פנקס בגודל 570 עמודים שהוא שם רבנים
פ"ב "בנימין בלוצמר" ושמות שלהם: עמ' 2 (פעמו).
"בספרו המכרבה את שם אלעזר בלוצמר בעל הספר
להיות מקלות" שעוסק בו בשעריו, ואבי לו אומר
לי, כמה פעמים שאלעזר זה היה שמור בשבתון. ואמנם:
אבי המחזיק על בעל המוספת יום טוב. בנשה:
לקרוא את ה"לבון" השמש-מרתן הקדמה לספרו — לזכר אביו ז"ל.
ונוסף שבא "עולם הזיונים, לחובבים הגדולים, מקופת השלמים
עבר עליכה — הרבי את בבאות הלך ערוכי...
בית אביו ז"ל לא ישכח עבר...
עוד רבות לו, לכתוב ולהן אות את כל בבריותיה...
אבל זה ערוך מאוד. והבורא עזר בו בדלת,
יש דף אחד —
בברכת: חיי בריאות,
שלום ושלוה ונחת אמן

ידידך בלוצמר.

6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

משה שנאפף

השו"ב מקרית־שמואל

את ר' משה שנאפף מצאתי בדירתו הצנועה בבתי הסוכנות בקרית שמואל. וליתר דיוק — בצריפון שהודבק לביתו והמשמש לו בית שחיטה. הוא נולד לפני 61 שנה בפשמישלנו ליד לבוב והתגורר במשך 22 שנים בוינה. ר' משה חלם אי־פעם על כתר רבנות, למד בישיבות של פולין, גליציה, ואף בוי־נה. אך משחלה אביו, פנקסן בבנק, והוא נאלץ לדאוג לפרנסתו, „שינה את מטרת חייו", התמחה בשחיטה והוסמך לשמש שוחט ומשגיח על הכשרות מטעם הקהילה היהודית הספרדית בוינה כציוני מנעוריו שאף לעלות לארץ־יש־ראל. בשנת 1940 עזב את וינה והעפיל עם המעפילים דרך רומניה באניה „אטלנטיק". האניה נתגלתה על־ידי הבריטים שגררוה לחיפה. המעפילים הועברו על־ידי השלטונות הבריטיים

למחנות מעצר בעתלית ובעכו. ר' משה ואשתו ואתם ילדם הקטן הועברו למח־נה בעכו, בו היו עצורים במשך 5 ימים וגורשו לאי מאוריציוס. ילדם יחידם, שהיה אז בן 5½, מת באנית הגירוש. כעבור חמש שנות מעצר, עם תום מלחמת העולם השניה, (הגברים היו עצורים לחוד והנשים לחוד), הוח־זרו הגולים לארץ־ישראל ומ. שנאפף בא לגור בקרית שמואל, בה הוא עוסק במקצועו כשוחט. אך קשה לו לאדם להתפרנס כשוחט בקריה דתית קטנה זו, שבה נמצאים עוד מתחרים — והוא נאלץ להפש לו מקורות פרנסה נוס־פים. ב„עונת המצות" הוא משמש מש־גיח על מלאכת האפיה בביח"ר למצות בסביבת חיפה. ובימים הנוראים הוא עובר לפני התיבה כש"ץ. אף־על־פי־כן אין הברכה שורה במלאכות המרובות ופרנסתו דחוקה.

עברית ידע ר' משה שנאפף עוד מימי ילדותו. אביו למדן גודע בסבי־רתו, מקפיד במצוה קלה כבחמורה, לא התנכר ל„עולם", שלא כדרך יהודים חרדים בימים ההם, היה חוקר גם במופלא. נוהג היה אביו ללמדו תנ"ך במשך שעות מרובות מדי יום ביומו. „אבא החדיר בי את האהבה לתנ"ך" — אומר ר' משה. אמנם הלימוד החביב עליו עד היום הוא התלמוד ופוסקים ראשונים ואחרונים, אך אין הוא מזניח את לימוד המקרא והוא קובע עתים לתנ"ך כדי לקיים את הפסוק בקוהלת (הוא מדייק להוסיף: פרק ז', פסוק י"ח): „טוב אשר תאחז בזה וגם מזה אל תנח את ידך".

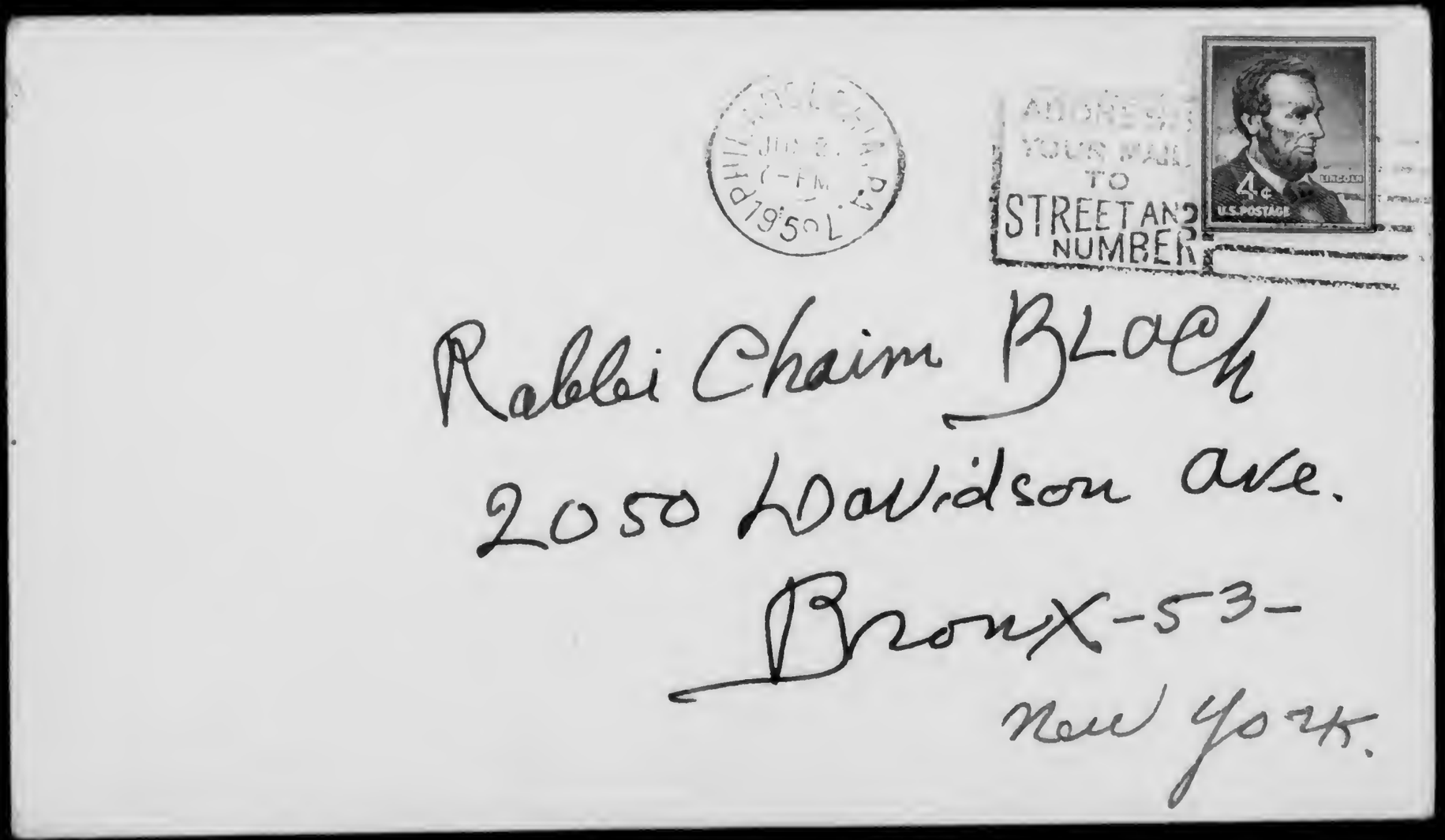
4¢
U.S. POSTAGE
TO
STREET AND
NUMBER
Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx-53-
New York.

6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה

לשנה תשק!

Greetings
and best wishes
for a Happy New Year.

שנת

לאון אוזב יפח
הימת דר ינשק
נקם מדרו יקח
יסם בשנה תשק"ד!

Jacob Zaumer

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNA.

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Avenue
Bronx 53, N. Y.

J. ZAUSMER
6404 Lawnton Avenue
Philadelphia 26, Pa.

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Block
2030 Davidson Ave.
Bronx 53
N.Y.

פולמוס. מלכתו ראש השנה שנת ה' תשך.
לכבוד הרב ר' חונם בלוך - שלום.
אומן דמיקה. בלדאו אנו בנין הצדיקים
ר' נכתבים לחלקר לחונם
ובריות גופנו ונהורא מעלוהא - אומן.
לפנו כמה חדשים שלחתם לכ' לסומן ודודות,
רגלות - כתובתות של שמו ואדרוסתו
בבקשה לפודיעם אם נתקבלו התלוות
מו לאו.

בכבוד ובברכה
יעקב צוצמר

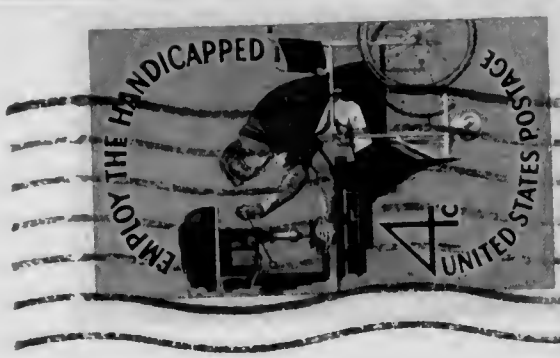

Rabbi Chaim Bloch

2050 Davidson Ave.

Bronx-53-

N. Y.

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

AFTER FIVE DAYS RETURN TO
VAN SCIVER COMPANY
MARITIME INSURANCE COMPANY LIMITED
437 BOURSE BUILDING
21 SOUTH 5TH STREET
PHILADELPHIA 6, PENNSYLVANIA

J. ZAUSMER
6404 Lawnton Avenue
Philadelphia 26, Pa.

PHILA PA
1963

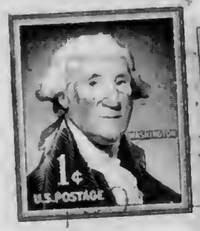

Rabbi Chaim Bluch
2050 Davidson Ave.
Bronx-53-
N.Y.

PHILADEL
PA.

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx-53-
N.Y.

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

J. ZAUSMER
6404 Lawnton Avenue
Philadelphia 26, Pa.

1961

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx-53-
N.Y.

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

ה' חנוכה תש"ך

לכב' אהובי הרב הלוחם לצדק ולמשפט
ר' משה חיים אפרים ביק –
ברכת חג ושלום!

[illegible] בפעם השנית [illegible]
[illegible] אוהב את [illegible]
[illegible] זה את זה לב הלכה, אבל לא [illegible] ת"ח
[illegible] הלא [illegible]
[illegible] אבל "מי יצדק את [illegible]? [illegible] עם ההרים".
[illegible] על [illegible]
[illegible] בספר "הרי בשמים", [illegible]
[illegible]: "[illegible]
[illegible] – מה היה [illegible]"
[illegible]
[illegible] "[illegible]
[illegible] לשבת, [illegible]
הרב [illegible]
[illegible] "הרי בשמים" [illegible]
[illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible] עברית.
[illegible]
[illegible] בספר של [illegible]
[illegible]
[illegible]. [illegible] הרב [illegible]! [illegible]?
(Over) (עבור)

(2)

במחברתך שגיאות כמה וכמה טעויות-דפוס, ולמשל:
[illegible] [illegible] [illegible].
אם מעוניין לדעת בשם [illegible] לכן הוצאת מחברתך?
ואם [illegible] [illegible] מה כי להודיע לו.
אם רוצה להיות עם [illegible] כי — ואם יש לך ספק,
בבקשה לשלוח לו את מנה להחזיר.
בספר רשימות של [illegible] [illegible] — לכי שמורה ידיעה
כבר על צמן הופעתה.
ש [illegible] / שלש רשימות בעלות [illegible] (על המופלא+
לא [illegible] [illegible] [illegible]...) [illegible] של [illegible], ב) על "סופרו
בן סרבוה" ג) [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible]
של המהללות בלא [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] שכל השלש הן בעלות [illegible] — אינני חולק על
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] לספרו.
[illegible] לו כי על [illegible] של [illegible].

בברכת החג
[illegible] [illegible] [illegible]

(רצופה המחאה)

SF ...MPANY

Jacob Zausmer
6404 Lawnton Avenue
East Oak Lane
Philadelphia 26, Pennsylvania

PHILADE... PA.
MAY 2
6-PM
1959

EFFECTIVE JULY 1, 1959
MINIMUM SIZE
FOR ENVELOPES
2-3/4" X ...

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave.
Bronx-53-
N. Y.

J. ZAUSMER
6404 Lawnton Avenue
Philadelphia 26, Pa.

PHILADELPHIA, PA. 10
SEP 10
8 AM

GIVE ENOUGH
THROUGH YOUR
COMMUNITY CHEST

U.S. POSTAGE 3¢
LIBERTY

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave.
Bronx-53-
N.Y.

[illegible]

שלום רב לכולכם!

אני מקווה שכולכם נהנים מהחופש הגדול.

אני רוצה לבקש מכם משהו חשוב מאוד.

בשבוע הבא אני אהיה בחו"ל, ולכן לא אוכל לבוא ללמד אתכם.

אבל אל דאגה! המורה שלי, גב' כהן, תבוא במקומי.

אני מבקש מכם להתנהג יפה כלפיה ולשמוע בקשוב את כל מה שהיא תגיד.

אני בטוח שתהיו ילדים טובים ותעשו כל מה שהיא תבקש.

אני אחזור בשבוע שאחרי זה, ואז נמשיך ללמוד יחד.

תודה רבה על שיתוף הפעולה!

בברכה,

[illegible]

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

— [illegible] [illegible] שלא נזכר בתאריכים הנ״ל, חוץ מזה ה
הנגינה לשלושה רגעים במיוחד.—
— חן מקום על ושכנו / חן חיבור על מחברו, וסכ
עצמה [illegible] טי רגעמה / רצוות לפרסום והם יהיו
אלו במערכת ״הבדרון״...
מתוסר פעמו, ״ניגר״, ומסוים בהפולנוי של
המודעת: ״ידוע בגמ״.

בברכה ובכבוד רב ובהצלחה לכלכם
[illegible]

השושן הצחור

הקרינה הורם השמש בבקר,
ומעל הדום נשר בקוף השושן הצחור.
בשגן: אדם, לבו ישבלת.
פן ימשו, פן ידבר, פן יסית...

אל תבואו בו יחד
בשושן התמים, המחודש.
אל תשלח ידך בעלו,
פן ינקף הדרך השומר עליו...

מרחוק הביטו ושמעו תאוה,
וכאשר תאמר: בכל כך!
שמרו על אחרים: שמור שמור
לכבוד לזה ישקנה...

J. ZAUSMER
6401 Lawnton Avenue
East Oak Lane
Philadelphia 26, Penna.

PHILADELPHIA, PA. 8
1959

STRIKE BACK AT CANCER
GIVE
AMERICAN CANCER SOCIETY

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx -53- N.Y.

בולדלפיה ערב פסח תשיט

לכבוד אדוני ויקירי הרב ר' חיים בלוך -

שלום וברכת הערב!

קבלתי את מכתבו הנדיב של אתמול. (לא היה תאריך בגוף המכתב), ואנו מודה לה על טרחתו ועמלו. כמה וכמה פרטים יבוארו לו ורשומים אצלו. ומלבד שלא אוכל להרבות בפרטים של אושים שנזכרו במאמרי רק דרך אגב. (ועם אונו ודבר אופלו אוכל לאדוני לו מקום לפרטים. הדואר, לעל, הזמון כבר מאמר על נאנבוף מאת חתנו (של נאנבוף) מר הרווף הדר עכשיו בישראל.

הקטע של הילמוורטל הישראלי אנציקלופדיה - נמצא אצלו מכבר.

- בתמוז תמלא שנה למות נאנבוף.

בעת שעת הנדיל" שעבר התפללתי בבוכנ אשכנזי בשכונתי. ונתפברתי בעלות "מפטיר" ברמה בהשתה ספרדית ובלחן ספרדי יפורטוגזי, והשבועה לברא את ההפטרה גם בשנה הבאה...

בשלום ועם כוזמר

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

יום ה' ג' סיון תשי"ט

לכבוד אהובי-ידידי הרב ר' חיים בלוך - השלום ישגא!
ושמחת בחגנו!

<u>עֹרֵב-אורח בגני</u>

מה זה! צִפּוֹר בִּבְרֵיכָה הוא הָעֹרֵב!
מְנַקֵּר-קַר וּמְשַׁחֵק מִמַּאֲוַיָּיו.
עֹבֵר הֵנָּה וָהָלְאָה כְּאוֹרֵחַ
וְשׁוֹלֵם. גם עוֹלֵם בְּחַשְׁאַו...

מה טלטלך חביבי עורב?
אויפלאו חֶרְפַּת, אַכְזָבַת?
לא ימשוך כל הארץ;
ועתה באת כי הוֹזַלְתָּ

— רק ידידים, מכיר חלציו, אחד ואם —
ההתגעגעת לגולה, לגרגיר?
אכלת, שבעת ובחרת כרצונך...
עורבי עורבי, למה עזבתם?...

— קבלתי אתמול את מכתבו כ' של מלבשך. ואלו, להתעסק <u>שאחננו</u>
כותב <u>מסה</u> על רמונה אזל ו<u>אנסו</u>. אם מזכיר שמות אמודק להבהרת
עניינו של רוזנבק. אם מזכיר שמות הקדר <u>ליפמן</u> (ובא זיחול ח.ג. ליפמן)
<u>מבשן</u>, <u>מניטי</u>, <u>ממחבר</u>, הלל <u>צהנאו</u>, משה אורנשטיין ונפתלי שץ כבוד),
וגם מזכיר גם את שם הרב <u>שמואל רבינוביץ</u> בנו של הרב הרבנו
<u>לאיינו</u> יודע את שם אביו הרב המבקו.
— ב<u>הצלת</u> אם מלון תחזרינו הלבבתם למתם, אבל <u>זיוני</u> יודע [redacted] <u>אויפמו</u> <u>נולד</u>
<u>ומת</u> - שם <u>הלל</u> <u>צהנאו</u> - אינו יודע <u>גיעלו</u> <u>ממה</u> <u>מת</u>?
— כן. אם יודע שרבם חולם כולם של המשכילים יסודם בגליציה.
אמר כי יודע את שמות סופרים ותכנים של <u>אלמה רעוועה</u> -
להוקירם.
— זה <u>שלו</u> <u>שמק</u> שאיינו ולא מבוא לשון זול לספריק בו, <u>בשנה</u>
מפסם יהיו לו כמה היתכות קרם של התפילה - הארניו, לזיונו
ועל זלכו ולבדק בספרות.
— למעלה ישראל שלו אם הלך בצד כסו פעמים בשבת.
ספריסי בי בם מבואה לו באם ממשלות "פפלפסו". הוא
המפרשבה (כהן ושטריינר) של פרפסו.
(עסוק)

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

(over)

לרב ר' חיים בלוך
ובית

שנה טובה

אמן!

[illegible]

[illegible]

1925 [illegible]

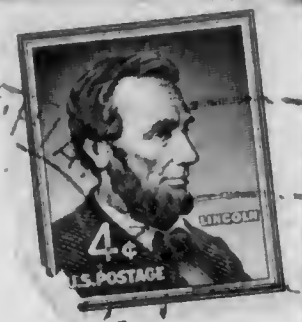

Rabbi Chaim Bloch

2050 Davidson Ave.

Bronx-53-

N.Y.

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

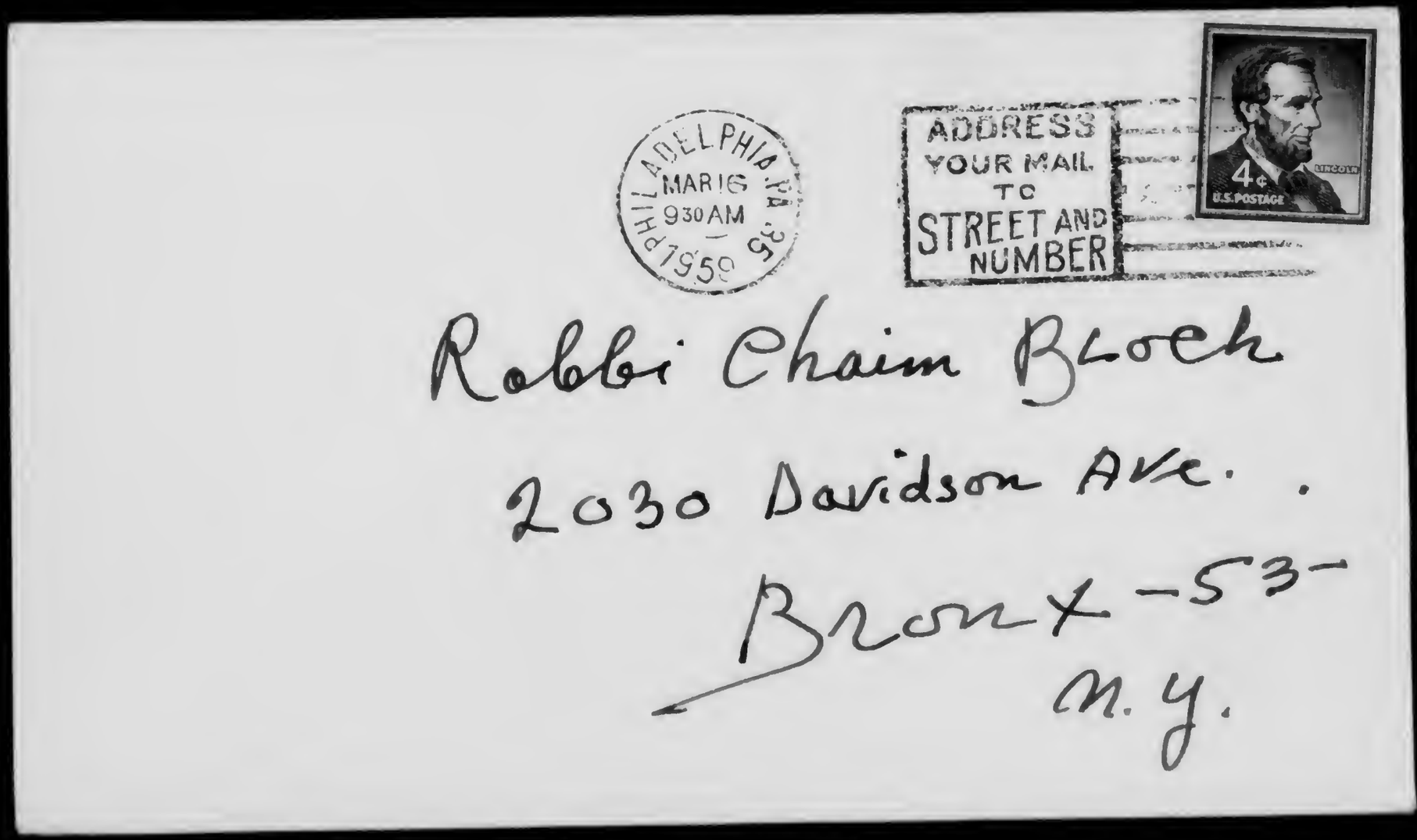
PHILADELPHIA PA. 35
MAR 16
930 AM
1959
ADDRESS
YOUR MAIL
TO
STREET AND
NUMBER
4¢
U.S. POSTAGE
LINCOLN
Rabbi Chaim Bloch
2030 Davidson Ave.
Bronx-53-
N.Y.

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

PHILADELPHIA, PA. 38
APR 16
10 30 AM
1950

ADDRES
YOUR MA
TO
STREET A
NUMBE

Rabbi Chaim Block

2050 Davidson Ave.

Bronx-53-
N.Y.

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

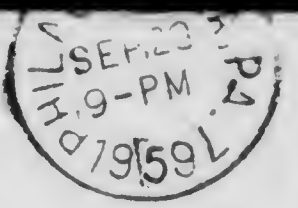

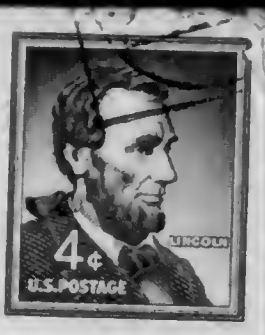

Rabbi Chaim Bloch

2050 Davidson Ave

Bronx-53-

N.Y.

6404 Lawnton Ave.
Phila - 26 -

תקון טעויות בספר " בעקבי הדור" ליעקב צוזמר

עמוד	נדפס	צ"ל
6	הגיזרה	הגזירה (ז' חרוקה)
52	לעיר	לעיל
62	החובור	החובות
99	המדינוות	המדינויות
130	מרדר קרססון	זורדר
208	אנ' גציל	אליקום גציל
209	כהמגיד	בהמגיד
210	עבך ללונדון	
225	בהגההת	בהגהת
237	בהשאון	במשאון
264	כטשרנוביץ	בטשרנוביץ
337	כחופתם	בחופתם
351	בהצפירה תרנ"ו	תרנ"ד

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

2/13/59

ערש"ק פ' תרומה תשי"ט

לכבוד ידידי הרב ר' חיים בלוך — ברכת אושר ובריאות!

נעימה היתה לי ברכתך להולדתי — באמצע כ' אלול
זה: [illegible] זה. כבר השפיעו עלי רב טוב, וקשה לי, באמת,
לעשות פה [illegible] מכל החסדים והטובות; [illegible] אותו
איזה [illegible] לראות טובה [illegible] להולדתי המאה...
[illegible] — [illegible] ! ואכן — בברכות גופני ונפשי
מאליהן...

וכן שגיתי את [illegible] בדברים עם כ' הרומן להזכיר מה על
שני המחברים שקבלתי מכ' בחלק שעבר, ומהם
אחד מגלות ספרו לך.

1) לא הזכרתי את ברוקלין ר"ה — מפני שלא היתה לי כל
עילה שבאתי להזכירהו, ולא מפני פעולות [illegible].
[illegible] עם ברוקלין [illegible], וקבלתי ממנה הרבה
מכתבים ששלחו כבר לי "[illegible]" [illegible].

2) [illegible] לא שאלתי גם "ספר של כ' [illegible] [illegible]
[illegible].

וכך לי באמת של [illegible] את [illegible] כל ספרו [illegible].

3) באמת [illegible] רק שלשה מספרי כ', והם:
[illegible], הספר השלם, מהרש"ם.
ואם [illegible] מה [illegible] ", והיכל [illegible] " [illegible]
[illegible] כ' [illegible] — [illegible] כ' [illegible]
ואת [illegible] בספרם.

את [illegible] בהכנת רשימה על המנוח [illegible].
[illegible], [illegible] לי [illegible] כמה פרטים
[illegible] כדי להשלים את הרשימה המכוונה
[illegible].

בברכת שבת שלום
וברכות גוף ונפש את חותם
יעקב זאוסמר

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

(ג)

8) כן. אני רוצה לשמוע את המשובה הרבה על וולברבך?

9) שמואל רבינוביץ — קפלנסקי מוכר אני שיש בתור רב בוולטוס

10) — מה שלום הרחלה שלך הבר בלוך?

ויודע אני על התגובה אצל הלומדים מתלמידות והמורים למרפסת הסמינר אצל ה׳ בלך.

גם אותו משם אחיו ידה גם כמה שמות בלמונות וכמעט כמו שהולדתם לך עד בן-גוריון אצל שהיה מורה בדרך כוננים [illegible] ממשלת הבולשביזם. שכר לשיכרסס ששם חי בכל, ואמנו ויודע שלום. ושלח [illegible], כי הוראתו בבררו.

בברכה ובעבות

יצחק בונאם

שבו שלחו להגיע את המוחר חלק. יש לו גם מגלות בעניני:

נִזְבַּח לַחֲמָה הַנְּדָבוֹת
לִגְמֹס בְּהָרוּם הַקָּרֵחַ.
עוֹלוֹתָם צִדְקֵי אֶל חַיִּים
הָאוֹדֶם, הַחַי וְהַפֶּרַח.
נִזְבַּח הַפֶּרַח וְנִזְכַּר [illegible]
כְּאוֹר [illegible] בְּבוֹקֶר-[illegible]
בשלבת מצמצמת ולוזכרת [illegible]
ואת מתפלק ותלם בקרוב.

ושלום
ג.ז.

J. ZAUSMER
6404 Lawnton Avenue
Philadelphia 26, Pa.

PHILADELPHIA, PA
APR 2
10:30 AM
1958

ADDRESS YOUR MAIL TO STREET AND NUMBER

UNITED STATES
FRANKLIN
POSTAL CARD

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx—53—
N.Y.

פולדלפיה ווס ג' ואז מטל חשמו
לאדומ הרב ר' רווס בלוך —
שלום רב וברכת פסח!
תודה לך על מכתבך הוקר מו
מודשך פן; אבל בנוגע לברוונים
לא הזכרה שמו, מפם אותה הסבה
שלא הזכרה הרבה הכמוס וסופרים
אחרים, מפם שלא חזה ענין לספרו!
אם עמדתי בתוסום הגלוים
עם ברוונים, וקבלת ממנו
הרבה מכתבים שנשלחו כבר
לגנזים" בושרמל", וגם מכתב ב'
ושלח שמה "במורוף הומים...
ואיעף שהקדוח את תפשלו במדה
ודמיה (או אפשר לכתב) לא הדלת
לכבדו, ושמתה לרוות את שמו
שוב על עמודו הורתין "רמה"
בערוכת רפאל שוחט עה".
באותו ורתין פרסמתי אם ג' פרקו
נוערי וגם מארכונו על "
תוך ר" (ופונתם "הכתב מארדאל).
קבלת כבר כארבנים מכתבים
על הלל ושבח לספרו, ואיעף שודע
כי מוטב השור כזבו!!... ויש גם
בכזבים מרעונו: אמת...
בברכת תג מכבדו ומעורו ועבד

J. ZAUSMER
6404 Lawnton Avenue
Philadelphia 26, Pa.

ב"ס. ירחיאל (שניה זאוסמר)

בדומה לזה תמצא בחוש־הקדש תשובת הגר"ע הכהן – האחרון הפעיל בס. ושמחה ויחשבוך שזה. בשנה הזו התענה לראשונה פאלאן זאוסמר, ואמי מלוה שנה להסעודה, וזו אחרי היום השני, ואפלו פרוסת בשר התענה והתקיימה ההתענות ולא הרגישו אפילו חולשה קלה, שמוכיח שהתענית נאותה לו, ולבו שלם בה' ושפר עבד ובמח נתמנה לרמת.

א.

שרשו באזור־לחוטה, בגליל שמו שבוכלת נפוצות: ואלאחבוה ואלאבשוה – ובירושלמי: בוקרסט ורוסיה – שהאחים בסוף 1861, בשעזבו ערים ואת מולדתם על טירנוה. וזלפי המקובל הראשונה הישובית היהודית בחולדתם בחורבת הגורלסו שליד מצפון הלרבן בנות הישוב.

שמואל ואולבוק עלה בוואסו בגיל כבה אחר תבלוז 1871, כשלוחות הגזרה שלשה עשרים לטירנוה, כי בשתחדשה ושתשרת עלמאות לסלמה אותה שש שמח, בשנת 1877.

בן עקילמת הוה לתירו ★ ולתקן מחוזב בכה וזלנבה ולפלרה-סרוולאן גת כ משה ויעקב שלפי הגלוו, שחלמו בפריזן וקבו שבו לה'שמוך אחרבעה עשר בשבט תבלות.

הוא קבל חוסלך מסרמא בית־הדפוס ואלכוח ובלהוים. בן זה שנה הוה לבלמכ" וקבר מלשמו בראשך משלוח בית־התפרוש שבוואסו ולאחר תורה הראשונות לרלמו, כשהוא הבחורים הקבולים. הוא הישגלה ותפרה שבר לחלקו כתבו, בדומה, ולהבדיה התחלה לחוסכך. בשקאמן הבחורים ובוהמלפה מחברון, ושבר שמה מחבריו לבוהמלפה הוב"ו, שמחר ובגלוה בין עסקיו חולוחשה, לחרבדיה מחבריה הוולסו לקיות לבית־לפה", כלומר מוקך לרחוקה, להשלים בוכאות ולהכנס ובהשכלה הראשונה. ירחיאל בזה

(המשך)

מוסיפו לנת" אלה שהתפרסמו במאוחר בספרות ובעסקנות בגלותו,

ואלו: דר. וייס ויצחק נומרובסקי — רב הכלל ברומניה; דר. וייס

מנחם ששמש ברבנות בפוקשאן (רומניה); דר. שלמה רבינוביץ, בן הרב

של בית המדרש החב"דו — רב בואסו, והרבינר — רבינוביץ ג'יפל.

בין שאר בני אותה החבורה היה גם מנחם בורנשטיין. הוא,

במאוחר, הסופר העברי מב"ש.

פולטן. יום ה', ערב ר"ח ניסן תשט"ו

לאהובי ידידי הרב ר' חיים בלוך — שלום וברכות וברכת החג!

ובלאט עת כבר אני משיג את רגשות התודה הזה, ולא היה לי הפנאי לטפל בנושאו

רבינוביץ. ועתה מאחרה השובה זו. גליון זה הלא הוצאת העמוד הראשון

של רשימתו על רבינוביץ, ולפני הגיבור המתואר: "הלא נבל חונך מסורת

בתפרוש" וכו', אבל אחריו, אין הכוונה להבין כמה דברים על "ואסו שהותה

עבר מלאכת תכמים ולספרים" (עברו ב') בעת ההיא או בשמה העולה. ואם

ב' ר' ליו ליפא אינו בשמה יהודית בעתון זה — אולה לו מקרב לבו. ובדבר

ולפעמ ב' כי "באולדר ושראל" יש ערך גדול על רומניה. ואגב: בגליון "לאבו

במגלות ספרו, "בעקבי הגבור" — ורואה ב' כי גם שורש אבו על היה ברומניה

המשועבדת לטיראניה.

עתה ידוע אישתו של קיינבוך שנפטרה בטרנשין לפני תשע שנים — אוכמר

באר הרבים עלה מכתב ב'.

לקיינבוך — בין יבת בישראל, בין יבת בנוזורק, ובת בטרנשין נמו בצורה.

הם בין ולבנים של ידוע אותם, של השל"ה.

בתקוה שמכתבי זה ימצאך את ב' בבריאות גוף ונפש — אני מסיים

ומחכה לתשובתו.

בכבוד וברכות ואהבה [illegible]

J. ZAUSMER
2537 N. 33 St
Phila. 32-

BUNDS
ASK YOUR POSTMASTER

UNITED STATES
2 Cents
POSTAL CARD

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave.
Bronx-53-
N.Y.

J. ZAUSMER
6404 Lawnton Avenue
Philadelphia 26, Pa.

PHILADELPHIA, PA.
DEC 17
3-AM
1950

HELP SAVE A LIFE
BE A BLOOD DONOR

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Ch Block
2050 Davidson ave.
Bronx-53-

J. ZAUSMER
6404 Lawnton Avenue
East Oak Lane
Philadelphia 26, Penna.

PHILADELPHIA, PA.
JUL 20
1 - PM
1950

ADDRESS YOUR MAIL TO STREET AND NUMBER

U.S. POSTAGE 2¢
LIBERTY

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Name RABBI CHAIM BLOCH
Address 2050 DAVIDSON AVE.
City & State BRONX-53- N.Y.
X 300 colored Homespun ~~300 Black & White~~ ~~1000 Name~~

CHARLES J. SCHRUP, PRESIDENT

DUBUQUE FIRE & MARINE
Insurance Company.

ORGANIZED 1883

S. F. WEISER, SECRETARY •
OLIVER G. SCHRUP, TREASURER

J. ZAUSMER, AGENT
Insurance - Notary Public
2537 NORTH 33RD STREET
TEL: BALDWIN 2582

PHILADELPHIA, PA., 2/6 ירושלים תשוכ"ד
3/22/54

לכבוד הרב תומים בדוק — שלום וברכה!

הרופא אמר לי בבוקר — כי בעיה שלי נקלה מאד את התלות
ושאני אוכל בקרוב שוב, לנסוע, להוב בהולות לחיי הילדים
כי אוכל כיום ואוכל מעכשיו לנסוע על טיבעי או סמוך בזמן
20/ כשלה, וועד משותפים כיאות אלוקי לחיי הוא אלון ז"ל.
אוכל כיום — תפוח ובוטאם התבלבלתי (הרופא עבי שיאוכל
לשבת עוד — לעצמו.
לאוכל אפילו — אפשר שלקב בירואלים, לואתי שיקיב בלוש לי
את סוד הגיל ("אבד ואין") הרופא לגלה לי כי אין "שום" בלוי לרבנים
מופלאים, מ בהישגי התעלף הלה הוראה לי הישפה בלה שיש
לי טיבולוסקלרוזיס (ARTERIO SCLEROSIS), וכי סתרי חוי שלמי!
ולרופאות אחרו אלו שיש הישפה בשיניו הוצלת-הישלמת שלי —
מחשב — הרבנות-ירבנים
ושלש פלוסי שיש אחרו אלו עם השעיה בבי בפקיד של בלוס ונפלות
כי אוכל בברכה: (הרופא בשמלכך אחה רבעים הרופאים על הספיה
ועלך: הרב מורסיקי, הרב הישראל-ובלוק — הזכיר
מלפני זה שלוש שיחין (הרופא בשם אלוקי תפוח שכוח ולחיים ומחיים)
כלכן, לבשתי, שיש כי לבשתיך עשן שלך ועלי לחולו הישם שיש מלך
הרבנות ומשפ שיש כבוד הרופא שלנו שם שלמך, ומשפ הישם שיש מלך
שלוחי יצחק (הישם) שלוח סופר ומה — פיש הוא פוסת סופה.
ופשע אסוף בברכה והוקרה
ושלך פלוסי

פוסקה: לרופא שלמך: "לאחר הרב בי חום"
שלוחעתים בי כיוון שלנו שיש הישראלוה" שלם לו

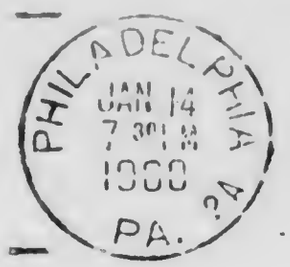

Rabbi Chaim Bloch

2050 Davidson Ave.

Bronx - 53 -

N.Y

JACOB ZAUSMER
6404 LAWNTON AVENUE
EAST OAK LANE
PHILADELPHIA 26, PENNSYLVANIA

JACOB ZAUSMER
2537 NORTH THIRTY-THIRD STREET
PHILADELPHIA, PA.

י״ב לאדר תשל״ב

לכבוד הרב חיים בלוך — שלום רב!

קראתי את ספרו הנאמן "תבן מן המוץ" מתחלתו ועד סופו,
וכן קראתי בשעתו את "אור" ספרו בעת היה ולבו הומה
לו ומשתתף בצערו ובסבלו.
"שאלתו על לשונה דברא" — ונמרצת לעצמו, בנוגע הקרובה
וכוונת זיופו ועירוב הגבולה של הרב הלל פוזן ז"ל, שהוא מכיר
את כל השמן בנוסחאות ושאלות, בנושא של הגאון והוראות,
ובהשוואת ההבדל שבין נוסח הספר ובין נוסח הרצאה
ולדעתו הכבוד את לה המוצל והמעולה, ומסקנתו
שורה על כל החלוץ התופס את רצ הספר. ועדי אני מרגיש
שלא לזה המחבר במכתבו (בלי אחריות *המחבר לספר) את
מחקריו של הרב פוזן.
(ויושב בבחרותו, בהולכו חוץ הקלוע בעיירת בפודוליה, שמעתי
את שם הרב פוזן, ולא ברור לי אם השם הוא מלוה לפוזן את הזמן
פוזן. בן כמה היה בזמנו? כי אני העסקן בחלק לה זה פ"ה...)
ומי אני כי אבקש להכריע בדבר, ואפילו לשפוט בדבר?
אבל את מה שאלתי הוא קרוב לו: אפשרות, פלפל, מו"מ — לא היתה
תשובתו לגמרי, כי זולת הם המדרש "להלכה" שנתקבלו בהם
שאלות ותשובות בין תשובות ומתנגדים אפילו; אבל אם היה מי
שהיה מולדתו שלו, לערך של מעלה "שטרה", מסע ומנוחה, מוסמך
פרלבקלור - על לזה כלה הולך * גם על התנוף מלבב הטבע —
הנותנת תבונה אלא לדרך כאשר שלנו ואפילו שלהם, שולחת את
שטרות (כרבים) מי לגופם? את מי הדמות? את מי השמדה"?
ובכל זאת, אוסיף שאני מרגיש צורך נפשי — אעיר
ובדומה.
בנוסח מתבונן של ללה ונוגע אדבר לחשב (כמו ורבו ולא וודע
ובדומה) שאין לה פרק זוהם המקובל לבוא עם ורבון
לדעת אחרה.
ואולם שאין תדעו שמסס על צערו.
ושלום אחת קורא פעמים
על המדברים הקרובים להגשמה בראשו תבנה —
התמלים: ופקדת ה׳ ה׳ הזמנים...

יעקב זויזמר

ST. LOUIS,
PM
APR 15

Mr Chaim Bloch
20.50 Davidson Av
Bronx 53
N. Y

Irving Chisholm 346 Longacre Dr.
University City, Mo.

A.2 7155-7156 2/15

CHAIM BLOCH : Hebrew & Yiddish Correspondence, p (K), 1931-1961

RABBI
J. L. Kagan
201 HENRY STREET
NEW YORK

GRAMERCY 3-4253

ב"ה ב' דר"ח אייר, תשל"ו.

הר"ר החו"ב סופר מהולל איש הדעה ואיש תבונות וכו'
הרה"ג מוה"ר חיים דוב שעוועל שליט"א.
שלו' וברכה.

את מאמרו מפרוש הפסח הבלתי בשלמה, והמתנגדת שאינו ומשלמות כמותו
מעריך את מאמרו עה"ו מרן רשכבה"ג מרבנו פוואמה הגה"ח ערופעקסדו זצ"ל,
שהופיעה בספר היובל של „הפרדס" שנה זה בחדש אייר.
אם כי לא חובתו, את כל היקיפו של איש מדי זה, אחד בכל המובנים
במאמרו, בהערכה, ובלי חומר להסתירו, שעד ובזו וואן תניות
צלם אמונה בכל פרטיו והיקפו הכללי, כמדומה לי, בהם ועל הדברים
מסורת במאמרי מהספרות בבואה דבבואה שלה.
בכל אופן מגמה הרי נמנה יפה לשעה בעד דברו הדברים שבפני
בהם והסתם ימה שכתבה. ויש בדבריו טעם לעצמו וזהו להעמיק בדעת
הסופרים, כל הבו ואל פהו, דרבות ה'. בעת הגו, שהרוב מוטל על אם-ואם
ואנשים שופעים להעמיק בשבט סופר. לפרסם אמונה ובאמונה מעשי דורנו
הלבר. המזהירים בשמי מני. למען שדורנו ומהתמהו ובל שלמת בלהבדילם
הם, ולו של הרופא ידוו והטוב אם כב של מנהיג.
ומשמח לראות אם כת"ר וכבודו יבואו ויוסיפו במחקר זה נדבק על נדבק
וירה למלאכת הקדש ופרט. כמשפטו ומדרשו.
ידוע לי בזה להבוע לכת"ר את רחשי הכרתי על ספרו הקדוש והנהדר
„מכל דברי חז"ל ופרשניהם" כרי ומצא שרשה לספרות ספרו זה המהדר
ומופה לא ארון הספרים של אוצר ומי משתמש בו בעין ומשמח. דבר נפלא
עשה כת"ר בעבודה זו ויזכה להעמיק ולהעשיר את ספרות הרב נעימה אמתית.
והריני חותם בברכה משולשת
ובכל רגשי הכבוד בוטחות
יהודה ליב הכהן דומיא
וידידו מוקירו

19 אויגוסט 1958

[illegible]

עס האָט מיך [illegible]

[illegible]

[illegible]

אײַער ח. ש. קאַזדאַן

מײַן נײַער אַדרעס איז:
CH.S. KAZDAN
137-05 Franklin ave
Flushing 55, NY

AFTER 5 DAYS, RETURN TO

Ch. S. Kaldan
137-05 Franklin ave
Flushing 55, NY

FLUSHING,
AUG 19
5 PM
1958
N.Y.

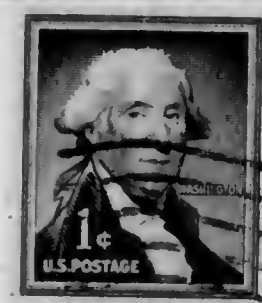

Rabbi
Chaim Bloch
2050 Davidson ave
Bronx 53,
NY

FREE JEWISH CLUB
NEW YORK

פרייער יידישער קלוב
ניו יאָרק

19 West 27th Street — New York 1, N. Y.
PLaza 7-4960

841

CH. S. KAZDAN
171 West 95th Street
New York 25, N.Y.

NEW YORK, N.Y.
MAR 27
1130 AM

U.S. POSTAGE 3¢
GOD WE TRUST
LIBERTY

Rabbi
Chaim Bloch
2050 Davidson ave
Bronx 53,
ny

Mr. Ch. Bloch, 2050 Davidson Av., New York

ב"ה. תל אביב, ג' דר"ח אייר תש"ו 1.5.46

לכבוד הרה"ח חיים בלאך. נוי יארק.

שלום וברכה.

במשך רוב השנה שעברה הוכתי במכאובים קשים של משכב, שבועות רבים בבית החולים, כי הייתי צריך לניתוח ברגל ולא יכולתי לזוז והייתי מנותק מן העולם, ואחרי שהחלמתי והקימני ה' ברוב חסדו לא אוכל להתאונן עם בגלל בריאותי בכלל [illegible], ועל שיכול אני שוב לקחת חלק בקהל רב. בשבתות ולכתוב בימות השבוע כפעם בפעם מאמרים ולסדר לדפוס דברים המונחים אצלי בכת"י. בשבוע זה הופיע אצלי "דברי [illegible] מוסר" [illegible] הכרך [illegible], האחרון, מספרי הפילוסוף הרומי סנקא, בן דורם של חכמי התנאים, שתרגמתי וקיצרתי [illegible] והוספתי [illegible] [illegible] ללמדנו שני הרקיעים בשם [illegible] [illegible] לאמת פירושי הדברים, מתוך ידיעת התרבות הכללית העמוקה.

ובזה אני נוגע [illegible] שדרשת לי, במכתבך הראשון אחר השנה [illegible] את עיני [illegible] [illegible] לך אני [illegible] את [illegible] שתשיג לך כנפים ותגיע אליך באהרן [illegible] [illegible] פיור.

אשרי מי שעוסק/כמוך בהתמדה ובתבונה בדברי חז"ל, ומאד בזמן הזה כשרוב הספרים האחרים, ובהם המפורסמים, אין להם כבר את הכליה, וגם הלק בין מצדיקי הדברים אלה. אולם חייב אני להעיר אותך על מצות הצריך תיקון, אשר לא אתה ואחרים [illegible] [illegible] רוב חדרי התלמוד [illegible] [illegible] בעתי הספר התלמוד [illegible] באוניברסיטה שאני נושא באחריות, [illegible] [illegible] פקחו עיניהם להכיר התלמוד הרמה במשך הדורות הרבים ועוד הם מדברים בשם. התלמוד כאילו זה חכם

אחד שקיבל תורתו מרבו ויש ספק מפי הגבורה ודורשים לו גם
כל אלה ואת כל אלה שנמסרו ממני לפעמים רבות נשתכח כמו להכיר
כבר ר' קלונימוס, עי' תוספות מנחות קט ע"ב, וכמו להכירו רש"י ואחרון
רש"ל וכמה גאונים) — ומשל כמו אותו עברי שהתחיל בויכוח בכל תורת
היהודים, כשהכשיל אותו רב אחד בשאלה: היודע אתה גם את "התלמוד"?
ואמר: בודאי, הן סעדתי עם הרב תלמודי של שחן אחד — של גדולה
זו כבר ישב לפני קרוש למה שנה איש חכם לב גדול דעה צלולה
ישר (רי"ג"ו) באכתבו, שנדפס באידר (נחמד, לגרוע פ"ק דאמשטרדם,
אשר בו העיר כי התלמוד "אינו אלא קיבוץ ויכוחים ופלוגתות נעשו רק
של ~~[illegible]~~ הסברא האנושית ולכן לא יקבלו הדברים אלא כשיאר
הסברא עם השכל האנושי" הרבה דעות ושינויים לכל ישראל הוי הרבנים
בימי הבינים יכולים לתנור בזמן שהאומרים (בתוכם אנשים שהיו בשמם
לפנים רבנים בשמם לאמדו את התלמוד באופן שטחי ולכן ראו לאמיתו לו)
של דעות ושיטות ופירושים ואגדות של הרבה אלות חכמים מדברות שונים, יחד
אמר חדא ומר אמר חדא, ועל כל דבר שעושים חוק הקיבוץ הזה לדיבורים
לחקור: מי הוא האומר? מתי אמר זאת ולמה אמר? ואם הוי דבר הלכה
שכמוני וגמרו שלא אל סברא שאפשר לקבלה וגם לדחותה? כמו שנדחו כמה
סברות של גדולי החכמים באגדה ובפירושי התורה בתלמוד עצמו. חסרון שיטת
בקירת זו, החכוונת לא להרוס אלא לבנות תלמוד מקראותיו את רבנינם
ההגיונות, היא שלכם כי עד היום עם בארצנו הקדושה וכבר ספר של
צדיקים כ"מזרחי" הודו התלמידים כי מכל הלימודים התלמוד הוא היותר
שני שליהם (נכתב של זה מאת אחד האורים באורות שבת של "והד החינוכי" זה זו
ואני הודרכתי להביא של לימוד זה, כמעט האורים שאינם מבינים למספרם, בחירות
האחרונה, שפת-אדר של עגון זה) ואת שיטתי בהסברת דרכם אשר יודע מאמרי
בבלדרון ימיו המאמרים היפים במגלות שונים, הנה שלא נמצא עניין זה בשפה קיבץ מחקר. בתלמוד
אינגרפלד כבר קדם אותי והוא הן אם מחבר המאמר של תלמידי בספר היובל
ס.ג. לעולם השמיע שלו בווינה. אבל בודאי תמצא מדור הגן בשפה מאמרק ואני
שלח לך בכתובת תמונה. — את הכרך התשיעי ("המאמרי הסדר" את מאמרים נוספים ממני)
של סוקי ושלח "דברי" לריבלין. והנה של והכרכב אהרן [illegible]

[illegible]

FROM
RAHMI M.A. KAMILEN

BROADWAY CENTRAL HOTEL
673 BROADWAY Room -476-
(AT THIRD STREET)
NEW YORK 12, N. Y.

NEW YORK, N.Y.
APR 17
12 - M
1951

KNICK[illegible] B[illegible]
S[illegible]

TO
RABBI CH. BLOCH
2050 - DAVIDSON - AVE
BRONX - 53 - N.Y.

ב"ה תשי'א ער"הש 1950-51

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

הרב מ. א. קאמיאן

Rabbi M. A. Kamien

wishes you

A Happy and Prosperous New Year

1379 - 45th Street Brooklyn, N. Y.

לשנה טובה תכתבו

A Very Happy New Year

Made in U.S.A. 388 H.P.C.

TELEPHONE:
ORCHARD 4-6300

RABBI M. A. KAMIEN

BROADWAY CENTRAL HOTEL
673 BROADWAY Room - 476 -
(AT THIRD STREET)
NEW YORK 12, N. Y.

NEW YORK 12, N. Y.

ב"ה אור ליום ד' ויחי ה'א' תשי"א נ.י. אה"ר

לכבוד ידידנו הרה"ג מפתה"ר [illegible] שליט"א מחבר ספרי
אוצר דברי חז"ל ומאמרי... וכו'
ומשפט

מכתבו הנכבד קבלתי בנדון דין משפט יש שלשה חלקים
דמשפט א) מתנות - ב) עני - רבמן המשפט ג) מוות במשפט דין השיר
כמוהר כותב בנדון תביעת - כסף על סך כ"ג אלף דולר
ובאן הנני מעתיק דברי כמוהר כמו שכתובים במכתב: "אך מוכן
אני לוותר על תביעות ממון כל עיקר - אך על בירור המשפט לא
אוכל לוותר" באמת דרכינו לוותר על המשפט ולא על תביעת
הכסף - ביהמ"ק הראשון נחרב ונבנה מחדש מפני שהיו דיניהם חסידים
ביהמ"ק שני נחרב על שהעמידו דבריהם על דין תורה ולא על רחמי
תורה - ולכן ביום המשפט אנו מבקשים "אל תבוא במשפט עמנו".
חושבני עוד למחר להציע לפני הנהלת אגודה
לראות מה לעשות בנדון תביעתו של הנ"ל אלפיים דולרים
ותומי אודיע תשובתם לכבוד מהר וגם אקבע בעזה"שית זמן מחר או
מחרתיים לבקר את כמוהר לבנות עשר להעביר את הענין לממשיות

ברכת התורה ולומדי ומקימי

מוקיר בהא טע

שמו אוהבו ומוקרו

הרב: [illegible]

FROM RABBI M. A. KAMIEN
C/O MR. GROSMAN
232 E-BROADWAY
N.Y.C.

NEW YORK N.Y.
JUN 7 2-PM
1951

KNICKERBOCKER STATION

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

TO
RABBI H. BLOCH
2050 DAVIDSON-AVE
BRONX N.Y.

ד"ב ה' לסדר דברים ה"א תשמ"א ניו-יורק ארצות הברית

לכלל אחינו ישר הפרי ומלכם כשאי

הרב"ג מנצח מלחמת תורה ללמתה הפן את

בתנ"ל והכר את רוחי תורתו א"ת רוד"ה

"רידי" הרד דלאלקשליטא

אחשמה

דלאתי קבלתי ואזין נפלא ראיתי בשטין

ודין השטין אני עשיתי את שלי לפי מצד

רוחי את המכתב שזו-ה אותי לקרא

קראתי בתשומת לב ודמה שהורשתי התבוננתי

והיתי סבלו של [illegible] התורני תפשתי דרכי

הצעות שונות אבל אצ"ר עם הכר כתן שליטא

ודקש דחה את הענין כאלו הי' אומר אין זה דין

דעלי דברים שקשה להם לתוך דיני-הם אחרים

אומרים הכניסו מכניסי רחמים לפני דעל

הרחמים ואחרים לא מפני טעם דין המשנה

על כן צפור יגיעו רחמיך משתקין אותו

ודאמת אינו דומה למודים מודים מפני שאבל

מודים משתקין אותו שלא יאמר פעם שלישית

ואבל [illegible] כן צפור שלא יאמר כלל והי' צריך

לאמר במשנה אסור לאמר על כן צפור יגיעו רחמיך

ו"ב ממני אוהדו שיצת ומוקירו מדרך בכל טוב ודקבלת

התורה בשמחה ובאהבה הרד: [illegible]

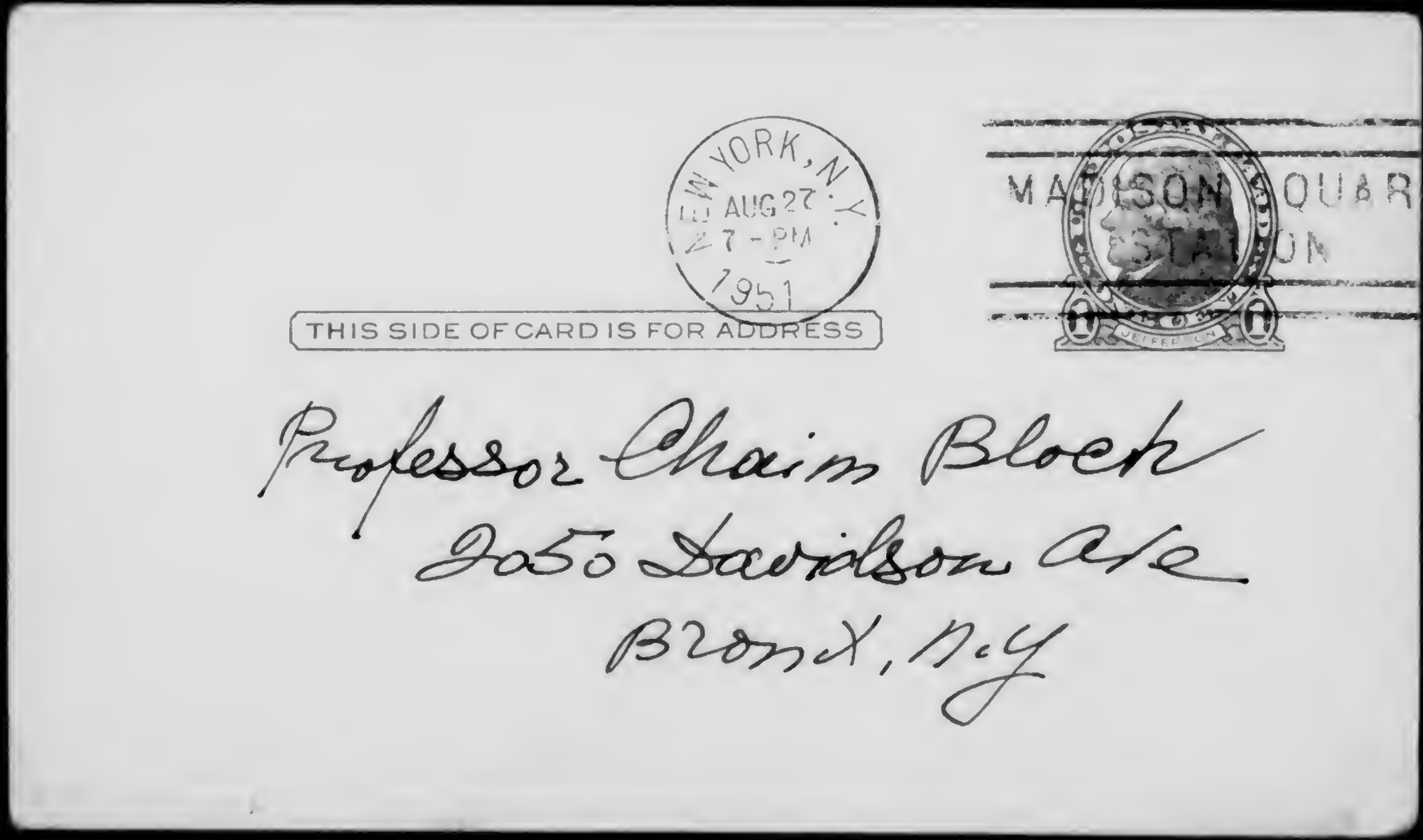
NEW YORK, N.Y.
AUG 27
7 - PM
1951
THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS
MADISON SQUARE
STATION
Professor Chaim Bloch
3050 Davidson Ave
Bronx, N.Y.

Abar Press, Inc. 64 West 23rd St. N.Y.C.
Oregon 5-1716

ר׳ אַהַרן קַמִינְקָא

(למלאת לו שמונים שנה)

מאת
חיים בלוך

בוודאי ובוודאי עלינו להודות להקדוש־ברוך־הוא על כל אחד מאַהינו שנשאַר לפליטה ממבול הדמים באי־רופה. יקרה וחשובה לנו כל נפש שעמדה על פי פחת ונמלטה לחיים, בין הגדול שבגדולים ובין הפחות שבפחותים. אולם שמחה מיוחדת לנו בימים אלה המלאים דברי אבל ומספד, כשזוכים אַנו לכתוב על חג יובלו של סופר וחכם שנמלט מחורבן אירופה. ושמחה כפולה ומכופלת היא לי, שחתן היובל הפעם הוא ר׳ אהרן קא־מינקא, שהגיע בימים אלה לגבורות. ראש״ק, „אוד מוצל מאש״, הוא אַחת הטבעות. היקרות בשלשלת הזהב של היהדות הווינאית שנקרעה באַכזריות נוראַה לגזרים, איש האשכולות, הוגה דעות, בקי בכל מכמני תורת ישראל וגם משורר ופייטן מצויין.

כותב הטורים האלה הוא מגולי ווינה, ידע והכיר את כל חכמי ווינה מהדור האַחרון, התרועע עמהם והתאַבק בעפר רגליהם, כולם היו מוריו ומאַלפיו. וזכות לו לומר, שרא״ק הוא מסולת אַחרת לגמרי משל שאַר חכמי ווינה. הללו, כמעט בלי יוצא מן הכלל, פשטנים הם, שקטי רוח, נוחים ומתונים בחקירותיהם המדעיות. כל אחד שומר את פרמו, מעדר ומנכש את מקצועו ואינו יוצא מתוך ד׳ אַמותיו. ראש״ק שנון מטבעו, מלא טימפי־ראמנט ופתוס במדע ובספרות, ויחד עם זה עסקן בצרכי ציבור ואיש המעשים. בתכונת מזגו של ראש״ק מבצבצים ועולים ניצוצות מהלל ומשמאי גם יחד. תקיף הוא בדעתו והולך בדרכו אשר בחר בעקשנות ובלי ויתורים; כשהרגיש ראש״ק לנחוץ, לא חת לפרסם מאמר „לבקורת שיטתו של אַחד־העם״ ודווקא ב„השלוח״. אולם בבואו אל המוסר בישראל, הוא פושט צורה ולובש צורה ומשתנה לאַדם טלחן ומחלן כר׳ ישראל סאלאנטר ז״ל, גאון תורת המוסר, ומלא חגיגה וחסד כר׳ לוי יצחק בארדיטשבר, גאון החסידות.

זאת לדעת, שקאמינקא הוא יליד המזרח. הוא נולד (ביום ה׳ במאי, 1866 — ד׳ אייר, תרכ״ו) בבארדיטשב, מטרופולין של החסידות, שהיתה תמיד מלאַה תופשי תורה ושבה שכן ופעל מליצה וסניגורה הנפלא של פנסת ישראל בגולה, ר׳ לוי יצחק ז״ל. ורא״ק, אַף שאין לו יחס אל תורת החסידות, ספג וקלט במידה ידועה את אווירה של בארדיטשב החסידית ואת התלהבותו של ר׳ לוי יצחק והתמסרותו לעמו.

גלגל החיים הביא את רא״ק מהמזרח אל המערב. והיתה לו זאת לברכה, שבנשמתו משובצים מזרח ומערב גם יחד. אַחר גמרו את חוקי לימודיו בבתי־ספר התיכונים בהאמבורג ובריגה בא לברלין, פלילת החכמה הישראלית באותה התקופה. שם שמע לקח באוניברסיטה. ובאותו זמן ביקר את בית־מדרש להבנים בהנהלתו של ר׳ עזריאל הילדסהיימר ז״ל ואת „בית־מדרש הגבוה למדע היהדות״. מלא וגדוש בתורה ובחכמה בא לפראג, בירת בוהמיה, ושירת שם שנים אחדות בתור רב ומטיף במקומו של רש״י קמפף ז״ל. דרשותיו עשו רושם רב. אַחרי שי״ר היה רא״ק הרב הראשון בפראג מילידי המזרח. בשנת 1897 נתמנה רא״ק לרב בעיר עסעג, בירת מדינת סלא־בוניה, שעמדה אַז תחת ממשלת האבסבורג. בהיותו בעסעג ניסה קאמינקא למשוך את היהודים שם לשפה העברית ולקשר אותם עם העולם היהודי. לתכלית זו התעתד לייסד עתון עברי בשם „האפיקים בנגב״. אולם בטרם הפיק חפצו זה נקרא לווינה בתור מזכיר ראשי של ה„איזראַעליטישע אַליאַנץ״, אחותה של הברת „כל ישראל חברים״ בפאריז. במשמרתו זו מצא קאמינקא כר נרחב לעשות הרבה בעד אַחינו הנדכאים ברוסיה וברומניה. אַמנם, עבודתו זו הפריעה אותו בהשתתפותו בספרות העברית, אולם הפסד זה יצא לעמנו בשכר הצלת נפשות מישראל, השקולה כנגד כל התורה כולה. פעולותיו בשדה זה היו כפירות ובכל ימי שירותו, קרוב לאַרבעים שנה, היה רא״ק הרוח החיה במוסד. אדירי אַחינו בווינה הוקירו את רא״ק והאזינו לדבריו ולדרשותיו. על הכל השיא רא״ק אמרתו, אולם בעיקר היו המוסר והפילוסופיה של העם היהודי נושאי דרשותיו. אותם הנושאים נעשו לרא״ק בהמשך הימים לפינת יקרת חייו הספרותיים.

עודנו בפראג התקשר קאמינקא עם הרצל. היה זה סמוך להופעת „מדינת היהודים״. וסח לי ד״ר שמואל רפאל לאנדוי, מי שהיה יד־ימינו של הרצל בימים הראשונים של התייסדות התנועה ועורכה של ה„וועלט״, שבהגיע מכתבו של קאמינקא ליד הרצל, שבו הצהיר שרוצה הוא להשתתף בעבודתו לטובת התיישבות אַחינו בארץ־ישראל, נתפעל הרצל מאוד. מיכאל ברקוביץ, מזכירו העברי של הרצל, שיבח והילל את רא״ק לפני הרצל. אַך לא אַרכו הימים ושורת היחסים בין השנים נתקלקלה. קאמינקא עמד כבר עשר שנים לפני כן בחילוף מכתבים עם פינסקר ויודעים אַנו מה„כתבים לתולדות חיבת ציון״, שהוציא ר״א דרויאנוב, שפינסקר התחיל בסוף ימיו מהסס והביע במכתביו התנגדות ללאומיות רעשנית ורמז על זה גם במכתב לקאמינקא. כשהודיע הרצל לקאמינקא שבדעתו לאסוף קונגרס במינכן, הביע קאמינקא במכתב להרצל את פקפוקיו. בזה העלה המתו של הרצל, שראַה בקונגרס האמצעי לביצור התנועה הציונית. למרות זאת השתתף רא״ק בקונגרס הראשון בבאזל. שם נפגש עם אַחד־העם וכנראה גרמה פגישה זו להתנגדותו לאמצעי העבודה שנתקבלו בקונגרס. בשובו מבאזל לא זע קאמינקא לפרסם ב„המגיד״ מאמר תוסס „על דעת המקום ועל דעת הקהל״ (אייר, תרנ״ח), שבו הטיח דברים הריפים כלפי המנהיג. ריננו אַחר קאמינקא שכתב את המאמר בהשפעתם של אדירי היהודים. אבל מי שמפיר את קאמינקא אינו מפקפק אַף רגע, כי באמת ובתמים ובלי השפעה של שונאי ציון כתב את אשר כתב, ולא היו דבריו מכוונים כלל נגד הציונות. ממאמרו של רא״ק בספר „אַנשי דורו של הרצל״ (בגרמנית), שהוציא ידיד נפשי ד״ר טולו נוסנבלאט הי״ד בשנת 1929, יש להסיק שכתב קאמינקא את המאמר תחת השפעת חובבי־ציון מרוסיה. בשל מאמרו זה הסתערו עליו מכל עברים. בו לא יכול איש לנגוע לרעה, אולם ה„קרבן״ של אותו המאמר היה „המגיד״. (זאת שמעתי מהסופר יונה קרפל הי״ד שהיה מעוזרי „המגיד״ וידידו של העורך י״ש פוכס). שנים אחדות היה „המגיד״ מפרפר ונלחם על קיומו עד שחדל מלצאת. העורך יצא לאַנגליה ובמקום „המגיד״ בא „המצפה״.

בפלוגתא שפרצה בין אַחד־העם ומאכס נורדוי עמד קאמינקא לימין אַחד־העם. באַחת מאגרותיו לקאמינקא קובל החושב הגדול: „מאמרו של נורדוי עשה באַרצנו את הרושם שיכול לעשות מאמר כזה. מכל פינות הארץ מוחים ומביעים צער והתמרמרות על המעשה הזה״ (אגרות, כרך ג׳, עמוד 104[1]).

אַט־אַט נסג קאמינקא אַחור מהתנועה הציונית[3]. מצד אחד היה מלא התמרמרות על ההנהגה, ומצד שני דרשה משמרתו אצל ה„אַליאַנץ״ את כל זמנו. השתתקותו הספרותית של רא״ק עוררה צער אצל הציבור העברי. בשנת 1909 כותב אַחד־העם לקאמינקא: „זה כמה שנים נפקד מקומך בספרותנו ועתה כשבאת, הבאת לנו מחברת קטנה („צהרים״), הכוללת שירים ישנים. והן היו ימים שהיית משתתף בצרות עמנו, דאגותיו ושאלותיו והיית מדבר אלינו לא רק בחרוזים ולא רק על נושאים שמעבר לגבול החיים. כך מזלה של ספרותנו. מי שיש לו אינו רוצה ומי שרוצה אין לו״ (אגרות, כרך ד׳, עמוד 90).

1) על אודות הפלוגתא הזאת יוכל הקורא להוודע בעברו על אגרות אַחד־העם, כרך ב׳ וג׳. אַחד־העם כתב מאמר על „אַלט־נייליאַנד״ של הרצל ומאכס נורדוי יצא נגד אַחד־העם במאמר חריף מאוד. תבערת אַף וחימה התלקחה אַז משני הצדדים.

2) קאמינקא היה האחד מווינה, שביקר אַרבע פעמים בארץ־ישראל. על נסיעתו הראשונה בשנת 1913 פרסם קאמינקא מחברת שלמה. בשנת תרצ״ד הרצה קאמינקא באוניברסיטה הירושלמית על המוסר שבספרי סיניקא והמוסר היהודי.

אַחר דומיה ארוכה בעבודתו הספרותית השתתף רא״ק בשנת תרע״ב בקובץ מאמרים „על היהדות ועל עתידותיה״, שערך ש״י איש הורוויץ, במאמר „נתיבות היהדות בעולם״. קאמינקא נתן במאמרו זה רווחה להלך רוח על שאלת היהודים שהעיקה עליו ימים ושנים. ממצוקת שפע מחשבותיו על ישראל ועתידותיו נדחק להערצת הגלות והעלה רעיון, כי „לא עלה על לב איש לחשוב את הפיזור לקללה״. מאמרו עשה בחוגי הציונים רושם של מהפכה. זוכר אני את אספת המחאַה שערכו ציוני קולומיאה נגד מאמר זה. ראש הציונים שם, ד״ר שלמה רוזנהאק, שפך את כל לעגו על בעל הפתגם במדרש „ישראל אומרים אין אַנו מבקשים לגאולת בשר־ודם, אלא גואלנו ה׳ צבאות״, פתגם שקאמינקא התבצר בו לשיטתו, והמטיף הציוני אַריה ליב טויבש אַמר בלעג: „מדברי קאמינקא יש להסיק, שרק המחזיקים בגלות בני עולם הבא הם ושהמסרבים בחיי הגלות אין להם חלק לעולם הבא״.

בנוגע לקאמינקא המשורר נאמן עלינו משפטו של ביאליק באַחת מאגרותיו לרא״ק: „מדי העלות זכרך על לבי ואני נאנח בשברון מתנים על אשר מיהרת להסתלק מתחת כנפי השירה, מאמין אַנכי כי עוד פוח חדש עמך גם היום. ולוא נתת את לבך אל העבודה הזאת גם עתה, כי אַז בלי ספק תעשה ויכול תוכל. מי יתן והיה לבבך לשמוע בעצתי והבאת ברכה לספרותנו״ (אגרות, כרך ג׳, עמוד רנ״ה).

בשנת תרס״ד יסד קאמינקא בווינה בית־מדרש חדש על שם הרמב״ם, שבו הטיפו מלומדי ווינה לקח לפני הציבור. אופיני הוא, שרא״ק מינה את ידיד נפשי הרב הגאון ר׳ משה הלוי איש הורוויץ הי״ד לאחד המרצים[2]. קאמינקא עצמו נשא מדבריותיו בעיקר על תורותיו ודעותיו של הרמב״ם, והרבה מופלגי תורה באו לשמוע את השיעורים. כולם העידו, כי „פה מפיק מרגליות״ לו לקאמינקא. לעתים תכופות הרצה רא״ק גם באוניבר־סיטה הווינאית על חכמת ישראל. בין הבאים לשמוע את דבריו היו גם כמרים ותיאולוגים.

ביום 12 במארץ 1938, כשעלה הכורת הנאצי על ווינה, נפל גם רא״ק משיא שלוותו. הנאצים התנפלו על ה„אַליאַנץ״, שדדו את כל הכתבים, ביניהם תעודות היס־טוריות רבי ערך. רא״ק הובא למאסר והוא אַז בן ע״ב שנים. שנינו התפלשנו בכלא אחד ורק כותל היה מפריד בינינו. לבי נשבר בקרבי בהיותי מציץ מן החלון הצר ורואה את קאמינקא „מטייל״ עם אחיו לצרה בגן־הכלא. מסתם לי, שלא נפל רוחו בקרבו ושהוא הטיף לאסירים דברי תנחומים ועודד את נפשם. חסד ה׳ היה עם קא־מינקא, שאַחר זמן קצר יצא לחפשי בתנאי שעליו לעזוב את אוסטריה. אַז עלה עם בני משפחתו לארץ־ישראל. כעת חי רא״ק בתל־אַביב ומקדיש שם כל זמנו לספרות. בארץ אבותיגו מצא רא״ק את תיקונו השלם. עומד הוא בזקנותו בתקופת יצירה פוריה.

ליום מלאת לרא״ק שבעים שנה ערכו המלומדים ר׳ משה צוקר ור׳ שלמה ראפופורט ספר יובל לכבודו, שהשתתפו בו: ר׳ ישראל דוידזון, ר׳ איתמר אלבוגן, ר׳ יחיאל מיכל הכהן גוטמאן, זכרונם לברכה, ויבדלו לחיים: ר׳ שמואל קרויס, רש״א הורודצקי, ר׳ יוסף קלוזנר, ר׳ אַברהם ווייס. בספר היובל נתפרסמה גם רשימה ביבליוגראפית מכל ספריו ומאמריו של בעל היובל משנת תרמ״ו. המספר עולה לשלוש מאות.

זכות גדולה לקרן התרבות ולהסתדרות העברית באמריקה, שפרסמה לפני שתי שנים את ספרו של רא״ק „כתבי בקורת היסטורית״, מאמרים נבחרים, חלק ראשון, והלואי שנזכה לראות בקרוב גם את החלק השני.

רא״ק הוא גם בלשן מפואַר, ותרגם הרבה מאמרים

3) הוא נתקבל בשנת תרצ״א לרב ראשי בסטאניסלאבוב במקום אַביו הגאון. בימי הזוועות והרציחות נפל הרב היקר הזה על הגרדום הנאצי, ה׳ ינקום דמו.

ושירים מן הספרות היוונית. ה„מבוא לשירת היוונים בעד קהל הקוראים העברים", שפרסם לפני ששים שנה, נחשב בזמנו לחידוש גדול, וכבר העריך את עבודתו הערכה מלאָה ר' יוסף קלוזנר בספר היובל לקאמינקא. לפני שנים אחדות גם ניתן לקאמינקא פרס עירית תל־אָביב על שם שאול טשרניחובסקי בעד תרגומיו מספרות־המופת היוונית.

כדאי להעיר, שרא"ק הוא אחד משלומי אמוני ישראל וכל הרוחות שבעולם לא הזיזו אותו מתורתו של רבו ר"ע הילדסהיימר. הוא אָסר מלחמת־תנופה על בקורת המקרא, והעמיד על דעתו, שהאמונה היא אשר מילאָה את נפש היהודי אורה ונחת בכל אַלפי שנות הגלות ואין תמורתה. ולא אהיה כמגלה סוד אם אספר, שבלילי חג השבועות ולילי הושענא רבה היה קאמינקא בא בהרדת קודש לבית הכנסת „שיף־שול" בווינה לומר עם היהודים החרדים „תיקונים".

במשך ששים שנה כתב רא"ק מאמרי מחקר ושירים וכל דבריו העירו תשומת־לב מרובה. שאיפותיו, הן במחקריו והן בשיריו, עולות אל שיא מרומים. אני קורא על ר' אהרן מבארדיטשב מה שאָמר הגאון הקדוש ר' חיים האלברשטאם מסאנץ על הספר „קדושת לוי" מר' לוי יצחק מבארדיטשב: „ידות גלילי זהב כתבו את הספר הזה והשקיע בו מחשבות מעולם העליון".

אני תפילה, שפשם שזכיתי לכתוב לכבודו של ר' אהרן קאמינקא ליובלו השבעים ועתה ליובלו השמונים, כן אזכה לכתוב ליובלו התשעים — על הרי ציון וירושלים.

מוּרְקָה — פְּרוּשׁוֹ: פְּגִירָה

(מסיפורי „פנדרי הגבור")

מאת
ז. שניאור

ב

איש לא שאלו, לכאורה, את שמחה'לי, היכן הטיווי... רצה לומר: הוויטירינאר גר, ואיש לא שלחהו בפועל. שאַל בעצמו ובעצמו השיב תשובה, כדי לבלבל את המוחות, ורץ כצבי לעשות רצון עצמו... והנגידה החדשה, עם המרה השפוכה בפניה, אין היא מחוייבת כלל לדעת, כי גרשון „חוטא בעגל" אינו אלא שותפם החשאי של כל הקצבים בעיר. נחבא, לכאורה, אל הכלים וידו הרופאה, כביכול, עוזרת כנגדם לגבי פרות לקויות בגופם. ומשווכים טבחי־העיר הכשרים בשחיטה חטופה ובריווח הגון, הבאים לאַחר עזרה שכזו, מקבל גם ר' גרשון „חוטא בעגל" את חלקו שלו, היינו: זהובים אחדים במזומן וליטרה של בשר־השחיטה. לרבות חתיכה של כבד עם מחצית הטחול. ועל שום זה מכנים אותו הקצבים, בינם לבין עצמם, „חוטא בעגל". ללמדך, שפרנסתו העלובה של זה מצויה, בעיקר במעשיו הטובים, שהוא עושה לטובתם בעגלים ניזוקים ובפרות חולות.

ר' גרשון הוא גופו הריהו כבן ששים, גבוה וכפוף. כמוהו כמטה־הרועים, שהוא נושא בידו תדיר. אַף זה גבוה ועקום. ופרצופו של ר' גרשון מכוער ומקומט כולו כפני מכשפה. וסנטרו על קמטיו אַף הוא מבצבץ לעין הרואה מזקנו. כל־כך קלושות שערות־השיבה הזרועות זעיר־פה, זעיר־שם, על גבי לסתותיו התלויות כתרמילי־עור ריקים. ופגומות שערות־השיבה שלו, אַחת ארוכה ואַחת קצרה, ומגואָלות ככל פרצופו. לפיכך אין הן נראות מרחוק, אלא מתמזגות עם צבע פניו! ופרצופו נראה, בגללן, כשהוא נפוח ובלה ביותר. לא נאה ממנו גם לבושו, זו הקאפוטה הארוכה ומשומנת, קאפוטה מימי־קדם. משונה היא בארג שלה, בצבעה הדהה ובגזרתה. חגורה של חבל דק לו על מתניו. ובלכתו שוליו נבקעים באַלכסון אילך ואילך, נראים כפתחו של אוהל בלה ומגלים מכנסים ופוזמקאות שלא עלו עליהם מים ובוריה מתחילת ברייתם. כובעו אַף הוא מרוסק ומקומט, והמצחה שלו שבורה באמצעה, נטויה לצד אחד ומגבירה את רושם כיעורו ודלותו. בשעת הליכה עיני־הנחש שלו מטייפין, משפילות לראות ופני הסבתא־יאַכנה* שלו הבעה אַחת להם תמיד: הבעת פני אָדם, ששלשל לתוכו, זה עכשיו מנה יפה של שמן־קיק, והטעם המגונה עדיין עומד בפיו, לא לבלוע ולא לירק ברשות־הרבים. דומה, נטל העבירות המרובות בפרות חולבות ובעגלים ניזוקים, הוא הוא שמכביד עליו בשעת הליכתו. ודם... נחלי־דם של בהמות, שנשחטו בלא עת, בעטיה של חכמת־הרפואָה שלו. ואפשר... מי יודע, אם לא עבירות חמורות מאלו מעיקות בלכתו על לבו הנפול?

עבריין בלה זה, הוא שבא אל הנגיד החדש, לרפא את פרתו הטירולית ממחלתה. בברכת „שבת טובה", שחציה גניחה, נכנס אל האורווה המרווחת וקולו, קול־שברים של רעף גג־נושן. ראשית־חכמה, ביקש קומץ של מלח גס. אַחר כך ביקש, במטותא, שישאירו אותו ברפת ביחידות עם הפרה התלויה באוויר, בכדי שתצליח עבודתו בידו. כך, אָמר, ולא אַחרת דורשת חכמת־הרפואָה שלו.

עם יציאתם הספיקו הנגידים החדשים לראות בעין אַחת, כי גרשון „חוטא בעגל" מפשיל את אחד משרווליו המגואָלים. ומתוך השרוול מופיעה ויוצאת, כמתוך גרתיק מלוכלך, זרוע ארוכה, מגויידת וגרומה. ואַף־על־פי־כן מתפתלת זו כנחש בהגיחו מתוך מאורתו. האצבעות נעות והארכובה מהלכת מאליה, וקומץ המלח הגס קמוץ, אותה שעה, ונאחז בין אגודל ואצבע ואמה הפשוטות באוויר. אָכן יד משונה היתה זו. עוד מעט, נדמה, תבדל מאליה מן השכם הכפופה של „חוטא בעגל" ותכנס כולה למקום־הסתר של היולדת החולה.

מה שעשה ר' גרשון בפועל, או בלחש, לפרה הטירולית — אין שום בריה יודעת, אבל גלוי הוא וידוע לאַחר מעשה, כי בצאת רופא זה מרפתו של הנגיד, ופניו פני־אָדם ששתה זה עכשיו צנצנת מלאָה שמן־קיק, נעלם קומץ המלח הגס מבין אצבעותיו. עבר ובטל ורק כתמים אדומים־כהים כיסו את ראשי צפרניו. את זרועו המלוכלכת ואת אצבעותיו החשודות נגב „חוטא בעגל" בלי שום רחיצה קודמת, בכנף קאפוטתו, המיועדת לזה, כנראה, מששת ימי־בראשית, ומשמשת לו בית־קיבול לכל טומאָה. משניגב את זרועו והשמיט עליה את שרוולו המופשל, עמד ומסר מודעה גדולה, שעליו לדבר לאַלתר עם הנגיד ועם רעיתו הנגידה. מפה לאוזן עליו לשוחח אתם. דבר חשוב הוא. אותה שעה נסדק קולו ונשבר בגרונו העקום — פרעף־עץ נושן לכל דבר.

עמדו והזמינוהו לחדר־המבשלות. מלבד בעל־הבית ובעלת־הבית אין באן איש. ובכן, ר' גרשון, פתח פיך והשמיענו חדשות...

— וכי מה ישמיעם? וי, וי! מה יאמר ומה ידבר? אוי לו, לגרשון רופא הבהמות, שראָה את פרת־הגביר בכך. מוטב שלא יאמר פלום משיאמר להם את האמת. שמא יחלל להם את השבת...

— בכן? בכן, דברים ברורים!

— בכן... כל עצמה של פרתם המשופחת אינה אלא „מורקה"... מאי מורקה? פירושה פגירה. עד חצות הלילה ספק תחיה, ספק לא. לאַחר חצות תיפה את רוחה. בדיוק. זה עכשיו בדק בבני־מעיה. וי, וי! כאש בוערים בה בני־המעיים. ועצתו היא, שימכרוה לשחיטה תיכף־ומיד לאַחר ההבדלה. כל מחיר שיתנו יקחו. שמא יאבדו את הכל. ואשר לעגל הנולד — אפשר להזינו שבעה ימים בקרן של מציצה, אוי לו! שכן אסורה שחיטתו טרם ימלאו לו שבוע ימים...

פיך ששמעה בעלת־הבית עצה שכזו יוצאת מפיו המעוקם של גרשון „חוטא בעגל", מיד נתברכמו פניה כפלליים, צנחה על גבי כסא רטוב במטבח. לא חסה על שמלת־השבת שלה והתחילה צורחת היסטרית כלפי בעלה:

— השמעת, חיים? הפרה איננה! הטירולית השופעת חלב... הקץ לפרה שלנו!

ובעוד הנגיד משפיל קרחתו ומנחם את נגידתו והנה התחמק גרשון „חוטא בעגל" ויצא. לא רמז אפילו שישלמו לו בעד טרחתו במוצאי־שבת...

אותה שעה רחש לב הבעלים דבר לא טוב, מיהרו לחזור אל הרפת, אל פרתם התלויה באלונטיות, והנה מראיה — מראה פגירה באמת. לפני בוא ר' גרשון עדיין הסתכלה בבן־זקוניה בשתי עיני הבהמה שלה. ועכשיו בעין אַחת בלבד. וגם מבט זה תועה. ונשימתה כבדה, פזו של בעלת יסורים גדולים. ולא עוד, אלא שזרם דקיק של דם קולה ממקום־הסתר על גבי עטיניה הנפוחים. והוא גורף אַחריו פתותי־מלח חדים כרסיסי זכוכית... דם זה מנין בא לפתע פתאום? ולמה נחוץ היה מלח חד וחריף שכזה? תיקו. נחפזים ומגישים ליולדת התלויה באוויר מים פושרים אל חרטומה, והיא אינה שולחת אפילו את קצה לשונה, כאשר עשתה הבוקר. אפילו את ראשה הקורן אינה מפנה לצד המשקה. רק נחיריה בלבד רועדים, נושמים ומבעבעים בתוך המים המוגשים.

צער בעל־חים שכזה! רק לאַחר מעשה הרגישו בדבר, כי הטיווי... טירי... רצה לומר: ה„וויטירינאר", היינו ר' גרשון „חוטא בעגל", הוא שטרח וריפא את החולה באופן מוחשי כל־כך. לא נתקררה דעתו של רופא אָמן זה, עד שחילל בשבילה את השבת הקדוש, ועשה ליולדת מה שעשה.

ג

אַך נצנץ כוכב ראשון באפרוריתם של שמי־החורף — ושמחה'לי טורירו הריהו בכאן. אצטרובל כובע־הפבשים שמוט לו על אָזניו המכורסמות ועיניו בוערות כגחלים. הוא כבר הבדיל הבדלה והקדים לעשות את שבתו חול. במקום מעיל־השבת שלו, האָרוך למדי, כבר לבש מתניה קצרה של קצבים וחגר אותה באַבנט צבוע, כדי שיהא מאושש יותר ומוכן לפרנסה.

— שבוע טוב! — כך קורא הוא לבעל־הבית. — „שבוע טובה, נגידה!" — כך מכפיל הוא ברכתו כלפי עקרת־הבית. ובקולו של עכשיו יש כבר מן החוצפה של מי שהכריע וידו על העליונה. שמא נביא, — מוסיף הוא ואומר, — את העסק לידי גמר?

—איזה גמר? — מעמידה הגבירה פנים זועפים ועיניה נחבאים בקמטיהם הפתומים, — ואיזה עסקים ישנם בינך לבינינו?

— מאי משמע „איזה עסקים"? — מתחצף טורירו ומצלצל ברובלי הכסף שבכיסו, — הרי גרשון „חוטא בעגל" הוא שבא והודיע לי, כי הפרה שלכם אינה אלא „מורקה"...

ואולם, וכפי הנראה, לא לשמחה'לי טורירו בלבד בישר „חוטא בעגל" את הבשורה על העסק הטוב, שיש לעשות ברפתו של הנגיד החדש. ר' גרשון הטיווי... הוויטירינאר בבית־הכנסת לקצבים הוא מתפלל. ומן הסתם גילה סוד כמוס זה, מפה לאוזן, לשאָר הטבחים פולם. שכן לא הספיק שמחה'לי להתחיל במשא־ובמתן עם הנגידים החדשים, בינו לביניהם, ודלת האגף הירוק שבחוץ התחילה חובטת, לתוך הבית נדחקו ובאו שנים־שנים, ובזה אַחר זה, כל קצבי ישראל שבקהילה הקדושה. כולם מתניהם חגורים וידיהם מצלצלים צלצול של חול־מוקדם בכיסי־מכנסיהם העמוקים. ותשוקת קצבים בלב כולם לטבח את פרתו הטירולית של הנגיד החדש בלילה זה דווקא ולפני חצות, ולהרוויח את מה שאפשר לטובת השבוע החדש, הבא על כל ישראל לטובה.

חדר־המבשלות הגדול התחיל סואן בקולות של שוק בשעת יריד. כזבובים טורדים על הנבלה, כן עטו בעלי־האיטלז אל ה„מורקה", זאת אומרת: פגירה. שלעת־עתה הרי היא חיה עדיין ובשרה כמו נשמתה הבהמית תלויים על אלונטיותיו של בית־הכנסת למתנגדים. וכאן,

* טיפוס ידוע של גולדפאדן במחזה „המכשפה" שלו.

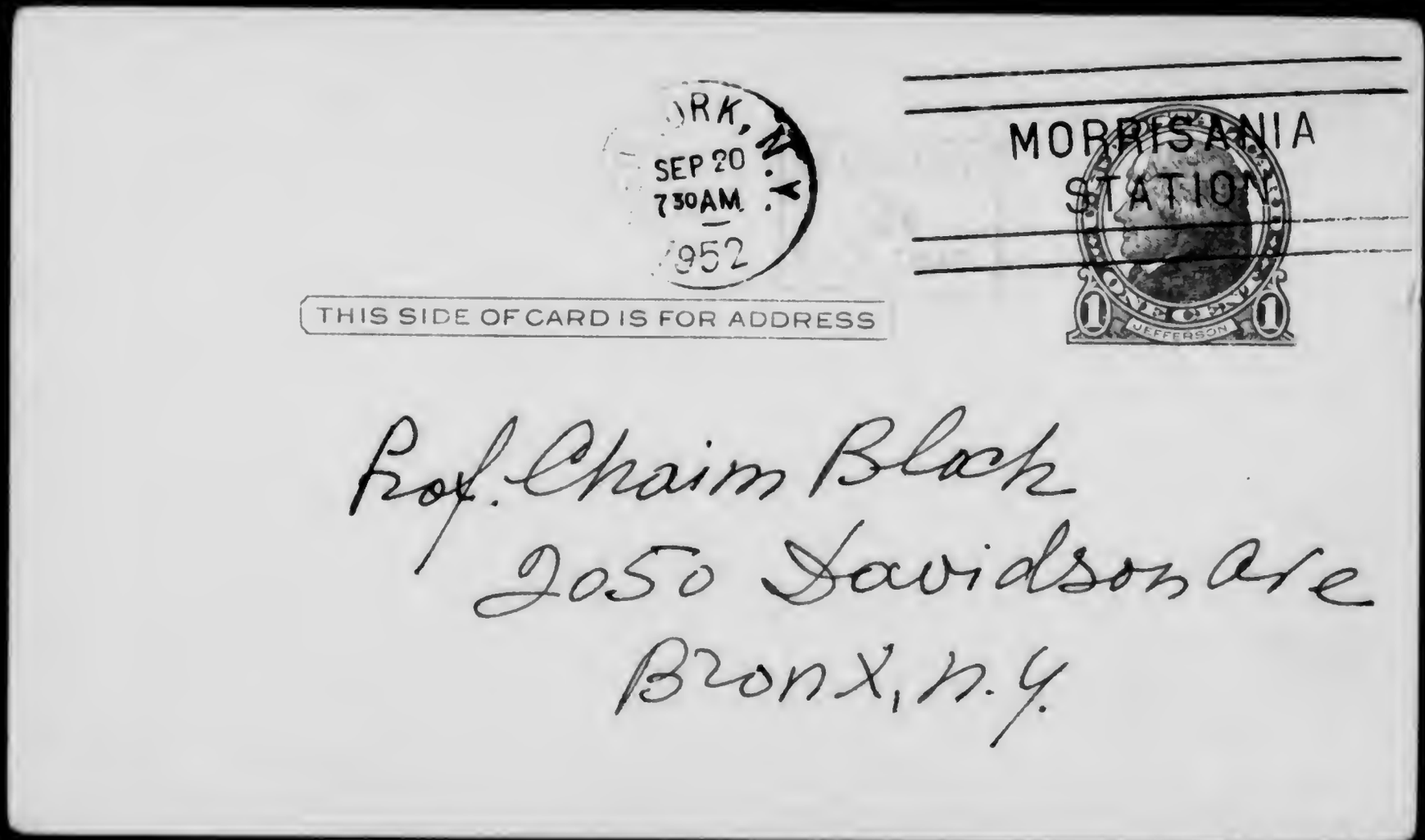
ORK, N. Y.
SEP 20
7 30 AM
952
THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS
MORRISANIA
STATION
ONE CENT
JEFFERSON
Prof. Chaim Black
2050 Davidson Ave
Bronx, N.Y.

ב"ה

יצחק נר בלאק,

ערשטענס ווינטש איך אויך, און אויות פשאוליע
אנתיבה ומתנוה טובה, איך האפ & אז איהר
זאלט פאלקאם געזונד, און ווינען אויות בקשה
שם איך זאל אדרעס

Mr. C. A. Reimer One Sickles St. New York, N.Y.

איך האב אום געזאגט ווינען אויך, און מ אוז געווען
צופרידען צו הען פון אויך.

בעסטע ואונשען ועקב האטצלאן.

Private Mailing Card

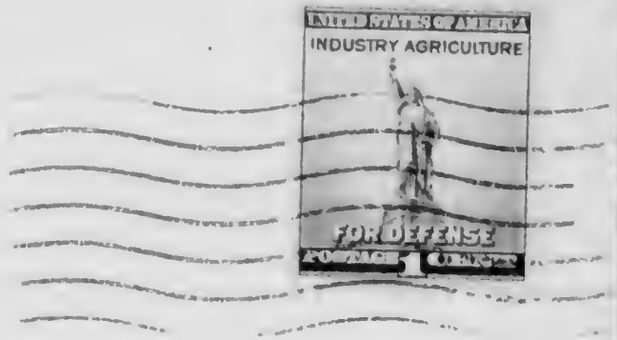

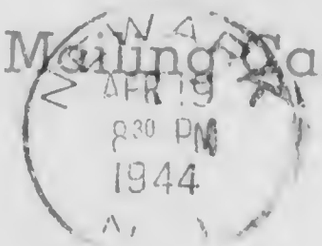

Mr. Chaim Bloch

2050 Davidson ave.

Bronx, N.Y.

RABBI JOSEPH KONVITZ · 783 SOUTH 10TH STREET · NEWARK, N. J.

ב"ה, י"ז לא"ט-מונים תש"ד.

שלו!

מכתבו לה עתה קבלתי, והנה בדרך כלל אלמו סברו חן בעיני,
ושם במקום ואחד הרגשתי לבי רוחי טעים מד-ויזר, ואת לזו.
ומם הר"מ מסר לא בשמי דברים מבוהלים, עבר על לזו
תלך רכול, — ואויש לשון בל יכון!

יוסף קונוויץ

ב״ה

RABBINER
DR. FELIX KANTER
ZWITTAU.
MÄHREN.

Zwittau, d. 7. Juni 1900.

אדוני הנכבד נ״י!

אחרי אשר שמעתי שמרת לדרשה מאמר גדול במאמר
בקורת על ספרי היום למען האליאנס הזאת בפפ
עין מאין. על מאמרי זה — אשר כל הראיות על פניו
מהימנו לחבר ספרו — קבלתי זה ערב, הטורים האלה
אשר הנני שולח לו בזה פה, לכבודו. — עבודה גמורה
שכבודו, שלאח מאמר ערכו עמקות אמ״ה להערך
המאמר הנ״ל שמו ס. שאלת אם אין להוציא לאור
שיודפס בטורי הכולל המאיר דוגמא שעתה אני
למען העובדא ראיתי הנודעת. - אקוה, שמאמרי
ומכל מן בעיני כבודו עם ויעשה רושם טוב על
לבות הקוראים היהודים. ודעתי נא בטוב אלי
שאר לערכו. ובזה הנני מסיים בברכת שלומים
מוקירו ומכבדו הנ״ה בגדולה רבה,

ד״ר קאנטער

הרב והמטיף בק״ק צוויטאו.

T 10

Professor
forward to → Chaim / Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx, c/o Abraham Meyers
NY 325 West 38th Street
c/o Yappe
292 B 17 St New York City
Far Rock, Ld USA N.Y.

CAPPED
INESS

Israel

NEW YORK, N.Y.
JUL 26
9 - PM
1949

BUILD YOUR FUTURE
WISELY, SAFELY
U.S. SAVINGS BONDS

ה ז מ נ ה

אני הח"מ מזמין בזה מאת ה' צבי קאנל נו"ל, ירושלים. רח' צפניה 26, סדרה אחת של מלון הלשון העברית הישנה וההדשה מאת אליעזר בן יהודה ב־16 כרכים, הוצאה עממית, במחיר כולל של — לפי תנאי התשלומים —

א) **35.550** לירות ישראל
ב) **34.150** לירות ישראל
ג) **32.000** לירות ישראל
ד) **29.200** לירות ישראל

במלים: סך ..... ל"י

אקבל מיד את 9 הכרכים שהופיעו ו-7 הכר' העתידים להופיע אחר הופעת כל כרך.

ת נ א י ה ת ש ל ו מ י ם

א. אשלם: עם חתימה — סך ..... ל"י
בקבלת כ"א מ־7 הכר' העתידים להופיע—1 ל"י — סך 7.000 ל"י
השאר בשעורים בזמנים המפורטים בגליון מיוחד — סך ..... ל"י
סך הכל **35.550** ל"י

ב. אשלם עם חתימה — סך ..... ל"י
בקבלת כ"א מ־7 הכר' העתידים להופיע—2 ל"י — סך 14.000 ל"י
בשעורים בזמנים המפורטים בגליון מיוחד — סך ..... ל"י
סך הכל **34.150** ל"י

ג. אשלם במזומן עם חתימה — סך 18.000 ל"י
בקבלת כ"א מ־7 הכרכים העתידים להופיע 2 ל"י — סך 14.000 ל"י
סך הכל **32.000** ל"י

ד. אשלם בעד הכל במזומן עם חתימה — סך **29.200** ל"י
(נא למחוק את שאינו מתאים)

אי-פרעון תשלום/שטר במשך חודש מבטל את הקלת התשלומים לשעורים וחל חיוב כל סך החוב מיד. מקום השפוט המוסכם: תל־אביב.
אין סדר התשלומים מוחנה בזמן הופעת הכרכים העתידים להופיע.

יום ..... 19.....

.....
חתימה

הכתובת המדויקת .....

.....

הכתובת המקצועית .....

.....

אני ערב ערבות אישית למזמין הנ"ל

.....

5. VI. 49 ח לכב' פרופ' חיים גליק

לפי סקירתי, ספר סטנדרטי גדול קל לעשר הרבה ויותר
מספר קטן מאלה הפיסות, ולכן אני להדפיס חיורים.
הסולם בהוצאה זו נדפס בחמשת אלפים אופן ואני
קניתי מן ההוצאה את שארית 500-5 אלפים שהחמישים הנ"ל
הדפסתם. לוואמרינקא הגיעו ממני לפני האינפלציה שלי.
רק כמו 120 אופס (מלבד 3 הנ"ל).
ושלחנו כל את המחיר — או תמונות הלוחמה וודועים
בעתו. את המחיר הנ"ל של 100,- $ ל-16 כל' אחת
התחתה 30%; היינו של אופן של 9 כל' הנמכרים כעין = קרוב
לאורבעים דולר.
לידיעתך אוסיף שההוצאה הנוסדות של משפחת א. בן יהודה כבר
הוקינוה: הספקות ל-12 כל' עד [illegible] קרקש. פרופ' טורטשינר גמר
את העריכה של כרך XIIII עד סוף אות ר; מזה סדר כבר בשלמות
עד אמצע אות ר. נשארו עוד לערוך בעריכה כ-XIV אות ש, לפני XV
ש-ת. ממשלתנו ומפקדות העזבונות נכונות לעזור בגמר
המלון בכל האפשרי הקרוב ויגמר בדפוס תוך 3 שנים.
אשמח לשמוע מהלוך כבודך בעבודתך, והנני חותם
בהוקרה רבה

דירתי בירושלים (רח' בצלאל), איך שגם שלא, משאת לרגלי, מכתבי
גופו אליו, ונשאו אלי:
Zvi Kanel, 48 Montefiore Street, Tel Aviv, Israel

נ.ב. תודה: הפנתי אלכם, שאני מקבל שם המלון ליהודים בשלום
פנים דפוסות את המחיר הקצוב על ידי.

מוס טוים אוהש אַ Kropot ? תוס מס
בעשעדטומס דוק Neugröshel ?
Cleveland אין בה מאָסקע
" אהש " אין Ottawa אין תוסטוקלי
מאָסקע אין Schenectady בוי W. York
ועם דור אַ מאָל לינט אין מוה ראראן
אַ פרעמד:
Master of Science
Sidney Kastner 2166 c.
Schenectady Daisy Dave
מעסוע בה מאָסקע אויך ועטרט אין Cleveland
ואָך נוס מעשל אָבס, הטוח דאָל תש הטלמע אָמ
עטרטמע אלע אוסא

KASTNER 4660 Dupuis Ave.
Montreal

Mr.
Chaim Bloch
2040 Davidson Ave.
Bronx or 2050
New York
N. S. A.

20/XI 955

Waszkoutz

Bucovina

Sara Gitel Sperling

Lifsches

Motel Lifszes

Mirjans

RETURN ADDRESS

Rabbi S. Karpen

322 Radner St. B. Klyn.

NEW YORK
NOV
8 - PM
1958

EFFECTIVE JULY 1, 19
MINIMUM SIZE
FOR ENVELOPES
2-3/4" X 4"

Rabbi

CH. BLOCH

2050 DAVIDSON AV.

BRONX

NEW-YORK city 53

Rabbi J. Karlinsky
32 Nassau
N.Y.C.

NEW YORK, N.Y.
JUL 14
8-PM
1942

CHURCH STREET
ANNEX

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Bloch.
2082 Davidson av.
Bronx
N.Y.

בע"ה ונשג"ל.

ידידי הרב ר' חיים
בלוק שלוטוו

זה עתה דקרתי עם
מרטרעס מלעירי אגודת
שרוט 616 Bedford av
Brooklyn.

ואמר לי שטוש מאד שמר יבא
מחר עד השעה 11½ בקר לוו יוחד
אלו והמו יסביר לו אשר בשלש
ומה צרשך להשיש על השמעות שלעיל
ובכלל אנכי נותנים לוויש מן הכלל
לבאי קומה. פק עדי בקשת
המעונין נותנים לו מליל ווש
משלהם - בנוגע לבקשתי. ואני
כותיב למר' משה מוי זער
1125 Spring Road N.W.
Washington D.C.

שמעתי שמעתי שמעתי

Telephone GEneva 6-6246 טעלעפאָן דזשעניוואַ

Grand Rabbi Jacob J. Korff
163 WOODROW AVENUE
DORCHESTER 24, MASS.

הרב יעקב ישראל קארף
בהרה"צ מוהר"מ זללה"ה ממעזיביזש
ראב"ד מזוועהיל–וואהלין
באסטאן, מאסס.

ב"ה, יום

אל כבוד [illegible] הנשגב [illegible]
ורב המעלות [illegible] כבוד הרה"ג
המפו' ורבי מוהר"ח קלוק שליט"א

[illegible] גורמים שלום ובהחוד [illegible] עבור
הבריאות וטרדות הימים נתאחרו לא הי'
לכך [illegible] התשובות לשגר
לו תמורת הספר שנשלח אתנו.
כך אומר שליט"א פקד עלי להודיע
שספרו עשה עליו רושם כביר
ומברכו שיזכה להגדיל תורה ולהאדירה
ושיפוצו מעינות חוצה לאור ישתו הצמאים
לדבר ה'.
רצוף פה ימצאו סך עשרה שקלים
תמורת ספרו הנעלה
[illegible] כבוד [illegible]
[illegible]
[illegible] הרם
[illegible]

BOSTON
OCT 9
11 AM
1950
MASS.

DORCHES
ST

UNITED STATES POSTAGE
3 CENTS 3

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Av -
Bronx 53, N.Y.

Grand Rabbi Jacob I. Korff
163 WOODROW AVENUE
DORCHESTER 24. MASS.

Rabbi A. M. Karpel

961 47th St Brooklyn

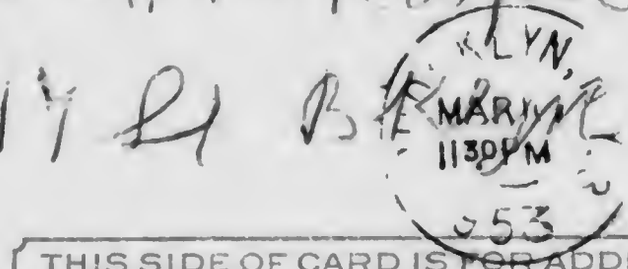

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi A. M. Karpel

9050 Harrison Ave.

Bronx 53 N.Y.

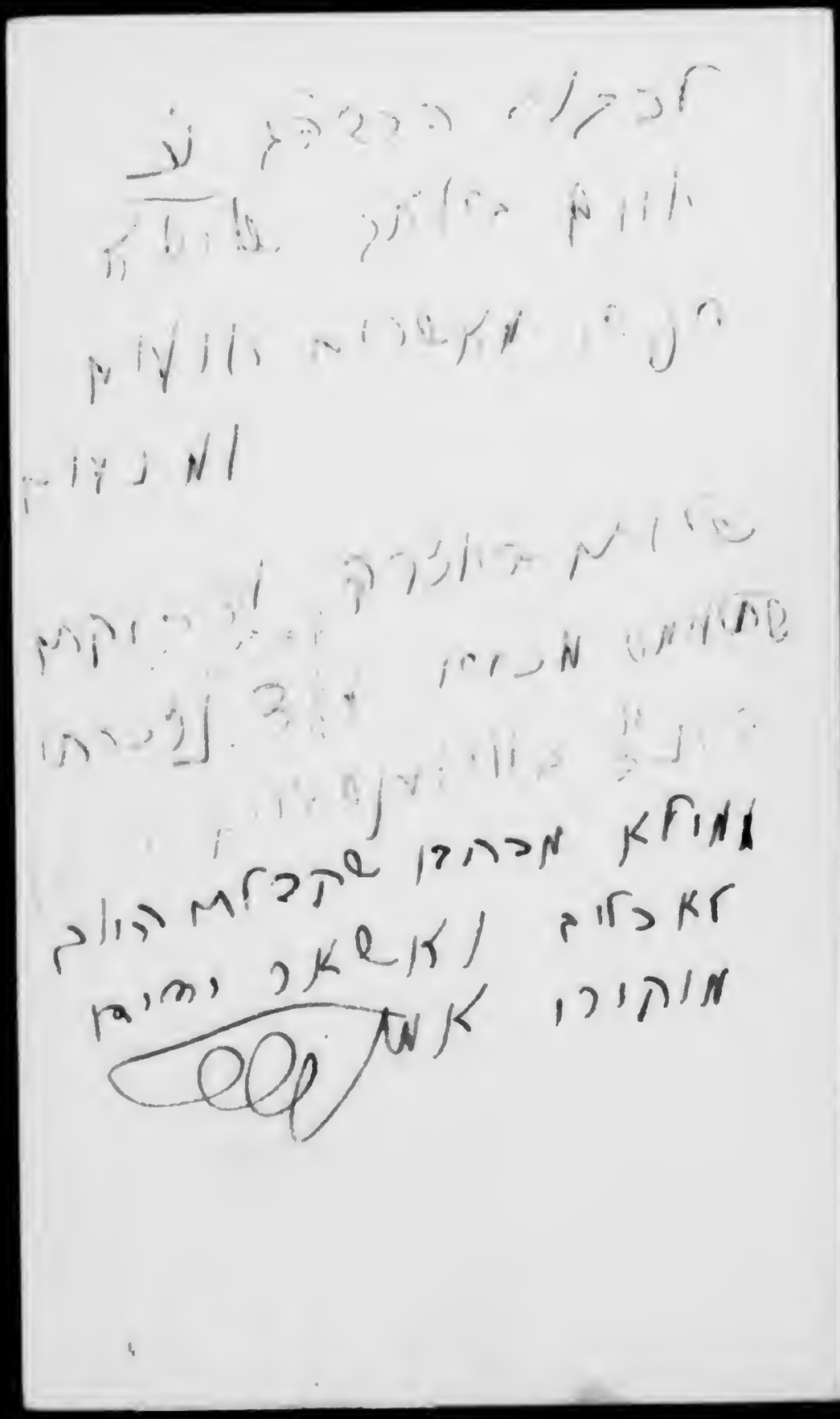

KVUZATH
RABBANIM PLITEI HAGOLAH
TEL-AVIV, P. O. B. 2725 ISRAEL

קבוצת רבנים פליטי הגולה
תל־אביב, ת.ד. 2725 ישראל

ב"ה יום ...שני...ב.....באדר..... תש" ט

ליקרת מעלת כבוד
האדם היקר הנדיב המרומם שוע ונדיב לב
איהו רבנן ורחים ומוקיר רבנן רב החסד
מהורשר א ב ר ה ם שליט"א מ א י ר ס
ניויורק .

אדון נדיב יקר מאד !

הרינו מתכבדים בזה למנות להוד מעלת כבודו בבקשה מאד ד ח ו פ ה . ונא להסב תשומת לבו השהור אל תוכן בקשתנו במכתבנו הנוכחי.

הנה בודאי ידועה ומוכרת למעכ" הקבוצת רבנים פליטי הגולה הנמצאים ב"ה כהיום בארצנו הקדושה, ואשר הרבה מהם טרם זכו להסתדר בפרנסה קבועה. היות ורבנים אלה ידועי שם מחברי ספרים תורניים מובהקים , לא הסכינו מעודם להיות חשו פושטי יד לנדבות, וגם היום אינם רוצים בזה, והיות כי לעת עתה פרנסתם דחוקה, אי לזאת סידרה ה ה נ ה ל ה טיפול בהפצם של ספריהם החשובים בין יקירי וחובבי סתר, וביחוד להאנשים המוכרים לחובבים של תוה"ק ולומדיה.

והנה הרבנים שנמצא ברשותם עוד מהספרים הללו שחיברו או שקבלו את הספרים במתנה נתנו אותם למטרה זו, בכדי שיהיו להם לקצת עזר לצרכיהם המרובים ובפרט בפרוב החג המצוה הבא עלינו לטובה.

שלחנו לכבודו לכמי שבועיים חבילת ספרים אשר אנו מצרפים כאן את שמות הספרים לפי הרשימה. וכמו כן אנו מצרפים לושה פה : רשימת ספרים של הקבוצה העומדת לשלחם לפי דרישה תיכף לכשידרשו מהם. את התרומה בתור תמורה עבור הספרים שלחנו לכבודו יואיל נא להעריך בעצמו ביד נדיבה ולהמציא לידי הועד על פי הכתובת הנ"ל, לתשובתתו האדיבה אנו מחכים.

בתקוה מלאה שכבודו בודאי ימלא בחפץ לב ובשביעת רצון את בקשתנו זאת. ואנו מביעים בזה את רגשי הכרת תודתנו לכב" בהוקרה ובברכת התורה מהררי הקודש, ויזכה לחוג את החג עם כל בני ביתו יחיו בשמחה ויזכהו לעלות לציון ברנה ואת גאולתנו ובנ[illegible]בית מקדשנו יחזה בעיניו א מ ן .

ב ש ם : **קבוצת רבנים פליטי הגולה**
תל-אביב ברגשי כבוד ת.ד. 2725
רב :

שלחנו חבילת ספרים .

RABBI M. LIPSHITZ
PRESIDENT

MORRIS KATZ
VICE-PRESIDENT

JACOB LEVIN
PH. MOSHKOWITZ
GABAIM

SHAUL STERN
CHEVRA GABAI

SIDNEY PHILIPS
SECRETARY

ד"ר מ. מ. ליפשיץ
נשיא

משה כ"ץ
סגן הנשיא

יעקב לוין
פ. מושקוביץ
גבאים

שאול שטרן
חברא גבאי

סידני פיליפס
מזכיר

בית הכנסת "אהלי יעקב"

821 ROOSEVELT COURT
FAR ROCKAWAY, L. I., N. Y.
TEL. FA 7-0136—8307

Congregation
"Ahlas Jakob"

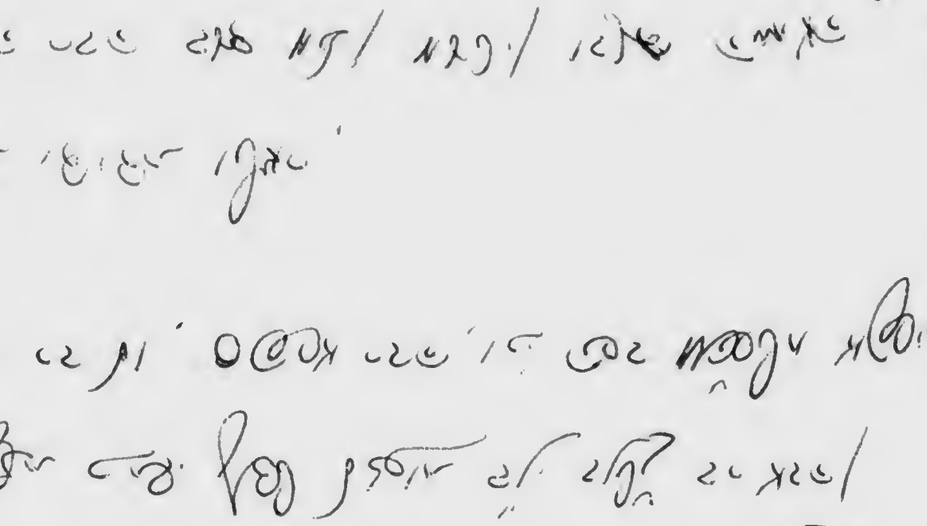

Our New Synagogue

רבי סמלא קובלין
מסוליצא

Rabbi S. Smella Kublin
OF SULITZA

בית הכנסת "אהלי יעקב"
821 רוזוולט קורט
פאר ראקאווי, לונג איילנד, נ.י.
טל. FA 7-0136—8307

בית הכנסת
אהלי יעקב

821 ROOSEVELT COURT
FAR ROCKAWAY, L. I., N. Y.

TEL. FA 7-0136—8307

SCIENTIFIC TOOL CORP.
378 WALLABOUT STREET
BROOKLYN 7, N. Y.

BROOKLYN, N.Y.
AUG 8
5:30PM
1961

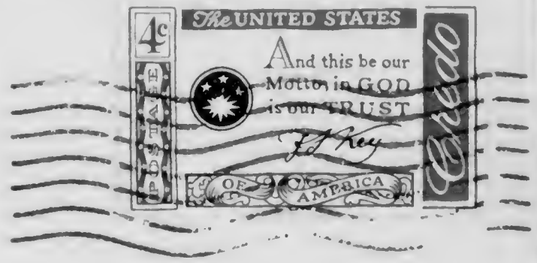

Rabbi Chajim Block
2050 Davidson Ave.,
Bronx, N. Y.

H. KUSNETZ
353 ALABAMA AVE.
BROOKLYN 7, N. Y.
DI. 5-2981

8/8/61

ב"ה, יום שנכפל בו כי טוב, לסדר "יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה". תשכ"א.

חשובער פריינד הרב וכו' וכו' חיים בלאך:

אין אייער "קונטרס הגנה" שרייבט איר וועגן מאמר "כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש" אז דאס מיינט מען נישט די שלאנג, נאר נחש העמוני.

טאמער וועט איך אפשר אינטערעסירן צו וויסן אז וועגן אנדערן ספר "דברי חכמים" געפינט זיך אט-דער אויפטייטש. [illegible] פון [illegible] "פון [illegible] [illegible]". ויקרא, זייט 121:

"וואס עפעס מרגיז כנחש?

נאר אין די מאמר פריער זאגט דער מדרש: "מפני מה נענש ~~[illegible]~~ שאול? מפני שמחל על כבודו שנאמר וכו' וכתיב: "ויעל נחש העמוני ויחן על יבש גלעד" און אין [illegible] ווערט [illegible] די חז"ל אז נחש דער מלך פון עמון האט זיך געוואלט נוקם זיין אין די [illegible], וועלט די [illegible] אין דער תורה: "לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה'", און דערפון אויסגעלערנט האט דער [illegible] "כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש", ד"ה נחש העמוני, וואס זיין נקמה האט נישט געהאט קיין [illegible], [illegible] ער איז זיך [illegible] [illegible] פון זיין [illegible]".

מיט די בעסטע גרוסן און וואונטשן,

חיים [illegible]

ב"ה. א' אייר, תש"י. דעם 18טן אַפּריל, 1950

חשוב'ער חיים בלאַנק: (גדול מרבן שמו!)

קודם כל בעט איך אייך איר זאָלט ניט נעמען פאַר אומגוט וואָס איך שרײַב צו אייך אַזוי ייִדיש. די סיבה איז זייער פּשוט: דײַטשיש קען איך ניט, און העברעיש וואָלט איך געמעגט קענען בעסער...

האָב נאָר-וואָס געקויפט אייער „הכל לדברי חז"ל" און — גלייך מיט אַ נאָט-געטײַן צו אייך.

לייענענדיק אייער לירישן אויסגאַנג „אולם עזבתי את ווינה אני מרגיש את עצמי כאילן שנשרש משרשו, אוסף על כפרק והולך ונרקב", האָב איך דערפילט אַזאַ נשמה-נאָענטקייט צו אייך, אַז מיין האַרץ האָט זיך פון זיך אַליין אונטערגעהויבן שרײַבן צו אייך אַ ט-פּעם בריוו.

גם אני בחלומי... מיט יאָרן צוריק האָב איך מיין וואַנדער-ביאָגראַפיע, וואָס כ'האָב געשריבן פאַר'ן „וואָלי", פאַרענדיקט מיט די-אָ שורות:

„... אָבער טראָגט דעם אָרעם בין איך ווי אַ וואַנדער-וואַנדערער בלויז וואָס ליגט אַלץ דער ערד אין פּוילן. ווײַטן אין רעגנס שמייסן אַיים, די זון שײַנט אַלץ אַים — און ער ליגט אַלץ דער ערד אין פּוילן...
און די בערענענדיקער דײַגן פון איינזאַמקייט איינזאַם מדבר פון מיין לעבן — אַ אַזבעקער סנה..."

און לייענענדיק אייער אויספּײַסונג פון מאמר „כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש וכו'" האָב איך דערמאַנט, אַז מיט יאָרן צוריק האָב איך וועגן דעם געשריבן אַ מאמר די שטיקל „פרשה". אָבער ווי איך האַלט אַז דאָס וואָלט אייך אפשר אינטערעסירן, און ווײַל ווי מיר וואָלט זיך געוואָלט הערן אייער מיינונג וועגן דעם, גיב איך אייך דאָ דעם תמצית פון דער פריערדיקער „פרשה" מיינער:

די שלאַנג איז די קאַלטבלוטיקע באַשעפֿעניש. ווי אין ווינטל
זי ליגט נישט בײַוועגן, ווערט זי דערבײַ נישט דערהיצט, ווערט פּאָס
בלײַבט נישט דערקוויקט אין איר. שטענדיק בלײַבט זי קאַלטבלוטיק.
און דערצו האָט זי פֿאַרלאָזלעך קיין שום נוצן נישט פֿון איר בײַסן,
קיין שום "ספּראָדוקט" הנאה (ווי די חכמים זאָגן וועגן דעם ענין פֿון
כינען לשון הרע אין דער שלאַנג. דערכט זיך אין דברים רבה).
און אין רמב״ם (יד החזקה) לערנען מיר, אַז ווען די פֿײַטער
פֿעלט אַז מיר מוז בײַשטראָפֿן אײַן קינד, דאַרף מען, אַז בשעת
מען טוט עס, זאָל מען נישט זײַן דערקוויקט, אין כּעס, ווי ס׳קומט זיך
אויסוואַקסן פֿון פּרויסן, נאָר אינעווייניק אין זיך זאָל מען בלײַבן
קיל און רויק.
און אַזוי זאָגט דער מאמר:
די תּלמידי חכמים (מיט אָבער ווי דער פּשוטער מענטש) דאַרפֿן
טאַקע זײַן גוטהאַרציק און מילד, פֿון די "נאָכגעבן און נישט רײַסן"
א.א.וו. דער טאָר אָבער נישט זײַן קיין לאַפּשקע. ווען עס
קומט צו ווײַזיקע פּרינציפּן, אַלגעמיינע, דאַרף ער זײַן
„קשה כברזל"! אָבער אַפֿילו אַזוי דאַרף מען ווען ער איז
„קשה כברזל", ווען ער איז זיך נוקם און נוטר, דאַרף ער
זײַן אַזוי דעם זאָל זײַן „כנחש", דאַרף ער דערבײַ בלײַבן
קאַלטבלוטיק ווי די שלאַנג און זאָל נישט זוכן קיין
פֿאַרגעניגן ניצן און נישט שעפּן קיין הנאה, ווי די שלאַנג
ווען זי בײַסט. ווײַל „כל הכועס משכח תלמודו ומוסיף
טפּשות". אָבער אײַן נקמה וואָס איז מיט כּעס — איננו ת״ח,
וואָס ער ווערט אַלס ת״ח.
ווען מען דאַרף זיך נוקם זײַן — זאָל תּהי׳ צדקה הרבה",
צוליבן עס טאָן, ס׳דאַרף אָבער נישט זײַן כּוונה שניתן פּרשות
למשחות ... די נקמה דאַרף צוליבן באַפֿרײַען ווי דעם
עולם מעולם אין דער בחינה פֿון עת לעשות לה׳.
מען מוז — אַזוי הפֿרו תורתך, אָבער ס׳איז נישטאָ וואָס
דערנאָך צו האָבן פֿון דעם...

פֿאַרשטאַנט זיך, אַז פּאָס איז בלויז „דרוש וקבל שכר".
געפֿינט מען אויך אין אַנדער אויספּאַסונג (נחש - נחש הקדמוני) און
די ריכטיקער. סתּם וואָלט מען, אַז אויסטייטשן „שאלונו" האָט
רבי שמעון בן יהוצדק געזאָגט „שפינו". אויך פֿריערדיקער
גלויב, אַז די ריכטיקע גירסא איז נישט „בן יהוצדק" נאָר
„בן יוחאי". ווען אַז רבי שמעון בן יוחאי — וואָס האָט זיין
געפֿינט לעבן אַרומגעטראָגן זיך מיט אַן טיפֿער שנאה צו די
רוימער, די פֿאַרמאָלעקער נאַצים — אַז רשב"י וואָלט זאָגן
און מע זאָגט די רוימער קיינמאָל נישט פֿאַרגעבן און נישט פֿאַרגעסן,
נאָך מער געזאָלט ביי יעדער געלעגנהייט זיך נוקם צו זיין
אין זיי, [illegible]
ווי אַ שלאַנג, וואָרום האָט די שנאה צו זיי, ווי אַ
שלאַנג, — אַז רשב"י וואָלט דאָס זאָגן, איז פּאָס אַלע קיין
חידוש נישט, ווײַל ס'איז נישטאָ קיין חידוש וואָס ער האָט געזאָגט,
אַז ס'איז נישטאָ קיין גוטער נאַצי, ווײַל ס'איז נישטאָ
קיין גוטער שלאַנג. („טוב שבנחשים" איז געמיינט איראָניש.
ווען וואָלט דאָס שטיין „טוב שבמצרים", אָדער „שבעכו"ם",
איז פּאָס מחמת די צענזור. רשב"י האָט זיכער געהאַט
געזאָגט, אָדער געמיינט, „טוב שברומיים", ווי מע זאָגן
טוב שבנאַצים).
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible],
הקטן, [illegible]
חיים [illegible]

353 [illegible], ברוקלין 7, נ.י.

ב"ה. 1 אייר, תש"י. 23טן אפריל, 1950.

חשוב'ער פריינט נחום בלאק:

קודם-כל — א שיינעם דאנק איך פאר אייער מתנה „קום רני את ההרגש" און פאר אייער פארבעטן מיך צו זיך צוהערן.

ביז דער אייבערשטער וועט העלפן און איך וועל קריגן די מעגלעכקייט ארויסצוגעבן מיין ספר „פרקי אדם" (רעיונות און געשפרעכן וועגן דעם מענטשן און זיין אויפפירונג, באזירט אויף פרקי אבות און וואס דעם תלמוד און דער היינטצייטיקער פיזיאלאגישער פסיכאלאגיע), וועל איך, בל"נ, אייך צושיקן.

ניטא קיינעם קיין רב, אפילו, קיינעם ניטא קיין גרעסערער לעבן און ניטא קיין קלענער רמב"ם, קען איך וועגן דעם ענין, וואס ווערט באהאנדלט אין אייער קונטרס, געווינשט ניט זאגן. אבער ס'וועט אייך אפשר אינטערעסירן צו וויסן, אז לייענדיק דעם דאזיקן קונטרס אייערן, איז מיר פארגעשטעלט געווארן דער מאמר רז"ל „גדול המצווה ועושה יותר משאינו מצווה ועושה" (ע"ז ג', ע"א).

אין פלוג קומט דאך אויס פונקט פארקערט. דער עולם טראכט אזוי, און דער ערשט פריוויליגערטער און דאך לכל הדעות חשוב'ער פון דעם, וואס טוט עס מתוך דער אינערלעכער אומבאוואוסטזיניקייט! אבער אין דער אמת'ן זיינען די חכמים גערעכט.

ווייל „אדם מועד לעולם", און דעם מענטשנ'ס טבע צו וועלן טאן פארקערט פון דעם, וואס מען באפעלט אים צו טאן. און פאלגט ער ניט וואס יעדעס באפעל, און דער פאקט ווען ער וועלט זיך לעקעגנט אויסצופירן פון דעם. אינט

דאָס, אַז יעדער וועלן שטעלן די הנהגה פֿון זײַן אייגענעם ווילן;
מיינט דאָס, אַז ער וואַרפֿט זיך אונטער דער גרעסטער
דיסציפּלין, וואָס דאָס באַווײַזט וועלן גבורה ("איזהו גבור?
הכובש את יצרו"!), אָבער ס'איז דאָס פֿרייוויליקערהייט,
צופֿרידנשטעלן דעם אייגענעם ווילן — צו דעם פֿאָדערט
זיך מער וויניקער גבורה. (הגם מען מוז אויך דעם אַוועק-
גערן צו וועלן מיט ענערגיע, ווי בײַ ספּאָרט-איבונגען, לדמשל).
לערנען זיך פֿון דעם, אַז מקיים צו זײַן דעם "בטל רצונך
מפני רצונו", "אויסצופֿירן צו בפֿועל, ווען מען קען זיך אויסדרייען
פֿרייען פֿון דעם, איז די העכערע מדרגה ווי צו טאָן
עפּעס פֿרייוויליקערהייט.

אין דיזער פֿאַרבינדונג שטייט אויך די פֿראַגע: ווי קומט
דאָס וואָס "מקום שבעלי תשובה עומדים וכו'" "כי לבאורה
רחוק מהשכל שיהיה לבעלי תשובה מעלה ויתרה על
הצדיקים" — ווי אויך זעט איין ווייטער באַמערקונג
("היכל", זײַט 632 אויבן).

זײַן אַ צדיק פֿון דער נאַטור, טאָן מצוות ווײַל
מען וויל מיט דעם צופֿרידנשטעלן דעם אייגענעם ווילן אין
נאָכגעבן, איז קיין "קאָנפֿליקט" נישט, און נישט קיין גבורה,
ווי ס'איז נישט קיין "קאָנפֿליקט" און נישט קיין גבורה צו
ריידן ייִדיש, ווען דאָס איז די מוטער-שפּראַך, ווען דאָס
איז די טייל פֿונעם מענטשן. זעט אָבער, ווען אַן אַסימילירטער
ייִד, למשל, וואַרפֿט אַוועק די גוישע שפּראַך און הייבט
אָן ריידן ייִדיש, ווײַל ער לערנט זיך אויס, אַז אַ ייִד
דאַרף ריידן ייִדיש, און אָנפֿאַנגען ווען זײַן ייִדיש איז נישט
אַזוי גלאַט און קאָרעקט, איז דאָס פֿאַקט תשובה פֿון
דעם ייִדיש פֿון דעם, וואָס דאָס איז זײַן מוטערשפּראַך.
אמת'ע תשובה, זאָגט דער רמב"ם, איז, ווען דער
מענטש הייבט דעם כח אין די געלעגנהייט צו זינדיקן אין

דיך שטרויכלט דער ריק פון אין טאַט רס נישט. דערפיר און
דער בעל-תשובה איז ער תשובה!
און אין אַלט-דאָס ליבע פרייטיש איך דאָס „ועולם והוא
אפּם" ווילי:

אין אָרטיקל מענטש און איר, ווייס און אין ירא שמים
בסתר פונקט ווי בגלוי. וואָס די מענטש קען אמת זיין
אַ ירא-שמים בגלוי בלויז. דערפיר, ווייס דאָס קלאָר דענק איך,
צוליב פרנסה, כבוד און אַ.ד.ג. ווילן אויך אוגדה פון
פּאַמרט". ווען איינער גוט-צו דאָס אָמרי. ווען איינשטעט
צו זוכן פאַרשידענער תירוצים אין אַזעלכע-סטעש דערציילט
כדי, מטהר צו זיין דאָס שרץ פון זיינס די טורח, וואָס
אין אָטער-..., בקן טומאה, כדי דערנאָך צו „רעכטפאַרטיקן"
זיין „אוויקן", כדי נישט צו „פאַרלירן" זיין „פנים", און דער
אגדה אַליין אויף, אין נישט נאָר מיט אַליין, נאָר
דער אין אַנגעשטעלט צו דאָס, נאָר „ודובר אמת
בלבבו"!

איר פאַרשטייט, „כל הגדול מחבירו, יצרו גדול
ממנו" — וואָס הרב הצדיקין איז די גרויסער גאון
און צדיק („לפני שבר-גאון" און „צדיק — די בכל
דרכיו...) האָט דער אויך די גרויסן יצר-הרע, און אַלט-
דער יצר-הרע (וואָס האָט זיך אַנגעשטעלן בא אַ סך
„רבי-בנים") זיין שטאַרק אין דאָס, וואָס „דרחים
לנה, לא חזי לנה חובה; דסני לנה, לא חזי זכותא".
דער אָרטיקל מענטש, און באמת גרויס וואָס
אַלטע דער גאון הצדיקין געווען, ווען איינשטעט צו
די „רעכטוואַרן" זיין „פנים", וואָס דער געלעבט צו ריי-
טערן זיין נשמה דורך אַלס פּילן דאָס בשפּרה
פון אמת און יושר ווען זיין אַ מגלה זיין הריעת
ווי ס'איז אויסגעבראַכט פון הרב משה נרולדי וועס.

Pacific Fur Dressing & Dyeing, Inc.
352 SEVENTH AVENUE
New York City

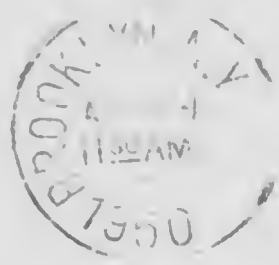

EAST NEW

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.,
Bronx 53, N.Y.

Ch. Kusnetz
353 Alabama Ave
Brklyn 7 NY

ב"ה ערב חג זמן מתן תורתנו תשנ"ו

שוכ"ט לכבוד הרב הגאון המובהק ערוגת הבושם מוהרש"ג נ"י

עתה קבלתי את ספרו הנקר ובשבוע שלא הייתי בבריאות ונשארתי בבית המטות עיינתי בו
כל היום עם הספר קראתי עליו בקריאה בו ועד כמה ששמחה אני ושפלט על ספרים כאלה אני
אומר לכת כי זה אוצר לכת והסוף שמעתיו אלופו דהלכתו והעיקר שהסוגיות נשנו
בסדר מצויין ושלשונו צחה וכהורה לבנין ורוחו הקורא מסברו. אני מודה לכת בנוגע
הדורון.

וכמובן שמחתי פי עשר השמחה וטריא עם הגאון הקדוש הרה"ג מטשאטשקי" איך
עלה יפרוש לכת ויהיו לו מנקט לנחם ובמפתחו מולם ג' כ"ב תמוז תשכ"ו הרוגל הלו
יזכור את השתות שעשה זה על אמר נחלת זה בא עם הרקמת זאוון והדדה
השתדלתי כמו מחלות מי אחר שעלה אל אלקים והרקמה אשרה שרוצע ה' למצוא
נקם בקרב עדתו בדווינסק במתו מול עיני עד שהובאה גוויתו הקדושה למרכבת
הברזל בדרכו למנוחה כל חי. נשאר בידי לרמטה שהמצאתי מהרקמת ונוספה אמרתו
מתלמודו והדוב (חבל ששר של שפחה שנוט כל כך עלו עד ששכחתי את שמו)
ברתשו תלפה על כל אשר עשתה – פמו כן שמחתי למצוא בספרו שמות הגאון
מוסאלשו לדבי וגני בעל מנחת חנוך – זה מצד אשתו ת' ובעל מנחת חנוך
היה בזווג ראשון דודו של חותנו הרב ר' משולם פייבוש הלוי העליר ז"ל דור אחר
דור והתלוה וגם אשתו של בעל מנחת חנוך המחבר עד התלוטי
ואתה בענין משפטו. ערב זמן מתן תורתנו היום. יעשה חשבון בנפשו
מה היה כל התורה כולה ומה הם כל הספרים עם החודשים
והפלפולים אם לא מקיים את כל הכתוב בה בלי שנם ערמה
ופקחות.
שמעתי שמע אני סובל ומטפל עם המשפט הזה. ואמין לי כת כי כלבו
אני מצטער על הרבנים העוסקין ומלעגר שגרמו והם לעצמם כל הרעה
ולפעולת אחרונות שבאו עלו עקב המשפט הזה מצד והורים חרדים משפחות

בטהרות מולדת השגיאות

ומקבל מכ"ק כתר"ה שליט"א בברכת אושר והצלחה וכו'.

זה מזמן בדאגו מבוהלים קטות וכמעט הימכתבים שהגיעו באמצע החג ומצאום בינתים את מכתב מכ"ק כתר"ה שליט"א. הנה למטה כמו כתב שוחט תפלתו, ונראה רואות כי רצוני שאשלח את המכתב חזרה את זו ואפשר זה שאי אפשר לו להעתיק בדמיון, על כן אני שולח את המכתב הזה

ואומר ומאמין את מכ"ת כתר"ה שליט"א כי לבו עתה צער ומצטער אני באומת כל הגולה גשר מצוות - כי הלוא שבר הגלות ונדיבות האו ליד- על רוחב מחלה לא אומר להבין דעתו - אלו חז צער ולב אלו פעת [illegible] כי כתר"ה שליט"א פנה לדרך עוז למשגה פרק ושרה שרפאל [illegible] למשמר טוב, כי נלבב שיד תכמיו בנחת נשמעים ויהיו מאמין זו רק מוסרו ואל הורתו מעשיו (פרווקטוש בלוז) אלו שבפלל ורבה מן המגדל לעמת בצדדיהם, בוחר [illegible] זה לזולת רם המעלה והמשגיחות ומצע וחנו תשועות ומצוקי [illegible].

הרבנים שליט"א שושבו עלמעמן בדוק שלו הם נחשבים מהרצון לבוק מאיר בגלות החורבן ושנה את נעלם ועם מעלת כתר"ה שליט"א, לעורר חשבון שבני בפנים ופני - כתר"ה שליט"א טרם הורה את האפשרות להוכח שזה חנני מולדו את הזכוים קצוות, כי אינו מולה על הצעות כל את אוש בעל אוצה כתובה, שנה האסף ועבר בדומה לזה ואפו בספחים כל [illegible] ד"ר - שם רב בעלמו את נוסקות" ואין ברשבם שם שם מורא וגם דבר שאין מאמינים, את ד הקדמה הושוב ווש שליט"א קרובתם מאין אנו מספים את! כתר"ה שליט"א בודאי יחשבני כי גם אני בטח הפנימי מדברות מתוך קולמוסי כי הלא למכור שלשון חכמים צריך להיות מרפא, הנה פנימה לקרות דקירות ותמכחה וכד, אבל ומאמין את שאין הדבר כן, אני חש לצמרו ולמצבו הקשה, ואני אומר לו, טוב טוב ויהי את ויגדל יצה, ותחת לצאת ברוך ומצנים, מולב ופתח בשלום ומה שאפשר מוד מוקבל פיוס בודאי עם הרבנים הדיינים שליט"א וסומו לזה, ומה שאי אפשר, הנה נשוה ובטחו בד, ובכוק הגבר אשר יבטח בד, ובטוח אני כי ד' החסד והרחמים יהיו בעזרו לכונן מצבו בברכה והצלחה לכבוד ולתפארת כל המחנה את כל [illegible] ובעמים הכי [illegible]

בעזהי"ת מוצש"ק פ' נשא. ותודה כתבה מ"ט, אני שולח את
המכתבים חצה ה' ברצוני, ומ"מ שולח גם לבכיר אחד שמו
הנה מכתבי, בקשה שלו להזכיר את שמו וללו למרבינו שליט"א,
כי גלגל שהוזן אני מאולם המרוצות והמדינים בתשובת
הרוחק, הנה אין כל תועלת כו-טובו שלה, מאחר שהמשך
של קבל פרטים בעמיתות ~~לבב~~ ודי צלו וקלה ואל
אי שותפים בלר. אלו אהבו לומר מאלא לאחוזת כל
אגר ומדבר על ריב לא לו. נפש גוחלת מהרוגות, ולא כן
את בתרבותם את יאוד דרכו הכל לזאת להמשיך אלא בתוך
זה אין רצוני עוד. ואני מאמין להאמר כי לבי כואב על כל הנלך והדבר
והלבין שנגרם לאנשים טובים ולאחרונים מצד זה, ואנשים חשובים ואנשי מלך
השני והרופא לשבורי לב דאגה מזיר ומחיש רפואות לספרי בנים בוניה בדרכי תורה ותומ"צ
ואשר המוקירו ומכבדו דש הק' שינגלט

צדיק כתמר יחיה

בזה אנו מתכבדים להזמין את כב׳ למסיבה לכבוד יקירנו

רבי אברהם קוויש

במלאת לו צ ד י ״ ק (תשעים) שנה

המסיבה תתקיים ביום הראשון, י״א באייר תשט״ז (22.4.56), באולם הקרן הקימת לישראל, תל־אביב, רחוב שפירא 11, בשעה שבע בערב.

מנחם גלרטר	**דר. נתן מלצר**
מאיר הניש	**אברהם קרן**
ישכר דב וייס	**ג. קרסל**

Rabi Ch. Bloch

2052 Davidson

Ave.

N.Y. Bronx 53

U.S.A.

RABBI S. KUSELEWITZ
2273 WALTON AVENUE
BRONX 53, N. Y.

NEW YORK, N.Y.
MAY 24
5-PM
1950

BRON
S

UNITED STATES POSTAGE
3 CENTS 3

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson ave
Bronx 53. N.Y.

Eisenstadt, Burgenland

Sch. Küstrie Hotel Mayersohn
Bad Hall

Postkarte

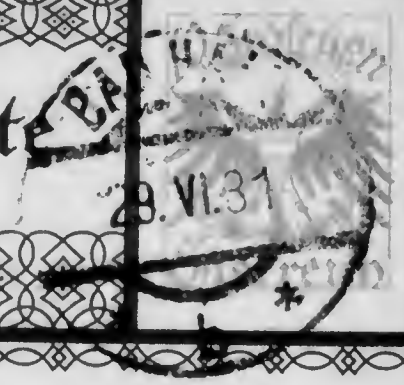

Herrn
Chaim Bloch
Wien XX
Rafalpasse 1

Phot. P. Ledermann, Wien I

בעזרת ד' תמוז תשל"א ירחק הגלל

שלום עד אין קץ ובשכר עולם ואדוני
היקר והנשגב הסוכה הגדולה מכל מנוע
בלוש הנו

כמדומה לי שכבר בעת הזו בבורת לקבל מאתו בשכת
הסרודה. לסיעתי הנה. הגאתם לו עם ברכתם לפלאנות
לו ולכל שנתם. ועל אשר רואותם הוא בהעתון, ונדשלי
פשעסם" מוגר נשגב נדפס לבודו לעתן זה, הנוי בזה
לבשכו עוד הפעם: ודכהו כי שיגשוש מבודתו הסרשותות
עוד ולכל שנתם ותוך עושר ואושר בהכתבת הדעת
ונפש, וניק בגדלו לתהלה ולתפארת לשמחת אוהבינו
הכבוד... ורואה עלינו בתוך בלוית נוח בעתת
ולאוצרון היקרים. ושוב שנון ושמחה ונס ינון ואנחה
בנפשו ונפש דשש אותה לאשה כל הימים ודוד ומעשו
ומכבדו

לבתקוטיבי

Bregenz, Vorarlberg

Schwach Kuöhil. Bad Hall
Hotel Mayersohn

Postkarte

Herrn

Chaim Bloch

Wien XX

Rotalgasse 1

Phot. C. Risch-Lau, Bregenz

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

KUPATH HARABONIM
for supporting Rabbis of the Orthodox Jews
Founded by Chief Rabbis
DISKIN and SONNENFELD
and managed by Chief Rabbi
J. H. DUSCHINSKY
JERUSALEM

Address : הארדרעסע
KUPPATH HARABONIM
P. O. B. 813
Jerusalem Palestine
Government Approval באשור הממשלה
מספר 3939-394

קופת הרבנים
מיסוד רבותינו הגאונים הצדיקים
מרן **יצחק ירוחם דיסקין** זצ"ל
ומרן **יוסף חיים זאננענפעלד** זצ"ל
בנשיאת הגאון הצדיק מארא דארעא קדישא
מר ן **יוסף צבי דושינסקי** שליט"א
בעיה"ק **ירושלם** תובב"א

№..... ב"ה. יום..... חדש אדר שנת תש"ט..... פעיה"ק ירושלם תובב"א

את חג המצות יחוגו בדיצה ורנה מע"כ ידידנו הנכבדים רבי
הפעלים ידידי ציון וירושלם להם נאוה תהלה וכו' ה"ה הרה"ג
וכו' כש"ת מוהר"ר **אברהם מאיר ובניו הימרים הי"ז**
בעי"ת ניו יארק
==========

ידידיה נרבדים ,

עם התקרבות ימי חג הפסח הבעל"ט,רואים אנו לחובה לעצמנו להביע
למע"כ שליט"א את תודתנו על העזרה בעבר,אשר הקילה את מצוקתנו במדה מסוימה,
ברכת הרבנים תלוה את דרככם כל הימים,שאו ברכה מאת ה' וראו בטוב ירושלם.

ובהתקרב החג,בו עמוסה כל משפחה בישראל בהוצאות רבות לקמחא
דפסחא,בישתינו מופנית אל מע"כ להואיל ולפקוד בדבר ישועה ורחמים את אחינו
הרבנים הגאונים ומשפחותיהם,היות והם שרויים במצוקה נוראה אשר לא יוכלו שאתה
לבדם,כי בעיצומה המלחמה הממושכה התיקר שער המחיה,רוב מחורות עזרה מתומים
חרבו,והמעמסה תשה.

נוסף על הובה הספקת צרכי הרבנים ומשפחותיהם,עלינו בעת ובעונה אחת
לסדר את שיבונם ומחומות הקליטה עבור רבותינו מחוסרי־בית ונטולי הורת־גג,אלה
אשר התגוררו בשכונות הספר,ונתלשו בסערה ממקום מגוריהם,וביחוד רבותינו הרבנים
והדיינים של עיר העתיקה שהיו אנוסים ברגע האחרון להמלט על נפשם,ואת כל רכושם
הדל הפקירו מאחריהם,ועלינו עכשיו ליצור עבורם מעונות של כבוד ומנוחה.

מצבנו הולך ומחמיר מיום אל יום,ראשי מוסדנו **נבונים ואובדי עצות**,
כיצד להמתיק את סבל הרבנים ומשפחותיהם ואיך לחקל את מבלם,וחננו מבקשים את
כה"ר שליט"א בבקשה דחופה להתאזר עוז ולעשות מאמץ עליון לבוא לעזרת כב' הרבנים,
להחיש אלינו הצלה **יוצאת מן הכלל**,איש איש כברכת ה' אשר נתן לו,ונא לזרז כמו כן,
את אחינו הנדיבים להשתתף בתרומתם,כל תרומה יורצה,כל סיוע יקובל,חוסו על מרנן
ורבנן ומשפחותיהם !!! **בצרה גדולה אנחנו !!! הצילו ריפה שעה אחת קודם !!!**

תקוחינו כי כת"ר שליט"א יענו לבקשתינו בדרכו בקדש,ובזכות הצלת
נפשות טהורות אלה יתברך בברכות גופא ונהורא מעליא,תאריכו ימים ושנים ונזכה
לאכול מן הזבחים ומן הפסחים וכימי צאתנו מארץ מצרים נראה נפלאות א מ ן.

כעתירת ידידכם החותמים ביקרא דאוריתא
הנהלת המוסד הק' קופת הרבנים ירושלם ת"ו

Rafael F.
Kuzelowsky
2273 Walton ave
Bx. ny

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Ch. Bloch
2050 Davidson ave
Bronx 53. N. Y.

ברוכים

הודעי מתי שמחת

קבלתי היום מברך חגות. ה הולך, תכף

מתכת. ושלח הסרה אוך מיברוי, כי מתכת

לקח מתנו שמחה. ושלום בקלה ומתכת

תשובת לנו עכה.

BRONX CENTRAL
STATION

RABBI S. KUSELEWITZ
2273 WALTON AVENUE
BRONX 53, N. Y.

NEW YORK, N.Y. 51
MAR 13
6 - PM
1958

BRONX CENTRA

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson ave
Bronx 53. n. y.

Rabbi A. Kotler
4701 - 15 ave
Brooklyn 19, N.Y.

BROOKLYN, N.Y.
MAR 26
8:30PM
1953

G. E
RED CROSS
FUND

PEACE-STRENGTH-FREEDOM
NATO
NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION
U.S. POSTAGE 2¢

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx 53, N.Y.

ידעת כהדר״ג שהרב אמסעל הלוא ידו על מאמרו להשמיט חלק חשוב ממנו
בשביל שהמאמר הי׳ ארוך מדי וכל השתדלותי בהתחשבתי ולא הי׳ שלא בהסכמתי להשמיט
הערתי מאמר על הדפסת המאמר בל עיקר.
הוספות למאמרו הם רמב״ם הלכות עי׳ פ״ב ה״ה
אבלות שם ה״ה, ראה אבלות שם ה״ה. (והנה הדבר כרמב״ם
עולה בטעות בפנים פ״ב פ״ה!) הגהות הברטנורא
נדרים פרק ג׳ משנה ח׳ ד״ה למולים

Robbie A. Kaller

בית מדרש גבוה באמריקה

Rabbi Aaron Kotler — אהרן קאטלער

617 SIXTH STREET, LAKEWOOD, N. J.

בעזה״י עש״ק אחרי שנת תשט״ו

אחדשה״ט שלום וכ״ט ידידי הנעלה, רבותי, בעין המחאה על סך חמש מאות דולר ששלחו,
להגיע זה יותר משבוע, אך בהתחשבה עם כי זמן קצר לפני זה כבר שלחו את
המשלוח בחנוכה, בשעה שלא הי׳ המשכורת [illegible] החג נמצא [illegible]
וחובות ועם כבוד מלאכת הסליחה. המצב בהישיבה קשה למאד מאד כמו שוודאי
לכבודו ידוע, אך ב״ה שלא השפיע על הלמוד בהישיבה הקדושה שהתחיל בזמן הזה
ברוב המעלה שהתלהבות עצומה, אך אינו תפלה להשי״ת להחזיק מעמד
להגיע אל המנוחה הנכונה. ואברך את כבודו ברפואה שלימה ובהצלחה בתוך
אנש חו״ל שהצלחה רבה ובהשגו מ״מ,
פרוסת שלו׳ לשנתנו היקרים מאוד.

אהרן קאטלער

יעקב קירשענבלום דה

AMERICAN ASSOCIATION OF COST ENGINEERS
METROPOLITAN NEW YORK SECTION
FIFTH ANNUAL MEETING

Place: Manhattan Hotel
44th St. & 8th Ave.
New York, N.Y.

	Section Members	Non-Members
Registration only:	$3.00	$ 4.00
Registration & Dinner:	$8.50	$10.00

Time: May 23, 1962 (Wednesday) 2:00 P.M. to 8:30 P.M.

PROGRAM

2:00 P.M. Welcome by Chairman of Section-Stan Gertz - (M.W. Kellogg)

2:10 "WHY PROFITABILITY ESTIMATES GO SOUR"-
Panel Discussion by Profitability Committee
Co-Chairman Jack Ross - (Arabian American Oil)
Co-Chairman Fred Marsik - (Celanese Chemical)
Fred Douglas - (Texaco)
Dick Wagner - (Diamond National)
Fundamental guidelines for profitability estimates will be reviewed by the panel.
Discussion from the floor.

3:20 RECESS

3:40 "COST CONTROL IN THE ENGINEERING AND PURCHASING PHASES"-
Panel Discussion by Cost Control Committee
Chairman Walt Brower - (American Cyanamid)
Bob Templeton - (M.W. Kellogg)
Alec Traub - (Stauffer Chemical)
The urgency of a control function in engineering and purchasing will be reviewed by the panel, with particular reference to their plant experience.
Discussion from the floor.

4:50 AACE Business meeting (all invited).

5:15 Informal cocktail hour. Drinks on C.O.D. basis.

6:15 Dinner

7:30 "TELEPROCESSING IN CONNECTION WITH ONSITE CONSTRUCTION CONTROL"
Discourse by Hall-McKinley - International Business Machines
Our speaker will expound the facility of fitting the field cost control structure within the home office machine operation.
Learn about this recent innovation to field control technology.

Please make reservations for:	Registration only	Reg. and dinner
Name_____ Co._____	_____	_____
Name_____ Co._____	_____	_____

Make checks out to Metropolitan N.Y. Section, AACE.

Mail reservations to: H. Wegener
c/o The M.W. Kellogg Co.
711 Third Ave.
New York 17, N.Y.
Telephone: OXford 7-5200

THE JEWISH MORNING JOURNAL

THE ONLY JEWISH MORNING PAPER

NEW YORK CITY

PHONE ORCHARD 4-8400

THE JEWISH MORNING JOURNAL
THE ONLY JEWISH MORNING PAPER
NEW YORK CITY
PHONE ORCHARD 4-8400

May 30th 1939.

Dear Sir,

THE JEWISH MORNING JOURNAL
THE ONLY JEWISH MORNING PAPER
NEW YORK CITY
PHONE ORCHARD 4-8400

2

THE JEWISH MORNING JOURNAL AND DAILY NEWS
THE ONLY JEWISH MORNING PAPER
77-79 BOWERY
NEW YORK CITY
PHONE ORCHARD 4-8400

NEW YORK'S BEST "CLASSIFIED" MEDIUM

JEWISH JOURNAL AND DAILY NEWS
NEW YORK CITY
PHONE CANAL 6-7200

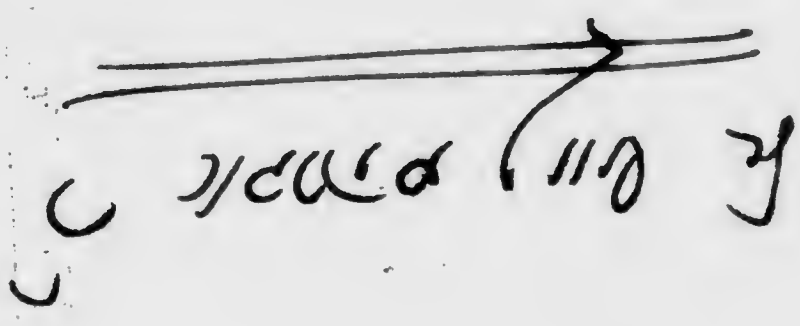

ר׳ אברהם נווש א

CY-9-5235

TR-8-5918

CONGREGATION ANSHE EMETH OF THE WEST BRONX
70 WEST BURNSIDE AVENUE
BRONX 53, NEW YORK

RABBI SHIMON MORDUCHOWITZ

Volume 3, No. 4 Special Yom Kippur Page 9th, Tishri 5721

SHOFAR BLOWS AT 7:25 P.M.

Our beloved Rabbi has advised us that the SHOFAR will be blown at 7:25P.M. to end the YOM KIPPUR fast. This Shofar call will end the 25 hour DAY OF SOLEMN APPEAL FOR BEING INSCRIBED IN THE"BOOK OF LIFE".

The Board of Officers, thru thar Pres. Hyman Schneider, wish to extend their sincere wishes for a HAPPY AND H ALTHY year to all.

YOM KIPPUR CALANDER

Fri. SEPT 30th 6:25 P.M. KOL NIDRE
7:00 P.M. RABBI SPEAKS

SAT. OCT. 1st 6:30 A.M. Schacris
11 :A.M. A JEW T VELS IN EUROPE, ISRAEL & SCANDINAVIA BY OUR Chr. -Dr. I. Witlin
11:15 A.M. RABBI SERMON IN ENGLISH
11:30 A.M. YISKOR
7:25 P.M. SHOFAR

The " PHILIPS " MAZHOR WILL BE USED during the entire Days services. Our Gabbai, Mr. Harry Schrier, will call out the pages. Please cooperate with our distinguished Cantor, Rev. Flaum, during the services.

YISKOR APPEAL

This year the Mens Club will assist the Rabbi in the Appeal by having each section called upon at one time. Please wait to have your kind contribution of zdokah given in menory of a dear departed one announced when your section is reached. THANK YOU, All who wish their prayers to have any meaning must carry out their vow, as stated in the prayer, and"give according to his mans".

UNITED YESHIVOTH FOUNDATION

At our New Years services our Rabbi spoke of the need for funds for yeshivoths of the Bronx. Itis only $5.00 per family. You get a receipt direct. Help make our children better Americans by being better Jews.

MENS CLUB

The Mens Club will have a SPECIAL MEETING on Sunday, October 2nd, at 10 A.M.
Dr. I. Witlin will show slides ofhis trip ! Lox, bagels, cream cheese and coffeee will be served. Everyone invited.
The Annual Dinner this yearwill be held in honor of Mr. Davidoff and Dr. Irving Witlin. A journal will be printed and all local advertizers will be listed every month in our regular bulletin ,free of charge. Do your part to help your synagogue.
The entire proceeds will be usedto purchase a "tile floor" for the childrens room.

SUCCOTH

Oct. 5th-Wed. Candles 6:10 P.M.
Maariv 6: 55
6th Thur. Schachris- 8 A.M.
Rabbi Speaks 11 A.M.
Mincha- 6 P.M.
7th.Fri. Schachris 8 A.M.
Mincha 6:30 P.M.
Candles 6:07 P.M.
8th Sat Schachris 7A.m. (1st)
Schachris 9 A.M.
Mincha 5 P.M.
Oct. 12th Maariv 6:50 P.M.
Hoshanah Rabah 8 A.M.
Mincha 6:15 P.M.
Oct. 13th Schachris 8 P.M.
--YSIKOR-- 11 A.M.

PLEASE HAVE ALL CHILDREN ATTEND SERVICES at 6:P.M. TO JOIN IN THE SIMCHOTH TORAH FESTIVAL. FLAGS AND GOODIES TO ALL. BRING CHILDREN AND NEIGHBORS.

Oct. 14th Schachris 8 A.M.

ALL MALES INVITED TO JOIN-
JOIN IN BLESSING THE LAST SEDRAH AND WELCOME THE FIRST SEDRAH *
REFRESHEMENTS & SINGING -JOIN US.

IS THE POLICE DEPT. BIASED ?

Come to the services on Yom Kipper Day and hear a further report on how our Mayor Wagner shirked his duty and denied Jews the RIGHT to Religious Freedom.

בה' תל_אביב יא ניסן ת ש י'

לכבוד הסופר ומשכיל חשוב מר רבי חיים בלוך שליטא'!

על מכתבי האחרון לא נענתי, אולי מפני „אל תען וכו'". בכל זאת איש מעולם הישן כמוני, אינו מדקדק בנימוסן, ואני כותב שוב. את ספרך „קום ריב" קבלתי לפני כמה ימים ותודה רבה, אבל לצערי הגדול לא שעמתי פריו. למרות שנמצא בו מאמרים באותיות ממוצעים, אי אפשר לי לקראם. אוי ואויבי מי מחכה לעזר הבריות אף בדברים הנוגעים לנשמה.. למצוא אחד מהידידים הר_בים שיקרא לפני אין לעלות על המחשבה, ובני או כלתי? אין פנ אי כל אחד פעיל ועוסק בטרת עול החיים, ובמיחוד עכשיו כאשר חג הפסח עומד אחר כתלנו.

מלבד הדש' מספרך בא אלי מר קרסל ומסר לי דש' ממך פאפ', הביקור היה קצר, אין פנאה, הובטח אחר החג לבוא שוב אז ימסור לי כל הפרטים מהפגישה עמך.

עוד ידועה משמחת ששמך נזכר בה היא: שב' הרב הגאון ר' דוד שפערבר נמצא מזמן ערך חדשיים בארץ, בא יחד עם אשתו בנו עם משפחתו להשתקע בארץ. הוא גר אצל חתנו, רמ' בלז ביור_ושלים שכונת קטמון (לפני המלחמה בערבים מושב גדול של ערב). לפני שבעיים באתי לבקרו בביתו הוא שמח מאד בבואי, קרא את כל מכתביך אלי, והובטח לכתוב לך, בודאי כבר קבלת. מסרתי לו את „עיר ומתים זבלוטוב" והראתי לו השגיאה אודותיו, אמר מלבד ר' חיים הוא בעצמו מעיד שהוא חי. ישבנו כמה שעות בצוותא אחת עמו ובב', לאות האהבה והכרה מסר לי את ספרו „אפרקסתא_דעניא" ספר ארוך (תבנית גמרא) קנו' דפים „שאלות ותשובת". בו מצאתי רשימה קטנה מתולדות אביו ואחיו, ובספר זבלט' איזה שגיאה בתאריך חי אחיו. חתנו רמ' מישבה של 20 בחורים ואחד מהם בנו (מטופל בחמש בנות, ובן אחד, אחת הוכנסה אחמול תחת_החופה) ובן פרנסתו מצומצמת. לו דירה שלשה חדרים מסר לחו_תנו חדר אחד צר וקטן. שאלתיו את שב' מהיכן ירק זה חי, השיב כמו מאמין „מאן דיהב וכו'", הלושי, ואשרי המאמין. כתיבתו שמו אצל הרב ר' יהושיע סג"ל דייטש ירושלים, קטמון רח' המלכים 111/5/111. שאלתי את ר' דוד עם כתב איזה דבר על אגדה אמר מקצת ופירש על ספר משלי שלא נמצא בידו. על „ההלכה" יש לנו יותר מדי ומי מטפל בהם, וביחוד איש כמוני, וסגי נהור.

ישעיהו הורביץ קבל הסכר „עיר ומתים". גם לי המלאכה מרוב ה לפני חג ואסיים בברכת „מועדים לשמחה", בשנה הבאה בבנין השלישי בנין המקדש, לפני הקמת ובחירת הסנהדרין. בנית הארץ על תלה בבירת ירושלים לממלכת ישראל. כחפץ וברכת א ב ר ה ם. שלום וברכת החג לכל בב'.

:. זהרית

בה' תל_אביב כז' איר תשי'

ידנ' מר רבי חיים בלוך שליטא'!

יש לי הכבוד להציג לפניך את אחי היקר מר „דוד" היחידי שנשאר לי בחיים ממשפחתי. הוא בא לבקרך להכיר אותך לפי שתארתיך לפניו (בכל מגרתך) והתקרבות בנותנו., והנה בואדאי נמצא אצלך הספר שלך „היכל לדברי חזל' וכו" אבקשן למכור לאחי ספר זה והוא ישלם מחירו במלואו בלי שום הנחה. היות ספר, אוצר' של הרב ר' אהרן חיימן" נמצא בארון ספרי, כדאי החלק השני „שלן" ימצא בו מקום. הגם שקשה לי הקריאה. אחי ישלח לי הספר עם קרובנו הנוסע ביום 30 מאי לארץ באניה.

את ספרן „קום ריב" לא שלחתי ~~לקרבנו~~ להרב ר' ד' שפערבר, יען לפני קבלת מכתבך, לקח אצלי הספר ~~מקצ~~ מכירי „חלוץ של קבוץ "בצפון הארץ, מי יודע מתי ישוב לי, ואם ישוב. ממכתבך הכרתי לדעתכי מכירי קרובי הר' שבתי שפערבר בין השוכבים בשלום, ואשתו קילא? מי ממש_פחתו נמצאים בחיים?.

ממת למת, ידידנו ר' משה הוכמן „אחימן" נפטר עוד לפני שלש שנים, אשתו נפטרה לפני כמה חדשים. לספר לך החיים הקשיים שלו כאן והתנהגות הטובות מצד מפלגתנו המזרחיים, והרב „שר הדתות" נגדו, לאו חלילה לחסד, לא יספיק מכתב ארוך ודי לחכימא ברמיזא. לא נשאר ממנו אף אחד, אלא נכדו בן המנדס טישלר, הוא נמצא בתא' פקיד אצל הדואר. אביו מר יוסף טישר מצבו עכשיו לא רע, הוא גר בירושלים.

חיים יקירי! למרות זקן בא בימים, מחיוב אתה להיות במצב בריא על כל אבריך וחושיך, להמשיך עבודת הקודש להנחיל לעם_יש_ראל יש' ספרתך. נזכה מהרה לקראות ספרך „אלף גדולי וכו'" ואת תולדות חכמי אסטרייך אך בעיני הכהות. כחפץ אוהבך בלב ונפש

אברהם ק י ש

בה' ד' אדר תשי'

רחמאי ר' חיים שליטא' אוהב דבק מאח שלום!

יקרת מכתבך מיום ו'שבט קבלתי יג' חז', הכיתי למכתב שנשלח עי' דואר רגיל, אתמול קבלתיו. והנה לפני חומר רב להשיב, ובמה להתחיל? נזכרתני עוד לי איזה "שייר" ממכתבן הראשון מיום ח' טבת, וממנו אתחיל.

על המבטא במכתך על "שרה" אשת שארנו ר' אברהם בלוך "קמצנות" אלי להגב. הכרתי את שרה עה' עוד מימי נעורי פגשתיה בבית הוריה נז' אחכ' בדלטין עד ימיה האחרונים בבית בנה שמריה זל' מצאתי בה, אשה כשרה מעלות, מדות נמצאו בה. "ויבן אלקים" הבין לזווג את שרה לאברהם הוא במדותיו "פוחז ומפזר" (אף רק לצרכי קדושא), והיא אוחז "מקמץ, לפני עומדים מתנה בנים, לחנכם, שבתאל, ויושיע ללמוד בחדרים משובחים בזבלט (היו שניהם חברי בחדר) הנשארים מי בדלט' ומי בבית אצל מלמדים. בשבולם הזנה והלבשה, היא "הצופיה על הליכות ביתה". הרבה מאותה האשה שהמשורר מצא "באשת חיל" שלו מצאתי בה. אף לנכדיה בבית בנה שמריה פתחה חלונות של שביל החיים לחנכם ליהודים יהודות כשרים.

אותן המעלות ומדיות הטובת מצאתי אצל אחותה "מרים" עה' אשת ר' אברהם יצחק סובר, גם היא היתה "הצושיה" על רוב בניה למען ימצאו אשרם בדרך החיים. חסד גדול "חסד של אמת" שעושים עם החיים, עשהן לי שתי הנשים האלה, עזרו לי למצוא דרך מטרת חיי. שרה ואמא הדודה "קעני" עה', הן הן אכלני "מעץ הדעת", לדעת מה טוב ומה רעה. הייני: בשנת תרמג נתקשרתי עי' המתווך ר' מנחם שוב' מדעלאטין עם בת ר' משולם אביש אלה שתי הנשים פקחו עיני לדעת שבת הנל' היא בבחינת "אליה וקוץ בה" יפת תואר ומראה, אבל בלי מח, ושכל, בת יז או יח' כמו בת ו, ז' לשכל. בעכ' בקשויים הותר הקשר בשנת תרמו, או מז'. בעצמי חקרתי בדקתי היטב (היתי בחשאי בביתם, בזמן הבתולה היתה לבדה בביתה), צדקתן היתן נשים צדקניות בזכותכן נצלתי מפח.

השניה: מרים עה' אכלני "מעץ החיים" בזכותה נספחני הפירמא "סור את ביטטר חוטבי עצי יערות בבוקאווינא" בתאר פנקסאי ורואה חשבון. היא מרים זל' התאמצה בכל מרצה אצל בעלה ושיתפה ביטטר לקבלני (בעלה בחל בי ולא רצה בתחלה), וגברה בתעמילה. בשנת תרנא' עברתי למקום היערות, ושם מצאתי אחד מאנש' ר' משה אהרן דאקס זל', וגם הוא היה בעוזרי, לא לבד להמליץ אצל הבעלים בעדי, אלא גם לפתוח לפני אשנב, למען הרחב אופק מבטי על אותו מקצוע העצים, ולמדני דעת בעל נסיון מומחה באותו המקצוע. למרות שעבודתי היה בפנקסים וחשבונות ולמען להשיג מטרתי, עבדתי כל הים בעבודת היער, ובלילה, עבודת הספר והחשבונות "יגעת ומצאת" תאמין וזכות זו עומד לי עוד היום ולבניי לקטוף פרי העץ החיים, שפרותיהם מבושמים לנו. זכותם וצדקתם לא ימח מלבי עד עולם, וכל הזדמנות אני מזכיר שמותיהם בחיבה וכבוד.

עכשיו להמכתבים של כו' טבת והשני מו' שבט. באמת נכתבו בכתב נקי (בכמ מקומות היה לי הקריאה קשה) קראתי היטב, ותודה בעד ההצעה לפנות להרב רבינר השכן. מי שיקרא לפני נמצא בביתי בני האחד והשני אף כלתי, היא תלמידה ממכללה של הרב דר' יעקב אלושקובסקי זל', היא מורה בגן ילדים. אז כאשר בא מכתבך הראשון לא היו מי מהם בביתי.

F "זלית טיבות

קראה לפני את המכתב בת שארבו ר' אלתר, היא לא חבינה מה שקראה לאו כל התוכן, ואני לא הסכלתי לדעת מה, עד שבני השביר לי.

עתה אני נוגע בענין הכי אי נעים, מובטחני לך עמדנו פאפ' ובתוכחנו בו, תיה המצב מגיע עד למריטת שערי הזקן. ואני תפלה יהי רצון כאותי הדברים שאני מוציא בל יחשב לי לעון, ובל אכשל במאתה מספר לי הפגישה עם האדמור' הצדיק ר' משהלי מקומוב בשנת תרסז' הוא 1907, אותה מספר מה שטמעת מפיו הקדוש על ענין הבחירות, אולי גם דברים הרופים על הציונים, ומה שאירע אחכ' מצאה כבואה ממש. אוי לי שאומר לא "נבואה" אלא "גבואה". כולם רוב גדול של אדמורים' צדיקים הה' וכו' שגו ברואה, אם היו תומכים את אלה שעל דגלם הת_ נוסס "ארץ ישראל, לעם ישראל, ועפי' תורת ישראל". מי יודע כמה מאות אלפים משפחות עם רכושם היו ניצלו מתופת הנצים. אז היכו רוב בארץ, במוסדות צבריות, וכממשלה. וכעת מאבקים אנחנו המעוט הקטן עם החפשים על עניבים העומדים ברום עולם. על החינון, ועל חוקים במש_ פט העברי עפי התורה בעניני ממון, ולא דוקא בעניני פלולים.

האקרונים שונאי ישראל הכי גרועים במזרח גאליציע, יען הם _ הרוב, והפלנום מועט קטן התחכפו להיהודים לרכוש את הקולות להב_ חירות, ובתקפם זכיה לממשלה שהעורר חמת האקרואינים לעת מצוא לנקום בהיהודים. במערב גאליציע היו הפולנים הרוב והם אשר רצחו והושמדה יחד עם הנצים עם היהודים.

מאסארוק לא היה בוגד, אלא אוהב עמו וארצו, הקריב נפשו לשת_ רם מעול הערוצים והצליח. לעם ישראל היה אוהב ידיד אחד מחסידי אוהע'. היתי ערך שנה תמימה בשעכין במלחמה הראשונה, גם העם הנ_ כרם לא-היו בין אוהבי ישראל. וכאשר עלה מסארק על כסא הממשלה השפיעו עליהם לשנות טבעם הרע, כמו אחרים, ובנו יאהן, עם ישר_ אל יודעים לערין פעולותיו, ולזכרו קראו רחוב חשוב בטבור העיר בשם "בכר מאסארק" בשכנות הרחובות "לעאן רייך" ו"אדאלף שטאנד". גם יהודי צעכים נטעו יער גדול על שם מאסארק, יהי זכרו ברון.

באותו זמן שאדמור ר' משהלי זצל' שבת בקאלאמיי גרתי באטיני בימי אחד כנסתי אליו, לא דיבר אלי בעניני פליטי וציונית, היתי כבר בין אלה "הציץ ונפגע". שאלתיו בעצה בעניין מסחר השיב לי בזו הלשון בעניין מסחר אתה יותר מומחה ממני, יש לך נסיון רב עשה בשני בנתך. ב נת קרוב להתרפ' כפי שפרתי בקרתיו בקאטוב, דיבר אלי בחמימות על בחירת מעומד ציוני, ואמר לי שלא יתערב בבחירות. אבל עם יהודי יב_ וא ויסאל במי יבחר. יענה על 17 כלומר ראזמרין. שאלתיו אם יתן לי רשיון, להודיע בפומבי אלה דבריו והוסכם.

בשנת תרפד' לפני עליתי לארץ, קבלתי ידועה האדמור נוסע דרך זאבקי' לגרמכי או לווין. באתי ממקומי סטניסלבב באותו יום לשם, מצאתיו במחלקה חבריה עם הרבנית ומשה סק, ואין איש מאנשי המקום. אחרי רגעים בא רכבת המהיר ונסעני יחד בתא מחלקה השניה עד סטא_ נישלבב. ספרתי לו שאני נוסע איה' בחודש ניסן לארץ, ובקשתי ברכת פרידה נתן לי בפה מלא, גבי קם ממני המטור דש' לכמוה ראזקראפיץ חותן הה' זעליגר, ולאחד הגבאים הכמצאים בירושלים. ./.

ד' תוך

תודה בעד הידועה המעציבה שבני דעלאטין לא נשלחו לתאי גז_
ים, באופן זו נמצאו משפחת בתי באדמת דעלאטין. אולי אפשר לחקור אצ
ל ילודי דעלאטין, עדי ראיה מהשמדות האחרונות, לדעת הפרטים, ואיהי
אסיר תודה לך. גם אני קבלתי עוד בימי האנגלים מכתב מבן שבתאל
הוא ביקש רשיון כניסה לארץ שלא היה להשיג.

חודש העבר כנסו אנשי דעלאטין להאזכרה על חללי עירם (אחרי
שמונה שנים) רציתי להשתתף אולי אפגוש מי שבא בזמן האחרון לשמוע
מה בפיו. אבל לא באתי בני התעלם ממני ההזמנה, מפחד שהעצבות יפעל
לרע על מצב בריאתי. שמעתי שלא היה מי להספיד כראוי החללים! שהש_
F בתי לעשות בכל רצון). כך יצאו חובתם בהעצת במה להזכירם, אחד
הציע להדליק נר תמיד. הנני להקים מצבה בדעלאטין במקום ההרגה,
והשלישי כדומה לזה. אם היתי משתתף הצעתי להקים מצבת זכרון כמונו
והיות בין אנשיהם אין מי שיהיה ראוי לאותה מלאכה, ויקדיש מרצו ו
כחו לא עמ' לקפ'. יפנו ליליד עירתם החכם המלומד ר' חיים בלוך
למסור אליו העבודה מובן עמ' לקבפ' מה דעתך להציע לפניהם רעיון זה
נתן מלצר דרש ממני תמונת אביו זל' שיש לי למען ישלחה לד'
גלבר הוא כותב ספר על אישים גאליצים, אם גם אתה בניהם?.

לישעהו הרביץ כתבתי שבזכותן מסכים אני למסור לו ספר, אנשי
הקיבוץ שלו באים פעפ' לתא' יבקש אחד לכנס אלי ואתן לו הספר בש_
בילו. לא ענה לי על מכתבי, ולא שלח מי לקחתו.

מעשה דר' ברוידי זמנות עם המטריה שלו קרה גם לי בשבת פרשה
וארא, כאשר הלכו יחד עם הרב דר' א' קאמינקא מההצהרה שלו בבית
„אהל שם" בשעה 12 וחצי. הלכנו לתפלת מנחה גדולה והתחיל לגשם פתח
המטריה, רצה לסוכן גם עלי ולא הסכמתי, פגשנו הסופר ז' שנעהר גם הו
א טען במטריה פתוחה. בזמן שקרה לך היה עוד הגאון ר' פייבלע שרייע
בחיים? ושלמה שיינר הכרתיו היטב הוא התקנא קנאת ה'?.

רב תודה וברכה שהודעתני דבר מחבר בעורי ר' מאיר מעהר, מש_
מה אני לשמוע כי היה ביכלתו לבוא אליך לביקור. יש לי עליו הקפדה
גדולה. לפני כמה שנים התעננתי לדעת ממנו, עמדתי בקשרי מכתבים עם
המזכיר של רעליף זאבלטוב ז' שיינהארן, ועי' שלחתי לידיד בעורי
מכתב ארוך, ובקשתיו להודיע לי מה ממנו. היות מזמן נתפרדנו איש מא
היו פגשנו פעם לפני 40/30 שנים ומאז לא שמענו זמז'. לזמן קבלתי
משיינהארן מכתב בו צריף כרטס מאת מ' מעהר ערוך לשה' כותב היות
שהוא שוכב חולה. ואי אפשר לכתוב ביד ימין מבקש ממנו להגיד לי
שלום וזה הכל. אחרי זמן שמעתי אודותיו הוא שוכב על מטתו שתוק
אברים, ועכשיו בשורה טובה שהוא בריא, ומתנודד בבקורים. אם רצונך
ספר לו מהתמרמרתי נגדו, ויש בידו לתקן המעוות. הוא פרץ בבכי כאשר
ספרתי לו מהספר בכי של חדוה, או עצבות? אם עד כשיו לא ידע דבר
מהספר? הלא עוד בחודש מאי שלחתי לשיינהארן 200 ספרים עבורם, וה_
וא לא ידע ולא שמע? כתבתי אז לשה' לדעת מצב פרנסתו, ובקשתיו אם
איננו מזהיר, לתמכו בו, לאחר מותיקי התח' של עירנו.

F אולי השתתפי היתי ויכן להספיד

ף הוק

אבל לשבחם הייזלר,ולזליג אדלרשטיין חסיד ותיק מזשבל' שהיו בצפת לא הזכיר שמם.לר' שמחה ולהשכני מסרתי חדש' ושמחו מאד.

בשנת תרפח' בבואי לבקר בניי מארץ עכבני כמעט לשנה תמימה היה לי לסדר הדורים בין בני אהרן זל' עם גיסו פויגל ושיתפיו. גם מח' יהושיע בלוך ביקש ממני לבקר פנקסי מסחר מנסרה טשטרוב ושיתפיו,מלאתי רצונו וישבתי על אותו המדוכה ערך ג'חדשים,מצאתי מגרעה או שגיאות רבות לחובת יהושיע.

והנה באותו זמן טוב בחירת לסיים,ומי יסדר אצל האדמור' מקוסוב באותו ענין לטובת ראזמרין,מוכן א'קייש.האדמור' ר' חיים שבת באחד השבתות בחורף בדעלשטין.אספתי כמנין חסידים שבאכו לשם על שבת.התאכסן אצל הרב ר' נפתלי עהרליך,שונא ציון.למרות שריב ומדון לי עמו בענין זה,אבל בחי הפרטים היכני ידידים אמיתים.כאשר לדעלסין לבניי(מדי שנה בשנה באתי) היה הרב ר' נפתלי הראשון שבא אלי לבקרני וישבני שעות אריכות בשיחות יפות.בשנה אחת כאשר נבארתי כהרל' היתי אורחו בימי הכוראים ויום' לתפלה בביתו.נהנתי מאוד באותו שבת מהפגישות ידידים מכירים ובשמחה השלהבות,ומצב' בזמן הפרידה הצעתי חפצי והזכרתיו התנהגות אביו זצל'באותו ענין אז כאשר בקרוניו בקוסוב.הוא ענה לי היות שמעוד„אגדת ישראל" עומד על הפרק,ויוסף ביטר ואחרים דורשים שיתמוך בו,לא יודע למי הקדמה,לכן ביקש ממני ללין הלילה ומהר יתן לי ברכת פרידה ויודעני החלטתו.למחרת אמר לי במבוכת הספק הוחלט לא להתערב בבחירות לאו לזכות הציונים,ולא לחובת האגדה,אמרתי גזלט'.

והנה הפתעה אחרי מונה ימים אני קורא„כרוז" מטעם האדמור' מקוסוב,חוב קדוש מוטל על כל יהודי במיוחד מחסידיו לבחור הגוי הפנטיסמי מס' 1.מגודל הכעס והתמרמרות ערכתי אז מכתב למטה טק ושפכתי עליו ועל הרבי המתי,אמרתי לו במעשיה הנמבזה חילל כבוד האדמור' בין כל מפלגות הישראלי וביאץ שם קוסוב וכן היה.מאז לא ראיתי פניו,מפני רחוק המקומות,ורחוק הלבבות.כאשר בא לבקר את ארצנו יחד עם הגאון ר'דוד שפרבר,לא באתי לרואתו,אלא הוא שלח אלי את הגבאי סק הצעיר וביקש ממני לבקרו.באתי אליו וסיפר לי שיש לו איזה תבוע הדר הוריו ביפו שהשתדל בדבר.גם הוא רוצה לרכוש לו מגרש,למען יבנה בית אחרי שימכור חלק נחלתו בקוסוב.

אחרי חפושים מצאנו מגרש מתאים בבני ברק אצל הרב גרוס היה מנהל של אסכולה„דר' יונג" בסטראשניץ.הוא הסכים להמחיר והובטח אחרי שובו לקוסוב וימכור נחלה אות יחזיר עמ' להשתקע וישלם בעד המגרש.הסוף אף אתה יודע קנה בית גדול בעד 80 אלפים בקלמיי. אוי לנו שגו ברואה,לא שמעו קול תלמידיהם„הגיע זמן השחרית" כוכב השחר עולה ממזרח,ויאיר לעם ישראל חיו בארץ אבותיו...

צר לי מאד שאין אפשריות להתקשר עם קרובי הגאון ר' דוד שפרבר.כמכ' אין לי אפשרות להתקשר עם בן גיסי ושב' ר' פייביש מלצר זל' הזאגרופא ברוסי זמן משנים רב.

קסלריק 4

— —

התמונה של האדמו״ר ר׳ ממהלי זצ״ל ראיתי אז כבר מבוג, אבל
את בנו לא מצאתי. לבוא לספריה לחפש מאמרך, ובערן, למען לקראם אין
לקרואת אני ממכר אניכעור אף בצהרים. התמונה נמצאה אצל בא׳ מרדכי ה
ב זפעפ׳ „ליבך נגד מורך״.
ר׳ חיים פוריגל נמצא עם משפחתו בבית מה׳ א׳ל׳שובל יחד עם בנ
יו שמריל, וזלמן וחתנו המשכיל יהושע ברעמיגר וכל המשפחה. פרמגר
חבר הכנסת האדום, איננו בן יהושע. בן ונכד שובל עובר באיזה קבוצה
בן אחד של פוריגל „בנים נמצא בורשרפ„קטיגר הטוב (שטשטנדולט) בממ_
שלו פורילן, בצפ אחד בכל המשפחה. הודות להת של חיים נמצאה בארץ.
אקוה לבקר בקרוב את בנך מלבר, הראה לו מכתבך, ודברי נוסר לנ
כמה לא כתב אליך כל הזמן.
עוד לי איזה הוספה לעמוד 1) בענין „עבר את בישטר״: הודם הרא
בון אשר התחלתי עבודתי בכפר לוקטביץ, יער וואלמינביץ. היה לי לסחר
ספרים הכבונות, מה שאחד היה משפט ערך הדברים. ערך ימי מהרה כל
בקבה הוצאתי יקר מזולל. פתחתי ספרים הדפים כפי מבינתי עצבה החד.ה
פיסמש המעדיקבית, השגראצע יחד עם פנקס הראשי, בקל לבוא למאזן וה_
די. כאשר באו סוכר בישטר לסייך והליכות המסחר, השאיר ר׳ א״י כמה
ימים, בדק וחקר כל קוץ וקוץ של עבודתי. ובגמר פנקסי ערמתה בחוז.
פנקסאי ראשי בבית „ויבקלשטיין את קאמפ״ שבע רצון בעבודתי, רק כמה
הערות השמעתי מפיו. מאז נשתנה היחס בינינו, ונעשה כאב לבן, ובן לאב.
ובשבת הרמו׳ כאשר חטל המסחר, השתדל אי״ר׳ עבורי לקבל משרה, כס ט
כמה פעמים קלמיי פערנביה בסביבי, עד שהבאני לפירמרש הכי גדולה
והטובה „לשנגענהצן את קאמפ״ איננו בב׳. היו לו בארום המקומות עבו_
דה רבה, ועמדתי בשירה עד שנת תרפג׳. באותו שנה בא אלי באחד הימים
ר׳ גדליה בישטר בהצעה: הירות הוא ושותפו אי״ש פטערברג קנו כמות
גדול עצים, ועם המנסרה הגדולה באטניא, ערך שן ושים אלפים מעק׳ לשנ.ה
ובחרו במנסרה אטיניש בת שנה גשטערים. הם החליטו למסור לי ההנהלת
המנגן כמו הספרים והחשבונות, משכורת 100 כתרים לחודש, דירה בת 4
חדרים הדלקה, הספקה עצים לכל הדר להביא, רפת לפרה וגן לירקות.. בקשת
ליתן לי זמן 10 יום לעיין בדבר, אמרתי בזמן „הן״. עמדתי בשירות עד
שנת 910, ערך 20 שנה וחייבתי שלש פעמים לרצע אזני, התורה קבע הז-
מן „שש שנים יעבוד״. ומזמן שיצאתי לחירות ובעזרתי אדון לעמי, קטפתי
מאורתו, עץ החיים״ ונתנו לי לאכול, מרים ומשפחתה כל ימי חיי, יהי זכ_
רם ושמם ברוך. נתתי לך סקירה קצרה: פט וכ׳
א) פרק מתולדת חיי. ב) בקורת על קדושים, ואני שב, אם פגעתי חלי_
לה בכבודם, אבקש מחילה וסליחה. ג) ידיעות ותשובה על שאלות. ד)
פטפוטי מילין של ישיש עבר ובטל.. הנני אוהבך מכבד ומעריכך כערכך

אברהם ק י ס

קבלתי קסלריק שוחט

שלום לבבי, ואקוה למענה.

ד פרית ותיקוה

הוספה: בנוגע לי,לעצמי ובשרי כלומר „פרנסה", זה כמה שנים אמרתי למסחרי חסל„המאזן" נגמר ונסגר לעולם ועד. מעט ההסכן משנים הטו_ בות,נמצא ביד אחד משני בניי בארץ,והוא מלא מקומי במסחרים פעו_ טים,ובהם חלק הרוחים,וחלק מחקרן פרנסתי. „ולחניא בני די בקב הרובן מעש' לעש'". מכבר השנים אני בין אלו „האנטי בשר,אלכוהל, ואנטי מעשן,ובין הני ~~שפשא~~, ארעא דישראל שפשאי" לא!לא! הני ארעא דישראל חכמאי דאכלה נהמא(או לחמא) בפירות,לחמא בירקות(אף מבושלים),ושותים מיץ תפז', מיץ אשכולת,דוקא ~~או~~ במשורה,במקום מים. אלו שלשה מינים „לחם,מירות, ירקות" נמצאים בארץ בברכה רבה ובמהירם נוחים. דירה נאה יחד עם בני הצעיר בת שלשה חדרים,בשבילי די הדר אחד יחד עם אשתי הזקנה,ומה עוד?.

בנוגע לרהניות,עבינא דשמיאי לצערי לקוי ופגום,למרות שאני ממשכימ שחרית וערבית בבהכנ' ובחמד' לתפלה בצבור,אבלפתוח ספר מפני כהות עיניי אי אפשר אני רואה צל האותיות,רק אלו כגודל הלב_ נה. הריני יוצא חובתי לאזין הטעורים הן המשבית שחרית,והגמרא ערבית. ובימי השבת אף ~~ה~~החקרהחצי „לכם" מחלק ~~ה~~הנשמה יתרה,באופן זה שלשה רבעים שלי לה'. בחמד' „האהל_שם" פתוחים כל ימי השבת ויש מה לשמוע תורה חכמה ומדע מפי רבנן, פראבסרים דר' וכו'.

בעניני צבוריות,ומפלגתות אין לי בהם עסק,יושב אני רוב היו בביתי,ועוד לא פג מלבי האסונות הגדולות שבאו על בניי ומשפחתם. מחמשה בנים,ובת יחידה נשאר לי בחיים שני בנים הנמצאים בארץ עם בניהם שלשה נכדים. שני נכדים מבני בתן זל' שבפטר אשתקד בפאלל_ ריבר_מאסס. עוד לבי תוסס דם ודמע,הדמעות כהתהו עיני. אחרי כל אלה עלינו להודות ולשבח לה' חסדו שזכינו למדינה וממלכת ישראל ובני_ רת ירושלים הבניה במהרה בימנו אמן כיר'.

ה נ ל'.

~~ה~~ יחוך החב

~~ה~~ שלחב יין לקיוש ולבקבוק

בה' תל_אביב ב' בשבת תשי'

לכ' תח' הראוי לאצטלא דרבנן, סופר ומשכיל רבי חיים
שיש בו אהבת תורה ויראת שמים שליטא' שלום ו ב ר כ ה!

ביום ה' העבר הפתעני קרובנו מר מילבויר ובתו בביקור
הבאנו מכתב ממך ערוך אלי. הבת קראהו לי (לי קשה לקראות כתב_
יד משולבות, לאו דוקא מפני זקנה כההו עיני „השטן" ממשש כל אב_
רי ופגע בהם), דברי המכתב, כמו הדברים ממכתך לאלתר פעלו עלי
בבחינת „ויחד" חדוה, וחדד. חדוה! מהולל שם ה' מה שעבר עליך נמ_
צאת יחד עם משפחתך במקום בטוח (אף ביסורי צדיקים, וחיי צער).
ידעתי כי נמצאת באמריקא, בערך אשתקד הראלי הרב ז'ראבינר את
עתון הדואר, בו נמצא מאמר על הספר שלו „השבת", בו מצאת מאמר
בקורת על „אנציקלופדיה" שלך, ראתי הספר אצל מוסד הרבמם' עי הרב
ר'ר'מרגלית. חשבתי אז האיש החכם ר' חיים בלוך. כאשר התחיל לה_
ריח, ריח המשטמה ורדיפת היהודים נודף מפה צורר ורוצח היטלר.
בזמן הרא ון רק עלה לגדולה. צרר צרור כספו וכל רכושו ומטלטליו
(במקום לקחת מקל נודדים אר', כמדומה לי יעצתיו בבקרתי בביתו)
אבל דרך אחרת בחר לאמערקא, בלתי ספק, במעט רכושו ובכשרונותיו
הטובים, מצא במקצוע פרנסה בטוחה, ונהנתי. נבהלתי נעשה בשרי חדו_
דין לשמוע מה שעבר עליך ומה מצבך עכשיו. בכל זאת לא להתיאש
היד ה' תקצר, צדיק הנעשה לו נסים ונפלאות להציל חיו וחי בב',
עוד יראהו ה' נסלאות לחיי עונג ונחת במהרה אמן.
מצת, בעיר ומתים בזכרונותי שתי שגיאות, האחת לא בי האשם
אלא בנכד זה שמסר השם. השניה לא שגיאה אצלי, אלא בשורה טובה
ותחי רוחי ביעדי כי קרובי הרב החשוב ר' דוד שפערבר חי. מה
שמחתני בפגש אותו יחד עם האדמור' ר' חיים בארץ כל זמן בלותם
בתל_אביב, לה הזנחתי יום מלבקרם ולהנות משיחה יפה ונעימה.
כמה תהלות ושבחים שמעתי על הרב ר' דוד מפי האדמור' הצדיק
ר' משהלי זצל' בבקרו אותו פעם סברני בשנת 920/19 בקאסוב ב_
ענין פליטי (בחירת ציר לסיים הפלוני דר'ראזמערין) בלותי אז
בידרו קרוב לארבע שעות, רק אני והוא זצל', סיפר לי מלבד הספר
„לקט העני" כתב ספר חשוב ומסר הכי' להרב ר' דוד שפרבר להדפוס
בעירו, ואז בביקרי אצלו עוד לא ראה אור. זכרתני אמר לי באם הס_
פר יצא לאור החסידים יבוזהו, והמשכיליו ימלאו פיהם שחוק. למה?
שאלתיו, מפני שבו הוא כתב מאמר חשוב על על בריאת האדם
בטל ומבוטל דעת המכחשים, כמו הפליסוף ד' וכדומה.
אני מבקש ממך אלו אתה עומד בקשרי מכתבים עם הרב ר'דוד
מברך אותו בשמי בברכת „מאן דיהיב לך", אם תדע שיש אפשרות לשלוח
אליו הספר „עיר ומתים" הנני הכן לשלחו, ונחזק לדעת הכתובת, אקוה
שתגיד לי פשר דבר.

./.

חדודין חדודין, צער ועצבנות בהזכירך השמדות אנשי משפחתנו הנאבים והנעימים אף במותם. אם מח' ר' יהושיע השמיד יחד עם אחיו בדלאטין? לצערי הגדול לא אדע הפרטים מבתי היחידה „טובה" זל' אשת בנימין בן יהושיע. למרות ההשתדלתי לדעת מכל בני סופם המר, נודע לי הפרטים מבני אהרן, אשתו זיסל, בת ר' אברהם פויגל זל' ושני בניהם הם נשמדו יחד עם ששת יהודים חשובים „יודן_רצטה" ביום שבת טז' אלול תשב'. על השמדת חתני בנימין קבלתי מכתב רשמי נשמד במנטהוי_ זן בים ח' מרחשון תשד'. מבתי טובה קבלתי המברק האחרון מיום 19/8 941, עדי ראיה מסרו לי אחרי השמדה הראשונה ביום הור' תשב' עוד ראיתיה בחיים, מי יודע? אם נשמדה ובניה בפעם השניה בדלאטין.

או נשלחה לאן? לתאי הגזים. היות אתה הודעת אשר בת שמריהו, ונכדו נשארו בחיים, אבקש אם תעמוד אתן בקשרי מכתבים תאבה בטובך לחקור אדותן ותכתוב לי, או אלו יתור טוב שלח לי הכתובת, ואכתוב ישר להן, את הבת אני מכיר היטב, ואקוה אם ידעת הפרטים תכתבה אלי.

מודה אני לך בעד הספר ששלחת לי, בקבלו ואקרא כל התוכן, אז אדע לענות על הכל.

את הדש' לבא' מרדכי דוב מסרתו לו מוצש' בבקרני, הוא שמח מאוד, ובמיוחד שמע כל הנסים והנפלאות שנעשה לך, והודה לה'. ביקש להמסור לך בשמו דש' חמות ולבבות ולבב'.

כמו כן כתבתי לשב' נתן מלצר והודעתיו מה שבקשת, אני סובר שיכתב לך ישר, או אלו יבקש ממני לכתוב אליך בשמו. בנתיים קבלתי ממנו היום מכתב בצירף תמינת אביו שלום זל' שקיבל ממני לפני זמן. היות דר' געלבת מבראדי מוצא עכשיו ספר על אישים חשובים מגאליציע, ודרש ממנו התמונה של אביו לכתוב אודותיו, סובר אתה מכיר ההסטוריון דר' געלבר היודע.

גם אנשי סטאניסלבב מוציאם ספר על העיר, ודר' געלבר כתב על ההסטריא העיר ערך 70 עמודים. כמכ' כתב ר' ישעהו הארביץ איש קוסוב על ששת הרבנים הארביץ מזמן קן' שנים. המנות דר' מרדכי זאב ברוידי כתב משבע שנות כהנתו בקודש רב, ומטיף בהכיל העיר 80 עמודים, גם מאיר הניש, ומנחם גלנטר, ועוד מי כתב מאמרים שיעלה בערך 600 עמודים. המוסד של הרב קוק לקח עליו ההדפסה והמכירה ומקוים שבשנה זו יוצא לאור.

אסיים בברכת כהן שבהן כוללים כל הטובת המניות, והצלחה הנצחיות, מכבדך כערכך הרב בהאהבה וחיבה ידידך

בבהם הכהן ק י ש

אל תתמה על השגיאות אני כותב כעור ממש, תודה לאל שיש לי אפשרות לכתוב על המכונה, בכי' אי אפשר.

בסטניסלבב F אלפיק

א' קיש וק_אביב פאירבר

בעברית

My Chium Bloch

2050 Davidson Ave,

Bronx 53.

New- York

SAUL KLEIMAN

3616 Bellefontaine, Kansas City, Mo.
Linwood 6616

ט"ז בסבת, תש"ה.

לכבוד הרב ר' חיים בלודן!

אדון יקר:

מכתבך מיום ד' בכסלו הגיע לידי היום. המעם הוא פשוט- המכתב נשלח אל „מועצת הצבור". למועצה זו אין לשכה משלה וחבירי מתאספים במרכז היהודי פעם בחודש. ועד אשר נתאספו והשיגו את המכתב ושלחוהו אלי נדחתה קבלתו עד היום.

בנוגע לספרי „לקוט רש"י" הרי אפשר להשיגו בנו יורק בספריה של המינריון „דשואיש תיאולוזשיקאל סמינרי אף אמריקה" וגם בספריה של „הישיבה-קולדזש". ואם לקנותו הרי יכול להשיגו בכל בתי המסחר לספרים עברים „בנו יורק. ואשר לספרי „משלי רש"י ופתגמיו", עודנו אתי בכתובים אף כי הוא מוכן לדפוס. את כתב יד הזה שלחתי שלשום לבתי המשכלת בעיר קאנסון ולכשתקרא אותו תשלחהו אל בני בשיבה, והוא ישיבנו אלי.

אגב, קניתי את ספרך החשוב „ודע מה שתשיב" זה לא כבר מאת ידידי רזנים, מוכר ספרים בנו יורק.

בכבוד גמור,

שאול קליימאן

SAUL KLEIMAN

6432 Oak Street
Kansas City 13, Mo.

JAckson 3-2918

ז׳ בטבת, תשכא

להרב הנכבד ר׳ חיים בלוך,
שלום וברכה!

ידידי היקר:

חוברתך "משא פדרבוש" באה הב'קר. כנראה שכחת כי כבר שלחת לי חוברת זו כלפני תשעה שבועות, וגם עליה רשמת אי-הערות ובקשתני להעיר או להביע חוות דעתי עליה, ואני עניתי לך במכתב ארוך אז, ואין צורך עכשו לחזור על דברי.

מקוה אני כי בכלל נתהוו שינויים לטובה בכל תנאי מצבך.

אשתי **ממזכרת**-גזברת בעניני ספרי רצתה שאודיעך כי בנוגע לך יֶמשך המחיר המוזל של "ילקוט רש׳י" $1.50.

שבעתי רצון לשמוע ממך ואצפה לקבל ממך מכתבים או גלויות תדירות.

בכבוד ובידידות,

Saul Kleiman

SAUL KLEIMAN
6432 OAK STREET
KANSAS CITY 13, MO.

KANSAS CITY MO. DEC 27 11 30 AM 1960

JULY 4, 1960
4¢
U.S. POSTAGE

Rabbi Chaim Bloch,
2050 Davidson Ave.,
New York 53, N.Y.

SAUL KLEIMAN

6432 Oak Street
Kansas City 13, Mo.

JAckson 3-2918

פ"ה

ז בתמוז, תשך

לכבוד הרב ר' חיים פלוך.

ידיד יקר:

דומני כי ענין "לקוט רש"י" דורש בֵּירור, והוא - נכנסתי לשנת השבעים וחמש בחיי, ומפני שהחֹגֶני והגיעני הש"י לשנה זו החלטתי להַהנות תלמידי חכמים משך עת זו, לאַפשרם להשיג את 'לקוט רש"י' כמעט חינם, ופר-סַמתי ב"אור המזרח" כי יִמָּכֵר הספר בשקל אחד תחת מחירו הרגיל, $5, והשקל הזה ימלא את הוצאות המשלוח, הארזָה, המודעה; אך אין אפילו עשיריה מטנו בעד הספר גופו, ובסוף השנה ישוב המחיר לקדמותו.

אתה, ידידי, השגת 5 טפסים, שמחירם $25, בעד $5, והוצאות המשלוח עלַי. מחיר הספר עולה לי 3.75 הטופס; זאת אומרת שאני מפסיד $2.75 במכירת כל טופס. אולם הפסד זה רֻווח הוא לי - עונג רוחני.

כתבת כי רוצה אתה בעוד 10 טפסים. מסֻפקני אם אוכל לשלחם לך יחד, מפני שמספר הטפסים שישנם עוד מצער וחוששני פן לא יֶשָׁארו לי די למלא את כל ההזמנות, וגם התנאים דורשים שאַבַּר למכור 10 טפסים לעשרה אנשים תחת מכרם לאיש אחד; כי אין בענין זה משום עסק מסחרי. ע"כ אני מציע כי תקנה אותם לבד, טופס אחד לשבוע; ובכל פעם שאקבל ממך שקל אשלח לך טופס מיד. באמת הייתי מַבַּר לשלחם לך בהקפה ולבסוף לקבל את עשרת השקלים. אולם אין כדאית עבודת הפֻנקסנות בעסק זה.

לא אתעטף באיצטלא שאינה שלי ועל כן אעיר את שימת לבך כי אינני רבי אלא "אחד העם". לפי התוספתא (בסוף עדויות) "גדול מרב, רבי; ~~גדול~~

SAUL KLEIMAN

6432 Oak Street
Kansas City 13, Mo.

JAckson 3-2918

(המשך, דף שני)

גדול מרפי, רבן; גדול מרפן, שמו". איננני גדול ממי שהוא, אבל שבע רצון אני בשמי הפשוט.

אני יודע אם קראת על ספרי החדש "מהעבר ומההוה" בשני חלקים, עברי ואנגלי, שמחירו $4.00. אני מציע שנחליף ספרים - ספרך "ודע מה שתשיב" בספרי "מהעבר ומההוה." חליפין אלו אינם עניין מסחרי אלא עניו אדיבותי בין שני סופרים.

אעתיק מדבריך היפים בסיום מכתבך "ואברכך "בבריאות הגוף ומנוחת הנפש".

בידידות ובכבוד,

שאול קליימן

שאול קליימן

SAUL KLEIMAN

6432 Oak Street
Kansas City 13, Mo.

JAckson 3-2918

10.16.60

תשרי כ״ה, תשכ״א.

לכבוד הרב הנכבד חיים בלוך שלום וברכה!

מכתבך וההזמנה לחמשה טפסים של „ילקוט רש״י" בלוית ההמחאה בת 5.50 $ נתקבלו.

במכתבי הקודם הודעתיך כי אוכרח לבקשך להוסיף חצי שקל על כל טופס להוצאות המשלוח - האריזה, התיבה, הבולים, הבטוחון, וכו'. לפי זה יעלו לך חמשת הטפסים ב- 7.50 $. ואולם חוסכים קצת בהוצאות המשלוח של חמשה טפסים משל טופס אחד. במקום 2.50, יעלו רק ל- 2.20 $ וביחד - הספרים והמשלוח 7.20 $. על סכום זה קבלתי את ההמחאה של 5.50 $, ולכן נשארת חייב לי 1.70 $. מיד כשאקבל את הנ״ח ואשלח את הספרים. זה דרוש בכדי להמנע מפנקסנות.

כשתקבל את הצרור הנכבד ותתבונן בתוך האריזה תמצא כי אותי מצדיקים באומרי כי שלמתי שקל לחברת האריזה לסור לביתי, ליקח את הספרים לחנותה, לארזם בהמון, ולשלחם לדאר בבטחון. כמובן הוצאות הדאר עלי.

בברכת „חיי אריכי, מזוני רויחי, בריות גופא ונהורא מעליא",

ידידך, שאול קליימן.

SAUL KLEIMAN
6432 OAK STREET
KANSAS CITY 13, MO.

KANSAS CITY MO. OCT 16 12 30 AM 1960

Rabbi Chaim Bloch,
2050 Davidson Ave.,
Bronx 53, N. Y.

MRS. S. KLEIMAN
6432 OAK STREET
KANSAS CITY 13, MISSOURI

KANSAS CITY
JUN 7
8 30PM
1960
MO.

Rabbi Chaim Bloch,
2050 Davidson Ave.,
Bronx 53, N.Y.

B. K, 6432 Oak
K.C. 12, Mo.

KANSAS CITY
JUN 1
9 PM
1960
10
MO.

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Avenue
Bronx 53, N. Y.

ערב שבועות.

חשובה מרב, הרב בלוק:

אייר ברוך תהוט זשל פארשנעטיגט
צוליעב די אונריכטיגע אדרעס אין אזוי ווי
עס וועט שוין באלד אם טוב אייל איך זיך
צו מנטפעזן בקיצור, פארלויפיג, ביז די
צייט וועט מיר מלויבען צו שרייבען מעהר.
שיקט מיר די פינף טאלע וועל אייך
שיגען די פינף שטיק „ילקוט רשי". עס לוינט
עס זיך נעט צו שיקען אויף בארג אין
צו האלטען חשבונות. דאס ספר קאסט אינז
$ 3.50 א שטיק, אין סטעמפס קאסט 25
סענט פאר יעדען ספר. אזוי גלש ווי איך
קריג דעם לעטק פאר $5. וועל אינז
ארויסשנען די ספרים.
א דאנק אייך פאר דעם ארדע.

בכבוד גדול

Mrs. S. Kleiman,
6432 Oak Street,
Kansas City 13,
Missouri.

PUBLICATION COMMITTEE
MRS. S. KLEIMAN, SECRETARY-TREASURER
6432 OAK STREET, KANSAS CITY 13, MISSOURI, JA. 3-2918

י"ב בסיון, תש',

לכבוד הרב ר' חיים בלוך.

ידיד יקר:

בה בעת שהגיעו מכתביך הייתי חולה במחלתת השבעת (flu) ומפני זה לא הראתה לי אשתי אותם. לאט לאט החלמתי והבקר הורשיתי כבר לצאת החוצה. מסרה לי אשתי את שתי אגרותיך, ובקראי אותן נפלטה מפי הברכה „ברוך מחיה המתים!"

התענינותך בי - מכרי וידידי מכבר - ראויה לשבח. נזכר אני בחליפות המכתבים שעברו ביננו כלפני שלוש עשרה או ארבע עשרה שנה. כנראה אשמים פגעי הזמן בשתיקתנו.

בסוף שנת 1958, אחרי צאת לאור ספרי „מהעבר ומההוה" פרשתי מעבודתי בשדה החינוך שעסקתי בו במסירות 53 שנה. רציתי לדחות את פרישתי עד שתמלאנה 55 שנים, זאת אורת עד 1960, או עד שאגיע לגיל השבעים וחמש, אך הרופא שלי יעצני אחרת ואני שמעתי בקולו. מקוים, אנחנו, אנכי ואשתי, לחוג בעזר השם את שנת היובל לנשואנו בשנתים.

בנוגע ל„ילקוט רש'י" שיצא לו מוניטין בעולם תלמידי החכמים, רציתי להתנות ת"ח שאין ידם מגעת להוציא עליו $5, משך חודש אחד בשנת השבעים וחמש בהיי; ופרסמתי ב„אור המזרח" שימכר הספר בעד שקל אחד והוצאת המשלוח בכלל. לאכזבתי נשמטו שלוש מלים אלו מתוך המודעה: „משך חודש אחד".

דומני כי ענתי על כל שאלותיך.

משתמש אני בגליון-הניר של אשתי; שלי עודם אצל המדפיס.

תקותי כי בריא אתה והכול אצלך כחפצך.

שלום וברכה!

ידידך, שאול קליימן

שאול קליימן.

BOOKS BY MR. SAUL KLEIMAN:

"ANTHOLOGY OF RASHI," IN HEBREW—$5.00

"OF THE PAST AND OF THE PRESENT," IN ENGLISH AND HEBREW —$4.00

"THE JEWESS," A DRAMA IN 4 ACTS, IN HEBREW —$1.50

"A SCRAP OF PAPER," BY I. LEVNER, TRANSLATED INTO ENGLISH —$.60

THE PRICES QUOTED INCLUDE POSTAGE.

BOOKS IN MANUSCRIPT:

"WISDOM OF THE AGES, A BOOK OF QUOTATIONS," IN ENGLISH

"RASHI'S SAYINGS AND MAXIMS," IN HEBREW

"RAHSI'S SAYINGS AND MAXIMS," IN ENGLISH

"A BIOGRAPHY OF RASHI," IN HEBREW

SAUL KLEIMAN
6432 Oak Street
Kansas City 13, Mo.

ב דחהמ"ס,תשכ"א.

ידידי הנכבד הרב ר' משה חיים בלוך:

מכתבך מצום גדליה והאיחולים הלבביים שבו, יחד עם ההמחאה, הגיעו אלי אתמול, וחוברתך „משא פדרבוש" שעליה רשמת את ברכתך „לשנה טובה" נתקבלה כלפני שבועים. קראתי את ה„משא" והצטערתי מאד מאד על הריב שפרץ בינך ובין הרב פדרבוש. שניכם ידידי יקרים וחביבים לי מאד. תקותי חזקה כי לבסוף יתפשר ויתיישר הענין האי-נעים שביניכם באופן רצוי כיאות ל„תלמידי חכמים שמנצחים זה את זה בהלכה ורק נראים כאויבים", (רש"י, תהלים קכ"ז).

בנוגע לספרי „ילקוט רש"י" הזמן המוגבל שבו אפשרתי ת"ח להשיגו בשקל אחד כבר עבר, אולם כיון שהזמנת את הספר טרם עזבך את העיר ולא השגתיו עוד, אמכרהו לך בעד שקל בתנאי שאתה תשלם את מחיר המשלוח, הבטחון, והאריזה - חצי שקל. על כן משיב אני לך את ההמחאה ששלחת לי ושלא חתמת עליה את שמך. ובשאקבל ממך המחאה של <u>שקל וחצי</u> אשלח לך את הספר.

כתבת כי נותן אתה מתנות לבני-מצוה, לחתנים, וכו' - זה מנהג יפה מאד, אבל דומני כי נער בר-מצוה (או בת-מצוה) יוקירו יותר ספר כתוב באנגלית. בכלל תורני הוא „ילקוט רש"י" יותר מדי לנערים מגיל השלושה עשר. לכן איעץ לך לתת להם את ספרי „מהעבר ומההוה" שחציו עברית וחציו אנגלית ומחירו ארבעה שקלים, ולך אמכרהו בשקל וחצי ~~בשני שקלים~~ המופס, והמשלוח עלי.

לפי המקובלים יש לברך איש את רעהו בשנה טובה עד הושענא רבה, על כן אברכך בשנה שבה ימלאו כל משאלות לבך לטובה!

ידידך הנאמן,

שאול קליימן

נ.ב. -

אחרי גמרי מכתב זה הגדתי לאשתי המזכרת והגזברת של ספרי את תכנו, והיא אמרה כי מכיון שאתה משתמש ב„ילקוט רש"י" להעניק בהם ידידים הגונים שלך, עלי להמשיך עוד קצת לטובתך את הזמן המוגבל של המחיר הנמוך -שקל וחצי -. היא גם העירה את שימת לבי לעובדה כי משלוח צרור של 5 טפסים בבת אחת יקטין את הוצאת המשלוח כארבעים אחוזים.

- ש.ק.

ועד להוצאת ילקוט רש"י

מאת שאול קליימן

SAUL KLEIMAN, AUTHOR

ANTHOLOGY OF RASHI

Publication Committee

Sponsored by Kansas City Lodge No. 184, B'nai B'rith

4238 PROSPECT AVENUE

KANSAS CITY, MISSOURI

RABBI MAURICE SOLOMON, CHAIRMAN
JACOB BROWN
NATHAN GOLDBERG
SAMUEL L. GREENBERG
ELIAS GREENMAN
SAM POLLMAN
LEO RUBENSTEIN
HY VILE
RABBI MARSHALL MILLER
RABBI SAMUEL S. MAYERBERG
RABBI GERSHON HADAS

שאול קליימן

SAUL KLEIMAN
6432 Oak Street
Kansas City 13, Mo.

KANSAS CITY 2 MO. OCT 9 7 PM 1960

Rabbi Chaim Bloch,
2050 Davidson Ave.,
Bronx 53, N.Y.

מאשרים תועים ומתעים

ממני

חיים בלאך

א) רבנים מתירים מאכלים הנעשים מעורות ועצמות חזיר ונו"ט. ב) תשובות מהגאון רב הראשי לישראל ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל שליט"א. ג) קטרוג הנאצים הטמאים על המשפט היהודי. ד) „המשפט ה'הודי לאור האמת, תשובתי לגבלס" ימ"ש. ה) הספר „תקונים במשפט" מר' ישראל פיימר מסלוצק. ו) איך בא החתם סופר ו"ל על כסא הרבנות בפרשבורג.

RABBI CHAIM BLOCH
2050 DAVIDSON AVENUE
BRONX 53, N. Y.

SE 3-6095

על איש חרד להזהר במאכלות שלא לבוא לידי איסור אחד מאלף.

(זקוקין דנורא להקדוש ר' שמואל).

יש ליזהר ממאכלים שיש בהם חשש ונדנוד איסור וכו' ולפרוש עצמו שבעים שערים משערי המותר מיראת שער אחד משערי האיסור.

(חובת הלבבות לרבינו בחיי הספרדי, שער התשובה פ"ה).

ב"ה
עטרת ישועה ממרום קדשו,

אחד מזקני הרבנים החרדים נתן כמה שנים בלא טינא בר טינא בלבו בהסכמת חבריו, הכשרים על מאכלות מעורות ועצמות

476 H St. S.W.

WASHINGTON, D.C.
AUG 13
7 30 PM
1918

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

BUY U.S. WAR SAVINGS
DEFENSE SAVINGS
BONDS & STAMPS

JEFFERSON

Rabbi Chaim Block

2082 Davidson ave

Bronx N.Y.

476 F St. S.W.

WASHINGTON, D.C. 280
MAY 17
12 30 PM
1950

NATIONAL CARD
SESQUICENTENNIAL
1800

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Ch. Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53 N.Y.

ליה ו נוג מידן הכלי, ווי אלטעלע

לשלום הכבוד מוג

שלח ד' ויתן בלבבכם

ובמעשיכם בדבקם

בה אמן.

דבאתי מרחק, בזה

אספר, שמי קינה

מיתה שאשתי. כאלמני

שאין שומרים

עושים שאין שלומים

הסבים המובילים אתה. כל אלה

של הדחוים ואומללים

בפניהם,

בבלוף קיצור יהושע קאוועל

RABBI J. KLAVAN
1509 BUCHANAN ST., N.W.
WASHINGTON 11, D. C.

WASHINGTON, D.C.
FEB 6
5 30PM
1953
23

SAVE THE EAS
BUY U.S. BON
PAYROLL S

UNITED STATES POSTAGE
3 CENTS 3

Rabbi Chaim Block

2050 Davidson Ave.

Bronx 53 N.Y.

D. Kausch
~~Palmar Fashions, Inc.~~
~~1410 BROADWAY NEW YORK CITY~~
246 E. 199 st
58 N.Y.

Bonnie Burke
TAILORED CLASSICS

Rabbia Chaim Block
2060 Davidson ave.
Bront 53 N.Y.

Rabin KLEIN JENŐ
ORADEA
Str. Saguna, 16

הרב **יחיאל צבי הלוי** קליין
בלאאמוהר"ש (הי"ד) מגזע השלה"ק
המו"ל הפה"ק פ' שה"ג להחיד"א זי"ע
שו"ת זכרון יודא ב"ח, וס' החיים
הובק"ק **גראסווארדיין** יע"א

עש"ק [illegible] תש"ו כעת בבראנקס יע"א

מע"כ [illegible] [illegible] בימי הקורות, מו"ה
יד"נ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מבחירות [illegible]
החו"ב [illegible] [illegible] מו"ה חיים בלאך שליט"א

[illegible]

[illegible]

[illegible]

בברכה [illegible]

Rabb. J. Klein 976 Kelly St.

~~EASTERN CHEMICAL PRODUCTS~~

152 WEST 42ND STREET

~~NEW YORK 18~~, N. Y.

Bronx 59

NEW YORK, N.Y.
FEB 28
9 - PM
1947

BR NTRA
N

Mr.

Rabbi ch. Bloch

2050 Davidsohn av

Bronx N.Y.

S. Dresdner

59 NORFOLK STREET
NEW YORK 2, N. Y.

RABBI J. KLEIN
1373 Carrol Street
Brooklyn 13, N. Y.

Rabbi
Ch. Block
2050 Davidson ave
Bronx N. Y.

RABBI J. KLEIN
1373 CARROLL STREET
BROOKLYN 13, N. Y.

BROOKLYN, N.Y.
APR 22.
7 30PM
1958
13

Rabbi
Eh. Bloch
2050 Davidson ave.
Bronx, N. Y.

1373 CARROLL STREET
(Entrance : Kingston Ave.)

BROOKLYN, N.Y. 2
JAN 15
1230AM
1954

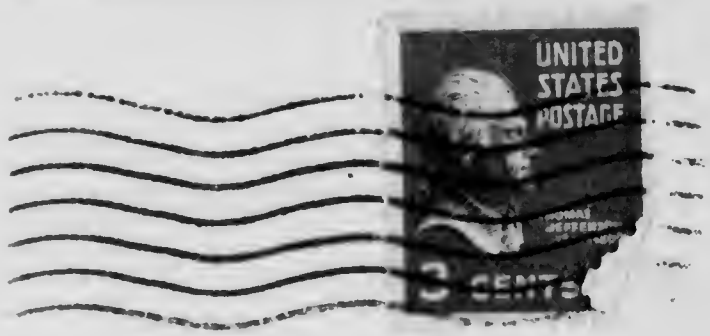

Robert
ch. Bloch
2050 Davidson ave
Bronx N.Y.

בעזהי"ת

בשורת ספר חשוב

דאָס באַריהמטע היסטאָרישע ספר

שם הגדולים מהגאון חיד"א זי"ע

מיט די וויכטיגע הוספות פון הרה"ח ר' מנחם פרענקל, בשם **מנחם ציון** נדפס פ"א בקראקא

און הוספות חדשות בשם **הגהות עין חנוך**

מהרהגה"צ המפורסם בדורינו מוה"ר **חנוך הענך הי"ד** אדמו"ר **מסאסוב** ואבד"ק **קערעצקי**

קומט אַצינד באַלד ניי פאַרבעסערט אַרויס פון דרוק.

מערכת גדולים - מערכת ספרים

שני כרכים מהודרים. מחירם רק 6.50 דאָלער — פריי צוגעשיקט דורך מעיל.

בברכת גמח"ט ושמחת יו"ט

GROSSMAN PUBLISHING HOUSE, 75 NORFOLK ST. N. Y. C.

TEL. AL 4-7015

בברוקלין אצל :

Rabbi J. KLEIN 1373 CARROLL ST. BROOKLYN 13, N. Y.

TEL. OR 4-1639

אתרוגים לולבים והדסים

מובחרים ומהודרים — בלתי מורכבים — מארץ ישראל ומיאַנאַוע

צו די בילליגסטע טאַגעס פרייזען אין ביידע ערטער.

ראַיעלע באַדינונג

האַלסעיל ✶ גרויסער אויסוואַל ✶ ריטעיל

RABBI J. KLEIN
1373 CARROLL STREET
BROOKLYN 13, N. Y.
PRESIDENT 2-0490

הרב יהושע קליין רחוב קרול
ברוקלין ג', נ. י.

Rabbi J. Klein

~~454 EMPIRE BOULEVARD~~

~~BROOKLYN, N. Y.~~

RABBI J. KLEIN

1373 Carroll St., B'klyn 13, N.Y.

Rabbi Ch Block
2050 Davidson Ave
Bronx N. Y

RABBI J. KLEIN
1373 ~~1684~~ Carroll Street
Brooklyn 13, N. Y.

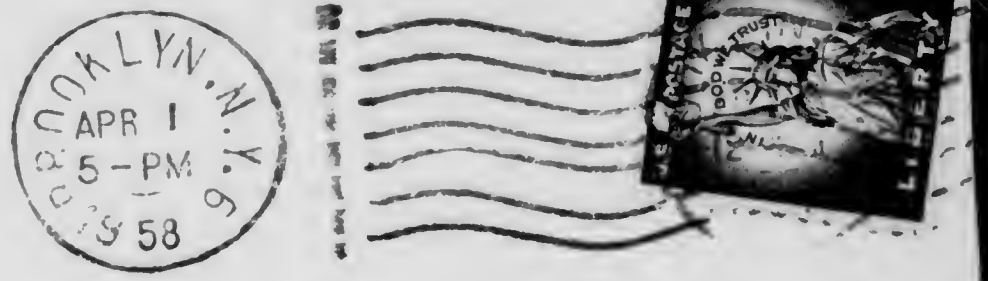

Rabbi
Ch. Bloch
2050 Davidson ave
Bronx 53, N. Y.

הרב יחיאל צבי הלוי קליין
בלאאמוהר"ש (הי"ד) מגזע השלה"ק
המו"ל: ספר החיים, מצבת זכרון וש"ס.
מאסף גדול שמות גאונינו, צדיקינו
וקורותיהם שנהרגו על קדה"ש, הי"ד

RABBI J. KLEIN
1373 Carrol Street
Brooklyn 13, N. Y.

ולתת עליכם היום ברכה!

שוכט"ס למע"כ הרה"ג [illegible]

הכל תלוי במזל אפילו ס"ת שבהיכל (מאחז"ל ידוע), זה כמה שנים שאני מתעמל ומשתדל, להו"ל הס' החשוב הנחוץ ומועיל, לכל רב ות"ח הנודע בשמו הטוב

ס' מחזיק ברכה

שחבר הגה"ק המפורסם רב **„חיד"א"** זצוקלה"ה, ביאורים וחידושים על שו"ע או"ח ויו"ד (כעין הס' ברכי יוסף) הדפיסו רבנו בעצמו בשנת תקמ"ה, וכעת **לא נמצא** אפילו אחד בעיר ושנים במשפחה.

מסבות שונות, והעיקר מחמת חסרון כים, לא הופיע הס' עדיין. וכעת נדפס עם תולדות המחבר וקצת הוספות, והוא סמוך לגמר.

פונה אני לכת"ה, היודע להעריך את חשיבות הס' וגודל מצות „והחזקת בו" באופן הגון, להיות בסומכי נפשי לגמור הס' בהידור וגודל המצוה אין לשער.

כעת ששערי רחמים פתוחים למעלה ולמטה, האפשרות קלה ונתונה, לעמוד לימיני גם ממוסדי הצדקה השונים, שתחת השפעתו הטובה.

זכות המצוה, ורבינו הגה"ק זצלה"ה יגן עלינו שנזכה לראות בהרמת קרן התורה וקרן ישראל בכו"פ במהרה דידן אמן.

הכ"ד אחיכם המצפה לישועה קרובה,

יחיאל צבי הלוי קליין
המו"ל הסה"ק מחזיק ברכה וש"ס

נ. ב. מחמת חולשתי א"א לי לבקרו בביתו הטוב, ע"כ נהא נא זה המכתב חשוב בעיניו כאילו עמדתי לפניו.

[illegible]

RABBI J. KLEIN
1373 CARROLL STREET
BROOKLYN 13, N. Y.
PRESIDENT 2-0490

הרב יוסף קליין
1373 קרול סטריט
ברוקלין 13, נ. י.
טל. נשיא 2-0490

RABBI J. KLEIN
1373 CARROLL STREET
BROOKLYN 13, N. Y.

BROOKLYN, N. Y.
MAR 2
8--PM
1958

Rabbi Chayem Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx, N.Y.

$3.50 [illegible]

RABBI J. KLEIN
1373 CARROLL STREET
BROOKLYN 13, N. Y.

PRESIDENT 2-0490

הרב יחיאל צבי הלוי קליין
בלאאמוהר"ש (הי"ד) מגזע השלה"ק
המו"ל ספרים רבים (ביוראב)
מלפנים בגרוסוואַרדיין ובעת מו"ל
ספר שם הגדולים החדש
ספר סידורו של שבת
כעת יו"ל אי"ה
ספר כבוד הכמים
מאסף גדול שמות גאוננו צדיקנו וקדושנו, עם פרטי תולדות חייהם וקורותיהם, שנהרגו על קידוש השם (הי"ד)

ב"ה

[illegible]

[illegible] הרה"ג המפורסם
[illegible] מוהר"ר משה [illegible]

[illegible]

[illegible]

RABBI J. KLEIN
1373 CARROLL STREET
BROOKLYN 13, N. Y.

BROOKLYN, N.Y.
JAN 15
8 30PM
1958

U.S. POSTAGE 3¢
LIBERTY
IN GOD WE TRUST

Rabbi
Ch. Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx, N. Y.

RABBI J. KLEIN
1373 Carrol Street
Brooklyn 13, N. Y.

BROOKLYN, N.Y. 8
MAY 5
1030PM
1958

UNIVERSAL AND INTERNATIONAL EXHIBITION·1958
BRUSSELS
U.S. POSTAGE 3¢

Rabbi
Ch. Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx, N. Y.

1 Rabbi J. Balaban 1016 Beverly Rd
Bklyn N.Y.

2 Rabbi D. Lobel 439 Sterling St. " "

3 Wilhelm 157 Division ave " "

4 P. Mandel 502 Bedford ave " "

RABBI J. KLEIN

1373 CARROLL STREET

BROOKLYN 13, N. Y.

PRESIDENT 2-0490

הרב יחיאל צבי הלוי קליין

בלאאמוהר"ש (הי"ד) מנוע השלה"ק

המו"ל ספרים רבים (ביוראפ)

מלפנים בגרוסווארדיין ובעת מו"ל

ספר שם הגדולים ההדש

ספר סידורו של שבת

כעת יו"ל אי"ה

ספר כבוד חכמים

מאסף גדול שמות נאוננו צדיקנו
וקדושינו, עם פרטי תולדות חייהם
וקורותיהם, שנהרנו על קידוש השם
(הי"ד)

RABBI J. KLEIN
1373 CARROLL STREET
BROOKLYN 13, N. Y.
PRESIDENT 2-0490

הרב יהושע קליין מרחוב קרול
ברוקלין ג', נ. י.
טלפון פרזידנט 2-0490

Rabbi S. Lubin 821 Roosevelt St.
Far Rockaway N.Y.

Rabbi A. Hamadlevin 201 W 78 St.
Newyork, N.Y.

Rabbi F. Greenstein 291 Seymour ave
Newark N.J.

RABBI J. KLEIN
10 Rose Avenue
SPRING VALLEY, N.Y.

הרב יחיאל צבי הלוי קליין
בלאאמוהר"ש (הי"ד) מגזע השלה"ק
המו"ל הספה"ק, ס' שה"ג להחיד"א זי"ע
ישו"ת זכרון יודא ב"ת, וס' החיים (בוראפ)
בולפנים בנרויסווארדיין וכעת מו"ל
ספר שם הגדולים החדש
חונה בספרינג וועלי יע"א

ב"ה

[illegible] וירא [illegible] לפ"ק [illegible]

[illegible] יחון [illegible] [illegible]
[illegible] לחוקר קדמוניות, [illegible]
וסופר מוהר"ר ח"ש [illegible] הי"ו

אחדשה"ט

מכתבו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
183 קינגסטון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] מרוחבה
[illegible] [illegible] אחרי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

RABBI J. KLEIN
10 Rose Avenue
SPRING VALLEY, N. Y.

הרב יחיאל צבי הלוי קליין
בלאאמוהר"ש (הי"ד) מגזע השלה"ק
המו"ל הסה"ק, ס' שה"ג להחיד"א זי"ע
שו"ת זכרון יודא ב"ח, וס' החיים (פיוראפ)
מלפנים בגרויסווארדיין וכעת מו"ל
ספר שם הגדולים החדש
חונה בספרינג וועלי יע"א

[illegible]

[illegible]
נודע חביבי הדה הרה"ג והסופר [illegible]
[illegible] מו"ה חיים בלוך הי"ו

[illegible]

[illegible]

[illegible]
יד[illegible]

[illegible]

RABBI J. KLEIN
1604 Carroll Street,
Brooklyn 13, N. Y.

BROOKLYN, N.Y.
APR 13
10-PM
1949

Rabbi
Ch. Bloch
2050 Davidson ave
Bronx 53 N.Y.

RABBI J. KLEIN
1373 CARROLL STREET
BROOKLYN 13, N. Y.

BROOKLYN, N.Y.
JAN 23
3-PM
19 58

Rabbi
Ch. Bloch
2050 Davidson ave
Bronx, N.Y.

RABBI J. KLEIN
1373 CARROLL STREET
BROOKLYN 13, N. Y.
PRESIDENT 2-0490

הרב יהושע קליין
רחוב קרול 1373
ברוקלין 13, נ.י.
טלפון נשיא 2-0490

RABBI J. KLEIN
~~1604 CARROLL STREET~~
BROOKLYN 13, N. Y.

RABBI J. KLEIN
[illegible] N.Y.

הרב יחיאל צבי הלוי קליין

בלאמוהר"ש (הי"ד) מגזע השלה"ק
המו"ל הסה"ק (ביוראַפ)
שו"ת זכרון יהודא ב"ח
ס' החיים מאחי המהר"ל מפראג
ס' שם הגדולים לרבינו החיד"א
מלפנים בגרויסווארדיין וכעת מו"ל
ספר שם הגדולים החדש
הונה בברוקלין יע"א

ב"ה עש"ק לס' ויעזר ה' בעדו, תשי"ח

שלומים מרובים וכל ברכות לכבוד ידידי
[illegible] הרב החריף וסופר מהולל וכו'
[illegible] מוהר"ר חיים בלאך שליט"א

אחדשה"ט כה"ר

[illegible] להודיעו [illegible] מן [illegible], [illegible] לידידי [illegible]
[illegible] הרב [illegible] ר' [illegible] שליט"א
Rabbi A. Katz 236 So. 3 St. Brooklyn
[illegible] הרה"ג [illegible] שליט"א, [illegible]
[illegible] מחוקר [illegible] — [illegible] גדולים
[illegible] בתורה וחכמה, [illegible]
אבל אחרי [illegible] אחרי [illegible] אבל [illegible]
[illegible] בענין [illegible] — [illegible] היה [illegible] אחרי [illegible]
[illegible] היה בלי [illegible]
[illegible] — [illegible] ...
[illegible] הרב [illegible] הוא [illegible]
[illegible], הוא [illegible] — יותר [illegible]
השכר, [illegible] כי ה [illegible]
[illegible] ולא [illegible] וקבלה לאחות

RABBI J. KLEIN

~~1604 Carroll Street~~

BROOKLYN 13, N. Y.

RABBI J. KLEIN
454 EMPIRE BLVD., B'KLYN, N. Y.

הרב יחיאל צבי הלוי קליין

בלאאמוהר"ש (הי"ד) מגזע השלה"ק

המו"ל הסה"ק (ביוראָפּ)

שו"ת **זכרון יהודא** ב"ח

ס' **החיים** מאהי המהר"ל מפראג

ס' **שם הגדולים** לרבינו החיד"א

מלפנים **בגרויסווארדיין** וכעת מו"ל

ספר **שם הגדולים החדש**

חונה **בברוקלין** יע"א

ב"ה

עש"ק לס' כי [illegible]

[illegible] ידידי [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שליט"א

מכתבו הנכבד הגיעני בשעה שלא היתה בבריאות, והיות [illegible]
הרב הגאון מהרי"ם [illegible] ואמר לי שמעת את הדין בקונטרס של
[illegible] [illegible] הר"מ [illegible] אמר לו [illegible] [illegible] —
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי הוא [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] הוא [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] והתעוררות. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible signature]

בשורה טובה!

מא׳ המערכה, שלו׳ וברכה, למע״כ

.....

.....

ווער קען נישט דעם בעריהמטען ספר?

שם הגדולים החדש

וועלכעס ברענגט די ביאגראפיע פון לערך פופצעהן - הונדערט גאונים וצדיקים, מרבנו **הבעש״ט** וכל תלמידיו המפורסמים, איז אצינד אין א נייע פארבעסערטע אויפלאגע, ארויס פון דרוק.

שם הגדולים! איז זעהר אינטערעסאנט פאר אלע רבנים ומיוחסים, וועלכע זענען עפ״י רוב פארבונדען מיט׳ן יחוס פון די גאונים וצדיקים, וואס קומען פאר אין ספר, און אויך סתם בע״ב בפרט **היסטאריע פארשער** באקומען **אן איבערבליק**, אויפ׳ן גאנצען סדר היוחסין פון דער גרויסער תקופה (מימי הגאון חיד״א עד ערך שנת תר״ס).

שם הגדולים! איז א קוואל פון עכט אידישער היסטאריע, מיט זעהר וויכטיגע ידיעות, שטארק באלעהרענד און ווירקט באזונדערס גוט אויף דער יוגענט, בפרט לבחורים תלמידי הישיבות, צו לעזען אין דער פרייער צייט, און בעקאנט צו ווערען, מיט די אמת׳דיגע גדולי ישראל ומנהיגי האומה בכל ארצות הגולה.

שם הגדולים! איז בעריהמט און ווארים אדרעסירט מהגאונים הגדולים **ר״ש קלוגר**, בדאדער מגיד; **רדו״ב מייזליש**, אבד״ק ווארשא; **רי״ש נאטאנזאהן**, לבוב; **ר״ש סופר**, קראקא; **חרבי מאמשינאוו**; **ה״ר אייזיק חריף**, סלאנים, ועוד; ולהבחל״ח מגדולי הזמן שליט״א, וועלכע עס פאר יעדען אידישען הויז, אלס עכט אידיש לעזע בוך עמפפעהלען.

שם הגדולים החדש האט א וויכטיגע ביילאגע, דעם קונטרס **בית שלום**, שמות אלף גאוני וצדיקי הזמן המפורסמים בדורנו, וועלכע זענען בעו״ה אזוי פערשידען טראגיש אומגעקומען, אין די נאצישע מדינות על ק״ה (הי״ד) און עס איז כדאי וראוי! דאס יעדער איד זאל עכ״פ מיט אזוי פיעל מכבד זיין זייער גרויסען נאמען, אין זיין ספרים - קאסטען א **חשוב׳ען פלאטץ** אבצוגעבען, לזכר עולם, עהרע זייער אנדענק!

הכ״ד אחיכם זה מקרוב בא מעמק הבכא, המצפה לרפואה וישועה קרובה.

ה״ק **יחיאל צבי הלוי**

בלאאמוהר״ש הי״ד, מגזע השלה״ק זי״ע

הכתובת:

RABBI J. KLEIN ~~454 EMPIRE BLVD.~~ Brooklyn 13 N. Y.

RABBI J. KLEIN
1372 Carroll St., B'klyn 13, N.Y.

בעזהי"ת

. . . . .

ב ש י ב ת ציון לפ"ק

עוד ישמה בערי יהודה ובחוצות ירושלים

קול ששון וקול שמחה

קול חתן וקול כלה

ל מ ז ל ט ו ב

קראתי למאהבינו, קרובינו ומיודעינו המה יכבדוני לבא ולהשתתף בשמחתנו שמחה של מצוה, יום כלילת תלמידינו ישר שקד על דלתי התורה בישה"פ

הרב מנשה קליין שליט"א

רב דביהכנ"ס חברה ליאדי נוסח האר"י

בן ה' החסיד תמים דעות מוה"ר אליעזר זאב קליין מארליווע חי"ד עב"ג

הכלה הבתולה המהוללה

מרת חוה יהודית תחי'

בת הרהגה"צ מוה"ר יחיאל גערטנער שליט"א, אדמו"ר בטאַראַנטאַ שתתקיים אי"ה בשטו"מ

ביום ד' פ' תרומה, ר"ח אדר ראשון הבעל"ט

החופה תהי' אי"ה בשעטו"מ בשעה 6:30 בערב

רחוב 65 בראנזוויק עוועניו

הסעודה באולם דביהכנ"ס שערי שמים

840 סט. קלער עוועניו וועסט, בשעה 7:30 בערב

והשי"ת ישלם גמולם הטוב להתברך בנחת אמיתי מיו"ח ולראות במהרה בנחת ציון וירושלים.

ה"ק יקותיאל יהודה האלבערשטאם

אבדקה"י קלוזענבורג

ב"ה

הרב מנשה קליין

RABBI MENASHE KLEIN

366 ~~[illegible]~~ SOUTH 5TH STREET

BROOKLYN 11, N. Y.

EVERGREEN 7-4793

RABBI OF

CHEVRA LIADY

NUSACH HOARY

315 HOOPER STREET

BROOKLYN 11, N. Y.

רב דחברה ליאדי

נוסח הארי'

ברוקלין, נ. י.

ב"ה [illegible] יום ה' לסדר [illegible]

פה ברוקלין נ"י [illegible]

שלום רב [illegible]

[illegible] לשבח ולהלל [illegible]

[illegible] ... [illegible] דרך [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

מנשה הקטן קליין

הכותב הנ"ל.

נ.ב. [illegible]

Absender: Ch. Kalman

XX Leystr. 77/8 Wien

Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk od. Postschließfachnummer

Postkarte

Herrn

Chaim Bloch

c/o Wechsler

London N:16

83 Levdsliep Park

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

England

Absender: Ch. Kalman Wien

II Taudelmarktg 1 WIEN 28

Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt

16.6.39.17

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk od. Postschließfachnummer

Postkarte

a

Wohlgb. Herr

Chaim Bloch

c/o wieden

1859 Walton Av.

New-York

Amerika

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

---

Absender: Ch. Kalman

Wien XX

Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt

Leystr. 77/8

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk od. Postschließfachnummer

Postkarte

Mr Chaim Bloch

210 Lordship Road

in London N16

England

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Absender: Ch. Kalman

Wien XX Leystr. 77/8

Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk od Postschließfachnummer

Postkarte

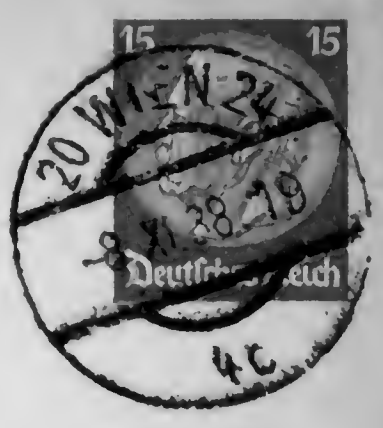

Jarom

Chaim Bloch

c/o Springler

27 Carenove Rd

London N16

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

England

Absender: Ch. Kalman Wien

II Taudelmarkt 1/24

Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk od. Postschließfachnummer

Postkarte

Jarom Chaim Bloch

13 Berghold

Cresecent

London 16

England

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Absender: Ch. Kalman Wien

II Taudelmarkte 1

Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk od. Postschließfachnummer

Postkarte

Jarom Chaim Bloch

13 Berpholt

Crescent

London N16

England

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Absender: Ch. Kalman Wien
II Taudlmarktg. 1/24
Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk od. Postschließfachnummer

Postkarte

15 15 Deutsches Reich

Jam
Ch. Bloch
210 Lordship Rd
N 16

London

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

England

Absender: Salomon Bunzl
Wien 27
Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt
Schüttaustr 1/2
Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk od. Postschließfachnummer

Postkarte

WIEN 28 28.6.39 12 a

15 15 Deutsches Reich

Chain Bloch / Wieder
1859 Walton Ave.

New York

U. S. A.

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

---

Absender: Ch. Kalman
Wien II Taudelmarktg 1/24
Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk od. Postschließfachnummer

Postkarte

15 15 Deutsches Reich

Jam Chaim Bloch
13 Berghold
Cresent

London 16

England

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Rabbi M. Klein

חברה ליאדי נוסח האר"י

Chevre Liady Nusach Hoary

366 ~~315 HOOPER ST. cor.~~ So. FIFTH ST.

BROOKLYN, N. Y.

Rabbi A. Block

2050 Davidson ave.

Bronx. N.Y.

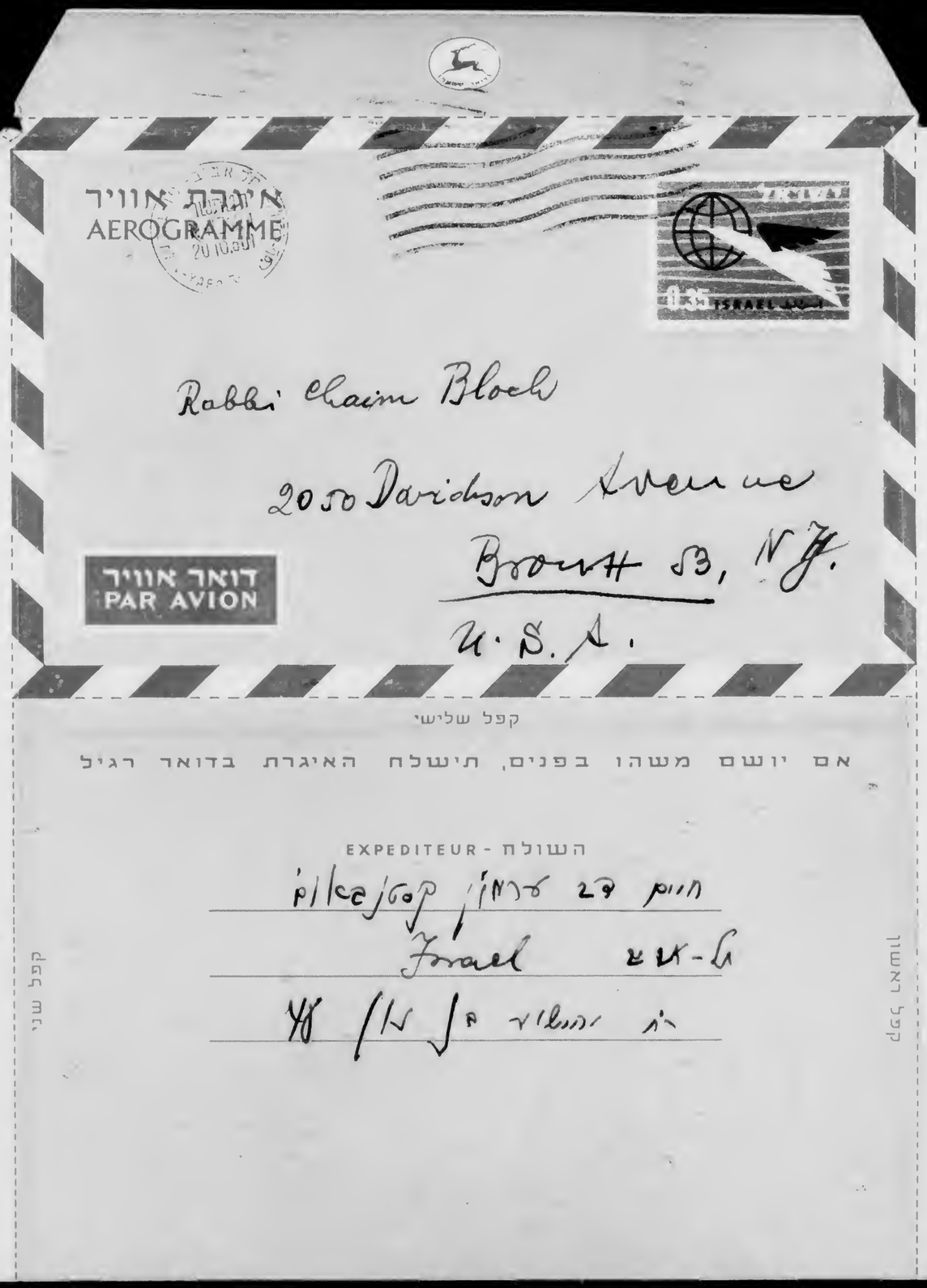

איגרת אוויר
AEROGRAMME
ISRAEL
Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Avenue
Brown 53, N.Y.
U.S.A.
דואר אוויר
PAR AVION
קפל שלישי
אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל
EXPEDITEUR - השולח
Israel
קפל שני

13

Mr. Ch. Block,

13 Berghalt Crescent,

N. 16.

From L. Kaemmey

56 Hurstwood Rd

Golders Green

N.W.11

56, HURSTWOOD ROAD, N.W. 11.
TEL. SPEEDWELL 2115.

March 17. 1939. London

זעהר געשעצטער ח. בלאך,

איך האב דעם [illegible] אז איר האט
[illegible] די [illegible] זעהר הערליכן
דר' ש. [illegible], [illegible] דעם ה' מאריס
מייער, רעדאקטאר פֿון „די צייט" און נאך מער.
[illegible] ה' מאריס מייער [illegible]
[illegible]
דעם דר' [illegible].
[illegible]
[illegible]
[illegible] די „צייט" [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

RABBI J. KESSLER
146 BEACH 74TH STREET
ARVERNE, N. Y.

FAR ROCKAWAY N.Y.
APR 8
11 - AM
1954

ARVE

UNITED STATES POSTAGE
3 CENTS 3

Rabbi Chaim Blaon
2050 Davidson Ave.
Bronx.
53. N.Y.

RABBI CHAIM BLOCH
2050 DAVIDSON AVENUE
BRONX 53, N. Y.

SE 3-6095

מאשרים תועים ומתעים

ממני
חיים בלאך

על איש חרד להזהר במאכלות שלא לבוא לידי איסור אחד מאלף.

(זקוקין דנורא להקדוש ר׳ שמואל).

יש ליזהר ממאכלים שיש בהם חשש ונדנוד איסור וכו׳ ולפרוש עצמו שבעים שערים משערי המותר מיראת שער אחד משערי האיסור.

(חובת הלבבות לרבינו בחיי הספרדי, שער התשובה פ״ה).

א) רבנים מתירים מאכלים הנעשים מעורות ועצמות חזיר ונו״ט. ב) תשובות מהגאון רב הראשי לישראל ר׳ בן ציון מאיר חי עוזיאל שליט״א. ג) קטרוג הנאצים הטמאים על המשפט היהודי. ד) „המשפט היהודי לאור האמת, תשובתי לגבלס״ ימ״ש. ה) הספר „תקונים במשפט״ מר׳ ישראל פיימר מסלוצק. ו) איך בא החתם סופר ז״ל על כסא הרבנות בפרשבורג.

Dear Friend: שלו׳

Several weeks ago I sent you my Sefar
" M'aschrim Toim Umatim"
wich I recently had published.

It would help me immeasurably, if you
would forward to me your check, for which
I will be thankful to you.

With kind regards,

Rabbi Chaim Bloch

ב״ה

שלו׳ וישע רב [illegible] ,

במזכיר הנני בזה בבקשה לשלוח לי תשלומין בעד הספרי
ותודתי נפשי.
בהוקרה המופלגה ותשואות
הק׳ חיים בלאך

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

A. KOPLEN, PRESIDENT | DR. MAX KAPUSTIN, RABBI | H. LOWENSTEIN, SECRETARY

Congregation Aetz Chayim

Wilson Street

Danville, Virginia

ב"ה ד' סליחות כ"ג אלול תש"ט

כבוד ידידי הנכבד הרב הג' החכם הגדול המפורסם לתהילה
ולתפארת מוהר"ר חיים בלאך שליט"א

מה מאד נבהלתי וצר לי מאוד שחשדני כ"ת בטעות. לא שלח לי כ"ת
את ספרו מעולם אולי שלחו להרב הריפורמי שבעירנו והוא
נתנו לידידי ורעי דר שמואל ניומאן נ"י והוא בהיותו רופא
מומחה הטרוד במלאכתו עד מאוד שכח את הדבר ולא זכר אותו
עד שדברתי עמו. פה מוסגר כ"ת ימצא את מחיר הספר.

עודני זוכר את היום שזכיתי להיות בבית כ"ת
וליהנות מאור תורתו ומחכמתו. בפרט מה שדבר כ"ת בענין
הציונות עשה רושם גדול עלי. עכשיו ברור לי הדבר שצריכה
לנו הציונות המדינית ועלינו היהודים החרדים החיוב הגדול
לשמור משמרת הקודש במחנה הציונים החפשיים שאבדו
את נחלתם בעוה"ר. וה' הטוב יתן גאולה וישועה לנו ולכל
אחינו הנתונים בצרה ובשביה.

מקוה אני שאזכה לראות את כ"ת ולדבר עמו עוד
בשעה טובה ומוצלחת.

הנני בברכת כוח"ט ולכל טוב
מוקירו ומכבדו מאיר קפוסטין

איגרת אוויר
AEROGRAMME

RABBI CH. BLOCH
2050 DAVIDSON AVE.
BRONX 53 N.Y.

U.S.A.

דואר אוויר
PAR AVION

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל

EXPEDITEUR - השולח

מ. קצינל/בלוקן
רח' מזה שערים 65
ירושלים E. ISRAEL

קפל שני

קפל ראשון

[illegible]

Canton I. Kreitstein
Vermont Sta. 357
Brooklyn, N.Y.

NEW YORK N.Y.
SEP 15
6-PM
1943

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

GRAND CENTRAL ANNEX

Mr.
Chaim Bloch
2050 Davidson av.
Bronx, N.Y.C.

M. Crystal
8902-101 ave
Ozone Park
N.Y.

JAMAICA, N.Y.
JUN 18
7:30 AM
1941

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Chaim Bloch
2082 Davidson ave
Bron N.Y

Klösterle-Vorarlberg

Postkarte

Deutsch-Österreich

Prof. Dr. L. Krauss, Wien
I. Ferdinandstr. 23

Herrn Schriftsteller
Chajim Bloch
Wien XX
Rafaelg. 1

Phot. Postk. Ind. A. G., Wien I

12.VI.1931.

אהובי ידידי,

לעת הגיעך לחמשים הנני מברך אותך
בברכת שלום, ויהי נועם ה' עליך ועל מעשי ידיך
והיית אך שמח ומבורך.

תודה, רבה על החוברת ההדרית אשר שלחת
לי, והיא אות על נדבת לבך ואהבתך אלי

שמואל קרויס.

RABBI P. KRAUS
203 KEAP ST.
B'KLYN 11, N.Y.

BROOKLYN, N.Y.
JUN 12 N.Y.
10-PM
JUN 2
1954
55A

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

UNITED STATES
2 CENTS
POSTAL CARD

RABBI CHAIM BLOCH
2050 DAVIDSON AVE.
BRONX 53, N.Y.

P. KRAUS
203 KEAP ST.
B'KLYN

BROOKLYN, N.Y.
NOV 1
10-PM
1954

HELP GOODWILL INDUSTRIES
HELP THE HANDICAPPED

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

UNITED STATES
2 CENTS
FRANKLIN
POSTAL CARD

RABBI CHAIM BLOCH
2050 DAVIDSON AVE
BRONX 53 N.Y.

ב"ה ר"ח סיון ברוקלין

שלו' וברכה לכ' הרב הג' הנעלה והמפואר וכו'
כש"ת אפרים [illegible] חיים בלוך נ"י

אחדשה"ט ושפ"ת כראוי!

הנה זה כאן זמן שלחתי ספרי [illegible]
"הגדה לפסח עם רמ"ח פירושים"

לבהכ"נ - CONG. TIFERETH ISRAEL
BURNSIDE AVE

ואני גם עוררתי אותם זה כמה פעמים - ואין
עונה - היות כי הוצאות הספר גם הוצאות הדואר
ועולה לסכום מסוים -
והיות שאינני ש"מ דר בשכונת ביהכ"נ
הנני [illegible] עשה לי זאת טובה - ולדבר עם
אנשי הקהל שישלחו לי סכום זה חיש מהר
והנני בתודה מראש בברכת שלום
[illegible] מוקירו כערכו הרם

הרב [illegible]

ב"ה [illegible]

[illegible] גופא - [illegible] - [illegible]
בשלו' לכבוד הרב הנעלה החו"ב וכו'
שליט"א!

[illegible] קבלתי - וגם המכתב ששלח כת"ר
ותודה עבור טרחתו -
ואתנצל [illegible] מסיבת [illegible]
[illegible] בן [illegible] ובאמון [illegible]
[illegible] -

D. KRAUS
276 KEAP ST. BKLYN

בברכה ובהוקרה רבה [illegible]

[illegible]

Ohel Jacob Congregation
3421 East 140th Street
Cleveland, Ohio

OFFICERS
A. L. KORNFELD, PRESIDENT
LOUIS FREED, VICE-PRESIDENT
PHIL ROSEN, SECRETARY
ALBERT SKIBELL, TREAS.

Congregation Shaareth Israel

1708 23RD STREET

Lubbock, Texas

BOARD OF TRUSTEES
AND DIRECTORS
HARRY LIPSHY
JOE MOISE
A. KESSEL
A. BENDER
SID LANGSAM
H. J. JARETT

JULIUS KERMAN, RABBI

PHONE 2-1746

א' ניסן, תש"ט.

לכ' הרב חיים בלוך:-

אני מצטער שאני צריך להשיב לו את ספרו "ההיכל"
מפני סבות אחדות.
הסבה החשובה ~~שבהן~~ היא שמשכורתי אינה מרשה לי
לקבל כל ספר הנשלח אלי, בלי הזמנה מצדי. החלטתי
לפני איזה זמן להשיב את הספרים הבלתי-מוזמנים. בשני
השבועות האחרונים הגיעו אלי שלשה ספרים כאלו והחזרתי את
כלם.
הסבות האחרות נוגעות בגוף הספר לטובו ולא אגע
בהן מפני שהשעה דחוקה. אוסיף רק זה: שאינני אוהב ספרי „כל-
בו". איזה שייכות יש בין פתגמים ואפולוגטיקה? פתגמי-
חכמים (לא פתגמים ומאמרים מעורבים) מסודרים ע"פ הענין ולא הא"ב
היה ספר שמוש מועיל.

בכבוד והוקרה
יחיאל קרמן.

Rabbi Kramer
1835 UNIVERSITY AVE.
NEW YORK 53, N. Y.

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx N.Y.

RABBI SIMON G. KRAMER
1835 UNIVERSITY AVENUE
BRONX 53, N. Y.

HEBREW INSTITUTE
OF UNIVERSITY HEIGHTS
LUDLOW 3-8110

Hotel Hermitage

42nd Street and Seventh Avenue NEW YORK CITY

"At the Cross Roads of America"—and

Short Distance to the New York World's Fair Grounds

Situated in the very heart of Times Square; Theatre, Opera, Night Club, Shopping and Business Center. All subways stop at door, and a sight-seeing station is located in hotel. Pennsylvania and Grand Central stations within walking distance.

NEW YORK, N.Y. SEP 12 7-1 PM 1942

POST CARD

STATION H

מקרבת שנה טובה

מברק

ולמרן קרנה 3

Dr. Isaac Kornfeld

311 W 97 St.

N.Y.C.

Family

Bloch + Neugröschel

2082 Davidson Ave

Bronx.

N.Y.

SEP 11 1942

LUMITONE PHOTOPRINT, NEW YORK • MADE IN U.S.A

Hotel Hermitage — *"At the Cross Roads of America"*

Rabbi Solomon Krevsky
460 TILGHMAN STREET
ALLENTOWN, PA.

PHONE 28284

Date _____ 194

ר' שלמה קרעווסקי
460 טילגמאן סטריט
אלענטאון, פא.
טעלעפאן 28284

An 9155-7156 2/6

CHAIM NACHMAN; Hebrew + Yiddish Correspondence) (2/6) 1943-196)

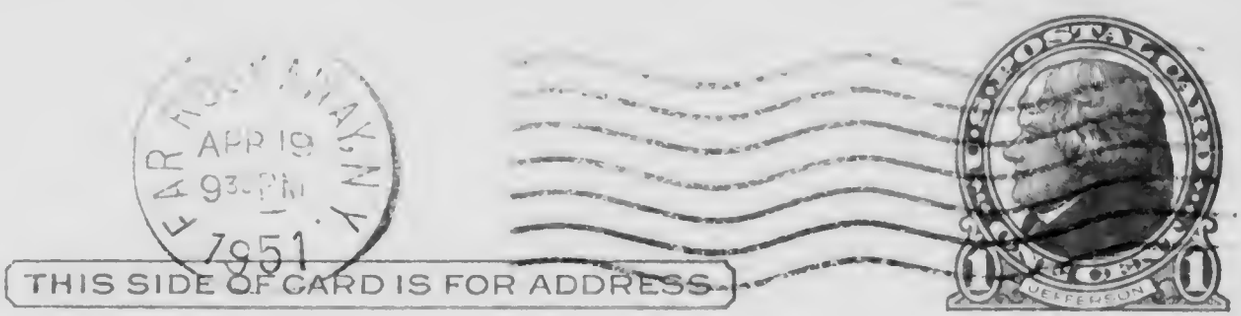

Rabbi Chaim Block

2050 Davidson ave

Bronx 53 N. Y.

בע"ה

יצוצו הרב ר' חיים בלוך שליטא

בתשועה על מנתעו. ייה ווחכה עלו בוים

השלוש ד'צחתמף כל הנם ברות בני הרב נ

יבזה ישוור יצוצו המדרס בחג כשר ושמח

ומקוה להתרוות עמו בזמן המוגבל

בכבוד ונעלה יצוצו צוצ רבים

RETURN ADDRESS

1152 Sage St.
Far Rockaway

Rabbi Chaim Bloch
292 B. 17th Str.
Far Rockaway
N.Y.

קאנגרעגיישאן בית תפלה

Congregation Beth Tfilah

935 EUCLID AVENUE

MIAMI BEACH —:— FLORIDA

Phone 58-1521

JOSEPH E. RACKOVSKY, Rabbi
Res. 945 Michigan Ave.
Phone 5-3595

ABRAHAM STERN, Sexton

OFFICERS

ISRAEL DIAMOND, Hon. Pres.
LEON OHL, Hon. Chairman
HYMAN SHER, President
SOLOMON ALTER, Vice Pres.
REV. JOSEPH KRANTZ, Treasurer
ISIDOR H. KRAMER, Fin. Secretary
RABBI MEYER KATZ, Rec. Secretary

BOARD OF DIRECTORS

Rabbi J. L. Andron
Dr. David Andron
Solomon Alter
N. H. Bornstein
Israel Diamond
Elias Gurfein
Samuel Helfman
Simon Hill
Joseph Kaplan
Norman Kaplan
Rabbi Meyer Katz
Abraham Katz
Isidor H. Kramer
Rev. Joseph Krantz
Leon Ohl
Max Pike
William Rothman
Dr. M. J. Safra
Hyman Sher
Morris Spiselman
Philip Weiss
Hyman Zaidman

Rabbi Bloch c/o

CENTER OF EUROPEAN RABBIS IN AMERICA

1351—46th Street Brooklyn, N. Y.

Tel. GE 5-4578 or LO 6-0961

Rabbi Ch. Bloch

2050 Davidson Ave.

Bronx 53. N.Y.

ב"ה

יום ד כד בתשרי תש"כ

לכבוד פראפ. חיים בלאך נ"י

איך וויל אויסדריקן מיין טיפען
דאנק פאר דער מתנה וואס איר
האט מיר געשיקט, אייער בוך
"דער פראגער גולם". איך האב
דעם בוך געליינט מיט טיפען
אינטערעס און עס געפונען
היסטאריש באלערנט.
איך דאנק אייך נאך אמאל און
ווינטש אייך הצלחה אין די
פארשפרייטונג פון אייער וויכטיגן
ווערק.

חיי שכנה רימלער

Regenbogen bei Klughaupt
61 Columbia St
NYC

Grand St

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

STATION

Mr Chaim Block
2008 Davidson ave
Bronx NYC

~~Rabbi H Hospital~~
Rabbi J Rosenfeld 46 Rutledge St
B'klyn

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

JEFFERSON

Rabbi Chaim Block and family

2050 Davidson

SEP 11
7 30PM

B'klyn N.Y.

ב"ה

יצחק מאיר הכהן רפאפורט

נ' הג' והק' בעל מנ"ח ובעל דהר"מ

ראבד"ק פראג — דאווא רוסקא

RABBI I. RAPAPORT

216 RUTLEDGE STREET

BROOKLYN 11, N. Y.

שנה טובה ומתוקה
מעוטרת ומאושרת
בכל מיני ברכות וישועות
לעומת שנה החדשה הבאה

מאחל

יצחק מאיר הכהן רפאפורט

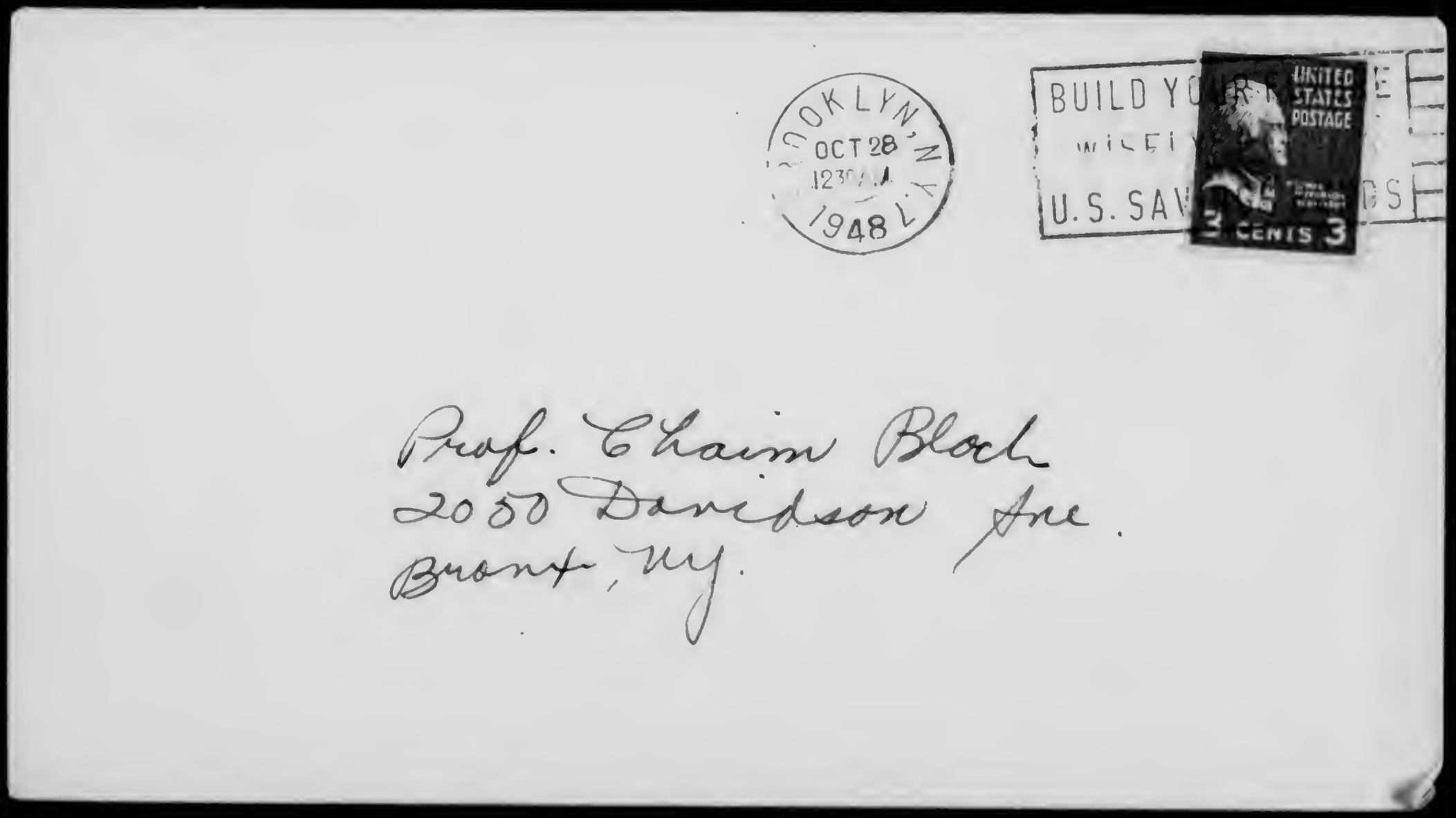
BROOKLYN, N.Y.
OCT 28
1948
BUILD YOUR
WISELY
U.S. SAV
UNITED STATES POSTAGE
3 CENTS 3
Prof. Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx, NY.

H. Rivilen
129 Belmont Ave.
B'klyn, N.Y.

WELFARE ISLAND SYNAGOGUE
WELFARE ISLAND 17, NEW YORK, N. Y.
RABBI LEO M. REICHEL, CHAPLAIN

NEW YORK, N.Y.
FEB 6
4:30PM
1953

GRAND C
STA

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave
the Bronx 53, N.Y

Feb. 6, 53

ה״ ואריך ומיך וורדה פעלק
הרטין

RABBI LEO M. REICHEL

WELFARE ISLAND SYNAGOGUE
NEW YORK CITY
Telephone PLaza 3-8150

RABBI MAX RAISIN
385 EAST 38TH STREET
PATERSON, N. J.
SHERWOOD 2-0931

BARNERT MEMORIAL TEMPLE
OF THE
CONGREGATION B'NAI JESHURUN
BROADWAY AT STRAIGHT STREET
ARMORY 4-5345

Dear Mr. Bloom,

35 Main Street

Passaic, N.J.

RABBI MAX RAISIN
385 EAST 38TH STREET
PATERSON, N. J.
SHERWOOD 2-0931

BARNERT MEMORIAL TEMPLE
OF THE
CONGREGATION B'NAI JESHURUN
BROADWAY AT STRAIGHT STREET
ARMORY 4-5345

אחד העם

(פון דער סערי׳ע: גרויסע יידן וואָס איך האָב געקענט)

●

פון ד״ר מאַקס רייזין

אַ מענטש כמעט קליין־געוויקסיק, מיט אַ ניט־פעטן אָבער גוט־אָפּגעהיטן קערפּער, מיט אַ נאַקעטן קאָפּ, וועלכער האָט מיר אויסגעזען צו זיין פּראָ־פּאָרציאָנעל גרעסער פּאַר גאַנצן קערפּערלעכן געבוי, און מיט אויגן וואָס האָבן אַרויסגעקוקט שטאָלץ און דאָך ניט אומפּריינטלעך הינטער פּענסנע — אָט דאָס איז געווען דער אחם העם, וועמען איך האָב קענען געלערנט צום ערשטן מאָל מיט פּינף און דרייסיק יאָר צוריק, זומער 1909, וועז איך אין מיין פּרוי זיינען געקומען קיין לאָנדאָן אויפן וועג קיין אייראָפּע — אויף אונדזער חתונה־רייזע.

צו קומען אין פּערזענלעכער באַרירונג מיט דעם מאַן, וועמען איך האָב אַזוי פּאַרערט און באַוואונדערט במשך יאָרן, האָט געמיינט צו געפּינען אַ תיקון פּאַר אַ לאַנגיאָריקן הייסן וואונטש. איז דאָך אחד העם געווען דער נישט־געקרוינטער קעניג פון דער ניי־העברעאישער ליטעראַ־טור, וואָס אין איר בין איך געווען אַזוי פּאַראינטערעסירט. און פּאַר מיר פּער־זענלעך האָט ער דאָך געדינט ווי אַ מאָדעל, ווי אַ קוואַל פון דערמוטיקונג אין מיינע אייגענע ליטעראַרישע פּרואוון זינט מיין פּריער יוגנט, וועז איך האָב אין „השלוח״, דעם חודש־זשורנאַל וואָס ער האָט רעדאַק־טירט אין אָדעס, אָנגעהויבן צו דרוקן אַ סעריע אַרטיקלען איבער דעם אַמערי־קאַנער יידנטום. איך בין נאָך דאַן קיין אַכצן יאָר ניט אַלט געווען וועז מיין ערשטער אַרטיקל איז דערשינען אין יענעם באַרימטן זשורנאַל. און אחד העם איז פּאַר מיר, ווי פּאַר אַנדערע, געווען ניט בלויז אַ רע־דאַקטאָר, נאָר אַ ליטעראַרישער לערער, אַ וועגווייזער. ער איז דאָס געווען דורך די בריוו, וואָס איך האָב פון אים פון צייט צו צייט דערהאַלטן, די בריוו, וואו ער האָט זיך אָפּגערופן אויף מיינע אַרבעטן און געמאַכט פּאָרשלאָגן וועגן אַנדערע אַרבעטן. אַ לאַנגע צייט האָב איך געטרוימט צו פּאָרן קיין אייראָפּע, דערהויפּט טאַקע צוליב דער מעגלעכקייט זיך צו טרעפן מיט אים, און ענדלעך איז דער טרוים פּאַרווירקלעכט געוואָרן יענעם זומער אין יאָר 1909.

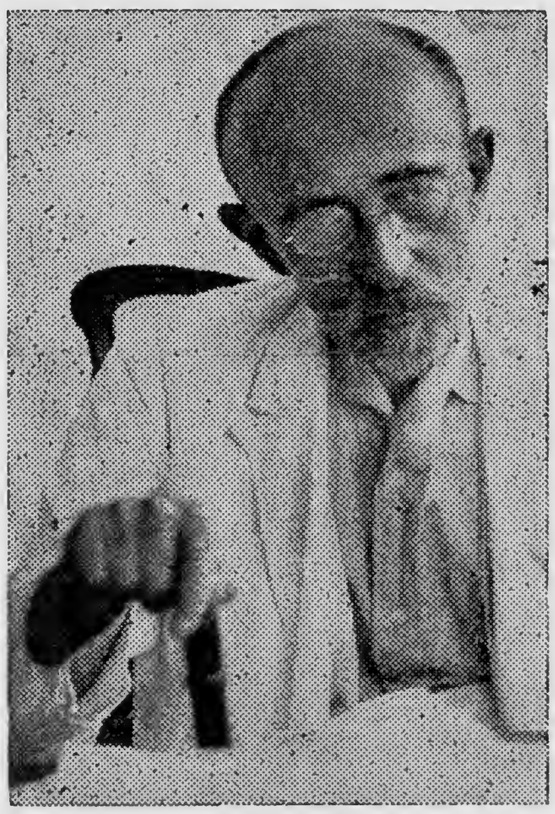

אחד העם

איך ווייס ניט וויפל פון די היינטיקע יידישע לייענער, איבערהויפּט די יינגערע, ווייסן, אַז אחד העם איז געווען דער פּסעוודאָנים פון אשר גינצבערג. עס זיינען דאָ זייער ווייניק נעמען צווישן די באַרימטע שרייבערס, וועמען בייטראָג צו דער ליטעראַטור איז אַזוי באַדייטנדיק, אַז מ׳קען זייער פּסעוו־דאָנים אַ סך בעסער ווי זייער אמתן נאָמען. מאַרק טווייגען קענען אַלע, אָבער סעמיועל קלעמענס איז באַקאַנט זייער ווייניק לייענער. אַזוי אויך מיט שערלאָק האָלמס, וועמען אמתער נאָמען, סער אַרטור קאָנאַן דאָיל, איז כמעט ווי ניט באַקאַנט. אחד העם געהערט צו דער קליינער צאָל באַרימטקייטן, וועמענס פּסעוודאָנים איז אַריין אין דער אייביקייט אָנשטאָט דער ריכ־טיקער נאָמען. אין דער ניי־העברעאישער ליטעראַטור איז דאָס גלייב איך, דער אינציקער פּאַל. במשך אַ גאַנצן דור איז אחד העם אַזוי באַרימט געוואָרן ביי די העברעער, עס האָבן אים באַוואונדערט סיי זיי־נע נאָכפּאָלגער און סיי זיינע קעגנער, אַז מ׳האָט כמעט ווי פּאַרגעסן וועגן אשר גינצבערגן. און מערקווירדיק איז, וואָס אחד העם איז בלויז צופּעליק אַריין אין דער ליטעראַטור דורך אַן אַרטיקל אין „המליץ״, אָפּגעדרוקט אין 1889, אויף דער דרינגענדיקער בקשה פון אַלעקסאַנדער צעדערבוים ,דעם רעדאַקטאָר פון „המליץ״. דער פּסעוודאָנים אַליין ווייזט ווי ווייניק גינצבערג האָט זיך גאַהאַלטן פּאַר אַ שרייבער, ווי קליין זיינע ליטעראַרישע פּרעטענזיעס זיינען דאָן געווען. וואָרעם „אחד העם״ מיינט „איינער פון פּאָלק״, פון דער מאַסע. אויסגעלאָזט האָט זיך, אַז ער איז גאָר געוואָרן אַן „איינציקער״ פון פּאָלק, אַן אויסגעצאַפּטער. איינמאָל אַרייי־געצויגן געוואָרן אין דער ליטעראַטור, איז ער שוין מער ניט אַרויס. אין פאַרלויף פון מער ווי אַ דור איז גינצבערג געווען דער טאָנגעבער אין דער ניי־העברעאישער ליטעראַטור, און ניט נאָר צוליב זיינע אידייען, וואָס האָבן געקלונגען אַזוי שפּאָגל־ניי מיט זייער לאָגיק, נאָר אויך צוליב זיין סטיל, וואָס איז געווען אייגנאַרטיק — אַ געפּרעסטער ,אַ פּערפּעקטער געמיש פון דער העברעאישער שפּראַך אין אַלע צייטן, אַ סטיל, וואָס האָט גיך געפונען אַ סך נאָכפּאָלגער און נאָכמאַכער.

מיין הויפּט־כוונה דאָ איז אָבער ניט אַזוי אַרויספירן אחד העמס ליטעראַרישע פּאַרדינסטן, ווי די פּערזענלעכקייט פון דעם דאָזיקן גרויסן מענטשן, מיט וועמען מיר איז באַשערט געווען זיך צו טרעפן עט־לעכע מאָל אין לאָנדאָן יענעם זומער, און אַ סך יאָרן שפּעטער אין ארץ־ישראל, און וועמענס פּריינד־שאַפט האָט אויסגעאיבט אַ באַדייטנדיקן איינפלוס אויף מיין אייגענער גייסטיקער אַנטוויקלונג.

נאָר צוערשט וועגן אונדזער ערשטער באַגעגעניש. דאָס איז געווען אַ פּרייטיקצונאַכט, טאַקע אין דעם זעלביקן טאָג, וועז מיר זיינען געקומען קיין ענגלאַנד, אין ליווערפּול. נאָך פון שיף האָב איך גינצבערגן טעלעגראַפּיש מיטגעטיילט וועגן אונדזער קומען און געבעטן צו לאָזן מיר וויסן וועז מיר וועלן אים קאָנען זען. קומענדיק אין אונדזער האָטעל אין לאָנדאָן שפּעט יענעם פּרייטיק נאָכמיטיק, האָב איך געפונען אַ טעלע־גראַמע פון אים, אַז ער לאַדט אונדז איין צו קומען צו אים דעם זעלביקן אָוונט צום עסן. כאָטש איך האָב געוואוסט, אַז מיט אַ טעקסי קאָן מען אומעטום אָנשפּאַרן אין אַ פּרעמדער שטאָט, האָב איך דאָך זיך פּאַרבונדן מיט אים טעלעפּאָניש, כלומרשט זיך צו דערוויסן וויי אַזוי מען פּאָרט צו אים. אין דער אמתן האָב איך גאָר געוואָלט דורכלעבן דעם ציטער פון הערן זיין קול דורכן טעלעפּאָן. דורך דער טרייבל האָב איך געהערט אַ קלאָרע, געלאַסענע שטימע, אין אַ ניט־שלעכטן

ענגליש, נאָר מיט אַ „שטאַרקן״ אַקצענט, געבנדיק מיר אינ־סטרוקציעס ווי צו פאָרן. ער האָט מיר געראָטן צו פאָרן מיט דער אונטערגרונט־באַן, פון מיין האָטעל ביז צו טשערינג קראָס סטיישאָן ,און דאָרט בייטן אויף אַן אַנדער ליניע. מיט אַ טעקסי, האָט ער געזאָגט, איז לייכטער צו געפינען זיין וואוינונג, נאָר דער וועג איז אַ לאַנגער און טעקסיס זיינען טייער. איך האָב אים באַדאַנקט פאַר דער עצה, און געפאָלגט האָבן מיר אים ניט. פאָרט אַמעריקאַנער פאַר־שוועדער, און נאָך טוריסטן אויף זייער „האָניק־מאָנאַט״ רייזע...

די איבערראַשונג פון רעדן מיט אים דאָס ערשטע מאָל איז געווען אַ העכסט־אָנגענעמע. מיר איז געפעלן געוואָרן זיין פאָטערלעכע עצה צו פאָרן מיטן אונטערגרונט כדי צו שפּאָרן הוצאות, און איך האָב מיר בשעת מעשה פאָרגעשטעלט אַז גינצ־בערג דאַרף זיין אַ זייער פריינטלעכער, אַ צוגעלאָזענער מענטש. גראָד אין דעם פּרט בין איך געווען אַ ביסל אַנטוישט. דער אשר גינצבערג, וואָס איך האָב באַגעגנט יענעם אָוונט, איז מיר פאָרגעקומען צו זיין קאַלטלעך און ווייטלעך. איך האָב אָבער שפּעטער אויסגעפונען אַז זיין קאַלטקייט איז נאָר געווען לפּנים וועגן, עפּעס אַזוי ווי עס וואָלט ניט געפּאַסט, אַז אַזאַ ווי ער זאָל זיך צופיל פריינדלען מיט מענטשן, וואָס זיינען דאָך נאָך אַלעמען פרעמד. דאָס איז געווען אַ פילאָזאָפישע, באַראַכנטע קאַלטקייט. הינטער דעם פאסאד פון גלייכגילטיקייט, ווי איך האָב געדאַט גענוג סיבות אויסצוגעפינען אין אונדזערע וויי־טערע באַציאונגען, האָט געאָטעמט אַ וואַרעמע נשמה, וואָס האָט זיך אינטערעסירט מיט אַלץ און מיט אַלעמען. אַ סך שטעלן אין זיינע בריוו צו מיר און צו אַנדערע (זיי זיינען געדרוקט אין זעקס גרויסע בענדער) זאָגן עדות אויף דעם.

אפשר איז דער וואָרט „קאַלטקייט״ ניט אין גאַנצן דאָס ריכטיקע וואָרט. אפשר איז דאָס געווען אַזאַ שטריך אין זיין כאַראַקטער, אַ סאָרט ימין דוחה ושמאל מקרבת באַציאונג פון אַ וועלט־באַרימטן און עלטערן מענטשן צו אַ יונגגמאַנטשיק פון 28 יאָר, וואָס דאַרף נאָך ערשט קריגן אַן אָנגעזעענעם פּלאַץ אין דער ליטעראַטור. עס קאָן אויך זיין, אַז דאָס האָט זיך מיר נאָר געדאַכט אַזוי. און אפשר איז די שולד געווען אין גאַנצן מיינע, וואָס איך האָב מיך געפילט אַזוי הכנעדיק אין דער אָנוועזנקייט פון דעם גרויסן מייסטער, וואָס מיר האָט זיך אויס־געדאַכט, אַז עס איז דאָ אַ גרויסע מחיצה צווישן אים און מיר, און אַז עס איז אונדזער ביידנס פליכט זי אויפצוהאַלטן און ניט צו מאַכן אַ שריט זי אַריבערצושפּרייזן. איך גלייב, אַז שולדיק אין דעם איז אויך געווען דער פּאַקט, וואָס גינצבערג איז ניט געווען קיין באַזונדערס־אינטערעסאַנטער שמועסער אין פּערזענ־לעכע געשפּרעכן. ער האָט ליב געהאַט בעסער צו הערן ווי צו רעדן, און ווען ער האָט יאָ געוואָלט, איז דאָס געווען מיט פאָר־זיכט, ער זאָל חס ושלום ניט געשטרויכלט ווערן און דאַרפן חרטה האָבן. אַפריער דורכטראַכטן — און נאָכדעם ערשט אויס־דריקן זיינע מיינונגען. מיט אַנדערע ווערטער, אונדזער גע־שפּרעך יענעם אָוונט האָט זיך אַ ביסל געשלעפּט: פון מיין זייט, ווייל איך בין דאָך געווען אַ פרעמדער און דערצו נאָך אַ יונגער תלמיד וואָס זיצט פאַר זיין רבי׳ן; און פון זיין זייט, וויל דאָס איז געווען אין זיין נאַטור. נאָר איך פאַרכאַפּ דאָ אַ ביסל דעם וועג. יענער ערשטער אָוונט אין אָשר גינצבערגס הויז איז געווען העכסט אינטערעסאַנט פאַר זיך אַליין און איז ווערט מען זאָל אים באַשרייבן.

אונדזער טעקסי איז צוגעפאָרן צו אַ צוויי־שטאָקיקער פּרי־וואַטער וואוינונג, נומער 12 גלענמאָר ראָוד, אין אַ שיינעם געגנט. דאָס הויז איז געווען שטאַרק באַלויכטן. וועו מיר זיינען אַריינגעקומען, האָבן מיר דערזען די שבתדיקע ליכט ברענען. דאָס איז אונדז שפּעטער אַ ביסל געוואָרן אויפּגאַלנדיק, וועו מיר האָבן באַמערקט, אַז הער גינצבערג אַליין איז ניט געווען קיין פרומער ייד און האָט געריכטערט אום שבת. פרוי גינצבערג איז, וואָרשיינלעך, געווען פאַראַנטוואָרטלעך פאַר דער יידישקייט און כשרות אין הויז; איר מאַן האָט דאָס יידיש־רעליגיעזע, ווי עס שיינט, ניט אויסגעמאַכט. מיר זיינען געקומען אַ ביסל שפּעטלעך, וועו מען איז שוין געזעסן ביים טיש, און איך ווייס ניט צי הער גינצבערג האָט געמאַכט קידוש צי ניט. דאָס האָט מיך שטאַרק באַנג געטאָן. איך וואָלט אַ סך אַוועקגעגעבן צו הערן דעם באַרימטן אחד העם זינגען דעם קידוש — אויב ער האָט דאָס געטאָן.

ביידע, הער גינצבערג און זיין פרוי, האָבן אונדז באַגעגנט ביי דער טיר. וועו מיר זיינען אַריינגעקומען, האָבן זיי אונדז פריינדלעך באַגריסט און אונדז פאָרגעשטעלט פאַר די אַנדערע, וואָס זיינען געזעסן ביים טיש נאָכדעם ווי זיי האָבן אונדז אָנגעווויזן אונדזער פלאַץ. צווישן די אָנווועזנדיקע האָט זיך אויך געפונען פראָפעסאָר ישראל פרידלאנדער פון דעם ניו־יאָרקער יידישן טעאָלאָגישן סעמינאַר, וואָס איז דאָן געווען אין לאָנדאָן אויף זיין וואַקאַציע (מיט יאָרן שפּעטער, נאָך פאַר דער וועלט־מלחמה, איז ער טראַגיש דערמאָרדעט געוואָרן פון באַנדיטן אין אוק־ראַינע). די אַנדערע צוויי אָדער דריי, איגאַנצן פרעמדע, גע־דענק איך מער ניט. פון די דריי קינדער גינצבערגס איז נאָר איינע געווען דעמאָלט אין דער היים, זייער טאָכטער רחל, אַ פריילין ניט קיין מיאוסע, וואָס האָט זיך ערשט יענעם טאָג געהאַט צוריקגעקערט פון דער שווייץ, וואו זי האָט שטודירט. פרוי גינצבערג, אויך אַ קליינינקע, האָט אויפגעפאַסט אויף דער באַדינונג און אונדז אַלעמען דערמוטיקט מיר זאָלן עסן וואָס מער. דאָס איז קוים נייטיק געווען, ווייל דאָס עסן האָט זייער גוט געשמעקט, און מיר, ערשט אַראָפגעקומענע פון שיף, האָבן מיט־געבראַכט אַ גרויסן אַפּעטיט פאַר היימיש־יידישע, ניט קיין קאַזיאָנע, מאכלים. דער געשפּרעך ביים טיש איז צוגעגאַנגען לעבעדיק, ד״ר פרילאנדער איז געווען דער הויפּט־רעדנער, ער האָט דערציילט וויצן און אַנעקדאָטן. פרוי גינצבערג, וואָס איז געווען אַ רעדעוודיקע, האָט געגומען אַ וויכטיקן אָנטייל אין דעם געשפּרעך. ווי איך געדענק, האָט זי גערעדט נאָר יידיש, און איך האָב אַ פאַרדאַכט, אַז פאַר די פיר יאָר וואָס זי האָט גע־וואוינט אין ענגלאַנד, האָט זי זיך נאָך ניט געהאַט אויסגעלערנט רעדן ענגליש. אַלע אַנדערע האָבן גערעדט ענגליש און יידיש, ווי עס האָט זיך געלאָזט. פון צייט צו צייט האָט מען אויך גע־קאָנט הערן רוסיש. אחד העם אַליין, וואָס איז געזעסן אויבנאָן, און האָט פון צייט צו צייט לייכט געשמייכלט צו זיינע געסט, האָט ווייניק גערעדט. נאָר דאָ און דאָרט האָט ער אַריינגעוואָרפן אַ פּאָר וועדטער. צו זיין פרוי און טאָכטער האָט ער גערעדט רוסיש.

לאָמיר דאָ זאָגן, אַז דער קליינער מאַן מיטן גרויסן קאָפּ, כאָטש ער האָט נאָר אַ קליינעם אָנטייל גענומען אין דעם גע־שפּרעך, איז ער דאָך געווען דער פירנדיקער גייסט פונעם אָוונט. באַוואוסטזיניק אָדער ניט האָבן אַלע אָנווועזנדיקע געפילט, אַז ער איז דאָ, און אַז דער גאַנצער צוזאַמענקום איז פון זיינעטוועגן. אַפילו זיין ווייניק ווערדע, בעסער געזאָגט, זיין שווייגן, האָט גע־האַלפן שאַפן אַן אַטמאָספערע פון יראת הכבוד. איך גלייב, אַז איך וואָלט אים אָנגענומען פאַר אַ פירנדיקער פערזענלעכקייט אַפילו ווען איך וואָלט ניט געוואוסט ווער ער איז, און ווען איך וואָלט אים געזען צווישן אַ מאַסע אַנדערע מענטשן. זיין האַלטונג איז געווען ווי פון אַ פערזאָן פון גרויסן פאַרנעם, און ניט ווייל ער האָט זיך געגרויסט. אין דער אמתן איז ער געווען ענוותדיק אין זיין זעלבסט־אָפשאַצונג און אין זיין צוגאַנג צו אַנדערע. זיין זינען פאַר זעלבסט־וירדע איז געקומען פון דער פאַראַנטוואָרט־לעכקייט וואָס זיין צייט האָט אויף אים אַרויפגעלייגט; פאַר־אַנטוואָרטלעכקייט ניט אַזוי פאַר מענטשן ווי פאַר זיין געוויסן.

ניט־ווילנדיק האָט ער זיך געפונען בראש המחנה, דער אָנפירער פון אַ גרויסער ליטעראַרישער און גייסטיקער באַוועגונג ביי יידן, דער לערער, וואָס זיין אויפגאַבע איז געווען צו לערנען זיינע ברידער ווי צו דענקען און וויבאַלד צו שרייבן. אָט די פאַר־אַנטוואָרטלעכקייט האָט קודם־כל אים אַליין באַאיינפלוסט, ער זאָל זיך צוימען און קאָנטראָלירן אין אַלץ וואָס ער זאָגט און טוט. אין אַ געוויסן זינען איז ער געוואָרן אַן אסקעט, כאָטש ער האָט זייער ליב געהאַט דאָס לעבן און די גוטע זאַכן וואָס דאָס לעבן קאָן געבן. עס איז קיין צווייפל ניט, אַז אחד העם איז געווען אַ גרויסע מאָראַלישע פּערזענלעכקייט פריער פאַר אַלץ, און זיין באַרימטקייט ווי אַ דענקער און שרייבער האָט געוואָלט אויף זיין עטישקייט.

איך גלויב, אַז דאָס איז אייגנטלעך געווען אחד העמס הויפּט־אויפּטו פאַר דער ניי־העברעאישער ליטעראַטור. ער האָט אין איר אַריינגעבראַכט עטישקייט, אמת־זוכעניש, גוטע מידות און אנשטענדיקע באַציאונגען צווישן מענטשן. ער האָט זיך באַוויזן אין דער ליטעראַטור בשעת אַזעלכע גוטע מידות האָבן ליידער שטאַרק געפעלט, וועו העברעאישע שרייבער האָבן גע־קוקט אייגער אויפן אַנדערן ווי קאָנקורענטן פאַרן ביסל עולם־הבא וואָס ליטעראַרישער דערפאָלג קאָן ברענגען, וועו מען האָט אָנגע־גריפן דעם צווייטן, וועו מען האָט זיך געוואָרפן אייגער אויפן צווייטן מיט זידלעריין צוליב אַ קריטיק אָדער צוליב דעם וואָס זיי האָבן געהאַט אַנדערע מיינונגען וועגן אידייעס אָדער באַוווע־גונגען. אחד העם האָט זיי געלערנט ווי צו פירן זיך קולטורעל אייגער צום צווייטן, און ער האָט אויך געהאָלפן פאַרטרייבן דאָס בטלנות פון דער העברעאישער ליטעראַטור בעת אַפילו וויכטיקע שרייבער, וואָס האָבן געהאַט וואָס צו זאָגן, זיינען געווען נאָכלעסיק אין זייער אַרט שרייבן און האָבן זיך באַנוצט מיט מליצה און מיט גאַנצע פסוקים תנ"ך אָדער תלמוד, צי דאָס האָט זיך געפאַסט צי ניט. ער האָט אַריינגעבראַכט עסטעטישע פאָדע־רונגען ביי די העברעער פון זיין זייט, און עסטעטיק איז דאָך אויך אַ פאָרם פון עטיק, וואָס איז דאָס שטרעבן נאָך מאָראַלישער שלימות.

איך דערמאָן זיך אַ זאַך אין אייגעם פון זיינע בריוו צו מיר, געשריבן אין יאָר 1901, וואָס דייט־אָן אויף דער הויכער מאָרא־לישקייט וואָס האָט באַהערשט זיין נאַטור. אין יענעם בריוו (געדרוקט אין צווייטן באַנד פון זיין „אגרות אחד העם" (ז׳ 250), האָט ער אויף מיין בקשה באַשריבן זיין ביאָגראַפיע, אַריינרע־כענענדיק זיינע שטודיעס, ווי אַזוי ער איז געוואָרן אַ שרייבער, און אויך זיינע סוחרישע אונטערנעמונגען. דאָרט שרייבט ער: „אין יאָר 1895 האָב איך אָנגעוואוירן מיין פאַרמעגן צוליב אַ שלעכטער אונטערנעמונג", און דאָן גיט ער צו אין קלאַמערן: „אָבער אַ דאַנק גאָט, קיין פרעמד געלט האָב איך ניט פאַר־כאַפט" („אך תודה לאל לא בלעתי חיה זרים"). דאָס איז ניט געווען גלאַט אַ באַרימערי פון אייגעם וואָס וויל זיך אויספיינען, דאָס איז כאַראַקטעריסטיש פאַר דעם מענטשן אָשר גינצבערגן, ביי וועמען אָרנטלעכקייט איז געשטאַנען העכער פון אַלץ אין דער וועלט. און אויב ער האָט אַזוי מקפיד געווען אַז אַנדערע זאָלן זיך ריכטיק אויפפירן, איז ער געווען העכסט באַרעכטיקט דערצו, ווייל ער האָט קודם־כל געפאָדערט אַזאַ אויפפירונג פון זיך אַליין.

אַזעלכע געדאַנקען זיינען מיר דאַן דורכגעלאָפן אין קאָפּ, וועו איך בין געזעסן ביי זיין טיש ניט וועיט פון אים און האָב אים אָנגעקוקט ווי ער שמייכלט לייכט און קאַלטלעך ביי אַ וויץ אָדער אַ באַמערקונג, וואָס פראָפעסאָר פרידלאַנדער אָדער עמעצער אַנדערש האָט געמאַכט. איך האָב וועגן דעם אויך געטראַכט אַהיימפאָרנדיק. עס האָט פון אים אַרויסגעהויכט עפּעס אידע־אַלעס, כאָטש ער האָט ניט געזוכט צו מאַכן אַזאַ איינדרוק. מיר האָבן אים פאַרערט אַפילו וועו ער האָט זיך געהאַלטן צוריק־געצויגן און האָט בלויז אַ קליינעם אָנטייל גענומען אין דעם געשפּרעך פון אָוונט. אויף פאַרברענגען איז אחד העם ניט געווען קיין גרויסער מייסטער. איך געדענק ניט אַז ער זאָל וועו עס איז האָבן אָנגערעגט אַ געשפּרעך, און אויב אַפילו ער האָט פון צייט צו צייט געשמייכלט ווי צו זיך אַליין, קאָן איך זיך אָבער ניט דערמאָנען, אַז ער האָט זיך וועו עס איז צעלאַכט מיט אַ האַרציקן געלעכטער. דער אמת איז, עס האָט פון אים מערסטנס אַרויסגעשלאָגן אַ טרויעריקייט, עפּעס אַזוינס וואָס קומט פון טראָגן אַ גרויסע גייסטיקע לאַסט. איך האָב ביי זיך דאַן געטראַכט: מסתמא איז דאָס אַזוי מיט אַלע גרויסע דענקער, איבערהויפּט מיט אַזאַ מענטשן ווי ער, וואָס איז געווען ניט נאָר אַ דענקער, נאָר אויך אַ קלאָגער, וואָס האָט באַקלאָגט די „צרת היהודים" און „צרת היהדות" (יידן־שמערץ און יידישקייט־שמערץ), און וואָס האָט אייגנטלעך ניט וויניק געצווייפלט וועגן דער צוקונפט פון די אַלע וועלטן וואָס זיינען אים געווען צום נאָענטסטן צום האַרצן, ווי די אויפלעבונג פון העברעאיש און פון דעם יידישן פאָלק אין ארץ־ישראל. איך האָב אָבער געענ־דערט מיין מיינונג וועגן דעם, וועו איך האָב זיך מיט אַ שטיקל צייט שפּעטער געזעגן מיט מאַקס נאָרדוי אין פאַריז — אויך אַ גרויסער דענקער און קלאָגער, וועמעס מאַיעסטעטישע שילדע־רונגען פון יידישע צרות אויף די ציוניסטן־קאָנגרעסן האָבן אַרויסגערופן טרערן ביי אַלעמען. נאָרדוי האָט אָבער אויך געקאָנט לאַכן. און דאָס איז געווען איינע פון זיינע שענסטע שטריכן.

נאָכן עסן זיינען מיר אַלע אַרויפגעגאַנגען אין גינצבערגס אַרבעטס־צימער אויפן אייבערשטן שטאָק — אַ גרויס צימער, אָנגעשטאָפּט מיט ביכער. הער גינצבערג האָט זיך געזעצט ביי זיין שרייבטיש און מיר אַלע האָבן זיך געזעצט וואו עס האָט זיך געלאָזן. ווי פון זיך אַליין האָבן זיך פאָרמירט צוויי גרופּעס, אַ וווייבערשע און אַ מענערשע. מיין פרוי איז אַריינגעצויגן ge־וואָרן אין דער ערשטער גרופּע און מיר מענער האָבן זיך גרופּירט ארום דעם שרייבטיש מיט הער גינצבערג. עס איז אויפגעקומען אַן אַלגעמיינער געשפּרעך, אָבער ביסלעכווייז איז אויך דאָס רעדן אייגעטיילט געוואָרן אין צווויי קאַטעגאָריעס, לויט די אינטערעסן פון די צווויי מינים. איך געדענק נאָך וויי רחל גינצבערג האָט זיך באַקלאָגט וועגן הער שווערער רייזע וואָס זי האָט יענעם טאָג דורכגעמאַכט איבער דעם ענגלישן קאַנאַל, וועו די כוואַליעס האָבן דאָס שיפל אַזוי געשליידערט, אַז אַלע פאַסאַזשירן זיינען קראַנק געוואָרן. מאַדאַם גינצבערג האָט זיך נאָכגעפרעגט ביי מיין פרוי אויף אַמעריקע און מיר מענער האָבן געפונען אונדזערע אייגענע טעמעס וועגן וואָס צו רעדן. גינצבערג האָט זיך נאָכגעפרעגט וועגן מיין אַרבעט אַלס ראַביי (איך בין דאַן געווען אָנגעשטעלט אין אַ קליינער שטאָט אין מיסיסיפּי) און אויב איך שרייב עפּעס די לעצטע צייט. איך האָב אים גע־פרעגט צי ער האָט ביי זיך דעם לעצטן נומער „דזשואיש קראָניקל", וואָס איך וואָלט וועלן ביי אים לייען. זיין ענטפער איז געווען, אַז כאָטש ער באַקומט דעם „קראָניקל" איז אָבער דער הויפּט־לייענער פון דער צייטונג זיין קעכין, אַ יידישע, ער האָט געשיקט זיין טאָכטער צו נעמען ביי איר די צייטונג. דאָס איז געווען דער איינציקער אנעקדאָט, וואָס איך האָב פון אים געהערט.

אין מיטן פון אונדזערע וווייטערדיקע געשפּרעכן דערהערן מיר מיטאַמאָל פרוי גינצבערג אויסשרייען: „זעט, זעט, זיי זיינען דאָך גאָר חתן־כלה! פאַרברענגען דאָ דעם גאַנצן אָוונט און ערשט איצט זיך דערוואוסט. מזל־טוב!" דאָס האָט מיין פרוי צופעליק אויסגעזאָגט דעם „סוד", אַז מיר זיינען אויף אונדזער חתונה־רייזע, און פרוי גינצבערג האָט ניט געקאָנט באַהערשן איר וווייבערשע אַנטציקונג. אַלע האָבן אונדז גראַטולירט און געלאַכט פון דער „אַנטדעקונג", און הער גינצבערג האָט גע־שמייכלט.

איך האָב אַרויסגענומען מיין אויטאָגראַף־ביכל און האָב

געבעטן גינצבערגן ער זאָל עפּעס אַריינשרייבן. ער האָט אַרויס־גענומען זיין פאַונטען־פּען און לאַנגזאַם גענומען זיך גרייטן, ווי עס וואָלט געווען אַ העכסט־וויכטיקע אונטערנעמונג, וואָס פאָ־דערט גרויס פאָרזיכט. עטלעכע מינוטן האָט ער נאָכגעטראַכט, זיין הויכער שטערן פאַרקנייטשט, און דאַן האָט ער אָנגעשריבן אין זיין שיינער קלאָרער האַנטשריפט די פאָלגנדיקע פינף ווער־טער: „זכרון לפּגישתנו אשר נעמה לי״ („אַן אָנדענק פון אונדזער באַגעגעניש וואָס איז מיר אָנגענעם געווען״). ער האָט אונטער־געשריבן זיין נאָמען אויף ענגליש און העברעאיש און דאַן מיר צוריקגעגעבן דאָס ביכל מיט אַ מינע ווי ער וואָלט פאַרענדיקט אַ פאַראַנטוואָרטלעכע אַרבעט. אַ צען טעג שפּעטער אין פּאַריז, ווען איך האָב דעם זעלביקן ביכל דערלאַנגט ד״ר נאָרדוי, האָט ער, אָן וועלכע עס איז איבערלעגונג, פלינק אַריינגעשריבן אויף ענגליש אַ גאַנצינקע דרשה, קורץ געפאַסט, און באַזירט אויף אַ טעקסט, וואָס האָט זיך געלייענט: „אַלע יידן זיינען ברידער. וויי וועט זיין צו זיי, אויב זיי וועלן ווען עס איז פאַרגעסן אָט די וויכטיקע לערע פון זייערע אָבות״. הפּנים, אַז אויך דענקער און פילאָסאָפן זיינען פאַרשיידן איינער פון דעם אַנדערן אין דער טעמפּאָ פון זייער דענקען און האַנדלען...

שפּעט אין אָוונט האָבן מיר זיך געזעגנט, און אַהיים אין האָטעל זיינען מיר שוין געפאָרן מיטן אונטערגרונט, נאָכדעם ווי הער אָשר גינצבערג און פּראָפעסאָר פרידלאַנדער האָבן אונדז צוגעפירט צו דער נאָענטסטער סטאַנציע. נאָך צוויי מאָל איז אונדז אויסגעקומען זיך צו טרעפן מיט אים במשך דער וואָך וואָס מיר האָבן פאַרבראַכט אין לאָנדאָן. איין מאָל אין אַ נאָכ־מיטיק, ווען ער האָט אונדז באַזוכט אין אונדזער האָטעל און איז פאַרבליבן אויף „פייוו אָקלאַק טי״ (טיי מיט צובייסן); און דאָס לעצטע מאָל, ווען מיר האָבן די גינצבערגס ווידער באַזוכט אין זייער היים, אַ טאָג פאַר אונדזער אַוועקפאָרן פון ענגלאַנד. דער אינטערעסאַנטסטער באַזוך אונדזערער איז אָבער פאַרבליבן דער גאַנץ ערשטער, יענעם פרייטיק־צו־נאַכטס, ביי דער שבתדיקער סעודה.

:: :: ::

מיר איז אָבער באַשערט געווען, איך זאָל זיך מיט אים נאָך אַמאָל טרעפן, אַ לאַנגע צייט נאָך אונדזער באַגעגעניש אין לאָנדאָן, אין יאָר 1925, אין ארץ־ישראל. דאָס מאָל איז עס געווען אונטער גאַנץ אַנדערע, טראַגישערע, אומשטענדן. עס איז געווען אַ גאַנץ אַנדער אָשר גינצבערג וואָס איך האָב געזען, — אַ שטאַרק־געעלטערטן קראַנקן מענטשן, אַ שאָטן פון דעם גע־זונטן און אַרבעטס־פעאיקן מענטשן וואָס האָט אונדז מכניס־אורח געווען אין זיין שיינער לאָנדאָנער וואוינונג אין 1909.

אין די זעכצן יאָר, וואָס זיינען פאַרבייגעלאָפן זינט אונדזער ערשטע באַגעגעניש, האָבן אַ סך זאַכן פּאַסירט. זיי האָבן אַוועק־געלייגט זייער שטעמפּל אויף אים ווי אויף זיין דור. די וועלט־מלחמה, מיט די אומגליקן וואָס זי האָט געבראַכט ספּעציעל אויף די יידן אין רוסלאַנד און פּוילן, האָט דעם דאָזיקן אידעאַליסטישן מענטשן און איבערגעגעבענעם יידן אינגאַנצן צעבראָכן. אַזוי שרייבט ער מיר דעם זעקס און צוואַנצקיסטן יוני, 1919: „ואני — המאורעות בעת האחרונה דכאוני עד עפר, ושנאתי את החיה הטורפת הקוראה לעצמה „בחיר היצורים״. ויש שאני בא בטענה על הקב״ה, למה החייני והגיעני לזמן הזה, לראות בירידת האָדם וחלול כל קדשיו, אשר בהם הגיתי ובאהבתם שגיתי כל ימי חיי״. וואָס שייך מיך, האָבן די פּאַסירונגען פון דער לעצטער צייט מיך אַרונטערגעדריקט ביז צו דער ערד, און איך האָב פיינט געקראָגן די פאַרצוקנדיקע חיה וואָס רופט זיך מיט דעם נאָמען „די אויסדערוויילטע פון אַלע באַשעפענישן״. און עס טרעפט, אַז איך האָב טענות צו גאָט, פאַרוואָס ער האָט מיר געלאָזט לעבן ביז איצט כדי איך זאָל זען די ירידה פון דעם מענטשן און די פאַרשוועכונג פון אַלע זיינע הייליקטימער, וואָס איך האָב צו זיי מיין גאַנצן לעבן אָפּגעגעבן מין טראַכטן און מיין ליבע (אָפּגע־דרוקט אין זעקסטן באַנד פון „אגרות אחד העם״, ז׳ 45, תל־אָביב, תרפּ״ה). ער האָט אויך שטאַרק געליטן פון דער משפּחה־טראַגעדיע, וואָס איז אים באַפאַלן ווען זיין ליבע טאָכטער רחל, די זעלביקע וואָס מיר האָבן זיך מיט איר באַקאַנט יענעם פרייטיק אָוונט אין זיין הויז, האָט חתונה געהאַט מיט אַ רוס, טאַקע אין דער שווייץ, וואו זי האָט שטודירט. פאַר אים, דעם שטאָלצן יידישן נאַציאָנאַליסט, וואָס האָט אַליין געפּרעדיקט קעגן אַסימי־לאַציע און געמישטע חתונות, איז דאָס געווען אַ שרעקלעכער קלאַפּ, וואָס פון אים איז ער קיינמאָל ניט געקומען צו זיך.

און אין אַזאַ צושטאַנד האָב איך אים געפונען יענעם זומער פון יאָר 1925, אויף דער ווערַאַנדע פון דעם האָטעל הרצליה, אויפן שפּיץ פון הר הכרמל אין חיפה. פאָרגעקומען איז דאָס אַ ביסעל דראַמאַטיש. איך האָב קיין אַנונג ניט געהאַט, אַז ער וואוינט דאָרטן. געקומען בין איך אַהין עטלעכע שעה נאָכן אַראָפּגיין פון שיף. עס איז געווען אַ שרעקלעך הייסער ארץ־ישראלדיקער טאָג און איך האָב מיר געפונען באַצוואונגען צו בלייבן רוען אין מיין צימער. אַרום האַלב זיבן פאַרנאַכט, ווען אַלע געסט האָבן זיך געקליבן גיין עסן וועטשערע, בין איך אַרויס אויף דער ווערַאַנדע צו כאַפּן אַ ביסל פרישע לופט, און זעענדיק אַ ליידיקן וויג־שטול, האָב איך זיך אַוועקגעזעצט און גענומען באַוואונדערן די פּראַכטפולע פּאַנאָראַמע פון דעם גרויסן און הויכן הר הכרמל און דעם וואונדער־שיינעם האַפן, וואָס האָט זיך געשלענגלט אים צופוסנס. נאָכדעם האָב איך זיך אָנגעהויבן אַרומקוקן, באַטראַכטן די מענטשן, וואָס האָבן זיך געפונען אויף דער ווערַאַנדע, און אויס נייגער האָב איך מיך אויסגעדרייט צום מאַן וואָס איז געזעסן לעבן מיר. ער האָט מיר אויסגעוויזן אַ ביסל באַקאַנט. איך האָב נאָך אַמאָל אַ קוק געטאָן און האָב דערקענט אָשר גינצבערגן. לעבן אים איז געזעסן זיין פרוי און זיך גע־טוליעט צו אים. ביידע האָבן מיך צוערשט אָנגעקוקט ווי אַן אומבאַקאַנטן, דאַן האָבן זיי זיך דערמאָנט און מיך פריינטלעך באַגריסט. אָבער וואָס פאַראַ גוואַלדיקע ענדערונג עס איז אין אים פאָרגעקומען! מאָגער און איינגעשרומפּן האָט דער קליין־געוויקסיקער מאַן אויסגעזען נאָך קלענער און מאָגערער. ער האָט מיר אויסגעשטרעקט אַ דינע האַנט און געשמייכלט לייכט און קאַלטלעך ווי אַמאָל. זיינע אויגן אָבער האָבן אַפילו דעם בלאַסן שמייכל קוים אויסגעדריקט. גליקלעך ווי איך בין געווען אים צו זען, איז מיר אָבער די סצענע געוואָרן זייער פּיינלעך.

פיר טעג האָב איך אַזוי פאַרבראַכט מיט די גינצבערגס אין הרצליה האָטעל. איך האָב יעדן טאָג צוגעזען ווי דענער־ווירט ער איז געוואָרן, כאָטש ער האָט געמאַכט אַ שטאַרקע אָנ־שטרענגונג צו באַהאַלטן זיינע יסורים פון דער וועלט. דאָס איז אים אָבער ניט געלונגען. ער האָט געליטן פיזיש פון אַן אומקו־רירבאַרער קראַנקהייט ביי זיין עלטער פון העכער 68 יאָר, ער האָט אָבער נאָך מער געליטן גייסטיק. אַרבעטן איז פאַר אים געווען כמעט ווי אוממעגלעך, און, ווי ער האָט זיך אויסגעדריקט אין אַ בריוו צו זיין פריינד ד״ר בערנפעלד: „אָן אַרבעט איז דאָס לעבן קיין לעבן ניט״. „אַרומגערינגלט פון זיינע פיל פריינט און פאַר־ערער, וואָס זיינען ספּעציעל געקומען קיין חיפה אים צו באַזוכן, האָט ער נאָך מער געפילט ווי איבעריק ער איז און ווי זיין וועלט איז פאַרביי. איך פלעג זיצן מיט אים און זיין פרוי ביים עסן און אויף דער ווערַאַנדע, און ווען ניט זיין פרוי, וואָס איז נאָך אַלץ געווען רעדעוודיק ווי אַמאָל, וואָלט איך ניט געהאַט וועגן וואָס צו רעדן מיט אים, וואָרעם איצט האָט ער נאָך מער געשוויגן ווי פריער. פון צייט צו צייט פלעגט זיך אַ זיפץ אַרויס־כאַפּן פון זיין מויל.

דאָס לעצטע מאָל האָב איך אים געזען דעם פרימאָרגן ווען איך בין אָפּגעפאָרן קיין ירושלים. איך בין מיט אים געזעסן אַ קורצע

צייט אויף דער ווערַאַנדע און האָב נאָך צייט געהאַט אַראָפצוכאַפן פון אים אַ בילד. ער האָט זיך צוליב דעם אויפגעשטעלט, אָנשפּאַרנדיק זיך אויף זיין שטעקן. איך בין אַריין אין דעם אויטאָמאָביל וואָס האָט אויף אונדז געווארט. וועג דער וואָגן האָט זיך געמומען רירן פון אָרט, האָב איך צו אים אויסגעשריען: „שלום, מר גינצבערג". ער האָט אַ שאָקל געטאָן מיט דער האַנט, און פון זיינע האַלב־אויסגעלאָשענע אויגן האָט אַרויסגעקוקט אַ טיפער טרויער.

צוויי יאָר שפּעטער, אין 1927, וועט איך בין ווידער געקומען קיין ארץ־ישראל, האָב איך אים ווידער באַזוכט, אָבער דאָס מאָל שוין אין זיין אייביקער היים, אויפן אַלטן בית־עולם אין תל־אָביב. ער איז געשטאָרבן אין זיין זיבעציקסטן יאָר, אָנדערהאַלבן יאָר נאָך אונדזער לעצטער באַגעגעניש. אַ היפּש צייט בין איך געשטאַנען מיט אַן אַראָפגעלאָזטן קאָפּ ביי דעם קליינעם בערגל. דאָרט האָט גערוט דאָס ערדישע, וואו עס האָט אַמאָל געוואוינט אַ גרויסער און מעכטיקער גייסט. מיט יאָרן שפּעטער, שטייענדיק אין אַ יידישן בוך־געשעפט אין בערלין, האָב איך צופעליק אויסגעפונען, אַז אַ קורצע צייט פאַר זיין טויט האָט אָשר גינצבערג נאָך געטראַכט וועגן מיר. מיר איז גראָד געקומען צו דער האַנט דאָרט אַ קליין ביכל, „פּרקי זכרונות" (תל־אָביב, תרצ"א), וואו עס זיינען אַריין אַחוץ אמת העמס מעמואַרן אויך אַ צאָל פון זיינע לעצטע בריוו, וואָס ער האָט געשריבן שוין נאָכדעם ווי די זעקס בענדער פון זיינע „אגרות" זיינען אַרויס פון דרוק. דער גאַנץ לעצטער בריוו זיינער איז אַדרעסירט צו מיר, נאָר באַקומען האָב איך אים ניט. ווי עס שיינט, האָט ער ניט באַווייזן עס אָפּצושיקן. עס איז אויך מעגלעך, אַז דער בריוו איז פאַרוואַלגערט געוואָרן און מען האָט אים ניט אָפּגעשיקט. אָט וואָס ער שרייבט דאָרט: „ומה אוכל לכתוב לך, חוץ מתודה לך על ברכותיך ועל דבריך הטובים? הלואי שיתקיימו, לפחות, במקצת. לע"ע מצבי עודנו רע, ותקותי לשוב עוד לאיתני הולכת ומתמעטת. ומה יש לקוות מזקן חולה כמוני? והנני שולח בזה לך ולאשתך הכבודה את ברכתי העמוקה שתזכו להיות ולעבוד עוד שנים רבות, ואבקש לשלוח לי מזמן לזמן ידיעות על מצבך ועל עבודתך, ואל תתחשב עמדי במספר המכתבים ששלחת לי, ושקבלה ממני". אויף יידיש: „און וואָס קאָן איך אייך נאָך שרייבן אַחוץ אַ דאַנק פאַר אייערע ברכות און פריינטלעכע ווערטער? הלוואי זאָל כאָטש אַ קליין ביסל פון דעם מקוים ווערן. דערווייל איז מיין צושטאַנד נאָך אַ שלעכטער, און מיין האָפענונג גיזונט צו ווערן וועלן קלענער. און וואָס קאָן מען נאָך דערוואַרטן פון אַזאַ אַלטן און קראַנקן מאַן ווי איך? איך שיק אייך דאָ און אייער חשובער פרוי מיין טיפּסטע ברכה אַז איר זאָלט זוכה זיין צו לעבן און אַרבעטן נאָך אַ סך יאָרן, און איך בעט אייך מיר לאָזן וויסן פון צייט צו צייט וועגן אייער לאַגע און אייער אַרבעט, און זיך ניט רעכענען מיט מיר וועגן דעם צאָל בריוו, וואָס איר האָט מיר געשיקט און וואָס איר האָט פון מיר דערהאַלטן".

איך האָב ארץ־ישראל באַזוכט נאָך אַ דריטן מאָל, זומער 1935, און קומענדיק אויפן תל־אָביבער בית־עולם גלייך נאָך מיין אָנקומען דאָרט, האָב איך געפונען אַ גאַנץ שיינע מצבה אויף אָשר גינצבערגס קבר. וועדליק איך געדענק האָט די מצבה ניט קיין באַזונדערן אויפשריפט, און קיינע שבחים וועגן דעם גרויסן נפטר. אַלץ וואָס עס שטייט דאָרט אויסגעקריצט, אין גרויסע בוכשטאָבן, איז דער פסעוודאָנים: אחד העם.

אין דעם זכרון פון אַ דאַנקבאַרן יידישן פאָלק וועט ער אייביק בלייבן איין און אייניציק.

א. בערגער

פון אַ בריוו

איך האָב היינט געזען:
ווי צאַרטער גרין באַדעקט האָט פרילינגדיק
אַ בית עולם פעלד,
און געלע בלימעלעך אין אַ רינג
ארומגענומען האָבן — אַ מצבה־שטיין.
ווי קינדער אין אַ שפּיל;
פאַר וועמען פרעמד אַזוי
איז צער פון וועלט.
ווען גאָלדיק שפּילט די זון אַרום
און שפּיגלט אין אַלע פענצטער אַזוי שיין...

ס'איז מאַי...
און שיין גייט אויף פון פעלד
דאָס יונג־צעשפּרייטע גראָז,
עס בליט דער ווייסער דאוג־וואוד,
און דער פורפּל ריחותדיקער בעז.
ווי יאָר נאָך יאָר —
אין צייט פון פרידן,
ווי אין צייט פון קריג.
דער טאָג אַזוי אין ליבטיקייט פאַרגייט —
און ס'לייכט אויף
אַ יעדער שטערן, אויף זיין וועג.

נאָר די, פאַר וועמעס טיר
דער קריג האָט אויסגעשפּרייט
זיין בלוטיקע קלייד, —
אַריבער זייער אינזאַם שוועל —
ניט קומען וועט די פרילינגדיקע פרייד,
און טריפן וועט דער טרויער זיי
ווי רעגן האַרבסטיקער,
טראָפּ נאָך טראָפּ,
און לויערן פון די ווינקלען טיפע —
אַריבער אַלע שאָטנדיקע וועגן אַראָפּ...

און דורך די לאַנגזאַם־גייענדיקע טעג,
און נעכט — אין טונקעלן אַליין.
וואַנדערן, דורך לענדער ווייטע
און אינדזלען טראָפּישע, —
ווערט זייער געדאַנק צעהעלט.
און שפּירן:
ווי וואַרעם, די האַנט אין לופט, —
דאָרט עמיצן באַרירט...
נאָר דורך דעם גוף —
ווי דורך חורבה־וועגט,
ציען שאַרף אַזוי — וועט אייביק שוין
די אייזיקע ווינטער־קעלט.

פון דער ביכער־וועלט

מ. ל. צ. פראַנק

אַ וויכטיק בוך קריטיק אין העברעאיש

מקרוב ומרחוק. פרקי מסה ובקורת. מאת אברהם אפשטיין, „אוהל", ניו־יאָרק, תש"ד, 262 זייטן.

אַ באַשיידן בוך. אַרויסגעגעבן פון אַ באַשיידענעם פאַרלאַג. („אוהל" האָט ביז אַהער אַרויסגעגעבן אַ באַנד עסייען פון שמעון האַלקין „ארעי וקבע", האָט אַנאָנסירט אַ באַנד לידער פון גבריאל פריילל און אַ ראָמאַן פון ראובן וואַלענראָד). און דער טאָן און סטיל, ווי דער מחבר אַליין, זיינען אויך באַשיידענע. אין דער באַשיידנקייט זיינען אָבער אויך: עלעגאַנץ און געווויסנהאַפטיקייט, ראַפינירטקייט פון געדאַנק און געפיל. עפשטיין שטודירט גוט און טראַכט דורך די שרייבער, וועמעס ווערק ער באַהאַנדלט. און ער שרייבט וועגן זיי זייער פאָרזיכטיק. מעשה־חסיד, זעט ער שוינקייט און דערהייבנקייט אין יעדן שעפערישן פרואוו און ער היט זיך שטאַרק ניט צו באַליידיקן ווען ער וויזיט אָן אויף די חסרונות, אָבער פאַרשווייגן פאַרשווייגט ער זיי ניט. אברהם עפשטיין, איינער פון די ראַפינירטסטע העברעאישע שרייבערס אין אַמעריקע, איז פון די גאָר־וויניקע — איך וואָלט שווערן דער איינציקער — וואָס האָט די ליטעראַרישע קריטיק געמאַכט פאַר זיין איינציקן געביט. ער איז דער וויכטיקסטער העברעאישער קריטיקער אין אַמעריקע.

פון באַזונדערן אינטערעס פאַר אונדז איז וואָס די גאַנצע ערשטע אָפּטיילונג פון בוך — כמעט אַ העלפט — ווערט אָפּגעגעבן דער היגער העברעאישער בעלעטריסטיק, און אין דער צווייטער אָפּטיילונג ווערן באַהאַנדלט פיר אַמעריקאַנער העברעאישע דיכטער.

אין זיין איינלייטונג צו דער ערשטער אָפּטיילונג כאַראַקטעריזירט פאַר אונדז דער מחבר אין קורצע קלאָרע שטריכן דעם מצב פון דער העברעאישער בעלעטריסטיק אין פאַרגלייך מיט דער העברעאישער דיכטונג ביי אונדז אין לאַנד:

„העברעאיש אין אַמעריקע איז געווען — און אין אַ געוויסער מאָס איז זי נאָך אַלץ — אַ מין עקזאָטישע פלאַנץ, וואָס האָט זיך נאָך ניט געהעריק אַקלימאַטיזירט און נייטיקט זיך אין קינסטלעך־געשאַפענער וואַרעמער טעמפּעראַטור. טראָץ אַלע אירע פאָרשריטן אין דער לעצטער צייט איז זי נאָך אַלץ אַ באַוועגונג; און ווי יעדער באַוועגונג ביים אָנהייב איז זי אידעאַליסטיש, אָפּגעזונדערט, און איז נאָך ניט פאַרוואַנדלט אין קיין ווירקלעכקייט"...

„אמת, די דיכטונג האָט זיך דאָך איינגעגלידערט נאָך אַ פּעריאָד פון צופאַסונגס־וווייען... די היגע העברעאישע פּאָעזיע האָט געפונען איר אָנהאַלט אין דעם לעגענדע־עפּאָס פון די אינדיאַנער (און טיילווייז פון די נעגערס)... אָבער ניט די בעלעטריסטיק... ווייל בעלעטריסטיק איז לויט איר וועזן מער קאָנסערוואַטיוו. זי איז פאַרבונדן מיט אַ באַשטימטער סביבה, מיט לעבנס־פאָרמען, וואָס זיינען אַ פראָדוקט פון דורות".

אַזאַ ניכטערקייט און מיושבדיקייט אין אָפּשאַצן דעם מצב פון העברעאיש אין אַמעריקע איז זייער נייטיק פאַר אַ באַווע־גונג און אַ ליטעראַטור, וואָס זיינען שוין געקומען צו דער שטופע, וועו אַ חשבון־הנפש איז דרינגענדיק נייטיק. אָבער ליידער איז אַזאַ באַציאונג אַ זעלטענע דערשיינונג.

אין דער ערשטער אָפּטיילונג גייען אַריין עסייען וועגן ה. סעקלער, יוחנן טוורסקי, אברהם שוער, ש. ל. בלאַנק, ל. א. אריאלי, שמעון האַלקין, ראובן וואלענראד און ח. א. פרידלאַנד. בלויז די דריי לעצטע באַווייזן סימנים פון אויפפאַסן דעם אַמעריקאַנער יידישן לעבנס־שטייגער און פון מאָלן מער אָדער ווייניקער רעאַלע געשטאַלטן, וואָס טראָגן אויף זיך דעם שטעמפּל פון דעם פלאַץ". שוער, בלאַנק און אריאלי האָבן, לויט עפשטיינס מיינונג, ניט קלאָר געזען דעם אַמעריקאַנער ייד („באספקלריה לא־מאירה"), טוורסקי „פאַנגט ווייטע געשטאַלטן פון דער פאַרגאַנגענהייט" און סעקלער „האָט זיך אַוועקגעלאָזן אין דער וועלט פון אגדה".

וועגן סעקלערן זאָגט דער מחבר, אַז ער איז „בעצם ניט קיין בעל־אגדה, כאָטש ער גיט זיך אָפּ מיט מיטאָלאָגישן מאַטעריאַל. ער איז אַן אינטעלעקטועלער שרייבער און זיין פאַנטאַזיע איז די פאַנטאַזיע פון דעם געדאַנק". אין טוורסקין, וואָס גיט זיך אָפּ מיט גרויסע היסטאָריש־ביאָגראַפישע נאָוועלן און ראָמאַנען, זעט עפשטיין צופיל רייכקייט, ניט געניג געצוימט און דיסציפּלינירט. ער זעט אין אים אָבער אַן ערנסטן, יואָנעקן שרייבער. אַ העלפט פון עפשטיינס עסיי איבער טוורסקין איז געווידמעט דעם ראָמאַן „אחד העם". אברהם שוער האָט געשריבן שיינע דערציילונגען, דורכגעדרונגען מיט בענקשאַפט נאָך דער אַלטער היים. אָבער זיינע אַמעריקאַנער פרואוון האָבן זיך ניט איינגעגעבן. נאָך וויניקער האָבן זיך איינגעגעבן די פרואוון בלאַנקן, ביי וועמען עס זיינען אַרויס מעלאָדראַמעס, און אריאלן, ביי וועמען עס זיינען אַרויס אומגעלומפּערטע קאַריקאַטורן. אָבער בלאַנק האָט געמאַכט אַ וויכטיק בייטראָג צו דער העברעאישער בעלעטריסטיק מיט זיין סטיל און מיט זיינע שילדערונגען פון די בעסאַראַבער יידן.

וועגן מיר קומען צו האַלקינען און וואלענראדן דערנעענטערן מיר זיך שוין צום אַמעריקאַנער יידישן לעבן. האַלקין האָט מיט אַ צוואַנציק יאָר צוריק אַרויסגעגעבן אַ ראָמאַן „יחיאל ההגרי" און אַ פאָר דערציילונגען, און איצט האָט דער „עם עובד" פאַרלאָג אין תל־אָביב (דער פאַרלאָג פון דער הסתדרות) אַנאָנסירט האַלקינס גרויסן ראָמאַן פון דעם אַמעריקאַנער יידישן לעבן. טיילן פון דעם ראָמאַן זיינען געדרוקט געווארן דאָ און דאָרט אין משך פון די לעצטע יאָרן. אין די אויסצוגן זעט זיך דער ערשטער פאַרזוך אויפצופאַסן דעם געוועב פונעם יידישן לעבן אין אַמעריקע, אָדער ריכטיקער, פון די גייסטיקע און קולטורעלע שטראָמען, וואָס ווירקן אין אים און געשטאַלטן זיין פּרצוף און זיין גאַנג". וואלענראָד איז אַן אויסנאַם צווישן די היגע שרייבערס מיט דעם, וואָס אין זיינע ווערק מערקט זיך ניט קיין סימן זיך אָנהאַלטן אָן דעם שטעטל, פון וואַנען ער קומט, און אָן זיין לעבנס־שטייגער. „ער איז הויפּטזעכלעך דער קינסטלער פון זען. ניט פון דעם שטילן און קלאָרן זען, וואָס כאַפּט אויף די גאַנצקייט און די סינטעטישע איינהייט פון זאַכן, נאָר דאָס שנעלע, בליצנדיקע זען, וואָס פאָלגט נאָך יעדע איינצעלנע באַוועגונג, יעדן פאַרבייגיענדיקן בליאַסק... וואלענראדס סטיל פּאַסט זיך גוט צו דעם קאַפּריזנעם גייסט פון זיינע דערציילונגען. עס איז אַ ברויזנדער, שנעלער, אָפּגעהאַקטער סטיל, ווי געשניטן מיט אַ מעסער (און דאָס שאַפט אַמאָל אַן אייגדרוק פון האַרטקייט און הומאָרלאָזיקייט). עפשטיין, אַזוי ווי אַ סך אַנדערע, זעט אין „בחוג משפחה" וואלענראדס בעסטע דערציילונג. מיין וויניקייט געפעלט מער „בגן וואן־קאָרטלאַנד". אָבער איך בין מסכים מיט עפשטיינען, אַז וואלענראד האָט אונדז געגעבן צום ערשטן מאָל אין העברעאיש „די אינערלעכע וועלט פון אונדזערע יונגע, פון דעם ערשטן און צווייטן דור" — די געוויינלעכע יונגעלייט, ניט די גייסטיק־רייכע אינטעליגענטן, וואָס האַלקין שילדערט". און אַ חוץ האַלקינען און וואלענראדן איז די שילדערונג פון דעם אַמעריקאַנער יידישן לעבן ערנסט נאָך ניט אָנגעריכט געווארן אין העברעאיש.

Abraham Reisen, 3451 Giles Pl. Bronx, N.Y.
Tel.: Ki 3-0771.

1944 נ.י. 27 יוני

לכבוד הרב הגדול והחכם
המפורסם, סופר נודע, לשונו
צח. בעל הספר הנפלא „ודבר מרה
שושיב" — ר׳ חיים בלאך נ״י!

טייערער ר׳ חיים בלאך! — פון
לעבן, אין לשון קודש,
מיין טיטל צו אייך, וואס [illegible]
און אייערס איז געשריבן באמת לכבודנה —
וועט איך שוין פארשטיין מיין [illegible]
ניט: מיטפון אייך אייער טייטש, מיר
ליב געווארענעם ספר. וועלכן איך האב
ניט נאר איבערגעלייענט, [illegible] ווידער
געטייטשט און ~~[illegible]~~ שטודירט [illegible] ~~[illegible]~~,
~~[illegible]~~ וואס שוין בלייבן פון מיינע
ספרים, וואס איך האלט געוואלדיג טייער,
ווי אין וואַרט פון חכמה און וויסן,
און יידיש: וויסן, אלגעמיינעס לימודות [illegible]
הייסט ווי איינציג האב איך געמיינט אייך
גלייך, צו אפילו בעולם מיטפון! כ׳האב
פשוט גאר גמורים. איך - ניט אין
געווען לערנען און ניט קיין בקיאותדיג
וויסנשאפטלעכן — כ׳ מיין אפילו אין חכמות=
ישראל. איך בין בלויז א פאַרמער,

PATERSON
MAR 20
10 PM
1951
N. J.

GIVE
RED CROSS
FUND

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chayim Bloch
2050 Davidson Avenue
Bronx 53, N. Y.

Paterson, N. J. 3/19/51

יעדב יקר ומאוד נכבד, הר"ר חמון
בלאוץ נ"י.

קבלתי עוד מספר טופסים מספרי
ובעוד יום או יומים אשלח לך אחד.
נא לאשר את קבלתו.

ידיעי שלך, בכל הכבוד עבוקר

מ. נ. ריינ.

Abraham Reisen
3451 Giles Pl.
Bronx, N. Y.

NEW YORK, N.Y.
JUN 27
3-PM
1944

KINGS BRIDGE
STATION

Mr. Hayim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx, N. Y.

Geo. Reisig
748 Trinity Ave.
New York N.Y.

NEW YORK, N.Y.
APR 21
11 AM

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Mr. Chaim Block
2050 Davidson Ave.
Bronx New York

April 20, 1950

[illegible] מר. בלאַק,

מס טוט אמר לשף

באַט צולוב מרוישר אונדיאַנט

ומ אמק נעט קרענק לשן בש

אשק פרף לענטיג,

ומ אמק ומל באשלושם

צו קיאמת ומלל אמק אשק

לאשסם ומשסם ריהרף

אנט אכטונם

George Reisig

Tel. Cy. 2-7035

Rabbi Samuel Reiss
301 NORTH 19TH STREET
RICHMOND 23, VA.

בעזה״י כ״ג ניסן שנת ״חיים על ישראל״ לפ״ק

הרב חיים והשלום למע״כ הרב המוכתר בנימוסין ספרא רבא דישראל וכו׳
והרה״ר חיים בלאק שליט״א.

יקרת מכתבו לנכון קבלתי. והנני בשורות אלו לתשובתו בכבוד נאה.

א. הספר היקר "היכל לב׳ תהל׳" קבלתי מידידי הרב הגה״צ ד״ר דרייזין מבאלטימארע.
ב. עיינתי בס׳ "ריב את ההרים" והנה גם מערכת׳ הציור שאין בכחי להתעדר בזה.
ג. בענין להודיע את המקורות בתלמוד זה יגזול ממני הרבה זמן. ואעפ״כ למען
את הערצה למע״כת׳ הנני בזה לצ״ין איזהו מקומן שראיתי המקורות.

א. אינש דאינש פגע טורא בטורא לא פגע: לענ״ד זהו מדין "היכא תמצא" והחידוש
נדנה על המשנה כלאים פ״ב משנה ז׳: הוה "ראש תור" [כזה Δ] חטים נכנסים בשל
שעורים [נוגע לרוחב ועין במשנה׳] מותר. מפני שהוא נראה כסוף שדהו. שאם חטים ושל חברו
מין אחר, מותר לסמוך מאותו המין [שאותו של חברו, והכל שפיר דמי דכתיב "שדך" אין אסור
אלא שדהו, ולא של חברו] וא״כ התלמוד יבא "תורא בתורא לא פגע" כלומר ראש
תור צריך להרחיק כמלא עול השרוני. אינש דאינש פגע. ואם המין האחר הוא של
חברו מותר.

ב. למה נקרא שור חמור: עין ילקוט ראובני בשם "עשרה מאמרות" שתרגם אונקלוס
והוא פשרה לא פשר. והפך מעתיד לדבר, כי לעתיד יהיה להם סימני טהרה.
אולם בס׳ שפתי כהן דר׳ קרואלי דף 38 שמיני כ״ והמין הממינים שעתיד להיות מותר לישראל, ואינם
ג. שוטה אינו מרגיש: ברכ׳ שבת יג׳ אין שוטה נפגע, ר״א אינו ב׳ המת מרגיש. ופרש״י כלומר אינו מכיר
דפגעיו. [והיינו הך.]

ד. גם ט׳ חלי זה מיתת צדיקים. ראיתי בס׳ שו״ת ר׳ חיים הכהן רפפורט ז״ל הרב דלבוב
שהתב׳ הוא פי׳ עה״ת פרשת נצבים, עה״פ "והתברך בלבבו לאמר שלום יהי׳ לי": ומפרש הזאין
כיון שנזכר. גם כל חלי וגו׳ וזהו מיתת צדיקים וא״כ יהיו לכפרת פשע... ומפרש הכתוב
לא יאבה ד׳ וגו׳ אדרבא הרשעים יהיו הכפרה של הצדיקים. חבל שאין הס׳ הקדוש זה
בידי ואיני זוכר בדיוק הסימן. ובנוירק אפשר להשיג בהספריה של הישבה.
ה. כבד את ד׳ מהונך — אלא מגרונך: עין בס׳ מקור ברוך מהרב רבה עפשטין ז״ל חלק הרביעי
דף 528 שמביא הפסיקתא ופרש״י ז״ל משולי הדף מפרש בטוב טעם כל הענין.
ו. עתידה א״י שתתפשט בכל הארצות. בהספרי, יש עיסא "עתידה א״י להיות מרחבת ועולה כתאנה."
ובס׳ "שבחי כנסת ישראל" מביא דף 209 בשם "ילקוט ראובני" עתידה ירושלים להיות כא״י. וא״י ככל העולם
והנני חותם בכל חותמי ברכות, ויותר אין הזמן מרשה בעת בעש. ואולם כשיזדמן לי מקור במדרש אודיע.

ברגשי כבוד והערצה
שניאור זושא בר׳ אשר רייז

RABBI SAMUEL REISS
301 NORTH 19TH STREET
RICHMOND 23, VA.

ב"ה, מה' למבני שנת תשי"ד

שלום רב לכב' הרב החכם אי"ש המשכילות, זקן שקנה חכמה והר"ר חיים בלאך שליט"א

תודה רבה בעד מכתבו היקר, שעיינתי בו הדק היטב, והנני משיבהו לכב' כפי
שדרש ממני. יש הרבה לדון עליו לחיוב ולשלילה, ברם "אסקופה הנדרסת" זהו מליצה
טובה שהשתמשו בה בדור הקודם. ובזמננו צריכים אנו ללכת בעקבות ישראל סבא
"התקין עצמו לשלושה דברים לדורון, לתפלה, ולמלחמה". ואז לא יבושו כי ידברו את
אויבים בשער. והא כדאיתא, והא כדאיתא. לאומות הישרים נאה תהלה, אבל
לנאצים, ולסקריקין, ולרוצחים צריכים אנו לקיים, נקום נקמת דם ישראל. עד כמה
שידינו מגעת. ועם בחירת הגרמני קלקל מעשיו ובקרוב אי"ה יקבלו לאטרפסיה.
נא להודיעני מהו המחיר של ספרו "היכל לדברי רז"ל ופתגמיהם" - גרמנית אינני קורא
כאמור קשה עלי קריאת שפת עמלק.

הדו"ש ברגשי ידידות הערצה וכבוד

שניאור זישא בר' אשר רייז

נ.ב.
כבודו [illegible], בודאי שהכיר את בן דודי ר' שלמה רייז בעה"ב של "הוטל נארטה"
ואיני יודע מה נעשה עמו, אולי מעלתו יודע איזה דבר ממנו. נא להודיע.

[illegible]

[illegible] REISS 67 Drive

73-40

MIDDLE VILLAGE N.Y.

FLUSHING
MAR 24
11 30 AM
1958
N.Y.

To.

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Avenue
Bronx 53, N. Y.

FLUSHING
SEP 2
10 30 PM
1958
N Y

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson ave
Bronx 53 N.Y.

ב"ה

תשי"ט

ברכת שנה טובה ומתוקה

ואיחולים לכבוים

מהרב שניאור ז. רייז ומשפחתו

Rabbi and Mrs. Samuel Reiss *et Sons*

WISH YOU

A HAPPY and PROSPEROUS NEW YEAR

73-40 — 67th Drive

Middle Village, N. Y.

RABBI SAMUEL REISS
73-40 67th Dr., TW 4-0080
MIDDLE VILLAGE, N. Y.

FLUSHING, N.Y.
JUN 19
8:30 PM

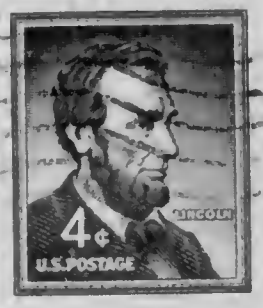

Rabbi Chaim Bloch
2025 Davidson ave
Bronx 53. N.Y.

Rabbi Samuel Reiss
~~301 NORTH 19TH STREET~~
~~RICHMOND 23, VA.~~

ב"ה עש"ק א' תמוז

רב שלום עד בלי די לכבוד הרב המפורסם לשם ולתהלה,
המקים והראו רבעלו, ויפוצו מעינותיו חוצה, החכם וסופר וכו'
כש"ת מוהר"ר חיים בלאק שליט"א

תשואת חן רבות למכתבו היקר. אני קורא כל מה שכותב כת"ר
בעיון רב גם "בהמאור" וגם "בהדרום" (שאני חותם עליו) ונהניתי
ירחי ישראל, חבל שאין הצבור מבין ויודע להעריך כשרונותיו
הגדולים כמו איש בלונדון רבתי. ויודע המתנגדים שהמתחדשים אצל הארץ
אינם רוצים הלכה והדברים עתיקים. וכבר אמרו רז"ל לא חרבה ירושלים
אלא על שהעמידו דבריהם על דין תורה. - דבאמת צריך להתנהג
לפנים משורת הדין. ואין גרמו וכו' כלומר גם אני בחלומי כי מקודם
הייתי [illegible], ועם הכל לא הי' עבודה - רוחנית - ורק בגשמיות רב
הי'. ואפי' לבסוף בא ה אורטודוקסי חבר לאגודה, אף דהבית החדש
שעפ"י הדין הי' לו הרשות לכך, אלא מאי - הם הוציאו מהוהבני שלו
רק 2 מתפללים, והמנין שלו נפסד וכו'

וכעת זה יש חנוכת לרב, אלא החצר הגשמי מעט לקו. והמוסדות
ולדעתם את שמו מקדמת דנא, ושולחים חמרים מכתבים
ובקשות ואולי הצד הטכני שנדבר הי' זה מגיכרו. ונוסף על כי
אני עוד צריך ומפרנסאן על - שכר - רחל. לא כלום צעיר, זה
לא כלום, ואולם למי שזכה הגיע לזקנה, צריך להתחשב מקודם
כדי לקיים "ושמרתם לנפשותיכם". ובז' יש לי מצה על, וגם מצה שלא
אוכל לענות על כל המכתבים בעתן תמיכה למוסדות וליחידים וכו'

Rabbi Samuel Reiss
301 ~~NORTH 19~~TH STREET
RI~~CHMOND 2~~3, VA.

ואני אשתדל רק בדבר חלק ההן. אין טעם להוציא מאחרים כמו
שעשיתי ברושטשנד.

מערכתי שאל להודיעני איזה רבנות, ואיזה תחום ? רוצים לקחת
להגיש אלו. לפעמים אני מבקר אצל בני שוורץ בהושורה
אנדרסואן עש רגע ברחוב 185 סט. אולי אוכל להתראות פאפ
עם מערכתו - בני שוחי הגאו והמוציאים בהכנה של ההג׳ ליפשיץ שליט״א
והוא כבר גמר חק לאודות בהקלויג של הושירה ועכשיו גומר בהושורה
וגם בקבלאחים. אינו.

קראתי תשובתו של הרב אסעל אל הרב אלטוסקי בענין דברי מערכתו
ובולט בעיני, ונכ׳ נראה כאילו שאין כמוהו נשאר לבדו, כי מצאנו
פוסקים להקל על מרבן. ואגב אודיעהו מה שמצאתי מפורש ופי׳ רבינו
חשובים על אותה אספה, והדברים נרשמו כלל - ויפה שאינו זוכר
השמות כי זה הר׳ - "מסלת - לאור" כי הצדק עם מערכתו וכו׳.
וראיתי שהדבר עוד בוקע לבדו דיגשו הערצה ואהבה וכבוד.
וכי כדאי שמעלתו לא יצטער ולא יתעגם יותר מדאי.
ואח להצלה ויעזור לכבודו ותחזק אמון הרבנות

והנני חותם בכל חתימו ברכות

בכבוד רב

שניאור זיסל רוויץ

RABBI SAMUEL REISS
73-40 67th Dr., TW 4-0080
MIDDLE VILLAGE, N. Y.

FLUSHING, N.Y.
JAN 22
6 PM
1960

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson ave
Bronx 53 N.Y.

301 N 19
Richmond 23 Va

RICHMOND
APR 13
1 30 PM
1949
VA

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Ch. Bloch
2050 Davidson ave
Bronx 53, NY

בה אור ליום יד רוטשמאנד.

לפני הרב המפורסם, חכם וסופר
כשמ' וכו' מוהרר חיים בלאנק שליטא
קבלתי לנכון הקונטרס, ריב את הדרים.
ואין לי פנאי לעין בתוכו - כמובן שלא אהיו
להתערב בעניינים כאלו - ברם ריב
מוש נצה כדר הי' עם מדפיס השס'
מסלאוטא מצא', ועם המדפיסים
מוולנא. ויש דודי הגמ' עירובין
ד' סלאוטא. עם ההסכמות והשקלא
וטריא בדת' מנצולי גאלוציא שהי' אז
רשכבהג' (הישועות ישרק" בג' אטינגא
הג' מהראל הלוי הורדי מסטאנוסלאוו ז"ל
וכ' הי' יקר המציאות ובנו רשודות
מנצולי פולין ולוטא. וכו'.
הס' הוכל התלוויד בדברי חז"ל ופתגמיהו
כדר נמצא דודי קבלתיו מנגה מרב
אחד. והשכותי שם בדל 612 בלנ'
אוכל להוכיח שנמצא בהתלמיד לעת מצוא
הדרש גברכת הרח שמאור מישא רוזי

שרגא פייבל ריזענמאן

רב ואב"ד

בטאראנטא, קאנאדא

נשיא מן „כנסת הרבנים" מפה

בעהמ"ס חדושי הרשב"א—תפארת ירושלים—אמרי שפר—תחית ציון, נכד להרה"ג אב"ד דק"ק שערשעוו, בעהמ"ס ברכת ראש ולבאר היטב והר"י עמדין ומגזע רש"י זיע"א

Rabbi Faiwel Rizenman

President
Central Council of Rabbis of Toronto, Canada
279 PALMERSTON AVENUE
TORONTO — CANADA
Telephone RAndolph 5409

THE LIBRARY
OF
THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA
NORTH EAST CORNER, BROADWAY & 122ND STREET
NEW YORK 27, N. Y.

ט"ז טבת תשי"ג

לכבוד ידידי החכם הנעלה ר' חיים בלאך שליט"א,

בהמשך-לך הנני שולח אליך את ספרי "לאור ולזכרון".
ביחד עם מכתבי נשלח הספר בחבילה מיוחדת.
והנני מצטער מאד שהצטערתי את חלבי. בטוחני תשלח
לי את עלות הספר.
שמחתי מאד על הידיעה כי הספר "היכל לשבחי חז"ל
ופתגמיהם" נמסר לדפוס. על פי השער המודפס בראש
הגליון הרי זה אוצר בלום. ולהדפיסו ברשות אלקים
ומנין לך אפשרות אלה? — אם אתה יודע, זה כבר סימן טוב.
ספרי הדרש על החומש נשלח ע"י הי"א ושלחתי אלא
ששלחתי גם לד"ש מ. גרינוולד הנפטר בן פעמים.
בוודאי נשלח את "העזרה". הספר האחרון מוקדש לזכר
הע"ה ד"ר מ. גרינוולד. באותה האלפבית גם ספורים
נספח אל ספרי.
מה אם עוד כאותו נדבון? הפרטים המלאים על חדרון
משפחתו ואם מי"ר ולאחר כל הימים.
בברכה הנאמנה והוקרה

[signature]

I. Rivkind

If not delivered please return to

NORTHEAST CORNER OF
BROADWAY AND 122ND STREET
NEW YORK 27, N. Y.

NEW YORK N.Y. FEB 7 6 30PM 1947

UNITED STATES POSTAGE 3 CENTS

BRON... S...

Mr Chaim Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx 53, N.Y.

THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA
NORTHEAST CORNER, BROADWAY AND 122D STREET
NEW YORK CITY

ערב שבת י' שבט תש"ג

למעלת ידידי הרב החכם ר' חיים בלאך, רב שלום וברכה!

הייתי מחזיק לטוב, כאשר שמח מדרכי מלאכת זור מכתבך.

עיינתי בירושלמי דפוס ראשון ויניציאה ושם הגירסא בלי המלה, מושכא וכן בשאר הדפוסים.

כדי להחזיק מאמר את השגותיו על ר"ד אייזנשטיין והשוואותיו, יש לעבור על המאמרים עוד הפעם. ויהיה כמתם קוהו ולהו כמבקר ולא נראה גמאי דברים היוצאים מן הכלל.

בהוקרה ובמיטב הברכות
ידידך מוקירו

ל. ג.

THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA
NORTHEAST CORNER, BROADWAY AND 122D STREET
NEW YORK CITY

THE LIBRARY
OF
THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA
NORTH EAST CORNER, BROADWAY & 122ND STREET
NEW YORK 27, N. Y.

ערב שבת ויקרא תשל״ג

ידידי היקר,

חושב אני: בראשונים.

אינני בטוח חו״ל (אין שום סיבה לספק) ואם אינני
מסכים לכל הפרטים במכתבך – ואת גם בין
השורות כמו שנכתב בלב זה.
לא מעמיק מפני... שנינו בגל אחד הלצות
אליעזר-פורין, אני חושב מאד משפחתי.
יש משהו ומשום שאוהב ניון מגלת-אירה
ושאנים מסטר מתנה. ומה מגיע כל הזות:
ואינני יודע את כלה. ולא אנולו לשרת חה
שעתו בקרים בסוגים ההיסטוריה, בכל שנה
מתנה.
בחוקי-לב ואוליה לפני ידידי ר׳ חיים שלוה״א
אבל מסיפנני מאוד, אם שלואת תגלה מחלה.
הוא מאוד לתת הסכמות ומכתבים. להפך,

THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA
NORTHEAST CORNER, BROADWAY AND 122D STREET
NEW YORK CITY

SEMINARY
LIBRARY AND MUSEUM
TEACHERS INSTITUTE
SEMINARY COLLEGE OF JEWISH STUDIES
ISRAEL FRIEDLAENDER CLASSES
DORMITORY

כ"ג אדר ב' תש"ג

לשאר ידידי הרב החכם ספרן וסופר ר' חיים בלוך שליט"א

ממהר אני להשיבך על [illegible] בתודה עמוקה וברכה נאמנה.
את [illegible] הראשון לא [illegible], אם היה [illegible] היום [illegible] כדרכי.
כמעט לא פללתי שתזכרני בספרך, בזה ודאי מחייב אתה אותי שאנעים את
ספרי [illegible], והאמן לי שאין אפשר עין [illegible] [illegible] בזה כי, וכאשר נתשאה
ויסבור לך. אם תסור באחד מן הימים לספריתי ותשמח למסור לך
גם ידי את ספרי "לאור ולזכרון" ואם לאו - אשלחהו עד [illegible].
אתמול בערב צררה על [illegible] ועל עוד חלונים מסביבך. דברים רבים
נעשו [illegible] [illegible] ותדור לתוך נשמתי. בזמן הזה [illegible] [illegible] הנוגע
[illegible]. [illegible] כמה כדי בנינו ביום של יסורי איש ונולדו - [illegible]
ונדם את העולם ומלואו בחיי נצח.
הבטחתך על בעניני ענין הסרטיפיקט מזכרך שנה [illegible] להספיק בנחלת ה'.
שהיא גם תקותי.

בתודה, בידידות ובהוקרה נאמנה:
שמעון [illegible]

PHONE WALKER 5-5052

OFFICE: 169 EAST BROADWAY
PHONE ORCHARD 4-2553

J. REZNICK & WOLF SALES
BOOKSELLERS - IMPORTERS
בית מסחר ספרים
EST. 1907
42-44 CANAL STREET
NEW YORK CITY _____ 194

מלכשך כא כסלו תשא

לרבוד ידידנו הנכבד והיקר ד"ר חייב בלוק שלוב!

הננו מבינים לכ' תוכחתו הטמוקה בעד דברים
החמים וברכתם ולינו. והננו מבכרים ידיד נאמן
ולתר מקטנה סתם.

אי ותן שנזכה לשמוע מס' בשורת טובת בתוך
כלל ישראל הנכתב בלב שמח.

והננו מכבדים ומשיריה אלא כערכו הרב
בידידות ו. רזנק ו' סלס

WE BUY HEBREW - YIDDISH RELIGIOUS BOOKS AND JUDAICA

NEW YORK N.Y.
MAR 3
1230AM
1943

MADISON SQUARE
STATION

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Dr. Chaim Bloch.
2082 Davidson ave
Bronx ny

J. REZNICK
Bookseller
169 East Broadway, N. Y.

3/2/43

ידידי הנשר דר' חייב בלוים
שלום!

רצוני להתרוות עם ב' עד'
פנים לחוץ.
ברכה שמור.

ידידו יירעש

E M RIBNER
324 E 196TH ST
NEW YORK N Y

NEW YORK, N.Y. 51
JUN 12
5:30PM
1958

BRONX CENTRAL
STATION

Rabbi Chaim Lorch
2050 Davidson Avenue
Bronx 53, N. Y.

I. Rivkind
3080 Bway
My. 27. C.

NEW YORK N.Y.
SEP 28
7 30 PM
1943

STATION U

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Mr Ch. Bloch
2050 Davidson Ave
Bx, NYC.

I. Rivkind
3080 B'way
NYCity

NEW YORK N.Y.
SEP 28
5-PM
1943

STATION J

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Dr Ch. Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx, NYC.

LIBRARY OF THE
JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY
OF AMERICA
3080 Broadway, New York City

THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA
NORTHEAST CORNER, BROADWAY AND 122D STREET
NEW YORK CITY

SEMINARY
LIBRARY AND MUSEUM
TEACHERS INSTITUTE
SEMINARY COLLEGE OF JEWISH STUDIES
ISRAEL FRIEDLAENDER CLASSES
DORMITORY

פסח שני תש״

לכבוד החכם והסופר הותיק, לוחם מלחמת עמו מר חיים גלאָק שליט״א,

מכתבך יקר לי, אינה זה בעיני. בזמנים כתיקונם הייתי אולי שמח על יובל ספרותו,
אף שאינני מבעלי חוגגים ובעלי-יובל. אבל עתה שמעשה ידי טובעים בים —
אין זמן לשמחה וחג.
נפשי בוכה והלב חרד ודואג לגורל המלחמה הבין מלכיות ועל גורל העולם התרבות
שאנו בונים. שאלתך: „עד אנה ה׳?" חודרת ונוגעת בכל ישותי. נתפלל נא
על אבוד הרשעים.
האמן נא לי שאני הוגה רק מזמן לזמן, אבל אין הלב פנוי לגעגועים.
מדוע לא תסור פעם אל הספריה ונדבר שיחה זה בשמחה. הלא
הנה באנו בלב-ישמחנה! היה נא מברכי ברכת טוב ונזכה לשלום אמת.
שלך במיטב הברכות [illegible]

THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA
NORTHEAST CORNER, BROADWAY AND 122D STREET
NEW YORK CITY

ט״ו מרחשון תש״ג

לכבוד ידידי החכם הנכבד והנעלה
ד״ר חיים בלוך, רב שלום וברכה!

רב תודות וחן-חן עבור מתנתך שהואלת בטוב-לבך לשלחני, שתי החוברות „אות התגין" ו„ערך הפנים בתגין". את החוברת הראשונה ראיתי, היא נמצאת גם בספריתי, אבל את השניה ראיתי רק היום.

אנכי בקשר להשיב לך כגמולך ולכבדך בהני מילי מעליותא „חבורה תחת חבורה" בשם המלוים.

והנני בתודה, הוקרה וד״ש
המוקיר בברכה ושלום

[illegible]

THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA
NORTHEAST CORNER, BROADWAY AND 122D STREET
NEW YORK CITY

SEMINARY
LIBRARY AND MUSEUM
TEACHERS INSTITUTE
SEMINARY COLLEGE OF JEWISH STUDIES
ISRAEL FRIEDLAENDER CLASSES
DORMITORY

מחרת יו"ט תשי"ג

לכבוד החכם הותיק ר' חיים בלאק שליט"א

תודה רבה לך על שאתה מעלה את זכרוני לפניך ביום הזכרון.
כל הברכות שברכתני תחולנה על ראשך ונזכה בשנת "אל תשב
פני משיחך" [illegible] אותו [illegible] ובמקלט [illegible]
ושמאל.

מחדש מאז לא נגלה שום ידיעה ממשפחתך [illegible].
אתמול ביום הכפור נאמתי לפני יהודי בית הכנסת
"בשער ציון", והזכרתי גם את אחינו היהודים הנענים,
הסובלים [illegible] גיהנם עליהם [illegible] ברכו את אחי
ואמר בברכת "שהחיינו" [illegible] הגוים [illegible]
והתפללתי אל "יפר את ברכת משה "על תרבק תפיה",
ורחם על אדום [illegible] את [illegible] ותשא [illegible]
התודה. שנת שלום ושנת [illegible] [illegible] הצלחה.
[illegible]
[illegible]

THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA
NORTHEAST CORNER, BROADWAY AND 122D STREET
NEW YORK CITY

אסרו חג תשי"ג

לכבוד החכם היקר והנשגב ר"ח בלק שי'.

נעים היה לי בהכנסי היום למשרדי, למצוא את גלוית-ברכתך לשנה החדשה. ברכותיך - [illegible]!
„יהי רצון שהשנה תהיה שנת גאולה וישועה, לנו ולכל העולם".

בין הכרטיסים [illegible] לברכתך, מצאתי מודעה בשם „[illegible]" [illegible] תשי"ג — האם יש לזה איזו שייכות [illegible]? [illegible] היתה מודעה זו, אולי השאלות [illegible]: מה [illegible] לשוב לספרי [illegible] והחזירנו בתודה.

בברכה ודו"ש נאמן
ובתודה רבה
ש. ליברמן

Rabbi I, Rosintal
P. O. Box 6016
Jerusalem

אגרת אויר

Rabbi

Chaim Bloch
2050 Davidson ave,
2050
BRONX 53, N, Y,
U, S, A,

PAR AVION דואר אויר

קפל שלישי

כי יושם משהו בפנים האגרת — תשולח זו בדואר רגיל.

קפל שני

קפל שני

ב"ה יום ב' לסדר " כי ברוך הוא " ה' תמוז תשי"א פעיה"ק

לכבוד הרה"ג החכם השלם
רבי חיים בלאך שליט"א
בעי"ת ברונקס נ. י.

שלום וחיים על העולם.

אחדשה"ט

הננו לאשר בזה את קבלת מכתבו לעש"ר מרן הגאב"ד שליט"א וכן את מחברתו אשר בו יתנה תוקף דברי ריבות אשר במעריך.

בנוגע להתעבבות מרן כליט"א בענין, הננו להשיב אמרים בשם הרב, שקשה לו מאד ליכנס בענין מפאת מצב בריאותו הרופפה, וטרדה דמתא העמוסים עלי צואריו.

עד כאן דברי הרב, אז אגמור בברכתי יתאמץ בגמר פרי עבודתו הרוחנית ואז הכל על מקומו יבוא בשלום, ושלום על ישראל על דייבי ישראל דלא ליתי לאנצויי, ואי"ה כאשר מן השמים יעזרוהו ליהנות מפרי היכלו יפוג מרירותו לדון את כל אדם לכף זכות.....

בברכת ירושלם הבנויה

בכבוד רב

P.O.B. 6016 ת.ד. ירושלם

המזכיר הפרטי של מרן הגרצ"פ פראנק שליט"א
הרב הכולל בירושלם תובב"א

KOZLOWER RABBI
MOSES ROKACH
1383 PRESIDENT STREET
BROOKLYN 13, N. Y.

Kozlover Rabbi
MOSES ROKACH
1383 PRESIDENT STREET
Brooklyn 13, N. Y.

HYacinth 3-3154

ד"ר משה רוקח
כפר קוזלוב
רחוב הנשיא 1383
ברוקלין 13, נ. י.

RABBI MOSES ROKACH
1383 President St.
Brooklyn 13, N. Y.

Rabbi Chaim Block

2050 Davidson ave.

Bronx 53.

Kozlover Rabbi
MOSES ROKACH
1383 PRESIDENT STREET
Brooklyn 13, N. Y.

HYacinth 3-3154

קאזלאווער רבי
משה רוקח
בן כ"ק מרן אדמו"ר הה"צ ר' מאיר רוקח זצ"ל
1383 פרעזידענט סטריט, ברוקלין, נ. י.

ZELIG REUVEN BENOIS
Chairman of the Board Bia of the
Jewish Orthodox Community
JERUSALEM

BY AIR MAIL
PAR AVION
AIR LETTER
AEROGRAMME

EXPRESS GOOD WISHES
GREETINGS TELEGRAMS

Robbi M.C. Block
271, Beach 17 St
For Rockaway N.Y
U.S.A

First fold here

Second fold here

Sender's name and address: A. Ruttenberg
120, Cazenove Rd
LONDON N 16

AN AIR LETTER SHOULD NOT CONTAIN ANY ENCLOSURE; IF IT DOES IT WILL BE SURCHARGED OR SENT BY ORDINARY MAIL.

To open

בס"ד ב' לפרשת כי תצא

ש"ב
כב' המופלג בתו"ק מוהר"ר ר' משה חיים בלום שליט"א

תודה לרב על שטרח ושלח את שתי הספרים "ר' נתן למשה יעקב וישראל לרוזנים" וכמו כן הנני
מודה לרב ומכיר על טרחת שאר הספרים.
כמו כן אבקש מהרב לשלוח לי עוד שלושה טפסים של ספרו "ר' נתן למשה יעקב וישראל לרוזנים"
כיון שספרו משמש לנו בהתחזקות מצוה בימים קשים אלה, אבל לצערנו הנני רואה שבזמנינו הרבים
הרבנים כמו הוויזניץ והגרא"י והלוינשטיין כמו ר' אהרן קוטלר והרב מבריסק למרות הכל אין
היו רוצים ללמוד מהעובדות והם מחזיקים מעצמם שהנם שלוחיו של הסטרא אחרא וכו
אבל כמו שדימון של שגמאו צבו בין וחיצים שנתפסו אלים ~~כמו~~ כך הוא המצב הוא בזמנינו היום
לכן הנני מציין גדולה שצריך להפיץ ~~אלא~~ הרבנים את ספרו "ר' נתן למשה יעקב וישראל לרוזנים"
אני אנסה לראות מה היה האפשרויות להפצה של ספרו כדי שהעולם יפקח עיניו לראות
המצב הנורא בו אנו נמצאים. כמו כן צריך לראות שספר זה יופץ בישראל ובהדבות התורניות
כי את החומה ~~[illegible]~~ מה' בלך מדעת מספרו אבל את הזה למה ספר זה היו מדעתם אלא ולמה.
לכן אם יש לרב ספרים אחרים שהם הייתי רוצה לראותם ולקרוא בהם. לכן אבקש מהרב
לשלוחו בהקדם האפשר תמונתם, ואם יש לרב עוד צבורים המכוונים כנגד הפושעים מן הרשע
שיבאו אור

כמו כן הנני שולח לרב
ברכת הצלחה מרובה וכל-טוב.

ידידו הדורש בשלומו
בברכת כה"ת
ט. [signature]

Rabbi Dr. M. ROSENMANN
formerly Rabbi of the great Kehilla of Vienna
now Rabbi of the Synagogue
"HABAIM YASHRESH"
7, Mapu St., Tel-Aviv

Residence: 4, Gordon St., Tel-Aviv

הרב ד"ר משה רוזנמן
מקודם רב קהלת וינה
עכשו רב בית הכנסת לאנשי וינה ושאר ארצות
"הבאים ישרש"
תל־אביב, רח' א. מאפו 7

המעון: רח' גורדון 4, תל־אביב

ב"ה, יום 21/XII 47 א'

שלום שלום לרחוק אבל בפל זאת לקרוב לרגשותו
ולאוחלוף שו לטובתו פלת חוזה בלוק, סופר מובהק!

אינ"ח.

התענגתי על מכתבו שבא אלי ע"י ירושלים
באיחור זמן.

בה בתל אביב יסדתי לפני 8½ שנים את המרכז
הדתי אשר רכש לו אהדה והכרה וגם ת"ל
הוקרה בשם המסומל: „מנין ווינאי" —
הקשיים של הוסדו אי אפשר לתאר
אבל התגברנו עליהם והמנין הווינאי עוכיד
בה על תלו. — בינתיים כבדו אותי בכל
הזדמניות-האישיות הגדולות גם מארצות אחרות
וגם תרגמו מחקר שלי מארמנית לעברית. —
ובכן אני תל מרוצה ובפרט שבני בחיפה ובאוסטרליה
הם בה במצב המניח את הדעת ואשתי שת עומדת
לימיני ואני תפלה שהקבה יחזק אותי לפעול עוד גדולות לעתי ד. אמן
ועכשיו כתוב לי באר היטב עליך ועל שאיפותיך
ואם אוכל לעשות איזה דבר בשבילך
אשתדל לשרות עבורך ואני מוכן לזה-

per Avion

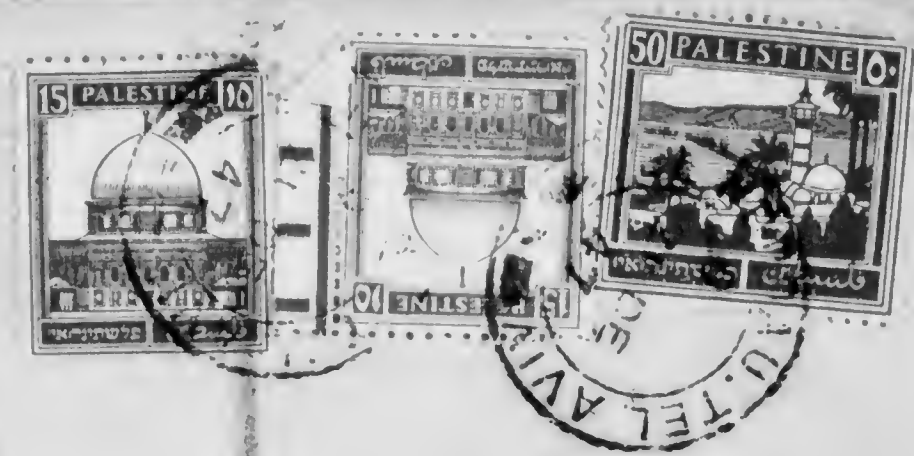

Mr. Bloch

R TEL AVIV 5 No 4137

2050 Davidson Avenue
Room 22
Bronx 53 N.Y.

באמרות
rekom

New-York
U.S.A.

הרב ד"ר משה רוזנמן
תל־אביב, רח' גורדון 4

Palestine

E. F. Rosenberg
1901 Gr. Conc.
Bronx 53. N. Y.

NEW YORK. N. Y. 57
MAR 7
6 PM
19

BRONX CEN
STATIO

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N. Y.

שבע שלום ומבורך

יסלח לי עבור האִחור

ג"ש

[illegible]

JACOB ROSENBLATT, M.D.
920 [illegible] York 25, N.Y.

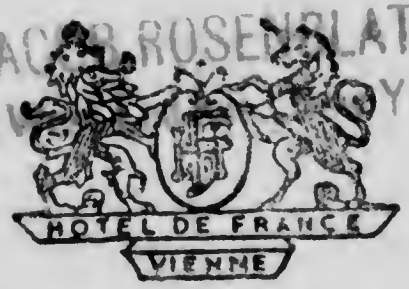

HOTEL DE FRANCE
WIEN I, SCHOTTENRING 3

Rev. Chajim Block
2050 Davidson Ave
Bronx 53, N.Y.

JACOB ROSENBLATT, M. D.
820 WEST END AVENUE
NEW YORK 25, N. Y.
ACADEMY 2-1374

Dr. J. Rosenthal
THE LIBRARY
~~Room 804~~
~~220 South State Street~~
~~CHICAGO 4, ILL.~~

72 East 11th Street
Chicago 5, Ill.

Mr. Hayyim Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx 53, N. Y.

Chajim Bloch as he looked at the time he wrote "The Golem"

graphie méthodique de l'histoire économique pendant la guerre (1925) and *Les causes de la guerre mondiale* (1933; *The Causes of the World War*, English trans., 1935).

בעולם הזה משנו הדוממים שום תשלומין ההפסדים שגרמו לו, ובפרט כלה
אלפים, כי עיקר מלחמתו הלאו בשביל העולות רק שהכניסו להפסד
בגדול ובמרובה עשו בו כלה לפי ימי חיו וזה כשמונה שנים אשר
סובל דיכוי ומצוקות על הנבלה שנעשתה בו.
והנה שני טעויות בדבר שיש פנים לפתח: רב אחד אמר לי
שהביע משה זמן דוקא את כתב מלחמתו וכמובן בלי שודיק כתב
הדבר סומך על הרב העמקן אומר מה שאומר עלו, ורב
שני אומר שכתב הוא מתלמידו הגאון ר' משה מרדכי ז"ל ובודאי
נפשוני עפ"י מקרה אחרובן וואנה ב' או ג' מכתבים מרמז ומהם
יראה מה שנעשה בעת בהוראת לרגלו מחלתו בוואנה.
אני מבקש אותה נחרעגזטין את כתר לתו ושוב לב
ובקשתו, ועשה לו החטיבה להחזיר לו את מכתבו עם
הנחרעגזטין ונסלח לו הטרחתי
ובזה הנני מוקיר ודורש השלום בדם לב

חיים שמואל

פ"ש שמחה גדולה ועשה את ומבורך בענין זה
ומדבר השלום ומאיר בפה ולא מתרחש איך כזו
ועשו בלבם נאמר עת ועשו לה הפרת
תורתך — לא נחוץ הרשמה שהרב העמקן
והוי נולדתי כ.ת. ונקרא את הפלה ואת.
כתב הדאמו"ר שליט"א שתתן אחר ב' ימים שתים
ועשו הכל.

Rabbi Ghatim Bloch
2050 Davidson Avenue
Bronx 53, N.Y.

Constituent Organization of the Board of Jewish Education

THE LIBRARY
of
The College of Jewish Studies

72 EAST ELEVENTH ST. • CHICAGO 5 • HARRISON 5578

DR. JUDAH ROSENTHAL
Librarian

ג' תשרי תש'ח

לכבוד הרב החכם חיים בלאך לא"ט.

שלום וברכה.

רב מאד נכבד:

קבלתי את מכתבו מכ"ה אלול תש"ז. כמובן ששמעתי על כבודו, קראתי אחדים מספריו בגרמנית וגם את טפרו העברי אשר הוציא כאן באמריקה. הנני קורא ותיק של הדאר ואני קורא כל דבר אשר יוצא מתחת ידו.

אני מזמין את ספרו החדש עוד היום מאת הו"ס "פרדס.

בנוגע למוצאי, אני יכול לדווח שהנני פולני מבטן ומלידה. נולדתי בעירה מאקוב (ע"י לומזה). הנני מיוצאי הלציו של המגיד דוד ממאקוב אשר היה מתלמידי הגר"א ואשר פרסם הרבה כתבים נגד כת החסידים (זמיר עריצים השני והרבה בכ"י, ראה דובנוב). אני כבר נולדתי חסיד. אבי היה מחסידי גור. הנני ממסיימי ה"הוכשולע" בברלין.

אני מברך את כבודו בברכת רפואה שלמה ובגח"ט.

בהוקרה

THE LEAF LIBRARY
OF
The College of Jewish Studies
(AFFILIATED WITH THE BOARD OF JEWISH EDUCATION)
72 EAST ELEVENTH STREET • HARRISON 7-5570 • CHICAGO 5

DR. JUDAH ROSENTHAL
LIBRARIAN

ל תשרי תשי'ד

לכבוד
הרה'ג ר' חיים בלוך שליט'א,
ניו־יורק

חהב בלוך כנכבד:

רצוף ימא כבודו שיק על סכום של $3.00 עבור הספר האחרון ששלח לנו. אני מצטער מאד על האחור .

בהוקרה

379

THE LEAF LIBRARY
OF
The College of Jewish Studies
(AFFILIATED WITH THE BOARD OF JEWISH EDUCATION)
72 EAST ELEVENTH STREET • HARRISON 7-5570 • CHICAGO 5

DR. JUDAH ROSENTHAL
LIBRARIAN

י"ג אייר תש"ג

לכבוד הרה"ג ר' חיים בלאך נ"י,
ניו־יורק

הרב בלאך הנכבד:

אני מצטער מאד שלא קיבל עד היום את דמי הספר החשוב שקבלנו במזנו. אני אשרתי את החשבון לפני זמן רב ומסרתי אותו למחלקת הכספים של לשכת החנוך כאן.

זרזתי את הפקידה העובדת במחלקה הזאת והיא הכטיחה שלי שיקבל את השיק בתחילת החודש הבא.

בכבוד רב

379

NER ISRAEL RABBINICAL COLLEGE
4411 GARRISON BOULEVARD
BALTIMORE 15, MD.

Fee Claimed by Office of First Address

BALTIMORE
NOV 22
1:30 PM
1954
MD.

Rabbi Chaim Black
2054 Division Avenue
Bronx 53, New York

POSTAGE DUE ___ CENTS

POSTAGE DUE ___ CENTS

1/23/54

5 PM

REGISTERED AT ADDRESS
CAUSE non-Delivery
No. Such No. on Dwi...

21743

A. BRIEM SUB. STA. 1854 RECD. NEW ACCEPTED

PAR AVION — AIR MAIL — LUGPOS

AÉROGRAMME
AIR LETTER
LUGBRIEF

RABBI CHAIM BLOCH,
2060 (or 2050) DAVIDSON AVE.,
BRONX 53,
NEW YORK.
U.S.A.

IF ANYTHING IS ENCLOSED, THIS LETTER WILL BE SENT BY ORDINARY MAIL

AS ENIGIETS INGESLUIT WORD, SAL HIERDIE BRIEF PER GEWONE POS GESTUUR WORD

FIRST FOLD—EERSTE VOU

SECOND FOLD—TWEEDE VOU

SENDER'S NAME AND ADDRESS
NAAM EN ADRES VAN AFSENDER

B.L. RUBIK,
Box 888,
Cape Town.
S. Africa.

שמואל יעקב רובינשטיין
רב דאגודת הקהילות
פאריש
●

8, Rue Pavée, PARIS-4e
Téléphone : TURbigo 49-03

ב"ה יום ה' דחג וכה כ"ט כסלו תשי"ג

לכבוד הרב הג' וכו'
מוה"ר חיים בלאך שליט"א
בראנקס-ניוויורק

קבלתי את מכתבו מיום עש"ק וישלח והנני מחויב לכ"ת שרצוני לקבל את ספרו אשר חבר בשם מאשרים תועים ומתעים ואהי' לואסיר תודה אם ימחול לשלחו אלי.

בכבוד רב

הרב שמואל יעקב רובינשטיין
רב דאגודת הקהלות בפאריש

SH. CH. RUBIN-HALBERSTAM
CZECHANOVER RABBI
961–44th Street, Brooklyn 19, N. Y.

BROOKLYN, N.Y. 2
AUG 16
9-PM
1957

Rabbi Ch Bloch

271 Beach ~~#~~ 17
B 17
FAR Rolkaway. N.Y.

SISTERHOOD *News*

VORANZEIGE:

Am

MITTWOCH /

14. DECEMBER

abends 8 Uhr 15

wollen wir im Habonim-Familien-Kreise

(also <u>auch die Herren</u> sind wieder herzlichst eingeladen)

Chanukkah

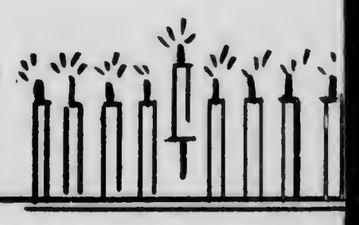

feiern.

<u>Reservieren Sie sich dieses Datum</u>

fuer diese Veranstaltung, zu der besondere

Einladungen mit naeheren Angaben bald folgen.

Grand Rabbi
Sh. Ch. Rubin-Halberstam
OF CZESHANOV
961 - 44th Street, Brooklyn 19, N. Y.
Phone GEdney 6-8928

שלו' יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם
מציעשינוב, חופ"ק ברוקלין, נ. י.
בלאאמו"ר הר"הצ מהרא"ל זללה"ה
האבדק"ק טאמאשוב לובעלסקי

[illegible]

[illegible]

[illegible]

CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
Grand Rabbi Sh. C. Rubin Halberstam
961 — 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 6-8928

קהל דברי שמחה מציעשינוב
בנשיאות
כ"ק אדמו"ר מציעשינוב שליט"א
הרב שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם

הלקוח רעש בין המלאור הצפה, זלה והמשמע מעגעגין
הרווים לי ס 80 קלאמאוס וחורש פה רנשמי
הנו הגה נפשו כמשל ונפתו קלאמהן צנו
של הפגנות ה' משפט מאומן נפשר
ט' ולפי חלק ונשרו ולפרט במשפט קלאמן
רח ז ט' פה והן 2 סן נין

יש פ' ט' ולפי חלק נפשר לתלוש
ספרים ועל רעש ולמי כפה טוען
רפי, ושעורי צריה מגלמורן
ושקפה רמור ויש בושלא ק
קלאמאן. הלו רעש הפגנות
זלה רעש בהפגנות ולהרר והמשמע
ושבין קרקעו רשות זה תשובה

ואנשו עם כפכן ואת תש
השנ נמעם כפי שלפני טורעם אוהבים קלאמאן
ואתה פולטן ואת המשמעות ועג
נאמן ולשרם
הנה חולו שלרים נפשו הטהורה, ולמש ולולה הנה
ברשעה ומורה, בני ישראל אלא פה, ולהם התורה,
כי לשולו אמונתם של לנורא, כלה ולמו הנה נרקע
פסרם. השחור יחשל רבה בתוכם. בשלום עבן
של השפן נשמרם, נשח פה טבע טוב לפגורתם

[illegible]

CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
961 – 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 6-8928

Grand Rabbi Sh. C. Rubin Walberstam

בס"ד

דברי שמחה דציעשינוב

ברוקלין

Grand Rabbi
Sh. Ch. Rubin-Halberstam
OF CZESHANOV
961 - 44th Street, Brooklyn 19, N. Y.
Phone GEdney 6-8928

שלו' יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם
מציעשינוב, חופ"ק ברוקלין, נ. י.
בלאאמו"ר הר"הצ מהרא"ל זללה"ה
האבדק"ק טאמאשוב לובעלסקי

[illegible]

[illegible]

שלום וברכה,

[illegible]

[illegible]

Grand Rabbi
Sh. Ch. Rubin-Halberstam
OF CZESHANOV
961 - 44th Street, Brooklyn 19, N. Y.
Phone GEdney 6-8928

שלו' יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם
מציעשינוב, חופ"ק ברוקלין, נ. י.
בלאאמו"ר הר"הצ מהרא"ל זללה"ה
האבדק"ק טאמאשוב לובעלסקי

ב"ה [illegible]

[illegible]

[illegible]

[signature]

CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
Grand Rabbi Sh. C. Rubin Halberstam
961 – 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 6-8928

קהל דברי שמחה מציעשינוב
בנשיאות
כ"ק אדמו"ר מציעשינוב שליט"א
הרב שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Grand Rabbi
Sh. Ch. Rubin-Halberstam
OF CZESHANOV
961 - 44th Street, Brooklyn 19, N. Y.
Phone GEdney 6-8928

שלו' יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם
מציעשינוב, חופ"ק ברוקלין, נ. י.
בלאאמו"ר הר"הצ מהרא"ל זללה"ה
האבדק"ק טאמאשוב לובעלסקי

[illegible] תשי"ג לפ"ק

כבוד ידידנו [illegible] הרה"ג הסופר הנודע
[illegible] מו"ה ר' חיים בלאך שליט"א

אחדשה"ט באה"ר

[illegible]

[illegible]

[illegible]

CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
Grand Rabbi Sh. C. Rubin Halberstam
961 – 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 6-8928

קהל דברי שמחה מציעשינוב
בנשיאות
כ"ק אדמו"ר מציעשינוב שליט"א
הרב שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם

[illegible]

[illegible]

291 Bruce 17 A.

[illegible]

Q11 Bruce 17 [illegible] Jaffa

[illegible]

CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
Grand Rabbi Sh. C. Rubin Halberstam
961 — 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 6-8928

קהל דברי שמחה מציעשינוב
בנשיאות
כ"ק אדמו"ר מציעשינוב שליט"א
הרב שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם

CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
Grand Rabbi Sh. C. Rubin Halberstam
961 — 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 6-8928

קהל דברי שמחה מציעשינוב
בנשיאות
כ"ק אדמו"ר מציעשינוב שליט"א
הרב שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם

ב"ה [illegible] פרשת בלק [illegible]

שלום וברכה [illegible] הנכבד
[illegible]

[illegible]

GRAND RABBI
SHULIM CH. RUBIN HALBERSTAM
OF CZESHANOV

961 - 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 6-8928

CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
Grand Rabbi Sh. C. Rubin Halberstam
961 – 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 6-8928

קהל דברי שמחה מציעשינוב
בנשיאות
כ"ק אדמו"ר מציעשינוב שליט"א
הרב שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם

Grand Rabbi
Sh. Ch. Rubin-Halberstam
OF CZESHANOV
961 - 44th Street, Brooklyn 19, N. Y.
Phone GEdney 6-8928

שלו׳ יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם
מציעשינוב, חופ״ק ברוקלין, נ. י.
בלאאמו״ר הר״הצ מהרא״ל זללה״ה
האבדק״ק טאמאשוב לובעלסקי

ב״ה יום ג׳ קרח תשי״ג

שלו׳ וחיים ארוכים ומזוני רויחי וס״ד
לכבוד אהובו ידידו החשוב הרה״ח המופ׳
[illegible] שליט״א [illegible] שמחה

מכתבו המשובח קבלתי [illegible] ובפרט [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible signature]

Grand Rabbi Sh. C. Rubin Yalbersteam
961 – 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 6-8928

CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV

SH. CH. RUBIN – HALBERSTAM
GRAND RABBI OF CZESHANOV
961 – 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.

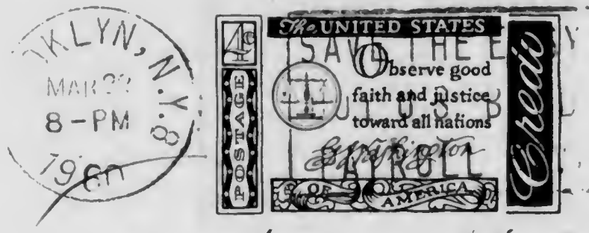

Rabbi Chaim Dleek
2050 Davidson Ave
BX 53 NY

GEdney 6-8928

SH. CH. RUBIN-HALBERSTAM
CZECHANOVER RABBI
961 44th Street, Brooklyn 19, N. Y.

שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם
מציעשינוב, חופ"ק ברוקלין, נ. י.

[illegible]

[illegible]

ה

[illegible]

[illegible]

SH. CH. RUBIN — HALBERSTAM
Grand Rabbi of Czeshanov
961—44th STREET
BROOKLYN 19, N. Y.

BR... LYN, N. Y.
MAY 4
4 30PM
1956

GIVE—
MENTAL
HEALTH
FUND

Rabbi Isaac Block
2050 Davidson Ave
Bronx 53 N.Y.

ב"ה

הנני מתכבד להודיעכם שתלי"ת
בן נולד לנו למזל טוב

הברית מילה

תתקיים איה"ש בשטומ"צ

ביום ה' וישלח, י"ב לחדש כסלו, תשי"ח

בשעה 9 בבוקר בדיוק גמור

בביהמ"ד דברי שמחה מציעשינוב

961 44th Street, Brooklyn 19, N. Y.

זמן תפלת שחרית בשעה 7:30

ויהי' אצלי בהשיבות אם כבודו וביתו
ישתתפו בשמחתנו.

הכ"ד אוהבכם וידידכם הדו"ש והצלחתכם
כל הימים

הק' שלו' יחזקאל שרגא רובין הלברשטאם
מציעשינוב ומשפחתו

RABBI SH. CH. RUBIN-HALBERSTAM
961 - 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.

BROOKLYN, N.Y.
DEC 2
8:30PM
1957

Robert A Block
2050 Davidson Ave
Bx 53 NY

GEdney 6-8928

SH. CH. RUBIN-HALBERSTAM
CZECHANOVER RABBI
961—44th Street, Brooklyn 19, N. Y.

שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם
בן הגה"צ אבד"ק טומאשוב זצללה"ה
מציעשינוב, חופ"ק ברוקלין, נ. י.

[illegible]

[illegible]

BROOKLYN, N.Y.
AUG 15
10 30 PM
1956

Rabbi Chaim Bloch
271 Beach 17
Far Rockaway
N.Y.

17st

961 - 44th STREET, BROOKLYN 10. N. Y.

GEdney 6-8928

SH. CH. RUBIN-HALBERSTAM
CZECHANOVER RABBI
961—44th Street, Brooklyn 19, N. Y.

שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם
מציעשינוב, חופ"ק ברוקלין, נ. י.

ב"ה אור ליום ד' [illegible]

שו"ר לכבוד ידידנו הנעלה [illegible]
[illegible]

[illegible]

CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
Grand Rabbi Sh. C. Rubin Halberstam
961 — 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 6-8928

קהל דברי שמחה מציעשינוב
בנשיאות
כ"ק אדמו"ר מציעשינוב שליט"א
הרב שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם

[illegible]

CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
Grand Rabbi Sh. C. Rubin Halberstam
961 — 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 6-8928

קהל דברי שמחה מציעשינוב
בנשיאות
כ"ק אדמו"ר מציעשינוב שליט"א
הרב שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם

CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
Grand Rabbi Sh. C. Rubin Waalbersztam
961 – 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEBNEY 6-8928

דברי שמחה דצאנוב
ד"ר שלמה חיים רובין וואלבערשטאם
ברוקלין, נ. י.

RABBI SHULEM CH. RUBIN HALBERSTAM
961—44th STREET
Brooklyn 19, N. Y.

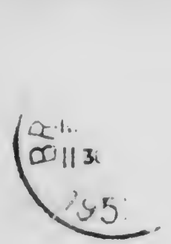

Rabbi A Bleier
2050 Davidson Ave
Bronx 53 N.Y.

Grand Rabbi
Sh. Ch. Rubin-Halberstam
OF CZESHANOV
961 - 44th Street, Brooklyn 19, N. Y.
Phone GEdney 6-8928

שלו' יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם
מציעשינוב, חופ"ק ברוקלין, נ. י.
בלאאמו"ר הר"הצ מהרא"ל זללה"ה
האבדק"ק טאמאשוב לובעלסקי

ב"ה [illegible]

[illegible]

[illegible]

אף הוא נזכר בעת חיבורי הקונטרס בדברי מהר"ל
מפראג, הואיל מביא אותם בסיום דברי הבעש"ט, שסוף כל סוף בעיני
הליטוואקים כלום הלא מהר"ל מפראג לא היה רב קונסרבטיבי
וספרו נדפס בשנת שנ"ט בפראג ולא חלה בו יד הזמן!
יש סברא גדולה שכך אומר שתלמיד טועה כנגד כל הפרק וא'
בשם מהר"ל ושכך אנו מסכים בשום אופן לרעיון כזה שבנדבת ישראל.
אני מציע את הכן שיכתוב מאמר בקורת על הקונטרס
בהמאור" ובאופן זה יהיה בידו להשיב על קטרוגו.
ובענין בזה אשר שהשק, חו"ל בשם תשובת מהרי"ק
דפוס פראג פרט שיכול בעל דין לעשר על פס"ד והאון הב"ד
להון ולהאם וגו' כך ידי לכתוב להרב העוקן ולשאול אותו
אולי הלא מוראו לדברי השק שלא נולד בגרמניא רק בוולנא!
גאות לא נעשה כי מה אורכת לו אם נשו בו כלה, הלא ודע
רק לגמרי רנות הבעש"ט יתן ולהתפס עלו.
כן, רוקדי אני שנפוץ הדבר להם האדמו"ר מראדזין שליט"א
ואם ומשה שלא עשוהו אומה על בהקונטרס חושלם ננס כזה שושות
כך עלי. הנס שלא יהי שאלק להרב העוקן וכו' בפנקסו ושואל מה נעשה.
להתכבד בקלון חברו גם לא מילתא זוטרתא היא... ופתאב
בדרך פשוטה: "זה שהרגשתי על קונטרסו, לא עשיתי שום עול, אדרבה דבר
טוב עשיתי", זה הלא באמת "דבר גדול" גם הרב הצבע העוקן לא עשה
שום עול אדרבה דבר טוב עשה...
משתוקק אני לדעת מה שנשמע על דברי הרב מפראג, מהר"ל.
האם ולדה שעמה הכל דבש? ושעשה זו עול גדול ודבר
רע עשה? ולדה ועוב ורחם.

ב"ה עש"ק [illegible] לסדר ויצא העגל הזה.

ידי"נ הרב המאוה"ג בנש"ק מוהרש"י הנש"ט נ"י

אני כותב במהירות מטרדת הזמן, אינני רוצה שמכתבו ישאר בלא מענה ושפנך חשוב שתוכנו כדורא את ביותר.

ובראשית אודיעהו שקבלתי פקודה ממקום גבוה ושלוח למר לבנשטיין גם הלוח מכתבים ושלחתי הוא חזק ואמ"ש ובלא שבוע הבעל עוד חוני בעניני על הספרים מצוגה חודש נאה. הרב"צ רוזנשטיין ז"ל כתב בשם מהרי"ט שהדברים בתוס' בסוף כתובות בשם ר' חיים כהן – תלמיד טועה כרשב"ם והרבה נכתב על זה ושתי מכתבי לפניך נראין שכותב כי הדברים מרה הן נמצאות – בתשובה שלו!

מלא הדברים שהבאתי בשם הבעש"ט זי"ע "מגלויות" על ידי; ואין לך אלא בגין השפה שבגלל וכתוב הענקה ורמוה ומסוף דברי צדיקים כולם. הדברים בספר של הרב דטראא "גלויות" על ידי הרב הרבנים"ר הובמ"ר ז"ל, הלא שהעשיר את הספרות הרבנית בשורכות כתבי-יד. אולם נשמע נא מה שנאמר על דברי מהר"ל מפראג בספרו נצח ישראל – הובא לעיל – פרק י"א דף כ"ה ואלו הם דבריו הקדושות:

"ואין זה בלבד אלא אף אם דבוקים וגורי בע"ג ומלאים בעשותם מן הקב"ה להיות דבוקים באלהי נכר ובדבר הזה הוי' אינו רוצה שיתבטל שם עמם וגוי ועל זה אמר שגם בענין זה נקראו בשם והשי"ת וכל זה מפני כי אין שייך בטול לענין זה אשר נקראו ישראל בשם וכו' לדבר זה אין שינוי לו בכל חטא אשר יעשו, תהיה החטא מה שתהיה."

חושבני שהדברים האלה והם חזקים מדברי הבעש"ט זי"ע!!

CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
Grand Rabbi Sh. C. Rubin Halberstam
961 – 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 6-8928

קהל דברי שמחה מציעשינוב
בנשיאות
כ"ק אדמו"ר מציעשינוב שליט"א
הרב שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם

[illegible]

בין גאולה לגאולה, [illegible]
[illegible]
[illegible]

מכתבו קבלתי, [illegible]

[illegible]

RABBI SHULEM CH. RUBIN HALBERSTAM
961—44th STREET
Brooklyn 19, N. Y.

LYN, N.Y. 7
MAR 9
12-PM
955

GIVE
RED CROSS
FUND

Rabbi Ch Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx 53 N.Y.

GEdney 6-8928

SH. CH. RUBIN-HALBERSTAM
CZECHANOVER RABBI
961 44th Street, Brooklyn 19, N. Y.

שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם
מציעשינוב, חופ"ק ברוקלין, נ. י.

ב"ה — [illegible]

[illegible]

[illegible]

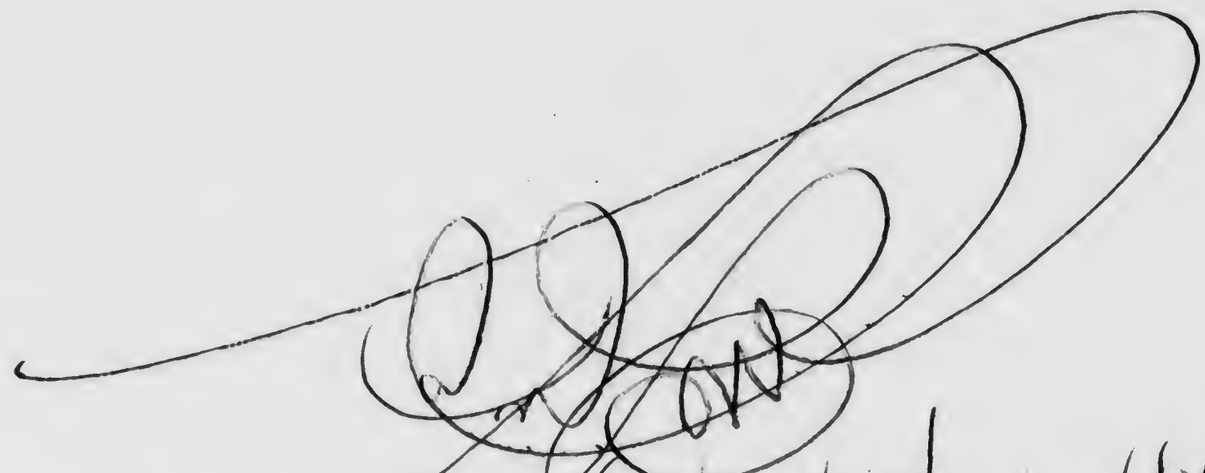

ומשום העיתון שונות נעכב מזורח — ה' ישלח לו רפואה
הקרוב — אפשר מנשאלו אני לברר הפשר דבר בזה
[illegible]

ואף זה נוגע לשאלתו הנהגת הבריאות שמתעסק
לה' לא כל [illegible] — אני [illegible]
כל [illegible] - ובענין [illegible] — כי [illegible]
אם [illegible] [illegible] וזה שהרבה אנ
כי אם [illegible] [illegible] [illegible] (ולכל הנ"ל...)

ובברכה רבה להצלחה ולבשורות טובות

SH. CH. RUBIN — HALBERSTAM
GRAND RABBI OF CZESHANOV
961 — 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.

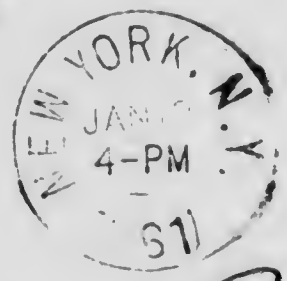

Rabbi ce Bloch

2050 Davidson Ave

Bx 53 NY

Sh. C. Rubin Halberstam
RABBI OF
CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
961—44th STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEdney 6-8928

קהל דברי שמחה מציעשינוב
בנשיאות
הוד כבוד אדמו"ר מציעשינוב שליט"א
הרב שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם

ב"ה

יום ה' חיי שרה

שלום וברכה

[illegible]

ידידו הדורש שלו[מו]

[illegible]

Sh. C. Rubin Hollenstam
RABBI OF
CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
961—44th STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEdney 6-8928

הרב שלום רובין הולנשטם
מגיד דברים דקהל דברי שמחה דציעשינוב
ברוקלין

ברוב הערכה על מרצך זה הספר, ומוסר לך לחת את
חשיבות הבעיות והמשמעות שלה אשר אחר
צלחת אותך ולהפקים ומוניטין ושלומים לתרה —
זה לך אחד נעימה ויצירה... כלך אף
בכתבים הפתוחים הפילוסופים בחלומי של עולם
ולכן אלף שאולך במשפט של ירה יהירהעתו
והתנשלתו — ובתודה בהערכה

[illegible]

Rabbi S C R Halberstam
901 44th Street
Brooklyn 19, New York
Phone: GEdney 6-8928

BROOKLYN, N.Y.
NOV 9
5-PM

Rabbi Chaim Blau
2030 Davidson Avenue
Bronx 53, N. Y.

CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
961 – 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 6-8928

Grand Rabbi Sh. C. Rubin Waldersham

II

OTZAR HASHULEM
A THESAURUS
Of Over 100,000 Quotations, Holy Sayings, Collected From Talmud Bavli, Yerushalmi, Midrash, Zohar, and Medieval Hebrew Literature.

Classified, Annotated and Edited
By
CHAIM BLOCH
In Collaboration With
KALMAN SCHARF
CHAIM BLOCH, 2050 Davidson Avenue, Bronx 53, N .Y.
K. SCHARF, 2147 Starling Avenue, Bronx 62, N. Y.

אוצר השלם

אור עולם באוצר חיים, מכיל מאה אלפים אמרות טהורות,
פתגמין קדישין, מלוקטים מש״ס בבלי, ירושלמי, מדרשים,
זוהר, ספרות ימי הבינים, מאמר אחד לא ~~נאדר~~ נעדר
הכל מסודר ומתוקן בעזהי״ת, ע״י

חיים בלאך

בהשתתפות

קלונימוס קלמן שארף

וכמדומה לי שאמרתי לך כי שלהי סנהדרין כתוב מפורש: כל זמן שרשעים
בעולם חרון אף בעולם. אלו רשעים? אמר רב יוסף גנבי. ואינני
מסופק כי רב יוסף התכוון גם לגונבי דעת הבריות.

ח׳ וכל הראיות שמביא על האפיקורסים, בעיקר השני הוא,
בשביל שהרשעים שרע לשמים הוא גם רע לבריות. ומה
שכתבתי שנשמתו טהורה הוא [illegible] כפי הבעש״ט שהצדיקים
נגד העולם מתחרטים בפסורתא. [illegible]
טוב ובעל מוסר, ואין הכוונה [illegible] היה איש
[illegible] שם רע.

ט. ומה שמרשה לו לפרסם את שמו. את זה אשרה. לא
ושמע בקהל רבים כך שהם [illegible] עוד. ואדרבה
תועלת תהיה בזה את העולם ויראה שהכשלת את הרבים
בדברים ~~[illegible]~~ שקרים. ושכתבתי שכך הם חלוקה דברי רבותינו
עבירות שבין אדם למקום והם מכפר, עבירות שבין אדם
לחבירו אין יוה״כ מכפר — ושכך הם הדברים בספר יותר
[illegible] שהבאת [illegible].

כך כמו שכתב [illegible] מה שאמרו. כל את ד׳
״את״ בפני ודורש [illegible]. חפץ אני לדעת [illegible]
ודה על האמת שלו.

והנה בזה [illegible] הספר ושנה ומשפחתו האמת
חיים בלאך.

RABBI CHAIM BLOCH
2050 DAVIDSON AVENUE
BRONX 53, N. Y.

SE 3-6095

מאשרים תועים ומתעים

ממני
חיים בלאך

על איש חרד להזהר במאכלות שלא לבוא לידי איסור אחד מאלף.

(זקוקין דנורא להקדוש ר׳ שמואל).

יש ליזהר ממאכלים שיש בהם חשש ונדנוד איסור וכו׳ **ולפרוש עצמו שבעים שערים** משערי המותר **מיראת שער אחד משערי האיסור.**

(חובת הלבבות לרבינו בחיי הספרדי, שער התשובה פ״ה).

א) רבנים מתירים מאכלים הנעשים מעורות ועצמות חזיר ונו״ט. ב) תשובות מהגאון רב הראשי לישראל ר׳ בן ציון מאיר חי עוזיאל שליט״א. ג) קטרוג הנאצים הטמאים על המשפט היהודי. ד) „המשפט היהודי לאור האמת, תשובתי לגבלס״ ימ״ש. ה) הספר „תקונים במשפט״ מר׳ ישראל פיימר מסלוצק. ו) איך בא החתם סופר ז״ל על כסא הרבנות בפרשבורג.

ב״ה יום א׳ לסדר ואת עורכים הולך דרכה.

ידידי הרב הגאון הח׳ שליט״א.

במגילה הכתובה הזאת בבחינת אחשורש, השגחה נדבה נגוע מצער ומבוכה. נזכרתי בפנקס שבו רשמתי לפני כמה שנים פתגמים מגדולי החסידות, הבעש״ט ותלמידיו ותלמידי תלמידיו. חפשתי אחר הפנקס בין הניירות ולא [illegible] רק בכתב [illegible] — ומצאתיו.

הבאתי את הפתגם מהבעש״ט והערותי: „פתגם זה נמצא גם בשם הרה״ק ר׳ שמעלקי מניקלשבורג: אם רואה אדם רשע לפני המלך מפשר ואוהב אותו והשיב הלא עשה אדם חטא אשר מעל לכן יהיו לו רחמנות על הש״י שהנודע הקדוש שלו נלפב בקליפות ה״י הערותי שפיזה בדרום המפורסמים בשם הבעש״ט וגם בשם תלמידיו ותלמידי תלמידיו הוו שגורים בפי הצדיקים. אך באמת אין חולק על מגיעה פה נקדש וכאן. ואפשר ר׳ שמעלקי אמר הדברים בשם הבעש״ט.

(בגליון: והפתגם הזה נדבר ורחמנות על השי ומה עי הנודע)

ושוב בשם ר׳ שמעלקי: „שמעתי את ר״ש מניקלשבורג אומר הנודע. אוהב את הרשעים, הטוב שבעולם אוהב הצדיק שבנך בן ר׳ הלא חטא אשר מעל״. ור׳ שמעלקי אמר זאת על רשעים חוטא. ודק לא יחשוד שר׳ שמעלקי אמר „בברוך שגרים כנזכר „והפשוט הדבים״.

(בגליון: אבל סוף סוף אחת היא.)

וגם ר׳ נחום מטשרנוביל, תלמידו של „רוח אפינו משיח ה׳ רבנו הבעש״ט״, לא יש מפרשים: „השגחה מקבל תענוג מכל אחד מישראל אפילו מרשע גדול ופשמדבר להר׳ על אחד מישראל, אפילו כשאומר אמת, הוא מבטל תענוג הבורא ית׳״

ועוד רשימה אחת בידי בשם הבעש״ט: „אוהב שאתה רואה שהוא רשע גמור אוהב שהוא אתה וחפש ולבקש ולמצוא

דבר מועט תוך שיש בו עדיין."

ובשם הרה"ק ר' שלמה מקארלין: „הלואי הייתי אוהב את הצדיק הגדול כמו שהקב"ה אוהב את הרשע הגדול שבישראל".

על כן בהוספ/רות כמו כן פשוט היה לדעת כי על הרבנים כאלה קטרגו המתנגדים הראשונים, ובזמן מאוחר המשכילים.

גם „אופיא" יכתבום בשם ר' אברהם מווערס, ר' משה אלגוס ועוד, — את המאמר של הבעש"ט או אופיא זה ונתנם שם על כך נתון שהרכילות את הדבות בדברים שנרום בשם רוח אפונו משיח רה"ר רבנא הבעש"ט ז"ל והדאיב את כחו ובפש את נפשתי.

בכל זאת אני מבטיחו שאין בלבו הקפדה עוד ושוב: כי הבעש"ט דרש זאת כי „אפשר לשם שמים עשה העבירה הגדול וגדולה עבירה לשמה". וגם התנהגותו בי באה תהיה כפרת עוון.

כדי שיתבררו ותתלבנה הדברים דבר גדול יעשה, אם ואפשר לו להוציא קונטרס בזה. ויפרסם כחפצו את שם שפתיון ואת מסדר הספר ר"ה צילום ובזה יכופר עוונו.

ויראה תקוה ושמחה.

מוקירו לדורות

חנוך [signature]

RABBI CHAIM BLOCH
2050 DAVIDSON AVENUE
BRONX 53, N. Y.

SE 3-6095

מאשרים תועים ומתעים

ממני
חיים בלאך

א) רבנים מתירים מאכלים הנעשים מעורות ועצמות חזיר ונו"ט. ב) תשובות מהגאון רב הראשי לישראל ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל שליט"א. ג) קטרוג הנאצים הטמאים על המשפט היהודי. ד) „המשפט היהודי לאור האמת, תשובתי לגבלס" ימ"ש. ה) הספר „תקונים במשפט" מר' ישראל פיימר מסלוצק. ו) איך בא החתם סופר ז"ל על כסא הרבנות בפרשבורג.

על איש חרד להזהר במאכלות שלא **לבוא לידי איסור אחד מאלף.**

(זקוקין דנורא להקדוש ר' שמואל).

יש ליזהר ממאכלים שיש בהם חשש ונדנוד איסור וכו' **ולפרוש עצמו שבעים שערים** משערי המותר מיראת **שער אחד משערי האיסור.**

(חובת הלבבות לרבינו בחיי הספרדי, שער התשובה פ"ה).

בעזה"י [illegible] כ"ו טבת תשט"ו

שלום וישע מרובים לכבוד ידי"נ הרב המאור [illegible]
[illegible] שליט"א

התנצלות על [illegible] כורה [illegible], אבל לא על מכתב [illegible] כ"ה,
רק על ידיעה מתי נבוא לבית הרבי מראדזין שליט"א. [illegible]
[illegible]. אינני רוצה לעיין בכל ההסכמות [illegible] כי לו יש הדין
והשגה אחרת [illegible] (דבריו ובתוכו) הלו רשע. [illegible] רשע [illegible] נתגלו ח"ל –
[illegible] והדבר [illegible] על [illegible]. [illegible] חושש
אחרת [illegible] אשר [illegible] בדברי הרה"ג ר' שלמה [illegible]
[illegible] הרב [illegible] גרינשטיין [illegible] שבישראל
[illegible] גרינשטיין רשע שבישראל.
[illegible] שבי [illegible] השאלה [illegible], נזכרתי [illegible]
[illegible] הרה"ג [illegible] ר' יוסף [illegible]
[illegible]
[illegible] רחמים [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible] ורחמים.

[illegible signature]

כיד הרבי ירדנין שהביא הקונטרס כי שלחתי לו. אין זה מסכים
שושלת את ספרו אלי - רק את ספרו לך. ולשמוע את משפט
והתקשיב לו, אפשר רק אם יהיו שנים אצלו ונדבר בע"פ.

כפי השואה רשע בין אדם לחברו" בשום כך רק
העובר על מצות משונות, אבל לשוות בין וההלכות יש רע
כלום הרבה בעיניו.

אם כך מצויבם אין רק נודון המאמר מהבעש"ט אין, אם
לא אוכל לפוצפט אין בזה - אין זה מספיק לפי הזכאין
אפילו על הספקין שאומר שאם זה עריץ רשע.

והשא בזה ברכות מאת הישפה משנה וגלו,

המוצא

חיים שלום

ונזכרתי זה עתה בדברי אושגו הקדוש ז"ל שסומך על מאמרם ז"ל
ישראל יש להם חלק לעוה"ב כי אף שהם עשו בזה דברים
שהם עבירות ונטמאים משונות הרי הנפש שבכל אחד
להיות נקי מטעי ותבוא לעוה"ב. ולזאת הוא נמצא שאם גם זה עבר ונטמא
משונות יש לו חלק לעוה"ב.

המספר ושהוא חוזר על השושה משה - אף על זה יש
הרבה כמו המספר והוא אומר שושן טוב הרבה.

Grand Rabbi
Sh. Ch. Rubin-Halberstam
OF CZESHANOV
961 - 44th Street, Brooklyn 19, N. Y.
Phone GEdney 6-8928

דגראנד ראבינער ש. ח. רובין הלברשטאם
פון טשעשאנוב, ברוקלין, נ. י.
961 - 44 סטריט
טעלעפאן GEdney 6-8928

Grand Rabbi
Sh. Ch. Rubin-Halberstam
OF CZESHANOV
961 - 44th Street, Brooklyn 19, N. Y.
Phone GEdney 6-8928

שלו' יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם
מציעשינוב, חופ"ק ברוקלין, נ. י.
בלאאמו"ר הר"הצ מהרא"ל זללה"ה
האבדק"ק טאמאשוב לובעלסקי

[illegible]

Rabbi Ruben Halberstam
961-44 5th
Bayonne N.J.

1953

Rabbi A. Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx 53 N.Y.

Ar 7155 - 7156 2/17

Chaim Bloch: Hebrew - Yiddish Correspondence 7(A)(2) 1939 - 1957

961–44th Street, Brooklyn 19, N. Y.

BROOKLYN, N.Y.
JAN 23
630PM
1957

Webb & Brock
2050 Davidson Ave
Bronx 53 N.Y.

GEdney 6-8928

SH. CH. RUBIN-HALBERSTAM
CZECHANOVER RABBI
961—44th Street, Brooklyn 19, N. Y.

שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם
מציעשינוב, חופ"ק ברוקלין, נ. י.

[illegible]

Gedney 6-8928

SH. CH. RUBIN-HALBERSTAM
CZECHANOVER RABBI
961—44th Street, Brooklyn 19, N. Y.

שלום הערשל שלמה רבין הלברשטאם
ד' דחנ"ע אבד"ק טשאנאוו ובראנקלין
ברוקלין, הוש"פ בראנקלין, ב. י.

OTZAR HASHULEM

A THESAURUS

Of Over 100,000 Quotations, Holy Sayings, Collected From Talmud Bavli, Yerushalmi, Midrash, Zohar, and Medieval Hebrew Literature.

Classified, Annotated and Edited

By

CHAIM BLOCH

In Collaboration With

KALMAN SCHARF

CHAIM BLOCH, 2050 Davidson Avenue, Bronx 53, N. Y.
K. SCHARF, 2147 Starling Avenue, Bronx 62, N. Y.

אוצר השלם

חיים בלוך
בהשתתפות
קלמן שארף

CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
Grand Rabbi Sh. C. Rubin Halberstam
961 – 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 6-8928

קהל דברי שמחה מציעשינוב
בנשיאות
כ"ק אדמו"ר מציעשינוב שליט"א
הרב שלום יחזקאל שרגא רבין הלברשטאם

ב"ה

[illegible]

CONG. DIVREI SIMCHA
OF CIESHANOV
961 – 44TH STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
GEDNEY 6-8928

Grand Rabbi Sh. C. Rubin Waldberstam

דברי שמחה דציעשינוב
ד"ר שלמה רובינשטיין שליט"א
בית שלום רחובות שליח רבני הקהילות

ב"ה

קהלה חרדית „שומרי הדת" „בני שמואל" לאָנג ביטש, נ. י.

Orthodox Cong. "Shomre Hadath" "Bnai Schmuel"

332 E. BEACH STREET • Tel.: LOng Beach 6-0961 • LONG BEACH, N. Y.

COMMITTEE

Dr. L. Saks
Leon Ohl
Vice President
Dr. Nisson Mindel
Vice President
Nathan Farber
Treasurer
T. S. Siegel
Secretary
Milton Weisberg
Sidney Koren
M. Bornstein
H. Goldman, M.D.
Nathan Jack
M. Lewie
F. Schabess
S. Shapiro

הרב משה יוסף רובין
מלפנים אב"ד דק"ק קימפאלונג
ונשיא אגודת הרבנים מרומוניא

RABBI MOSES J. RUBIN
Formerly Rabbi in Campulung
and President of the
Union of Rabbis in Roumania

ב"ה

קהלה חרדית „שומרי הדת" „בני שמואל" לאנג ביטש, נ. י.

Orthodox Cong. "Shomre Hadath" "Bnai Schmuel"

332 E. BEACH STREET • Tel.: LOng Beach 6-0961 • LONG BEACH, N. Y.

COMMITTEE

Dr. L. Saks
Leon Ohl
Vice President
Dr. Nisson Mindel
Vice President
Nathan Farber
Treasurer
T. S. Siegel
Secretary
Milton Weisberg
Sidney Koren
M. Bornstein
H. Goldman, M.D.
Nathan Jack
M. Lewie
F. Schabess
S. Shapiro

הרב משה יוסף רובין
מלפנים אב"ד דק"ק קימפאלונג
ונשיא אגודת הרבנים מרומוניא

RABBI MOSES J. RUBIN
Formerly Rabbi in Campulung
and President of the
Union of Rabbis in Roumania

CONFERENCE OF JEWS CLAIMS AGAINST GERMANY
270 MADISON AVE. New York

ב"ה

קהלה חרדית „שומרי הדת" לאנג ביטש, נ. י.

Orthodox Cong. "Shomre Hadath"

332 E. BEACH STREET • Tel.: LOng Beach 6-0961 • LONG BEACH, N. Y.

COMMITTEE

Dr. L. Saks
Leon Ohl
Vice President
Dr. Nisson Mindel
Vice President
Nathan Farber
Treasurer
T. S. Siegel
Secretary
Milton Weisberg
Sidney Koren
M. Bornstein
H. Goldman, M.D.
Nathan Jack
M. Lewie
F. Schabess
S. Shapiro

הרב משה יוסף רובין
מלפנים אב"ד דק"ק קימפאלונג
ונשיא אגודת הרבנים מרומוניא

RABBI MOSES J. RUBIN
Formerly Rabbi in Campulung
and President of the
Union of Rabbis in Roumania

מרכז הרבנים מאירופה באמריקה

CENTER OF EUROPEAN RABBIS IN AMERICA

1351 — 46th Street Brooklyn, N. Y. Tel. GE 5-4578 or LO 6-0961

הנשיאות מההנהלה הזמנית

הרב אברהם שלמה כ"ץ
מלפנים אבדק"ק רוסקיווע
ונשיא ועד הפועל
של הלשכה ארט' ברומני'

הרב יוסף יונה הלוי הורוויץ
מלפנים אבד"ק אונסדארף
ופראנקפורט־אם־מיין (גרמני')

הרב משה יוסף רובין
מלפנים אב"ד דק"ק קימפאלונג
ונשיא אגודת הרבנים מרומני'
יו"ר הנשיאות

הרב שמואל וואלקין
מלפנים אבד"ק לוקאטש (פוילין)
יו"ר וועד־הפועל

PRESIDIUM TEMPORARY

Rabbi M. J. Rubin
Formerly Rabbi of Campulung and President of the Union of Rabbis of Roumania
Chairman of the Presidium

Rabbi S. Walkin
Formerly Rabbi of Lukocz (Poland)
Chairman of the Exec.

Rabbi J. J. Horovitz
Formerly Rabbi of Unsdorf and Frankfurt A/M (Germany)

Rabbi A. S. Katz
Formerly Rabbi of Ruskova and President of the Exec. of the Orth. Central Office of Transilvany (Hungary)

ב"ה

כ"ג מרחשון ה'תשי"ד

רב נכבד וחבר נעלה, רב שלום וברכה!

בהתחשב להמצב הירוד שנמצאים בו רובם מחברנו הרבנים יוצאי אירופה המתגוררים באמריקה מדאיבה היא העובדא שאדישות גמורה שוררת בנוגע למצב העגום, אין מי שיפגיע על המאבק הקשה בחיי היום־יום של הרב הפליט על כל נפתוליו ולבטיו, ואפילו בזמן האחרון שעולות יום־יום על הפרק השאלות בנוגע לתשלומים ופצויים בעד נגועי השואה הנאצית ימ"ש ובעד הקהלות שנחרבו בעקבה ר. שכחו לגמרי גורלם של הרבנים מהקהלות הללו שעל ידי חרבן של קהלותיהם נשמטה הקרקע מתחת רגלם, שטים הם פה באמריקה כעלים בודדים בים של דאגות הפרנסה וננעלו בפניהם כל השערים מהקהלות היהודיות באמריקה שיוכלו להמשיך את תפקידם לתורה ולתעודה.

על כן בהתאסף בזמן האחרון כמה רבנים מיוצאי אירופה ודנו בכובד ראש על המצב, החליטו, כי עת לעשות היא ליסד ארגון שבעהשי"ת יגן על זכיותיהם ותביעותיהם בנוגע לפצויים ותשלומים.

לתכלית זו יסדנו לשכת מרכז הרבנים מאירופה שתעודתה היא להפנות תשומת לב של הקהל היהודי באמריקה על מצב הרבנים הפלטים ולהכין החומר הדרוש לתביעותיהם. אין מגמתנו איפא לבקש עזר ותמיכה כספית מיחידים או מחברות, כי אם תמיכת השפעה ליושר תביעותינו.

והיות כי בימים האלה באנו במו"מ עם הנהלת ההסתדרות לתשלומים מגרמני' בנוכחתם של חברנו הרבנים:

הרב שמואל א. כץ, ריסקיווע;
הרב יוסף י. הארוויץ, פרנקפורט א/מ;
הרב יונתן שטייף, בודפסט;
הרב שמואל וואלקין, לוקאטש; והח"מ;

ונוכחנו לדעת כי עבודתנו היא רצינית ונחוצה, ונודענו גם כן שכל החומר הדרוש מוכרח להגמר עד י"ג כסלו ש. ז., למספרם 20 נאוועמבער. ע"כ ר"ח אנו שולחים לכת"ר שאלון המעובד ע"י עורך־דין מומחה בבקשה למלאות אותו על כל פרטיו ולהחזירו אל לשכתנו.

אנו נשענים על בינת כת"ר שיבין חדבר לבשארו, כי אך כאשר נהי' מאוחדים ונצא חוצץ כלנו בכח מאוחד חפץ ד' בידנו יצליח ונראה בעהשי"ת פרי בעמלנו.

החותם בכל חותמי ברכות
בשם ההנהלה הזמנית

מרכז הרבנים מאירופה באמריקה

CENTER OF EUROPEAN RABBIS IN AMERICA

1351—46th Street Brooklyn, N. Y. Tel. GE 5-4578 or LO 6-0961

ב"ה

PRESIDIUM TEMPORARY

הנשיאות מההנהלה הזמנית

Rabbi A. S. Katz
Formerly Rabbi of Ruskova and President of the Exec. of the Orth. Central Office of Transilvany (Hungry)

אברהם שלמה כ"ץ
מלפנים אבדק"ק רוסקיווע
ונשיא ועד הפועל
של הלשכה ארט' ברומני'

Rabbi J. J. Horovitz
Formerly Rabbi of Unsdorf and Frankfurt A/M (Germany)

יוסף יונה הלוי הורוויץ
מלפנים אבד"ק אונסדארף
ופראנקפורט־אם־מיין (גרמני')

Rabbi M. Y. Rubin
Formerly Rabbi of Campulung and President of the Union of Rabbis of Roumania Chairman of the Presidium

משה יוסף רובין
מלפנים אב"ד דק"ק קימפאלונג
ונשיא אגודת הרבנים מרומני'
יו"ר הנשיאות

Rabbi S. Walkin
Formerly Rabbi of Lukocz (Poland) Chairman of the Exec.

הרב שמואל וואלקין
מלפנים אבד"ק לוקאטש (פוילין)
יו"ר וועד־הפועל

Harlem Branch Association of Long Beach

LONG BEACH, N. Y.

Phone L. B. 6-0961

RABBI MOSES J. RUBIN
Former President of Union Rabbis of Roumania

Advisory Board
Rabbi Solomon D. Goldfarb
Rabbi Meyer Kimmel

OFFICERS
Charles Silver
Honorary President
David Lippel
Honorary President
Leon M. Ohl
President
Nathan Goldstein
Vice-President
Robert I. Gleicher
Vice-President
Max Gross
Chmn. Membership Com.
Stanley Amsel
Treasurer
Nicholas Welsher
Financial Secretary
Jack Nathan
Cor. Secretary

EXECUTIVE COMMITTEE
S. Amsel
H. E. Bestin
Cantor A. Caplow
Louis Cohen
Harry Fisher
Dr. J. Glait
Robert I. Gleicher
Nathan Goldstein
Max Gross
Fred Hershkowitz
Henry Krausbar
Dr. F. Krassner
Max Lichtblau
David Lippel
E. Malkowsky
A. Meisel
L. M. Meisel
Hiel Meyers
Nissan Mindel
Jack Nathan
Leon M. Ohl
M. Oxenhendler
Irving Schnur
Nathan Seidelman
Charles Silver
Simon Solomon
N. Welsher

בע"ה

הנהלת הקהלה החרדית „שומרי הדת", לאָנג-ביטש, נ. י.

Orthodox Cong. "Shomre Hadath"

538 E. Chester St. Long Beach N. Y.

RABBI M. J. RUBIN
Formerly President of the Union of Rabbis in Roumania

COMMITTEE

Joshua S. Glatt, M.D.
President

Leon Ohl
Vice-President

Dr. Nisson Mindel
Vice-President

Nathan Farber
Treasurer

T. S. Siegel
Secretary

Milton Weisberg
Sidney Koren
M. Bornstein
H. Goldmann, M.D.
Nathan Jack
M. Lewie
F. Schabess
S. Shapiro

ב"ה

Drawing of proposed new synagogue and yeshiva and miqua to be built at Neptune Blvd. and Olive Street, Long Beach, N. Y.

Congregation

"Shomre Hadath"

✡

250 NEPTUNE BOULEVARD

LONG BEACH, N. Y.

Introduces

Their Spiritual Leader

Rabbi M. J. Rubin

Reproduced below are three letters about the activities of Rabbi Rubin in behalf of the deported Jews. These letters are from the Joint Distribution Committee c/o American Legation in Bucharest, the British Legation in Bucharest, and from the Roumanian Government in Moghilev.

AMERICAN JOINT DISTRIBUTION COMMITTEE
c/o American Legation
Bucharest, Roumania

August 21, 1946 *V/tr*

Dear Sirs,

This letter will introduce to you Rabbi Moses Josef RUBIN, formerly of Kimpolung, Bucovina, but now in Bucharest, president of "AGUDATH HARABONIM." He is also director of the "Mesivta" Yeshiva, of which he was one of the founders.

When he was living in Kimpolung, Bucovina, he took an active part in the management of the Joint Cooperative Bank there.

When the refugees began to arrive in Bucharest from Bucovina, Rabbi Rubin was instrumental in providing them with shelter and maintenance. He has always taken an active interest in the religious, social and educational work among the Jewish youth in Bucharest.

I warmly recommend Rabbi Rubin to your attention.

Yours Sincerely,
S. Bertrand Jacobson

August 25, 1946 *CS/26/46 (52)*

OFFICE OF BRITISH POLITICAL REPRESENTATIVE,
CONSULAR SECTION BUCHAREST,
To: Rabbi M. J. Rubin:

In answering your letter of April 1, permission is hereby authorized for the following persons, listed below, to travel to Palestine. However they must bring a passport so that they can go back to Roumania.

Dr. Gurguce

(List Attached)

Receipt from the Prefecture Moghilev and Balta for 252 cases of shoes and stockings, each case containing 250 pairs of shoes and stockings which Rabbi M. J. Rubin collected and sent to the refugee people in Cucavca, Derebcin, Vindiceni, Murafa, Saragorod, Djurin, Moghilev, Verhovca, Bersad, and Jampol, towns in Trans-Niestrie.

Signed

M. Slimu

Chief of Storage from Prefecture Moghilev and Balta

October 14, 1943

Rabbi Rubin in the year 1940

✡ I ✡

Rabbi Moses J. Rubin, "The Kimpolunger Rabbi," who has recently arrived in America, was president of the Union of Rabbis in Roumania. He was widely known in Europe for the many institutions he established for the education of Jewish youth. Especially so, for the work he did to aid Jewish orphans. Rabbi Rubin introduced into the teaching the spiritual viewpoint and philosophy of *Rabbi Samson Raphael Hirsch,* which was highly popular. *"The Mesifta"* which he established in Bucharest at No. 5 Sticlar Street was so successful that it called forth universal admiration. Many of its students eventually became great scholars and teachers. A number of them are even at This time in charge of Talmudical Academies in Israel and European Countries.

Some of these orphan-students of *The Mesifta* are at present in various parts of Europe, and it is these orphans whom Rabbi Rubin is so anxious to bring to the U.S.A. now. They will be the nucleus of a larger Torah Academy which will serve the community and environs.

Our community is now going to build a *Synagogue* and a *Yeshiva* (under the name *"Yeshiva of Rabbi Samson Raphael Hirsch"*) in Long Beach, New York, at 250 Neptune Boulevard. Rabbi Rubin will be its spiritual leader.

✡ II ✡

In 1944 as a testimonial to Rabbi Rubin, and in appreciation of his 25 years of service in the Rabbinate, the Bucharest Jewish community *"Mishnzar Hadath"* published a book called "The Jubilee," in which the work of the *"Mesifta"* in Bucharest was fully described and eulogised.

This book presents the speeches of many of the most famous European Rabbis and personalities of the present generation. Among them *Rabbi Hayim Meir Hager*—the "Vishnitzer Rebbe," *Chief Rabbi Dr. Shaffran, Rabbi Yitzchak Freidman,* the "Buhusher Rebbe," *Rabbi Hayim Mordecai Roller,* the "Niamtzer Rabbi," etc. etc.

"The Jubilee"—throws considerable light also on the personality of Rabbi Rubin, who ranks among the most famous Rabbis of our generation. He occupied a leading position in European Jewry. Rabbi Rubin is the author of a number of books bearing upon all aspects of Jewish lore; such as *"Yad Yoseph"*—a commentary of the Talmud, *"Eitz Yoseph" and "Dorash Moishe"* exegetical treatises on Jewish Religious Law. These books made a great impression among Hebraic scholars.

The books on philosophy, based as they are on the views and ideas of the late *Rabbi Samson Raphael Hirsch,* which Rabbi Rubin translated into Roumanian, exerted a profound influence on the intellectual youth.

Thus the illustrious *Rabbi Chaim Mordecai Roller* writes: "Rabbi Moses J. Rubin's books are rare treasures reflecting the author's vast erudition and keen mind. G-d, blessed be He, has placed such men as Rabbi Rubin at the crossroads of Jewish history."

✡ III ✡

Already in his youth Rabbi Rubin was endowed with extraordinary abilities and was famed as an "Illui" (genius) in wide circles. Thus the *Stanislaw Gaon David Horowitz* and the *Lemberger Rabbi Moses Babad* in their testimonial forewords to Rabbi Rubin's book, the aforementioned *"Dorash Moishe,"* say of the latter: "The author will some day surely be great in Israel."

Rabbi Rubin was a student at the Yeshivah in Sereth. He also studied secular sciences. However, this he did privately, as was the vogue in Hassidic circles in those days. In the year 1916 he passed, with distinction, the examination at the State High-School of Yassi: then, in 1922 he again successfully passed the examination at the Klausenburger Unviersity. In the same year he also submitted his thesis "The Freedom of the Human Will," on the basis of which he received his University degree.

And here appears the young scholar with the European culture who assimilates into his own personality, all that is useful and worthwhile of foreign culture, "extracting the wheat from the chaff."

As the renowned Gaon of blessed memory, *Rabbi Zirelson* of Kishinev, wrote of Rabbi Rubin:

"Such Rabbis are a credit to the Jewish people." Rabbi Rubin is accorded honor and respect not only by Jews, but the non-Jewish world, too, holds him in the highest esteem.

Rabbi Rubin had the honor of an audience with *King Ferdinand* of Roumania, and later met King Carol. *King Michael* conferred upon Rabbi Rubin the highest honor ever paid to a Jew in Roumania, namely, the title — *"Officer of the Roumanian Crown."*

Rabbi Rubin was also appointed by the Ministry of Culture to be the Examiner of Candidates for the Rabbinate.

He made the best use of his friendship in the royal court for the benefit of his fellow-Jews.

Shortly afterward Rabbi Rubin was appointed spiritual leader of the then famous Synagogue "Beth Jacob," founded by the *Jewish Baron Neuschatz.*

In this capacity he succeeded *Rabbi Dr. Nimerower,* Chief Rabbi of Roumania.

In 1924 Rabbi Rubin succeeded *Rabbi Dr. Mischel* as Rabbi of Kimpolung. This post Rabbi Rubin held for a period of 20 years.

On his way from Roumania to America, receptions were given to Rabbi Rubin in *Prague* at which were present *Chief Rabbis Rappaport* and *Vorhand* and in *Paris* and *London* he was feted by those whom he had rescued during the war.

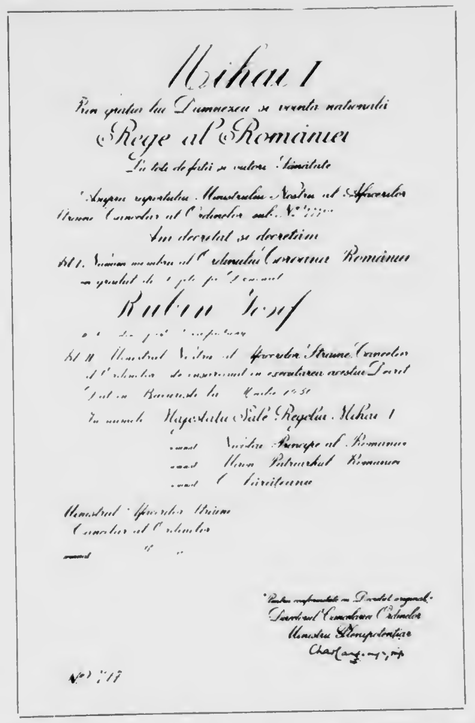
Mihai I
Rege al Românier
Rubin Josef

Diploma presented to Rabbi Rubin by King Mihai I

✡ IV ✡

When Rabbi Rubin came to this country, two receptions were given in his honor, one at the Roumanian Synagogue, 70 Rivington Street, N. Y., and the other at the Cong. Beth Shmuel in Brooklyn.

Several hundred prominent representatives of organizations, fraternal groups and societies participated in these receptions.

The gathering at the Roumanian Synagogue was addressed by *Mr. Max Schoenfield,* President of the Union of Roumanian Jews in America, *Mr. P. Lekwornik,* President of the Sereth Society, *Mr. Leib Horowitz* and others. Among the guest speakers were *Rabbi Mordecai Aaron Kaplan,* Chairman of the Boro Park Rabbinate, *Rabbi Chaim Pohrille, Rabbi Moses Steinberg* of Krakow, and *Rabbi Aliezer Eichenstein,* Secretary of the Mizrachi Organization of America. They all spoke very highly of Rabbi Rubin's outstanding personality, and what a blessing it was for American Jewry to have him in its midst.

Especially impressive was the address of the well known Rabbi of Bobow, *Rabbi Solomon Halberstam,* who is a personal friend of Rabbi Rubin. Rabbi Halberstam told the audience about the activities of Rabbi Rubin during the war and related how he saved several thousand Jews from the hands of the Gestapo, and stressed the fact that out of the ten rooms which Rabbi Rubin occupied, nine were reserved for sheltering refugees from Hungary, Poland and Lithuania, etc.

Mr. H. Burg, the President of the Staneste Association, said that Rabbi Rubin had become a legendary figure in Europe.

"Our guest," he said, "is known not only as a learned person, but is also known as one who was active in rescuing Jews during the war."

Dr. E. Fisher greeted the guest and related how Rabbi Rubin, as a congressman of the provincial parliament, fought the government, who wanted to eject its Jewish employees. Thanks to his efforts the Jewish employees remained in the government.

Rabbi Samuel Yoles, told how Rabbi Rubin together with *Chief Rabbi Roth* of Chernovitz formed a committee to send packages to the Jews who were sent to Siberia. Through this effort many Jews were kept alive.

Rabbi Mordeche Greene greeted their guest and told how Rabbi Rubin, as head of a committee, fought to repeal a law that would compel Jews to work on the Sabbath. While he was on his way with a delegation of Rabbis to see the Minister of the Interior, Rabbi Rubin was thrown off a running train and only through a miracle he remained alive. To take further revenge, the Rabbi was caught at his home on Yom Kipur and was forced to pull a wagon through the street, together with his son. However the anti-semites could not accomplish anything and the Jews did not have to desecrate the Sabbath.

Rabbi Hoshia Horn, who was himself in TransNistrie gave a report of the rescue work of the committee organized by Rabbi Rubin to save the Jews deported to TransNistrie. Over 400,000 Jews were sent to TransNistrie to die there of hunger. Of these only one third remained alive, and this, thanks to the rescue work which Rabbi Rubin had organized. In Moghilev, Jampol, Bershad, Ohtic, Verbovca, Djurin, Shargorod and Murafa he established large, free canteens, which fed hundreds at a time, as well as hospitals, schools, etc. The Community of Bucharest published a book called "Coventer," which gives the details about Rabbi Rubin's work with the committee for rescue in TransNistrie.

Dr. N. Berger said that 30,000 Jews in Bukovina and the Jews in Transylvania were about to be sent to TransNistrie but thanks to Rabbi Rubin's intervention they were not sent there.

Mr. A. Brown, who was an inmate of the orphans' home which Rabbi Rubin directed in Bucharest, told of the hundreds of children who were clothed, fed and educated in this orphan asylum.

Mr. Jacob Dinnerman from Israel, who happened to be at the reception, greeted the guest in the name of hundreds of Jews who were saved by Rabbi Rubin and sent in small boats to Israel. Thus hundreds of Jews were saved from annihilation.

In the year 1920 Rabbi Rubin founded the organization "HIZUK HAYISHUV" for the purpose of encouraging and persuading Jews to buy land in Palestine. This organization achieved highly satisfactory results. They published their periodical "The Jewish Press." Through the excellent work of this organization, many Jewish capitalists bought land in Palestine at that time.

Rabbi M. Rabinowitz related that 5,000 Jews were sent back from TransNistrie to Bucharest. Since there was no place to house them, they were kept in wooden barracks. One morning a heavy snow fell and the houses were buried under the snow. These people had to be saved, or they would have frozen. Rabbi Rubin arranged with the government to send a train load of soldiers to dig out the Jews. When the soldiers reached them they were almost frozen. The children had to be readjusted to their surroundings, and Rabbi Rubin personally took them to the country where every Jewish farmer took one child, fed him and took care of him.

Numerous telegrams were read, among them one from the *Jewish Congress* and *Dr. Schmidt* from Vaad Hazala, etc.

Rabbi Rubin in the year 1944

✡ V ✡

When Rabbi Rubin arrived in the U.S.A., *Mr. Hayim Lieberman* the well known columnist of the Forward wrote several articles in the "Forward" about the distinguished Rabbi, which called forth an avalanche of letters from readers in all parts of the world, reported Mr. Lieberman.

Typical of the letters received are the two here quoted.

(From *Dr. Zwi Gottlieb,* 41 Beethoven Street, Frankfurt-am-Main, Germany).

Dear Mr. Lieberman:

We are a group of Roumanian Jews who are here now for almost two years. It is with understandable interest that we read your illuminating articles about the fate of the Roumanian Jews who lived through the horrors of the "Roumanian Dachau" or "Maidanek."

When future historians write the tragic story of the Roumanian Jews, they will have to give a prominent place in that narrative to the heroic deeds of that noble personality, Rabbi M. J. Rubin.

Those of us who are at present in Germany, also owe a great debt of gratitude to this worthy Rabbi.

We Roumanian Jews who have survived the terrible death-camps known as TransNistrie, will remember as long as we live our immeasurable debt to our beloved friend and rescuer, Rabbi M. J. Rubin.

We should like to thank you, dear Mr. Lieberman, for helping to publicize the sufferings of the Roumanian Jews.

Very respectfully yours,
(Dr.) Zwi Gottlieb.

(From *Aliezer Kleski,* 82 Bd. Arve. Pont Diarry, Geneva, Switzerland)

"Dear Mr. Lieberman:

I have read your esteemed articles in the "Forward" entitled 'Kiddush Hashem.'

I must tell you how happy it made me to see that Rabbi Rubin has won admirers for himself, and deservedly so, across the sea, in America. Being a native of Roumania, and at present a refugee in Switzerland, I felt I ought to write to you to tell you about a matter which is too little known.

It was in the year 1938 that severe decrees went out in Roumania against Shechita and the Sabbath. At the same time the Jews in Bukovina were forbidden to speak Yiddish!

It was unanimously decided that Rabbi Rubin was the best man to handle so delicate and grave a situation.

Rabbi Rubin then made the trip to Bucharest, accompanied by the Chief Rabbi of Tchernowitz, and sought an interview with the Minister of the interior, Calinescu.

Fortunately for Roumanian Jewry, Rabbi Rubin is a most gifted speaker and is a master of the Roumanian language.

He spoke so eloquently and feelingly, that the Minister was moved to annul the awful decrees.

In Europe the name of Rabbi Rubin was famous. His oratory and eloquence were so effective, that he succeeded in bringing back to the Jewish fold, so many who had strayed away."

✡ VI ✡

During the second world war *Rabbi Rubin* lived through some terrible experiences. His father, *Rabbi Mendel Rubin* of Sereth, his brothers, *Rabbi Chaim Itchok Rubin* of Szilka, and *Rabbi Abraham Usher Rubin* of Cozman. as well as his sister *Schlomze Rubin Lamm* and brother-in-law *Rabbi Schulem Lamm of Secureni,* with their children *Szmuel Leib* and *Eluzer,* all these were killed by the Roumanian Hitlerites.

It is not surprising that in view of all these soul-shattering losses, *Rabbi Rubin* fell seriously ill on his way to America and had to enter a hospital in Prague. There he was attended by the famous *Dr. Danner.* As soon as he was able, he completed his journey to the U.S.A. and on arrival in New York, entered the Mount Lebanon Hospital where he was operated upon by the well-known surgeon, *Dr. Morris Kohn.*

Rabbi Rubin has now, thank G-d, recovered his health, and is constantly active in every phase of Jewish life. His whole life and energy are directed towards the various Jewish undertakings to which his time is devoted, and the power of his oratory, coupled with his deep sincerity and selflessness, will surely bring success to all his efforts.

Upon his arrival in Long Beach recently, *Rabbi Rubin* was appointed by the local rabbis and Communal leaders, to take charge of the Vaad Hakasruth in this city.

He has now established the Kashruth here on such a fresh and sound footing, that the report of its success has spread, and even the Jewish press has referred to Rabbi Rubin's work in this field and recommended that all other Jewish communities follow his excellent example.

FOUNDERS COMMITTEE

Joshua S. Glatt, M. D., President
Dr. Nisson Mindel, Vice President
T. S. Siegel, Secretary
Milton Weisberg
Sidney Koren
M. Bornstein

Leon Ohl, Vice President
Nathan Farber, Treasurer
H. Goldmann, M. D.
Nathan Jack
M. Lewie
F. Schabess
S. Shapiro

Congregation Shomre Hadath

Temporary Address 537 East Chester Street
Long Beach, New York
Telephone Long Beach 6-0961

Rabbi M. J. Rubin
332 E. Beach St.
Long-Beach. N.J.

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

POSTAL CARD

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.

Bronx.

N.J.

בה׳ עד ו׳ עלך פ׳ ראה תשיא

יצו ד׳ ברכת כוחל לכבוד ודידי
ההגן ספרא רבה דיגראל כאת׳ מוהר״ר חיים אלא ק
שליטא

אדשת׳ כאה״ר. הנה זה עיבן אחר לא שמתי מה
מצלומו ושוגלוהוה כי כמה עומד על הפרק בין
הרבנים מאוירא המתמוררים באמעריקא
להשתבל להשם פלוים ממצלות הצדון אנמסר
לתכלות זה הון רב להסתדרות שונות, ולתכלות
זה נתאספו הרבנים הנ״ל ושמו עיניהם בו
שמעמיד ברמש הלוד המשתבל לשם זה,
ע״כ מניפן זה, [illegible] נחוץ לי להתראות
עם כת״ה ולסורת אתו מנינים שונים מענין זה.
והיות כפי דעתי גם כת״ה סבל הרבה
ניצרין בגופו ממוני ורכושו, ואולי ראוי הוא
להיות אל הרשמונים המגיע להם תשלומין
ע״כ נא להופיעני הנמן והמקום אחר
נוכל להתראות. כלפנתי כ״ה אל מעוני
בבראקנס ולא הסמתי שום מענה.
פרקותי כי הוא חליף בגופו והתורתו
אני מורש בברכת הסתים הזיהות

ודידו עוד
מלה ניסן רמו

Orthodox Congregation Shomre Hadath

332 EAST BEECH STREET

LONG BEACH, NEW YORK

GENERAL 1-0961

RABBI MOSES JOSEF RUBIN
Formerly President of
Union of Rabbis of Roumania
and President of
Center of European Rabbis in U.S.A.

EXECUTIVE BOARD
LEON OHL, *Hon. President*
DR. I. SAKS, *President*
DR. I. LUDWIG, *Vice-President*
I. GETZOW, *Treasurer*
JACK RUBIN, *Secretary*

COMMITTEE
S. KNOPFF
CH. LANDSBERG
DR. N. MINDEL
A. NUSSBAUM
A. PHILLIPS
L. SILBER
I. SOBELMAN
S. SONNENBERG
S. WACHTEL

Rabbi Moses J. Rubin
312 EAST BEECH STREET
LONG BEACH, L. I., N. Y.

LONG BEACH
MAY 12
8 30PM
961
N.Y.

Rabb Chaim Block
2050 Davidson Ave

Bronx.

N. Y.

OFFICE OF THE PRINCIPAL

ישיבה דבנסנהוירסט

Yeshivah of Bensonhurst

2025 - 79TH STREET

BROOKLYN 14, N. Y.

BEACHVIEW 2-7400

ISRAEL M. RUBIN, PRINCIPAL

בעז"ה, יום ה'
למדר ויתן לך
ה'תשי"ד

DATE _____ 195____

דעתי הפרטית.

לכבוד ידידי, כש"ת, הרב ר' חיים בלאך, שליטא;

אחרי שקראתי את ספרו פעמים, אכרתי לעצמי, רובין רחימאי, שוטה שכמותך למה היה לך לקפץ ולהבטיח להחת דעתך בענין זה? הנה הרב ר' חיים זה שהנהו בקי, מלא וגדוש בים התלמוד והפוסקים וימץ מהם עד הטפה האחרונה - מה אתה יכל להוסיף או לערער? הלא הכל בא לפניך שהור על גבי לבן. אבל „אין צועקים על שעבר; ומוצא שפתיך תשמר".

ראשית כל, נשבר לבי בקרבי בראותי עד כמה הצליחו, התועים ומתעים אלה, למרר את חייך, לדכא את רוחך, לפרר ולפרך את עצביך. אתה באת הנה, לאמריקה, גר, בימי העמידה, בן אדם שהיה ידוע ומכובד בסביבתו; ותחת לקיים את המצוה „ואהבתם את הגר" ולקרבו, התנפלו עליך בעלילות דברים, זלזולים והאשמות שלא היו ולא נבראו. אלא מאי? צרות רבים חצי נחמה. לא אתה היחידי. אתה בעצמך מזכיר נשמות וכלנו יודעים על כמה וכמה עובדות כאלה. לכן, אעפ"י שלא נדרשתי, עצתי היא: עשה מה שצוו חכמי ישראל לשלמה המלך, חיינו - „הנה נבילה...." גם אתה ידידי הנערץ, הנח את הנבילות ואת הנבלות. הם כמים הנגרים ארצה אשר לא יאספו... ושומע אין לך כאת המלך. מי מהרבנים יעיז להעיר על עצמו את המת וחמס החיות הטורפות האלה להעמיד את נפשו ונפשות ביתו ממש בסכנה. למדת פרק בהלכות הרבנות האמריקאית ושלמת את שכר הלמוד... עכשו הנך ממרר את חייך בלי שום תועלת. ילכו לעזזל. אינם כדאים שתאבד בשבילם מנוחה אפילו של שעה קלה. אין השכינה שורה על מי ששרוי בצער. (מתוך עצבות) יש בכחך להתעסק בדברים יותר חשובים שיגרמו הנאה לך, לאחרים ולדורות. לך נא בכחך זה, ותאליח בעז"הית.

על גאוני אמריקה, ר"ל, יסופר במדרש: שני אנשים הלכו בלילה במדבר וראו כעין כבבים על הארץ. ואחד מהם התפלא ושאל: כבבים על הארץ? ענה לו השני: לא כבבים הם, הם תולעים. בלילה הם נראים כבבים, אבל כשיאור היום, יראו הכל מה שהם באמת: - ת ו ל ע י ם.

ולעיקר הדברים:

א- הדזלטין. כובן כאיליו שכל נפש יפה מישראל, בדעתה שהיציר -הפרודוקט- יהיה מה שיהיה, בא מעורות ועצמות ד"א או איזו נו"ט אחרת, לא תגע בו. וצדק רבך, המהרש"ם, בברכה הברך את המהנדס „בהצלחה בכסחרים אחרים"... אבל לאידך גיסא - וכי באיסטניסים אנו דנים? חסרון כיס הוא העיקר. ויש להם על מה שיסמכו: הדזלטין איננו בנמצא בעור החזיר בחייו. והראיה, אם יקחו את עורו כשהוא לה וחי, שאך זה הופשט מעליו, ויעשו מה שיעשו, לא יוכלו להוציא את הדזלטין, כי איננו. הדזלטין נברא בעור אך על ידי יבוש. ואחרי שדנים אותו (מעבירים) ב„הידרא-קלאריק עסיד, נפרד החלק הדזלטיני מיתר החלקים, ואז ע"י בשול ועוד פרוצסים יצא הדזלטין. ודאי חושבים הם כי דינו כדין כל דבר שנשרף ונשאר ממנו רק החלק הפחמי, הקארבאן. ועכ"ז, אני אומר, שאפילו הקארבא אנימאלית -האפר של שרפת החיה או הבהמה, אם מישהו מכיר את מקורו ומוצאו, קצה נפשו מלהשים אותו לפיו.

ב- בענין הדין תורה שהיה לך עם פינקלשטיין שהזכרת, לא ברי לי כל הענין. למשל איננו יכל להבין איך באו להייב אותך לשלם כסף שהסתבע שנהבך לתובע לא תבע אפילו? או, על סמך מה גזרו עליך שבועה שתשלם. שמים, בקשו רחמים! אבל אין אני רשאי להוציא משפט... כי הלא לא שמעתה את טענותיו של הצד השני.

זכר נא את משלו של רבי יהשוע על הארי שנגעץ עצם בגרונו.

כבודך ומקומך בעולמנו היהודי כבר קנית. ואין אלה או עוד מאות כמוהם יוכלו לזוז אותם.

בכבוד גמור ובברכה שלמה לכל טוב סלה,
ידידך ומעריצך,

ו.מ.רובין

י.מ.רובין

OFFICE OF THE PRINCIPAL

Yeshivah of Bensonhurst

2025 - 79TH STREET

BROOKLYN 14, N. Y.

BEACHVIEW 2-7400

ISRAEL M. RUBIN, PRINCIPAL

DATE _____ 195__

Dr. Joseph Rhein

2050 Pennsylvania Ave.

Brooklyn N. Y.

Joseph Frederic Rhein

Name [illegible]

Address 145 E 32

50

NEW YORK, N.Y. 1
MAR 6
8-PM
1958

SAVE T[illegible]AY
BUY U.S. [illegible]ONDS ON
PAYR[illegible]NGS

RABBI CHAIM BLOCH

2050 DAVIDSON AVENUE

BRONX 53, N. Y.

Reddock
145-E30
Mtl

NEW YORK, N.Y.
MAR 11
8 30 PM
1958

BUILD YOUR FUTURE
WISELY, SAFELY
U.S. SAVINGS BONDS

UNITED STATES
POSTAL CARD

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave.,
Bronx 53, N.Y.

ב"ה

The Rabbi Isaac Elchanan Theological Seminary Library
AMSTERDAM AVE. & 186TH ST.
NEW YORK, N. Y.
TELEPHONE WADSWORTH 7-0110

OFFICE OF THE LIBRARIAN

ב"ה

ר"ח שבט תש"ט

לכבוד ידידי החכם השלם לוחם מלחמת עמו כמוהר"ר חיים בלאק שליט"א;

אחדשה"ט;

מכתבך קבלתי היום והנני שולח לך את הספר במעטפה מיוחדת. מכיון שאין
אנו רגילים לשלוח ספרים על ידי הדאר אבקש ממך שיאשר קבלת ספר זה
מיד וגם כן יודיעני כמה זמן רוצה הוא לעכב את הספר אצלו.

הנני מקוה שמצב בריאותו יוטב, ושיוסיף לו ה' כח ואמץ להמשיך
עבודתו החשובה לכלל ישראל

בברכת כל טוב,

אורבך

BY AIR MAIL
PAR AVION

Rabbi

Chaim Bloch

2050 Davidson Avenue

Bronx 53, N.Y.

U.S.A.

Rabbi Z. Rabiner
Feierberg 14
Telaviv
Israel

ב"ה א' טבת תש"ו

הרב זאב ארי' רבינר
פיארברג 14, תל-אביב, ישראל.

לכבוד הרב הגאון המפורסם לתהלה ולתפארת
בספריו הגדולים והמועילים, שזכו לו מוניטין
בעולם התורני. כש"ת מוהר"ר חיים בלאך שליט"א
שלום רב ואהבה!

חושבני, שיכירה שר של שמחה לא שכח בעבודתי (שכה נראה
ממך ספריו הענק) ושלכן שנה היאור בטובו להיות שמח
מציאה של ר' אברהם מייארס' להעיקר לו התמורה בעד
ס' השגת העץ והארץ.

וחושבני, כי כת"ר כבר היפנה לעקור על הספר קצין וההלכה
דינו עכו. "כפנינה מזהירה בספרותנו" כדברי הרב הראשי
הכהן.

אולם לגבות, היות מרחיק על כתפיו לפנות אל כת"ר להואיל נא
בטובו להודיע לי כתובת של אנשים; אנשי התורה, חובבי
ספר נדיבים בעם אל מוסדות*, שאוכל להמציא להם את
הספר ושישלמו לו מחירו!

* כגון ספריות, סוחרי ספרים -
גמ' מוסדות לבנים, ישיבות ועוד -

/דבר גדול עשיתן, ועבודה גדולה השקעתן, להפוך ספר להבימה
אלה, ואם נקטו אי-אלה דברים מתוך הספר ללא אי-אלו קטעים
(היה זה שחרור) כדי שאפשר להמשיך עלילת הסיפורית.
ומודה לשם, כי אינם נכנס לזה לפרנסה. אלא לשם המשכת עלילת
שהנם עוד קצת מן כוונת ה' וצפה לספק על המוגמר.
אם כי גלוי וידוע לפני, כי כת"ר עוון מאד למעלה ראש, "עמק קרקפה"
כפי כתוב הנ"ל צפה. בכל הרגש מרהיב על נפשי, כי ואולי
(לא כתבו "לקרוא לו זמן" (מלשון "ומתק שפתים אומ" אללה)
ועוד נא קאדישים וכתבו למען קשה לצאת, כי הלוא נהירין
לי שעלו באמרתא —
הרגם גם את גבורי, מחשבותיו, כי כת"ש לו ומנע את הטוב
מקוננים שהיות לכל ידו לעשות, ומחשב שנעשה כקלי יופי
מפרדו ומתוך עד לחדאן, ומשפחו בגבורה גיפוי ונהורא מעליא

ב"ה ירושלים עיה"ק ט"ו אלול תרצ"ט

לכבוד הרבני המופלג נודע בשערים בצדקתו
נדיב לב כמוהר"ר אברהם מיגירס הי"ו

שלום וברכה!

אני מתכבד לשלוח לכב' את ספרי "היהודי הקדוש" בי' חלקים. אקוה כי יקבלו ברצון ואהבה, למען אוכל להוציא את שאר כתבי בחדת וחסידות המחיר כנדבת לבו.

בברכת שלום וברכה כתיבה וחתימה טובה
ולגאולה לכל ישראל ממש המברא מהררי ציון
צבי מאיר רבינוביץ

הכתובת אלי:
Rabbi
H. M. Rabinowicz
Jerusalem
רחוב תחכמוני 26
Palestine

ALDRICH 5147

CONGREGATION "SH'ARIT ISRAEL"
1045 JAMES AVENUE NORTH

M. RABINOVICI, RABBI

ד"ג

Minneapolis 11, Minn. ——————————— 195——

איגרת אויר
AEROGRAMME
Rabbi
Chaim Bloch
271 Beach 17 c/o Jaffa
FAR ROKAWAY N.Y
U.S.A.
דואר אויר
PAR AVION
קפל שלישי
אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל.
EXPEDITEUR - השולח
הרב אהרן רוקח מבעלוא
RABBI ARON ROKACH
63, Achad Haam St.
TEL-AVIV, ISRAEL

TELEPHONE PEABODY 1341

I. RABINOVITZ

THE R. & M. INDUSTRIAL LABORATORIES
CONSULTING CHEMISTS
9 HOWLEY STREET
PEABODY, MASS.

Feb. 21, 1951

לכ׳ הרב הנכבד והמפורסם ומגלה תעודות ישראל מוה״ר
חיים בלאך שליט״א - שלום וברכה!

ובתודה קבלתי את ספרו "היכל לדברי חז״ל ופתגמיהם". והריני
שולח בזה המחאה על סך חמשה דולר בעד דמי המחיר.

מכבדו ומוקירו,
יצחק רבינוביץ.

AFTER 5 DAYS, RETURN TO

NEW YORK, N. Y.

STATEN ISLAND
JUL 25
11:30 PM
1943
N. Y.

Rabbi Hayim Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx N.Y.

From
445 Reuben Rossgolin
Jersey Street
Staten Island
N.Y.

Saul Pastin
5 W. 16

NEW YORK, N.Y.
MAY 3
9:30 AM
1951

UNITED STATES POSTAGE
OLD CH
STA
3 CENTS 3

Rabbi Chaim Bloch

2050 Davidson Ave

Bronx
53
N.Y.

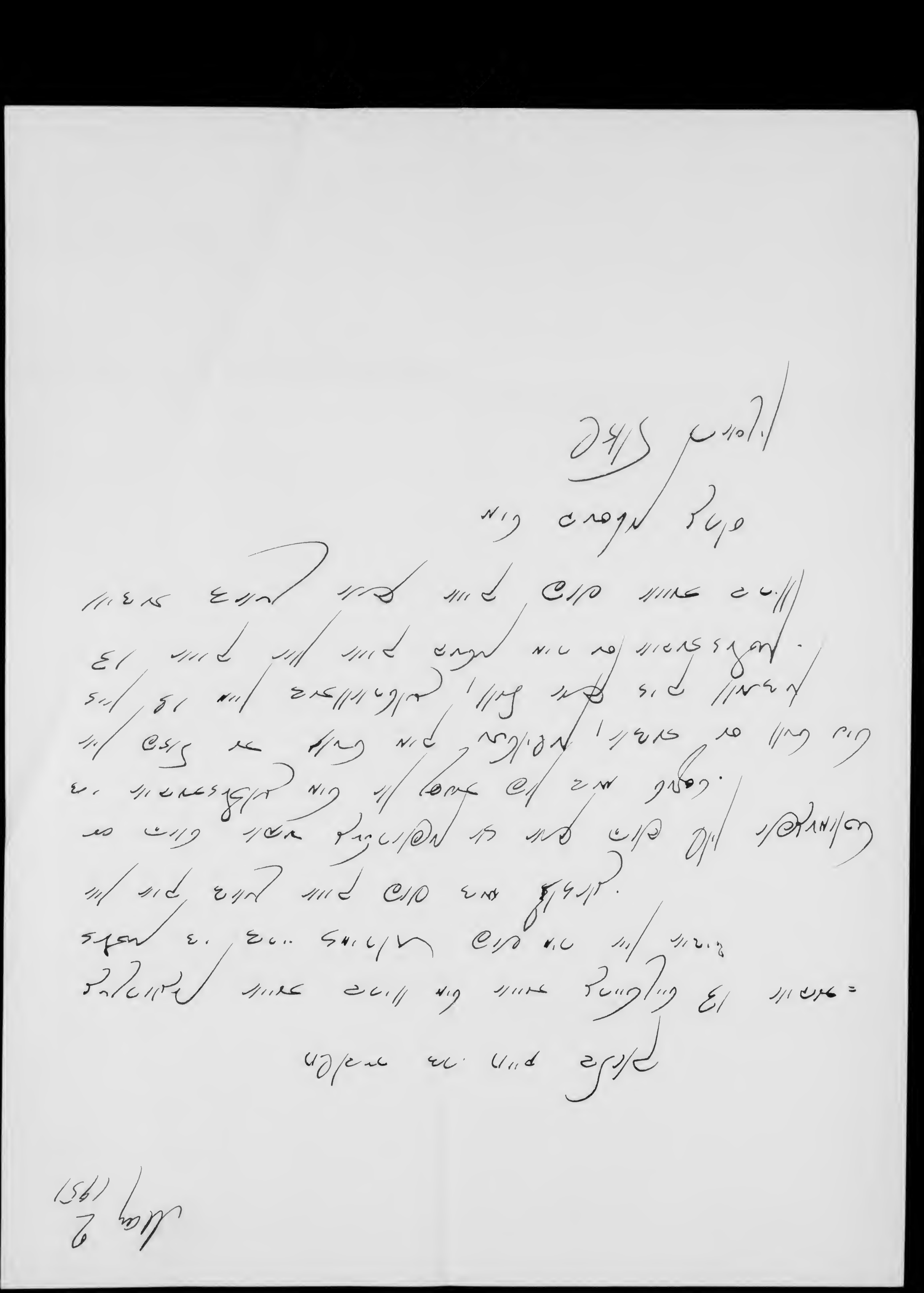

May 2
1951

חשובער דר. הייק בלאק

געווונטשן אייער בריוו מיט אייער גראטולירט צו אונדזער =
ביכער די דריי מגילות פונעם מיר זיין ערניי?
אין איך דאנק אייך פונעם דעם גלויבן.

וואס האט אבער געטראפן צו אונדז האב שוין אפגעמאלט
די איבערזעצונג מיט אן נאמען פון דעם טעקסט.
אין פאל איר האט מיך פארשטאנען, אנדערש וואס וועט ניט
זיין צו מיין באוואוסטזיין, וועל איך זיך ווענדן
צו אייך און אייך בעטן מיר צו איבערגעבן.
ווידער דאנק איך אייך פון אייער בריוו

מיט בעסטן גרוס

שאול ראסקין

OSCAR Z. RAND

All Forms of Insurance

132 NASSAU STREET
NEW YORK 38, N. Y.

CORTLANDT 7-0434

1147 - 49 St. Bartelyn

OSCAR Z. RAND
~~132~~ NASSAU STREET
NEW YORK 38, N. Y.

Rabbi Chapman Stock
2050 Davidson Ave
Bronx, N.Y.

OSCAR Z. RAND
All Forms of Insurance
132 NASSAU STREET
NEW YORK 38, N. Y.
CORTLANDT 7-0434

OSCAR Z. RAND

All Forms of Insurance

CORTLANDT 7-0434

132 NASSAU STREET

NEW YORK 38, N. Y.

OSCAR Z. RAND

All Forms of Insurance

132 NASSAU STREET
NEW YORK 38, N. Y.
CORTLANDT 7-0434

OSCAR Z. RAND

All Forms of Insurance

CORTLANDT 7-0434

132 NASSAU STREET
NEW YORK 38, N. Y.

Mark Rottenberg
650 West End Ave.
New York N.Y

NEW YORK 25, N.Y.
SEP
8 - AM
1958

CATHE[illegible]L
STA[illegible]

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53 N.Y

תיכ

לשנה טובה תכתבו

Best Wishes

FOR A VERY HAPPY NEW YEAR

Mark Rottenberg
43 Riverside Drive
New York. N.Y

NEW YORK, N.Y.
SEP 21
11-AM
1948

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Avenue.
Bronx 53 N.Y

ב"ה

MARK I. ROTTENBERG
650 WEST END AVENUE
NEW YORK 25, N. Y.

יום א' פ' לך-לך ה' לחדש חשון תשכ"ב

לכבוד הרב משה אברהם בלוך שליט"א

די ספרים וועלכע איהר פלעגט מיר צו שיקען
האב איך געמיינט בעהאלטען אבער דאס ספר
"חובת שפתי ישנים" שיק איך אייך צוריק

די ערגסטע צווישן די שרעקליכער האלטען אויך
דאס מדינת ישראל איז איין ציוניסטישער שלעכט
אין אבער געהער צום רוב פון די "מאמינים
בני מאמינים" וואס האלטען דוקא דאס מדינת
ישראל איז די אתחלתא דגאולה און עס
וירט דאהט מקוים ווערן די הבטחה
"ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגוריך את
כל ארץ כנען לאחזת עולם והייתי להם לאלקים"

ברגשי כבוד
מרדכי אורי ראטענבערג
[signature]

Rabbi Chaim Bloch

2050 Davidson Avenue

Bronx 53 N Y

Mark I. Rottenberg
650 West End Avenue
New York 25, N. Y.

NEW YORK, N.Y.
DEC 30
8-PM
1951

BUILD YOUR FUTURE
WISELY
U.S. SAVINGS BONDS

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Ruth C. Bloch
2050 Jerome Ave
Bronx 53. N.Y.

261 W. 22 St. Rabbi Morris J. Rothman
305 CROWN STREET BROOKLYN 25, N. Y. PHONE SLOCUM 6-5202

בייד יום א'

שלום והוקרה רבה לידידי התשוב בטול מרבבה
הרב הגאון האמיתי ר' חיים בלוך שליט"א
אחדשה"ט

תמה לי שלא קבלתי מכתבו באנגליית - ומס
הרשימה שהשאלתי לו - כי נצרך אני לה עד מאדו
בבקשה!
בתודה תמה ובידידות רבה.
יעקב משה הוטלמאן

Josef Rosenkranz; Jerusalem

Post Card כרטים דאר

Fil.

Schriftleitung

Ch. Bloch

Wien XX

Rafaelgasse 1.

Jerusalem 6. März 1930

Lieber Herr Professor!

Ich habe Ihnen noch nicht für Ihre freundliche Zusendung gedankt, obwohl ich mich sehr darüber gefreut habe. Ich bin nämlich in Arbeit vertieft und habe mich noch nicht losreißen können. Ich habe mich auch sehr gefreut, Ihre Handschrift wiederzusehen; mir ist, als ob ich Ihnen noch vor kurzem geschrieben hätte.

Mit herzlichen Grüßen

Ihr

Gershom Scholem

דר׳ וענדל רוזענבערג

RABBI CHAIM BLOCH
2050 DAVIDSON AVENUE
BRONX 53, N. Y.

SE 3-6095

מאשרים תועים ומתעים

ממני

חיים בלאך

א) רבנים מתירים מאכלים הנעשים מעורות ועצמות חזיר ונו"ט. ב) תשובות מהגאון רב הראשי לישראל ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל שליט"א. ג) קטרוג הנאצים הטמאים על המשפט היהודי. ד) „המשפט היהודי לאור האמת, תשובתי לגבלס" ימ"ש. ה) הספר „תקונים במשפט" מר' ישראל פיימר מסלוצק. ו) איך בא החתם סופר ז"ל על כסא הרבנות בפרשבורג.

על איש חרד להזהר במאכלות שלא לבוא לידי איסור אחד מאלף.

(זקוקין דנורא להקדוש ר' שמואל).

יש ליזהר ממאכלים שיש בהם חשש ונדנוד איסור וכו' ולפרוש עצמו שבעים שערים משערי המותר מיראת שער אחד משערי האיסור.

(חובת הלבבות לרבינו בחיי הספרדי, שער התשובה פ"ה).

Dear Friend: ע״ש

Several weeks ago I sent you my Sefar
" M'aschrim Toim Umatim"
wich I recently had published.

It would help me immeasurably, if you would forward to me your check, for which I will be thankful to you.

With kind regards,

Rabbi Chaim Bloch

ב"ה

שלום וישע רב [illegible] ,

כבוד[illegible] הנני בזה בבקשה לשלוח לי תשלומין בעד הספר ותחדנו נפשי.

בהוקרה המופלגה וישועות

הק' חיים בלאך

TE[illegible]
5 - PM
29 DEC
1939

Hebrew

[illegible] JAFFA [illegible]
[illegible] AND GRAPEFR[illegible]
ACHETEZ LES OR[illegible]
LES GRAPEFRUITS DE J[illegible]
KAUFE JAFFA OS[illegible]
UND GRAPEFRUI[illegible]

PALESTINE

Mr.
Chaim Bloch

PALESTIN[illegible]
PASSED [illegible]

2008 Davidson
Avenue, Bronx,

New-York.

Amerika

[illegible] Schachmath-
Montefiore near Tel-abi-o
Palestine

קאנגרעגיישאן און תלמוד תורה בית יוסף

1206-08 BRYANT AVENUE, BRONX

רב און פרינסיפאל
הרב משה ראזענבלאט

<u>אֲבָל אָשֵׁם אָנֹכִי!</u>

ב"ה אור ליום ו', ערב ויק', שנת כי תבֹא אות ראש בא ושראל,
ברונקס, נ.י.

להדר החכם השלם, מברוו רבה, חוליה לאוריתא ולמדעים, נשוא
פנים ומורם מעם, הה"ר חיים בלאנק הי"ו, שלום וברכה!

לו יכלתי לקרוע את סגור לבי, ולהראות לך, אישי היקר, כי לא מרוע לב
ולא מבטול ושתיקה הגדולה, חלילה, לא בקרתי אותך במעונך, כי אם מסבת
פגעי הזמן וחולשת בריאותי. הרבה, הרבה מניעות היו לי, שאין ליפרטן פה
הגליון. אבל אם לבושי אינני מבקר אותך, צורתי מתדבקת ומתרוממת
אותך (כמאמר רבותינו ז"ל ידוע מדברי חכמים: מה לה לבוש וצורה).

הנה לך סדר חיי: מאז שגליתי ע"י הבולשביקים מקיוב ברוסיה, הנני
מלבד בחדר המנין שלי (אני מכנה בשם: "חדר המנין" ולא בשם "בית
כנסת") — בתור רב, בתור דרשן, בתור חזן, בתור בעל קריאה, בתור שמש,
בתור שומר החדר לנקות וכו', אני משכים בשש בבקר, פותח את "חדר המנין"
וסודר את ספרי התפלה, וכן לפנות ערב לשרת מנחה ומעריב. בצהרים אני נהפך
למלמד מיני ינקות, מלמד (הן לא חומש ורש"י, לא תלמוד ומפרשיו) כי אם קריאת
"דת היהודי". ובבוא הערב אני מרגיש כי גופי רצוץ ושבור, ואם יש לי שעה חפשית
אני מבקר "אסיפות המזרחי" והסנהדרין עבריות" שהם חיי רוחי, האסיפות הן התיאטר
שלי, "משכן הכנסת שלי", המנוחה שלי. אבל גם זה אינני בשלמות, כי פעמים אני נופל
למשכב ושוכב למשכבה. לפני חדש שברתי את ידי ... שבועים ... ולא יצאתי חוץ.
ומכל המלאכות בחדר המנין שלי והתמה יש מעט ברכות, אני טובל עצב ודומה.
בשביל לבקר אותך מורם מעם כמוך, חכם כמוך, צריך אני לשעת רצון וחדות הנפש,
להשליך אחורי גוי את כל הדאגות והיגון ... לעזוב את "חדר המנין" והתמה כביכול,

RABBI MOSES ROSENBLATT
BRONX, N.Y.

Rabbi Chaim Bloch,
2050, Davidson Avenue,
Bronx, 53, N.Y.

P.O.Box No.9, Val David, Que.

ولا يزال الناس يسألون عن هذا الحادث

RABBI MOSES ROSENBLATT
999 Freeman St., Bronx, N. Y.

NEW YORK, N.Y. JAN 11 2-PM 1940

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

STATION

Mr. Chaem Bloch
2008 Davidson ave
Bronx, N.Y.

RABBI MOSES ROSENBLATT
999 Freeman St., Bronx, N. Y.

STA. ANNEX NEW YORK JUL 11 5-PM AUG 8 1939

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Henry Lowe
408 108 Street
Corona L.I.

Mr. Chaim Bloch
2008 Davidson ave
Bronx, N.Y.

RABBI MOSES ROSENBLATT
999 Freeman St., Bronx, N. Y.

BOULEVARD STA. JUL 24 2-PM 1939 N.Y.

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Mr. Chaim Bloch
2008 Davidson ave
B1.
Bronx, N.Y.

ב"ה ראש חדש שבט שנת תשי"ט ברונקס נ.י.

לכבוד הרב הגאון ר' חיים בלוך הי"ו,

שלום וברכה!

בלי ספק מאשימני כתר בחשדנות, אך בבדיחות, שאינני שומר הבטחתי. יאמין לי כתר, כי לא היו עוד בחיי ימים רעים כימים האלה, בימי החורף הזה, הן במצב בריאותי, הן במצב פרנסתי (בית הכנסת הקטן שלי, והתת-בירת של 25 ילדים אינם נותנים לי אפילו חצי ספוקי ללחם צר ומים לחץ) והן במצב רוחי. היה כאן למקרא בהתענינות על הרעיונות והקריאות של אחרים. התכוננתי כמה פעמים לגשת אל כתר והתעניינתי הברוכים של ימי חיי לא נתתני להבין [illegible]. אך אני מקבל עלי, שבשבוע הבא אפנה אליו בלי נדר אל כתר, ואבקר את לשכת "המזרחי" ואשאל על ספרו של הרב קוק זצ"ל, ואביאנהו אליו.

בברכת התורה וכל מכירי ומודי[illegible]

הרב משה רוזנבלאט.

RABBI MOSES ROSENBLATT

משה ראזענבלאט

BRONX, N.Y.

ב"ה כ"ה מנחם שנת "שלום יהיה בצרך" לפ"ק ברונקס נ.י.

שלום וברכה להוי גברא רבה, חכם, סופר, משכיל וכו', ר' חיים בלוך, שלום וברכה!

גלויתו קבלתי זה עכשיו, כתר נשגר לי בשמו די קריאות ב"אמעריקאנער", ששם נמסרו דברים על מהותו, מגמותיו ועבודתו בספרות ישראל.

והנה שמח מאוד להתידד עם כתר, ולהתקשר אתו בקשר ידידות, לטובת מחברתו ולשלוח לו [illegible] מאוד, להשירה ההיא ותהיה לי לשמחת קורת רוח.

לשם הנני נדרש לבקשה להגידהו את שם המדפיס. שמו יעקב גינצבורג, המוכר ברחוב סופאלק סטריט מספר 66. מחברתי של "אומר קרוב" שלמה ההדפסה שלה הבריכה לי בסך 38 דולר. כנהוג בארץ היהודי היום!

Rabbi Chaim Karlinsky, 2375 East 23th St. Brooklyn, N.Y.

בברכת התורה וכו'

הרב משה רוזנבלאט.

כדי שתדע עם מי יש לך עסק, הנני שולח לך ספר שכתבו גדולי ישראל עלי [illegible] ובלי השמטה. [illegible] דברו?

ב"ה ה' מנחם שנת "שלום יהיה בצרך" לפ"ק ברונקס נ.י.

לידידי הרה"ג השלם, בנן מלא טהרה, איש המשכלות, ר' חיים בלוך הי"ו, שלום וברכה!

מחשבתי הנני להודיעו, כי לא אוכל לבקרו ביום מחר, ט' אב, כאשר נדברתי עם כתר, כי לרגל עניין משפחה אהיה טרוד מחר.

בקרוב אודיע לכתר את היום ואת השעה בפרוש אלי, ואודיעהו גם אל [illegible], כי לשעות של קורת רוח תהיינה לי השעות אשר אבלה בחברתו.

והנני מכבדו ומוקירו בכל רגשי כבוד

בברכת ציון והתחיה העברית

הרב משה רוזנבלאט.

Y. Rosen
551 E 178 St.
Bronx N.Y

NEW YORK, N.Y.
NOV 18
6 30 PM
947

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

BRONX CENTRAL

Rabbi Ch. Bloch
2050 Davidson ave.
Bronx
N.Y.

CH. ROSEN
551 E. 178 ST. 57
BRONX N.Y.

NEW YORK, N.Y.
FEB 25
9-PM
1948

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

BRONX CENTRAL
STATION

Rabbi Ch. Bloch
2050 Davidson ave.
Bronx
N.Y.

---

551 E 178 St
Bronx

NEW YORK, N.Y.
JAN 23
10-PM
1948

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

BRONX CENTRAL
STATION

Rabbi Ch. Bloch
2050 Davidson ave.
Bronx n.y.
N.Y

NEW YORK, N.Y.
APR 12
11-PM
1948

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

BRONX CENTRAL
STATION

Rabbi Ch. Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx N.Y.

ב"ה ג' ניסן תש"ח

החיים והשלום לכבוד הרב החרש השלם איש האשכולות,
מוהר"ר חיים בלאך נ"י ויצ"ח,
מכתבו הנעלה קבלתי לנכון, והנני מוכן למלאות בקשתו במוקדם
האפשרי ולהתראות עם כת"ר אי"ה מחר ביום ב' בערך
בשעה השביעית בבוקר, כי "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה"
ומקדים פני כ' בתודה למפרע
מוקירו ומכבדו כערכו והדורש שלומו
יחזקאל ראזען

ב"ה ט"ו אדר ב' תש"ח

אל כבוד ידידו הרב החרש השלם מוהר"ר חיים בלאך נ"י
שלשום ביום ב' הייתי בבית הספרים של פרנסס קומפאני
ואמר לי, שספריו כבר נמכרו כולם וגם יצאו מבית הדפוס ונמצאים
כעת בידי הכורך, והבנתי את כ' על האומר ועזרהו ה' להמשיך
עבודתו הפוריה מתוך הרחבה ולהפיץ מעינותיו חוצה להגדיל תורה
ולהאדירה, וראה גם את ספרו והשתומם על הסדר והמשטר אשר בו
ומצא חן בעיניו מאד מאד והרבה בשבחו עד להפליא ואמר כי ספרו
זה יהיה עובר לסוחר ויתר מכל הספרים מסוג זה, אבל אין בכחו לסבול
לבדו כל הוצאות הדפוס רק מוכן לקחת חלק גדול בהשתתפות
ובזה הנני שולח ב"ש ושלום בב יחי המוקירו והמכבדו כערכו   יחזקאל ראזען

ב"ה מוצש"ק י"ב שבט תש"ח

אל כבוד מכבדו ומכובדו הרב החרש השלם מוהר"ר חיים בלאך נ"י
מכתבו הנעלה לנכון קבלתי היום והנני ממהר להשיבו כי אי"ה אבוא
לבקרהו מחר מוצש"ק בשעה השמינית בבוקר, והאמת אגיד
לך כי זה כבר נכספה נפשי להתראות עמו ולהכיר עצם הוצאת
ספרו, אבל רבו אונסי מפני הכוחות הרעות השוררות כעת,
ובזה הנני מכבדו כערכו
והדורש בשלומו ומכבדו   יחזקאל ראזען

ב"ה ד' מצורע תש"ח

אל כבוד ידידו הרב החרש השלם מוהר"ר חיים בלאך נ"י
בשמעי כבר ספרו יצא מהכורך ונמצא כעת תחת
יד כ', והנני משתוקק לראותו ובדעתי לבקרהו אי"ה
ביום ד' בערב בשעה השמינית ואם אין שעתו פנויה אז
יואיל נא כ' להודיעני ואחדל, ועם כ' הסליחה
מוקירו ומכבדו והמברכו בחג שמח וכשר

יחזקאל ראזען
551 E. 178 St.
ברונקס

Rev. Y. Rosen
551 E 178 St.
Bronx N.Y.

NEW YORK, N.Y.
NOV 25
8 30 PM
1947

BRONX ANNEX STATION

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Ch. Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx
N.Y.

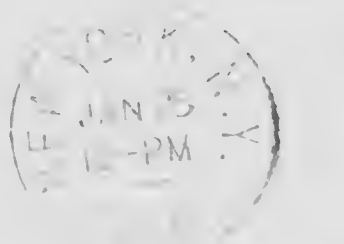

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Ch. Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx N.Y.

ב"ה ה' ויצא תשי"ח

אל כבוד ידידי מכבדו ומכובדו הרב החריף
השלם והחכם חיים בלאך נ"י

אודות המאמר אשר זכרנו ושאלת בדבר הקשיא
ומצאתי בב"מ דף ... ע"א בזה הלשון ואמר רבי
יוחנן הטועה אחר מעשה בית דין לאו ואמר כלום
מאי טעמא כל מעשה בית דין שאין בנקיט
שטרא קיימא כאן, ופוסק דבר שהוא תנאי בית
דין בקנין כתובה ומתן האשה והקנית הטועה ואמר
פרעתי שלא בזמנו לאו אמר כלום, וכאלו אין
להמאמר הזה שום שייכות להבין תורה של כ"י
ושל הרב הגאון,

ידידו הדורש שלומו ושלום כל ב"ב וחי'
המוקירו והמכבדו כערכו הרם
יחזקאל הלוי אבראמסקי

בעזה"י יום ו' לסדר "אל מקומו ורבו בשלום" תשי"ח

אל כבוד הרב החריף השלם סופר מהיר מר חיים בלאך נ"י,
נסלח לו כ"ת אשר לא בזמן להתכוונות עמו ותמאלו כאשר בתבת
כולא בו המושג בזמנים מכבדם ותמאלו בדבר לאחר תפלת
מנחה מרבו כנגדו לפי שהלשון כסה את הספור ולא ידעתי
להזכר ונפלא ארבעה ולא ידעתי באות הכוונה והנה כבר
עלו מאוד לשאת בפניו לך ותהלה לאל שזכית בשלום בלי פגע
ואני הולך בדרך כשהיה אליך בה אבוא לבקרך,
ידידו מוקירו ומכבדו יחזקאל הלוי

RABBI MOSES ROSEN
238 HERZL STREET
BROOKLYN, N. Y.

BROOKLYN, N.Y. STA. P
MAY 16
12 — M
1940

NEW YORK
WORLD'S FAIR
1940

Congregation Eitz Chaim
machzikei Haroa
467 Stone ave
Between Blake & Sutter ave's
B-klyn. N.Y.

הרב משה ראזין

רב דביר הכנסת חברה תורה אנשי ראדישקאוויץ

לפנים רב בחווידאן, ליטא.

מחבר ספר "דברי סופרים" על סוגיות חש"ס וספר "נזר הקודש" על מסכת זבחים
וספר "נזר הקודש" על מסכת מנחות וספר "נזר הקודש" על מסכת תמורה
וספר "נזר הקודש" על מסכת ערכין וספר "נזר הקודש" על מסכת כריתות

כבוד המלוקים הנכבדים והיקרים הנהלה הקדושה
ביהכ"נ על חיים אחזיני הרב בסטאון מא. ליהושמם מדורך
אחדשהם

את כבד לשלוח לכבודכם את ספרי הרב
שאלות ותשובות על ארבעה חלקישו"ע הנקנים לשהלכה ולמעשה
אנוה שתקבלו את הספר ברב עונג.
מברכם ברב ברכה

Rabbi M. Cohen
238 Herzl
Bklyn 12, N. Y.

BROOKLYN, N.Y.
2 MAY 17
4-PM
1949

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

BUILD YOUR FUTURE
WIS[illegible]
U.S. S[illegible]

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N.Y.

ד"ה ג' ר"ה תשט

שלח ערדנה רבינו

הרה"ג, המפורסם רבי שלמה

משה מרדכי חיים הורוויץ שליט"א

ירושלים ת"ו

כבוד הגאון עה"ת מו"ה

שלמה מרדכי - החתן הורוויץ שליט"א

הגאון מחבר ס' - נועם משלמ

חיי-בני-חיות נשמה שתהיה ותחיה

בעה"ב הישר. ותחזו חי-

תשלובו שלחתם היום חזרו

מחדרי חדרי מחנה.

שלום ה"ה מו"ה קשרו"ט

מרדכי השלח בריכמן

ומה התפלאו על הפרהסיא לי, בה בשעה שחבשו
הקומוניסטים הלכו שחוח להבטיח להשתחוות לאגושת
כסף ולעבור לחם הלך הוא וכתב הדברי לוובאוויגליק
בה בשעה הראה לעמי, מי הוא ומאין אותו
הרשק "אקנייווגת" עומד על דם רדק"
התעוררה בלב הסופרבר אלדגשרש או החרותא
~~בהפרפר~~ הדברי 22 תמי גרמניאות 22, רוסטאק, ווילנא...
ומכל פשעשן בד-ריית
אמונה שדברי אלה לא יהי' בכלל לפרח, טרחתי להציא
כמה דברים מתוקנים כדי שתראה שחברים שלי
דברו בכה עניים להמני' ולחיכי' ולאלפי' ולעדפי',
שהכאשר מרח לו דע ולרת אבוא, כמה ונמלא ומ2Lהרע23י
בוחת הרע, בצמנה או שלא בצאנה, טרדתני
הרבית ונדית לי, ומי אני

ועד בשורה והי' משן שנון
בתשתת ... ודינו' בלשט והצלחתי'

[signature]

הרב אברהם ...
RABBI ABRAHAM ...
CONG. CHEVRA ...
6413-24th Ave., B'klyn, N.Y. Tel. ...

ומה התפלאו על הפרהסיא לי, גם בשירה שחבשו
הכושלנים הללו שלוח להשוות להשתחוות לאנשת
כסף ולעבד לחם הלך הוא וכתב הדברי לוובלאנץ [illegible]
גם בשנה הראה למדי, מי הוא ומאין מוצאו
הרשק "מקוממים" עומד על דם רעק"
התשורה לאב הספרות אלרגשרש או "החרותא"
~~[illegible]~~ הדברי 22 רתי גרמניות 22 [illegible], וולנא...
ויגרן בפשטן בדרלית
אמנם שדברי אלה לא יהיו עד כה לטרח, טרחתי להציא
כמה דברים ומתוקנים כדי שרפאה שחברים לי
דבריו בפני [illegible] להבני לחרבי ולאנשי ולעבדי,
שהפשוט עורה לו רעו ולרת אמנם, כסף ומעלה [illegible] בדי
ונחת הוא, בנתנה או שלא בנאנה, טרחתני
הרכלת ועוית לי, ומי אני

ואני בשורה מה' פשן שרנן
למשתח [illegible] ודידי כלשט והצלחתי
[illegible signature]

[illegible]
RABBI ABRAHAM [illegible]
CONG. CHEVRA SHAS [illegible]
6413-24th Ave., B'klyn, N.Y. Tel. [illegible]

Rabbi Abraham Pesso
6413 - 24 Ave.
Bklyn, NY.

BROOKLYN, N.Y.
FEB 8
8-PM
1955

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

UNITED STATES
2 cents
POSTAL CARD

Rabbi Chaim Bloch,
2050 Davidson Ave
Bronx 53 N.Y.

BROOKLYN, N.Y.
FEB 9
1230AM

6413 24 Ave.

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

UNITED STATES
2 cents
POSTAL CARD

NEW HOPE
SUPPORT

Rabbi Chaim Bloch.
2050 Davidson Ave.
Bronx 53 N.Y.

ב"ה ט"ו בשבט תשט"ו

שלום וברכה לכבוד הרב הגאון בתורה ובחכמה ועוד להרביץ [redacted]ינקבסי
ושרצו ובכן להכין גרם [redacted]בכסא החק[redacted]ות השואבים לחול אחרונה
כבגירת הר"ה אהובי נדובי כמוהר"ר [redacted]שה חורה [redacted]ירות בזוק לו
ופרת וכתבו ועוד שאינה זכור ובא בקלאס הגרדני הלום והנני
להעיר דיני המתכונת לתשובתו. כש[redacted]ר בר אמת ושתוסף הגאון
בתם ונפרס ונתנו כבוק, באמרי בצברכם וגם מעורכת דם גוונה"כר
את חזקן ר' [redacted]ורע גר ונלמירג וחבנשו להזיר אותם שגם בכ[redacted]והם
נמצאים רבים חלורם שלא הגוי' להנשאה ובא גשה והורדה
בכל סופר ומשה וגם את המנהל ר"ק הוכחתי של[redacted]ני הנוסח
שלו נפוצ להם לעצי. הפסוק של ברכבם יודעי לנו ונדעתי, אבל
עכשיו חלש לבי וכתי רתה יען כאן לכן לא אתנזר עם השנים
בצילותם ותכונתם שהשקה נשתקרת להם עזוזים לה[redacted] ויתם
ודוחש וב[redacted] כשהדברים רתמקים וכבר עשו בהם תרבת תנועים
התכונה אתני וומגפם צריח סלע. הפורש"ת אומשו ומכבד
[redacted]

ב"ה ה' לסדר ד' ולחם לכם תשט"ו

גי שעסק בתלנו כית, ובוה לו הקלן שבעניו שתורתם ב[redacted]ן וחמקרת בא ואני
והם השלותנו והמורבנן ובנית שוח ולו שהאהוב על דוות הפנן עירי בהלי
לב צחות, הוא שומע קול אהובי דברי עוז הרב הגאון בתשה ובחכמה
טוב הצורתם גם טוב ומה נורם וומצוא הרחבה ונתת מלא [redacted]ונם,
ומצול מרבן שמו הס[redacted] ה[redacted]עסם ר' משה חוום [redacted]רם [redacted]ק
ובהתוום אלו שרובו לעולם.

אחבטה"ס קבלתי את [redacted]י-כמה חוב וכגה ונין. הכי קרא שמו "שחור"
טמבקשי כחתו ובושו וסובו סחור, אם הוא המובאי עוד א' הבחור
והי' בטוח שאתם המוחב לא הלך גשום חובתו המש[redacted] אלא סגוליהי'
ונמרם ועידו אולי ונט לשוח לו את ספרי קום כול את ההרים
או מרובת קדש [redacted] שעשנים אמה לא כאורתום עד המה אם בהם
מה שאמן ב[redacted]ירם [redacted]ה שתלנים שקבלתי. עשו[redacted]רי אני סגם ומאמר
ברכת ומל[redacted] הר[redacted]מרם אמן לו להרחיק לבאור ולבא במלחמתה
של תשובה. הרי ונרב שהחלכנו [redacted]שי מגמע רבע כליט ד' ותשתו'
ורחה על לעולם.
ברכתשי כליט ובהוקרה רבה
[redacted] עדבונא ב"ה ES5-5277

Rabbi Abraham Rosen
6413 - 24th
Bklyn 4 N.Y.

BROOKLYN, N.Y. 8
FEB 15
1:30 AM
1955

UNITED STATES POSTAGE
3 CENTS 3

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53 N.Y.

הראשונים הי' ברכה לזכך ולהבין להם הביאו אתכם את דבריהם
ההדרכה והדרכים בין אחיהם ובין אביהם שבשמים.

בשנה הראשונה הלמוד ברחבי שנות הרבנות, שהביא אתו עמו בית
מוניא אמונה בבריאות הנשמות ותקיפות חזקה ששלגו לה הרבים
הרבים והתלמידים כת ותלמוד ותמשך בזמנים הבאים אחרי הסדרות
והנורים לראות באמצעות לאמצעו באמצעות חוכמה חוץ מתודעת
בצלתא חדא.

ברחשית נ ש עוזי דושה
המברכו בכט"ס

[signature]

הרב אברהם ראזען
בחברה ש"ס ומשניות אף פלעטבוש
RABBI ABRAHAM ROSEN
CONG. CHEVRA SHASS MISHNAYES
6413-24th Ave., B'klyn, N.Y. T I ES. 5-0077

אולי עוד אבוא להגיש כמה דברים

Rabbi Abraham Rosen
6413-24 Ave.
Bklyn N.Y.

BROOKLYN, N.Y. 8
MAR.
8 30 PM
53

UNITED STATES POSTAGE
3 CENTS

Rabbi Chaim Bloch,
2050 Davidson Ave.
Bronx 53. N.Y.

ב״ה ז׳ ניסן תשל״ט

שלום וברכה לכבוד אהובי וידידי עז״ע וכבר הרב
המגול בתשובה רחבה לספר משפט טוב לרמ״י
נודר בישראל כמוהר״ר חנוך בלצאק שליט״א

התפעלתי מאוד אשר אנכי לראות ספרי "מאשררים"
והודה אני בדברי התורה הנפלאים החיים והמעוררים
והגעגועים המאשררים לקבל כל דבר חפשי
אבל לא דברים נבונים.
אין רעיוני בדבר קהלה ביום הפסח לבא
בדברים אחרונים דברים של טעם, לשלוק
אומר לשמה שנהניתי ומהנה מאד בזה
ודברי הקרבנות המיתה מחלות על ראשי
של ... "אוטונומיות" שבוח רב של
עם הרבה המחשבות ובסוף ועד עכשיו.
הוא פעמים רבים כפולים בני דם האדם הזה
שמחתי מאד שמתחתיים נמשו שוב קרובים
ופגל רב לא נכרת, והבדל בין בלצאק לבלצק
ופום תגר זה בין בלצאק לבורק זה מבקש
אמת ושפת והאחרון מוצא חזון של עולם שכבר
בהמאור אלול תשל״ב כבר כתבתי שלום וכבוד
בשמונת סוכות מאד ונשמת הזקני הקוזנים
פנים של תשובה תולניות סובבים והולכים כחלונים
ומהרו משפחים ואופלים עד...
יקבל המגטו ועד לי בכל זה ובהני הלוח מולי
דרכי כל בכל משכנו במה יהי ויום ונבון בשיבה
מעשה נשמת ... יהיו
בתוך כשר ושמח
[signature]

ES5-527

ב"ה כ"ה סיון תשכ"ד

שלום וברכה רב לכבוד ידידי [illegible] הרב הגאון בתורה
ובמדות חכם סופר ומצוה הרבני [illegible] מאוד [illegible]
ומשגב [illegible] כש"ת מוהר"ר חיים [illegible] שליט"א

אחדשה"ט ראיתי שכת"ר מחשיב [illegible] לשירתי
כדברי סעיף 32 והיא ראיה, הראשון בשם [illegible]
בין השקפה הדבר, בהשקפה, בסתירה תורה
ברוח [illegible], לא מצא [illegible] ברכה ולא הוצא
בברכות אחדים [illegible] הכבוד לא מכתבי הראשון
בספרים הספח והמציא דבר שאיני יכול [illegible]
הרב בינו לבין הרב הר"ן [illegible] ושני
התכונות בשניהם [illegible] כשלום [illegible]
שרובם כבולם בני [illegible] ואין לה [illegible]
בזה להתנות. [illegible] אולי היה
[illegible] לא הי' מקשה.
ובם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

הרב אברהם ראָזען
בחברה שים ומשניות אף פלעטבוש
RABBI ABRAHAM ROSEN
CONG. CHEVRA SHASS MISHNAYES
6413-24th Ave., B'klyn, N.Y. Tel. ES. 5-5277

A. Rosmarin
22 Ludlow St
New York, 2, N.Y.

NEW YORK N.Y. APR 8 9 PM

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

UNITED STATES
POSTAL CARD

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N.Y.

ב"ה

שלום וברכה:

מכתבו בגלגי, בונתים
הזוזתי אז אלוכם, שכיב
מרע, בבות החולים
ממש.

מוך שוהיה עפ השתמו
אז בקלתי שום מאומר
מהרב הענבין בנוגע
לעניינו.

ברוב שלום ושפחת ברכה

אהרן [illegible]

הוצאת אום

OM PUBLISHING CO.

46 CANAL STREET - NEW YORK 2, N.Y.

TELEPHONE CANAL 6-8081

ב״ה

י״ח שבט תשכ״ג

לכבוד ידידי היקר והנכבד, המחבר הנודע לשם ולתהלה ולתפארת החכם הרב, כה״ר חיים בלוך שליט״א:

מצאתי בספרו הכנה מופלאה על הענין ״כל הפוסל במומו פוסל״. בנוגע

להדפסת הספר, טוב שנשמר מהספר זכר לדורות, ואיך התיקון מתפרסם,

בשלום וברכה, בידידות

ר׳ מ׳ צמורון

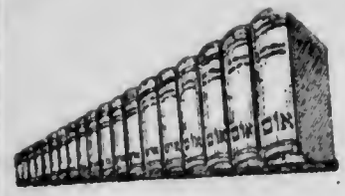

הוצאת אום
OM PUBLISHING CO.
46 CANAL STREET
NEW YORK 2, N. Y.

NEW YORK, N.Y.
FEB 3
12-PM
1947

MADISON ... E
ST...

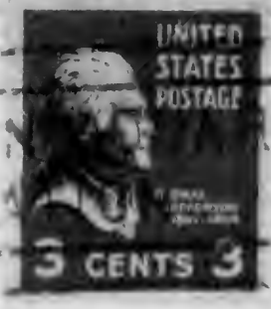

Dr Levkow Jr.
Dr. Chaim Bloch
2050 Davidson Av.
Room 22 Bronx 53, NY

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53.

New York U. S. A.

M. Kavelch,
102 DULUTH ST. EAST
Montreal

דעם 15טן יאנואר 1958

מיין זייער חשובער רבי חיים בלאך,

איך האב באקומען אייער בריוו, אבער איך
בין נישט מער באשעפטיקט אין דער ביבליאטעק און עס וועט זיין גוט אויב
איר וועט אהין שרייבן דירעקט צום דירעקטאר מר.דוד ראם.

David Rome, Jewish Library, 4499 Esplanade Ave

ער וועט אייך זיכער באלד ענפערן לויט אייער פארלאנג.
אין אייער פראספעקט וויל איך פאריכטן א קליינען טעות פון דריטהאלבן
מיליאנען דאלארן...דער בנין אין פאריז האט געקאסט 300 טויזנט דאלאר און
ניט דריי מיליאנען.איך בין גראד געוועז אין פאריז ביי דער דערעפענונג.
מיט פיל אכטונג און בעסטע גריסן

[signature]

Rabbi Chaim Bloch,
2050, Davidson Avenue,
BRONX, 53, N.Y.

1020, Medical Arts Building
Sherbrooke & Guy Sts.
MONTREAL, CAN.

DR. I. M. RABINOWITCH,
1020, MEDICAL ARTS BUILDING,
SHERBROOKE & GUY STS.,
MONTREAL.

חג כשר ושמח

י.מ.ר.

DIRECTIONS: Nostrand, Tompkins Cars to Rodney Street.
B.M.T.—Broadway Brooklyn Local Lines to Marcy Ave. Station.
8th Avenue—GG Trains to Broadway, Brooklyn.

GRAND RABBI D. RABINOWITZ
SKOLYER RABBI
570 BEDFORD AVENUE
Brooklyn 11, N. Y.

EVergreen 8-9024

BRANDEIS UNIVERSITY
WALTHAM, MASSACHUSETTS

112 VIRGINIA ROAD
WALTHAM 54, MASS

TEL. NO. 20251

THE UNIVERSITY,
LEEDS, 2.

30. VI. 46

לכ' הרה"ח כ"ה בלאק נ"י,
ניו-יורק.

מר בלאק הנכבד,

אודך על מכתבך הנלבב ועל החומר המעניין
שאלחת לי. [illegible] (... ברוקלין). חבל שלא
נפגשנו בבלין כאן — אולם הרי אמרו אינשי:
אינש באינש פגע. ואולי יפגשנו מפגיע על
כולם מן הימים — ונשמח לשמוע איך גרה
חולין יהודי.

כמובן, [illegible] אדם הבורח מן הבינה
המקובלת, והשואל לו דרך לעצמו אינו יודע
היושב מעולם — סוכה בעולמים. אין בדעתי
אומר [illegible] האיש הבודדים המעניינים
ולהכביד אחרי המקובל בידם. ובודדים האומללים
הללו שעשו עליהם להשמיע דברי דעת =
מקובלים ודעת = [illegible] זה — אין להם
דרך אלא [illegible], [illegible] לתשובה [illegible].

בבדיון כי אבנסו מדוין בעולה?
עתה כי — הנמצא [illegible] בגוש — הוא [illegible]
[illegible], והמדפיס אינו כותב לקול
[illegible] [illegible] — מחמת חוסר [illegible]. אינו

Dr S. Ravidowitz

zahlreichen Buecher ueber das Theater, von dem Fruehwerk, "Kritik der Buehne" (1906), bis zur dreibaendigen "Dramaturgie fuer Schauspieler" haben wenig von ihrer Bedeutung verloren.

Julius Bab war ein Humanist: Menschen und die Deutung ihres Werks waren seine Leidenschaft, Freunde, Korrespondenten und Besucher sein Trost. Die Tausende von Buechern, die er kannte, als ob er sie gestern gelesen haette, die Aphorismen und Gedichte, die ihm gegenwaertig waren wie einem Talmudjuden die Worte der Bibel und die Meinungen der Rabbinen, waren ihm lebendige Bekenntnisse lebendiger Menschen.

Ein Humanist war er auch als Jude. Julius Bab, der in seiner altmodischen hohen Pelzkappe und mit seinem leicht wilden Bart aussah wie einer der Juden, die Rembrandt gemalt hat, suchte nach juedischen Ideen. Aber in seinem Gespraech und unter seiner Feder wurden die Ideen zu Gefuehlen juedischer Menschen in Hoffnung, Not und Glueck. Die Mitglieder der Congregation Habonim, zu denen er jedes Jahr in liebevoller Anhaenglichkeit sprach, wissen, wie warm sein Herz fuer die Juden aller Zeiten, die grossen und die verkannten, die erfolgreichen und die ungluecklichen, schlug.

Bab war der guetigste der Menschen. Ich habe ihn oft im Theater getroffen, wenn ein neues Stueck aufgefuehrt wurde. Wenn es schlecht war, konnte er es mit eindringlich scharfem Wort geisseln. Aber in der geschriebenen Kritik am naechsten Tag versuchte er mit grosser Geduld Spuren des Echten zu finden. Nur dem Unechten und Boshaften gegenueber machte er keine Konzession.

Bab hat es in diesem Land nicht leicht gehabt. Er schrieb keine englischen Artikel und hielt keine englischen Vortraege, und sein Publikum war auf die Menschen beschraenkt, die Deutsch verstanden. Mit Kindern sprach er Englisch - er liebte Kinder - und eins dieser Kinder fragte mich einmal: "Why doesn't he always speak English? He is real good in English." Er muss real good im Englischen gewesen sein. In Deutschland erschien im vergangenen Jahr eine Anthologie amerikanischer Lyrik in einer feinfuehligen Uebertragung - von Julius Bab.

Aber die Beschraenkung auf einen deutsch-sprechenden Kreis bedeutete einen harten Kampf ums taegliche Leben. Er hat ihm nie die Freude am Leben genommen. An optimistischem Lebensmut hat niemand ihn und seine tapfere Frau uebertroffen. Wie tief genoss er, bevor sein Herz schwach wurde, die Spaziergaenge mit seinen Hunden durch das winterliche Waeldchen nah seinem Haus, wie fasciniert war er immer wieder von der wilden Lichtsymphonie um Times Square, wie stark und zukunftsfroh machte ihn jede Kundgebung gesunden amerikanischen Lebens. Unsere Welt, in der so viele Halbwisser und Besserwisser, Noergler und Griesgraemige sitzen, ist ein gut Teil lichtaermer geworden, seitdem wir Julius Bab verloren haben.

Fritz Bamberger

FINE MONUMENTS
MEMORIALS BY EMANUEL NEUBRUNN

STUDIO: 720 FT. WASHINGTON AVE., N.Y.C.33 • WA 7-3570

112 VIRGINIA ROAD
WALTHAM 54, MASS.

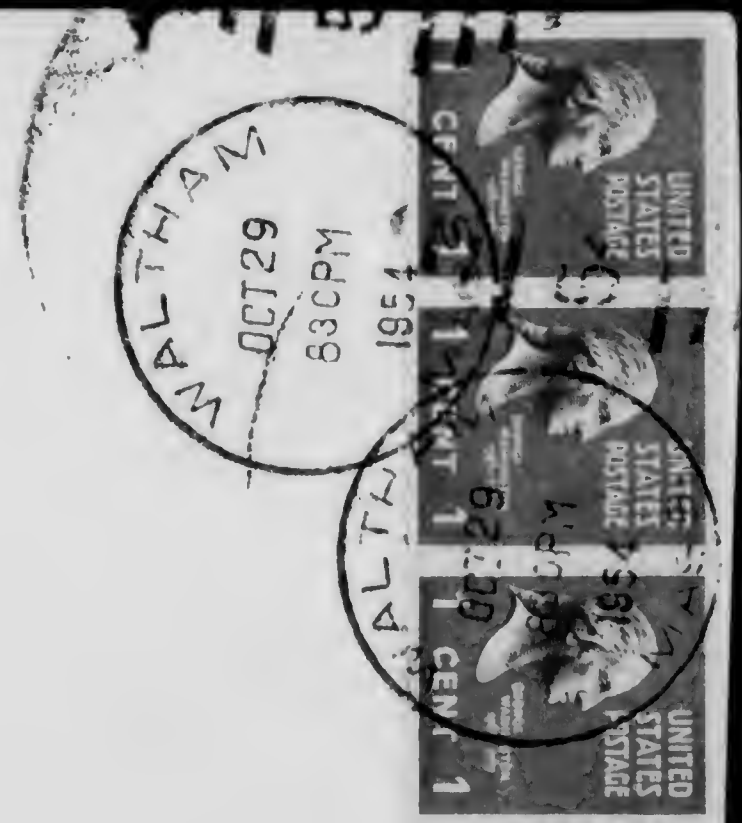

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Avenue
Bronx 53,
New York

THE UNIVERSITY OF LEEDS

TAKE NO
KEEP
OFF THE

Mr. Chaim Bloch,

2050 Davidson Avenue,
Room 22,
Bronx 53,
New York.
U.S.A.

AR 7155 3/1

CHAIM BLACH HEBREW + YIDDISH Correspondence (C/sh) c 1916 - 1962

Ch. J. Schorr
15 71-46 St
B'klyn, N. Y.

BROOKLYN N.Y.
OCT 11
10 30 AM
1948

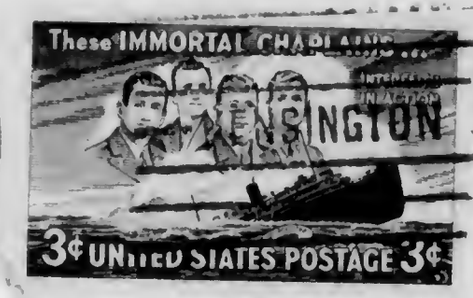

Dr. Chaim Bloch
2050 Davidson ave.
Bronx 53, N. Y.

ABRAHAM G. DUKER
315 WEST 98 STREET
NEW YORK 25, N. Y.

A. L. Duker
1571-46 St
Brklyn, NY

D. Schaft
1668 Pitkin ave
Brooklyn

NEW YORK N.Y.
DEC 7
4 30 PM
1941

WASHINGTON BRIDGE
STATION

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Bloch

2028 Davidson ave

Bronx N.Y.

K. Scharf
2141 Starling Ave.
Bronx, 62. N.Y.

NEW YORK N.Y.
AUG 1957

Mr. Chaim Block
217 Beach 17
FAR Rockaway, N.Y.

KALMAN SCHARF
36 Squirrel Lane
Levittown, N. Y.

LEVITTOWN MAY 31 1 PM 1960 N.Y.

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Mr. Chaim Block
2050 Davidson Ave.
Bronx 53. N.Y.

KALMAN SCHARF
36 Squirrel Lane
Levittown, N. Y.

LEVITTOWN MAY 10 1 PM 1961 N.Y.

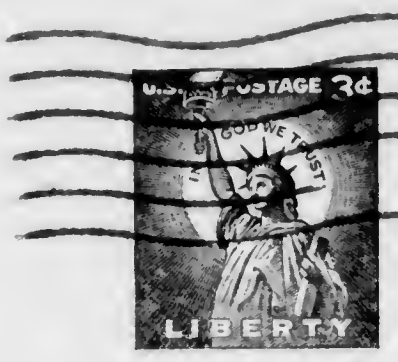

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Block
~~1250~~ 2050 Davidson ave.
Bronx. 53, N.Y.

FS 3-9500

EV 4-2892

K. Scharf
2147 Starling ave.
Bronx, 62. N.Y.

NEW YORK, N.Y. JUN 30 6-PM 1958

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Mr. Chaim Bloch c/o Jaffe
271 B. 17
Far Rockaway, N.Y.

TA 8-9733

Kalman Scharf
36 Squirrel Lane
Levittown, N.Y.

LEVITTOWN DEC 28 4 PM 1959 N.Y.

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Mr. Rabbi Chain Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53. N.Y.

KALMAN SCHARF
36 Squirrel Lane
Levittown, N. Y.

PY 6413

LEVITTOWN MAR 13 5 PM 1960 N.Y.

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson ave.
Bronx 53, N.Y.

KALMAN SCHARF
36 Squirrel Lane
Levittown, N. Y.

LEVITTOWN JUL 28 1 PM 1960 N.Y.

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Mr. Chayim Block c/o Jaffe
271 E. 17th St.
Far Rockaway, N.Y.

KALMAN SCHARF
36 Squirrel Lane
Levittown, N. Y.

LEVITTOWN NOV 14 4 PM 1960 N.Y.

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson ave.
Bronx, 53, N.Y.

Residence - 14 Earl Place

Congregation Agudath Israel

Corner High and McDonough Streets
P. O. Box 612

Montogomery, Alabama May 2. 1943

פרשת משפט מהורן

שלום רב להרב החכם והסופר המפורסם מהור"ר חיים בלאק נ"י.

מאד שמחתי לשמוע כי הקב"ה הציל אותו מפח הנאצים.
והנני מאשר בתודה את קבלת ספרו - "תשובות להותיקן" שהגיעני
מ פענסאקאלא, פלא. מקומי מקודם. רצוף בזה שני דול. תשלום שלי,
ודולר א' שנתן לי החשוב ר' יעקב האָרן. מלידי גאליציא.
ויואל נא בכבודו לאשר להנ"ל -

Mr. Jacob Horn
1413 Madison Ave.
Montgomery, Ala

אם בספר, או בשורות אחדות - בגרמנית או באנגלית - שרגילים בה יותר
מבעברית, בתקוה כי ישתדל בעבורו להפיץ ספרים אחדים בין מודעיו.

בתקוה טובה כי כ"ת ימצא בארץ חופש זו נחת ורוחה אחרי תלאותיו,
ויוסף כח להמשיך את עבודתו הפוריה.

הנני מוקירו ומכבדו, והמברכו בכל טוב.

טוביא שאבשעלאוויטש

MISHPATH COMMITTEE, Inc.
2050 DAVIDSON AVE., B.O.X 53, N.Y.
Return Postage Guaranteed

[illegible] verloren

Rabbi T. Shabshelowitz
14 Earl Place
Montgomery, Ala.

Overseas Service

AEROGRAMME

By Air Mail · Par Avion

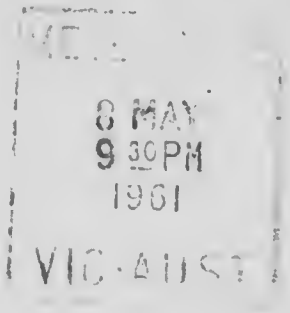

RABBI CHAIM BLOCH

2050 DAVIDSON AVE.

BRONX, 53, N.Y.

U.S.A.

SECOND FOLD HERE

SENDER'S NAME AND ADDRESS.

JACOB SCHACHNA

12 MOLESWORTH ST.

KEW - MELBOURNE

AUSTRALIA.

SLIT HERE

IF ANYTHING IS ENCLOSED OR ANY TAPE OR STICKER ATTACHED, THIS FORM MUST BEAR POSTAGE AT THE RATE FOR AIR MAIL LETTERS.

ב"ה May 7, 1961

יום א' פ' בהר-בחקותי

ליבער געטרייער רבי חיים בלאך נ"י לאוי"ט,

אייער ספר „מטה פדררבוט“ האבער איך דאנקענד
ערהאלטען - דאס אוי האב מיך דעמיט געפרייט, קען
איך נישט זאגען. ווייל איך ליבער דאס איהר האט נוך
אוממער מיט דיא ורד הרבנים אונז זייני תורות זאג טוהען.
אונז דאס איהר האט נוך אוממער ליידער נישט קיין מנוחה.
איהר פֿערגט "מזלע", איך האב ניכט אויף אייער בריעף
געאנטווארטעט. איך האב ביז יעצט קיין פאסט פֿון אייך
בעקומען.

ווי גייט עס אייך אונז וואס מאכט איהר
געזונדהייטליך? לויט דיא אדרעסע זעהע איך דאס איהר
וואוינט ווייטער מיט אייער טאכטער. דערוואוינט איהר נוך
אימער אין דעם זעלבען בית-המדרש? וואס מאכען דיא
בעלי-בתים דארט? מר. טאַבאַק, ר' שמואל, מר. כאַפלין
מר. מוטל, א.ז.וו. א.ז.וו.! ווי האלט ר' מטולק ליסקער?
קומט ער נוך זאג אייך אין בית-המדרש? זעהט אייער מוהל
שמעון טרעגער אונז מיין אונקעל? איז דאס הרב מרכוויטש
נוך אין דער זעלבער שול? וואס מאכט דער רב שליט"א
אין ויליאמס-ושבורג? (איך הערער לייזער קיין נאמען פֿערגעססען)
אין גרעסען אַללע בעלי בתים, אבער האב צייט פֿערנעמען
פֿערגעססען. עס זינד שוין אַכט יאהר זייט געגאנגען זייט
איך האב אין דער בראנקס געוואוינט.

ביי אונז איזט ב"ה אַללעס אין ארדנונג. איך
ארבייט ביי מיין שוואגער אין אפיס. מיינע ל' קינדער
זיינד ב"ה זעהר וואויל, אונז פֿרייען זיך ב"ה
זעהר איזט.

דאנקט איינט קיין וויכטיגעס, אַללעס איין
ווייל איך מיינע ל' פרויא תחי' אונז ל' קינדער נ"י
גרוססען אייך הערצליכסט, אונז וואונשען ווי' אייך
גוטע געזונדהייט, וכל טוב

ידידכם
מיט דאנק ארגט
וזרק שארנא

[illegible] SCHAPIRA

[illegible]

[illegible] DONAUSTR. 39/10.

Herrn

Chaim Bloch

beim K.u.K. Lagerkommandant

Csót bei Pópa

Csót

ד"ה כ"ד תמוז תרעח לכ"ק אונה ועזו

שלום וברכה לוהיבנו הנכבד מלה חוים בלאוק ש!

הזמת ורה דרכו בכל לשון שאחבו שומעים ובכן לא אתנגד
לרצון כ"ד להעתיק אוצה מאמר להשכבה המדודית ולברסמם
בשם אומרם.

דהעירה רבה

המצכור משה ואונדערמאנן

Rabbi ABRAHAM SCHAPIRA
1137 — 53rd Street
Brooklyn 19, N. Y.
—
Tel. GEdney 8-0489

הרב אברהם שפירא
קאנג. זברון מאיר
בראא פיארק (ברוקלין)

Rabbi Chanin Black
2050 Davidson Ave
Bronx 53
N.Y.

אורח לשבת ומבקש שתשמח

ומבקש שתרחם עליו ולו מעט מים

ורחץ רגליו ושמרו תחת העץ

ואקחה פת לחם וסעדו לבכם

אחר תעברו כי על כן עברתם

על עבדכם ויאמרו עשה כדבריך

כאשר דבר האיש ויעש אברהם

ויקח חמאה וחלב ובן הבקר

אשר עשה ויתן לפניהם והוא

עמד עליהם תחת העץ ויאכלו

ויאמרו אליו איה שרה אשתך

ויאמר הנה באהל

בעזהי"ת

לאחינו בני ישראל נדיבי עם אלקי אברהם, ד' עליהם יהי'

באנו לבקש מכם להשתתף במצוה גדולה של **הכנסת כלה** עבור תלמיד חכם, שקדן בתורה וירא שמים מרבים, חוטר מגזע קדושים, אשר ישא למזל טוב את ב"ג הבתולה הכלה נצר מטע קודש מצדיקי אמת, אשר כל בית ישראל נשען עליהם, ושותים בצמא את דבריהם, ושניהם בארץ ישראל, והמה עניים אביונים ואין להם במה להכן צרכי החתונה והספקת צרכי הבית, על כן באנו בזה לבקש מאחינו בני ישראל רחמנים בני רחמנים לרחם עליהם ולמהר לשלוח עזרה הגונה, כדי שיוכלו לעשות החתונה בזמן המוגבל, ולא יוכרחו ח"ו לדחות זמן החתונה זרע קודש כאלה המתנהגים בדרכי אבותיהם הקדושים בתורה ויראת שמים כימי קדם ממש.

על כן חושו נא למהר עזרה במדה גדושה, וזכות המצוה וזכות אבותיהם יגן עליכם להוושע בבני חיי ומזוני ובביאת גואל צדק בב"א.

וע"ז באנו על החתום,

אלעזר שפירא	שמעון ישראל פאזען	יוסף גרינוואלד	רפאל בלום
אבד"ק שאפראן	אבד"ק קיוויאשד	אבד"ק פאפא	רב ור"מ דק"ק קאשוי

נא לשלוח המעות על האדרעס של הנדיב הרה"ח מוה"ר **ר' ישראל פרנס שליט"א**:

249 MARCY AVENUE, BROOKLYN 11, N. Y.

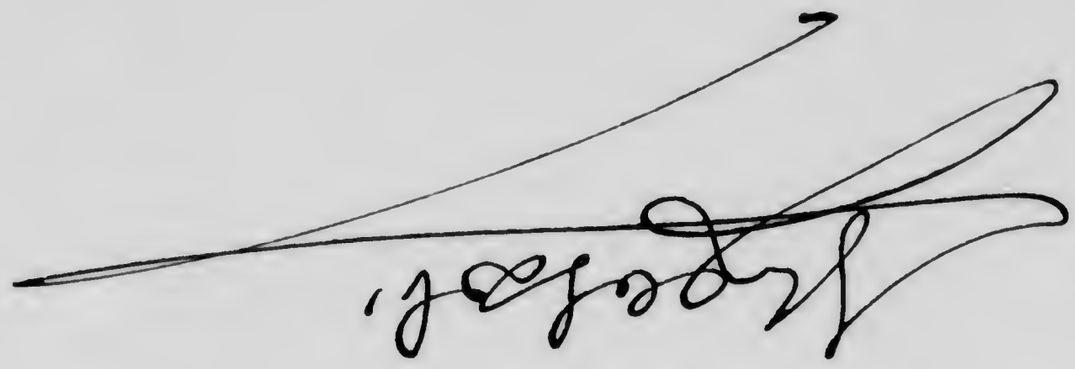

LIBRARY OF CONGRESS
DIVISION OF SEMITIC LITERATURE
WASHINGTON

JAN 22 1943

LIBRARY OF CONGRESS
DIVISION OF SEMITIC LITERATURE
WASHINGTON

MAR 17 1943

ר' חיים בלוך היקר,

בתשובה על מכתבך הנני להודיעך, כי מחבר הספרים הגרמניים על יעקב קלמן שנעשה איש עשיר. אולם בעל קלמן הנהו הוא בן-ישראל, והרי אפשר שבינו ומבינים טפסים על ספריו ונשלו את הירחון שלו באמריקה.

את ספרך המושג "דבר זה שהשוה" אינם בגנזנו "קלפעוויט", אצמיתהו מעו המולך.

בברכה [illegible]

[illegible]

[illegible]

Rpp - Mrs Shakno
75 - 4 Ave. N.Y.C.

N.Y. SEP 30 6 30 PM 1940

STATION O

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Mr Block Chairman
200 E. Davidson Ave
New York Bronx

Rabbi Abraham Schapira
NEW YORK
316 EAST 14th STREET

N.Y. NOV 3 12 30PM 1949

KNICKERBOCKER STATION

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi
Ch Block
2050 Davidson Ave.
Bronx N.Y.

ABRAHAM G. DUKER
315 WEST 98 STREET
NEW YORK 25, N. Y.

KALMAN SCHARF
36 Squirrel Lane
Levittown, N. Y.

DR. BEN C. SCHARF
1973 MORRIS GATE
SEAFORD, N.Y.

PY6-0413

MAR 10 2
7 PM
1962
N.Y.

TY6 0413

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson ave.
Bronx, 53, N.Y.

לשנה טובה תכתבו

A Happy New Year

לשנה טובה, שנת פריון ושגשוג.

May your fortunes grow
As high as the palm
Throughout the New Year.

Dafne, in Upper Galilee. Cover: Valley of Jezreel

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson ave.
Bronx 53, N.Y.

K. Scharf
2147 Starling Ave.
Bronx 62. N.Y.

אבן מסיר תועפ

ממני

חיים בלאך

א) תשובות מהגה"ק רשכבה"ג חזון איש זצ"ל.

ב) תשובה מרבנו יוסף קארו ל"הרב הענקין" שבימיו.

ג) מכתבים מאגודת הרבנים, הגאונים ר' ישראל ראזענבערג, ר' אליעזר זילבר ור' יוסף אלי' הענקין שליט"א, בענגיס ועוזיאל נבג"מ.

ד) מאמרים מ"הבוקר" ה"צופה" "שערים" ועוד חומר מעניין.

RABBI CHAIM BLOCH
2050 DAVIDSON AVENUE
BRONX 53, N. Y.

מי שאינו מחזיק במחלוקת על המתיצבים על דרך לא טוב, הרי הוא נענש מפשעיהם. (שערי תשובה לרבנו יונה החסיד שער ג' אות נט).

חובה על כל ירא אף כי אוהב טהר לב להעיר קנאה כי יראה אם יד שרים וסגנים במעל (שם.).

אם אדם רואה שחבירו חוטא לאנשים אחרים מותר להכלימו אם אינו חוזר כי הגביאים הוכיחו בפרהסיא על עבירות שבין אדם לחבירו (מנחת חינוך מצוה ר"מ).

ב"ה.

שלום וישע רב ממרומים,

אני מרשה לי לשלוח לכב' ספרי הנ"ל. יותר מחצי שנה עבדתי עליו. נפשי תשתעשע בתקוה שכב' יקבלו ברצון. **מחיר הספר ג' דולרים** וכנדבת לבו.

בווינה בעצמי הייתי מתומכי בת"ח ומחברים. נתמעכתי ונרסקתי מהחיות רעות טורפי טרף הנאצים ימ"ש. נפלתי מאיגרא רמא לבירא עמיקתא.

הספר מוקדש לזכרונו של
הגה"ק החזון איש זצ"ל

והכנסתי פקסימליה מכתב יד קדשו ותהא הברכה שרוי' בבית כב'.

המצפה להרמת האמת הצדק והמשפט
חיים בלאך, מגולי ווינה
נין ונכד למרן הבעש"ט ולר' מיכל
המגיד מזלוטשיב זתעוכ"י

כדי להשקיט המריבה מותר ללוי לומר לראובן על שמעון שהוא שוטה ושטותו גרמה לו (חפץ חיים כלל ה' ס' ג')

כל ישראל ערבים זה בזה, רבנים, ת"ח עאכו"כ (הרה"ק רמ"מ מקאצק זצ"ל).

Kalman Scharf
2147 Starling Ave.
Bronx.62. N.Y.

NEW YORK N.Y.
NOV 22
2 30 PM
1954

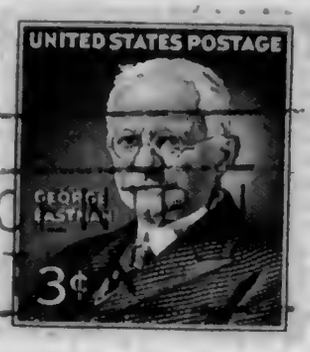

BRONX 3
STA

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx. 53. N.Y.

טאָימער" האָל בורדיק. טאָמער איז דאָס ניט גענוג, וועט מען אויך חאָבען די גאָלדענע געלעגענהייט זי ווי־דער צו זען אויף אוירני קאָוואָק'ס פּראָגראַם 11:15 ביינאַכט.

מים דעיוויס פּאַרט קיין פּיקאַדעל־פּיע, וואו זי וועט זיין די הויפּט־אַטראַקציע פון גימבעל'ס טענקסגי־ווינג־דעי פּאַראַד דאָנערשטאָג אין דער פרי.

כדי צו גוייזען, אַז מים געהָ דעי־

וועט

אַגראַם,
עמבער,
עט מיין
טענקס־
מוזיקאַ־
ערסטאָון
ראָבערט
„הימן צו

אויף דעם ענין־פּאַנעל

וועט דער סע־
עסטעם קיפּאָ־
דער דערוויילט
ס־יאָריגען טער־
יין דער גאַסט
ש פּרעס־קאָנפע־
7.
ער איז געוואָרען
ן לאַנד, וועו ער
בארימטע אויס־
ן ארגאַניזירטע
ם אין לאַנד אוו
פּציע אין שטאָט־
ן פיל שטעט פון
ר צוריק.
אויף דעם טעלעווי־
ען האָבען די געלע־
ען פּאָליטישע און
גען דעם פּיאָניגען
הערען זיין מיינונג

ערי האָגי איז דער
פון דער קאַלעדוש
ץ, וועלכע וועט דאָס
אין שיקאַגא. דאָס
גבעדיגער טעלעקעסט.

קומט קיין ניו יאָרק

ים, דאָס מיידעל, וואָס
„עני אָוקלי שאָו". וועט
מאָנטאָג זיין אין ניו
אָוקלי" איז די „וועסטערן
ם רייט וויי אַ מיזיק אויף
אן שיסען וויי דער בעם־
י און וואַרפט אַן אַ שרעק
„פאַרבעכער" פון טעלע־
מען קאָן זי באַצייכענען
בוואַסקע דאַמע".
ג וועלן פיל „פאַר'חלי'טע
האָבען די גוטע געלעגענ־
זען „אין פערסאָן" דאָס
ע מיידעל, באַפּוצט מיט אַלע
ער פון אַ וועסטערן סטאַר,
אַסטיום געמאַכט מיט פּערל,
אי־העט, אין וועלכען מען
ינגיסען פּינה גאָלאָן וואַסער.
דורכפירען אָן אינטערוויו
ארשטייער פון דער פּרעסע.
ך, וועט עם זיין אויף טעלע־

דעיוויס וועט זיך אָפּשטעלען
יארק נאָר אויף אין טאָג. זי
בזוכה־זיין אירע טעלעוויזשאָן
" מיט אָן אויפטריט אויף דער
דיקפאָן שאָו", טשענער 5, 3
ג. 6:30 אין אָוונט וועט זי
דעמען מיטן כוואַר בין „אהד

וועלט אין אַ ווייל מייַדעל, וואָס
אַ רעוואָלווער אין קעשענע און ש'סט
פאַרברעכער, וועלען מיר דאָ געבען
אַ ביסעל פון איר יחוס. מים דעיוויס
איז אַ געבוירענע אין ליטל ראָק, אַר־
קענסאָ. זי האָט שטודירט אין האָר־
קום דושוניאָר קאָלעדזש אין ברין
מאָר, פּענסילוועניאַ. זי שטאַמט פון
באַלעבאַטישע עלטערן און איז גע־
וואָרן אַן אָפּטער גאַסט אין ניו יאָרק,
וואו זי האָט שטודירט אין קאָלעדוש.

פון אייביק קוואל

איבערדרוקען אָדער נוצען אויף דער ראַדיאָ אָן אַ דערלויבענישׂ איז פּאַרבאָטן

פון מנשה אונגער

אַן אוצר פון ווערטלעך פון חז"ל

פון הרב חיים בלאָך, וועלבער האָט שוין אַרויסגעגעבען אַ פּיר אַן דרייסיג ספרים (צוויישען זיי דאָס באַוואוסטע ספר „היכך דברי חז"ל) האָבען מיר געקראָגען א בקשה צו פאַרעפענטליכען זיינע אַ וועגדונג אין אונזער קאָלום, וויל ער גלויבט, אַז דורך אונזער קאָלום וועט ער קאָנען געפינען דעם פּאַסיגען רב, וואָס וועט אים אַרויסהעלפען אין דער אַרבייט. מיר פאַרעפענטליכען הרב בלאָכ'ס וועגדונג אין מיר האָבען, אַז צווישען די לייענער פון אונזער קאָלום וועט זיך געפינען אייגער, וואָס וועט אים וועלען העלפען אין זיין וויכטיגער אַרבייט, אַון אָט איז דער בריוו פון הרב חיים בלאָך:

„ב"ה, ב' דר"ח חשון, תשט"ו.

ידידי המכובד הסופר הנערץ בנש"ק ר' מנשה נ"י.

„איך בין אין אַמעריקע שוין באַלד זעכצן יאָר. אין אָט די יאָרן האָב איך געהאַלטען אין איין זאַמלען מאָמרים פון אונזער אַלטער ליטעראַטור. איך האָב צוזאַמענגעטראָגען מינדסטענס 120,000 איינסן. איך האָב געהאָפט, אַז חשב יתברך וועט מיד געבען דעם כח אָט דעם ריזיגען מאַטעריאל צו ברענגען אין אָרדענונג. איך בין אָבער אינצווישען אַלט און שוואַך געוואָרען און בין געבליבען אינמיטען אויסשטעלן די מאָמרים לויט א סדר.

„די מקומדים, ווי פּראָפּ. לואיס גינצבורג, פּראָפּ. חיים טשערנאָוויץ (רב צעיר) און פּראָפעסאָר אלכסנדר מאַרקס, אויך דער רב הראשי פון ארץ ישראל עוזיאל, זכרונם לברכה, האָבען מיך געראַטען, אַז די מעשיות, מנהגים, בריחות, הספדים וכדומה זאָלען צוזאַמענגעשטעלט ווערען אין א באַזונדער ספר אונטער דעם טיטול „מאוצר חמנוצר", כמאה אלפים מאמרים פּתגמים, גיבים מש"ם בבלי וירושלמי, מדרשים וספרות חרבנות" (דער טיטעל שטאַמט פון מיין פרייַנט, ר' שמחה אסף זצ"ל).

„דאָס אַנדערע ספר וועט אויך טראָגען דעם נאָמען „פּתגמי חז"ל", וועט אָבער נאָר אַנטהאַלטען, ווי געזאָגט, די „מעשיות, מנהגים, בריחות, הספדים וכד'."

„איך בין מוכן ומזומן דאָס גאַנצע מאַטעריאל צו איבערגעבען א יונגען געלערנטען, צום בעסטען א רב, ער זאָל דאָס ספר אַרויסגעבען אויף אונזערע בייַדען'ס נעמען אַלס מחברים. דאָס ספר, וואָס אַנטהאַלט די מעשיות, וועט מוזען טראָגען אַלס מיט־מחבר הרב ר' דוד צבי פיינשטיין, וויל ער האָט בייַ דער אָרדענונג פון דעם חלק אַביסעל מיטגעהאָלפען."

די רבנים און געלערנטע, וואָס זיינען פאַראינטערעסירט אין דעם ענין, קאָנען זיך פאַרשטענדיגען דירעקט מיט הרב חיים בלאָך, וועמעס אַדרעס איז 2050 דעיוויסאָן עוועניו, בראָנקס 53, ניו יאָרק.

***

הרב אלימלך וויים פון ניו יאָרק וויזיט אָן, אַז אין ספר „המדריש והמעשה" פון קאָליישער רב וועלט אָבער נאָר אַנטהאַלטען, וויי געזאָגט, מנהגים, בריחות, הספדים וכד'."

„ווי בין מוכן ומזומן דאָס גאַנצע מאַטעריאל צו איבערגעבען א יונגען געלערנטען, צום בעסטען א רב, ער זאָל דאָס ספר אַרויסגעבען אויף אונזערע בייַדען'ס נעמען אַלס מחברים. דאָס ספר, וואָס אַנטהאַלט די מעשיות, וועט מוזען טראָגען אַלס מיט־מחבר הרב ר' דוד צבי פיינשטיין, וויל ער האָט בייַ דער אָרדענונג פון דעם חלק אַביסעל מיטגעהאָלפען."

די רבנים און געלערנטע, וואָס זיינען פאַראינטערעסירט אין דעם ענין, קאָנען זיך פאַרשטענדיגען דירעקט מיט הרב חיים בלאָך, וועמעס אַדרעס איז 2050 דעיוויסאָן עוועניו, בראָנקס 53, ניו יאָרק.

***

הרב אלימלך וויים פון ניו יאָרק וויזיט אָן, אַז אין ספר „המדריש והמעשה" פון קאָליישער רב וועלט אָבער נאָר אַנטהאַלטען, וויי געזאָגט, מנהגים, בריחות, הספדים וכד'."

„ווי בין מוכן ומזומן דאָס גאַנצע מאַטעריאל צו איבערגעבען א יונגען געלערנטען, צום בעסטען א רב, ער זאָל דאָס ספר אַרויסגעבען אויף אונזערע בייַדען'ס נעמען אַלס מחברים. דאָס ספר, וואָס אַנטהאַלט די מעשיות, וועט מוזען טראָגען אַלס מיט־מחבר הרב ר' דוד צבי פיינשטיין, וויל ער האָט בייַ דער אָרדענונג פון דעם חלק אַביסעל מיטגעהאָלפען."

די רבנים און געלערנטע, וואָס זיינען פאַראינטערעסירט אין דעם ענין, קאָנען זיך פאַרשטענדיגען דירעקט מיט הרב חיים בלאָך, וועמעס אַדרעס איז 2050 דעיוויסאָן עוועניו, בראָנקס 53, ניו יאָרק.

***

הרב אלימלך וויים פון ניו יאָרק וויזיט אָן, אַז אין ספר „המדריש והמעשה" פון קאָליישער רב וועלט אָבער נאָר אַנטהאַלטען, וויי געזאָגט, מנהגים, בריחות, הספדים וכד'."

פון אייניק קוואל

פון מנשה אונגער

איבערדרוקען אָדער נוצען אויף דער רַאדיָא אָן אַ דערלויבעניש איז פֿאַרבאָטן

אַן אוצר פון ווערטלעך פון חז"ל

פון הרב חיים בלאך, וועלכער האָט שוין אַרויסגעגעבן אַ פּיר אָן דרייסיג ספרים (צווישען זיי דאָס באַוואוסטע ספר „היכל דברי חז"ל) האָבען מיר געקראָגען אַ בקשה צו פֿאַרפֿענטליכען זיינם אַ וועגהונג אין אונזער קאָלום, וויל ער גלויבט, אַז דורך אונזער קאָלום וועט ער קאָנען געפֿינען דעם פֿאַסיגען רב, וואָם וועט אים אַרויסהעלפֿען אין דער אַרבייט. מיר פֿאַרפֿענטליכען הרב בלאָכ'ס וועגהונג אָן מיר האָבען, אַז צווישען די לייענער פון אונזער קאָלום וועט זיך געפֿינען אייניער, וואָם וועט אים וועלען העלפֿען אין זיין וויכטיגער אַרבייט, אָן אַט איז דער בריוו פון הרב חיים בלאך:

„ב"ה, ב' דר"ה חשון, תשט"ו.

ידידי המכובד הסופר הנערץ בנש"ק ר' מנשה נ"י.

„איך בין אין אַמעריקע שוין באַלד זעכצן יאָר. אין אַט די יאָרן האָב איך געהאַלטען אין אייַן זאַלען מאַמרים פון אונזער אַלטער ליטעראַטור. איך האָב צוזאַמענגעטראָגען מינדסטענס 120,000 איינסן. איך האָב געהאָפֿט, אַז חשם יתברך וועט מיר געבען דעם כח אָט דעם ריזיגען מאַטעריאל צו ברענגען אין אָרדענונג. איך בין אָבער אינצוויישען אַלט און שוואַך געוואָרען און בין געבליבען אינמיטען אויסשטעלן די מאַמרים לויט א סדר.

„די מלומדים, ווי פּראָפּ. לואים גינצבורג, פּראָפּ. חיים טשערנאָוויץ (רב צעיר) און פּראָפּעסאָר אלכסנדר מאַרקס, אויך דער רב הראשי פון ארץ ישראל עוויאָק, זברונם לברכה, האָבען מיך געראָטען, אַז די מעשיות, מנהגים, בדיחות, הספדים ובדומה זאָלען צוזאַמענגעשטעלט ווערען אין אַ באַזונדער ספר אונטער דעם טיטול „מיאוצר המנוצר", כמאה אלפים מאמרים פּתגמים, ניבים מש"ם בבלי וירושלמי, מדרשים וספרות הרבנות" (דער טיטעל שטאַמט פון מיין פריינט, ר' שמחה אבא זצ"ל).

„דאָס אַנדערע ספר וועט אויך טראָגען דעם נאָמען „פּתגמי חז"ל", וועט אָבער נאָר אַנטהאַלטען, ווי געזאָגט, די „מעשיות, מנהגים, בדיחות, הספדים וכד'."

„איך בין מוכן ומזומן דאָס גאַנצע מאַטעריאל צו איבערגעבען אַ יונגען געלערנטען, צום בעסטען אַ רב, ער זאָל דאָס ספר אַרויסגעבען אויף אונזערע ביידען נעמען אַלס מחברים. דאָס ספר, וואָס אַנטהאַלט די מעשיות, וועט מווען טראָגען אַלס מיט־מחבר הרב ר' דוד צבי פּיינשטיין, וויל ער האָט בייַ דער אָרדענונג פון דעם חלק אַבּיסעל מיטגעהאָלפֿען."

די רבנים און געלערנטע, וואָס ווינען פֿאַראינטערעסירט אין דעם ענין, קאָנען זיך פֿאַרשטענדיגען דירעקט מיט הרב חיים בלאך, וועמעס אַדרעס איז 2050 דעיוויסאָן עוועניו, בראָנקס 53, ניו יאָרק.

***

הרב אלימלך וויים־פון ניו יאָרק וויזט אָן, אַז אין ספר „המדרש והמעשה" פון קאָלישער רב וועלט געבראָכט, אַז עס איז אַ מנהג, אַז אַ חברה קדישא מאַכט אַ סעודה פֿרשת בשלה. אין ספר „הגיונות אל עמי", פון הרב עמיאל, וועלט אָנגעגעבען, אַז מען מאַכט אַ סעודה פֿרשת וישלח. אין אַנדערע מקומות האָט מען די סעודה געמאַכט פֿרשת ויחי.

CREATIVE WOOD TYPE CO.
71 PARK PLACE, NEW YORK CITY
WOOD TYPE • ENGRAVING • GOLD STAMPING
TELEPHONE BARCLAY 7-2466

אלא עבדות, כי זה עבודת קודש, גדולה ומרובה מאוד,
יש לו מ"ב הגליונות בצורה כזו, זה רבות בשנים, סדרתי
הגהתים, ועשיתי מפתחות, והבאתי לבית הדפוס, הספר לקוטי מרדכי
שו"ת מכבוד חמי מורי הגאון הגדול מוהר"ר מרדכי ליב ווינקלער זצ"ל
ובאשר זכיתי לסדר את ספר הנ"ל כן אעשה בעזה"י, לעשות כן
עם ספרו הגדול, והכל על מקומו יבוא בשלום,
ותקותי חזקה שימלא משאלות לבי לטובה
החותם באהבה רבה ועוז, ומחכה לתשובתו בלי שום שהוי כלל

בכבוד ושלום
הק' קלמן שארף

כתובתי:
Kalman Scharf
2147 Starling ave
Bronx, 62. N.Y.

אבן מקיר תזעק

ממני

חיים בלאך

א) תשובות מהגה"ק רשכבה"ג חזון איש זצ"ל.

ב) תשובה מרבנו יוסף קארו ל"הרב הענקין" שבימיו.

ג) מכתבים מאגודת הרבנים, הגאונים ר' ישראל ראזענבערג, ר' אליעזר זילבר ור' יוסף אלי' הענקין שליט"א, בענגים ועוזיאל נבג"מ.

ד) מאמרים מ"הבוקר" ה"צופה" "שערים" ועוד חומר מעניין.

RABBI CHAIM BLOCH
2050 DAVIDSON AVENUE
BRONX 53, N. Y.

מי שאינו מחזיק במחלוקת על המתיצבים על דרך לא טוב, הרי הוא נענש מפשעיהם. (שערי תשובה לרבנו יונה החסיד שער ג' אות נט).

חובה על כל ירא אף כי אוהב טהר לב להעיר קנאה כי יראה אם יד שרים וסגנים במעל (שם.).

אם אדם רואה שחבירו חוטא לאנשים אחרים מותר להכלימו אם אינו חוזר כי הנביאים הוכיחו בפרהסיא על עבירות שבין אדם לחבירו (מנחת חינוך מצוה ר"מ).

ב"ה.

שלום וישע רב ממרומים,

אני מרשה לי לשלוח לכב' ספרי הנ"ל. יותר מחצי שנה עבדתי עליו. נפשי תשתעשע בתקוה שכב' יקבלו ברצון. **מחיר הספר ג' דולרים** וכנדבת לבו.

בווינה בעצמי הייתי מתומכי בת"ח ומחברים. נתמעכתי ונרסקתי מהחיות רעות טורפי טרף הנאצים ימ"ש. נפלתי מאיגרא רמא לבירא עמיקתא.

הספר מוקדש לזכרונו של
הגה"ק החזון איש זצ"ל

והכנסתי פקסימליה מכתב יד קדשו ותהא הברכה שרוי' בבית כב'.

המצפה להרמת האמת הצדק והמשפט
חיים בלאך, מגולי ווינה
נין ונכד למרן הבעש"ט ולר' מיכל
המגיד מזלוטשיב זתעוכ"י

כדי להשקיט המריבה מותר ללוי לומר לראובן על שמעון שהוא שוטה ושטותו גרמה לו (חפץ חיים כלל ה' ס' ג')

כל ישראל ערבים זה בזה, רבנים, ת"ח עאכו"כ (הרה"ק רמ"מ מקאצק זצ"ל).

גלויה

Post-Card

Herrn Chaim Bloch

Schriftsteller

Vienna

XX Rafaelg. 1

עם המאמר המצוקש

ואמהר לשרתו כשרך

אשוויגנו.

בהוקרת שלומים

ובכל הכשכות

אשהם שבדרון

תמונת ר' משה ארו בלוק דל

ושנה — של דוד קאופמן

אונה.

אמרו לו שבהונט" או ב"מומנט"

בערך שבט - אדר תרפט 2 מאמרים

3 פעמים אלוהם — אין עונה. כמובן

לוקח הנבדלים

הופיעו

על "הגניה". פנות

Jewish National and University Library
Jerusalem

בית הספרים הלאמי והאוניברסיטאי
בירושלם

בה.

ו' טבת

ושלח ה' מצון בשבותו לכבוד חכמתו ותורתו!

תודות מרובות מלב בעד האוניברסיטה ה' מוחם

כ"א כסלו. מצאתי פה את אחיו של ר' שמן לנפסון והוא

אמר לו שה' ושמן זה מכר בזמן האחרון את הסבור להאבמור מלונצא

ונ"ל, ונשאה כאן בקוף האחרון האבמור הזה אשר לו הוא

שהסבור בודו! — אינני מבון לפו זה אוך זה עמד

אנו עומד הסבור למכורה בוונה? כתבתי עתה למזכור האבמור ברוגה שוודיתי. אבל בודאו לא ויקה — והודו!

הוא גם ספר לו שאחיו הנ"ל גר עתה בקושנב.

לפו רצון כה משתדל אנו עתה להשיג את גלוון "המאוזנים"

[illegible]

בכבוד והוקרה
אברהם ינסלוביל

ר"מ

RABBI SIMON SCHWAB

5700 Narcissus Avenue
Baltimore, Md.

Rabbi of
Shearith Israel Congregation

ב"ה

RABBI SIMON SCHWAB
5700 Narcissus Avenue
Baltimore, Md.

Rabbi of
Shearith Israel Congregation

רבי אלחנן שמעון שוואב

הונח
אש חיים בלום
אי"נ
נ"י יקבל בעד סכום $5.

בתפלה ובהצלחה

[illegible]
WIEN
[illegible]

Bloch, Anzug
Schicker
Decke - Sched - Rieman

Postkarte

Herrn
Chajm Bloch
Villa Kohl

Franzensbad
Czecho - Slovak.

ÖSTERREICH
24

Joel Ahrens
429 Howard Ave
Dekalb, IL 60115

Robert Schwartz
4659 Park Ave.
Montreal, Canada

MONTREAL P.Q.
PM
30 XI
1958
CANADA

Rabbi
H. Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx, N.Y.

U. S. A.

ב"ה

לפבוד הרב מוהרר חיים בלאק שליט"א

פליז שיקט מיר אריין דעם ספר „מי נתן למשיסה יעקב"
וואס דער איד שרייבט דער פ"ן פרושפקט בתמצית הספר ישולח לפל דורש
איך דאנק איך
הין שמוא דוב שוואדון

Robert Schwartz
4659 Park Ave
Montreal, Canada

Liebe Jetti!

Was ist schon wieder das Dir von Dir nichts hören lässt? Mama erzählte mir dass Du Ihr böse bist dass sie nach Montreal nicht hineingekommen ist. Liebes Kind sie dachte dass Du in Europa wärst. Israel bist.

Mir geht es gesundheitlich nicht am besten Vorallem ist mein Augenlicht stark vermindert. Im Sommer bei 3 Grad habe mir stark zerschlagen, beide geht noch. Es war kein Wunder dass 3 auf gestanden sein. So geht es im Leben.

Also schreibe bald.

Herzlichst von uns allen

Dein Onkel

Josef Schwartz
429 Howard ave
Brooklyn 33, NY

BROOKLYN N.
MAR 13
10-AM
1961

RANGE CONSERVATION
THE TRAIL BLAZER
4¢
UNITED STATES POSTAGE

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson ave
Bronx 53,
NY

Blair
2050 Davidson Ave
Bronx 53, N.Y.

SEP 29
10 30 PM
1961

BRONX CENTRAL ST.

CE COUVERT NE PEUT SERVIR DE NOUVEAU
RETOUR A L'ENVOYEUR
RETOUR AU SENDER
COVER NOT TO BE USED AGAIN
MONTREAL

Mrs J. Schwarz
4304 Cote des Neiges
apt 17
Montreal
Canada

Noarch no
518

ב"ה י"א טבת תשי"ד פה בראנקס יע"א

לכבוד הרב המאה"ג מו"ה חיים בלאך שליט"א

אחרי דרישת שלומו. הנה מכתבו האחרון יספרו ששלח לי כת"י לא נאבדו בדרך הלוכם. אח"כ שגם שלוחם לא הי' אחרונה הבי דואר. אלא בא לידי קראתי בספרו. דברי תורה שהביא מהרב הראשי מירושלים. ואני אכתוב בכאן מה שיש לי להעיר על דברי תורה מהרב הראשי. בבפ"ח ד"ה ואין בו חשיבה וכו', ומסיים אבל לאכול אותם בעצמם לא התירו כלל. ואני למדתי בסוגיא דפ"ח חולין קט. אמר רבא דרך בישול אסרה תורה. עיין בכרתי ופלתי סי' פ"ז שאמר שלא תורה רבו, ועיין בפרמ"ג בפתיחה להל' בשר בחלב בסופו ד"ה ובזה שאמר אף בה, ולא הי' נצרך לרמא לפרש שהם מותרים אם אחד יבש כעץ. כי כשם שאין יכול לפלוט אין יכול לבלוע וכו מטעם פולט ובולע. מלבד אם הדבר יבוש אינו עינו בשר. ומה לי אם אוכל טעם חלב. חלב לבדו מותר. באותו דף דאות ב'. הביא הרב מה שאותא דש"ך לבתולה לא יעשה כן. דברי הש"ך צריכין ביאור, כי לכאורה מה הרי מה שאינו ראוי לגר מותר אפילו לבתולה. אבל איתא דיו"ד שאפילו בנסרח נבילה אסור לאכלה בדין. ומה שהביא בתשובות לא גררי רבנן. ועיין בפרמ"ג סי' ... בשפתי דעת. שהביא פלוגתא האחרונים אם היא אסור בדין, מחמת איסור. אבל אסור לערבו בידים. משום דאין מבטלין איסור לכתחילה. ולשיטת הפר"ח שאסור כן משום מאוס. מספק הפרמ"ג אם אסור לערבו. ואפ"ה שהוא דעת הפר"ח. דאם היא סרוחה מעיקרא אינה אסור כלל. אבל גם אם יבוש כעץ שהוא עפר לכלב. הי' מותר אף בדין. עיין במס' בכורות כג. כג. שעד לכלב. וסרוחה מעיקרא אחת היא להתיר, אבל הפר"ח בעצמו אמר שרא"ש שאוסר בחמץ שחרכו קודם לפסח. סובר דאף דסרוחה מעיקרא אסורו רבנן לאכלו.. בדין. ואכ"מ מה שכתב הש"ך לבתולה לא יעשה כן. חושש לדעת הרא"ש. ומש"ש דאפילו בדרך יבוש אסור לאכלו משום שלאכלה הוי לבתולה. אבל מה שמותר אם עשה בדיעבד. מותר לבתולה לאכלה. דאל"כ למה התיר. (חסר שכלי להבין זה כונת הרב הנ"ל בזה) ומה התיר הרמ"א. באות ד' מה שכתב כי אם נתרכך אסור. כן היא בפרמ"ג שם, ולכאורה מה הוא בנבילה סרוחה אחר י"ח נבילה בטילה שחיטה שאפשר לבעלה שתעשה שחיטה. וכי מסרחה פרתא טומאתה. וע"כ שלא תחזור לעולם. דאל"כ לעולם לא יהי' דומה לשחיטה. וכן היא בחוות דעת בסי' ... ס"ק א' עיין שם. אבל לדעתי היא רק בבשר הנסרח. משום מה שנסרח (בבשר) לעולם לא יהי' מוכשרת. ועם הדעת תהי' בשר זה מוסרח יותר. לכן פשר איסורו מינה. דאם לא נאמר כן.

אלא שנבילה סרוחה אמר כן בלערט שלא תיקני בתבלין המתבלים שיהי' באפשר לאכלה.
אבל אם תקנו אסור. לכן לא צריך קרא"ולגר" להתירה, לזה נצרך אלא תאכלו. אבל שלא
כדרך הנאתן מותר. (פסחים כג) ורש"י ז"ל מפרש שם באכלו חי. מיתר. והטעם דשנסרחה, אלה
ע"פ מסוק התוס' שתורה הקפידה שלא יהנה מאיסור גופא, ע"יש אבל בעור שנתייבש
וכדשן. או בשלו ונתבקע העור גופא. מה שהתירו הינוש אין כאן ע"ד. ולכן אסור.
בדק"ט. מה שהוכיח מש"ך כי גם דש"א אינו ראוי לגר מותר לא צדק לראי' לזה. כי נבילה
שא"ה היא. ומה שכתב דדברי הש"ך מופרכים מעצמם משום דאכילות הכרכוס הוי
לכתחילה. אבל לדבריו מה היא שאמרו. כי מותר. אם ערבו בדעיסתו, ומותר, הלוא
לכתחילה היא לאכלה. (הכ"ת מבין כוונתו בזה) באות ה' אמר, ועיקרא דדינא פירכא מש"ש
הנו"ב שלא נאמר דברי רמ"א אלא בבה"מ שעור הקיבה הותר היא וכו' אבל לא דשלחפות
האם למד כוונת הנו"ב משום שהיא טעם קלוש. ומותר רק בבה"מ כמו הדין נ"ט בר נ"ט ודש"א גם
טעם קלוש נשאר באיסורו. אבל אא"ל לומר כן. כי הכי טעם ראשון הוא, ולא בר נ"ט. אלא הרמ"א
מתיר משום שאינו ראוי לגר, ונו"ב אמר כי לרמ"א בדש"ל דשלחפות אינו מתיר אינו ראוי לגר, משום
שאינו סרוחה מעיקרא. ורמ"א רק מתיר בבה"מ שהיא סרוחה מעיקרא ועיין בנו"ב שאחר
בתוס' עירובין ל' איתא ר"מ ור"י הלכה כמי, והניח בתיקו וכל תיקו להומרא. אכ"א
דפסקינן בתוס' פ"ב כר"ש, דלסרוחה מעיקרא לא צריך קרא להתיר. אינו ראוי לגר מותר
אפילו דש"א. אע"פ שאינו סרוחה מעיקרא. מה שדברתי עד הנה היא רק אם הי'
נעשים הפלאסטיק מבשר נבילה שנתייבש, אבל נעשים מעצמות נו"ט. ונראה מה, דינו
של עצמות מנו"ט. על פי הש"ך ועל פי הרמ"ע קבל, איתא בתוס' ע"ז ס"ט ד"ה ההוא
שכתוב לכן נ' לר"ת דרגלי דבורים. כיון דעצמות הן מותרים דהא העצמות טהורין דתנן
בתוס' טהרות פ"א עצמות החמור טהורות. ועיין בתוס' מס' תרומה פרק י"א משנה ה'
ובראש פרק ג"ה דסוגיא דבל"ב דס"ל דעצמות מבשר נבילה אפילו רכין מותרים, דאל"כ
דאל"כ יכול לקיים הגירסא בגי' שם. ובאמת הר"ן מקיים גירסת הגי' דעצמות הרכין
ס"ל שאסורין. והנה דש"ע יו"ד סי' פ"ז פסק המחבר וכן הרמ"א דכל עצמות מבשר איסור
מותר. משום דלא מחלקים ומה שאתם כ"ת כתב בהמאור בחודש כיסליו תשט"ו. דאף רמ"א
אמר. ויש מחמירים שלא לעשן וכו', אבל עיין כ"ת בש"ך ס"ק ג' שאמר. וגם לא לאיסור.
והש"ך בי"נ"א שחושש לסברת הר"ן לאסור בעצמות הרכין. פשוט היא. כי דינא אם
נפל עצם בדבר שהוא רק לגזירה שאיסר. אבל לא כשנתייבש. ואינו ע"ד לה
ובפירוש איתא בפרי מגדים שם. אם נפל עצם רק לגזירה. ולא אמר עצם שהי' רך.

ויצר
עזרא

הקיר. אלא מפני צניעות היה כן יפרצה. ואין להם פוץ שיניח להן בשר. והמדה
לא היו מטמאת שום בגד בקיר. ולפי שכותב הרמב"ם בפרקי היבמות היה לו בשר. אלא
הקיירות יפרצה במלאכת בעלים ויפה בצלמות ומחור טהורים מפני שהם יפרצה
ואלו מתכוונים היה. כי אין פוץ לומר שיהיו טמאים ומשמשים לצמוקה שיהיו תמרי
בסתכי, ולא ימינעין. ומיד אי אתמנין כי יפרצה היו ולא בשר. אלא שמוסיף המדה
לא אמרה כן מה שהיה בשר לצמוק, ולא מה שהיה יפה ולעולם שהן יפרצה מלמעלה
ואין שאינם מטמאים. כלאחריהם. ומשם יבינו והכי מתני' שלא אתמנין/ תמרי בסתכי
שהיאך הלך ראיתי כי היה בשעון היה הלבן בצלמות לפרסין. ואמר כך. שפרי
מצרי שהם ירוקים בצלמא והיינון, והוא שהלך מתכוונים על השלי ירוקים מפני שאתה
שלך שהם יפה לצמוק. כלומר לא נתכוון אלא בפרי הכי ירוקים שאתה מהפיקים
ולא לא נתכוון מה שנתכוון הכי בצלמא להפיר. שהפרסים שמוסיפים

הנשמה

מרגן
לדלק

אחרי כל מה שכתבתי בדיוקן עצמו מגיד את סיפור מיכרת אנכי להוסיף והיא
מה שיכולתי, שהמאור שחוזר ואל תשיב. מרב בשלון שהביא מחדשני ולם את ר
בשבועות להקשות על הנשמה שאמר ויגע לחלן בן אשמע לויתה. אל אין לחשוב בעצמות
חמור מותרות מאחר שאיתא בזוה"ק שמסיבים שהן טהורות ונן לכן נ"ט כי גם מתרים
הם ולי נראה כי כלא כה לך. כי ש לחלן בון ויג לחלן ללויב. ואחר הוא הדיבור
הלוא כן בדר שהוא טבע מטושטש אותו לב. ובזה סכותה שפרתה טושטה
אחנה, גם מאחר היא כבאיתא בזה לב. בלילה יהי ותרתי בסוגי ולא אחרינן
כתובות מי שאחר באשתו אחת שבת (כיבוי, וכה לשן הנאמן שם בשם לב להוסיף בדבקי
בדורות שמותיות מלים בשפת בעלויא הם כבתולן בזה ידוע עצמות אחר שהורים
מאי בדי הכוונה להוסיף בשפת הם. אלא בלבאה שכה את הלשון שם באשר בעצמות
בזה שהכוונה מניעת לאחר הלוא לא נתנו בשה. ובזוהאה בלא הזכות אשמעת בי

ונראה דודאי אפילו אם בשלו אח"כ עם חמוץ (כימו) ונעשה מאכל בלול ושינוי
מותר. ולא"ד לדור הקודם שנתייבש שלל להפר"מג שאם בשלו אח"כ ונתרככו שהיא
אסור. התם הגוף הדור גם אז שנתייבש אותו לפנינו. רק שהוא נתייבש.
ולכן אם נתרכך אסור כמו שביארנו למעלה. כי לא דמי לנבילה סרוחה דפק.
אבל הכא הלוא הגוף דבר קשה. כי כל עצם קשה היא. רק יש עצמות שיש להם
לחלוחית. אח"כ האיסור היא הלחלוחית שיש בהעצם. והיא אסור לשיטת הר"ן.
ואם נתייבש הלחלוחית ולעולם לא יהי' בעצם זה לחלוחית כי הכימו לא יוכל
לברוא יש מאין. כי הלחלוחית אלו מהעצם ודמו לכלי מתכות שהי' בדופני בליעות
של איסור והגעולה הכלי. והמים הוציא הבליעה איסור מדופניו. האם באפשר
כי יבוא הבליעות איסור שהוציא המים בחזרה לדופני הכלי. אך כן הכי. כי מה לו
אם המים הגעילו הכלי. או הטבע הגדול העצם שהי' לחות איסור בו. והיא
כלי עצם שהוציאו בה הגעלה. אבל עיינתי בדברי הפמ"ג ז"ל שפסק. האוכל מנ"ט
ומן העצמות אע"פ שאסור. הרי מפורש לכאורה כי עצמות מנ"ט אסור כנבילה גופא
ואתם כת הבוא כי רב אחד אמר כי אין לנו בני אשכנזי לצוות פסקי של הרמב"ם ז"ל הספרדי
הוא חוצפה גדולה לומר כן. הלוא אמרו "ממשה ועד משה לא קם כמשה". אבל בדברי הרמב"ם ז"ל
צריכין פירוש. דאל"כ הוא סותר את דברי עצמו במה שכתוב במס' תרומה פרק י"א משנה
ה'. שאותא שם בגרעיני תרומה בזמן שהן מכניסין אסורים וכו'. וכן אלו העצמות הקדשים. הן
העצמות הראוית לאכילה ר"ל העצמות שיש בהן לחלוחית. ע"כ דברי הרמב"ם ז"ל. ואח"כ אם בעצמות
קדשים שהוא חמורא טפי להרמב"ם ז"ל שמתירים בקשין. מכ"ש בעצמות מנ"ט. והכי אמר הרמב"ם ז"ל
שהן אסורים. לכאורה רציתי לומר כי מה שאסור הרמב"ם ז"ל בכאן עצמות. כוונתו בהלחין
כמו בקדשים. אבל נראה פי' השקל לא מפרש כן. שלא אמר להחמיר בלחין כרמב"ם ז"ל וכו'.
ועוד היא השיג. כי אם הוא מתיר בקשין אליך הוא לומר בלחין מקדשים. הלוא חולין
מקדשים לא ילפינן לחומרא. ולכן נראה לי לפרש כי הרמב"ם ז"ל כוונתו לאסור גם הקשין. ואם
אם בשלם עם בשר נבילה. וגם הכח"ש אוסר בזה. וכן היא בש"ע יו"ד סי' צ"ט לאסור.
אם בשלן עם הבשר שעליהם. שבלעים מהבשר שעליהם. ונראה מה שאמר. ואין
מבטלין עם הבשר. כלומר הבשר שעליו. אח"כ מה שאמר ומן העצמות כוונתו גם העצמות
של בשר הנבילה. ואע"פ שהוא אסור הרי זה פטור. כלומר ממלקות. אבל אם העצמות
שבשלם עם הבשר נבילה. בין כך ובין כך אין לומר. כי הרמב"ם ז"ל אוסר עצמות מנ"ט
שאין בהן לחלוחית. ובעצמות קדשים הוא מתיר באין להם לחלוחית. ובע"ז

של לי. מכ״ת שני מכתבים כתובים לי בפרטות, ושני כתובים לכל מי שקנה כ״ת
את ספרו. והנה במכתב הראשון כתב כ״ת בלשון אנגלית ובלשון עברית. בלשון
הראשון כתב במתנה. אבל בעברית כתב לשלוח לי תשלומין. אבל תשלומין אינה
אלא על הלואה שלא תהי מתנה, או תשלומי נזק. או לקונה שישלם בעד מקחו, ואינו
שייך תשלומין אלא בשני אופנים ביחד והוא אם קנה התפס, ויש להמקח מחיר
קצוב. לשלוח תשלומין כמה. ועל מכתב זה השבתי לכ״ת, כי לא קבלתי את ספרו, ואם אקבל
את ספרו אשלח אותו בכמות ובאיכות, ואגב כתבתי מה שנראה לי בענין הנידון
ונתבטתי בקיצור. ובמכתב השני מכ״ת לי. כתב לי שני טעמים לאסור הבלאטין, טעם אחד
כי אפילו יהי מותר מן הדין הי׳ לנו לחלק בזה לפנים משורת הדין, ושנית כי
הגאון הרב הראשי הרב״א כמעט כל הסכמות שכתבתי אני. ויצא לאיסורו, ובשולי
המכתב כותב כ״ת כי פטור אני מן תשלומין, ומה שאל. בכי כנושה הי׳ לי, כמה הי׳ החוב.
במכתב השלישי לי כתב כ״ת, כי [illegible] קרא עוד הפעם את מכתבי, וביחוד שורות
האחרונות. כלומר מה שכתבתי. אם אקבל את ספרו ואני אשלם לי כפי מה ששוה לי
ואתם כ״ת כתב כי אשלח לכם המחיר כפי ראות עיני. בעיקר כתב כ״ת שאשוב להודיע
לו דעתי אחרי [illegible] שאקרא את ספרו [illegible] על הענין הנידון, והנה זה הארכתי
ויתר מדי. במכתבו האחרון. והיא נדפס כולה ואינו לי ביחוד. אבל גם לי. ובו ספר כ״ת
כי הי׳ לו דין תורה לפני אגודת הרבנים עם איש אחד והדיינים העוקין ולמלצר העבירו
עליו את הדין ועל עוז המשפט. כתב כ״ת לא ידבר כאן, (אבל מניין לו הקורא לידע
אם הדיינים העבירו את המשפט) [illegible]. הקורא דברי כ״ת. מה שאמר להלן. כי התלו
הדיינים את ראשו. עומד ומשתומם. מה עשה לכ״ת. אבל כ״ת יפרש דבריו אח״כ זיה
שאמר הוצאת שם רע וכו׳. שבתי וראיתי כי זה נדפס בשנת תשי״ח. יותר משתי שנים. ואם
עד כה לא עשה כ״ת בזה. מה לו לשלוח לי את טענותיו. ומה הוא המשפט. כל דברי כ״ת
בזה סתומים לי. ומענין שלפניו אכתוב מה שכתב הרב הראשי, לעיין בטוש״ע ע״א ער״ע
כי עמידת ברוכין [illegible] מלוחה. אבל בן בשיש בהם מים. עיין בשו״ע שם כי המים מותרין
שיש בו דם. נראה לפניכם על דאמר ותנא. מה מצד הסכום. אבל לפי הכנסתי והוצאתי,
לא אמדד אני. ובאיכותו של ספרו. היא חו״ח אשר בו, בשבילי המצומצם לא הבנתי פירוש
הרב הראשי בדברי הפוסקים שהבי״א הוא. ועוד דברי הפוסקים וידעתי גם אני מקודם
אם אין דרכות הבולט זה בעונתם. אבל בדרכות חיים של בריאות. כי הוא הערך
כה דברי המוקיר ומכבדו כערכו שמואל צבי שווארצבערג

1261 Morris Ave
Bronx 52
א

ב"ה ט"ז אגסט שנת תשי"ד פה בראנקס יע"א

לכבוד הרב המאה"ג וכו' מו"ה חיים בלאק שליט"א
אחרי דרישת שלומו. הנה המכתב הראשון וגם השני קבלתי. בהראשון כתבתם
כי אשתו. מתהפכת במחלה איומה, ובמכתבו השני כתב. כי אשתו נדודיו עזבה
אותו. ואם לדרוש סמיכין. כיונתי כי אשתו מתה עליו. המקום ינחם אתכם. וכו'
ואלבד כי בכך מופלג אני. אין אני רואה במה אוכל לשמחו כי אבוא לנחמו. ואין
מצוה לשמח האבל. כי רק לנחמו. לכן אנכי לכבודכם. ונאמר טוב שכן קרוב. מאח
רחוק, אבל זהו בדברים אמורים בשני אנשים. או משפחות דרים דלת בדלת. אבל בכהאי
גוונא שכן רחוק אני. וגרוע אני מאח או בן, או בת. או גואל. ואין איש מישראל
אמרו בגמרא. שאין לו גואל. בכתבו לכת"ר מכתבי הארוך כדרכי להאריך
כוונתי בזה. כי כבודכם באשר הדפיס החת"ם מהרב הראשי. כי הוא מבין לפרש
לו דברי הרב הנ"ל. כאשר כתבתי במכתבי. כי בשכלי המצומצם לא השגתי דברי
הרב. לכן שאלתי לכת"ר לבאר לי, ולפרש לי. על כל מה שהקשיתי על החת"ם. אך במכתבו
הראשון כתב כבודכם כי ראשו עליו כגלגל, וכמעט קשה עליו לקראות מכתבי. אמרתי
כי עוד אשאר ממכם, ואז ומלא מה שחסר מפני טרדתו. אבל לא. מן הדת אשר
כתבתי לו מכתבי הארוך. קראתי גם מכתב השני מהרב הראשי לכבודכם. וגם חת"ם
במכתב זה אינו לפי השגתי, כי אני כן דברים פשוטים אני מבין. אבל מה שיש שם
ראי' לאסור עור קיבה שנתייבש מס"ם מנחות כ"ג מאי שאמרו שם שבדם שהקפיהו
ואכלה חייב. גם לדעת התו"ס. הרי דאיסור שנתייבש אינו יוצא מאיסורו. זה
דברי הרב הנ"ל בסוף אות א', אבל מה שאין אני מבין ראי' זו. הרי. הלוא בדם
מה שראוי למזבח אסור דאכילה. ואפילו אם נתייבש כרע. הלוא חזי לחטאות
חצוניות שהיא בר ולאח ונתן. ולפירש רש"י שם שסובר כי אחרי שבאים לסברת רמ"ח
לחלק בין חטאות חצוניות ולפנימיות. חדרו מחולק בין אור לחמה. משום קושיא כיון
דאידחי אידחי. כן החולק היא בין חה"ח. ובין חהפ"ס. ואפ"ה אפילו בשלו באור. אם
בשלו בזולו אם הוא דם מחטאות הפנימיות חייב. משום שהוא מקבל והלאה. וראוי לכפרה
לחטאות. וכל שראוי למזבח חייב. אבל אם הקפו והיא חטאות הפנימיות ואכלה
פטור משום שאינו ראוי לזה. כלומר למה"פ שכתב בי נקבל והלאה. ואט"ה שאמר מזעירא
(לרח) דם שבישלו אינו עובר עליו. כיונתי דהקפו בין באור ובין בחמה. אם היא דם
מח"פ. ולרבא לדידי; גם בזה חייב מפני שראוי לחטאות חצוניות. ולרבא ליתא לזעירא
ודם שבישלו ואכלה חייב. [redacted] אם בשלו בזולו. או הקפוהו, ותו"ס סל' כי בן

כי מה שמפרש בג"מ לר"ה לחלק בין חטאות תלויות לפנימות. היא אם נחמה
אגל באור. אינו ראוי לתבה כלל ומותר, נמצא כי כל דם שראוי למזבח ואכלה
חייב. בגל יש קושיה ג' שאותא ערין ויל"ג סי ע"א. עיינתי שם. והש"ך מפרש שם
בעצמות שיש בהם מוח. אע"ג דמ"ן אם יש בהם מוח. אסור לכ"ע משום דשר נבילה,
ואם אחרי הוצרתם בכיוו, ובפרט אם נתנם בזורה כורחות של מזם. הרי אין
כאן מוח. לא לאיסור נבילה וגם לא לאיסור דם.
אע"פ שאין אני מחזיק עצמי לחבור, בכ"ז אין אני מוצא דבר שאינני מתגעל אם
לפי דעתי דכוחו לתקנו. והוא דדברי הנו"ב שהבאתי במכתבי הקודם לזה
והוא פלא. כי הגמרא פוסק כר"ש. משום שמדברי כולם נלמד נותן טעם לפגם מותר.
וגם על הרמ"א בס"י פ"ב קשה למה מצריך להיות עור הקיבה יבוש כעץ, הלוא
לר"ש מה שאינו ראוי לגר הוי פגום ומותר. ועוד קשה כי הרמ"א מתיר אף
לכתחילה שאמר שרי לעשות כן. והש"ך אוסר לכתחילה, מה סברתם לחלק דעתם
ולתרץ כל זה אקדים מה שאיתא דפמ"ג ס"ק שהבאתי במכתבי הקודם וגם
הפר"ח. הפמ"ג והוא אם אסרו חכמים נבילה סרוחה שהוא בדין, אסור לכתחילה
ולעשות בהותר כדי להתירו משום דאין מבטלין איסור לכתחילה. והפר"ח בס"ס מ"ב
כותב של אם הוא סרוחה מעיקרא מותר אף בדין לכ"ע. ונראה כי סברתו הוא
שמה שחכמים אסרו שהיא בדין משום שחשבו לר"מ. שס"ל שאינו מותר לגר אלא
בסרוחה מעיקרא או אם היא עד לכלב. עיין רמ"ס דבנדרות נ"ג כי ס"ה ועד
לכלב שנים המה. ולהכי אם היא סרוחה מעיקרא מתיר הפר"ח, והביא הפר"ח
שם כי הרא"ש שאוסר חמש שחרני זמני שס"ל אף שהיא סרוחה מעיקרא
אסור בדין, ואפשר לומר כי הרא"ש סובר שאסרו משום מראית עין. ולכן אין
חילוק דין סרוחה מעיקרא לאין, והשתא מיושבים דברי הנו"ב. וגם דברי הרמ"א
והש"ך. כי הנו"ב השאלה דא לפניו על לכתחילה. ואמר שבנ"ה מותר כל שהוא
פגום אפילו לכתחילה משום שהיא סרוחה מעיקרא ומותר אפילו לר"מ, ובשאר
איסורין שאינו סרוחה מעיקרא צריך להיות עד לכלב, שהיא כמו סרוחה
מעיקרא. ורמ"א שאמר נתייבש כעץ, כוונתו להתיר אפילו בשאר איסורין
אפילו לכתחילה לעשות כן. משום שהיא עד לכלב, וש"ך אמר כי יש לחוש לשיטת
הרא"ש שלא יעשה כן לכתחילה. כתבתי יותר מדי בזה הדנין ומה אשמע מכם ונבכם.
ובזה אני מסיים ומני המכבדו ומוקירו. שמואל צבי שווארצבערג

הוספה

כבר סיימתי ואמרתי תו לא מידי. אבל כאשר עיינתי עוד בספרך
אמרתי כי עוד יש לי להוסיף. מקודם כל אומר כי כאשר קבלתי אתמול
הירחון המאסף נודע לי כי הרב הראשי ב"צ אינו עוד בחיים, חבל על
דאבדין ולא משתכחין. יהי' זכר צדיק לברכה
עכשיו בספרך אותא במקום אחד "אין אני יכול למצוא הדף אבל ברור לי
שראיתי אתו" לאסור עצמות מנו"ס. כאשר הרמב"ם ז"ל פוסק כי כל דבר הדומה
מאיסור אסור כאיסור עצמו. אבל העצמות מבעלי חיים. אבל דבר שהוא חי
אינה דא מהבשר החי כן היא יסוד בפני עצמה והיא המגדל
הבשר. ואם היא טהור ומותר אע"פ שהבשר שעליו טמא ואסור. אבל
הנשרף מינם ג"כ טהור ומותר. קראתי את דברי כת"ר. במה שהוא כורס
על השני רבנים. אבל לא הי' כת"ר בכעס אלי. כי אני בן לפלפל בדיני
נתן טעם לפגם ובדין עצמות מנו"ס כיונתי. ואת אשר ידעתי כתבתי
בכמה פעמים הזכיר כת"ר, כי השני רבנים כתבו שיטתם להתיר בירחון
הפרדס. אבל לא הזכיר שיטת ההיתר שלהם. ואני לא אקרא זאת
הפרדס. בדף י"ד כתב כת"ר לא רצה לטחון קמחא טחונה. אבל יש לטחון
קמחא טחינא ולהוסיף על סולות ועוד כתבתם באותו דף להלן דלה הלכן
ועוד הבין למועד. הכוונתי לי פלפול עצמם וכו'. מתי יבוא מועד הזה?
עתה אוסיף לדף ו"א. דמה שאמר הרב ז"ל מכאן וכו' ומתוך דבריו
אמר, שהרי הדם עצמו לא נאסר משום טעמו. אלא משום שראוי לכפרה
א"כ אפילו אם הוא כרעש בר וליה ונתון הוא. וראוי לחטאות חצוניות
בדבר הדין תורה אסר הי' לכת"ר עם איש ושמו פינקלשטיין והעולה אשר
עשה לו השני רבנים דפסק דינם. המבואר ביותר בדף ט"ו. ד"ה ותאמר. אך
אחרי כל פירושו בזה הענין אין אני יודע הספק מה הי' ופסק של הרבנים.
עכשיו אסיים באמת. כי אם לא אסיים, לא יהי' לדבר סוף. ולכל דבר אשר
יש תחילות יש סוף.

הנ"ל

RETURN ADDRESS

H. Schwartzberg
1261 Merriam ave
Bronx 52 N.Y.

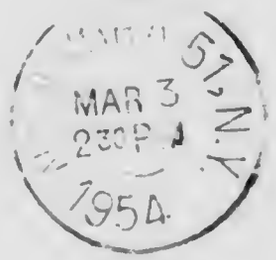

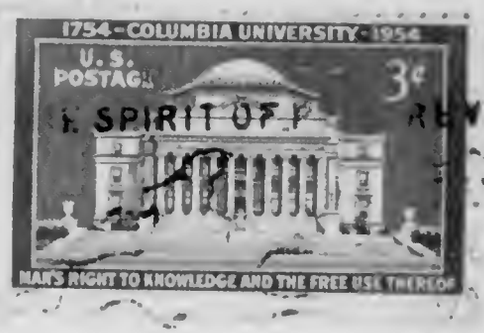

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson ave
Bronx. 53.
N. Y.

לכבוד הרב הגאון וכו' מוה"ר חיים בלאך שליט"א

אחדשה לא לפלפל באתי בזה אנכי היום. רק את כבודכם יודע את
הירחון המאור ערוך כאשר אני. או אולי תשק בעדו כי משנה זו
תשי"ג קבלתי מחודש תשרי. ואח"כ קבלתי שני קונטרסים בזה"ב מחודש
מרחשון ומחודש כסלו. וכאשר כתבתי להרב המו"ל, למה אינו מגיע לי את
המאור, השיב לי בחודש ינואר יום [illegible] למספרם, וזה חשב כתב לי. אינני יודע מה
מכריחו כדי להעדר [illegible] דברי רבים את הספסל של המו"ל לנתון חמשים מכתבים
לרבנים [illegible] הלוא [illegible] להדפיס את תשובתו בהמאור רק כמעט לא [illegible] לזכור
שהכתבה [illegible] אינו [illegible] ברמונו וכו' ועל כן אם ילמד להודות [illegible] וכ"ז את [illegible]
אינו להדפיס את דבריו, ואח"כ נ"ג לאמר. כנה אולי יש לי איזה מידידיו הרבנים לקבל
ולחתום על הירחון? ואני כתבתי לו דברי בקיצור. ואח"כ כתבתי לו ערוך הספיק
ועברתי ותרף, אך מאז הזה לא שמעתי ממנו, וזה כמו עשרה ימים כתבתי לו
אם לא יתנה לי אדע כי המאור אינו ערוך, או מאיזה טעם אין רצונו כי
אכתב את המאור, ועל זה לא השיב לי מאומה, ועכשיו אודיע לכבודכם מה
שכתבתי בהמאור והוא לא מסרב להדפיס. הנה בהמאור בחודש תמוז-אב
נדפס מכתב מהר"ח פלדמן. פלפל על [illegible], ובדף [illegible] נכתב בשם הרב הגאון
ר' ג"א פלדמן, ונדפסו הדברים [illegible] פלדמאן בדף 8. ואמר המו"ל להביא דבריו של
המו"ל

[illegible]

ומה שאמר בשם הלח"מ הנה כי הלח"מ מפרש פירוש אחר דאינה לשחיטה אלא
בסוף. דלא היא כמו שאנו סוברים וכו' רק אחרי כל סימן ואם נגמר השחיטה
בסימן אחד נקרא גם לרמב"ם אינה לשחיטה אלא לגמר שחיטה. ועיין מג"א ד"ך ע"ט
והמג"א אמר כי לדברי הלח"מ, ואף היתה שחיטה ממש אחרי שחיטת הקנה.
ומשום זה י"ל שיכולים לאכול את הריאה. והולך בדרך זה בפלפולו החלק שבסוף
* לפי דברינו הלח"מ אמר כי סגי להיות שחיטת סימן אחד, וזה תלוי אם כרעו
הלח"מ, וכי יאמר הלח"מ כנגד הלמ"מ, וגם היאך הלח"מ דברים סותרים מג"א
רס"ג, ונראה כי דברים אחרים ללח"מ ואני כתבתי אל להרב אמסלם, כי אולי
שהוא אינו רוצה להדפיס שום דבר בחנם ולא כסף תשלומין. אבל רצונו חזק מאד
להדפיס להסיר הבלבול מהלח"מ, והוא חשק לי גדל פעמים. כי לבן אתי ואם יהי' לו
מניעה פנוי בהמאמר ידפיס מאמרי, ואני כתבתי כי נכונים דברי המהר"ם שי"ק. וגם
המהר"ם, וערכין אחרי מכתבו האחרון אשר הגיעני לעיל, אינו מגיע לי כלום, ואני
כבר שלמתי לתיפרט כדרכי בעד ששה ניירסום. ועתה בפה מכתב גלוי. כי אולי אין
לכבודכם זאת בבירור וגם בקשתי מכבודו לכתוב לי את טיבו של הרבן. ה' כרם
כוונתי היתה לכתוב לשונות דברי הלח"מ. אבל רוצה אני לכתוב עכשיו בלשון אחר
וגם ניחא לי להדפיס דברי, ולכן אבקש מכבודכם לכתוב לי ולהודיע מה שאני
רוצה לידע. נ"ב ידידו המוקירו שמואל בן יששכר וואלדבערג. מרטר לבו

הרב מאיר שווארצמאן

הבר באגודת הרבנים בארצות הברית וקנדה
וחבר בועד הרבנים
בעיר וויניפעג, קנדה

מחבר "מאיר עיני ישרים" על התורה ושאר ספרים

RABBI MEYER SCHWARTZMAN

347 Cathedral ~~867 BOYD~~ AVE. WINNIPEG, CANADA
PHONE 524 469

ב"ה א' בחקות תשי"ד

כבוד ידידי הרב החכם ואיש התבונות
כש"ת ר' חיים [illegible] בלאק

קבלתי את ספרו, אבן מקיר תזעק קראתיו כולו, ממש מקצה
אל קצהו, והנני בטוח שהנהו אומן מופלא במקצוע זה
ואשר מחמתו וכשר כחו ומרב פיוטי ביכורי לזמנות — על בנינו
ממך על שדה הקרב — מכתבו של הרב ר' הלל ליפסק ז"ל עושה רושם גדול
וגם שאר מכתבים עומדים על כנו ונאמנותו
אבל מסופק אני שחוברתו תביא תועלת לצדק —
הדורות — יען שהמדבר כה מסופק בתרגום
וצניעים וכל אחד מן הדברים בחיבור
וכשם שבה' מאמין באמונה שלמה שהצדק רק אתם כן הצד
השני מאמין שהצדק הוא אתו —
לדעתי ואתו נקל להבדיל בין ראשוני הסוציאליסט ובין
אנשי המערב באין אינדיווידואלי כי אני מלחוק ביני ובין הרב המתקן
דברי ידידו המשתתף בצערו המרובה בכוחו
בהווים את פרנסה וחותם על טובה והסקה ורבות

מאיר שווארצמאן
הרב דק וויניפעג

RABBI M. SCHWARTZMAN
~~367 Boyd Ave~~.
WINNIPEG CANADA
347 Cathedral Ave

WINNIPEG MANITOBA
MAY 25
4 PM
1954
CANADA

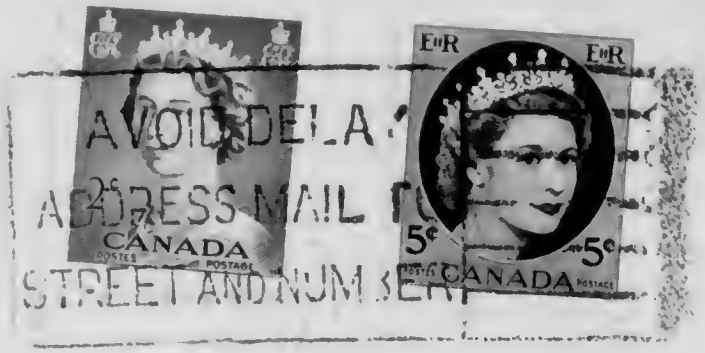

BY AIR MAIL
PAR AVION

Robbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx N.Y.
U.S.A.

הרב מאיר שוואַרצמאן

חבר באגודת הרבנים בארצות הברית וקנדה
ויושב ראש נכבד של ועד הרבנים

בעיר וויניפעג, קנדה

מחבר "כיאיר עיני ישרים" על התורה ושאר ספרים

RABBI MEYER SCHWARTZMAN

347 CATHEDRAL AVE. - WINNIPEG, CANADA

Phone 52-4469

ב"ה _____ תשי"ג

הרב מאיר שווארצמאן

חבר באגודת הרבנים בארצות הברית וקנדה
ויושב ראש נכבד של ועד הרבנים

בעיר וויניפעג, קנדה

מחבר "מאיר עיני ישרים" על התורה ושאר ספרים

RABBI MEYER SCHWARTZMAN

347 CATHEDRAL AVE. - WINNIPEG, CANADA

Phone 52-4469

ב"ה ג' לס' בעבר לג' בשומר תשי"ד

[illegible]

הרב מאיר שווארצמאן

חבר באגודת הרבנים בארצות הברית וקנדה
ויושב ראש נכבד של ועד הרבנים
בעיר וויניפעג, קנדה

מחבר "מאיר עיני ישרים" על התורה ושאר ספרים

RABBI MEYER SCHWARTZMAN

158 INKSTER ~~347 CATHEDRAL AVE.~~ - WINNIPEG, CANADA

Phone 52-4469

ב"ה מוצש"ק ויגש עשרה בטבת תשל

אל הוד כבוד ידיד ה' וידידי, הרב הגדול חכם
וסופר מקדש ש"ש ברבים בספריו שקנו לו
שם עולם וכו' ר' חיים שליט"א בלא"ק

שמחתי מאד לשמוע ממנו שהחיים והשלום אתו כה
יברכהו ה' ויאריך ימים ושנים אמן.
דבר שאלתו אם ישנם מורים נוחים
במונטריאל או בטורונטו של שכר הדפוס ב
כבודו יודע שהדפסתי חמשה ספרים מאיר עיני
ישרים וכולם הדפסתי בדפוס קי' בני יצחק.
המה בעבודה!! והמחיר ה' אינו נמוך מאוד, לפני שנתיים
ועוד זאת שההכרכה פה כי "רבי" מאוד בקנדה
של שלחני מונחים שני ספרים אחד מאושר בני יורק
וספרו (זקוק, בעל "אהרן") נדפס בני יורק
"פרידמן פרינטינג" מתחבר ממונטריאל
בשם דוד... נ"י, "נפש" קוימן. אל אחרים
ולא בורו במונטריאל — שנע ה' לו להדפיסו בני יורק

הספר השני "ספר החשבונות" נדפס בטורונטו ע"י
המדפיסים מצה יוסף ויששכר ב"ר נ' ניסבוים "בי" אין
הידרושה של המדפיסים של הספר. "בי" נמצא

RABBI MEYER SCHWARTZMAN

~~347 CATHEDRAL AVE.~~,
WINNIPEG, CANADA
PHONE 52-4469

WINNIPEG MAN
DEC 25
1:30 PM
1955
CANADA

BY AIR MAIL
PAR AVION

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx N.Y.

M.D.9.

הרב מאיר שווארצמאן

חבר באגודת הרבנים בארצות הברית וקנדה
ויושב ראש נכבד של ועד הרבנים
בעיר וויניפעג, קנדה
מחבר "מאיר עיני ישרים" על התורה ושאר ספרים

RABBI MEYER SCHWARTZMAN

347 CATHEDRAL AVE. - WINNIPEG, CANADA

Phone 52-4469

ב"ה א' דר"ח אד' [illegible] תשט"ז

אל כבוד ידיד ה' וידידי, הרב הנכבד חכם
ונבון, וסופר מפורסם, כש"ת ר' חיים שיחי' [illegible]
קראתי את העתונ', דבר תולדות חייו של הגאון בעל "חוט [illegible]"
זצ"ל, באמעריקאנער זשורנאל במאמרו של הסופר ר' מנשה אונגער
של הזמן, שהעיר [illegible] מקומו של הרב הגאון ר' [illegible]. והנני להעמידו
[illegible] סמוכה לעיר ליסא, אלא רחוקה מאד. העיר [illegible]
נמצאת בגליל פיזמישל (פיזמישל, [illegible]) והעיר ליסא ("לעשנא")
[illegible] בגליל פוזנא, עירו של הגאון ר' עקיבא איגר זצ"ל.
העיר גרודיסק סמוכה אל העיר ליסא, ובגרודיסק גר הרב
הצדיק ר' אליהו גוטמאכער שהי' גם חבר לגאון, [illegible] מזה הנכבד
[illegible]...

הרבי, [illegible] הרב [illegible] משה [illegible] ואמי הצדיקת רחל [illegible]
מנוחתם כבוד בבית הקברות בעיר פוזנא [illegible] של
הגאון ר' עקיבא איגר זצ"ל. ועיר [illegible] רחוק מקברו
רחוקה מגליל פוזנא, [illegible] ר' [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] העירים [illegible].
אם כבוד ידידו [illegible] להגי' [illegible] של [illegible] של הגאון
[illegible] זצ"ל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הרבנו פרטיו [illegible]
[illegible] מפי [illegible] ז"ל וגם מפי חסידים –
לדוגמא:

א) הגאון הקדוש בעל החידושי הרי"ם זצ"ל אמר בשם רבו הרבי ר' בונם זצ"ל מפשיסחא, שהחשיב מאד את ספרי הרב הגאון מליסא זצ"ל, ואמר, שהרה"ג מליסא היה בעיני הרבי ר' בונם כמו גמרא סנהדרין, ולכן אין מה להאריך עוד...

ב) עוד אמר בעל החידושי הרי"ם זצ"ל, שהרב מליסא, דרך לימודו היה על יסוד האמת, ובענותנותו הגדולה הי' תמיד מודה על האמת, ולכן זכה כל שנתקבלו חיבוריו בין כל ישראל. שרוצו להורות מהם הלכה למעשה.

ג) לעיר ווארשא נתועדו כמה מגדולי ישראל. בעל "חוות דעת" מליסא, ורבי עקיבא אייגר מפוזנא ועוד הרבה גאונים, בעל "חוות דעת" שאל את הרה"ג אבד"ק ווארשא בעל "חמדת שלמה". אם יש לו איזה התקרבות אל החסידים? ענה בעל "חמדת שלמה" זצוקללה"ה ואמר: קשה לי להתקרב אל החסידים, כי שומע אני מהם גדולות של מנהיגיהם, ואולי שמעת הנפלאות סתם חסידים, והוא אומר שאינם יודעים בעצמם מה שהם מדברים, אצל בשמעי הדברים הנפלאות האלו מפי ר' יצחק מאיר (בעל החידושי הרי"ם) מפי האברך העלוי הגאון אינני יכול להתקרב להם?

וישמע הרב מליסא, מה שאמר לו האברך העלוי, שהוא מאמין באמונה שלימה, שבעת שרבי ר' יעקב יצחק מפשיסחא (היהוד הקדוש) מעלה עשן ממקטרתו (לולקע ציבוק) מכוון אותן הכוונות שכוון הכהן הגדול לפני ולפנים ביום הכפורים בעת שהקטיר את הקטורת...

ד) ועוד אומר לי אולי הדבר - אמר בגלל "חמדת שלמה" לגבי, חוות דעת" שהוא מאמין באמונה שלמה שאילו לא הי' לו לרבי ר' יונתן אייבשיץ זצ"ל כי מחלוקת היתה מגיעה ממדינות למדרגת הרבי ר' בונם מפשיסחא ...

בשמעי דברים אלו וצויים מפי הנכדו שבהם היילו מווארשא ר' יצחק מאיר, והוא אוהב אמת אמר לי זכור, הוא מאמין בכולו, א"כ אין צורך להתקרב להם ...

אם ירצה כבוד להכניס לספרו את דברי אלו בשמי, יעשה זאת,

בברכה ידידו דו"ש בלונדון
בברכות אליכות ימים ושנים ובנעימים

מאיר שווארצמאן

הרב מאיר שווארצמאן

חבר באגודת הרבנים בארצות הברית וקנדה
ויושב ראש נכבד של ועד הרבנים

בעיר וויניפעג, קנדה

מחבר "מאיר עיני ישרים" על התורה ושאר ספרים

RABBI MEYER SCHWARTZMAN

~~347 CATHEDRAL AVE.~~ - WINNIPEG, CANADA

158 INKSTER

Phone 52-4469

ב"ה ' באדר תשטל

אל כבוד ידידי היקר והנעלה הרב הגדול
חכם וסופר כשר ר' חיים שליטא בלוק
שמחתי לקראת מכתבו, באמת לא שמעתי עד כה
שהיוד" נמכר לחסידי סאטמאר, דברתי עם עורכו
ד"ר אהרן רוזמאריין ולא הגיד לי דבר. נחכה
ונראה מה יהיו חלומותיו, אם אלף בדרכו הסלולה
אל יסור לדרך אחרת.
אל יחרבי אלף אדוני שלא בקרתו במעונו
ואולי, הי' כת משתמש ברוח הקודש, הי' רואה שהיוה
בניו יורק מאום עשק עד יום ג' בערב והיוה
חולה ממש, שפעם אחת בא הרופא אלי ופעם בי
הלכתי אני אליו, ואתו הסליחה!
תמה אני על חכם גדול כמוהו שלא
שכח עד היום את סכסוכו ואת כל האינצידנט
עם הרב הטעקין, מה שהוציאו, מה שמוציאים ומה
שיוציאו דבות שלא ומבוחים על גדול כמוהו, יהו
דבר פשוט מאד,

גדולים ממני, אשר האירו פני תבל בתורתם סבלו
חרפות ובוז על לא חמס בכפם - ועליהם הכתוב
אומר כצאת השמש בגבורתו, אין שומעים חרפתם
ואינן משיבין -

את כבודו לא ייפגע אחר ולא אשר עשה
ופעל בספריו ובמאמריו, וקידש ש"ש ושם תורתו
ברבים, שום ריב ומצה עם מי שהוא, לא
יעכירו ולא יחשיך את אורו ... בשבילתם
הספרותית ימצאו ניחומים ואל ישא לדבריהם
כלל ...

שמעתי בשם גאון ישראל וקדושו בעל* החידושי
הרי"ם זצ"ל שהיה רגיל לומר: רוצה אני שהחסידים
שלי לא יחטאו, לא מפני יראת החטא, אלא
שלא יהי' להם עת לחטוא ...
כן אני אומר לכבודו, רוצה אני שכת"ר יהי'
עסוק וטרוד בספריו כל כך, שלא יהי' לו זמן להרהר
אחרי האנשים ששופכים את דמו ומבזים אותו.

דברי ידידו דו"ש בלונה
בברכת פורים שמח ממש עד
דלא ידע

מאיר שווארצמאן

נ.ב.
הייתי רוצה לדעת את
פרטים דבר מכתבי גדולי
ובכיבי ישראל אשר לו
אומר לאספם בספר.
כי גם לי נמצאים הרבה
מכתבים מגדולים.

RABBI M. SCHWARTZMAN
~~367 BOYD AVE.~~
WINNIPEG CANADA
158 INKSTER BLVD.

BY AIR MAIL
PAR AVION

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx 53, N.Y. U.S.A.

RABBI MEYER SCHWARTZMAN

~~347 CATHEDRAL AVE.~~ - WINNIPEG, CANADA

Phone 52-4469

רב מאיר שוורצמן

~~שדרת הקתדרלה ~~347~~~~ - winnipeg, canada

טלפון 52-4469

RABBI MEYER SCHWARTZMAN
347 CATHEDRAL AVE.,
WINNIPEG, CANADA
PHONE 52-4469

NEW ADDRESS
150 INKSTER BLVD.

WINNIPEG
JAN 27
4 PM
1955
MANITOBA

BY AIR MAIL
PAR AVION

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx 53, N.Y.
U.S.A.

RABBI M. SCHWARTZMAN

~~367 Boyd~~ AVE.

WINNIPEG CANADA

347 Cathedral Ave

WINNIPEG MANITOBA
MAY 16
11 30 PM
1954
CANADA

BRITISH EMPIRE GAMES
VANCOUVER CANADA
30 JUL 1954

Rabbi Chaim Bloch

2050 Davidson Ave

Bronx N.Y.

U.S.A.

Rabbi Aaron Shuchatowitz
96 SHERMAN AVE.
New Haven 11, Conn.

NEW HAVEN
FEB 21
10:30 AM
1949
CONN.

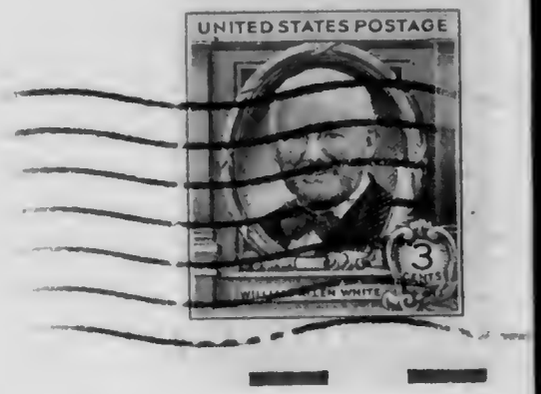

Dr. Abram Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N.Y.

Rabbi A. Shuchalowitz
96 Sherman Ave.
New Haven, Conn.

NEW HAVEN
MAR 3
8 PM
1949
CONN.

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

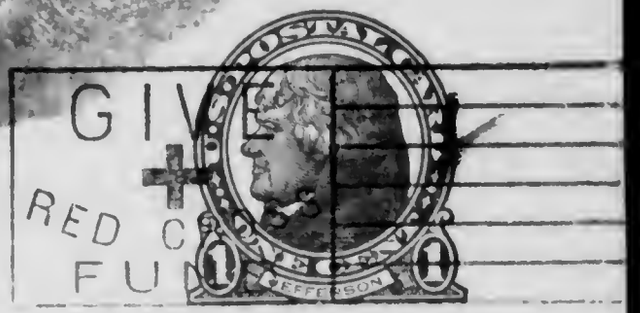

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N.Y.

Rabbi Moses Malinowitz
c/o Cong. Ahavath Achim
725 HANCOCK AV.
Bridgeport, Conn.

Rabbi Aaron Shurkatowitz
96 SHERMAN AVENUE
New Haven, Conn.
Phone 6-2762

Rabbi Aaron Shurkatowitz
96 SHERMAN AVE.
New Haven 11, Conn.
Phone 6-2762

Rabbi Aaron Shurhatowitz
96 SHERMAN AVE.
New Haven 11, Conn.

Rabbi Chaim Black

2050 Davidson Ave.

Bronx 53, N.Y.

Phone 6-2762

הרב אַהרן שוחאטאוויץ

Rabbi Aaron Shuchatowitz

96 SHERMAN AVENUE

New Haven, Conn.

Rabbi Aaron Shurkatowitz

96 SHERMAN AVENUE

New Haven, Conn.

Phone 6-2762

Rabbi Aaron Shurkatowitz
96 SHERMAN AVENUE
New Haven 11, Conn.
Phone MAin 4-2762

RABBI AARON SH[illegible]
96 SHERMAN AVE
NEW HAVEN 11, CONN.

NEW HAVEN
FEB 13
7:30 PM
3 1958
CONN.

NEW HOPE FOR HEARTS
--- SUPPORT
THE HE[illegible]

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N.Y.

Phone MAin 4-2762

Rabbi Aaron Shurkatowitz
96 SHERMAN AVENUE
New Haven 11, Conn.

א טריבונע פאַר'ן פאָלק

תשעה באב אַמאָל און איצט

חשוב'ער רעדאַקטאָר!

זינט עס איז פּראָקלאַמירט געוואָרען מדינת ישראל, צען יאָר צוריק, הערט מען באַמערקונגען פון פילע, דאָס, וויבאַלד מיר האָבען ווידער ארץ ישראל, אלס אונזער לאַנד, איז ממילא, פילייכט ניט אַזוי וויכטיג צו טרויערן מער תשעה באב ווי אַמאָל...

איך וויל ניט, חלילה, באַשולדיגען אַט די אידען, וואָס דענקען אַזוי, ווייל איך גלויב, אַז זייער מיינונג איז באַזירט אויף חסרון ידיעה — עס פעלט זיי די נויטיגע אינפאָרמאַציע וועגען דעם ענין — דערפאַר געפין איך פאַר נויטיג דעם ענין קלאָר צו מאַכען.

איך גלויב, אַז עס זיכער אַלעמען באַקאַנט דאָס אָריגינאַל. אפילו פאַר דעם חורבן פון ערשטען בית המקדש, איז אויך געווען ט' באב א טרויער טאָג פאַר דעם זינד פון די מרגלים — דאָס פאָלק האָט געוויינט ווען זיי האָבען געהערט דעם פאַראַטערישען רעפּאָרט פון די מרגלים. אַנשטאָט צו האָבען אמונה אין ג־ט, האָבען זיי געגלויבט די מרגלים — און ג־ט האָט געזאָגט: דערפאַר וואָס איר האָט געוויינט אומזיסט, וועט איר האָבען דעם טאָג „אַ בכי" לדורות — אַ וויינטאָג פאַר דורות. (זע: תענית כ"ט) — נאָר ווען אידען זיינען געקומען קיין ארץ ישראל און א בית המקדש געבויט, האָבען זיי געגלייבט, אַז די זינד פון די מרגלים איז פאַרגעבען.

אָבער נאָכן חורבן פון ערשטען בית המקדש, וואָס האָט פּאַסירט אין ניינטען טאָג פון חודש אב, האָט מען ווידער געטרויערט ט' באב. נאָך מער: ווען דער בית שני איז אויפגעבויט געוואָרען און דאָס אידישע פאָלק האָט זיין לאַנד געהאַט, האָט מען דאָך ווידער אָפּגעהיט דעם תשעה באב טרויער טאָג — תענית און אבלות.

אָט איז וואָס דער רמב"ם זאָגט אין פּהמ"ש ראש השנה פ"א מ"ג — די משנה זאָגט: „על ששה חדשים השלוחין יוצאין" צוליב זעקס חדשים פלעגען ארויסגיין שלוחים אָנזאָגען די אידען, וועלכע האָבען געוואוינט אויסער א"י אין גלות — ווען מען האָט באַשטימט דעם אָנפאַנג פון חודש — צו דער פאָריגער חודש איז געווען אַ פולער חודש ד. ה. 30 טעג — מיינט עס, אַז דער נעקסטער חודש וועט זיין דעם 31טען טאָג — ד. ה. דער ערשטער טאָג פון דעם קומענדען חודש — אָדער דער פאָריגער חודש איז נאָר 29 טעג, מיינט עס, אַז דער 30טער טאָג איז דער ערשטער פון קומענדען חודש — ווי עס איז אַלעמען באַקאַנט — ווען ראש חודש איז 2 טעג, מיינט עס, אַז דער פריערדיגער חודש איז 30 טעג — ד. ה. דער ערשטער טאָג פון ראש חודש באַלאַנגט צום פאָריגען חודש און דער 2טער טאָג איז דער ערשטער פון קומענדען חודש, רעכענט דאָרט די משנה איין חודש פון די זעקס — אויך אָב, „על אב מפני התענית" ד"ה, אַז די שלוחים זענען געשיקט געוואָרן אָנזאָגען אויך אויף חודש אָב צוליב דעם תענית. זאָגט אויף דעם דער רמב"ם ז"ל: „ובבית שני בט' באב היו מתענין בו מפני תכיפת מיני האבל שאירעו בו כמו שיתבאר בתענית". דאָס מיינט אין דער צייט פון צווייטען בית המקדש האָט מען געפאַסט ט' באב צוליב שנעל פאַרגעזעצטע טרויער פּאַסירונגען. ווי עס ווערט דערקלערט אין גמרא תענית. אַבוואָל די גמרא אין ר"ה מאַכט אַן אונטערשייד צווישען י"ז בתמוז, עשרה בטבת און תשעה באב, איז דאָס נאָר ווען אַלץ איז שלום ושלוה. אָבער ווען עס עקזיסטירט גזירת מלכות און נישט קיין שלום, איז נישטאָ קיין אונטערשייד (זע ר"ה י"ח ע"ב). אָבער ט' באב איז זיכער אפילו אין שלום צייט אַ תענית. „הואיל והוכפלו בו צרות", ווייל אין דעם טאָג האָבען פּאַסירט פיל צרות, בלייבט עס אימער אַ פאַסט־טאָג. ממילא איז קלאָר, אַז אין דער צייט פון צווייטען בית המקדש האָט מען ט' באב געפאַסט.

עס זיינען דאָ מער ראיות, אַז דורך צייט פון צווייטען בית המקדש האָט מען געפאַסט תשעה באב, אָבער איך גלויב דאָס אַ מעגליכע צייטונג איז קיין פּלאַץ דערפאַר — ספּעציעל ווען דער אויבענדערמאַנטער רמב"ם איז גענוג אויטאָריטעט אונז צו איבערצייגען הלכה און פּינקטליכע היסטאָרישע פאַקטען. דערפאַר איז זיכער דאָס עס איז קיין לאָגישע טענה, די שאַפונג פון מדינת ישראל מינימיזירט די נויטיגקייט און וויכטיגקייט פון תענית תשעה באב מיט איכה און קינות א. אז. וו.

אויב מיר זיינען מודה, דאָס די נסים פון השי"ת וועלכע האָבען דערמעגליכט דאָס ווידערגעבורט פון מדינת ישראל, מיינט אתחלתא דגאולה — דאַרפען מיר אָבער זיכער אויך מודה זיין, דאָס קיין גאולה שלמה איז עס ניט. מיר האָבען נאָך ניט קיין בית המקדש — און ווי ווייט איז מדינת ישראל פון גרייטקייט דערפאַר... אפילו דער כותל מערבי — די איבערבלייבעכץ פון חומת הר הבית און די הייליגע קברים זיינען ביי ירדן־אַראַבער; מדינת ישראל איז אַרומגערינגעלט מיט שרעקליכע שונאים, אינערליך איז מדינת ישראל צושפּליטערט, קיין אחדות, נאָר פּאַרטיי פּאָליטיק הערשט איבער אַלעם — און די פירערשאַפט וועלכע האָט אין ערנסטע מאָמענטען געצייגט מה און כח — האַנדעלט אין אינערליכע ערנסטע פּראָבלעמען קליינקעפּעלדיג, ניט רעכענענדיג זיך מיט נאַציאָנאַלע און רעליגיעזע פּרינציפּען און מענשליכע געפילען. אונטער אַזעלכע אומשטאַנדען גלויב איך איז דער טרויער טאָג פון תשעה באב אומבאַדינגט נאָך פיל וויכטיגער ווי ווען בעפאָר — ג־ט ווייס וואו אַזאַ פירערשאַפט פאַרפירט!...

עס איז פשוט אומבאַגרייפבאַר ווי אַזאַ פּערזאָן ווי בן גוריון ווער עס ניצט די הייליגע פּסוקים פון תנ"ך צו ארויסברייגנגען זיינע אַרגומענטען. מיט'ן פּען און מויל, זאָל אַזוי פאַרגעסען די פונדאַמענטאַלע געזעצען פון לאַנד זיכערקייט! ווען אידען האָבען געהאַלטען ביי דעם צוריקקער פון בבל קיין ארץ ישראל, האָט עזרא צום ערשטען אויפגענומען די אויפגאַבע פון ריינינגונג — תערובות — אויסער דער שטרענגקייט פון תירה געזעץ, וואָס געמיישטע הייראַטען פאַרפירען דאָס פאָלק צו פרעמדע געטער, גראָבט עס אונטער די לאַנד זיכערקייט — עס שאַפט „אַ דריטען קאָלום" — עזרא האָט עס דורכגעפירט און האָט דאָס גלות פאָלק אַ אידישן פאָלק געמאַכט צו גרייט זיין פאַר קדושה — בנין ביה. המקדש. און בן גוריון וויל אַננעמען בלויז ס'זאָל גענוג זיין אַ איד צו מאַכען. דער אלטער צייגט ארויס סימנים פון וועלען געפינען חן מער ביי ניט אידען — ווי ביי אידען.

מיר דוכט דאָס די דונערדיגע שטימע פון הימעל וועלכע האָט ואויכ עשריען צו אָדם הראשון „איכה"? מענש וואו ביסטו? ווייסטו, אַז צוליב דער קליינער פּאָליטיק־פּרוכט קאָנסטו, חלילה, אָנווערען דעם גן־עדן?!! און דער פאַרביטערטער ליידענדער נביא ירמי' שרייט אויס מיט אַ האַרצרייסענדען קול — איכה, ווי פּאַסירט עס אַזעלכעס? גוואַלד, אידען האָבען 40 יאָר אין ברענענדיגען מדבר געוואַנדערט מיט אַ תורה צו גרייט זיין און זיין פּאַסיג פאַר דעם הייליגען לאַנד; אַ לאַנגען גלות פון 2000 יאָר אויסגעהאַלטען און ניט דערטרונקען געוואָרען פון די שרעקליכע ליידען כוואַליעס, צוליב דער תורה און אירע טהרת המשפחה געזעצען! און יעצט, אין מדינת ישראל מאַכט מען עס אַזוי ביליג — „אַ באַרגיין סטאָר" בלויז אַ נאָמען — דאָס גאָר! גוואַלד, מיר האָבען געזעצען געגען פאַלשע נעמען — מיסרעפּרעזענטאַנציע פאַר שפּייז, כשר געזעצען, אויך פאַר אַלגעמיינע פּראָדוקטען — און דער נאָמען איד איז אַזוי ביליג — שרעקליך!

ניין, „לא כל הרוצה ליטל את השם יטול" זאָגן אונזערע חכמים! „הביטה וראה את חרפּתנו" — מיר אידען האָבען אַזאַ פּרייז באַצאָלט פאַר אונזער נאָמען — „ישראל יהי' שמך" — יעקב האָט דעם נאָמען ישראל געקראָגען נאָך אַ קאַמף מיט עשו'ן — און בן גוריון גיט עס אַוועק אַזוי ביליג צוליב עקשנות'דיגער פּאָליטיק — „אַזוי וויל איך".

תשעה באב דאַרף דערמאָנען, וואָס מיר האָבען געהאַט און פאַרלאָרען — און ג־ט בעטען עס ווידער צו האָבען. „כל המתאבל על ירושלים" — דער וואָס טרויערט אויף ירושלים — סימבאָל פון בית המקדש קדושה — „זוכה ורואה בשמחתה" — פאַרדינט צו זען ווידער קדושה שמחה — בית המקדש־שמחה — לאָמיר עס גוט אין זינען האָבען — „השיבנו ד' אלקים ונשובה, חדש ימינו כקדם", לאָמיר זיך א קער טאָן צו ג־ט, און זאָל באַנייט ווערען אונזער לאַנד — ניט מיט נייע געזעצען, נאָר מיט אַמאָליגען פּראַכט און גלאַנץ — שמחת עולם! אויבינע פרייד!

פּקודי ד' ישרים משמחי לב!

הרב אהרן שוחאטאָוויץ
ניו הייווען קאָנן.

פרומע אידישקייט אין ישראל

חשוב'ער רעדאַקטאָר!

אין „טאָג־מאָרגען זשורנאַל", אונטער'ן קעפּעל: „תשעה באב אַמאָל און היינט", שרייבט הרב אהרן שוהאטאָוויץ איבער דער טעמע פון פרום אידישקייט, וואו ער איז זיך סומך אויף פאַרשידענע איבערפּרעטאַציעס וועגען די צוויי חורבנ'ס, וואָס זענען ביידע פאָרגעקומען אין תשעה באב... איך וויל דאָ ניט אריינגיין אין אַ שקלא־וטריא מיט דעם השוב'ן רב, צי עס איז נויטיג געווען אָנצואוואַרפּן אַזויפיל מקורות, גמרות, רמב"מ'ס א. אז. וו., צו צייגען, אַז אפילו איצט, כאָטש מיר האָבען שוין מלכות ישראל, דאַרפען מיר אויך פאַסטען תשעה באב.

וואָס הרב שוהאטאָוויץ איז, ווייזט אויס, מער אויסען, מיט זיין לאַנגען בריוו, איז צו קריטיקירען מדינת־ישראל און צייגען בלויז די שוואַרץ שאָטענדיגע זייט פון דער מדינה, מיט דער ווייס־בלויער פאָן. אחוץ דעם, וואָס דער השוב'ער רב צייגט אַרויס אַ גרויסע מאָס פּעסימיזם בנוגע מלכות ישראל, דאַכט זיך אויך, אַז ער איז זיך סותר אין זיינע ווערטער. למשל, ער שרייבט:

„אויב מיר זענען מודה, דאָס די נסים פון השי"ת, וועלכע האָבען דערמעגליכט דאָס ווידער־געבורט פון מדינת ישראל, מיינט אתחלתא ד'גאולה — דאַרפען מיר אָבער זיכער מודה זיין, דאָס קיין גאולה שלמה איז עס ניט".

דאָס זענען רייד, וואָס אַ פרומער איד, פון דעם שניט פון הרב שוהאטאָוויץ, וועט פרעגען, וואָס מיינט דאָ דער רב? ממה נפשך, אויב השי"ת האָט דערמעגליכט דאָס ווידער־געבורט פון ישראל, האָט דאָך דער יודע הכול גוט געוואוסט די איצטיגע אויפפירונגען פון די ניט־פרומע עלעמענטען אין ארץ־ישראל. דאָך האָט דער, וואָס איז דער בוחן לבבות, באַשטאַנען אויף זיין צוזאָג מיט דער אתחלתא ד'גאולה. און מיר ווייסען דאָך, אַז השי"ת האָט ניט חרטה אויף זיין צוזאָג און איז ניט משנה זיין וואָרט און אפילו צו די רשעים דערלענגערט ער זיין צאָרן, און צי מען וויל יאָ, צי מען וויל ניט, מוז מען דאָך צוגעבען, אַז די היינטיגע רשעים אין ארץ־ישראל זענען ניט אַזוי פאַרדאָרבען, ווי די אַמאָליגע, אין סדום ועמורה... דעריבער האָפן מיר, אַז השי"ת וועט געוויס דערפירען צו דער גאַנצער גאולה, ניט בלויז צו דער אתחלתא.

טאָ ווי אַזוי קאָן איצט קומען אַן אָרטאָדאָקסישער רב און ברענגען פאַרדאַכט און צווייפעל, אַז השי"ת זאָל, הלילה, איצט חרטה קריגען אויף זיין אתחלתא דגאולה?

דער היוצא מדברנו איז, אַז די גאַנצע וועלט, — די אידישע צום מינדסטען, — ליידט פון דעם פינסטערן עקסטרעמיזם. די זאָגענאַנטע פרומע עלעמענטן וואָלטן כאָטש געוואָלט, אַז די ארץ־ישראל רעגירונג זאָל אָפּהיטען גאַנץ תרי"ג מצוות. אַז ניט, מאַכט מען פּראָטעסטען. טאָמער זאָגט מען, אַז די צייט איז היינט אַנדערש און מען קאָן ניט נאָכקומען די אַלע דינים, מנהגים, וואָס האָבען זיך אָנגעקליבען אין גלות דורך די הונדערטערטער יאָרען, ווערט מען פאַרשריען פאַר אַן אפּיקורס.

דער חשוב'ער רב שוהאטאָוויץ וויל, מען זאָל אָננעמען די זעלבע מיטלען קעגען תערובות, ווי עזרא אין זיין צייט. מען פאַרגעסט, אַז די איצטיגע אומגעבונגען זענען אַנדערש, ווי דאַן. דאַן זענען עס געווען געצענדינערישע עבודה זרות, וואָס האָבן פאַרדאָרבען דעם גייסט און דעם גוף פון אידענטום; איצט איז דאָס ניט בנמצא. טאָמער געפינט זיך אַ פרעמד־גלויביגער, וואָס וויל זיך ניט מגיין זיין, — ווייל כמעט אַלע אידיש־קריסטליך פּאַהזייראַטע נעמען־אָן דעם אידישען גלויבען, — אויב ניט די עלטערן באַלד, ווערען אָבער די קינדער געוויס, אַקלימאַטיזירט און אַסימילירט אין אידענטום, ווייל זיי קריגען אַ רעליגיעזן העברעאישן אונטערדריכט — טאָ וואָס קלערט מען? פּלשתים עליך!

מיט דרך ארץ,
יוסף נכד ר' יעקב אלטער.

WIDOW, 45 wholesale business.

PAULINE'S
MATRIMONIAL SERVICE
FREE -- FREE
INTERVIEW & APPOINTMENTS
Because of our 36 yrs. experience you get best results. 9 out of 10 couples are happily married thru our appointments. Utmost confidence will be respected, all ages. American & European Clientele of business & professional & working people wha are interested in getting married. See us first! Good service. Will call at your home or office.
Special Service to Out-of-Towners
110 W. 34th St., N. Y. C.
Opposite Macy's. Room 908
Phone : LA 4-0024
Mon. to Sat. 10 A.M. to 6:45 P.M.
CLOSED SUNDAYS

פאר די בעסטע שידוכים, אויפן פייגנבוים אופן, ביזנעסלייט, פראפעשאנאלס און ארבייטער — זעט
חזן טאקער
874 Hopkinson Ave., corner Newport, Brooklyn, N. Y.
DI 5-3064 (tf

LASTER'S
Midtown Social Service
147 W. 42nd St., Cor. Broadway
Rm. 501. Phone: BRyant 9-3560
IN BUSINESS FOR A HALF CENTURY
We cater to a Fine Class of Businessmen. Professionals. Also Rich Men and Women of Fine Families
Hours: 11—6 Daily
Fridays & Sundays Closed Till After Labor Day.
Special Appointments for your Children We call at your home.
מיר פירען דורך שידוכים פון בעסטען קלאס ביזנעסלייט, פראפעשאנאלס און ארבעסער.

די באוואוסטע שדכנ'טע
MRS. ROSE JACOBS
פירט אויס די בעסטע שידוכים אויפן ראיעלסטען אופן אין איר אמעס.
317 PENNSYLVANIA AVE., B'KLYN
DI 2-2218
(8/17

איר קאנט איצט וואוינען און פארברענגען אין דעם שיינעם עיר־קאנדישאנד
MIAMI HOTEL
(New Management)
375 WEST BROADWAY
Corner Lafayette Blvd.)
LONG BEACH, N.Y.
Telephone GEneral 1-5500
שיינע באקוועמע ציממערן • וואל־טו־וואל קארפעטינג • פראיוועט און כעמי־פראיוועט באטהס • ענטערטיינמענט • עלעוויימאר סוירוויס • געשמאקע עסנוואס. סטריקטלי כשר.
זעהר מעסיגע פרייזען.
MR. FISCHER, Mgr.
Open year round.

לע נוירסינג האום
...ידע • עלעוויטאר סוירוויס
...ון נאכט נוירסינג סוירוויס •
...זענען זעהר מעסיגע.
...רזענליך פאר אינפארמאציע.
PETER COOPER
43 ST. MARKS PLACE
NEW YORK 3, N. Y. —
SAME MANAGEMENT AS THE NOR...

CARS TO THE
RIDE SAFE

Doctors, dentists, engineers, lawyers, manufacturers, chemists, pharmacists, druggists and businessmen. All ages, all established, wealthy, looking for refined ladies without money

WIDOW, 55, blouse mfg., $150,000.
WIDOW, 48, millinery mfg., $75,000.
WIDOW, 58, refined, R. E., wealthy.
WIDOW, 42, pretty, liquor store.
WIDOW, 60, refined, big hotel, w'lthy.
WIDOW, 39, attr., big apt. house.
WIDOW, 53, refined, worth $90,000.
WIDOW, 62, big wholesale business.
WIDOW, 50, big dress mfg., $250,000.
WIDOW, 36, one child, w'th $100,000
WIDOW, 64, refined, very wealthy.
WIDOW, 49, refined, worth $175,000.

MISS, 20, will take into wholesale bus.

ווי מ'לערנט העברעאיש ניע עולים אין ישראל

ישראל האט אין די פארגאנגענע צען יאר פארצייכענט א רייע דערגרייכונגען. מאנכע פון די דאזיגע דערגרייכונגען, וואס ישראל האט אין לעצטע יאָרען באַווייזען אויפצוטאן, האבען אפילו איבערראשט די אומיות העולם מיט זייער טעמפּא, פארנעם און דערפאלג.

וועגען אָט די פארשידענע דערגרייכונגען זיינען פון צייט־צו־צייט באריכטעט געווארען און זיינען דערויבער מער אדער ווייניגער באקאנט דעם אלגעמיינעם לייענער. עס זיינען אבער פארן זאָבען אויף דעם קולטור־פעלד, וואס זיינען ניט ווייניגער וויכטיג פון די מיליטערישע אדער עקאנאמישע דערגרייבונגען.

ווי אזוי, צום ביישפּיל, האט די אידישע מדינה פרובירט לייזן דעם שווערן פראבלעם פון אויסערנעם דורך הונדערטער טויזענטער גערעטעט אידען די העברעאישע שפראך?

ווי אזוי איז געלונגען ישראל איינצוגלידערן די הונדערטער טויזענטער עולים אין דעם שפעריישען און ברויזענדן קולטור לעבען פון דער מדינה?

דעם בעסטען ענטפער אויף דער דאזיגער פראגע האט די טעג געגעבען דר. קאמעראט, שפראכען־פארשער, פעדאגאג און פראמינענטער קולטור טוער פון ישראל, וועלכער איז פאר די לעצטע צען יאר געווען אין דער שפיץ פון דער דאזיגער ארבייט. ער האט זיך אקטיוו באטייליגט אין איבערגעבען די העברעאישע שפראך צו הונדערטער טויזענטער אידען. דר. קאמעראט איז אויך מחבר פון מיטלערנען העברעאיש צו אנפאנגער אין היינט־צו־טאג אנערקענטע געווארען אלס די סאמע גרינגסטע, נוצליכסטע און פראקטישסטע מעטאדע.

דר. מרדכי קאמעראט איז באוואוסט אלס דער פאטער און גרינדער פון דער „אולפן", דער אינסטיטוט, וואו מען לערנט מיט די איבערגאנטען און טוריסטען די העברעאישע שפראך. די „אולפנים" וועלכע געפינען זיך איצט אין די שטעט און קיבוצים איבער'ן גאנצען לאנד, און וואו דער קורס דויערט זעקס חדשים זענען געווארען די פאפולערסטע און באליבסטע לערן־אינסטיטוציע אין ישראל.

אונזער געשפּרעך מיט דר. קאמעראט איז פארגעקומען עטליכע טעג נאך זיין אנקומען קיין אמעריקע, אז מאנכע ביאָ האט זיך אים אויסגעדוכט, אז ער געפינט זיך נאך אין א קראם פון זיין „אולפן" אין ירושלים וואו ער קנעלט מיט די עולים.

מיין ערשטע פראגע איז געווען: צו וואס האט ער אזוי פיל צייט פארלוירן אויף דעם אלטן לשון־קודש, וואס קיין מענטש רעדט דאך ניט מער?

א געשפּרעך מיט דר. מרדכי קאמעראט, גרינדער פון דעם „אולפן", וואו מען לערנט עולים רעדען העברעאיש. — א נייע מעטאדע, וועלכע האט שוין פאראינטערעסירט א סך לענדער.

לאמיר נעמען צום ביישפּיל די דריי פעלקער פון רוצה, צריך און יכול. דאס זיינען דריי פון מערסט פארשפרייטסטע טערמינען מיט וועלכע מען באנוצט זיך גלייך ביים אנהויב פון רעדען די העברעאישע שפראך. וועט איר געפינען, אז אט די דריי וויכטיגע וועלטער האט מען אין די קאנסערוואטיווע כרעסטאמאטיעס זיי געפינען ביים סוף פון בוך. בעת דאס זיינען טערמינען מיט וועלכע מען באנוצט גלייך וועלכע מען הויבט אן צו לערנען אין רעדען די העברעאישע שפראך. איצט וועט איר, אז דער מן הקל אל הכבד איז גאר געווען א פארקערטער: מן הכבד אל הקל. און אין מאנכע לערן־ביכער האט מען דידאזוגע דריי וויכטיגע טערמינען איינגאנצען ניט געפונען.

דר. קאמעראט האט רעוואלטירט געגען דער אלטער שיטה און האט אויפגעבויט א מעטאדע צו לערנען די שפראך אויפן אוואוסטזיניג און דערנאך באוואוסטזיניג. זיין שיטה פארשטייט זיך איז באזירט אויף שטרענג וויסענשאפטליכע יסודות. זי איז באזירט איף פסיכאלאגישער קענטעניש, ידיעות פון אנדערע שפראכען, סאציאלאגיע, וואס זאל ארויינעמען באציאונגען צווישען מענש אין דאס פארשטיין די באגריפען פון דער שפראך.

דאס לערנער א פרעמדע שפראך איז עד היום איינע פון די שווערע פראבלעמען מיט וועלכע מ'האט צו קעמפען. דער „אולפן", דער אינסטיטוט, וואו מען לערנט מיט די איבערגאנטען און טוריסטען די העברעאישע שפראך. די „אולפנים" וועלכע געפינען זיך איצט אין די שטעט און קיבוצים איבער'ן גאנצען לאנד, און וואו דער קורס דויערט זעקס חדשים זענען געווארען די פאפולערסטע און באליבסטע לערן־אינסטיטוציע אין ישראל.

אונזער געשפּרעך מיט דר. קאמעראט איז פארגעקומען עטליכע טעג נאך זיין אנקומען קיין אמעריקע, אז מאנכע ביאָ האט זיך אים אויסגעדוכט, אז ער געפינט זיך נאך אין א קראם פון זיין „אולפן" אין ירושלים וואו ער קנעלט מיט די עולים.

מיין ערשטע פראגע איז געווען: צו וואס האט ער אזוי פיל צייט פארלוירן אויף דעם אלטן לשון־קודש, וואס קיין מענטש רעדט דאך ניט מער?

דר. קאמעראט האָבט צו פארבליבען אין אמעריקע א יאר צייט וואו ער וועט העלפען די פארשידענע נאציאנאלע קולטור אינסטיטוציעס, דעם קולטור אין דעריזיאונג דעפּארטמענט פון דער אידישער אגענטור, דעם אמעריקאנער ציון־קאונסיל, דער הסתדרות־עברית, נאציאנאלע העברעאישע קולטור ארגאניזאציע, און אנדערע חינוך אינסטיטוציעס צו לערנען העברעאיש. זאל דא אויך געזאגט ווערן, אז דר. קאמעראט וועט ניט נאר דערציען לערער ווי אזוי זיך צו באנוצען מיט זיין מעטאדע, נאר ער אליין וועט אויך קנעלען אין לערנען מיט הונדערטער תלמידים [illegible] „אולפן" וואס

RABBI AARON SHUGNATOWITZ
96 SHERMAN AVE.
NEW HAVEN 11, CONN.

NEW HAVEN
SEP 12
12 M
1958
CONN.

Rabbi Chaim Bloch
2025 Davidson Ave.
Bronx 53, Ny.

Phone MAin 4-2762

RABBI AARON SHURKATOWITZ

Rabbi Aaron Shurkatowitz

96 SHERMAN AVENUE

New Haven 11, Conn.

Phone MAin 4-2762

הרב אהרן שוחאטאוויץ

Rabbi Aaron Shuchatowitz

96 SHERMAN AVENUE

New Haven 11, Conn.

RABBI AARON SHUCHATOWITZ
96 SHERMAN AVE.
NEW HAVEN 11, CONN.

NEW HAVEN
SEP 20
6 30PM
1962
CONN.

Rabbi Chaim Black
2050 Davidson Ave.
Bronx, N.Y.

Phone MAin 4-2762

הרב אהרן שוחאטאוויץ

Rabbi Aaron Shuchatowitz

96 SHERMAN AVENUE

New Haven 11, Conn.

ב"ה

Moses A. Shulvass
The College of Jewish Studies
72 EAST ELEVENTH STREET
CHICAGO 5, ILLINOIS

CHICAGO 105 FEB 7 1 PM 1960 ILL.

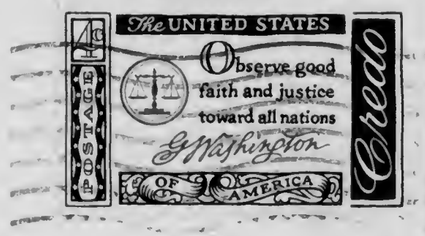

Rabbi Chaim Bloch

2050 Davidson Avenue

Bronx 53, N. Y.

379

LAFAYETTE 4878 - 3429

קולג' עברי ובית מדרש למורים

BALTIMORE HEBREW COLLEGE AND TEACHERS' TRAINING SCHOOL

1201 EUTAW PLACE M.A. Shulvass BALTIMORE-17, MD.

OFFICE OF THE DEAN

ב״ה, בולטימור, י״ז ניסן תשכ״ג

שלום וברכה רבה וברכות לכבוד ש״ב ידידי החוקר הנודע
והסופר המפורסם מהר״ר בלק, נ״י:

תשובתי בשאלה שאלתך למה הי׳ לניו-יורק, ולמה
שלא היתה מנוע מאתנו ואת הרעיה להפגש את כת״ר ולשוחח
ואני לא הוא ולא בו׳, פרדכני. אלא, לצערי, נאמר מפני שלא
באו לניו-יורק, עבדנו, לא להפגש לכת״ר ולרעיתו הנכבדה
ולכל אשר לו כל טוב, בברכה לחג כשר ומועדים לשמחה.
ויהי רצון שחג זה יהיה בזמן חג של גאולה
שלמה לנו. ולכל ישראל, אמן.

והנני, ש״ב, בידידות ובהוקרה רבה,

משה אביגדור שולוואס

LAFAYETTE 4878 - 3429

קוליג עברי ובית מדרש למורים

BALTIMORE HEBREW COLLEGE AND TEACHERS' TRAINING SCHOOL

1201 EUTAW PLACE BALTIMORE-17, MD.

OFFICE OF ~~THE~~ DEAN

Dr. M.A. Shulvass

ב"ה, בולטימור, כ"ה אלול תשט"ו

שלום וברכה לכבוד ידידי היקר ושו"ב הנערץ, הרב הגאון

רבנו, חריף ובקי, האיש ברוחמה של עולם, שמעון,

הרה"ג ר' חיים בלאך שליט"א:

יבא המכתב שלו נתקבל לפני שבוע על כת"ר

ל- Far Rockaway, כדי להנאת מחברתי היקרה. אולם, בשבוע

שעבר קבלתי הזמנה מן הקונסול האמריקני בטורונטו, קנדה, לבוא

אליו ולקבל את ויזת-המהגר שלי ושל ב"ב. אלו היה אפשר

לבוא במהירות לטורונטו, ולקבל זה הוי. מלבד זה עסוק אני

בהכנת הדוקומנטים הנחוצים וכל מיני בדיקות רפואיות, וכו'.

גם לכו שהגעתי לניו-יורק, עד היום נאלץ לבוא לבולטימור להתחיל

שנת הלימודים בקולג', ולא הספקתי לו אמנם לבקר אצל כל

ידידי היקרים והנערצים בנ"י. אכן, אם ירצה ה' נזכה אני אצל

הכבוד של ביקור שני ויבוא.

עכשיו כאן נחת בהיות מן הלחם המרובה ועוד

[illegible] עם ביקור לקונסול האמריקני [illegible] שיום יא הלילה עד

לבריאות רעי׳, אני מקווה שמצבה הטוב ומצבי הנה בריאות רעי׳
עם שובה בשלום הקיץ שתהיינה במשך החורף. אני עוסק כעת
בהמשך כתיבת ספרי על הרנסנס ובעיקר חיבור למאמר על
המשפחות בביזנטיון.

הנני מקווה שתמצא זה ומצאו את כת״ר בשלום ואת
בריאות הקהילה מבת השלום והטוב, ואני רוצה לאחל לכם
שנה טובה ומבורכת לכתיבה ולחתימה טובה. ויהי רצון שהשנה
הבעל״ט תביא לכם שנת אורה ושמחה, שנת טובה ושלום.

אשמח אם תמצא לזמן ואולי מכת״ר לשבתני בשורות מספר,
ובכלל ~~ת~~ לנוי-יורק אינה לא׳ ואחר את ההזדמנות לבוא
ולהכיר את פניו.

והנני בשלום בכבוד ובתודה ובהוקרה,
שלך, משה א. שולוואס

LAFAYETTE 4878 - 3429

קולינג עברי ובית מדרש למורים

BALTIMORE HEBREW COLLEGE AND TEACHERS' TRAINING SCHOOL

1201 EUTAW PLACE M. A. Shulvass BALTIMORE-17, MD.

OFFICE OF THE DEAN

בה׳, בולטימור, [illegible] [illegible], תש[illegible]

לכבוד ידידי היקר והנעלה החכם והחריף ר׳ חיים [illegible],

שלום [illegible], ועתה:

בזה [illegible] [illegible] לנו מכתבו מיום ג׳ [illegible], ולכבוד

[illegible] אין ביכלתי להודיע [illegible] את המקום [illegible] זקני הי׳,

[illegible] מין המקום [illegible] [illegible]. אמנם, בן-ציון יהודה [illegible]

שמכתבו נשלח [illegible] לאסוף לו את המקום, [illegible]

20, [illegible] מכונת [illegible] ההשמדה. יהודה [illegible] גר

178 OCEAN PARKWAY, BROOKLYN

טלפון שלו הוא GE6-7640 ~~GE~~

ואולי נוכל להתקשר אתו.

במכתבו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] את בולטימור [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible].

את [illegible] [illegible] בזמנו, [illegible] [illegible] היה להודיע

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਸੁਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਵੋ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋਗੇ ਜ਼ਰੂਰ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਸਿਹਤ ਸਾਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੌਲਤ ਹੈ। ਜੇ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਜੇ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਸਲਾਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਰੋਜ਼ ਕਸਰਤ ਕਰੋ। ਕਸਰਤ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਫਾਇਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਚੁਸਤ-ਦਰੁਸਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਮਨ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਸਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰੋ, ਪਰ ਕਰੋ ਜ਼ਰੂਰ।

ਦੂਜੀ ਸਲਾਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ ਖਾਓ। ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਫਲ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਦਾਲਾਂ, ਅਨਾਜ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਅਤੇ ਤਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਚੋ। ਖਾਣਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਬਾ ਕੇ ਖਾਓ।

ਤੀਜੀ ਸਲਾਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਾਫ਼ੀ ਨੀਂਦ ਲਓ। ਨੀਂਦ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਲਈ ਤਾਜ਼ਾ ਦਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 7 ਤੋਂ 8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਨੀਂਦ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

M. A. Shulvass
c/o SUNDHEIMER
925 WEST END AVE. Ap. 7F
NEW YORK 25 N.Y.

ב"ה, ניו-יורק, ו' מנחם-אב תש"ט

שלום וברכה רבה לכבוד ש"ב החוקר והמלומד המפורסם,
המגן ברמה על כבוד ישראל, מוהר"ר חיים בלאך, שליט"א.

עתה שהנני רואה הנני נמצא בניו-יורק. הנני נמצא כאן כבר
זה שבועות ואעסוק ובמשך כל חדש יולי הרציתי אצלם בבית המדרש
למורים של הישיבה - אוניברסיטה.

מאז חזרתי ואני מטלפן כמה פעמים בשבועות אלו לכבודו, ה[illegible]
ואני בוחר מעדיף להתראות, אולם אין תשובה. רק היום הגידה לי מבאלטימור
הגבירה שכבודו שולח אלי ביום ב' מנ"א.

לצערי היה נמצא התאמת של הדבר ביניהם שלו רשם הדבק
את המלאכה אינו ולדעת את מתמטו זה ענין לידו כבוד תלמיו, [illegible]
המלאכה הנוראה. אולם, אין המשנה ענין, ובקשה שכבודו יואיל לטלפן אלי

עני הטלפוני RIVERSIDE 9-2191 קבל ואת אל בשעה 8
בבקר אל בשעה 4 אחה"צ, ואז נקבע זמן מתאים לבקר את כבודו,
כי בוודאי רוצה אני לראות את פניו.

ידוע לי כמה מתעניין בקורות הגולה שלנו. זה ואת
הספרים שכתבתי לו לקנות בזמן [illegible].

הנני מחכה לטלפון מכבודו ובברכת לבבית לו
ולמשפחתו היקרה, הנני, בהוקרה רבה ובתודה, שלו
משה א. שולוואס

M. A. Shulman
1201 Eutaw Place
Baltimore 17 Md.

BALTIMORE, MD.
FEB 16
4-PM
1949

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Mr. CHAIM BLOCH
2050 DAVIDSON AV.
BRONX 53 N.Y.

בס"ד, כי ירחו חשל

שלום לכבוד נזה לשלוח שב"ד התפש להחוץ ר' חיים בלוך שליטא.

קבלתי מכתבו מתם אי בשביל זה, ובוודאי לבוודאי שחשלתי הוא:

אני מסכים. מים אוכל לשלוח כבר=מה למשה להקלה הסכר היקר

הזה, אשתת מאוד, כי אהוה בין מצפי הרבים.

בשביל זה הקיים מאמר חדש שלי בי Proceedings של האוקדומה.

הנה מתחה לקבלת התרגיסים - לשמקבלם, אשלח לכתב.

הנה מקולה לבקר בנו-יעקב בזמים הקרוצים לאשתדל לכאלת

את כתב ולשלחת אתו על הכל כאשר יכל.

והנה בבכשלת לבבוה. שב"ד, מ.א. שולוי

ב"ה, [illegible] תשמ"ה

שלום וברכה, כבוד [illegible] ידידו החו"ג והחסיד הנכבד
ר' חיים בליך שליט"א.

קבלתי את מכתבו היקר מכ"ו שבט [illegible] ב' בשבט זה,
[illegible] ג' נסיעות לניו-יורק, חשבתי שלא יספיק [illegible] בכתב,
[illegible] את כת"ר.
[illegible] ב' בהרוך, [illegible] נתינתו.
בשבת [illegible] הספקתי [illegible] [illegible]
[illegible] להגיש [illegible] ושיחה [illegible].
אולם, [illegible] 10 [illegible] לניו-יורק [illegible]
[illegible] 3-4 ימים. [illegible] כת"ר, [illegible]
[illegible] [illegible].
הנני [illegible] [illegible] ההצלחה [illegible]
[illegible] של [illegible] ר' משה [illegible] שוורצמן ז"ל, [illegible]
[illegible] רק [illegible], [illegible] [illegible] ז"ל.
והנני [illegible] שלום [illegible], [illegible]
[illegible],
משה [illegible] [illegible]

LAFAYETTE 4878 - 3429

קוליג עברי ובית מדרש למורים

BALTIMORE HEBREW COLLEGE AND TEACHERS' TRAINING SCHOOL

1201 EUTAW PLACE BALTIMORE-17, MD.

OFFICE OF ~~THE~~ DEAN

ב"ה, כ"ג ביולי תש"ז

ש"ב ידידי היקר והנעלה, החכם המחנך
ר' חיים בלוק שליט"א

לפני שבועות אחדים שהיתה פה משפחת
בני-יצחק כמשה ואחים, נכונה שמה לשם תפקיד
ואבד - להפגיש את קרובינו וידידינו. ואמנם טלפנתי
לבית הנ"ל, כי ברצוני היה להפגש אתו. דברתי עם
אחיו ונודע לי שכת"ר נמצא פאר-רוקאוויי.
נסיתי להתקשר אתו טלפונית אך - ללא הצלחה.
לא נשאר לי אלא עליך לברך את כת"ר לשנה
הבאה עלינו לטובה בברכה זו, כי בוודאי משמש
אני שלא שכח ואני לא רוממו.
הנני מברך את כת"ר מאת בני -
בית היקרים שתהיה בשנה שלום, שפע ברכה,
ובבריאות ותקומה טובה. והי רצון שירחם ה'
ציון ועמו ושלח לנו ישועה שלמה.

ולשם ב"ה הכל יפה. לפני הכנסת הגויה
אלי משפחתו ושל מתעניינים על חיי המשפחה
המחודשים. אני גם עובד במקצת ומכניס קצת,
והנני מקווה שבקרוב קונו את 1927.
אני מעוניין מאוד לדעת מה נשמע אצלך
בכלל ומה מעשיו ומה עולמו התקווה הנשאלת,,
ואשמח אם תודיעני על הכל באופן כלל.
והנני בשלום בברכת ידידות,
משה ו. שו[illegible]

LAFAYETTE 4878 - 3429

קוליג עברי ובית מדרש למורים

BALTIMORE HEBREW COLLEGE AND TEACHERS' TRAINING SCHOOL

1201 EUTAW PLACE BALTIMORE-17, MD.

OFFICE OF ~~THE~~ DEAN

ב״ה, ט״ו בניסן תש״ג

שלום וברכה רבה לכבוד שו״ב ודודי היקר והנעלה, הגאון
ר׳ רייסנער האשטיין, מגן על עבודה ושמירה ותשובה ברמה
מהר״ח בזוך, שליט״א.

זה זמן רב שקבלתי את גלויתו היקרה ובכלל טיבתו
המרובה לא עניתי עליה עד כה, ועשיתי והסיבות רבים בכלל
זה. אולם כתב״ר ודודי ידיעני ודאי זכות בידעו שטרדתי
היא טרדה של שמחה. הייתי עסוק בסידור בתי, כי בשעה
שעבר הנשואים הנה כנוסת תא׳ נחג את שמו בנשואי הקטנה.
ועל צורת להתכונן לתת החודש כשהשמחה במעוני.
ועתה ב״ה הכל בסדר. אני מלמד, כותב ועוסק בתורה
כאות נפשי. ולצערי הייתי במחלה השנה השנייה, רק
נשימה בכני ..., ותמיד הייתי בה עסוק שעל לא מלאה
זמן לטלפן את ידודי, שתרבה נפשי. על כן נבצר ממני
להשתתף בחגיגת היובל ולשמוע את תשובותיו לדברי חכמה.
מקוה שהוא לכתב״ר, ואשר נא בשלו הכל להודיעני
את הכל באושר וטוב. מקוה שהכל יהיה נעימה.

Moses A.Shulvass

College of Jewish Studies

72 EAST ELEVENTH STREET, CHICAGO 5, ILLINOIS

CHICAGO
SEP 0
6 PM
1951

Rabbi Chaim Bloch and Family

2050 Davidson Ave.

B R O N X 53,N.Y.

בכבוד לבבולת לשקה התדשה ובלתי
שלחים

MOSES A. SHULVASS, PH. D. ורמיתל

PROFESSOR OF JEWISH HISTORY

THE COLLEGE OF JEWISH STUDIES

CHICAGO, ILLINOIS

Israel, America and the Near East

Conducted by

The College of Jewish Studies

In Cooperation with

THE ZIONIST ORGANIZATION OF CHICAGO

Thursday Evening, 8:00 P. M.

Spring Quarter, 1952

72 East Eleventh Street

Feb. 28	America and the Near East	Dr. Raphael Patai *Dropsie College, U. N. Consultant*
Mar. 6	Political Realities of the Near East	Dr. Nahum Zackai *The College of Jewish Studies*
Mar. 13	The Culture of Israel	Dr. Moses Shulvass *The College of Jewish Studies*
Mar. 20	Political Structure of Israel	Mark M. Krug *The College of Jewish Studies*
Mar. 27	Jew and Arab—Past and Present	Dr. Solomon D. Goitein *Hebrew University of Jerusalem*
Apr. 3	Israel and American Jewry	Dr. Hayim Greenberg *Education Department, The Jewish Agency*

Moses A.Shulvass

College of Jewish Studies

72 EAST ELEVENTH STREET

CHICAGO 5, ILLINOIS

CHICAGO IA
APR 20
8 PM
1954

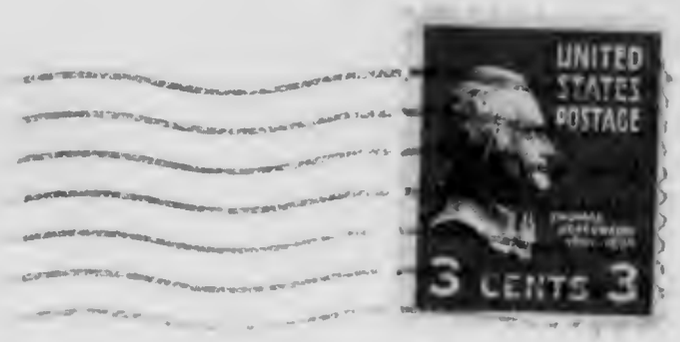

Rabbi Chaim Bloch

2050 Davidson Ave.

Bronx 53,N.Y.

Moses A.Shulvass

The College of Jewish Studies

72 EAST ELEVENTH STREET

CHICAGO 5, ILLINOIS

379

10 CHICAGO MAR 27 11 30 PM 1953 ILL.

GI
RED C
FU

Rabbi Chaim Bloch

2050 Davidson Ave.

Bronx 53,N.Y.

The College of Jewish Studies
(Affiliated with the Board of Jewish Education)
72 EAST ELEVENTH STREET · HArrison 7-5578 · CHICAGO 5

ב"ה, א' דראשון, תשי"ד

שלום לבש, נבה

מכתבך של"ז ודיבו היום והנאה הרבה בשלום ביתכם!

את את שמה"ז של המחברות 'אין מקום מכשיר'. מצטער אני מאוד על שחרון הבה"כ של מע"צ עדין לא נסתדר והדבר מעציק והוא מונע קשיים על עצמי, אעלה שישנם סיבות וגורמי הדבורים שנוי, סיבות ושמ"ז ושל שנה מן העולם הזה ולהתמסר לכבוד חיים, והמוח, כיוון הי הטבה שלו.

ושלום בה"ה השלום להטבה. רק הברוחא מגדולות מאוד, לבה בעין שקל הטבה בה שנוחתם בע"ה ואת ספרי של יהלום הרומנטיקה, אעלה שבע"ה ולפי הספר לסוף שנת תשי"ד.

אני מצטער מאוד שלא מצאתי שלו ושלה בינו שהרגשות עם מע"צ. כי. כשתה לרבי שלו

היום בני-ברק, ומי יודע מה עוד שמה.
ואמנם, יש יציאה משמה ב"ק, ולכן שהותם
והשמחה את מצב ושמחה של הכל באושר
שלך.
ועתה, שוב הנני מאחל לשנה ושלך ושלו
כל טוב ומאודות לשמחה,
והנני שלך, שלך,
משה א. שולי

בה"

לשנה טובה תכתבו

Sincere New Year Wishes

בברכת שנה טובה ומשמחה

משה א. שולוס

כמיבה ומתימה טובה!

בכבוד לשבוע לשנה הת דשה!

MOSES A. SHULVASS, PH. D.

PROFESSOR OF JEWISH HISTORY

THE COLLEGE OF JEWISH STUDIES

CHICAGO, ILLINOIS

Prof. Dr. M. A. Schularas

The College of Jewish Studies

(Affiliated with the Board of Jewish Education)

72 EAST ELEVENTH STREET • HArrison 7-5578 • CHICAGO 5

Reply to: Prof. Moses A. Shulvass
The College of Jewish Studies
72 East Eleventh Street
Chicago 5, Ill.

ב"ה, מוצש"ק פרשת נשא, תשכ"ב

שלום וברכה רבה לשי"ז

אחרי בשובי ווידוי היום והפליאה, הספר הדגול
והשלום שלמד ושמחתי מאוד, מהרה קיץ, ויען:
ודאי כתר"ה חושב בו שלמתמו. אולם, סהדי
במרומים שאין אין כוונה, הקשר של שמחה, שהיה
בלבו. כי מצינים ומגנים שעזבנו לעשות על עבר.
אולם גדול העומס שעלי, ושימשו ימשו מתמציעים
מיוחדות על שלמן הטובה הזה ומתכוון להשלבהם. אולם,
הגיע הזמן לשלוח שלום ותודה: ברצוני להגיד
לכתר"ה שזה אני מרגיש לגבי כיון, עם החולצין
מגלגלים לישקע קלוי יפה. המסד שאני מיחד
לא ממצו חשוב הוא, ו, ו, ים פה ישראל

379

תלמידים מצוינים, ואני בה' רואה ברכה בעבודתי. גם
יש בין אנשי המקום כמה שהם אנשים יקרים, ואשר
הם גם אנשי שיחה, עד שנתקבלתי על ידיהם
באהבה.

וליד זה אני נזהר בכל כוחותי על כל שעה
פנויה כדי להמשיך בעבודת המחקר. אני נותן עכשיו
כולי לסיום ספרי על יהודי הרנסאנס, ומקוה שבשנה
זו יצא לאור בע"ה.

ומה נשמע אצלכם? מה שלום תלמידך?
ושמחתי מאוד אם ידעתי על שלומו הטוב. הרי זה
בשנה ומחצה שלא זכיתי לראותו, וגדל הצער
על כך, שהרי עכשיו אני "במרחקים" ממש. אולם
אשמח שתמסרו אל במאמר אשר למטרתם ונעלה
שלך להמצאת בע"ה ולשמחה על הוו וגו' דבו. ומרחשים
ודרישה לתשובתך הטובה, הנני
שלך, ידידו בלונה,

משה א. שולוואס

The College of Jewish Studies

(Affiliated with the Board of Jewish Education)

72 EAST ELEVENTH STREET • HArrison 7-5578 • CHICAGO 5

ב"ה,אור לט"ו בשבט,תשמ"ו

שלום וברכה רבה לכבוד שאר בשרי וידידי,

החכם והסופר הדגול הר"ח בלוך יצ"ו !

הנני בא להודות לכת"ר באיחור זמן ידוע בעד המחברת קונטרס אחרון, שהואיל בטובו לשלוח לי.היה לי שברון לב רב כאשר נודע לי מפתיחת החוברת על פסירת רעיתו,ע"ה.הרי לפני חמש שנים,בערך,הכרתיה,ואף ראיתי נועם הליכותיה,כאשר ההארחתי בביתו בפאר רוקאוויי כמחציה היום.לכן כואב הלב, ואני רק תפלה שה' הטוב ישלח לו במהרה נחמתו,נחמת אמת,בתוך שאר אבלי ציון וירושלם.

קראתי את המחברת כולה ולבי כואב על כל הענין הזה שהטיל צל של סבל ומכאוב על חיי כת"ר בארץ הזאת.מי יתן ויוכל כת"ר להרגע ויוכל לחזור לעבודתו הספרותית,שהרי אין שיור רק התורה הזאת.

קראתי גם בענין רב את מכתביו של הרב שלמה גולדמן ע"ה.הכרתיו בבואי לשיקאגו והיו לי אתו שיחות מעניינות אחדות.דבריו על התמיכה הרבה שהגיש לתלמידי חכמים,נכונים.מסופקני אם יש בין כל ~~אמרק~~ רבני אמריקה מכל הזרמים אדם שהרבה לסייע ביד רחבה לרבנים ומחברים כמוהו.בתמיכה זו הוא וודאי קנה לעצמו זכות גדולה.

הנני רואה שקונטרס אחרון זה הוא השישי בענין המשפט הידוע,ובידי יש רק שלשה(קום ריב את ההרים,אבן מקיר תזעק,וזה האחרון).אט עוד יש בידי כת"ר טפסים מיתר השלשה,אודה לו מאוד אם ישלחם לי.ראיתי גם באחד הקטלוגים שהופיעה מונוגראפיה של כת"ר על מהרש"ם מבריזאן.אודה לכת"ר אם יכבדני גם בטופס ממנה,כי יקרים לי כתביו,וחבל על ספריו המרובים מן העבר שאבדו ואין אפשרות להשיגם אפילו בשוק הספרים האנטיקווארריים.

אקווה שבקרוב אי"ה אוכל גם אני לכבד את כת"ר בספרי החדש "חיי היהודים באיטליה בתקופת הרינסאנס",העומד להופיע בעוד שבועות מספר.

הנני מאחל לכת"ר כל טוב,והנני בלחיצת-יד-של-ידידות,

משה א. שולוואס

ד"ר משה א.שולוואס

THE COLLEGE OF JEWISH STUDIES
72 EAST ELEVENTH STREET
CHICAGO 5, ILLINOIS

Sec. 34.65 (e) P.L.&R.
U. S. POSTAGE
PAID
Chicago, Illinois
Permit No. 6199

THE SPEAKERS

DR. SALO W. BARON

Professor of Jewish History at Columbia University; also Director of the Center of Israeli Studies at Columbia University. Is at present Visiting Professor at the Jewish Theological Seminary of America. Is President of the American Jewish Historical Society and Chairman of the Committee of Research and Publications of the American Jewish Tercentenary Committee. Is the author of many volumes on social and religious history of the Jews.

DR. MOSES A. SHULVASS

Professor of Jewish History and Acting Chairman of the Department of Graduate Studies, College of Jewish Studies. Lived in Israel from 1935 to 1947, where he was active as a lecturer, writer and editor. Author of numerous studies on Jewish history. His most recent study is a volume on "The Cultural and Social History of Italian Jewry during the Renaissance", which will soon be published.

DR. SELIG ADLER

Professor of American History at the University of Buffalo. Was Visiting Professor at Cornell University and at Rochester University. Author of many articles that have appeared in historical journals. Has written a book on "American Isolationism" which will soon be published. Now engaged in writing a history of the Jewish Community of Buffalo, sponsored by the United Jewish Federation of Buffalo.

DR. ELLIS RIVKIN

Professor of Jewish History at the Hebrew Union College. Was also instructor in History at John Hopkins University and at Gratz College. Is the author of "Leon da Modena", as well as articles and scholarly reviews in such journals as the Jewish Quarterly Review, Journal of Economic History, Historica Judaica, United States Quarterly Book List, American Jewish Archives.

DR. ISRAEL I. EFROS

Professor of Jewish Philosophy and Hebrew Literature, Dropsie College. Is also Professor of Hebrew at Hunter College. Was awarded the "La Med Literary Prize" for his poetry. Is the author of a number of scholarly and literary works in Hebrew. Translated into Hebrew Shakespeare's "Hamlet", and did a translation into English of Bialik's poetic works. Recently published a volume of poetry in Israel.

COLLEGE TERCENTENARY
MELAVEH MALKAH

Saturday Evening
FEBRUARY 19, 1955
At 8:00 P.M.

TERCENTENARY EXHIBIT

at the
Jewish Education Building
FEBRUARY 15 — MARCH 8

THE COLLEGE OF JEWISH STUDIES
72 EAST 11th STREET
CHICAGO 5, ILL.

Please reserve_____places for The College Tercentenary Forum, January 17, 24, 31 and February 7, 14.

Series Tickets — $3 00
Single Lectures — $1.00

Name _____

Address _____

City_____ Zone____ State_____

☐ Check enclosed ☐ Will pay at door
(Make check payable to The College of Jewish Studies)

COLLEGE FORUM

AMERICAN JEWISH TERCENTENARY

MONDAY EVENINGS — 8:30 P.M.

January 17 — February 14, 1955

Sponsored by The College of Jewish Studies

1. **Three Centuries of American Jewish Pioneering**
2. **A New Look at American Jewish History**
3. **American Contributions to Hebrew Poetry**
4. **Marrano Background of Early American Jewry**
5. **America's Role in the Rebirth of Israel**

In cooperation with the Alumni Association

SALO W. BARON
1. January 17

SELIG ADLER
5. February 14

ELLIS RIVKIN
2. January 24

ISRAEL I. EFROS
3. January 31

MOSES A. SHULVASS
4. February 7

Moses A. Shulvass
The College of Jewish Studies
72 EAST ELEVENTH STREET
CHICAGO 5, ILLINOIS

CHICAGO
MAY 23
10 AM
1958
103
ILL.

Rabbi Chaim Bloch

2050 Davidson Ave.

Bronx 53, N.Y.

379

CRESCENT BAY, CATALINA

Beautiful Crescent Bay, a natural harbor on the southern end of Santa Catalina island, is a busy port for all types of pleasure craft.

NATURAL

Color Card

FROM KODACHROME

A MIKE ROBERTS COLOR PRODUCTION BERKELEY 2, CALIFORNIA

Rabbi
Chaim BLOCH
2050 DAVIDSON Ave
BRONX 53, N.Y.

C438 Distributed by The George H. Eberhard Company, Los Angeles 18, California

The College of Jewish Studies
(Affiliated with the Board of Jewish Education)

72 EAST ELEVENTH STREET · HArrison 7-5578 · CHICAGO 5

ג' סיוון, תשי"ח

שלום וברכה רבה לכבוד שאר בשרי וידידי הרב ר' חיים בלאך, יצ"ו !

קבלתי את מכתבו מיום כ"א באייר, ומיד שאלתי את ד"ר רוזנטאל בשלמה אין הוא שולח לכת"ר את תמורת הספר שהזמין בעד הספריה. ד"ר רוזנטאל השיב שכבר מסר את הכתובת של כת"ר למחלקת הכספים של וועד החינוך היהודי כאן, ובימים הקרובים ממש יקבל כת"ר את ההמחאה. יתכן אף שבהגיע מכתבי זה אל כת"ר, כבר תהיה ההמחאה בידו.

אודה ולא אבוש כי עד כה לא עלה בידי אלא לדפדף בספרו החדש פה ושם, ועוד לא היה ביכולתי להתפנות לשם קריאת הספר בעיון. ונדמה לי, כי דווקא מפני שהספר יוצא בהאשמה גוליית נגד כמה מגדולי המנהיגים של עם ישראל בגדולתו האחרונים, מחובתו של הקורא לקרא את הספר בעיון על מנת שיהא בידו לדון עד כמה מבוססת ההאשמה. יש בזה ממש ענין של דיני נפשות. מהטעם הזה נאלצתי לדחות את הקריאה בספר כולו עד ימות החופש כאשר אני פנוי לקריאה.

גם אני מצטער שלא נזדמן לי בזמן האחרון להפגש עם כת"ר. אין אני יודע עדין אם עוד יעלה בידי לבקר במטרופולין בשבועות הקרובים, או אם ביקורי הבא יחול אי"ה בימי חנוכה הבע"ל. אם כה ואם כה, אשתדל להפגש עם כת"ר בשעת ביקורי הבא בל"נ.

ולפי שעה אסיים דברי בברכה לבבית לחג השבועות הבא עלינו. לא פעם בהתבוננני בפני כנסת ישראל של ימינו, עולה על דעתי שנסיונם של יהודי דור המדבר לא היה קשה ביותר, בהשוואה לנסיוננו אנו. נדמה לי שלא כל כך קשה לקבל תורה שהיא תורת חיים. אולם, להחזיקה, לשומרה וללכת בדרכה - זהו מן הדברים הקשים, ולככגון דא זקוקים לסייעתא דשמיא. ויהי רצון שיאיר עינינו בתורתו וידריכנו בדרכיו, ולו רק בזכות אבותינו הקדושים.

בדרישות שלום לבביות ובידידות,

שאר בשרו

משה א. שולוואס

נ.ב. אגב, שמא יש עוד לכת"ר
טופס מן המחברת שהדפיס
על ידידנו הגאון המנוח
ר' יקותיאל יהודה גרינוואלד ז"ל?
אם יש לו, נא לכבדני בטופס.

משה א. שולוואס

CHICAGO
SEP 3
12 PM
1955
ILL.

Rabbi Chaim BLOCH & Family
2050 DAVIDSON Ave.
BRONX 53, N.Y.

M. A. Shadduss
72 E. 11th St.
Chicago 5, Ill.

לשנה טובה תכתבו

Best Wishes

FOR A VERY HAPPY NEW YEAR

The College of Jewish Studies

(Affiliated with the Board of Jewish Education)

72 EAST ELEVENTH STREET • HArrison 7-5578 • CHICAGO 5

ב"ה, ט' בשבט, תש"ך

לכבוד ש"ב וידידי הרה"ג ר" חיים בלוך יצ"ו, שלום וברכה.

קבלתי בשעתו מכתבו מעש"ק לסדר ויחי, וגדול היה צערי גם למקרא הידיעות על מחלתו וגם לרגל החשד שחשדני כי יש לי ח"ו הקפדה עליו וכי זו סיבת שתיקתי. חלילה לי. סיבה אחת ויחידה לשתיקתי, והיא: ריבוי המלאכה וקוצר הזמן. טרחת ההוראה בקוליג' מרובה, וישיבות על גבי ישיבות קשורות לה, ועוד לא היה חכם כשלמה יודע להפוך את היום ליום של 48 שעות ואת השבוע לשבוע בן 14 יום. זו היא הסיבה האמיתית -- ואידך פירושא.

עם צערי הרב על מחלתו, נגרמה לי שמחה רבה על שה' הטוב שלח לו רפואתו. ויהו רצון שזו תהא רפואה שלימה ושיחזקהו ויחלימהו ועוד יזכה לשנים רבות של עסק בתורה ובחכמה.

קויתי לראות את כת"ר בסוף שנת האזרחים שעברה. אולם, מסיבת הטרחות המרובות לא איסתייעא מילתא ולא נכנסתי למטרופולין אותה שעה כמנהגי מימים ימימה.

אצלנו ב"ה השלום והטוב, וחדשות רבות אין. פה ושם אני מדפיס מאמר או מסה, פה ושם אני מרצה הרצאה בפני אחק"י, וליד זה הנני משתדל, כשם שהשתדלתי כל ימי, להציל "בדל-זמן" לשם עיון בספר. וזה ראש נחמתי ושמחתי.

אני מקווה בכל לבי שלא יארכו הימים ואזדמן לניו יורק ואראה את כת"ר ושוב נשוחח על הא ועל דא. ועד אז אל נא ישכחני ויזכני נא מזמן לזמן בידיעות על שלומו הטוב וכן בכל מה שיצא מתחת עטו. והנני דורש שלומו הטוב, ורעיתי תח' מצטרפת לברכותי.

שבת, בידידות ובלו"ח,

משה שולוואס

משה א. שולוואס

BOARD OF JEWISH EDUCATION
72 EAST ELEVENTH STREET. CHICAGO 5, ILL.

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N. Y.

NO ENVIE DINERO EN
SU CORRESPONDENCIA
UTILICE EL SERVICIO
DE GIROS

NO ENVIE DINERO EN
SU CORRESPONDENCIA
UTILICE EL SERVICIO
DE GIROS

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Av.
Bronx 53 N. Y.
U. S. A.

Dr. L. Schussheim, Corrientes 2701
Buenos Aires

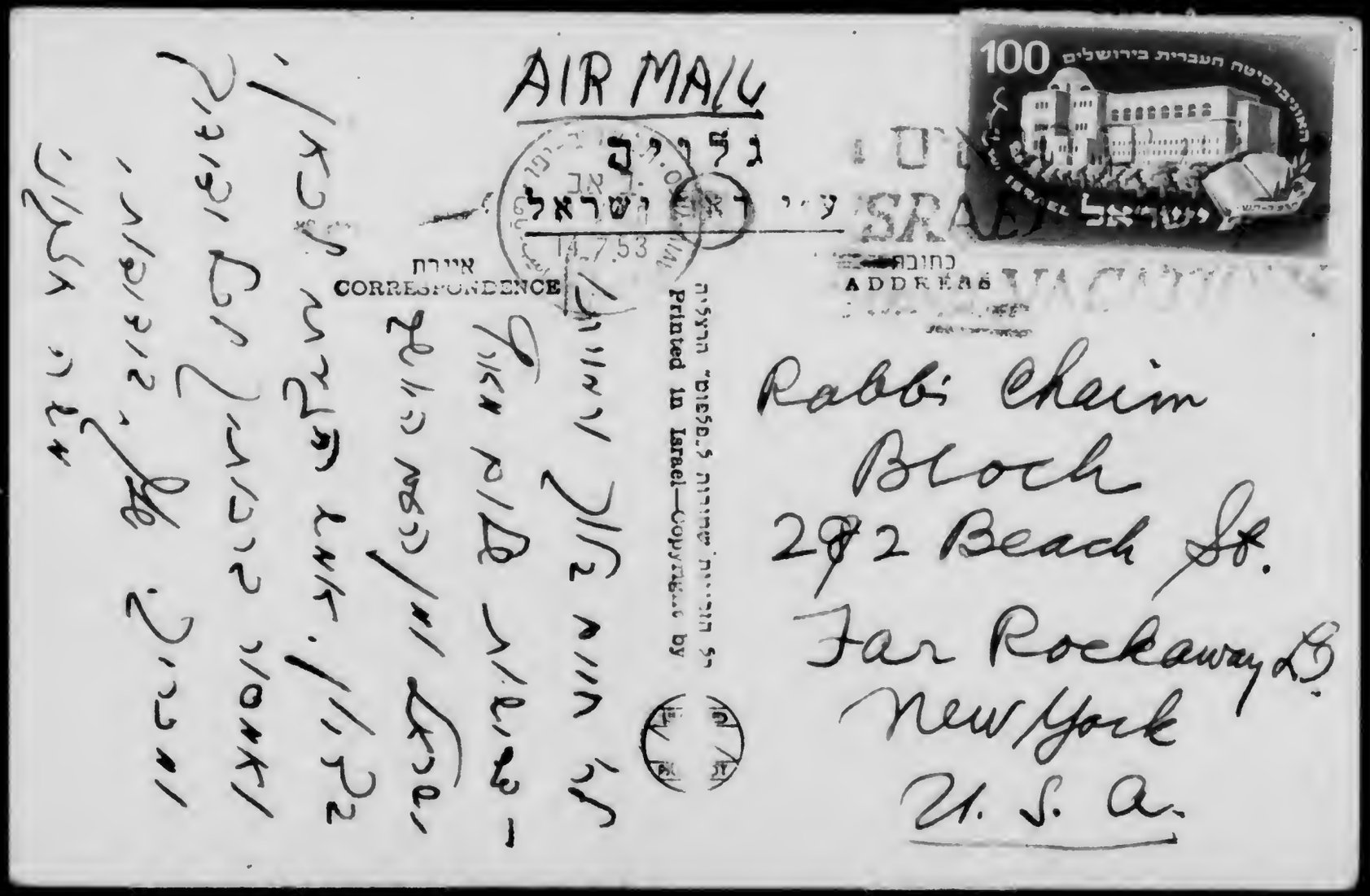
AIR MAIL
גלויה
ע"י דאר ישראל
14.7.53
איורת
CORRESPONDENCE
כתובת
ADDRESS
Printed in Israel—Copyright by
Rabbi Chaim
Bloch
282 Beach St.
Far Rockaway L.I.
New York
U. S. A.
100
ישראל

TEL

פון אייביקן קוואל

איבערדרוקן אדער נוצן אויף דער ראדיא
אן א דערלויבעניש איז פארבאטן

פון מנשה אונגער

אידען שרייבען

פון גרויסען געלערנטען הרב חיים בלאך האבען מיר געקראגען א בריוו אין וועלכען ער מאכט אונז אויפמערקזאם, אז ר' אברהם שרענציל, וועגען וועמען מיר האבען געשריבען, איז זיין ריכטיגער נאמען געווען ר' אברהם ראפאפארט הכהן. ער איז דערנאך גערופען געווארען שרענציל'ס, ווייל ער איז געווארען אן איידעם פון דעם קצין ר' מרדכי שרענציל. אויך איז נישט ריכטיג, אז אלע זיינע חבורים זיינען געבליבען בכתב יד, אזוי ווי מיר האבען געשריבען, נאר עס איז פון אים געדרוקט געווארען א ספר „איתן האזרחי”, אין צוויי חלקים. דער ערשטער חלק איז שאלות ותשובות, געדרוקט אין אויסטראה אין יאר תקנ"ו. און אין דעם ספר „אוצר החיים”, וואס הרב חיים בלאך האט מחבר געווען, ברענגט ער אין „מפתח התשובות” עטליכע תשובות פון אים, וואס האבען א שייכות צו אידישער געשיכטע. דער צווייטער טייל איז דרשות.

מיר דאנקען זעהר הרב חיים בלאך וואס ער האט אונז אויפמערקזאם געמאכט אויפ'ן טעות. מיר האבען, לײדער, זיין ספר „אוצר החיים” נישט געזען, דעריבער האבען מיר נישט געוואוסט וועגען דעם ספר וואס ר' אברהם הכהן ראפאפארט שרענציל'ס האט מחבר געווען.

•.•

מר. משה יהודה שפילמאן פון נארפאלק, ניו יארק, ווייזט אונז אן, אז די טאכטער פון תנא רבי חנינא בן תרדיון איז נישט געווארען קיין אויסגעלאסענע, אזוי ווי מיר האבען געשריבען, נאר זי איז געצוואונגען געווארען פון די רוימער אריינצוגיין אין א נישט־אנשטענדיג הויז, אבער זי איז דארט געבליבען אנשטענדיג, ווי עס ווערט דערציילט אין דער גמרא עבודה זרה, דף י"ז און י"ח. און אז איר שוועסטער ברוריה האט געבעטען איר מאן ר' מאיר ער זאל ארויסנעמען איר שוועסטער פון דעם דאזיגען הויז און רבי מאיר איז געגאנגען זי ראטעווען און ער האט געזאגט, אז אויב איר שוועסטער האט נאך נישט געזינדיגט, וועט געשען א נס און ער וועט זי קענען ראטעווען.

ווען רבי מאיר איז אריינגעקומען אין געהיים און ער האט געזען ווי זי זאגט צו יעדען מאן וואס איז צו איר צוגעקומען אן אנדער תירוץ און מיט אים נישט געזינדיגט, האט רבי מאיר געוואוסט, אז זי איז געבליבען ריין, און ווי די גמרא ברענגט דארט, האט ער זי דורך א נס געראטעוועט.

•.•

אין דעם העברעאישען זשורנאל (נומער ב'־ג') „ידע עם” פאר פאלקלאר, וואס ווערט ארויסגעגעבען אונטער דער רעדאקציע פון יום־טוב לעווינסקי, איז פאראן א ווענדונג צו די לייענער אויפצוקלערען דעם אפשטאם פון ווארט „טאנדעט”, וואס מען האט געזאגט אויף א נישט גוט אויפגענייטען בגד.

אפשר וואלט ווער פון די לייענער פון אייביקן קוואל געקענט אנגעבען דעם מקור פון דעם ווארט ?

July 14, 1954

פון אייביקן קוואל

איבערדרוקן אדער נוצן אויף דער ראדיא
אן א דערלויבעניש איז פארבאטן

פון מנשה אונגער

אידען שרייבען

פון גרויסען געלערנטען הרב חיים בלאך האבען מיר געקראגען א בריוו אין וועלכען ער מאכט אונז אויפמערקזאם, אז ר' אברהם שרענציל, וועגען וועמען מיר האבען געשריבען, איז זיין ריכטיגער נאמען געווען ר' אברהם ראפאפארט הכהן. ער איז דערנאך גערופען געווארען שרענציל'ס, ווייל ער איז געווארען אן איידעם פון דעם קצין ר' מרדכי שרענציל. אויך איז נישט ריכטיג, אז אלע זיינע חבורים זיינען געבליבען בכתב יד, אזוי ווי מיר האבען געשריבען, נאר עס איז פון אים געדרוקט געווארען א ספר „איתן האזרחי”, אין צוויי חלקים. דער ערשטער חלק איז שאלות ותשובות, געדרוקט אין אויסטראה אין יאר תקנ"ו. און אין דעם ספר „אוצר החיים”, וואס הרב חיים בלאך האט מחבר געווען, ברענגט ער אין „מפתח התשובות” עטליכע תשובות פון אים, וואס האבען א שייכות צו אידישער געשיכטע. דער צווייטער טייל איז דרשות.

מיר דאנקען זעהר הרב חיים בלאך וואס ער האט אונז אויפמערקזאם געמאכט אויפ'ן טעות. מיר האבען, לײדער, זיין ספר „אוצר החיים” נישט געזען, דעריבער האבען מיר נישט געוואוסט וועגען דעם ספר וואס ר' אברהם הכהן ראפאפארט שרענציל'ס האט מחבר געווען.

•.•

מר. משה יהודה שפילמאן פון נארפאלק, ניו יארק, ווייזט אונז אן, אז די טאכטער פון תנא רבי חנינא בן תרדיון איז נישט געווארען קיין אויסגעלאסענע, אזוי ווי מיר האבען געשריבען, נאר זי איז געצוואונגען געווארען פון די רוימער אריינצוגיין אין א נישט־אנשטענדיג הויז, אבער זי איז דארט געבליבען אנשטענדיג, ווי עס ווערט דערציילט אין דער גמרא עבודה זרה, דף י"ז און י"ח. און אז איר שוועסטער ברוריה האט געבעטען איר מאן ר' מאיר ער זאל ארויסנעמען איר שוועסטער פון דעם דאזיגען הויז און רבי מאיר איז געגאנגען זי ראטעווען און ער האט געזאגט, אז אויב איר שוועסטער האט נאך נישט געזינדיגט, וועט געשען א נס און ער וועט זי קענען ראטעווען.

ווען רבי מאיר איז אריינגעקומען אין געהיים און ער האט געזען ווי זי זאגט צו יעדען מאן וואס איז צו איר צוגעקומען אן אנדער תירוץ און מיט אים נישט געזינדיגט, האט רבי מאיר געוואוסט, אז זי איז געבליבען ריין, און ווי די גמרא ברענגט דארט, האט ער זי דורך א נס געראטעוועט.

•.•

אין דעם העברעאישען זשורנאל (נומער ב'־ג') „ידע עם” פאר פאלקלאר, וואס ווערט ארויסגעגעבען אונטער דער רעדאקציע פון יום־טוב לעווינסקי, איז פאראן א ווענדונג צו די לייענער אויפצוקלערען דעם אפשטאם פון ווארט „טאנדעט”, וואס מען האט געזאגט אויף א נישט גוט אויפגענייטען בגד.

אפשר וואלט ווער פון די לייענער פון אייביקן קוואל געקענט אנגעבען דעם מקור פון דעם ווארט ?

July 14, 1954

פון אייביקן קוואל

איבערדרוקן אדער נוצן אויף דער ראדיא
אן א דערלויבעניש איז פארבאטן

פון מנשה אונגער

אידען שרייבען

פון גרויסען געלערנטען הרב חיים בלאך האבען מיר געקראגען א בריוו אין וועלכען ער מאכט אונז אויפמערקזאם, אז ר' אברהם שרענציל, וועגען וועמען מיר האבען געשריבען, איז זיין ריכטיגער נאמען געווען ר' אברהם ראפאפארט הכהן. ער איז דערנאך גערופען געווארען שרענציל'ס, ווייל ער איז געווארען אן איידעם פון דעם קצין ר' מרדכי שרענציל. אויך איז נישט ריכטיג, אז אלע זיינע חבורים זיינען געבליבען בכתב יד, אזוי ווי מיר האבען געשריבען, נאר עס איז פון אים געדרוקט געווארען א ספר „איתן האזרחי”, אין צוויי חלקים. דער ערשטער חלק איז שאלות ותשובות, געדרוקט אין אויסטראה אין יאר תקנ"ו. און אין דעם ספר „אוצר החיים”, וואס הרב חיים בלאך האט מחבר געווען, ברענגט ער אין „מפתח התשובות” עטליכע תשובות פון אים, וואס האבען א שייכות צו אידישער געשיכטע. דער צווייטער טייל איז דרשות.

מיר דאנקען זעהר הרב חיים בלאך וואס ער האט אונז אויפמערקזאם געמאכט אויפ'ן טעות. מיר האבען, לײדער, זיין ספר „אוצר החיים” נישט געזען, דעריבער האבען מיר נישט געוואוסט וועגען דעם ספר וואס ר' אברהם הכהן ראפאפארט שרענציל'ס האט מחבר געווען.

•.•

מר. משה יהודה שפילמאן פון נארפאלק, ניו יארק, ווייזט אונז אן, אז די טאכטער פון תנא רבי חנינא בן תרדיון איז נישט געווארען קיין אויסגעלאסענע, אזוי ווי מיר האבען געשריבען, נאר זי איז געצוואונגען געווארען פון די רוימער אריינצוגיין אין א נישט־אנשטענדיג הויז, אבער זי איז דארט געבליבען אנשטענדיג, ווי עס ווערט דערציילט אין דער גמרא עבודה זרה, דף י"ז און י"ח. און אז איר שוועסטער ברוריה האט געבעטען איר מאן ר' מאיר ער זאל ארויסנעמען איר שוועסטער פון דעם דאזיגען הויז און רבי מאיר איז געגאנגען זי ראטעווען און ער האט געזאגט, אז אויב איר שוועסטער האט נאך נישט געזינדיגט, וועט געשען א נס און ער וועט זי קענען ראטעווען.

ווען רבי מאיר איז אריינגעקומען אין געהיים און ער האט געזען ווי זי זאגט צו יעדען מאן וואס איז צו איר צוגעקומען אן אנדער תירוץ און מיט אים נישט געזינדיגט, האט רבי מאיר געוואוסט, אז זי איז געבליבען ריין, און ווי די גמרא ברענגט דארט, האט ער זי דורך א נס געראטעוועט.

•.•

אין דעם העברעאישען זשורנאל (נומער ב'־ג') „ידע עם” פאר פאלקלאר, וואס ווערט ארויסגעגעבען אונטער דער רעדאקציע פון יום־טוב לעווינסקי, איז פאראן א ווענדונג צו די לייענער אויפצוקלערען דעם אפשטאם פון ווארט „טאנדעט”, וואס מען האט געזאגט אויף א נישט גוט אויפגענייטען בגד.

אפשר וואלט ווער פון די לייענער פון אייביקן קוואל געקענט אנגעבען דעם מקור פון דעם ווארט ?

M Starkman
4700 Bway
N.Y. 40, N.Y.

NEW YORK, N.Y.
JUL 21
8-[illegible] M.
1954

BRONX C[illegible]
STAT[illegible]

Robbi Chaim Bloch
271 Beach St.
Far Rockaway
L.I.

Starkman

Lor 7-5233

M Starkman

The Day
THE NATIONAL JEWISH DAILY
Jewish Journal
183 EAST BROADWAY, NEW YORK 2
64

NEW YORK, N.Y.
SEP 13
11-PM
1957

BRONX CENTRAL
STATION

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave.
Bronx 53.
NY

שאל בג״א אופן. ומכיון ששנת תשי״ב הוא
שנה מעוברת, אכתוב עליו באדר ב׳.

ג) ביום בו נשלח מאמרו, לר׳ ושמו,
נשלח אתה ממני מכתב ובו נזכר מאמרו
הראשון הקל הרו״ם ויעקב.

ד) לפני שמסר לו הדבר (נושא
המכתבים) את מכתבו, בו נזכר שר׳
ושמו ~~[crossed out]~~ היה גוס בנו, דברתי עם
העורך על גאון הרגו-טשובים.

ה) הבוקר נשלח מכתב גם מודיעו
ר׳ פב סבן, ~~[crossed out]~~זלמן שנתפרסם מאמרו
על הרו״ם ויעקב בגליון ״מעמד״ והאגרת נתקבלה
בתל-אביב, הודיע ר׳ פב לרש״ז ויעקב על
הופעת ספרו בקשר לספר זה.

ובכן, — מה יאמר ומה ידבר על
השמטת שם של ראגוצוב כר׳ יוסף בר גא?

בנוגע לתגובת העסקנין וכל כת בולוה
על ספרך הנאה המלא כרימון דברי הלכה
ותולדות המשפט בישראל, — אין מבואים
ראויה לא מן הרשעים ולא מצדיקים. אני
חוזר ואומר מה שאמרתי לך בעל פה:
המבינין ומכירו מצאו מין את מינם.
והם זכו לאלמוּת (אומשטערבליכקייט)
כך בזכות זה, שאתה מזכירם. גנזות
הספרות העברית ואור לנצח שמו של ר'
חיים בלאך ועל מתנגדיו יאמרו, שהם
היו עכברים שסרחם רע.

השם „מורוס" בספר הטלפונים
הוא סגולה ושמירה נגד טרדנים שונים,
שלא ימררו את ~~[illegible]~~ חיי. אילו ידעו שמאחורי
השם „מורוס" מסתתר ~~[illegible]~~ משה איש „הסבלן"
אז היו מצלצלים לביתו משעת הנץ
החמה עד לשעת אמירת „חצות". אינני חס

עם עצמו ועל בריאותו, אבל אשתו ובנותיו
מרוצות לגמרי ולשון, עוסקות בבנין
ומחוללות, את ההתבוללות ה"ארוסית".
בכל אופן: המאמרים שאני כותב באנגלית
מתפרסמים בשם Moshe Starkman

דרישת שלום ומיטב האיחולים
ממני ומשפחתי.

שלך, בידידות והערכה,
[signature] חצקלי.

נ"ב:
בחנוכה מולדת מעגל לבנות
של 27 ו-28 בדצמבר.

THE DAY
JEWISH JOURNAL
183 E. BROADWAY NEW YORK 2, N. Y.

MAR 3'54
N.Y.
U.S. POSTAGE
03

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53 NY

אין לאַנד פון די אבות

וואנדער־לוסט. — דורך רמת יוחנן קיין כפר יהושע. — צוגאַסט ביי אידישע פּוירער. — דער העלדן־מאָנומענט. — אין די העלדן־טעג פון דבורה און ברק. — א פּייערונג אין רמת גן. — בני ברק, תנאים און אידיש ציפער־בלעטער. — מילך און האָניג. — טעג און נעכט אין תל־אביב. —אין צענטער פון דער אַרבייטער „הסתדרות". —אויף „קבר בנים". —אַפּאָר פון מדינת ישראל.

פון משה שטאַרקמאַן

...טעג קומען, זאָגט נאָם, דער אָקערער וועט זיך צוזאַמקנדלען מיט דעם שניטער, און דער סרוים־נסרטער אין דעם ווידער. וואַרשער. די בערג וועלען טריפן זאפט ...אלי ועל אויסקומען די צפּאָנציעשאפט פון מיין פאָלק ישראל. זיי וועלען אפּ־ בויען פאַרוויסטע שטעט און זיך באַוו־ צען; פלאַנצן ווייַנגאַרטנער און טרינקען ווייַן ווין; מאַכען גאַרטענס און עסען ווייַנ פרוכט. אין ווילל זיי אויסלאַנצן אויף זייער ערד, און זיי ווילען מער ניט אויסגערופן ווערן פון דער ערד, וואָס איר האָב זיי געגעבן (עמוס ט', י"ג-י"ד)

וואַנדער־לוסט—רמת יוחנן

מיינע מיטפֿאָרערס האָבען נעמיט נאָך די צוויי לאַנגע נסיעות אינ־ג־ן גרין. אבער מיך האָבט נעפֿרוי־דיגט דו וואַנדער־לוסט. אין א נאַרישען פּרי־ מאָרגען, וען די זון־שטראלן האָבען נעמיט אויסגענומען דעם טיי אויף די נעמונטן אויסגענומען דעם טיי אויף די נאַנטן, האָבט איך זיך אַראָפּגעלאָזט צו בדבר אין נעמיינע פּאַרטי־ פּיר. מ'האָט זיך באַקאַנט אויף פּין בדבר אין נעמיינע אַרטי־ פּיר. מ'האָט זיך באַקאַנט אויף די נייע עולים, וואָס זיצען אין די אימיגראַנטן־לאַגער און וכבן הופּט־ —קיין כפר יהושע, צו די אידישע פּייערים אויס). בערט'דיגען האָבט פּון עמק יזרעאל. האָבט מיר וואַרט אויס מיר די חיים אין דער חיה פּון יצחק אין פּאַרט עבֿרי (בורשט־נאַכער). אין זייער אונ־ לער דן אין אבֿיר, בכּיוו א קידעון אינדערויס האָבט איך נעמאַכט פּאַר רעמדיג צו מיין וויי־ב ברוסקער שוועסטערקינדער.

מיר האָבען זיך אפּגעשטעלט אין

מיר האָבען זיך אפּגעשטעלט אין

איר שטאַלען וויגט בייגאַבט די שפּע פון אייזערס אין די קאָפּעס, אין דער־נאָך בדענגט מען די ביידע צי דע־ קאָפּאַראַטיוועד סטאַנציע, וואָס מע שיינען מעסטען אין סטעי־ל־ווינקען, די נאָך בנין זאָמערט מען אויף אין מען סאַרי טורס די אייר־שפּע פון די דאַרפֿישע עופות.

אין די טעג פון דבורה און ברק

אויפ'ן ראַד פון כפר יהושע שפּרייי־ טען זיך די טאַניגע פּעהדער פון דאַרף. פון א באַרג קוקט אַראָפּ יקנעם, וועמעס נאָמען איז אויסגע־ מאַמעטנט. אין איר האַרץ וווינט דער צער. אבער איר פּנים לויכט מיט פּרוידיגען גלעטצטער. פּונקט ווי פּאַר דרייי־אַרען, איז זי מיך אויך אינ־ סיכער מיט די זאַפּטיגע פּירות פון איר סאָד. „דפּדוני בתפּוחים", — „קווויקט מיך מיט עפּעראַך", טראַכט איך שיר־השירים'דיג, אינסטינ־ קטיוו מיך מיט עפּעראַך", טראַכט איך שיר־השירים'דיג, אינסטינ־ קטיוו זיך דער נחל קישון. מוקעדיג אין יענער ריכטונג האָבט איך זיך דער־ מאַנט ווי בעת די טעג פון מיין ער־ שטען וויזיט אין דאַרף, אין א שמח'־ דיגען שפּעס נאַכציטאַג, האָבט איך אינאיינעם מיט דער משפּחה ענכרי זיך געלאָזט צום קישון—אַהין, וואָו די אידען האָבען אינטער דער פּירערי־ שאפט פון הנקדימ'ס און אינסטיטוט פאר נאַטור־וויסע־ שאפט.

אין די טעג פון דבורה און ברק

אויפ'ן ראַד פון כפר יהושע שפּרייי־ טען זיך די טאַניגע פּעהדער פון דאַרף. פון א באַרג קוקט אַראָפּ יקנעם, וועמעס נאָמען איז אויסגע־ מאַמעטנט. אין איר האַרץ וווינט דער צער. אבער איר פּנים לויכט מיט פּרוידיגען גלעטצטער. פּונקט ווי פּאַר דרייי־אַרען, איז זי מיך אויך אינ־ סיכער מיט די זאַפּטיגע פּירות פון איר סאָד. „דפּדוני בתפּוחים", — „קווויקט מיך מיט עפּעראַך", טראַכט איך שיר־השירים'דיג, אינסטינ־ קטיוו זיך דער נחל קישון. מוקעדיג אין יענער ריכטונג האָבט איך זיך דער־ מאַנט ווי בעת די טעג פון מיין ער־ שטען וויזיט אין דאַרף, אין א שמח'־ דיגען שפּעס נאַכציטאַג, האָבט איך אינאיינעם מיט דער משפּחה ענכרי זיך געלאָזט צום קישון—אַהין, וואָו די אידען האָבען אינטער דער פּירערי־ שאפט פון הנקדימ'ס און אינסטיטוט פאר נאַטור־וויסע־ שאפט.

אין די שטאַלען וויגט בייגאַבט די שפּע פון אייזערס אין די קאָפּעס, אין דער־נאָך בדענגט מען די ביידע צי דע־ קאָפּאַראַטיוועד סטאַנציע, וואָס מע שיינען מעסטען אין סטעי־ל־ווינקען, די נאָך בנין זאָמערט מען אויף אין מען סאַרי טורס די אייר־שפּע פון די דאַרפֿישע עופות.

אין די טעג פון דבורה און ברק

אויפ'ן ראַד פון כפר יהושע שפּרייי־ טען זיך די טאַניגע פּעהדער פון דאַרף. פון א באַרג קוקט אַראָפּ יקנעם, וועמעס נאָמען איז אויסגע־ מאַמעטנט. אין איר האַרץ וווינט דער צער. אבער איר פּנים לויכט מיט פּרוידיגען גלעטצטער. פּונקט ווי פּאַר דרייי־אַרען, איז זי מיך אויך אינ־ סיכער מיט די זאַפּטיגע פּירות פון איר סאָד. „דפּדוני בתפּוחים", — „קווויקט מיך מיט עפּעראַך", טראַכט איך שיר־השירים'דיג, אינסטינ־ קטיוו זיך דער נחל קישון. מוקעדיג אין יענער ריכטונג האָבט איך זיך דער־ מאַנט ווי בעת די טעג פון מיין ער־ שטען וויזיט אין דאַרף, אין א שמח'־ דיגען שפּעס נאַכציטאַג, האָבט איך אינאיינעם מיט דער משפּחה ענכרי זיך געלאָזט צום קישון—אַהין, וואָו די אידען האָבען אינטער דער פּירערי־ שאפט פון הנקדימ'ס און אינסטיטוט פאר נאַטור־וויסע־ שאפט.

(צוס וווידערזוך!). ביי שדה יעקב, וואָס טראַגט דעם נאָמען פון מיזרחי פּירוש פּארבוי א קלייניער דארפישער באַן־סטאַנציע, אויף א שטעג איבער די רעכטע זייט פון דעם קישון, אבער אויפן לינקען דער איראָקער אויך אין די חיפה'ער אפּיזנדיציעס. דאָרט ציט זיך דער ארבֿ־גענוסקען, איז פּאַרנעכ־ קומען דער שטרייט צווישען די בנ־ ישראל און זייערע שונאים. דאָרט האָבט אינגעשע קול פון דן ער־ בדי אַפּ מיר אויסגעוונגען שירות פון שירת דבורה:

...מן השמים נלחמו !
הכוכבים ממסילותם נלחמו עם סיסרא.
נחל קישון גרפם — — —

פון הימל האָבען מען מלחמה געהאַלטען !
די שטערען פון זייערע שטעגען
האָבען מלחמה געהאַלטען מיט סיסרא'ן,
דער טייך קישון האָבט זיי אוועקגעשוועמט.

ד'ס ברודערל, „אמיר באלף" האָבט אונטערגעהאָפּען :

נחל קדומים, נחל קישון !

ווען דער אויטאָמאָביל האָבט זיך אַנגעהויבען רוישן, צו פּאַרעמ אַנריף קיין חיפה, האָבען מיך אַרויסבאַגלייט די אינגלישע שטימעלער פון דן און אמיר :

„להתראות ! להתראות !".

נאָלדע בלאַך, פּרי פון ר' חיים בלאַך געשטאָרבען

נאָלדע בלאַך, די פּרוי פון דעם נאַוואוסטען העברעאישען „שרי־פט־ שטעלער ר' חיים בלאַך, איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 70 יאָר.

איר טויט האָט אַריסגערופען גרויס טרויער צווישען די קרוישען פון אלערליי אידישע תושבים פון ווין, וואו די חיים פון פּרוי בלאַך איז נע־ווען דאָס זאַמעלפּונקט פון „שרי־פט־ שטעלער אין מישכיות.

די נפטרת האָט געשטאַמט פון דעם גאון „תוספות יום־טוב". זי איז געבוירען געוואָרען אין א דאָרף נעבן בעהדושאן, גאליציע.

די לויה קומט פּאָר היינט, מיטוואָך, אויפֿן בייטאַ, פון בראַנשנידער'ס פיונעראל פּארלאָר, 47 איסט 7טע סטריט, נעבן פּעקאַנד עוו., וויו יאָרק.

פּרי פון ר' חיים בלאַך געשטאָרבען

נאָלדע בלאַך, די פּרוי פון דעם נאַוואוסטען העברעאישען „שרי־פט־ שטעלער ר' חיים בלאַך, איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 70 יאָר.

איר טויט האָט אַריסגערופען גרויס טרויער צווישען די קרוישען פון אלערליי אידישע תושבים פון ווין, וואו די חיים פון פּרוי בלאַך איז נע־ווען דאָס זאַמעלפּונקט פון „שרי־פט־ שטעלער אין מישכיות.

די נפטרת האָט געשטאַמט פון דעם גאון „תוספות יום־טוב". זי איז געבוירען געוואָרען אין א דאָרף נעבן בעהדושאן, גאליציע.

די לויה קומט פּאָר היינט, מיטוואָך, אויפֿן בייטאַ, פון בראַנשנידער'ס פיונעראל פּארלאָר, 47 איסט 7טע סטריט, נעבן פּעקאַנד עוו., וויו יאָרק.

פּרי פון ר' חיים בלאַך געשטאָרבען

נאָלדע בלאַך, די פּרוי פון דעם נאַוואוסטען העברעאישען „שרי־פט־ שטעלער ר' חיים בלאַך, איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 70 יאָר.

איר טויט האָט אַריסגערופען גרויס טרויער צווישען די קרוישען פון אלערליי אידישע תושבים פון ווין, וואו די חיים פון פּרוי בלאַך איז נע־ווען דאָס זאַמעלפּונקט פון „שרי־פט־ שטעלער אין מישכיות.

די נפטרת האָט געשטאַמט פון דעם גאון „תוספות יום־טוב". זי איז געבוירען געוואָרען אין א דאָרף נעבן בעהדושאן, גאליציע.

די לויה קומט פּאָר היינט, מיטוואָך, אויפֿן בייטאַ, פון בראַנשנידער'ס פיונעראל פּארלאָר, 47 איסט 7טע סטריט, נעבן פּעקאַנד עוו., וויו יאָרק.

פאַר'ן כבוד פון רבנות

(די אומאויפלערליכע טענה פון באַרימטען רוישען שריפטשטעלער ר' חיים בלאָך און די פּאָלעמיק אין דער רבנישער וועלט)

פון נ. שמן

איך האָב אַקאָרשט פאַרענדיגט לייענען א זייער אינטערעסאַנט פּאָלעמיש ספר פון דעם באַריהמטען רבנישען פאָרשער און מחבר ר' חיים בלאָך שליט"א. דער נאָמען פונעם ספר: אבן מקיר תזעק (אמת, א צוגאָב צו די פריהערדיגע פאַרעפענטליכטע: „קום ריב את ההר ריב", „מריבת קדש", „מאשרים תועים ומתעים" און אנדערע. אין צוזאַמען בינדען די שמאַרקע אנקלאַגע קעגען א פסק דין פון די באַריהמטע רבנים ר' יוסף אריי' הענקין און אן אויפפאָדערונג צו דער רבניש-אָרטאָדאָקסישער וועלט צו רעוויזירען זייער אורטייל אין דער דין-תורה צווישען דעם מחבר ר"ח בלאָך און ר' חיים פינקעלשטיין — און זיך באַמיהען אז דער אמת זאָל ארויסגעוויזען און די גערעכטיגקייט זאָל זיגען.

איז דאָ נישט וויכטיג זיך ארייננצולאָזען בעובי הקורה אין באַווייזען ווער פון די צדדים איז גערעכט — און אויך ניט, צי מען האָט א רעכט צו צווייפלען אינם משפט פון די רבנים הענקין און זעלצער, שליט"א, צי עס איז געווען א „פּיקח" אדער „עיוות הדין". מען מוז אויך ניט מסכים זיין צו הרב בלאָך'ס חשד אז הרב הענקין איז געווען א שטיקעל נוגע און האָט נישט געטאָרט אננעהמען דעם דין תורה. אין איצטיגען מאָמענט, אינטערעסירט אונז בלויז דער כבוד פון אָרטאָדאָקסישע רבנות און רבנים וועלכע פאַרלירען כבוד פאַרן צוליב זייער אייגענער שולד.

מחלוקת צווישען רבנים, איז ניט קיין נייעס אין דער אידישער געשיכטע. ווער געדענקט נישט די שאַרפקייט און פאַרביטערקייט פון דער מחלוקת צווישען ר' יונתן אייבעשיץ און ר' יעקב עמדין אין וועלכער עס זיינען געווען פאַרמישט די פיהרענדע רבנים פון דור. ווער געדענקט נישט די שאַרפקייט פון ראַדזינער רבין ר' גרשון העניך זצ"ל קעגען די יעניגע רבנים און רבנים וואָס האָבען נישט מסכים געווען מיט זיין תכלת-דערפינדונג. דאָ האַנדעלט זיך אָבער וועגען א גאַנץ אנדער ענין: די באַשולדיגונג איז אויך פון א גאַנץ אנדערען כאַראַקטער — אין די גאַנצע מחלוקה קען גלייזט ווערען דורך דער פערזאָן הרב הענקין אדער דורך דער אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה — די אָרטאָדאָקסישע רבנישע אינסטאַנץ וואָס קעמפט פאַר א תורה'דיג לעבען, איינשליסענדיג דעם עטישען דעווייז פון: „הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים"...

דערצו נאָך, ווען דער געריכטער איז א וויכטיגע רבנישע פּערזענליכקייט, [illegible] זיינע [illegible] פאַר דער [illegible] פון יהדות און אט דער [illegible] צווישען די [illegible] און אז [illegible] פון אנגעגריטענער [illegible] פון 20־טען יאָהרהונדערט.

ר' חיים בלאָך האָט נישט איינמאָהל מקדש השם געווען מיט זיין וועדע; ער איז אנגעראָרען מיט שעפערישען כח און צוריבאַוואוסטזיניג פון גרויס אחריות פאַרן כבוד האומה. זיין קומען קיין אמע־ריקע נאָך די שרעקליכע איבערלעבע־נישען פון די היטלער יאָהרען האָט גע־מיינט דעם ציהום פון א וויכטיגען גייס־טיגען מענטשען אין די אָרטאָדאָקסישע

ררייזען און זיין רוף „יענתה בי צדקתי" ואל יהרים גדולי תורה ונציגי פא"י ובגולה אישא עיני..." דערויף האָבען דעם געהעריגען אפקלאַנג. אפילו צווישען די וועלכע זיינען נישט מסכים מיט זיין צו גאַנג, אפילו צווישען די וועלכע זיינען מסכים מיט הרב הענקין... דאָ איז נישט שייך דער ענטפער: מיר ווילען זיך ניט אריינמישען אין א מחלוקת — עס איז א פראַגע פון פאַראַנטוואָרטליכער מעסיגקייט אין דעם דאָזיגען משא ומתן; עס איז א פראַגע פון אינטערווענירען וואָס זאָל העלפען באַפרידיגען א געליטענעם קאָרבן... יכל הפחות א בירור הדין אין די גרונט-יסודות פונם פסק-דין.

דאָס איינגעשפאַרטקייט, ניט צו וועלען רעוויזירען דעם משפט; נישט צו וועלען אויפנעהמען אן אפעלאַציע... דאָס ברענגט נאָך מעהר זילזול הרבנים והרבנות, דאָס איז גורם צו חילול השם!

טאָדלען די שאַרפקייט פון דער פּאָלעמיק? מהיכא תיתי! אבער פאַרוואָס ניט וועלען נאָכגעבען דעם טענה וואָס איז א פאַריהמטער מחבר פון וויכטיגע ספרים, א רב וואָס שטאַמט פון גרויסען אַרעליגען יחוס, א תלמיד פון גאוני הדור און אן עסקן פאַר צענדליגע יאָהרען... די אגודת הרבנים דאַרף נעהמען א שטעלונג אין אַט דער פּאַפּירענער מלחמה. די אָרטאָדאָקסישע פיהרערשאַפט דאַרף באַשטימען א צווייטען משפט פון דריי רבנים און זיכערען דעם פּרעסטיזש פון רבנות, דעם כבוד פון רבנישער פיהרערשאַפט, שטאַרקען דעם רעספּעקט פאַר גדולי ישראל.

הרב הענקין איז א גרויס-רבנישע פּערזענליכקייט, איז א גאון אין הלכה, א מנהיג און אויטאָריטעט — אָבער טאַקע דערפאַר, דאַרף ער ווייזען א מוסטער פון ענוות, פון טאָלעראַנץ, אויסהאַלטען דעם נסיון און ווייזען דער וועלט, אז רבנישע פּרינציפּען זיינען ניט באַגרענעצט בלויז מיט כשרות-געשעפטען, נאָר דאַרפען מעהר זיך איינדריקען אין דעם שטאַרקען דעם כבוד פון אָרטאָדאָקסישען פּעקטאָר אין אידענטום.

איז דאָ וויט נישט נויטיג זיך אריינצולאָזען אין חקירת ווער פון די צדדים איז גערעכט. דאָס איז נישט אונזער באַרוף. מיר ווילען דאָס איבערהויפּט ניט טאָהן צוליב כמה וכמה סיבות און טעמים. מען מוז אויך נישט מסכים זיין מיטן טאָן און מיט דער שאַרפקייט פון ר' חיים בלאָך'ס פּאָלעמיק. דאָס האָט צו טאָהן מיטן מענטשען'ס כאַראַקטער, מיט זיינע שטימונגען, מיט זיין מאָראַלישען פּאַטאָס. דאָריבער זיין פּאַטעטישער כח! פון צווישען זיינע שאַרפע שורות הערט זיך אָבער דער עכא פון ליידען און פּיין, פון די שרעקליכע איבערלעבע־נישען אין דער צייט פונם טאָטאַלען אומקום פון אונזערע ברידער און שוועסטער — איבערלעבענישען וועלכע הרב בלאָך האָט מיטגעמאַכט [illegible] אין [illegible] פון אונזערע, [illegible]

דער [illegible] האָט גע־שריבען אזא אידעען מענטשען ווי הרב בלאָך: ער קען זיך נישט באַפרייען פונם טיפען יאַמער. פאַרוואָס זאָלען רבנים גרויסע רבנישע אויטאָריטעטען, נישט באַמיהען זיך צו היילען זיינע וואונדען...

אינם ספר „אבן מקיר תזעק" ציטירט דער מחבר פון פאַרשיידענע בריוו וואָס ער האָט באַקומען פון וויכטיגע רבנים און פון אידישע שריפטשטעלער, א לענ־גערען בריוו פון ר' אברהם ישעי' קאַרע־ליץ זצ"ל. דער „חזון איש" (ראַרט, א שטאַבטאָט פון זיין בת"י), פון הרב שריג ראַבן בענגיס, פון בן ציון חי עוזיאל, פון הרב הרב פּיסה זצ"ל און פון אנדערע. ער ציטירט אויך בריוו פון באַוואוסטע אידישע שריפטשטעלער. פאַרשטייט זיך אז ווייט נישט אלע זיינען מסכים מיט איהם, אָבער אז מען דיסקוטירט די הלכה, איז א באַווייז, אז הרב בלאָך האָט א רעכט פאַר אפּעלירען זיין משפט און רבנים זאָלען נאָכאַמאָל באַטראַכטען דעם דין און ארויסגעבען א דעפיניטיווען אורטייל.

מיר וואָלטען געקאָנט א סך מאַריך זיין, ברענגענדיג ציטאַטען פון די בריוו. דאָס איז אָבער אן ענין פאַר רבנישע אויטאָריטעטען, עקספּערטען אין הלכה ענינים. דאָ האַנדעלט זיך בלויז, וועגען האָבען איינזעהעניש און פאַרשטענדעניש צו א רב און מחבר וואָס האָט דורכגעמאַכט אלע מדורי גיהנום פון נאַציזם, געשפּאַנט אין פּייערוואַגען פון פלאַמיגע פּיינינגען. שיר־שייר געטייטעט דעם גרויליגען גורל פון אידישען קבוץ אין עסט־רייך — בלויז דורך א וואונדער-געשעעניש זיך געראַטעוועט ביי די מורא'דיגע אומשטענדען.

עס איז אויך נישט קיין פראַגע פון איינהערען דעפּאַנטאַטען, אַרגומענטען. עס איז א פראַגע צו דאַרף א רבנישע פיהרערשאַפט, ווי די אגודת הרבנים, נעהמען א שטעלונג, ארויסווייזען זיט־ליכקייט, אהבת ישראל צו אן אייגענעם חבר, וועמעס לעבענס באַדינגונגען אויף דער עלטער זיינען ווייט נישט קיין צופרידענשטעלענדיגע. פשוט מסוכנ'דיגע פאַרן געזונט פון רב חיים בלאָך. זע־הען נאָך אמאָהל צו באַטראַכטען זיינע טענות ותביעות פון הלכה-שטאַנדפּונקט. דאָס רעוויזירען דעם פסק וועט שטאַר־קען, בין איך זיכער דעם כבוד פון הרב הענקין און פון רבנות בכלל — און הרב בלאָך, דער בקי נפלא, וועט ווע־רען באַרוהיגט. ווען זיין פאַרלאַנג וועט אָבגעגעבען ווערען, ווי ער ווייזט אז „אם בעל דין ירא שעיוותי לו את הדין יכול לתבוע לבי"ד הדין".

וואָס שייך די מאַטעריאַלען וואָס הרב בלאָך ברענגט אין אט דעם ספר, זיינען ווי גאָר אינטערעסאַנט. מען ווערט קלאָ־רער אין א סך ענינים וואָס שייך דיני ממונות און בית דין רעכט ביי אידען. אָבער ווי געזאָגט שרייבען מיר נישט קיין אבהאַנדלונג וועגען דעם ספר און זיין באַלערענדקייט. אונז אינטערע־סירט, אז זיין רוף זאָל געהערט ווערען: „חנני נא, והצילני מיד אויבי"... רופט ער אויס!

דאָס הייסט ווייטער נישט פאַרלאַנגט אויסערגעוויינליכעס, בפרט נאָך ווען ער ווייזט אן פון גרינטליכע מקורים, פון אויטאָראַטיווע, אנערקענטע פּוסקים, די רעכט אויף אפּעלאַציע. אז דאָס וועט נישט זיין קעגען דעם באַפעהל: „ודל לא תהדר בריבו" אדער „לא תהדר פני גדול". מיט דעם וואָס די אגודת הרבנים וועט באַשטימען א בית דין צדק אויסצו־הערען די בעלי דינים, וועט געוויס ניט געמינערט ווערען דער כבוד פון די רב־נים הגרי"א הענקין און מהר"ל זעלצער. אין געגענטייל, זיי וועלען דערמיט דע־מאָנסטרירען די עטישקייט און דערהויבענקייט פון רבנות, ארויסווייזענדיג א באַוואונדערען אינטערעס צו א רב וואָס האָט מקדיש השם געווען מיט זיין ספר „ודע מה שתשוב" — א וויכטיגער בייטראַג צו אונזער אפּאָלאָגעטישער ליטע־ראַטור. זאָל א רבנישער שריפטשטעלער נישט דאַרפען בעטען די תפילה פון יונה הנביא: „קח נא את נפשי ממני כי טוב מותי מחיי" (יונה ד, 3).

די אגודת הרבנים דאַרף ווייזען דער אידישער וועלט דעם וועג און די פּרינ־ציפּען פון אידישער גערעכטיגקייט. דאָס וועט בלייבען א מוסטער פאַר יושר און לפנים משורת הדין-אויספיהרונג, וויי־זען דעם וועג פאַר די צוקינפטיגע שומרי החומות און קדושי האומה.

ווי געזאָגט, ווילען מיר זיך נישט אפּ־שטעלען [illegible] בות פון דעם דין תורה און דעם פּועל יוצא פונם פסק הלכה. דאָ איז אויך ניט וויכטיג צו פאַלעמיזירען וועגן דעם אופן ווי דער פסק דין איז ארויסגעבראַכט געוואָרען, פעסטשטעלען ווער פון די צדדים איז גערעכט און בכלל, די געזעץ־געבונג אין אזעלכע פאַלען.

אונז אינטערעסירט בלויז דער שלום וואָס קען קומען דורך דער אינטער־ווענץ פון דער אגודת הרבנים, די העכ־סטע אינסטאַנץ ביים היגען אָרטאָדאָק־סישען אידענטום. אונז אינטערעסירט די פּערזאָן הרב חיים בלאָך, א באַגאַב־טער שריפטשטעלער און פאָרשער, וועמעס עסייען סטימולירען און שאַפען א נחת רוח דעם לייענער. מיר באַוואונדערען זיין גייסטרייכקייט, שעפערישער גאנצקייט און גראַדליניגקייט. אזא מענטש טאָר נישט ליידען קיין איבעריגע יסורים, פּיינליכקייט וואָס קען שטערען זיין שאַפונגס-וועג.

א רב ווערט געאַכטעט, ווען ער אכ־טעט אַנדערע, ווען ער רעספּעקטירט א תורה-רב וועלכער איז מלא גדיש, אַנ־געזאָפּט מיטן גייסט פון הלכה און אגדה. א מנהיג בישראל מוז איבערהיטען זיינע מיסיעס צו שטאַרקען די השפעה פון רב־נות און די אינספּיראַציעס פאַר תורה־אידישקייט. ער מוז ארויסווייזען [illegible] דאָס איז א פונדאַמענטאַלע איינ־שטעלונג פון עכטער רבנות.

די אגודת הרבנים דאַרף געפינען די אָרגאַניזירטע מיטלען און די געהעריגע פאַרמולירונג פאַר דער רייניגונג פון די פאַרשיידענע קאָמפּליצירטע חילוקי-דעות און ארויסווייזען א קאָנסעקווענטקייט אין דעם צוזאַמענבונד פון די דעת און מידות ישראל.

פאַרשטייט זיך אז איך בין דאָ נישט אויסען געווען סתם אזוי שרייבען א מאמר... עס איז א פראַגע פון תכלית, פון סוף דבר הכל נשמע!

עס איז אן אויפפאָדערונג צו דער אגודת הרבנים צו נעהמען א פּאָזיטיווע שטעלונג אין דעם ענין הרב בלאָך און זעהן אז די מחלוקה זאָל זיך איינשטי־לען, עס זאָל זיין „את והב בסופה"! דאָס איז סימבאָליש פאַר תורה-טרייע לערנער און פיהרער וועלכע מאַכען נישט די תורה א „קרדום לחפור בה", נאָר א ציל אין לעבען, א ציל פאַר מדות טו־בות, א ציל צו וועקען ליבע און אכטונג צום מענטשען... דאָס איז די אויפגאַבע פון אגודת הרבנים.

אידישע [illegible]

דערפאַ[illegible]

די גרויסע שיף
ירושלים
פון ניו יאָרק קיין ישראל
נעקסטע רייזע
SEPT. 8
אנדערע 1954 רייזע:
נאָוועמבער 15
זעהט אייער רייזע אַגענט
רעגולערע שיף-רייזעס צווישען די [illegible]
ZIM
ZIM ISRAEL NAVIGATION COMPANY, LTD.
OWNER'S REPRESENTATIVES, AMERICAN-ISRAELI SHIPPING CO. INC. 19 RECTOR ST. N.Y.C. • DIGBY 4-7600

אלא אוכל לאחר הדפסת ספריך בנידורים
ישין פתחון-פה להאו תכספות של
מלאכי חבלה להאשימך בכל מיני
האשמות בגלל "הנצרה שווה" בין
נטורי קרתא לנאצים המנואצים ימ"ש.

אמרתי בלבי: אחכה לחוות דעתו
של ר׳ חווא בעצמו. הודיעני נא את
החלטתך כתוב אלי, בשמחה מנך
על כתובת המתין, ותוכל לאחר
קבלת תשובתך אעשה כרצונך.

בד"ש לבבות לך ולב"ב.

שלך

בתודות והוקרה,
עלי חלפוני.

THE DAY
"THE NATIONAL JEWISH DAILY"
Jewish Journal
183 EAST BROADWAY, NEW YORK 2

NEW YORK 7, N.Y.
MAY 18
9 - PM
1955

CHU CH ST EET
S TA

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave
Bronx 53
NY

The Day
THE NATIONAL JEWISH DAILY
Jewish Journal
183 EAST BROADWAY, NEW YORK 2
328

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave.
Bronx 53
NY

Dr. Philip Friedman
Jewish Teachers Seminary
154 East 70 St. New York 21
Tel. RH 4 - 4580

M Storkman
4730 Broadway
New York 40, NY

NEW YORK, N.Y. 51
JUL 19
7 PM
1956

BRONX CENTRAL
STATION

UNITED STATES
POSTAL CARD

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Block
271 Beach 17 St
Far Rockaway NY

% Joffa

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ב"ה

ערש"ק, ט' ב"אני לדודי ודודי לי", תשכ"ב

השלום והברכה וכט"ס לר' חייא בר אבא
שליט"א,

אך אחרים השטן מעכב, אולם אני
מעכב את ראש הצוות הנ"ל מאוד נתבקש
לישיבה של יגעה בכ"ה תמוז שלפני האספה
על המזודה לסגור את ארגונו וספריותיו
להעברתם לירושלים, להשלים את עבודת
ש"י ניגר בשביל הלכסיקון, לספרות אידיש
ובשביל האנציקלופדיה האידישית, לטפל
בהוצאת חומר ובהוצאת עלבונות חבשים
בשביל העיפלונים שהצטרכו — ועוד הכל
בעניין "דבר" לעבודתו בעתון. ושמא תאמר
כי "בגלל" עבודתו הנוספת בכתבים
אלו, אולצת קורא, — מחלה היא ביותר,
ואין אתה מכיר את מנהגי התפלת
שלנו, שהשגותיהם הן השגות של
צדיקים ותמימים. ודי.

(הפלגה)

לקראת השנה החדשה הרינו מאחל לך
ולכל ביתך שנת בריאות ופרנסה
טובה, ויהא רעוא מן שמיא, שתזכה
מקרוב לביאת הגואל השלמה, שינהג
אותנו כולנו על גשר של נייר לחיים
של כל טוב. כשאני לעצמי, הנני
מוותר על תוספת שור הבר והלויתן
ואסתפק אתני שיחה נאה עם ר'
חייא בר אבא.

שלך, בלב ונפש,
מצליח ספרא.

הרבנית שלי מדרשת את איחוליה
לך ולב"ב.

THE DAY

JEWISH JOURNAL
183 E. BROADWAY NEW YORK 2, N. Y.

NEW YORK 7, N.Y.
MAY 16
7:30PM
1957

UNITED STATES POSTAGE 3¢

WHEATLAND
THE HOME OF JAMES BUCHANAN

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, N.Y.

M Starkman
Camp Barberich
Rhinebeck, NY

RHINEBECK
JUL 15
5 PM
1957
N.Y.

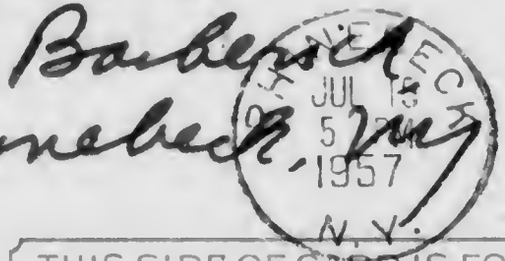

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

UNITED STATES
POSTAL CARD

Robbi Chami Block
c/o Joffe
271 17 Beach
Far Rockaway, NY

ב"ה טו"ל בתמוז, תשי"ז

ר' חוואו מחמדי,

אני ורעיותי תחי' ושבים

כאן במחנה הולדים בלובעריך

ומסתופפים בצילם של

האילנות ונהנים מכל

מה שברא הקב"ה לשובעם

של בני אדם. ואנו מאחלים

לך ולולדאי חלדיך בני

ימים ושנה טובה וכל

טוב בכלל. מיני ידיד

ושה חצפונו.

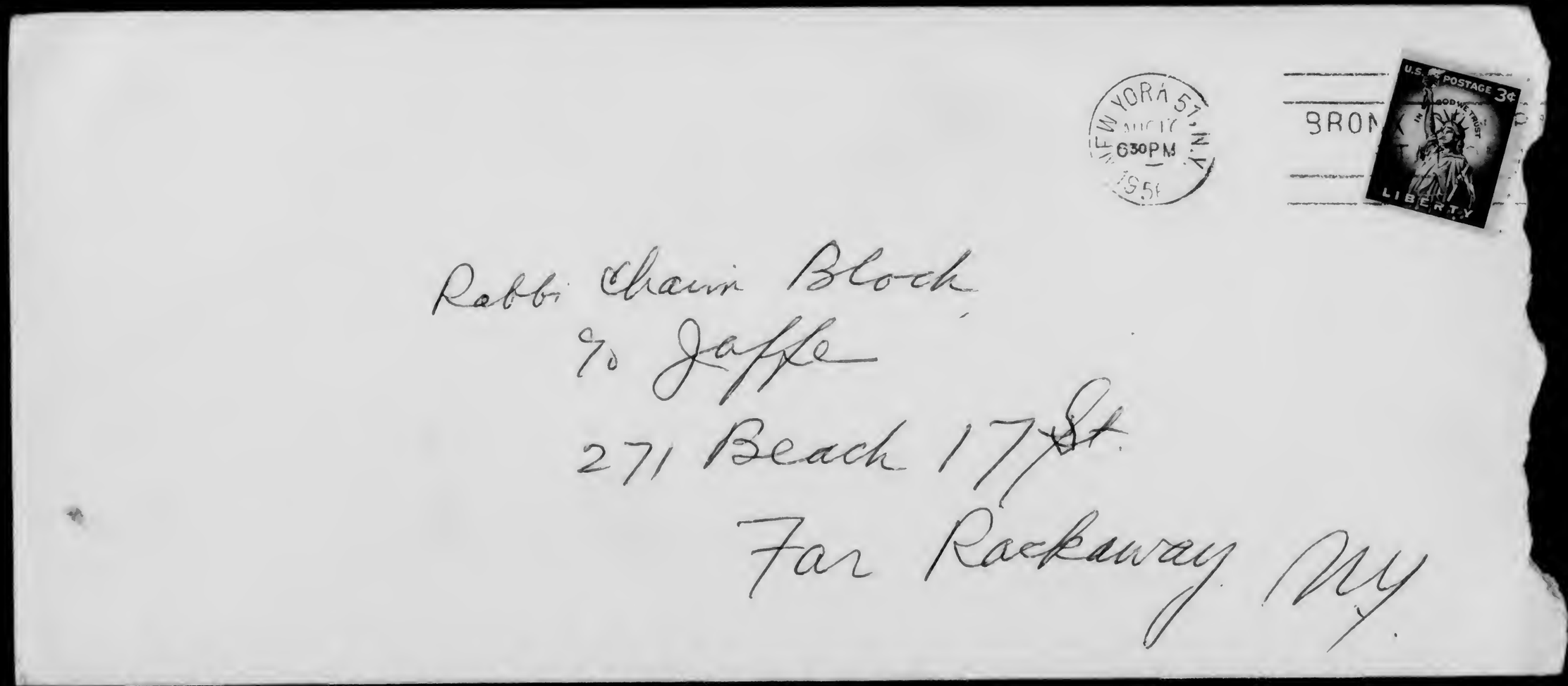

Rabbi Chaim Bloch
℅ Jaffe
271 Beach 17 St.
Far Rockaway NY

M Starkman
4700 Bway
NY. 40 NY

M Starkman
4700 Bway
NY. NY

The Day
THE NATIONAL JEWISH DAILY
Jewish Journal
183 EAST BROADWAY, NEW YORK 2
64

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave.
Bronx 53, NY

and as a Jew. ... wants to render being a Jew as natural as breathing. Such invigoration and naturalness will come to the Jew, if he is to experience the worth-

(Contiuned on page 2)

פייערונג פון

ישראל'ס

10טן יובילעי

זונטאָג, דעם 27טען אַפּריל

2 אַזייגער בייטאָג

באַזאָרגט זיך מיט אַ גוטן פּלאַץ, קויפט גלייך אייערע טיקעטס אין

„טאָג־מאָרגן זשורנאַל"

$3.45 — $2.30 — $1.15

מעיל אָרדערס אויסגעפילט

שיקט אַריין אייער טשעק אָדער מאָני־אָרדער מיט אַ זעלבסט־אַדרעסירטען קאָנווערט.

פּלאַן זיינען געקומען כרושטשאָוו און קאָזלאָוו.

סאָטעי און אַלע קרייץ־וועגען זיי־

(שלוס אויף זייט 2, קאָלום 6)

פּראַנץ ווערפעל האָט געלעבט ווי אַ איד און געשטאָרבן ווי אַ איד, זאָגט זיין אלמנה

די אלמנה פון דעם באַרימטן דייטש־אידישען שריפטשטעלער פּראַנץ ווערפעל, האָט אָפּגעלייקענט די באַריכטען, וואָס האָבען זיך פאַרשפּרייט, אַז איר מאַן איז געווען אַ משומד.

אין אַ בריוו צום באַקאַנטען העברעאישן שריפטשטעלער און פאָרשער הרב חיים בלאָך, שרייבט פרוי אַלמאַ מאהלער־ווערפעל דאָס פאָלגענדיגע:

„פּראַנץ ווערפעל איז קיינמאָל ניט געווען קיין ציוניסט, און אויך ניט קיין אויסגעשפּראָכענער נאַציאָנאַלער איד. ער האָט אָבער קיינמאָל ניט אָנגענומען דעם קאַטוילישען גלויבען, און זיך קיינמאָל ניט באַטראַכט אַלס כלומר'שטער „איד פון קאַטוילישער אמונה". ער האָט ניט דורכגעמאַכט קיין שום שמד־צערעמאָניע, ניט אין פּראַנקרייך און ניט אין וועלכען־עס־איז אַנדער לאַנד. ער האָט געלעבט אַלס אַן אָפענער איד, און איז געשטאָרבען ווי אַ איד".

ווערפעל אַליין האָט געלייקענט די באַריכטען וועגען זיין שמד אין דער צייט, ווען ער איז געווען אויף אַ באַזוך אין די פאַראייניגטע שטאַטען, און דער י. ל. פּרץ שרייבער־פאַראיין האָט פאַר אים דעמאָלט איינגעאָרדענט אַ קבלת־פּנים.

הרב בלאָך האָט דעם טעקסט פון פרוי ווערפעל'ס בריוו איבערגעשיקט צום „טאָג־מאָרגען זשורנאַל", כדי מען זאָל דעם פאַרשטאָרבענעם שריפטשטעלער ריינוואַשן פון דעם שמד־בלבול.

ריכטער ... פאַרעפענטליכט ... דוליטל דזשוניאָר ... זעלבסטמאָרד מיט זיין אייגענעם רעוואָלווער.

היינט, רעפּאַראַט אין אַטראַן הויז

דער אינסטיטוט צו שטודירען פּראַגען פון אידישען לעבען, וואָס איז געשאַפען געוואָרען פון בילדונגס קאָמיטעט פון אַרבעטער רינג און פון אידישען אַרבעטער קאָמיטעט, הויבט אָן די צווייטע סעריע לעקציעס היינט, דאָנערשטאָג אָוועגט, מיט אַ רעפּעראַט פון דר. מאַרשאַל סקלאַר אויף דער טעמע: „סאָציאָלאָגישע פאָרשונגען ביי אַמעריקאַנער אידענטום".

די סעסיע וועט פאָרקומען היינט, 7 אַזייגער אָוועגט אין אַטראַן־צענטער פאַר אידישער קולטור, 25 איסט 78טע סטריט. אַלע זיינען געבעטען צו קומען אין צייט.

בן ציון פּאָגעל ע"ה

בית המדרש הגדול, 384 נעפּטשון עוועניו, ברוקלין, בעט אַלע מעמבערס קומען צו דער לויה פון אונזער ברודער בן ציון פּאָגעל ע"ה, היינט, דאָנערשטאָג, 10 פרי, פון בלאָו'ס מעמאָריאַל טשאַפּעל, 410 גרענד סטריט, נ. י. באַערדיגונג אויף בית דוד סעמעטערי.

שמואל קליינער, פּרעז.

מאַרטין איידעסמאַן ע"ה

קרובים און פריינט זיינען נעבעטען קומען צו דער לויה פון אונזער ליבען מאַן און פאָטער מאַרטין איידעסמאַן ע"ה, (זון פון סאול און סילוויא איידעסמאַן) היינט, דאָנערשטאָג, 1 אַזייגער בייטאָג, פון וויינשטיין מעמאָריעל טשאַפּעל, 202 ברום סטריט, ניו יאָרק. באַערדיגונג אויף בית דוד סעמעטערי.

די פאַמיליע.

יצחק הירשעל ע"ה

1טע אינדעפּענדענט מיקזליניצער פאַראיין בעט אַלע מעמבערס צו קומען צו דער לויה פון ברודער יצחק הירשעל, ע"ה, גרינדער און עקס־פּרעזידענט, מאַרגען, פרייטאָג, 10 פרי, פון פאַרעכט פאַרק מעמאָריאַל טשאַפּעל, קווינס בוליואַרד און 76טע ראָוד, פאַרעסט הילס, ניו יאָרק. באַערדיגונג אויף מאַונט זייאָן סעמעטערי.

אייזיק בערלאָט, טש. אָוו סעמעטערי.

קאַפּעל מייזעלמאַן ע"ה

פריינט, באַקאַנטע און מעמבערס פון חברה בית יצחק, זיינען געבעטן קומען צו דער לויה פון אונזער ליבען פאָטער, זיידע און עלטער־זיידע קאַפּעל מייזעלמאַן ע"ה, היינט, דאָנערשטאָג, כ"ז ניסן, תשי"ח, 10 פרי, פון דזשייקאָב בלומ'ס פיונעראַל טשאַפּעל, 1976 קאָני איילאַנד עוו., נעבען קינגס האַיוועי, ברוקלין. באַערדיגונג אויף האַשינגטאָן סעמעטערי.

אַנשטאָט בלומען אָדער בעסקעטס בעטען מיר צו פלאַנצן בוימער אין ישראל.

שבעה אין זונ'ס היים, 1344—54טע סטריט, ברוקלין.

די קינדער, אייניקלעך און אור־אייניקלעך

בן ציון פּאָגעל ע"ה

פון 3019 ברייטאָן 1טע סטריט, ברוקלין ... און מעמבערס ... אנשי ... דער ...

... אייזענהאַוער, פאָטאָגראַפירט ביי זיין פּרעסע־קאָנפערענץ אין ווייסען הויז די טעג.

באַרימטער שרייבער באַשטעטיגט פּראַנץ ווערפעל'ס אידישקייט

אויף דער מעלדונג אין „טאָג מאָרגען זשורנאַל" פון דאָנערשטאָג דעם 3טען אַפּריל, אַז די אלמנה פון דעם שריפטשטעלער, פּראַנץ ווערפעל, האָט אין אַ בריוו צו הרב חיים בלאָך, אָפּגעלייקענט אַלע קלאַנגען, אַז איר מאַן האָט זיך גע'שמד'ט, האָבען מיד באַקומען אַן ענליכע באַשטעטיגונג פון אַ לייענער, דער שריפטשטעלער, סאָמאַ מאָרגענשטערן.

מר. מאָרגענשטערן, וועלכער שטאַמט פון חסידישען יחוס אין גאַליציע, האָט יאָרען לאַנג פאַר דער צווייטער וועלט־מלחמה געדינט אַלס ווינער קאָרעספּאָנדענט פון דער „פּראַנקפּורטער צייטונג" און האָט דאָרטען אַרויסגעגעבען אַ טרילאָגיע וועגען דעם אידישען לעבען אין פּוילען, וואָס האָט געמאַכט אַ שטאַרקען רושם אין דער דייטשער ליטעראַטור און שפּעטער דאָ אין אַמעריקע אין ענגלישער איבערזעצונג.

אין משך פון די יאָרען אין וויען, און נאָכדעם דאָ אין קאַליפאָרניע, וואו ביידע שריפטשטעלער זיינען אַנטלאָפען פון נאַצי־פאַרפאָלגונג, האָט ווערפעל אָפט דיסקוטירט מיט מאָרגענשטערן די אידען־פראַגע. ווערפעל, וועלכער האָט געשטאַמט פון אַ באַלעבאַטישער אידישער פאַמיליע אין פּראַג, האָט אַלעמאָל אונטערשטרייכט, אַז ער איז אַ איד, די וועלט קען אים אַלס איד, און ער וועט שטאַרבען אַ איד.

דער גאַנצער טומעל אַרום דעם קלאַנג פון ווערפעל'ס שמד, האָט זיך געצויגען פון דעם מאָמענט, ווען עס איז דערשינען זיין בעסטסעלער „בערנאַדעט".

דאָס ווערק וועגען דעם קאַטוילישען געהייליגטען פּויערן־מיידעל, האָט ווערפעל פאַרפאַסט נאָך אַ באַזוך צו איר קבר, אין זיד־פּראַנקרייך, וואו ער האָט געלעבט אַ צייט אַלס פּליכטלינג. ווערפעל האָט דעמאָלט דערקלערט, אַז אויב ער וועט זיך ראַטעווען פון די נאַציס, וועט ער אָנשרייבען אַ בוך וועגען בערנאַדעט.

דאָס בוך, ווי עס איז באַקאַנט, איז באַלד געוואָרען שטאַרק פּאָפּולער און איז שפּעטער געמאַכט געוואָרען אַ פילם.

ווערפעל איז באַוואָרפען געוואָרען מיט בריוו פון קאַטויליקען פון אַ סך קרייזען; צווישען זיי אַ פאַרלאַנג אין דער פאָרם פון אַן איינלאַדונג פון אַן אַרצי־בישאָף, אַז ווערפעל זאָל אַריבערגיין צום קאַטויליציזם.

ווערפעל האָט דערציילט סאַמאַ מאָרגענשטערן, וועגען דעם אַרצי־בישאָפּ'ס בריוו און ווידער איבערגע'חזר'ט זיין קרעדאָ, אַז ער איז געבוירען אַ איד און וועט שטאַרבען אַ איד, און מאָרגענשטערן פאַרצייכענט ווערפעל'ס שלוס־ווערטער ביי דעם געשפּרעך: „וואָס הייסט ווערען אויס איד? משיח קען דאָך אָנקומען יעדען מאָמענט"?

ישראל זמורה היינט אין פּען קלוב וועגען נייער העברעאישער פּאָעזיע

ישראל זמורה, דער באַוואוסטער העברעאישער שריפטשטעלער פון מדינת־ישראל, וועלכער געפינט זיך איצט צו־גאַסט אין אַמעריקע, וועט היינט (דאָנערשטאָג), אויף אַ מיטינג פון אידישען פּען־קלוב, האַלטען אַ רעפּעראַט אויף דער טעמע: „די נייע העברעאישע פּאָעזיע". די פאַרזאַמלונג וועט פאָרקומען אין הסתדרות־הויז, 33 איסט 67טע סטריט (לעבען מעדיסאָן עוועניו). דער מיטינג וועט זיך אָנהויבען פּונקט 8:30 אין אָוועגט. דער אַריינגאַנג איז פריי.

ישראל זמורה איז אַ קריטיקער און עסייאיסט און איז איינער פון די רעדאַקטאָרן פון דער העברעאישער מאָנאַטשריפט „מאזנים". ער פירט אויך אָן מיט דעם פאַרלאַג „מחברות לספרות".

היינט מיטינג פון סקוירט און ספּאַרטוועיר שאַפּ־טשערלייט

היינט, דאָנערשטאָג, 5 אַזייגער אין אָוועגט, וועט פאָרקומען אַ זעהר וויכטיגער שאַפּ־טשערלייט מיטינג פון דער סקוירט און ספּאָרטמאַכער יוניאָן לאָקאַל 23. דער מיטינג קומט פאָר אין דיפּלאָמאַט האָטעל, 43טע גאַס ביי דער זעקסטער עוועניו, ניו יאָרק.

דזשענעראַל מענעדזשער איזידאָר נאַגלער און מענעדזשער לואיס ריעז, וועלען אַדרעסירען דעם מיטינג, ביי וועלכען דער נייער אַגרימענט אין סקוירטס און ספּאָרטוועיר טרייד וועט פאַרהאַנדעלט ווערען.

אַפּיל צו רבנים און מחברים פון ספרים

דאָס אידישע פאָלק איז שטאָלץ מיט דעם נאָמען „עם הספר". דאָס פאָלק פון ביך, אין דאָס ערשטע ווערק אי... ווערק, וועלכע מי...

בראַזיער אַרבייטער אין ניו־דזשוירזי קריגען שכירות העכערונג

באַרימטער שרייבער באַשטעטיגט פּראַנץ ווערפעל'ס אידישקייט

אויף דער מעלדונג אין „טאָג מאָרגען זשורנאַל" פון דאָנערשטאָג דעם 3טען אַפּריל, אַז די אלמנה פון דעם שריפטשטעלער, פּראַנץ ווערפעל, האָט אין אַ בריוו צו הרב חיים בלאָך, אָפּגעלייקענט אַלע קלאַנגען, אַז איר מאַן האָט זיך גע'שמד'ט, האָבען מיד באַקומען אַן ענליכע באַשטעטיגונג פון אַ לייענער, דער שריפטשטעלער, סאָמאַ מאָרגענשטערן.

מר. מאָרגענשטערן, וועלכער שטאַמט פון חסידישען יחוס אין גאַליציע, האָט יאָרען לאַנג פאַר דער צווייטער וועלט־מלחמה געדינט אַלס ווינער קאָרעספּאָנדענט פון דער „פּראַנקפּורטער צייטונג" און האָט דאָרטען אַרויסגעגעבען אַ טרילאָגיע וועגען דעם אידישען לעבען אין פּוילען, וואָס האָט געמאַכט אַ שטאַרקען רושם אין דער דייטשער ליטעראַטור און שפּעטער דאָ אין אַמעריקע אין ענגלישער איבערזעצונג.

אין משך פון די יאָרען אין וויען, און נאָכדעם דאָ אין קאַליפאָרניע, וואו ביידע שריפטשטעלער זיינען אַנטלאָפען פון נאַצי־פאַרפאָלגונג, האָט ווערפעל אָפט דיסקוטירט מיט מאָרגענשטערן די אידען־פראַגע. ווערפעל, וועלכער האָט געשטאַמט פון אַ באַלעבאַטישער אידישער פאַמיליע אין פּראַג, האָט אַלעמאָל אונטערשטרייכט, אַז ער איז אַ איד, די וועלט קען אים אַלס איד, און ער וועט שטאַרבען אַ איד.

דער גאַנצער טומעל אַרום דעם קלאַנג פון ווערפעל'ס שמד, האָט זיך געצויגען פון דעם מאָמענט, ווען עס איז דערשינען זיין בעסטסעלער „בערנאַדעט".

דאָס ווערק וועגען דעם קאַטוילישען געהייליגטען פּויערן־מיידעל, האָט ווערפעל פאַרפאַסט נאָך אַ באַזוך צו איר קבר, אין זיד־פּראַנקרייך, וואו ער האָט געלעבט אַ צייט אַלס פּליכטלינג. ווערפעל האָט דעמאָלט דערקלערט, אַז אויב ער וועט זיך ראַטעווען פון די נאַציס, וועט ער אָנשרייבען אַ בוך וועגען בערנאַדעט.

דאָס בוך, ווי עס איז באַקאַנט, איז באַלד געוואָרען שטאַרק פּאָפּולער און איז שפּעטער געמאַכט געוואָרען אַ פילם.

ווערפעל איז באַוואָרפען געוואָרען מיט בריוו פון קאַטויליקען פון אַ סך קרייזען; צווישען זיי אַ פאַרלאַנג אין דער פאָרם פון אַן איינלאַדונג פון אַן אַרצי־בישאָף, אַז ווערפעל זאָל אַריבערגיין צום קאַטויליציזם.

ווערפעל האָט דערציילט סאַמאַ מאָרגענשטערן, וועגען דעם אַרצי־בישאָפּ'ס בריוו און ווידער איבערגע'חזר'ט זיין קרעדאָ, אַז ער איז געבוירען אַ איד און וועט שטאַרבען אַ איד, און מאָרגענשטערן פאַרצייכענט ווערפעל'ס שלוס־ווערטער ביי דעם געשפּרעך: „וואָס הייסט ווערען אויס איד? משיח קען דאָך אָנקומען יעדען מאָמענט"?

...שורס

...שעק'ס געסט זע־...עט פאַברעי; די ...יוויקעל־קאָמעדיע

...רעטאַ יאָנג טרע־...ז". די דראַמאַ ווי ...רען.

...עסט זענען: דער ...ער קליף

גולדמן ודוד בן-גוריון, — בעיני, שניהם
יש חובה ושליחות, ומה שלא יעשה השני
יעשה הזמן. שודאי את משפטו הצודק,
כשאמרתי לעצמי, — הפסקתי להשתתף
בויכוחיהם של דגי הרקק,
לויכוחים של ענקים, ובקשתי
ענקים בשכבת גבורות, ענקי, הנני
"אלה ואלה דברי
אלוקים חיים", — וכמו ההלכה
ומלוכה הבורא. הוא בשמים ושתיהם
אולם את עמו לא יטוש ואת נחלתו
לא יעזוב...

איני מבין ~~[illegible]~~ למה אתה
מהסס לפרסם את אגרות רוצבובף
להבהרת. במותו נמוך
מה שאמר בארצלוא ~~שאבלא~~ לדעת רק
המנוח, אלא מה שהביע
גם באתפסוא...

שמעתי כי פירסמת אגרות גדולי ישראל
בחוברות של אנשי נטורי קרתא. אין
אני משונאיהם, ובכל פעם שמזכירים
אותם. הנני מקוה שממשלת ארצות
הברית תתן להם אשרות-ויזות
לבוא לגלות אמריקה כבען לחסות בצלו
של האבו"ר מסאטמאר. הלוואי ורבו
כמותם בנוי-יורק, בשיקאגו, בלוס
אנגלס ובשאר ישובי עמנו במדינה
זו. כי נפשי קצה בלחם הקלוקל
הרוחני של האורתודוכסים, הקונסרבטי=
בים והריפורמיים למיניהם.
לקראת השנה החדשה הנני מאחל
לך שתזכה לביאת הגואל בב"א.
שלך,
[illegible]

בדברי לוין. הנה. השוואה בין שני הסוגים
של "נטורי קרתא", החולקים על הרב מאוד!
הוא בזה, שהם מרחיקים מן היהדות
בצנעא אנשים שיש להם כיסופים
ליהדות אמיתית ולגאולה השלמה.
כל הדבר פרק בקורות החסידות
ונשא גם כן כי הצלחתה היתה בזה,
שהביאה לאהבת ישראל. מכאן
שאנשי סטמר מטיפים לשנאת
ישראל נמצאנו למדים, שהם נתקו
את קשרם עם החסידות האמיתית
ועשו פלסתר את תורת הבעש"ט.
כל הדבר פרק בקורות עם ישראל ועוד

Moshe Starkman
4700 Broadway
New York 40 NY

NEW YORK, N.Y. 17
JUN 2
5 PM
1950

GRAND CENTR.

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave.
Bronx 53
NY

M. Starkman
4700 Broadway
New York 40, N.Y.

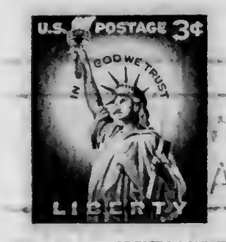

Rabbi Chaim Block,
2050 Davidson Ave.,
Bronx 53,
N.Y.

בקשתך ושולחת לך את המכתב שכתבה
לי [crossed out] בענין הספר שאין עלות.

במקרה באה לידי החוברת
האחרונה של "המארי" מובאים בה
פרקים מספריך אשר לא מצאתים. לדעתי
המאמר המתרעם על הכנוים הפלשתים
מפתיעים להורסים במקורותם של אנטיקריפים
לוינקדי ופרצא, המלכדים במלאני וו"ש.
מתוך סגנון הכתבה של המאמר ומובאו
שספרו המודרניים נושקים מאוד...

שלך, במיטב הברכות,
שרה חלקני.

ברגעים מיוחדים את אומללותה.

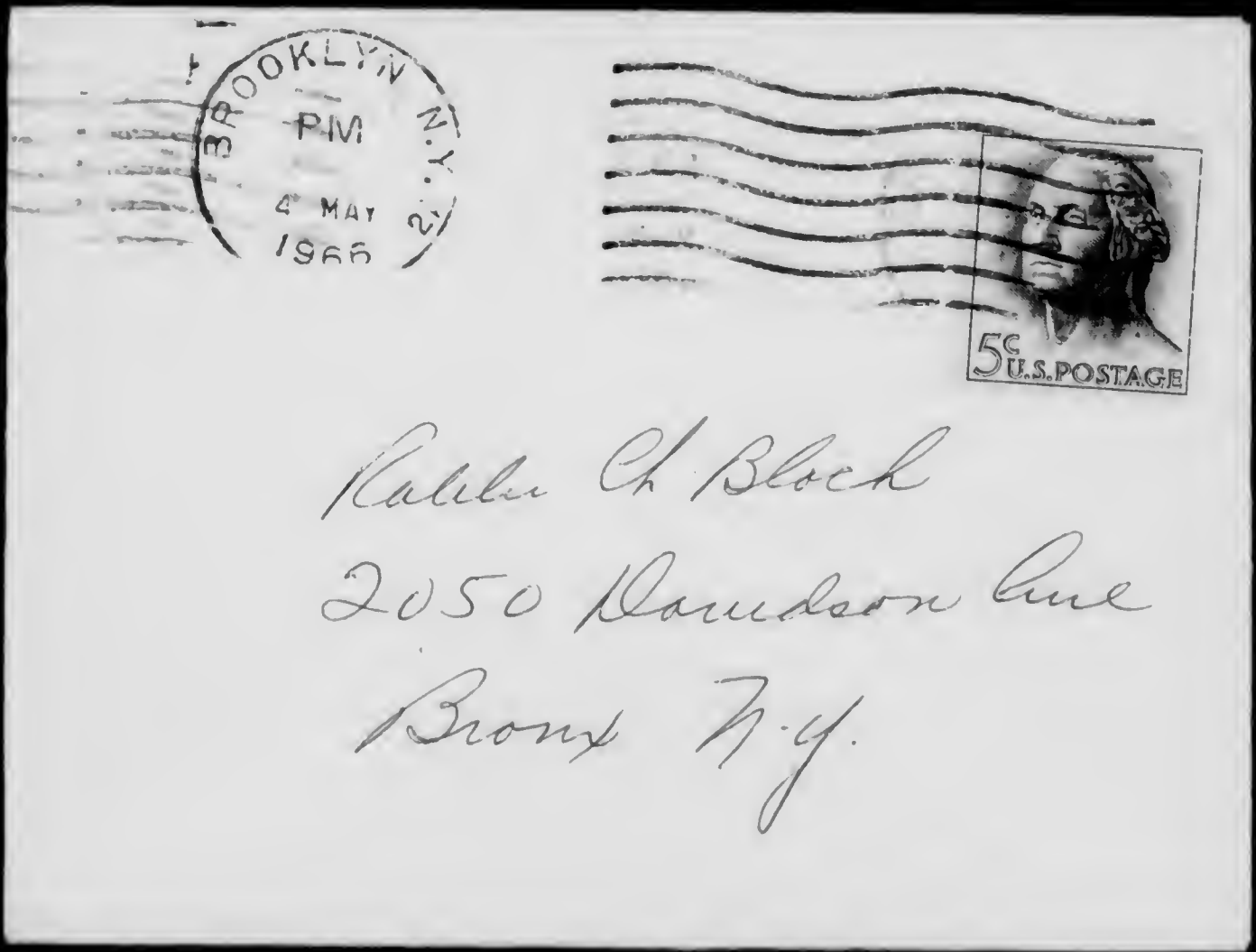

Rabbi Ch Block
2050 Davidson Ave
Bronx N.Y.

RABBI ISRAEL A. STEIN
8214 - 21st AVE.
BROOKLYN, N. Y.

בעז"ה

ברוב תודה להשי"ת שמחים אנחנו להודיע אתכם
שבן זכר נולד לנו למזל טוב

ה ב ר י ת מ י ל ה

תתקיים אי"ה בשטו"מ

ביום א', ל"ג בעומר הבע"ל

(למספרם מאַי 8)

בשעה 11:00 בבקר בדיוק

בביהמ"ד של אאמו"ר הרב מפאלטישטן שליט"א
8214 — 21טע עוועניו, ברוקלין, נ. י.

נשמח מאוד אם יאבה בטובו ליקח חבל בשמחתנו

אפרים שטיין ורעיתו

NOW is the time for ROYAL

ROYAL PORTABLE VOTED FIRST IN PUBLIC PREFERENCE 4¼ TO 1

M
[illegible] STREET
NEW YORK 2, N. Y.

P2B-2172

Printed in U.S.A.

NEW YORK 1, N.Y.
JAN 6
8-PM
1956

BUILD YOUR FUTURE
WISELY
U.S. SAVINGS BONDS

Rabbi Charm Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx 53, N.Y.

From: I. Steinberg 310 W. 86 St
NYC

ABRAHAM KING
REPRESENTACIONES
Apartado 181
México, D. F.

5 CTS
CORREO
AEREO
MEXICO

20 CTS

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave-
Bronx 53, N. Y.
U. S. A

CORREO AEREO - VIA AIR MAIL

AMIGOS DE "FREELAND" EN MEXICO
PARA LA COLONIZACION ISRAELITA
SECRETARIA
PALMA NORTE No. 405
APARTADO POSTAL No. 181
TEL. { 12-57-49 / 36-20-02
MEXICO, D. F.

OIFN SHVEL

Monthly Magazine of the Freeland League

DR. I. N. STEINBERG, Editor

1819 BROADWAY, SUITE 301–4

NEW YORK 23, N. Y.

Telephone PLaza 7-4960

ציטשריפט פֿון דעם „פֿרײַלאַנד ליגע"

(פֿאַרעפֿנטלעכט פֿון דרײַצן)

ר. נ. שטײַנבערג, רעדאַקטאָר

166

אויפן שוועל

מאַנאַטשריפט פון דער „פריילאַנד ליגע"

(געגרינדעט פון בן־אדיר)

י. נ. שטיינבערג, רעדאקטאָר

166

OIFN SHVEL

Monthly Magazine of the Freeland League

DR. I. N. STEINBERG, Editor

1819 BROADWAY, SUITE 301—4

NEW YORK 23, N. Y.

Telephone PLaza 7-4960

310 W. 88

6/12/56

55 Manhattan Ave.
Brooklyn 6, N.Y.
Tel.: EV 7-5281

Rabbi J. Heiser
85 Ross St
Brooklyn N.Y.

BROOKLYN, N.Y.
JUN 9
8 30PM
1951

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Rabbi Chaim Block
2050 Davidson Ave
Bronx 53 N.Y.

RABBI JONATHAN STEIF
167 HOOPER STREET
BROOKLYN 11, N. Y.

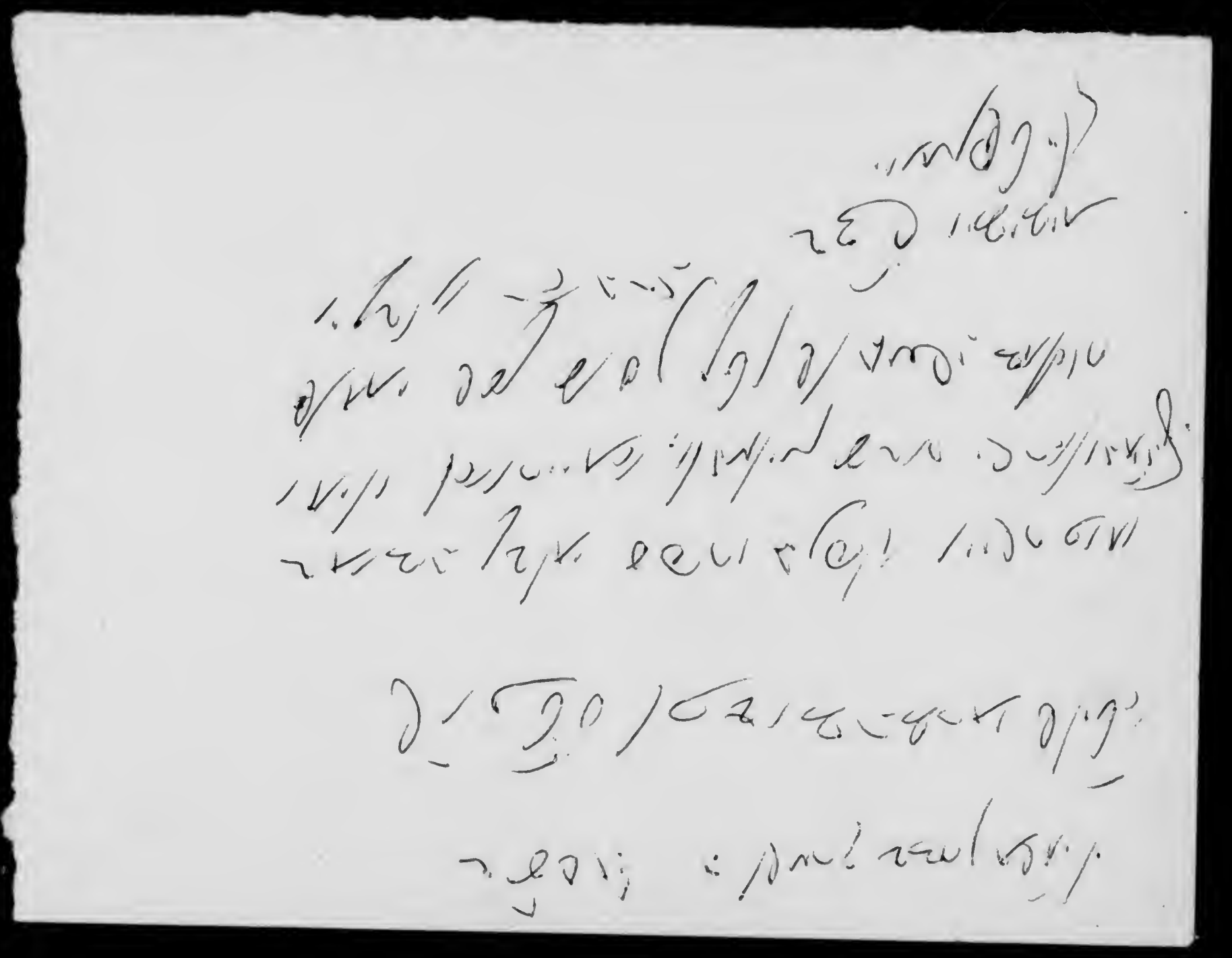

יונתן שטייף
ולפנים רב"ד דקהל יראים
בבודאפעסט יע"א
אב"ד דקהל עדת יראים
פה ברוקלין יע"א

Telephone
EV 70431

איגרת אוויר
AEROGRAMME

Mr
Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Avenue
Bronx 53
New-York
U.S.A.

דואר אוויר
PAR AVION

קפל שלישי

אם יושם משהו בפנים, תישלח האיגרת בדואר רגיל

EXPEDITEUR - השולח

אברהם צבי שלון
רח' קיש 3, נתניה
ישראל . Israel

קפל שני

לשאר קפל

ב"ה. ה' אדר תשמ"ו.

משנכנס אדר מרבין בשמחה.

לכבוד ידידנו היקר והנכבד מאד, החשוב והותיק
התורני הרב רבי משה חיים אפרים בלוך שליט"א
שלום רב וברכה משולשת.

הנה שוב עבר זמן ולאחר התכתבות שלא עניתי על מכתבו
היקר, ושלא מן כונה רעה להצטדק, תקוותי שכבודו בטח
לא יתרעם עלי. לסיבה כל שהיות הכל לעמת ושנה:
כתבתי למר קרסל ושאלתיו על התצלומים, חשבתי
לכתוב לרמת ולחון וציפיתי כה לתשובה מצד
שני לכתובה. ברם ממר קרסל לא קבלתי תשובה
בנידון לרמת ולחון — ולמרות הצוואה שמלה, היו בתוך
של הר' ש' אברהם הגלר ז"ל, כדאי לנסות. היו מכתבים
לשלוח אותו לשם ולנסה להשאיר גם את התצלומים וגם את
כתבי היד של כבודו. אנחנו מחכים שיחם קצת בחוץ.
הלילה נרד את הטלה הצמא בעולם ברכה, על כן נמכה
גלם. ממה הוא רוצה לדעת מה המקור של תצלומים
ואלה מניע שהגיעו לידו כבודו.

לרגל החג כבודו לשברוך הריני מאחל לכבודו
מעמקי לבבי, אריכות ימים ורפואה שלמה על כל אבריו
ג' וחלקיו ועצמותיו ושנה עוד לימים טובים ארוכה.

לבנו של שמקש המנוח אברהם צבי פלמר סופרתי
מכבודו והוא ביקש ממני שאשלח לו את כתובתו. מאתמול יודע
לדעת, אין הוא כותב לכבודו. אבא נשארו גם בחוץ שלו
בנים והם יושבים בשם אפרים פלמר המתגורר בארה"ב, שפר 82,
והשני באוסטרליה שאת כתובתו איננו יודע. הוא היה לפני
כמה שבועות באמ"ף, אך לא ביקר אצלי. לא איכפת מצער.

בעניין שכם המגיע לכבודו: גרטספולד יהיה פה בומו חג
הפסח הבעל"ה ואני מקווה שנסיעת הצדמונית להשתדל אלו שיעזור לכ'
את המגיעו מלבב זה ברצונו לפנות לו' לורדוש חוץ בעניין זה לא
תשובה. אני מקווה שהעניין נסתדר במכתבו, אך זה לא
הזורך יש בדה גם הסופגניה המקולקלת.
אחביב בכפר-סבא - שלום רב, חיים ושלום ושובה טובה
ולחג שמח וכשר כברכת ... שלום ותמיד
ומברכם ...

RETURN ADDRESS

104 HARDS LANE
LAWRENCE, L. I., N. Y.

FAR ROCKAWAY
MAR 11
6:30PM
1960

634

4¢ LINCOLN U.S. POSTAGE

RABBI CHAIM BLOCH
c/o NEUGROESCHL
2050 DAVIDSON AVENUE
THE BRONX 53, N.Y.

שמחת פורים ותג כשר ושמח
מאחלים
יונה כ״ץ שטערן ומשפחתו

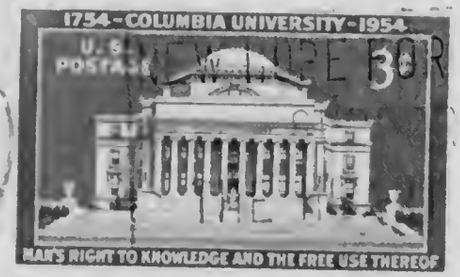

HEARTS

FUND

Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx 53 N.Y.

M. Swigler
New York 25 N.Y.
202 Riverside Dr.

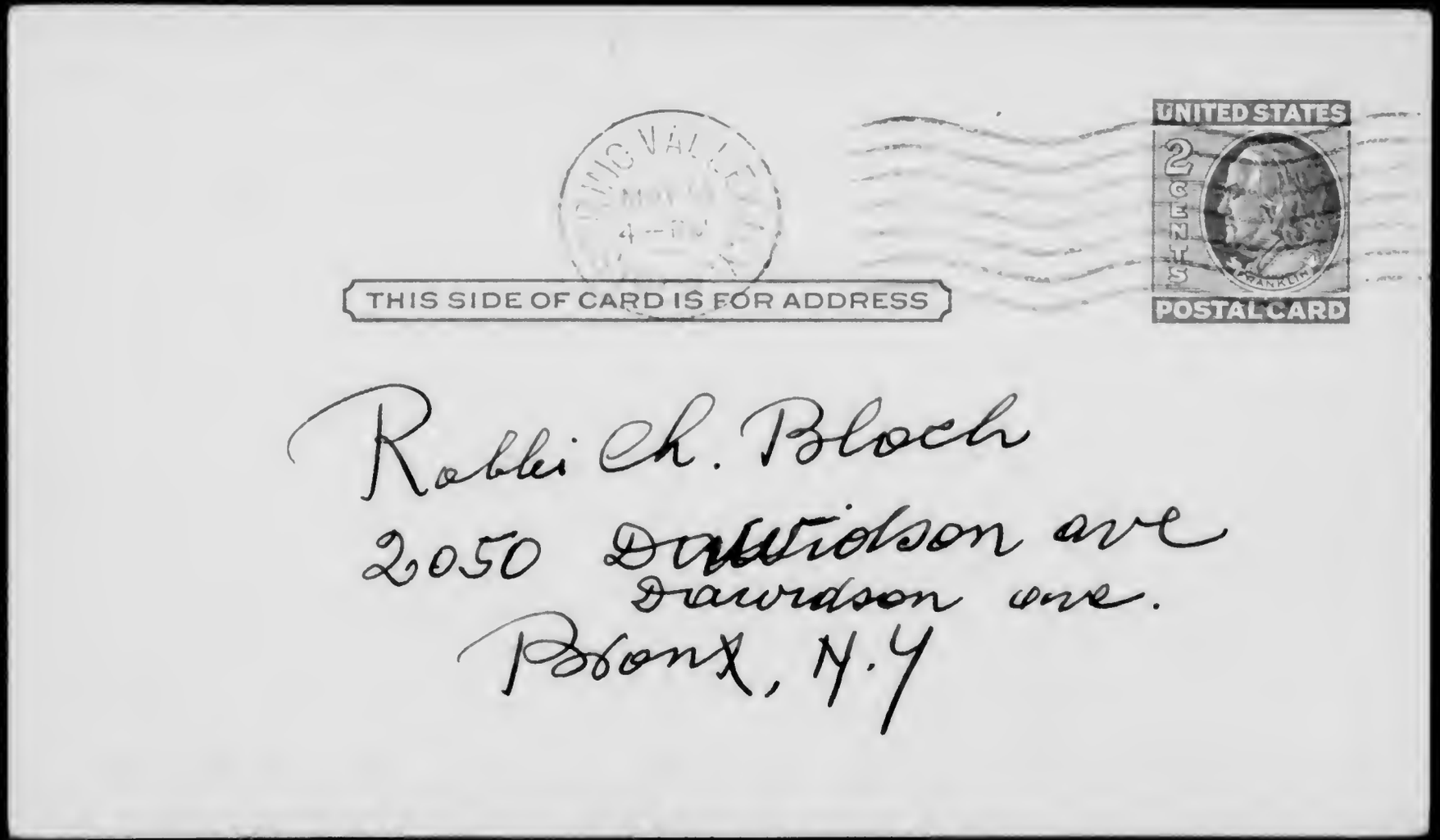
UNITED STATES
2 CENTS
FRANKLIN
POSTAL CARD
THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS
Rabbi Ch. Bloch
2050 Davidson ave
Bronx, N.Y

Spring Valley Phone 6-0729
New York Phone DEwey 2-8653

REV. A. STRASSFELD, Prop.
Formerly Louis Leibowitz Hotel

STRASSFELD'S HOTEL GAN ISRAEL

כשר אף למהדרין

39 FIRST AVENUE
Spring Valley, New York

JAKOB STRASSER
12 LEE AVE
BROOKLYN N.Y.

BROOKLYN N.Y.
MAR 30
9:30 AM

U.S. POSTAGE 3¢
GOD WE TRUST
LIBERTY

WILLIAMSBURG STA

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

Mr.
Rabbi Chaim Bloch
2050 Davidson Ave
Bronx 53 N.Y.

Mail to Postmaster, Ponchatoula, La.

PONCHATOULA
APR 5
4 PM
N.Y.

THIS SIDE OF CARD IS FOR ADDRESS

UNITED STATES
FRANKLIN
POSTAL CARD

Rabbi Ch. Bloch
2050 Davidson ave.
Bronx. N.Y.

Spring Valley Phone 6-0729
New York Phone DEwey 2-8653

REV. A. STRASSFELD, Prop.
Formerly Louis Leibowitz Hotel

STRASSFELD'S HOTEL GAN ISRAEL

39 FIRST AVENUE
Spring Valley, New York

Hotel HUTTON HALL
Just East of Riverside Drive
304 West 92nd Street • New York City

Publication of
Poale Zion
Farband—L. Z. O.
Pioneer Women

YIDDISHER KEMFER

45 East 17th Street, New York 3, N. Y.

Telephone:
ALgonquin 4-8477

Rabbi Josef Stern Str. [illegible] 3.

מרכז אגודת צעירי ופועלי אגודת ישראל ברומני'
אראד, רחוב סמינרולוי 6

Arad

ב"ה כ"ב סיון ארא"ד תש"ז
דף היומי סוכה כ"ג

מחלקה
מספר

כבוד ש"ב הרב המופלג חכם ונבון
מוהר' עקיבא' פר"ג נ"י

עוד לפני פסח העבר נודעתיו ע"י בן גיסי הב' שמעון נ"י מקלויזנ' שנמצאת תחת
מחבואת אחרי כתבו יד אות תפי בענק מהדורא' תליתאי מאביה. מורתי הגאון
זצ"ל, תיכף פניתי לגרויסווארדיין לידיד אחד, ואחרי חיפוש וחקירה, נודע לו
שאנם כתבי יד מאביה הגאון ז"ל ומאחיה הרב ר' פנחס הורוויץ הי"ד. אחרי כמה זמן אחדות,
לפני שתי שבועות הייתי גם בגרויסווארדיין, ומצאתי גם שתי פנקסאות גדולות אות
מכתב ידו הטהור, פנקס אחד נדפס הרבה, והחצי מהפנקס הנשפחו לא נדפס,
ופנקס השני שייך בהאמר שו"ת הרי בשמים מהדורא רביעאי עם החותם
מחותני הגאון ז"ל הוא' בגליונות ולא נדפס עוד, ויש עוד ספק ומבקשת בירור מדוע
נשאר מהדורא רביעאי ולא בגליונות, ובודאי ה"ל הבטיח לו לחפש עוד בבולגאריען
גל הקהל כי גאה. ואנם עוד הרבה כתבי יד, על כל פנים חלק והכתבו יד הם תחת
ידי, גם הרבה פנקסאות מהרב ר' פנחס הורוויץ ז"ל תחת ידי הם אתי, ועוד
כמאה' בגרויסווארדיין אהה לקבץ, כי ברור הוא שהנגדו ר' משולם הורוויץ ז"ל הובאו
אתי כל הכתבי יד מזקני הגאון מסטאניסלאוו וגם מאביו זקני ומאביו הרב
ר' פנחס ז"ל ומי יודע כמה כ"י היה לו עוד "בהדבון קשר הנורא" ואפילו ספר יד